Bundel - Raadscommissie van 7 september 2026

1 Opening

2 Mededelingen

3 Definitief vaststellen van de agenda
- Agenda raadscommissievergadering 7 september 2026

4 Vaststellen van de terugkoppeling Commissievergadering 6 juli 2026 (zaaknummer 524615)
- Terugkoppeling Raadscommissievergadering 6 juli 2026 (zaaknummer 524615)

5 Voorstel inzake wijziging Gemeenschappelijke regeling FUMO 2026 (zaaknummer 564379)
- Raadsvoorstel wijziging gemeenschappelijke regling FUMO 2026
- Raadsbesluit vaststellen wijziging Gemeenschappelijke Regeling FUMO 2026
- Bijlage Algemene toelichting wijziging GR FUMO 2026
- Bijlage Wijziging GR FUMO 2026 - schone versie
- Bijlage Wijziging GR FUMO 2026 - wijzigingen zichtbaar
- Bijlage Zienswijzenbundel GR FUMO
- Brief wijziging GR FUMO 2026

6 Voorstel inzake Verordening aansluitkosten op het gemeentelijk rioleringsstelsel (zaaknummer 561626)
- Raadsvoorstel verordening aansluiting riolering
- Raadsbesluit verordening aansluiting riolering
- 1. Algemeen 561626 Verordening aansluiting riolering Ameland
- 2. Raadbrief 18sep2000
- 3. Beleidsregel aansluiting riolering 2000

7 Voorstel inzake Wijziging Beleidsregels Verblijfsrecreatie (zaaknummer 561106)
- Raadsvoorstel Beleidsregels Verblijfsrecreatie
- Raadsbesluit Beleidsregels Verblijfsrecreatie
- 1. Algemeen 561106 Wijzigingsbesluit Beleidsregels Verblijfsrecreatie
- 2. Algemeen 561106 Gewijzigde versie Beleidsregels Verblijfsrecreatie

8 Voorstel inzake Ontwerp Omgevingsvisie Gemeente Ameland (zaaknummer 456774)
- Raadsvoorstel ontwerp omgevingsvisie
- Raadsbesluit ontwerp omgevingsvisie
- Bijlage 1 - Ontwerp Omgevingsvisie Ameland
- Bijlage 2 - Participatieverslag ontwerp Omgevingsvisie Ameland

9 Voorstel inzake de Jaarverslag 2025 BWS (zaaknummer 563405)
- Raadsvoorstel jaarverslag 2025 Burgemeester Walda Scholengemeenschap
- Raadsbesluit jaarverslag 2025 Burgemeester Walda Scholengemeenschap
- Jaarverslag 2025 Burgemeester Walda Scholengemeenschap

10 Voorstel inzake de Kadernota 2026 gemeente Ameland (inclusief begrotingswijzigingen) (zaaknummer 568513)
- Raadsvoorstel Kadernota 2026
- Raadsbesluit Kadernota 2026
- Kadernota 2026

11 Actualiteiten vanuit het samenwerkingsverband de Waddeneilanden

12 Vragenronde aan het College van B&W
- Vragen voor de vragenronde aan het College van B

13 Sluiting

Agenda

Raadscommissie

Zaaknummer	524615
Datum vergadering	7 september 2026
Onderwerp	Agenda raadscommissievergadering maandag 7 september 2026
Locatie	Gemeentehuis Ballum, raadzaal
Voorzitter	W.A. de Jong
Griffier	J.M.J. Metz
Agendapunt	3

Deze vergadering wordt gehouden op maandag 7 september 2026 om 19:30 uur in de raadzaal van het gemeentehuis te Ballum.

Voorlopige agenda

1	**Opening**
2	**Mededelingen**
3	**Definitief vaststellen van de agenda**
4	**Vaststellen van de terugkoppeling Commissievergadering 6 juli 2026 (zaaknummer 524615)**
5	**Voorstel inzake wijziging Gemeenschappelijke regeling FUMO 2026 (zaaknummer 564379)**
6	**Voorstel inzake Verordening aansluitkosten op het gemeentelijk rioleringsstelsel (zaaknummer 561626)**
7	**Voorstel inzake Wijziging Beleidsregels Verblijfsrecreatie (zaaknummer 561106)**
8	**Voorstel inzake Ontwerp Omgevingsvisie Gemeente Ameland (zaaknummer 456774)**
9	**Voorstel inzake de Jaarverslag 2025 BWS (zaaknummer 563405)**
10	**Voorstel inzake de Kadernota 2026 gemeente Ameland (inclusief begrotingswijzigingen) (zaaknummer 568513)**
11	**Actualiteiten vanuit het samenwerkingsverband de Waddeneilanden**
12	**Vragenronde aan het College van B&W**
13	**Sluiting**

Terugkoppeling

Raadscommissie

Zaaknummer	524615
Datum vergadering	7 september 2026
Onderwerp	Terugkoppeling raadscommissievergadering 6 juli 2026

Terugkoppeling

Aanwezig:

Dhr. D.W. Engels (voorzitter)
Mw. J.M.J Metz (griffier)
dhr. W. de Jong AmelandEén
Mw.. G. Brunotte, AmelandEén
Dhr. R. Hatzmann, VVD
Mw. A. Klein-de Boer, A82
Dhr. K.E. van der Laag, ABA
Dhr. B. Kostwinner, PvdA
Mw. S. Twickler, CDA
Dhr. M. Oud, CDA
Mw. A. de Boer-Polet, CDA

Eveneens aanwezig:

Mw. T. Willemsma, burgemeester
Dhr. P.J. IJnsen, wethouder
Dhr. T.E.F.W. Faber, wethouder

Agenda

De opname van deze vergadering wordt op de website van de Gemeente Ameland geplaatst, waarbij per agendapunt en spreker beluisterd en bekeken kan worden. Voor de inhoudelijke discussie per agendapunt wordt derhalve verwezen naar deze opname.

1 Opening

Voorzitter Engels opent de vergadering.

2 Mededelingen

Besluit:
n.v.t.

Toelichting:
Wethouder Faber geeft een toelichting over de aanbesteding voor de herinrichting Ballumerbocht (gemeentewerf); deze is negatief uitgevallen. Wegens de gunning kan het College geen voorstel meer tijdig bij de raad krijgen voor aanvullend krediet. In plaats daarvan komt er een raadsbrief en zal het financieel verder verwerkt worden in de Kadernota / Begroting.

3 Definitief vaststellen van de agenda

Besluit:
De agenda is akkoord.

4 **Vaststellen van de terugkoppeling van de commissievergadering 1 juni 2026**

Besluit:
De terugkoppeling wordt ongewijzigd vastgesteld.

5 **Voorstel inzake het verstrekken van een krediet voor Energierotonde Ballum (zaaknummer 560989)**

Besluit:
Het voorstel gaat als Hamerstuk naar de commissievergadering van 6 juli (vanavond aansluitend aan de commissievergadering)

6 **Vaststellen vergaderschema raad 2027 (zaaknummer 561581)**

Besluit:
Het voorstel gaat als Hamerstuk naar de raadsvergadering van 6 juli.

Toelichting:
In de linkerbovenhoek staat nog 2026; dit moet 2027 zijn.

7 **Actualiteiten vanuit het samenwerkingsverband de Waddeneilanden**

Besluit:
n.v.t.

Toelichting:
Burgemeester Willemsma en wethouder IJnsen delen enkele actualiteiten vanuit de samenwerking.

8 **Vragenronde aan het College van B&W**

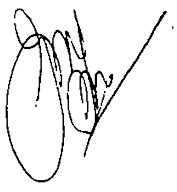
Besluit:
n.v.t.

Toelichting:
Wethouder Faber geeft aan dat de tijdelijke weg bij de Kwekerij te zijner tijd zal worden vervangen door een definitieve weg; dit werk zal ingepland worden in de planning van het Wegenonderhoud

9 **Sluiting**

Besluit:
Niets meer aan de orde zijnde sluit voorzitter Engels de vergadering.

Ballum, 7 september 2026

J.M.J. Metz
Griffier

Voorstel

van het college aan de raad

Zaaknummer	564379
Vergaderdatum	24 augustus 2026
Organisatieonderdeel	Fysieke Leefomgeving
Portefeuillehouder	Piet IJnsen

Onderwerp

Vaststellen wijziging Gemeenschappelijke Regeling FUMO 2026

Voorstel

Het college toestemming te verlenen de Gemeenschappelijke Regeling FUMO 2026 gewijzigd vast te stellen.

Inleiding

In de vergadering van 27 mei 2024 is het ontwerpbesluit van de wijziging Gemeenschappelijke Regeling FUMO 2024 behandeld. U heeft besloten geen zienswijze in te dienen. Een aantal gemeenten en de provincie hebben een zienswijze ingediend. Deze zienswijzen zijn aanleiding geweest het ontwerp aan te passen. De gewijzigde regeling wordt nu aan u voorgelegd.

Door een wetswijziging is het nodig een aantal bepalingen in de bestaande Gemeenschappelijke Regeling FUMO 2022 aan te passen. Het betreft: actieve informatieplicht, evaluatie, participatie, zienswijze bij bepaalde voorgenomen besluiten en bepalingen over uittreding. In de brief van de FUMO van 2 juli 2026 wordt hierover verder uitleg gegeven.

Beoogd effect

Vaststellen van de gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling FUMO 2026

Argumenten

1.1 Finale besluitvorming is nodig

De deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling moeten ieder voor zich besluiten over het voorstel tot wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling FUMO. Ten behoeve van die besluitvorming moeten alle deelnemers toestemming verlenen om de regeling gewijzigde vast te stellen.

1.2 Zienswijzen zijn verwerkt en hebben geleid tot wijzigingen.

De provinciale staten en de raden van zeven gemeenten hebben zienswijzen ingediend. Deze zienswijzen zijn verwerkt. Daarnaast zijn nog een aantal wijzigingen doorgevoerd.

Kanttekeningen

N.v.t.

Afstemming

De wijziging Gemeenschappelijke Regeling FUMO is voorgelegd aan alle deelnemers.

Vervolg

De regeling kan worden gewijzigd bij gelijkluidend besluit van ten minste twee derde van de deelnemers. De artikelen 3,4,9,11,18,19,20,21,30,34,35,en 36 van deze regeling kunnen alleen worden gewijzigd indien alle deelnemers daarmee instemmen.

Bijlagen

- Aanbiedingsbrief
- Wijziging GR (schone versie)
- Wijziging GR (wijzigingen zichtbaar)
- Toelichting GR
- Zienswijzen bundel

Besluit

Raad

Zaaknummer	564379
Datum vergadering	14 september 2026
Onderwerp	Vaststellen wijziging Gemeenschappelijke Regeling FUMO 2026
Portefeuillehouder	Piet IJnsen
Agendapunt	

Besluit

De raad van de gemeente Ameland:

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders;

overwegende dat:

- ten behoeve van een doelmatige en doeltreffende uitoefening van de uitvoeringstaak en de handhavingstaak, met toepassing van de Wet gemeenschappelijke regelingen, een omgevingsdienst in de vorm van een openbaar lichaam is ingesteld;
- de Omgevingswet deze vorm van bestuurlijke samenwerking voor gedeputeerde staten en de colleges van burgemeester en wethouders voorschrijft;
- bij algemene maatregel van bestuur is vastgesteld welke tot de uitvoeringstaak en de handhavingstaak behorende of daarmee samenhangende werkzaamheden in ieder geval aan de omgevingsdienst worden opgedragen,

gelet op;

- de Wet elektronische publicaties en de Wet versterking democratische legitimatie gemeenschappelijke regelingen;
- de artikelen 73 en 74 van de Wet gemeenschappelijke regelingen; en

Besluit:
Het college toestemming verlenen de gemeenschappelijke regeling FUMO gewijzigd vast te stellen:

Ballum, 14 september 2026

Algemene toelichting op het voorstel aan gedeputeerde staten van Fryslân, de Friese colleges van burgemeester en wethouders en het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân tot wijziging van de gemeenschappelijke regeling FUMO.

Inleiding en achtergrond

Gedeputeerde staten van Fryslân, de Friese colleges van burgemeester en wethouders en het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân hebben de gemeenschappelijke regeling FUMO getroffen ten behoeve van de uitvoeringstaak en de handhavingstaak op het terrein van de fysieke leefomgeving. De bestuurlijke samenwerking op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen is voor gedeputeerde staten en de colleges van burgemeester en wethouders sinds 14 april 2016 wettelijk verplicht voor met name genoemde (basis)taken[1]. Het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân neemt op vrijwillige basis deel.

De gemeenschappelijke regeling is voor het laatst gewijzigd in 2021[2]. Sindsdien zijn er enkele wetswijzigingen in werking getreden die het nodig maken om de regeling aan te passen:

- Per 1 juli 2021 de *Wet elektronische publicaties*. Deze wet heeft betekenis voor de bekendmaking van gemeenschappelijke regelingen;
- Per 1 juli 2022 de *Wet versterking democratische legitimatie gemeenschappelijke regelingen*. Deze wet beoogt met name de positie van de volksvertegenwoordiging bij gemeenschappelijke regelingen te versterken.

Van de gelegenheid wordt gebruik gemaakt om enkele (tekstuele) verbeteringen in de regeling door te voeren.

Spelregels voor het wijzigen van een gemeenschappelijke regeling

Wijziging van een gemeenschappelijke regeling vindt plaats in twee stappen:

Stap 1: zienswijzeprocedure
Per 1 juli 2022 schrijft de Wgr voor dat een ontwerp van een regeling, met inbegrip van een wijziging hiervan, door de respectieve colleges en het dagelijks bestuur eerst voor een zienswijze aan provinciale staten, de gemeenteraden en het algemeen bestuur van het Wetterskip wordt voorgelegd. Deze (bestuurs)organen kunnen (binnen acht weken na ontvangst van het ontwerp) hun zienswijze over het ontwerp van de regeling bij de colleges en het dagelijks bestuur naar voren brengen. Op basis van eventueel ingebrachte zienswijzen kan de ontwerpregeling zo nodig worden aangepast.

Bij brief van 12 april 2024 heeft het dagelijks bestuur van de FUMO - in afwijking van de Wgr zonder tussenkomst van de respectieve colleges en het dagelijks bestuur - een voorstel tot wijziging van de gemeenschappelijke regeling aan provinciale staten, de Friese gemeenteraden en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân gezonden en hen in de gelegenheid gesteld hierop een zienswijze te geven.

[1] Wet verbetering vergunningverlening, toezicht en handhaving, Stb. 2015, 521.

[2] Provinciaal blad van 4 oktober 2021, nr. 8929.

Van provinciale staten en de raden van de gemeenten Dantumadiel, Heerenveen, Ooststellingwerf, Opsterland, Smallingerland, Súdwest Fryslân en Weststellingwerf is een zienswijze ontvangen. In de artikelsgewijze toelichting is hierop ingegaan.

Stap 2: finale besluitvorming
Voormelde colleges en het dagelijks bestuur zijn elk deelnemer aan de gemeenschappelijke regeling en moeten ieder voor zich besluiten over het voorstel tot wijziging. Ten behoeve van die besluitvorming moeten provinciale staten aan gedeputeerde staten, de respectieve gemeenteraden aan de betreffende colleges van burgemeester en wethouders en het algemeen bestuur van het Wetterskip aan het dagelijks bestuur toestemming verlenen om de regeling gewijzigd te mogen vaststellen. Dit betekent praktisch dat elk college en het dagelijks bestuur een voorgenomen besluit tot wijziging voor toestemming voorlegt en (pas) na verkregen toestemming een finaal besluit neemt.
De toestemming heeft een alles of niets-karakter: er wordt toestemming verleend of niet. Het is op grond van de Algemene wet bestuursrecht niet toegestaan om aan de verlening van de toestemming voorwaarden te verbinden. De toestemming kan alleen worden onthouden als de wijziging in strijd is met het algemeen belang of met het recht.

De regeling kan worden gewijzigd bij gelijkluidend besluit van ten minste twee derde van de deelnemers. De artikelen 3, 4, 9, 11, 18, 19, 20, 21, 30, 34, 35 en 36 van de regeling kunnen daarentegen alleen worden gewijzigd als alle deelnemers daarmee instemmen.
Dit voorstel ziet op stap 2.

Het wijzigingsproces

De versie van de gemeenschappelijke regeling die ten behoeve van de zienswijzeprocedure door het dagelijks bestuur van de FUMO rechtstreeks aan provinciale staten, de gemeenteraden en het algemeen bestuur van het Wetterskip is gezonden bevatte zowel tekstuele als inhoudelijke wijzigingen. Helaas is in de zienswijzeversie een aanmerkelijk aantal van de voorgestelde wijzigingen niet nadrukkelijk inzichtelijk gemaakt of toegelicht. Dit verzuim is in de voorliggende versie hersteld.
Het nu voorliggende ontwerp wijkt op een aantal belangrijke punten af van de zienswijzeversie. De redenen hiervoor zijn als volgt:

I. De regeling behoeft ook aanpassing vanwege het verplichte karakter van de bestuurlijke samenwerking tussen de respectieve colleges. Dit heeft betekenis voor de Overwegingen en de bepalingen over Uittreding (art. 34) en Opheffing (art. 36).
II. De bepaling over Uittreding (art. 34) is t.o.v. de zienswijzeversie aanmerkelijk aangescherpt, in lijn met de *Wet versterking democratische legitimatie gemeenschappelijke regelingen*.
III. In de zienswijzeversie is voorgesteld om taken/bevoegdheden omtrent Toetreding (art. 33), Uittreding (art. 34) en Opheffing (art. 36) van het algemeen bestuur te verschuiven naar de deelnemers. Dit betreft:
    - Het vaststellen van de datum van toetreding;
    - Het regelen van de gevolgen van toetreding;
    - Het vaststellen van het uittredingsplan;
    - Het regelen van de gevolgen van uittreding;
    - Het vaststellen van het liquidatieplan; en

- Het regelen van de vereffening van het vermogen van het openbaar lichaam.

Tevens is in de zienswijzeversie bepaald dat uitsluitend de deelnemers - en dus niet langer het algemeen bestuur -, voorstellen mogen doen om de regeling te wijzigen. Er is geen dringende reden voor deze verschuiving c.q. beperking van de rol van het algemeen bestuur. Uit de (memorie van toelichting van de) *Wet gemeenschappelijke regelingen* volgt niet dat voormelde taken/bevoegdheden niet door het algemeen bestuur mogen worden uitgeoefend. Wel is, vanwege de *Wet versterking democratische legitimatie gemeenschappelijke regelingen*, de bepaling over Uittreding (art. 34) aangescherpt, waarmee het handelingskader van het algemeen bestuur omtrent het regelen van de (verdere) gevolgen van uittreding aanmerkelijk is beperkt.

Bovendien roept de in de zienswijzeversie voorgestelde verschuiving van taken/bevoegdheden, nog los van de praktische toepassing, vragen op over de zeggenschapsstructuur.

Juist het algemeen bestuur is bij uitstek in staat om, binnen de marges van de regeling, invulling te geven aan voormelde taken/bevoegdheden, mede in aanmerking genomen dat dit bestuur de deelnemers representeert.

IV. De *Wet versterking democratische legitimatie gemeenschappelijke regelingen* introduceert een algemeen geformuleerde actieve informatieplicht voor het bestuur van de FUMO jegens provinciale staten, de leden van de raden en de leden van het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân. De zienswijzeversie voorziet hier niet in. Dat is in de voorliggende versie hersteld.

V. De Wet gemeenschappelijke regelingen schrijft voor dat vóór 30 april van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, de algemene financiële en beleidsmatige kaders (kadernota) en de voorlopige jaarrekening aan provinciale staten, de raden en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân wordt toegezonden. In de zienswijzeprocedure hebben de raden van de gemeenten Dantumadiel, Ooststellingwerf, Opsterland, Súdwest Fryslân en Weststellingwerf gevraagd om in de regeling op te nemen dat zij voortaan in de gelegenheid worden gesteld om, analoog aan de ontwerpbegroting, een zienswijze op de kadernota te geven. Een dergelijke zienswijzeprocedure voor de kadernota is echter niet wettelijk voorgeschreven. De Wet gemeenschappelijke regelingen voorziet reeds in een verplichte zienswijzeprocedure voor de ontwerpbegroting. In die procedure is de democratische legitimatie van provinciale staten, de raden en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân geborgd.

Het toevoegen van een afzonderlijke zienswijzeprocedure voor de kadernota zou daarbovenop komen en zou bovendien betekenen dat de doorlooptijd van de besluitvorming over de kadernota met minimaal een half jaar wordt verlengd. Hierdoor zou de zienswijzeprocedure in een zeer vroeg stadium van het beleids- en begrotingsproces moeten plaatsvinden, op een moment waarop de financiële en beleidsmatige kaders nog slechts in hoofdlijnen kunnen worden geschetst en nog aan verandering onderhevig zijn. Dit beperkt de praktische betekenis van een zienswijzeprocedure aanzienlijk en doet afbreuk aan de functie van de kadernota als instrument voor tijdige en richtinggevende kaderstelling binnen de planning- en controlcyclus. Daarnaast brengt een uitbreiding van het besluitvormingsproces onvermijdelijk extra bestuurlijke en ambtelijke inzet met zich mee, waaronder een toename van de benodigde overhead. Voorts is de wens voor een zienswijzeprocedure voor de kadernota slechts door een beperkt aantal gemeenten naar voren gebracht en berust daarmee niet op een breed gedragen behoefte onder

de deelnemers. Evenmin is duidelijk of de overige deelnemers zich kunnen vinden in deze aanvullende belasting van hun volksvertegenwoordigers. Alles overziend wordt het opnemen van een afzonderlijke zienswijzeprocedure voor de kadernota daarom niet opportuun geacht.

VI. De zienswijzeversie voorziet in een meer algemeen geformuleerde zienswijzeprocedure bij provinciale staten, de raden en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân. Deze bepaling keert in het voorliggende voorstel niet terug, in lijn met de zienswijze van provinciale staten. Het staat het bestuur van de FUMO vrij om voormelde besturen te raadplegen over bepaalde aangelegenheden. Dat hoeft niet genormeerd en ook niet per se op de wijze zoals in die bepaling is geschetst.

VII. De *Wet versterking democratische legitimatie gemeenschappelijke regelingen* schrijft voor dat de regeling bepalingen inhoudt omtrent de wijze waarop ingezetenen van de deelnemende gemeenten en belanghebbenden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid op grond van de regeling betrokken worden. In de zienswijzeversie is voorgesteld om de mogelijkheid open te laten dat het bestuur van de FUMO kan besluiten tot overheidsparticipatie. Die mogelijkheid is niet langer opgenomen. De strekking van de bepaling is dat participatie wordt overgelaten aan het provinciebestuur, de betrokken gemeentebesturen en het waterschapsbestuur. Daarmee verdraagt zich niet een rol voor het FUMO-bestuur, mede in aanmerking genomen dat de FUMO een uitvoeringsorganisatie is en geen beleidsorganisatie.

VIII. De *Wet versterking democratische legitimatie gemeenschappelijke regelingen* schrijft voor dat de regeling bepalingen inhoudt omtrent de evaluatie van de regeling. In de zienswijzeversie is voorgesteld om de regeling niet periodiek te evalueren, tenzij een meerderheid van de deelnemers daarom verzoekt.
In de voorliggende versie is wel een evaluatiebepaling opgenomen. In de zienswijzeprocedure hebben provinciale staten en de raden van de gemeenten Ooststellingwerf, Opsterland, Smallingerland, Súdwest Fryslân en Weststellingwerf hier ook op aangedrongen. Voorgesteld wordt om de regeling tenminste één maal per vier jaar te evalueren, waarbij het algemeen bestuur de evaluatieopdracht vaststelt. Daarmee bepaalt het algemeen bestuur – en via die weg dus ook de deelnemers – de bandbreedte van de evaluatie.

IX. De in de zienswijzeversie voorgestelde wijze van bekendmaking van de regeling is in strijd met de wet. Dat is hersteld

In de artikelsgewijze toelichting is uitvoerig ingegaan op de afwijkingen t.o.v. de zienswijzeversie.

Het feit dat met de zienswijzeversie niet alle voorgestelde wijzigingen inzichtelijk zijn gemaakt of toegelicht roept de vraag op of deze procedure opnieuw moet worden doorlopen. Dit wordt niet nodig geacht. Redengevend hiervoor is met name dat de bepalingen die dit betreft niet rechtstreeks raken aan de kaderstellende en controlerende taken van provinciale staten, de raden en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân. De verwachting is dan ook dat een nieuwe zienswijzeprocedure niet tot (wezenlijk) andere zienswijzen zal leiden. Bovendien wordt het uiteindelijk voorstel nog voor toestemming aan de respectieve besturen voorgelegd.
Het accent van de voorliggende wijziging ligt op de betekenis van de *Wet versterking democratische legitimatie gemeenschappelijke regelingen*.

Gemeenschappelijke regeling Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing - 2026

Gedeputeerde staten van Fryslân, de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Achtkarspelen, Ameland, Dantumadiel, De Fryske Marren, Harlingen, Heerenveen, Leeuwarden, Noardeast Fryslân, Ooststellingwerf, Opsterland, Schiermonnikoog, Smallingerland, Súdwest-Fryslân, Terschelling, Tytsjerksteradiel, Vlieland, Waadhoeke, Weststellingwerf en het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân, ieder voor zover zij bevoegd zijn;

overwegende dat:

- voormelde bestuursorganen, ten behoeve van een doelmatige en doeltreffende uitoefening van de uitvoeringstaak en de handhavingstaak, met toepassing van de Wet gemeenschappelijke regelingen, een omgevingsdienst in de vorm van een openbaar lichaam hebben ingesteld;
- de Omgevingswet deze vorm van bestuurlijke samenwerking voor gedeputeerde staten en de colleges van burgemeester en wethouders voorschrijft;
- bij algemene maatregel van bestuur is vastgesteld welke tot de uitvoeringstaak en de handhavingstaak behorende of daarmee samenhangende werkzaamheden in ieder geval aan een omgevingsdienst worden opgedragen,

gelet op:

- de Wet elektronische publicaties en de Wet versterking democratische legitimatie gemeenschappelijke regelingen;
- de artikelen 73 en 74 van de Wet gemeenschappelijke regelingen; en
- de toestemming van provinciale staten, de raden en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân;

besluiten de gemeenschappelijke regeling Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing als volgt gewijzigd vast te stellen:

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsbepalingen

1. In deze gemeenschappelijke regeling wordt verstaan onder:
   a. de regeling: de gemeenschappelijke regeling Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing;
   b. het openbaar lichaam: het openbaar lichaam als bedoeld in artikel 2 van deze regeling;
   c. de wet: de Wet gemeenschappelijke regelingen;
   d. deelnemer(s): het college van gedeputeerde staten van Fryslân, de colleges van burgemeester en wethouders van de Friese gemeenten en het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân, gezamenlijk of ieder van hen afzonderlijk;
   e. de raden: de gemeenteraden van de Friese gemeenten;
   f. Provinciale staten: provinciale staten van Fryslân.
2. Waar in de wet of de regeling bepalingen van de Provinciewet van overeenkomstige toepassing zijn, wordt voor provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning gelezen: het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter.

Artikel 2 Openbaar lichaam

1. Er is een omgevingsdienst als bedoeld in artikel 18.21 van de Omgevingswet, genaamd de Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing, hierna te noemen: FUMO.
2. De FUMO is gevestigd te Grou, gemeente Leeuwarden.

Artikel 3 Te behartigen belangen
De FUMO is ingesteld ten behoeve van een doelmatige en doeltreffende uitoefening van de uitvoeringstaak en de handhavingstaak op het terrein van de fysieke leefomgeving.

Artikel 4 Taken
1. Ter behartiging van de in artikel 3 genoemde belangen heeft het openbaar lichaam de volgende taken:
    a. basistakenpakket: de taken bedoeld in artikel 18.22 van de Omgevingswet juncto artikel 13.12 van het Omgevingsbesluit. Tot de basistaken behoren ook de daarmee samenhangende, adviserende en ondersteunende werkzaamheden;
    b. aanvullend takenpakket (facultatief): andere taken op het terrein van de overheidszorg voor de fysieke leefomgeving, als bedoeld in artikel 1.2 van de Omgevingswet, dan zijn opgenomen in het basistakenpakket, voor zover die op grond van een daartoe strekkend besluit van een deelnemer aan de FUMO zijn opgedragen, waaronder begrepen uitvoerende, voorbereidende, adviserende en andere ondersteunende werkzaamheden, de uitvoering van de Wet open overheid, adviseren over en ontwikkelen van strategische en operationele vraagstukken ten aanzien van bestuurlijke aangelegenheden die verband houden met de aan de FUMO opgedragen taken en het voeren van en adviseren over bestuurs- en civielrechtelijke procedures daarover;
    c. collectieve taken: niet aan een individuele deelnemer toe te rekenen andere taken dan bedoeld in onderdeel a en b die de FUMO uitvoert in opdracht en ten behoeve van het collectief van de gezamenlijke deelnemers, waaronder in elk geval het in stand houden van een milieualarmnummer, zoals jaarlijks in de begroting beschreven; en
    d. incidentele taken: andere taken dan bedoeld in onderdeel a en b, die op grond van een afzonderlijke dienstverleningsovereenkomst met de publiekrechtelijke rechtspersoon waar een deelnemer deel vanuit maakt incidenteel door de FUMO worden uitgevoerd.
2. De FUMO kan ten behoeve van andere overheden en overheidsgerelateerde instellingen diensten op het terrein van de overheidszorg voor de fysieke leefomgeving in de zin van artikel 1.2 van de Omgevingswet verrichten, indien daarom wordt verzocht en het dagelijks bestuur daarin bewilligt. Het dagelijks bestuur kan hiervoor nadere regels vaststellen. Het bepaalde in artikel 21, eerste lid, is van overeenkomstige toepassing.
3. De taken als bedoeld in het eerste en tweede lid worden uitgevoerd met inachtneming van de regels als bedoeld in artikel 18.23, eerste lid, van de Omgevingswet, alsmede de voor die taken geldende beleidskaders, beleidsregels en overige instructies.

Hoofdstuk 2 Inrichting en samenstelling van het bestuur
Afdeling 1 Het bestuur

Artikel 5 Het bestuur
1. Het bestuur van de FUMO bestaat uit een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en een voorzitter.
2. Het algemeen bestuur staat aan het hoofd van de FUMO.

Afdeling 2 Het algemeen bestuur

Artikel 6 Samenstelling algemeen bestuur
1. Gedeputeerden staten wijzen uit hun midden twee leden aan die zitting nemen in het algemeen bestuur. De overige deelnemers wijzen elk uit hun midden één lid aan die zitting neemt in het algemeen bestuur. Behoudens de eerste aanwijzing vindt de aanwijzing plaats in de eerste vergadering van de deelnemers in nieuwe samenstelling.
2. De deelnemers wijzen voor elk lid een plaatsvervangend lid aan.

3. Het lidmaatschap van het algemeen bestuur eindigt van rechtswege, zodra het lid ophoudt commissaris van de Koning, burgemeester, dijkgraaf, gedeputeerde, wethouder of lid van het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân te zijn.
4. De zittingsduur van de leden van het algemeen bestuur is gelijk aan die van de bestuursorganen die hen hebben aangewezen.
5. Indien in het algemeen bestuur een vacature ontstaat wijst de betreffende deelnemer zo spoedig mogelijk een nieuw lid aan.

Artikel 7 Incompatibiliteiten algemeen bestuur
Onverminderd het bepaalde in artikel 74 juncto artikel 20 van de wet is het lidmaatschap van het algemeen bestuur onverenigbaar met de betrekking van ambtenaar, door of vanwege het bestuur van één van de deelnemers dan wel door of vanwege het bestuur van de FUMO in dienst genomen of daaraan ondergeschikt.

Artikel 8 Werkwijze algemeen bestuur
1. Het algemeen bestuur vergadert ten minste twee maal per jaar en voorts zo dikwijls als de voorzitter of het dagelijks bestuur dit nodig oordeelt, dan wel ten minste een vijfde van het aantal leden dit, onder opgaaf van redenen, schriftelijk verzoekt.
2. De vergaderingen van het algemeen bestuur zijn openbaar. Indien de voorzitter dan wel een vijfde gedeelte van de aanwezige leden het nodig oordeelt, dient het algemeen bestuur te besluiten of zal worden vergaderd met gesloten deuren.
3. Het algemeen bestuur stelt een reglement van orde voor zijn vergaderingen en andere werkzaamheden vast.
4. De voorzitter roept de leden schriftelijk tot de vergadering op.
5. Tegelijkertijd met de oproeping brengt de voorzitter dag, tijdstip en plaats van de vergadering ter openbare kennis. De agenda en de daarbij behorende voorstellen met uitzondering van de in artikel 74 juncto artikel 23, tweede lid, van de wet bedoelde stukken worden tegelijkertijd met de oproeping en op een bij de openbare kennisgeving aan te geven wijze ter inzage gelegd.
6. De vergadering wordt niet geopend voordat blijkens de presentielijst meer dan de helft van het aantal zitting hebbende leden tegenwoordig is.
7. Indien ingevolge het zesde lid de vergadering niet kan worden geopend, belegt de voorzitter, onder verwijzing naar dit artikel, opnieuw een vergadering tegen een tijdstip dat ten minste vierentwintig uur na het bezorgen van de oproeping is gelegen.
8. Op de vergadering, bedoeld in het zevende lid, is het zesde lid niet van toepassing. Het algemeen bestuur kan echter over andere aangelegenheden dan die waarvoor de ingevolge het zesde lid niet geopende vergadering was belegd alleen beraadslagen of besluiten, indien blijkens de presentielijst meer dan de helft van het aantal zitting hebbende leden tegenwoordig is.

Artikel 9 Besluitvorming algemeen bestuur
1. Er wordt voorzien in meervoudig stemrecht. De stemverhouding vloeit rechtstreeks voort uit de jaarlijkse financiële bijdrage van de deelnemers, waarbij het aantal stemmen per deelnemer wordt bepaald door de bijdrage, gebaseerd op het takenpakket als bedoeld in artikel 4, eerste lid, te delen door 150.000 en het alsdan verkregen aantal stemmen af te ronden naar boven op hele stemmen.
2. De beide door gedeputeerde staten aangewezen leden delen het aantal stemmen dat toekomt aan gedeputeerde staten.
3. Een stemming is alleen geldig als meer dan de helft van het aantal leden dat zitting heeft, en zich niet van deelneming aan de stemming moet onthouden, daaraan heeft deelgenomen. Artikel 29, tweede lid, van de Provinciewet is van overeenkomstige toepassing.
4. Voor het tot stand komen van een besluit bij stemming wordt de volstrekte meerderheid vereist van het aantal uitgebrachte stemmen, die tot stand wordt gebracht door ten minste zes deelnemers.

5. Een lid neemt niet deel aan de stemming over:
    a. een aangelegenheid die hem rechtstreeks of middellijk persoonlijk aangaat of waarbij hij als vertegenwoordiger is betrokken;
    b. de vaststelling of goedkeuring van de rekening van een lichaam waaraan hij rekenplichtig is of tot welk bestuur hij behoort.

Afdeling 3 Het dagelijks bestuur

Artikel 10 Samenstelling dagelijks bestuur

1. Het dagelijks bestuur bestaat uit vijf leden, waaronder de voorzitter, door en uit het algemeen bestuur aan te wijzen als volgt:
    a. een van de twee door gedeputeerde staten aangewezen leden van het algemeen bestuur;
    b. drie door de colleges van burgemeester en wethouders aangewezen leden van het algemeen bestuur en
    c. het door het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân aangewezen lid van het algemeen bestuur.
2. De leden van het dagelijks bestuur worden aangewezen in de eerste vergadering van het algemeen bestuur in nieuwe samenstelling.
3. Een lid van het dagelijks bestuur treedt af, zodra men ophoudt lid van het algemeen bestuur te zijn.
4. Degene die tussentijds ophoudt lid van het algemeen bestuur te zijn, houdt tevens op lid van het dagelijks bestuur te zijn.
5. Indien tussentijds een vacature ontstaat in het dagelijks bestuur, wijst het algemeen bestuur zo spoedig mogelijk een nieuw lid aan.

Artikel 11 Werkwijze en besluitvorming dagelijks bestuur

1. Het dagelijks bestuur vergadert zo dikwijls als de voorzitter of één van de leden dit nodig acht.
2. In de vergadering van het dagelijks bestuur heeft ieder lid één stem. Voor het tot stand komen van een beslissing bij stemming wordt de volstrekte meerderheid vereist van hen die een stem hebben uitgebracht.
3. In de vergaderingen van het dagelijks bestuur kan slechts worden beraadslaagd of besloten, indien ten minste de helft van het aantal zitting hebbende leden tegenwoordig is.
4. Indien het vereiste aantal leden niet tegenwoordig is belegt de voorzitter, onder verwijzing naar dit artikel, een nieuwe vergadering.
5. Op de vergadering, bedoeld in het vierde lid, is het derde lid niet van toepassing. Het dagelijks bestuur kan echter over andere aangelegenheden dan die waarvoor de eerdere vergadering was belegd alleen beraadslagen of besluiten, indien ten minste de helft van het aantal zitting hebbende leden tegenwoordig is.
6. Indien bij een stemming, anders dan over personen voor het doen van benoemingen, voordrachten of aanbevelingen, de stemmen staken, wordt opnieuw gestemd. Staken de stemmen andermaal over hetzelfde voorstel, dan beslist de stem van de voorzitter.
7. Het dagelijks bestuur kan voor zijn vergaderingen een reglement van orde vaststellen.

Afdeling 4 De voorzitter

Artikel 12 De voorzitter

1. Het algemeen bestuur benoemt uit zijn midden een voorzitter.
2. De voorzitter is tevens voorzitter van het dagelijks bestuur.
3. De voorzitter wordt vervangen door een lid van het dagelijks bestuur, dat daartoe door het dagelijks bestuur wordt aangewezen.

Afdeling 5 Commissies

Artikel 13 Adviescommissies

1. Het algemeen bestuur kan commissies van advies instellen. Het algemeen bestuur regelt de bevoegdheden en de samenstelling.
2. De instelling van vaste commissies van advies aan het dagelijks bestuur of de voorzitter en de regeling van haar bevoegdheden en samenstelling geschieden door het algemeen bestuur op voorstel van het dagelijks bestuur onderscheidenlijk de voorzitter.
3. Andere commissies van advies aan het dagelijks bestuur of de voorzitter worden door het dagelijks bestuur onderscheidenlijk de voorzitter ingesteld.

Artikel 14 Bestuurscommissies

1. Het algemeen bestuur kan bestuurscommissies instellen met het oog op de behartiging van bepaalde belangen. Het algemeen bestuur regelt de bevoegdheden en de samenstelling.
2. Het algemeen bestuur gaat niet over tot het instellen van een bestuurscommissie dan nadat provinciale staten, de raden en het algemeen bestuur van het Wetterskip Fryslân van dit voornemen op de hoogte zijn gesteld en in de gelegenheid zijn gesteld hun wensen en bedenkingen ter kennis van het algemeen bestuur te brengen.

Afdeling 6 De secretaris/directeur

Artikel 15 De secretaris/directeur

1. De secretaris/directeur is belast met de dagelijkse leiding van de FUMO.
2. De secretaris/directeur is het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter behulpzaam bij de vervulling van hun taak.
3. De secretaris/directeur is bij de vergaderingen van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur aanwezig.
4. De stukken die van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur uitgaan worden door de secretaris/directeur medeondertekend.
5. Het dagelijks bestuur regelt de vervanging van de secretaris/directeur.

Artikel 16 Directiestatuut

Het dagelijks bestuur kan een directiestatuut vaststellen met betrekking tot de taken en bevoegdheden van de directeur. Dit statuut wordt ter kennis van het algemeen bestuur gebracht.

Afdeling 7 Personeel

Artikel 17 Personeel

Het dagelijks bestuur bepaalt onder welke voorwaarden arbeidsovereenkomsten worden aangegaan en welke CAO op het personeel van de FUMO van toepassing is.

Hoofdstuk 3 Taken en bevoegdheden van het bestuur

Afdeling 1 Algemeen

Artikel 17a Participatie

Het provinciebestuur, de betrokken gemeentebesturen en het waterschapsbestuur besluiten omtrent participatie bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid ten behoeve van deze regeling.

Artikel 18 Bevoegdheden

1. Aan het bestuur van de FUMO worden geen publiekrechtelijke bevoegdheden overgedragen.
2. Onverminderd het bepaalde in artikel 10:4 van de Algemene wet bestuursrecht kunnen de deelnemers, ter uitvoering van de in artikel 4 genoemde taken, aan het bestuur van de FUMO mandaat verlenen om in naam van de respectieve bestuursorganen besluiten te nemen,

volmacht verlenen om te besluiten tot het verrichten van privaatrechtelijke rechtshandelingen of machtiging verlenen tot het verrichten van handelingen die noch een besluit, noch een privaatrechtelijke rechtshandeling zijn.

3. Tenzij anders is bepaald kan het bestuur van de FUMO ten aanzien van de in mandaat, volmacht en machtiging opgedragen taken en bevoegdheden ondermandaat, ondervolmacht en ondermachtiging verlenen.
4. Besluiten als bedoeld in het tweede en derde lid worden, onder de zorg van de secretaris/ directeur, opgenomen in het Register mandaat, volmacht en machtiging FUMO. Het register is openbaar.

Afdeling 2 Taken en bevoegdheden van het algemeen bestuur

Artikel 19 Taken en bevoegdheden algemeen bestuur

1. Alle taken en bevoegdheden die niet bij of krachtens deze regeling aan het dagelijks bestuur of de voorzitter zijn opgedragen behoren aan het algemeen bestuur. Tot de taken en bevoegdheden behoren in elk geval:
   a. het vaststellen van de begroting;
   b. het vaststellen van de bijdragen van de deelnemers in de kosten van de regeling;
   c. het vaststellen van de jaarstukken.
2. Het algemeen bestuur kan besluiten tot de oprichting van en de deelneming in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen, voor zover dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar belang. Het besluit wordt niet genomen dan nadat provinciale staten, de raden en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân een ontwerpbesluit is toegezonden en in de gelegenheid zijn gesteld hun wensen en bedenkingen ter kennis van het algemeen bestuur van de FUMO te brengen.
3. Het algemeen bestuur kan aan het dagelijks bestuur bevoegdheden van het algemeen bestuur overdragen, tenzij de aard van de bevoegdheid zich tegen overdracht verzet. Het algemeen bestuur kan beperkingen stellen aan de uitoefening van de overgedragen bevoegdheid.

Afdeling 3 Taken en bevoegdheden van het dagelijks bestuur

Artikel 20 Taken en bevoegdheden dagelijks bestuur

Tot de taken en bevoegdheden van het dagelijks bestuur behoren in elk geval:

a. het dagelijks bestuur van de FUMO te voeren, voor zover niet bij of krachtens de wet of de regeling het algemeen bestuur hiermee is belast;
b. beslissingen van het algemeen bestuur voor te bereiden en uit te voeren;
c. regels vast te stellen over de ambtelijke organisatie van de FUMO;
d. ambtenaren in dienst te nemen, te schorsen en te ontslaan;
e. tot overige privaatrechtelijke rechtshandelingen van de FUMO te besluiten, met uitzondering van privaatrechtelijke rechtshandelingen als bedoeld in artikel 19, tweede lid;
f. te besluiten namens de FUMO, het dagelijks bestuur of het algemeen bestuur rechtsgedingen, bezwaarprocedures of administratief beroepsprocedures te voeren of handelingen ter voorbereiding daarop te verrichten, tenzij het algemeen bestuur, voor zover het het algemeen bestuur aangaat, in voorkomende gevallen anders beslist;
g. het nemen, ook alvorens is besloten tot het voeren van een rechtsgeding, van alle conservatoire maatregelen en doen wat nodig is ter voorkoming van verjaring of verlies van recht of bezit;
h. het uitvoeren van opgedragen taken als bedoeld in artikel 4, eerste, tweede en derde lid;
i. het beheer van de financiële administratie;
j. de zorg, voor zover niet aan anderen opgedragen, voor de controle op het geldelijk beheer en de boekhouding;
k. het stimuleren en coördineren van overleg tussen de deelnemers;

l. het behartigen van de belangen van de FUMO bij andere overheden, instellingen, diensten of personen.

Artikel 21 Dienstverleningsovereenkomst

1. Ter uitvoering van de taken als bedoeld in artikel 4, eerste lid, worden tussen de FUMO als opdrachtnemer en de publiekrechtelijke rechtspersoon waar een deelnemer deel vanuit maakt als opdrachtgever één of meerdere dienstverleningsovereenkomsten gesloten, op basis van een door het dagelijks bestuur vastgesteld model.
2. De dienstverleningsovereenkomst ten behoeve van de in artikel 4, eerste lid, onderdelen a en c, genoemde taken wordt voor onbepaalde tijd gesloten. Beëindiging of ontbinding van deze overeenkomst is uitsluitend mogelijk ter gelegenheid van de uittreding van een deelnemer op grond van artikel 34.
3. De looptijd van een dienstverleningsovereenkomst ten behoeve van de in artikel 4, eerste lid, onderdeel b genoemde taken bedraagt, behoudens uittreding zoals bedoeld in artikel 34, vijf jaren. Beëindiging of ontbinding van de overeenkomst is, behoudens bij uittreding, slechts mogelijk tegen het einde van die termijn.
4. De overeenkomsten bedoeld in het derde lid worden na ommekomst van de in dat artikel bedoelde termijn voor onbepaalde tijd voortgezet. Opzegging is mogelijk per 1 januari van enig kalenderjaar, met inachtneming van een opzegtermijn van twaalf maanden.
5. De deelnemer die de overeenkomst bedoeld in het derde lid opzegt, verplicht zich het personeel dat is belast met de uitvoering van deze taken, over te nemen. Het algemeen bestuur stelt de omvang van het toe te wijzen personeel vast op basis van de begroting over het jaar voorafgaande aan het jaar waarop de opzegging betrekking heeft.
6. Onverminderd het bepaalde in het vijfde lid stelt het algemeen bestuur vast welke nadelige financiële consequenties het gevolg zijn van de opzegging bedoeld in het vijfde lid. De opzeggende deelnemer is gehouden die nadelige financiële consequenties aan de FUMO te vergoeden.
7. Dienstverleningsovereenkomsten bedoeld in het tweede en derde lid houden geen afspraken in omtrent een vergoeding voor die diensten die afwijkt van artikel 30 van de regeling. Dienstverleningsovereenkomsten met betrekking tot de taken bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder d, en artikel 4, tweede lid, behelzen in elk geval afspraken omtrent de te betalen vergoeding voor die diensten. Die laatstbedoelde vergoeding dekt tenminste de reële kostprijs van die diensten.

Afdeling 4 Taken en bevoegdheden van de voorzitter

Artikel 22 Taken en bevoegdheden van de voorzitter

1. De voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur.
2. De voorzitter tekent de stukken die van het algemeen bestuur en dagelijks bestuur uitgaan.
3. De voorzitter vertegenwoordigt de FUMO in en buiten rechte. De voorzitter kan deze bevoegdheid opdragen aan een door hem aan te wijzen persoon.

Hoofdstuk 4 Inlichtingen en verantwoording

Artikel 23 Inlichtingen door het bestuur van de FUMO

1. Het bestuur informeert de deelnemers, provinciale staten, de raden en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân tijdig over voorgenomen besluiten van het bestuur van de FUMO, indien de uitoefening hiervan ingrijpende gevolgen kan hebben voor de provincie, de gemeenten of Wetterskip Fryslân.
2. Het bestuur geeft provinciale staten, de raden en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân alle inlichtingen die:
   a. zij nodig hebben voor de uitvoering van hun taken; of

b. door één of meer leden van die bestuursorganen wordt verlangd.

3. Het reglement van orde van het algemeen bestuur respectievelijk het dagelijks bestuur regelt de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan het in het eerste en tweede lid bepaalde.
4. Het dagelijks bestuur informeert de deelnemers minimaal twee maal per jaar schriftelijk over de uitvoering van de begroting.

Artikel 24 Inlichtingen en verantwoording door leden van het algemeen bestuur

1. Een lid van het algemeen bestuur verstrekt aan de deelnemer die dit lid heeft aangewezen, alle inlichtingen die door één of meer leden daarvan wordt verlangd op de binnen de betreffende provincie, gemeente of het Wetterskip gebruikelijke wijze.
2. Een lid van het algemeen bestuur kan door de deelnemer die dit lid heeft aangewezen, ter verantwoording worden geroepen voor het door hem in het algemeen bestuur gevoerde beleid op de binnen de betreffende provincie, gemeente of het Wetterskip gebruikelijke wijze.
3. Een deelnemer kan een door hem aangewezen lid van het algemeen bestuur ontslag verlenen, indien dit lid het vertrouwen van de deelnemer niet meer bezit.
4. Het bepaalde in het eerste en tweede lid is van overeenkomstige toepassing op het verstrekken van inlichtingen aan één of meer leden van, respectievelijk het afleggen van verantwoording aan, provinciale staten, de raden en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân.
5. Bij het verstrekken van inlichtingen of het afleggen van verantwoording verschaft een lid van het algemeen bestuur over zaken waaromtrent krachtens artikel 74 juncto artikel 23 van de wet, geheimhouding is opgelegd slechts informatie, indien krachtens het bepaalde voor het orgaan dat het lid heeft aangewezen geheimhouding is opgelegd. Laatstbedoelde geheimhouding kan eerst worden opgeheven, nadat door het algemeen bestuur tot opheffing van de geheimhouding is besloten.

Artikel 25 Informatie en verantwoording binnen het bestuur van de FUMO

1. Het dagelijks bestuur en elk van zijn leden afzonderlijk zijn aan het algemeen bestuur verantwoording verschuldigd voor het door het dagelijks bestuur gevoerde bestuur.
2. Het dagelijks bestuur geeft het algemeen bestuur alle inlichtingen die het algemeen bestuur voor de uitoefening van zijn taak nodig heeft.
3. Het algemeen bestuur kan besluiten een lid van het dagelijks bestuur ontslag te verlenen, indien dit lid het vertrouwen van het algemeen bestuur niet meer bezit. Op het ontslagbesluit is artikel 4:8 van de Algemene wet bestuursrecht niet van toepassing. De rechter treedt niet in de beoordeling van de gronden waarop het algemeen bestuur tot ontslag van een lid van het dagelijks bestuur heeft besloten.

Artikel 26 Bericht en raad

1. Over al hetgeen de FUMO betreft dient het dagelijks bestuur Onze Ministers desgevraagd van bericht en raad.
2. Het dagelijks bestuur doet mededeling van het verzoek en de inhoud daarvan aan de deelnemers.

Hoofdstuk 5 Financiën en beheer

Artikel 27 Financiële en beleidsmatige kaders: de kadernota

1. Het algemeen bestuur stelt de kadernota vast.
2. Het dagelijks bestuur zendt vóór 30 april van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, de kadernota en de voorlopige jaarrekening aan de raden, provinciale staten en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân.

Artikel 28 Begroting

1. Het dagelijks bestuur biedt jaarlijks voor 1 mei provinciale staten, de raden en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân de ontwerpbegroting voor het daarop volgende jaar aan. De ontwerpbegroting wordt opgesteld aan de hand van de uitgangspunten en methodiek

beschreven in het Sturings- en financieringsmodel FUMO, die is vastgesteld door het algemeen bestuur.

2. De ontwerpbegroting wordt door de zorg van de deelnemers voor een ieder ter inzage gelegd en, tegen betaling van de kosten, algemeen verkrijgbaar gesteld.
3. Het dagelijks bestuur stelt bij het aanbieden van de ontwerpbegroting provinciale staten, de raden en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân in de gelegenheid hun zienswijze over het ontwerp bij het dagelijks bestuur naar voren brengen. Hierbij wordt rekening gehouden met de data waarop provinciale staten, de raden en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân beraadslagen en besluiten.
4. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin deze zienswijze is vervat bij de ontwerpbegroting, zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden. Het dagelijks bestuur stelt provinciale staten, de raden en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân voorafgaande aan het vaststellen van de begroting schriftelijk en gemotiveerd in kennis van zijn oordeel over de zienswijze, alsmede van de eventuele conclusies die het daaraan verbindt.
5. Het algemeen bestuur stelt de begroting vast, uiterlijk 10 september in het jaar voorafgaande aan dat waarvoor zij dient.
6. Het dagelijks bestuur zendt de vastgestelde begroting zo nodig toe aan provinciale staten, de raden en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân, die ter zake bij de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties hun zienswijze naar voren kunnen brengen.
7. Het dagelijks bestuur zendt de begroting binnen twee weken na vaststelling, doch in ieder geval vóór 15 september van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
8. Het bepaalde in het eerste, derde, vierde en zesde lid is van overeenkomstige toepassing op besluiten tot wijziging van de begroting, voor zover de wijziging van invloed is op de hoogte van de bijdrage van de deelnemers.

Artikel 29 Jaarstukken

1. Het algemeen bestuur stelt de jaarstukken vast uiterlijk 1 juli in het jaar volgende op het jaar waarop deze betrekking heeft.
2. Het dagelijks bestuur zendt de jaarstukken binnen twee weken na vaststelling, doch in ieder geval vóór 15 juli van het jaar volgende op het jaar waarop de jaarstukken betrekking heeft, aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Artikel 30 Kostenverdeling en bijdrage

1. De geldmiddelen van de FUMO worden gevormd door:
   a. de financiële bijdragen van de deelnemers en
   b. overige inkomsten.
2. Iedere deelnemer betaalt jaarlijks een financiële bijdrage.
3. De financiële bijdrage van een deelnemer wordt, door het algemeen bestuur, bij de jaarrekening, vastgesteld en is de som van de navolgende onderdelen:
   a. het product van het aantal in het betreffende jaar aan basistaken voor de betreffende deelnemer bestede uren en het vastgestelde uurtarief;
   b. het product van het aantal in het betreffende jaar aan aanvullende taken voor de betreffende deelnemer bestede uren in de betreffende categorie en het voor die categorie vastgestelde uurtarief;
   c. het product van het aandeel van een deelnemer in de werkelijk aan de collectieve taken bestede uren en het uurtarief. Dat bedoelde aandeel wordt bepaald door het quotiënt van het aantal werkelijk bestede uren voor een deelnemer en het totaal aantal werkelijk bestede uren; en
   d. een in de begroting vastgestelde vaste bijdrage voor de werkzaamheden op het gebied van de coördinatie van en uitvoering door BOA’s.

   Voor de toepassing van dit artikellid blijven de uren besteed aan taken bedoeld in artikel 4, tweede lid, buiten beschouwing.
4. Het uurtarief wordt, door het algemeen bestuur, bij de begroting, vastgesteld op het quotiënt

van het totaal aan begrote kosten van de FUMO en het totaal aantal begrote uren voor alle deelnemers. Het totaal aan begrote kosten wordt, voor de toepassing van dit artikellid, naar beneden bijgesteld met de begrote kosten gemoeid met de uitvoering van werkzaamheden als bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder d, en artikel 4, tweede lid, de begrote kosten verband houdend met de coördinatie van en uitvoering door BOA's en de begrote overige inkomsten. Het totaal aantal uren per deelnemer en het totaal aantal begrote uren worden, ten behoeve van de toepassing van dit lid, verminderd met de uren die zijn begroot voor taken bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder d. Het algemeen bestuur kan het uurtarief voor de aanvullende taken differentiëren naar rato van de afwijkende kosten van de daarbij te onderscheiden categorieën, mits het gewogen gemiddelde van de gedifferentieerde uurtarieven binnen die categorie niet afwijkt van het uurtarief berekenend op grond van de voorgaande volzinnen van dit lid.

5. Het algemeen bestuur kan, laatstelijk bij de vaststelling van de begroting, besluiten af te wijken van de in het derde lid bedoelde berekeningsmethode, door, naast de in het derde lid bedoelde onderdelen, tevens een vast bedrag per deelnemer onderdeel te laten zijn van de financiële bijdrage. De hoogte van het vaste bedrag per deelnemer wordt bij de begroting door het algemeen bestuur vastgesteld en is gerelateerd aan het aandeel begrote uren voor een deelnemer in het totaal aan begrote uren. Wanneer een vast bedrag wordt gehanteerd als onderdeel van de financiële bijdrage wordt, voor de berekening van het uurtarief, het totaal aan begrote kosten voor de FUMO, in aanvulling op de bijstellingen uit het vierde lid, tevens verminderd met het totale in de begroting opgenomen bedrag van de vaste bijdragen.
6. Een batig rekeningsaldo wordt toegevoegd aan het weerstandsvermogen van de FUMO. Het weerstandsvermogen bedraagt ten hoogste 10% van de inkomsten in de begroting waarop het rekeningsaldo betrekking heeft. Voor zover het batig saldo van enig jaar leidt tot een weerstandsvermogen van meer dan 10% van de inkomsten in de begroting waarop het rekeningsaldo betrekking heeft, wordt het meerdere uitgekeerd naar rato van de in het derde lid genoemde bijdrage.
7. Een nadelig rekeningsaldo in enig jaar, voor zover dit niet geheel of gedeeltelijk ten laste van het weerstandsvermogen kan worden gebracht, wordt gedragen door de deelnemers, naar rato van de bij de jaarrekening voor dat jaar vastgestelde financiële bijdrage.
8. De deelnemers dragen er, naar rato van de financiële bijdrage van de betreffende deelnemer, zorg voor dat de FUMO te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen jegens derden te voldoen.
9. In het in artikel 21 bedoelde model wordt een regeling opgenomen ten aanzien van de bevoorschotting, het moment van afrekening en de verrekeningsmogelijkheden ten aanzien van de financiële bijdrage van een deelnemer.

Artikel 31 De administratie en de controle

1. Het algemeen bestuur stelt bij verordening de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie vast. De verordening waarborgt dat aan de eisen van rechtmatigheid, verantwoording en controle wordt voldaan.
2. Het algemeen bestuur stelt bij verordening regels vast voor de controle op het financieel beheer en op de inrichting van de financiële organisatie. De verordening waarborgt dat de rechtmatigheid van het financiële beheer en van de inrichting van de financiële organisatie wordt getoetst.
3. Het algemeen bestuur wijst een accountant aan als bedoeld in artikel 393, eerste lid, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, belast met de controle van de jaarrekening en het daarbij verstrekken van een accountantsverklaring en het daarbij uitbrengen van een verslag van de bevindingen. Artikel 217, derde tot en met vijfde lid, van de Provinciewet is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 32 Tegemoetkoming in de kosten en vergoeding van werkzaamheden

1. De leden van het bestuur alsmede de leden van een bestuurscommissie kunnen een tegemoetkoming in de kosten en, voor zover zij niet de functie van commissaris van de Koning, burgemeester, dijkgraaf, gedeputeerde, wethouder of lid van het dagelijks bestuur van het

Wetterskip Fryslân vervullen, een vergoeding voor hun werkzaamheden, een tegemoetkoming of vergoeding van bijzondere kosten en andere financiële voorzieningen ontvangen. De tegemoetkoming en vergoeding wordt, met inachtneming van het in de wet bepaalde, door het algemeen bestuur vastgesteld.

2. De leden van commissies van advies die geen commissaris van de Koning, burgemeester, dijkgraaf, gedeputeerde, wethouder, lid van het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân, raadslid, lid van provinciale staten of lid van het algemene bestuur van Wetterskip Fryslân zijn, kunnen een vergoeding voor het bijwonen van vergaderingen van de commissie ontvangen. De vergoeding wordt, met inachtneming van het in de wet bepaalde, door het algemeen bestuur vastgesteld.

Hoofdstuk 6 Toetreding, uittreding, wijziging en opheffing

Artikel 33 Toetreding

1. Het daartoe bevoegde orgaan van een publiekrechtelijke rechtspersoon kan een verzoek tot toetreding richten aan het algemeen bestuur.
2. Toetreding vindt plaats bij daartoe strekkende besluiten van ten minste tweederde van de deelnemers, met inachtneming van het bepaalde in artikel 73, tweede tot en met vijfde lid, van de wet.
3. Het algemeen bestuur stelt de datum van toetreding vast.
4. Het algemeen bestuur regelt de gevolgen van de toetreding. Daarbij kunnen voorwaarden worden gesteld.

Artikel 34 Uittreding

1. Een deelnemer kan, onverminderd het bepaalde in het tweede lid, besluiten uit de regeling te treden, met inachtneming van het bepaalde in artikel 73, tweede tot en met vijfde lid, van de wet.
2. Gedeputeerde staten en de colleges van burgemeester en wethouders kunnen elk alleen besluiten tot uittreding, indien het instellen van een omgevingsdienst voor de regio Fryslân, als bedoeld in artikel 8 van de Wet veiligheidsregio’s, voor hen niet langer wettelijk is voorgeschreven.
3. Een besluit tot uittreding, met inbegrip van het toestemmingsbesluit van respectievelijk provinciale staten, de raden of het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân, wordt bij aangetekende kennisgeving gericht aan het algemeen bestuur.
4. Uittreding is mogelijk met ingang van 1 januari van enig kalenderjaar, met dien verstande dat ten minste een opzegtermijn van één jaar in acht wordt genomen, te rekenen vanaf de datum waarop het uittredingsbesluit aan het algemeen bestuur ter kennis is gebracht.
5. Na ontvangst van de in het vierde lid vermelde kennisgeving geeft het dagelijks bestuur aan een in overleg met de uittredende deelnemer aan te wijzen onafhankelijke registeraccountant opdracht om een uittredingsplan op te stellen. Het uittredingsplan geeft inzicht in de gevolgen van de uittreding, de wijze waarop met deze gevolgen kan of moet worden omgegaan en de voorwaarden voor uittreding. Onder de gevolgen van de uittreding worden verstaan de financiële, juridische, personele en organisatorische consequenties die het directe gevolg zijn van de uittreding. De kosten van het uittredingsplan komen voor rekening van de uittredende deelnemer. Het plan wordt vastgesteld door het algemeen bestuur.
6. Het uittredingsplan bevat een berekening van de financiële gevolgen van de uittreding: de uittreedsom. De uittreedsom bestaat uit een vergoeding ter compensatie van de kosten van uittreding, te weten frictiekosten en desintegratiekosten, onder aftrek van eventuele baten.
7. Onder frictiekosten wordt verstaan alle incidentele kosten te maken door de FUMO die het rechtstreekse gevolg zijn van het uittredingsbesluit. Onder desintegratiekosten wordt verstaan alle kosten te maken dan wel te dragen door de FUMO, die samenhangen met de afbouw van overcapaciteit in personele en materiële sfeer en andere verplichtingen, de afbouw van risico's daarbij inbegrepen, ontstaan als rechtstreeks gevolg van het uittredingsbesluit.
8. Een vergoeding van door de FUMO toekomstig te maken dan wel te dragen desintegratiekosten

beperkt zich tot kosten ontstaan binnen een periode van 5 jaar vanaf het moment van uittreding.

9. De berekening van de kosten voor uittreding wordt gebaseerd op de feiten en omstandigheden die bekend waren op het moment van het uittredingsbesluit, bedoeld in het eerste lid. Beleidswijzigingen, wijziging van economische omstandigheden en wijziging van inzichten die zich voordoen of opkomen na het moment van dat besluit worden niet betrokken bij de bepaling van de hoogte van de uittreedsom.
10. Het algemeen bestuur stelt het uittredingsplan vast binnen zes maanden na ontvangst van het besluit tot uittreding.
11. Op grond van het vastgestelde uittredingsplan besluit de betreffende deelnemer of het besluit tot uittreding heroverweging behoeft.
12. De uittredende deelnemer verplicht zich het personeel dat is belast met de uitvoering van de door deze deelnemer opgedragen taken over te nemen of, indien dit niet mogelijk is, daarvoor een schadeloosstelling te betalen. Het algemeen bestuur stelt de omvang van het toe te wijzen personeel of de hoogte van die schadeloosstelling vast op basis van de begroting over het jaar voorafgaande aan het jaar waarop de uittreding betrekking heeft en kan daarbij een nader te bepalen overbruggingsperiode vaststellen.
13. Het algemeen bestuur regelt de verdere gevolgen van uittreding.
14. Het bestuur van de FUMO en de uittredende deelnemer spannen zich in om de nadelige financiële gevolgen van de uittreding zoveel mogelijk te beperken.
15. Het algemeen bestuur brengt alle frictiekosten en desintegratiekosten, onder aftrek van eventuele baten, in rekening bij de uittredende deelnemer. De uittredende deelnemer is verplicht tot betaling van de definitieve uittreedsom. De uittreedsom is definitief op het moment dat het uittredingsplan is vastgesteld.

Artikel 35 Wijziging

1. Het algemeen bestuur en de deelnemers kunnen voorstellen doen tot wijziging van de regeling.
2. De regeling kan worden gewijzigd bij gelijkluidend besluit van ten minste twee derde van de deelnemers, met inachtneming van het bepaalde in artikel 73, tweede tot en met vijfde lid, van de wet.
3. De artikelen 3, 4, 9, 11, 18, 19, 20, 21, 30, 34, 35 en 36 van deze regeling kunnen alleen worden gewijzigd indien alle deelnemers daarmee instemmen.

Artikel 36 Opheffing

1. De regeling kan alleen worden opgeheven indien het instellen van een omgevingsdienst voor de regio Fryslân, als bedoeld in artikel 8 van de Wet veiligheidsregio's, door gedeputeerde staten en de colleges van burgemeester en wethouders niet langer wettelijk is voorgeschreven, met inachtneming van het bepaalde in artikel 73, tweede tot en met vijfde lid, van de wet.
2. Opheffing van de regeling verlangt een gelijkluidend besluit van ten minste tweederde van de deelnemers.
3. Ingeval van opheffing stelt het algemeen bestuur, de deelnemers gehoord, een liquidatieplan vast en regelt de vereffening van het vermogen.
4. Het liquidatieplan voorziet tenminste in de gevolgen die de opheffing heeft voor het personeel.

Hoofdstuk 7 Archiefbescheiden

Artikel 37 Archief

1. Het dagelijks bestuur draagt zorg voor de archiefbescheiden van de organen ingesteld bij de regeling overeenkomstig een door het algemeen bestuur vast te stellen regeling, die aan gedeputeerde staten wordt meegedeeld.
2. Namens gedeputeerde staten oefent de provinciearchivaris het toezicht uit op het beheer van de archiefbescheiden.
3. De secretaris/directeur is belast met het beheer van de archiefbescheiden voor zover deze archiefbescheiden niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats.
4. Voor de bewaring van de op grond van artikel 12 van de Archiefwet 1995 over te brengen archiefbescheiden wordt aangewezen de provinciale archiefbewaarplaats, gevestigd aan de

Boterhoek 1, 8911 DH te Leeuwarden (Tresoar).
5. Ingeval van organisatiewijziging als bedoeld in artikel 4 van de Archiefwet 1995 draagt het dagelijks bestuur zorg voor het treffen van een voorziening voor het beheer van de betrokken archiefbescheiden, welke tenminste inhoudt aanwijzing van degene die belast is met het beheer.

Hoofdstuk 8 Geschillenregeling

Artikel 38 Geschillenregeling

1. Eventuele geschillen zullen zoveel mogelijk in onderling overleg worden opgelost. De deelnemers verplichten zich tot het uiterste daartoe in te spannen.
2. Een geschil bestaat indien een of meer deelnemers zulks schriftelijk aan de andere partijen meedeelt, onder aanduiding van het geschil.
3. Bij de mededeling als genoemd in het tweede lid zal (zullen) de desbetreffende partij(en) tevens haar (hun) zienswijze over het geschil en een voorstel voor een mogelijke oplossing(srichting) vermelden.
4. Indien een geschil niet in der minne blijkt te kunnen worden opgelost zal dit, alvorens het geschil kan worden voorgelegd aan de bevoegde rechter, voor een niet bindend advies worden voorgelegd aan een commissie van drie personen die zal bestaan uit één persoon aangewezen door gedeputeerde staten, één persoon aangewezen door een door de meerderheid van de deelnemende colleges van burgemeester en wethouders aangewezen persoon en één persoon aangewezen door het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân, waarbij als voorwaarde geldt dat de aangewezen personen geen deel uitmaken van het algemeen bestuur en niet direct of indirect werkzaam zijn voor de FUMO.

Hoofdstuk 9 Slotbepalingen

Artikel 38a Evaluatie

1. Het algemeen bestuur draagt ervoor zorg dat de regeling periodiek, doch tenminste één maal per vier jaar, wordt geëvalueerd.
2. Het algemeen bestuur stelt de evaluatieopdracht vast.
3. Het evaluatieverslag wordt aan de deelnemers, provinciale staten, de raden en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân gezonden.

Artikel 39 Citeertitel, bekendmaking en inwerkingtreding

1. Deze regeling wordt aangehaald als “Gemeenschappelijke regeling FUMO - 2026”.
2. Gedeputeerde staten dragen zorg voor de bekendmaking van besluiten tot het treffen, wijzigen, verlengen of opheffen van de regeling.
3. Een besluit tot het treffen, wijzigen, verlengen of opheffen treedt in werking op de eerste dag na bekendmaking, tenzij het besluit de datum van inwerkingtreding regelt.

Gemeenschappelijke regeling Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing - ~~2022~~2026

Gedeputeerde staten van Fryslân, de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Achtkarspelen, Ameland, Dantumadiel, De Fryske Marren, Harlingen, Heerenveen, Leeuwarden, Noardeast Fryslân, Ooststellingwerf, Opsterland, Schiermonnikoog, Smallingerland, Súdwest-Fryslân, Terschelling, Tytsjerksteradiel, Vlieland, Waadhoeke, Weststellingwerf en het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân, ieder voor zover zij bevoegd zijn;

overwegende dat:

- voormelde bestuursorganen, ten behoeve van een doelmatige en doeltreffende uitoefening van de uitvoeringstaak en de handhavingstaak, met toepassing van de Wet gemeenschappelijke regelingen, een omgevingsdienst in de vorm van een openbaar lichaam hebben ingesteld;
- de Omgevingswet deze vorm van bestuurlijke samenwerking voor gedeputeerde staten en de colleges van burgemeester en wethouders voorschrijft;
- bij algemene maatregel van bestuur is vastgesteld welke tot de uitvoeringstaak en de handhavingstaak behorende of daarmee samenhangende werkzaamheden in ieder geval aan een omgevingsdienst worden opgedragen,
- ~~het Rijk, het Interprovinciaal Overleg en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten onderling afspraken hebben gemaakt over de vorming van regionale uitvoeringsdiensten, het takenpakket dat deze diensten in ieder geval moeten gaan uitvoeren en de kwaliteitsnormering van vergunningverlening en handhaving;~~
- ~~de deelnemers op 30 juni 2011 een overeenkomst hebben ondertekend, waarin de intentie is uitgesproken om te komen tot de oprichting van een regionale uitvoeringsdienst;~~
- ~~Ter uitvoering van die intentie de omgevingsdienst FUMO vergunningverlenende, toezichthoudende en handhavingstaken gaat uitvoeren op het gebied van de fysieke leefomgeving;~~
- ~~De regeling thans wordt aangepast onder meer op gewijzigde regelgeving zoals de inwerkingtreding van de Omgevingswet.~~

gelet op:

- de Wet elektronische publicaties en de Wet versterking democratische legitimatie gemeenschappelijke regelingen;
- de artikelen ~~8, lid 1,~~ 73 en 74 van de Wet gemeenschappelijke regelingen; en
- de toestemming van provinciale staten ~~van Fryslân~~, de raden ~~van de deelnemende gemeenten~~ en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân;

besluiten de gemeenschappelijke regeling Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing als volgt gewijzigd vast te stellen:~~BESLUITEN:~~

~~de volgende gemeenschappelijke regeling te treffen:~~

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd		
	tekst redactioneel aangepast	x	
	artikel of artikellid vervallen		

Toelichting:
De vigerende versie en de zienswijzeversie geven in de overwegingen weliswaar de historie juist weer, maar deze zijn ingehaald door de sinds 14 april 2016 voor gedeputeerde staten en de colleges van burgemeester en wethouders wettelijk voorgeschreven verplichte samenwerking op grond van de *Wet gemeenschappelijke regelingen* (Wgr).[1] De *Omgevingswet* (en voorheen de *Wet algemene bepalingen omgevingsrecht*) schrijft voor dat deze bestuursorganen, met toepassing van de Wgr, een omgevingsdienst in de vorm van een openbaar lichaam instellen. Bij algemene maatregel van bestuur (het *Omgevingsbesluit)* is voorgeschreven welke taken door gedeputeerde staten en de colleges van burgemeester en wethouders in elk geval aan een omgevingsdienst moeten worden opgedragen: de zgn. basistaken. Het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân neemt op vrijwillige basis deel aan de regeling.
De overwegingen zijn met de actuele situatie in overeenstemming gebracht, in lijn met de zienswijze die door provinciale staten is gegeven.

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsbepalingen

1. In deze gemeenschappelijke regeling wordt verstaan onder:
   a. de regeling: de gemeenschappelijke regeling Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing;
   b. het openbaar lichaam: het openbaar lichaam als bedoeld in artikel 2 van deze regeling;
   c. de wet: de Wet gemeenschappelijke regelingen;
   d. deelnemer(s): het college van ~~Gedeputeerde~~ gedeputeerde ~~Staten~~ staten van Fryslân, de colleges van burgemeester en wethouders van de ~~deelnemende~~ Friese gemeenten en het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân, gezamenlijk of ieder van hen afzonderlijk;
   e. de raden: de gemeenteraden van de ~~aan de regeling deelnemende~~Friese gemeenten;
   f. Provinciale ~~Staten~~staten: ~~Provinciale~~ provinciale ~~Staten~~ staten van Fryslân.
2. Waar in de wet of de regeling bepalingen van de Provinciewet van overeenkomstige toepassing zijn, wordt voor ~~Provinciale~~ provinciale ~~Staten~~staten, ~~Gedeputeerde~~ gedeputeerde ~~Staten~~ staten en de commissaris van de Koning gelezen: het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd		
	tekst redactioneel aangepast	x	
	artikel of artikellid vervallen		

Toelichting:
Voor het eerste en tweede lid worden tekstuele wijzigingen voorgesteld.
T.o.v. de zienswijzeversie is in het eerste lid, onderdeel d , het woordje ‘gezamenlijk’ toegevoegd en wordt in het eerste lid, onderdelen d. en e., niet langer gesproken over ‘deelnemende gemeenten’. Alleen bestuursorganen kunnen immers aan een gemeenschappelijke regeling deelnemen (de tekst van de Wgr is op dit punt niet consequent).

[1] Wet verbetering vergunningverlening, toezicht en handhaving, Stb. 2015, 521

Artikel 2 Openbaar lichaam

1. Er is een omgevingsdienst als bedoeld in artikel 18.21 van de Omgevingswet. De omgevingsdienst is een openbaar lichaam ingesteld op grond van 8, lid 1, juncto artikel 74 lid 1 van de wet. De omgevingsdienst is genaamd de Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing, hierna te noemen: FUMO.
2. De FUMO is gevestigd te Grou, gemeente Leeuwarden.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd		
	tekst redactioneel aangepast	x	
	artikel of artikellid vervallen		

Toelichting:
Voor het eerste en tweede lid worden tekstuele wijzigingen voorgesteld.
T.o.v. de vigerende en de zienswijzeversie is in het eerste lid de verwijzing naar de bepalingen van de Wgr geschrapt. Uit artikel 18.21, tweede lid, van de Omgevingswet volgt namelijk al de verplichte instelling van een openbaar lichaam o.g.v. de Wgr. Die bepaling luidt: *Een omgevingsdienst wordt ingesteld als een openbaar lichaam als bedoeld in artikel 8, eerste lid, in verbinding met artikel 52 of 74 van de Wet gemeenschappelijke regelingen.*

Artikel 3 Te behartigen belangen

De FUMO is ingesteld ten behoeve van een doelmatige en doeltreffende uitoefening van de uitvoeringstaak en de handhavingstaak op het terrein van de fysieke leefomgeving. De FUMO is ingesteld in het gemeenschappelijk belang van de deelnemers van een doelmatige en doeltreffende uitvoering en handhaving van het bepaalde bij of krachtens de in artikel 4 bedoelde wetten, zoals bedoeld in artikel 18.21, lid 1, Omgevingswet, binnen het werkgebied, zoals bedoeld in artikel 18.21, lid 3, Omgevingswet, van de veiligheidsregio Fryslân.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd		
	tekst redactioneel aangepast	x	
	artikel of artikellid vervallen		

Toelichting:
T.o.v. de vigerende en zienswijzeversie wordt voorgesteld de tekst te vereenvoudigen en meer in lijn te brengen met de Omgevingswet. De zinsnede *'in het gemeenschappelijk belang van de deelnemers*' kan vervallen, omdat het gemeenschappelijk belang al ligt besloten in het treffen van een gemeenschappelijke regeling. De (nogal ingewikkeld geformuleerde) verwijzing naar artikel 18.21, eerste lid, van de Omgevingswet is onjuist. De verwijzingen naar de bepalingen van de Omgevingswet zijn bovendien niet nodig om de te behartigen belangen te duiden.

Artikel 4 Taken

1. Ter behartiging van de in artikel 3 genoemde belangen heeft het openbaar lichaam de volgende taken:
   a. basistakenpakket: de taken bedoeld in artikel 18.22 van de Omgevingswet juncto artikel 13.22 12 van het Omgevingsbesluit. Tot de basistaken behoren ook de daarmee samenhangende, adviserende en ondersteunende werkzaamheden;
   b. aanvullend takenpakket (facultatief): andere taken op het terrein van de overheidszorg voor de fysieke leefomgeving, als bedoeld in artikel 1.2 van de Omgevingswet, dan zijn opgenomen in het basistakenpakket, voor zover die op grond van een daartoe strekkend besluit van een deelnemer aan de FUMO zijn opgedragen, waaronder begrepen

uitvoerende, voorbereidende, adviserende en andere ondersteunende werkzaamheden, de uitvoering van de ~~Wob~~Wet open overheid, adviseren over en ontwikkelen van strategische en operationele vraagstukken ten aanzien van bestuurlijke aangelegenheden die verband houden met de aan de FUMO opgedragen taken en het voeren van en adviseren over bestuurs- en civielrechtelijke procedures daarover~~.~~;

c. collectieve taken: niet aan een individuele deelnemer toe te rekenen andere taken dan bedoeld in onderdeel a en b die de FUMO uitvoert in opdracht en ten behoeve van het collectief van de gezamenlijke deelnemers, waaronder in elk geval het in stand houden van een milieualarmnummer~~.~~, zoals jaarlijks in de begroting beschreven~~.~~; en

d. incidentele taken: andere taken dan bedoeld in onderdeel a en b, die op grond van een afzonderlijke dienstverleningsovereenkomst met de publiekrechtelijke rechtspersoon waar een deelnemer deel vanuit maakt incidenteel door de FUMO worden uitgevoerd.

2. De FUMO kan ten behoeve van andere overheden en overheidsgerelateerde instellingen diensten op het terrein van de overheidszorg voor de fysieke leefomgeving in de zin van artikel 1.2 van de Omgevingswet verrichten, indien daarom wordt verzocht en het dagelijks bestuur daarin bewilligt. Het dagelijks bestuur kan hiervoor nadere regels vaststellen. Het bepaalde in artikel 21, eerste lid, is van overeenkomstige toepassing.

3. De taken als bedoeld in het eerste en tweede lid worden uitgevoerd met inachtneming van de regels als bedoeld in artikel 18.23, eerste lid, ~~1~~van de Omgevingswet, alsmede de voor die taken geldende beleidskaders, beleidsregels en overige instructies.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd		
	tekst redactioneel aangepast	x	
	artikel of artikellid vervallen		

Toelichting:
Voor het eerste, tweede en derde lid worden tekstuele wijzigingen voorgesteld.
In het eerste lid, onderdeel a. is een onjuiste verwijzing naar het Omgevingsbesluit hersteld.
De afkorting ‘Woo’, die nog in de zienswijzeversie was opgenomen in het eerste lid, onderdeel b. is vervallen, omdat die afkorting verderop in de tekst niet meer voorkomt.
Eveneens in de zienswijzeversie werd in het eerste lid, onderdeel d. gesproken over ‘*de achterliggende publiekrechtelijke rechtspersoon van een deelnemer*’. Deze zinsnede is aangepast.

Hoofdstuk 2 Inrichting en samenstelling van het bestuur
Afdeling 1 Het bestuur

Artikel 5 Het bestuur

1. Het bestuur van de FUMO bestaat uit een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en een voorzitter.
2. Het algemeen bestuur staat aan het hoofd van de FUMO.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd		
	tekst redactioneel aangepast		
	artikel of artikellid vervallen		

Toelichting:
Voor art. 5 worden geen wijzigingen voorgesteld.

Afdeling 2 Het algemeen bestuur

Artikel 6 Samenstelling algemeen bestuur

1. Gedeputeerden staten wijzen uit hun midden twee leden aan die zitting nemen in ~~van~~ het algemeen bestuur. De overige deelnemers wijzen elk uit hun midden één lid aan die zitting neemt in ~~van~~ het algemeen bestuur. Behoudens de eerste aanwijzing vindt de aanwijzing plaats in de eerste vergadering van de deelnemers in nieuwe samenstelling.
2. De deelnemers wijzen voor elk lid een plaatsvervangend lid aan.
3. Het lidmaatschap van het algemeen bestuur eindigt van rechtswege, zodra ~~men~~ het lid ophoudt commissaris van de Koning, burgemeester, dijkgraaf, gedeputeerde, wethouder of lid van het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân te zijn.
4. De zittingsduur van de leden van het algemeen bestuur is gelijk aan die van de bestuursorganen die hen hebben aangewezen.
5. Indien in het algemeen bestuur een vacature ontstaat wijst de betreffende deelnemer zo spoedig mogelijk een nieuw lid aan.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd		
	tekst redactioneel aangepast	x	
	artikel of artikellid vervallen		

Toelichting:
Voor het eerste en derde worden tekstuele wijzigingen voorgesteld.
In de zienswijzeversie luidt het vijfde lid:

> *5. Indien in het algemeen bestuur een vacature ontstaat wijst de deelnemer wiens afgevaardigde weg is gevallen zo spoedig mogelijk een nieuw lid aan.*

Deze wijziging wordt in het finale tekstvoorstel niet overgenomen. De oorspronkelijke tekst blijft daarmee gehandhaafd.

Artikel 7 Incompatibiliteiten algemeen bestuur

Onverminderd het bepaalde in artikel ~~20~~ 74 juncto artikel 20 van de wet is het lidmaatschap van het algemeen bestuur onverenigbaar met de betrekking van ambtenaar, door of vanwege het bestuur van één van de deelnemers dan wel door of vanwege het bestuur van de FUMO in dienst genomen of daaraan ondergeschikt.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd		
	tekst redactioneel aangepast	x	
	artikel of artikellid vervallen		

Toelichting:
Er is een onvolledige verwijzing naar artikel 20 hersteld.

Artikel 8 Werkwijze algemeen bestuur

1. Het algemeen bestuur vergadert ten minste twee maal per jaar en voorts zo dikwijls als de voorzitter of het dagelijks bestuur dit nodig oordeelt, dan wel ten minste een vijfde van het aantal leden dit, onder opgaaf van redenen, schriftelijk verzoekt.
2. De vergaderingen van het algemeen bestuur zijn openbaar. Indien de voorzitter dan wel een vijfde gedeelte van de aanwezige leden het nodig oordeelt, dient het algemeen bestuur te besluiten of zal worden vergaderd met gesloten deuren.
3. Het algemeen bestuur stelt een reglement van orde voor zijn vergaderingen en andere werkzaamheden vast.

4. De voorzitter roept de leden schriftelijk tot de vergadering op.
5. Tegelijkertijd met de oproeping brengt de voorzitter dag, tijdstip en plaats van de vergadering ter openbare kennis. De agenda en de daarbij behorende voorstellen met uitzondering van de in artikel 74 juncto artikel 23, tweede lid, van de wet bedoelde stukken worden tegelijkertijd met de oproeping en op een bij de openbare kennisgeving aan te geven wijze ter inzage gelegd.
6. De vergadering wordt niet geopend voordat blijkens de presentielijst meer dan de helft van het aantal zitting hebbende leden tegenwoordig is.
7. Indien ingevolge het zesde lid de vergadering niet kan worden geopend, belegt de voorzitter, onder verwijzing naar dit artikel, opnieuw een vergadering tegen een tijdstip dat ten minste vierentwintig uur na het bezorgen van de oproeping is gelegen.
8. Op de vergadering, bedoeld in het zevende lid, is het zesde lid niet van toepassing. Het algemeen bestuur kan echter over andere aangelegenheden dan die waarvoor de ingevolge het zesde lid niet geopende vergadering was belegd alleen beraadslagen of besluiten, indien blijkens de presentielijst meer dan de helft van het aantal zitting hebbende leden tegenwoordig is.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd		
	tekst redactioneel aangepast	x	
	artikel of artikellid vervallen		

Toelichting:
In het vijfde lid is een onvolledige verwijzing naar artikel 23 hersteld.

Artikel 9 Besluitvorming algemeen bestuur

1. Er wordt voorzien in meervoudig stemrecht. De stemverhouding vloeit rechtstreeks voort uit de jaarlijkse financiële bijdrage van de deelnemers, waarbij het aantal stemmen per deelnemer wordt bepaald door de bijdrage, gebaseerd op het takenpakket als bedoeld in artikel 4, eerste lid, te delen door 150.000 en het alsdan verkregen aantal stemmen af te ronden naar boven op hele stemmen.
2. De beide door gedeputeerde staten aangewezen leden delen het aantal stemmen dat toekomt aan gedeputeerde staten.
3. Een stemming is alleen geldig als meer dan de helft van het aantal leden dat zitting heeft, en zich niet van deelneming aan de stemming moet onthouden, daaraan heeft deelgenomen. Artikel 29, tweede lid, van de Provinciewet is van overeenkomstige toepassing.
4. Voor het tot stand komen van een besluit bij stemming wordt de volstrekte meerderheid vereist van het aantal uitgebrachte stemmen, die tot stand wordt gebracht door ten minste zes deelnemers.
5. Een lid neemt niet deel aan de stemming over:
   a. een aangelegenheid die hem rechtstreeks of middellijk persoonlijk aangaat of waarbij hij als vertegenwoordiger is betrokken;
   b. de vaststelling of goedkeuring van de rekening van een lichaam waaraan hij rekenplichtig is of tot welk bestuur hij behoort.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd		
	tekst redactioneel aangepast		
	artikel of artikellid vervallen		

Toelichting:
Voor art. 9 worden geen wijzigingen voorgesteld.

Afdeling 3 Het dagelijks bestuur

Artikel 10 Samenstelling dagelijks bestuur

1. Het dagelijks bestuur bestaat uit vijf leden, waaronder de voorzitter, door en uit het algemeen bestuur aan te wijzen als volgt:
   a. een van de twee door gedeputeerde staten aangewezen leden van het algemeen bestuur;
   b. drie door de colleges van burgemeester en wethouders aangewezen leden van het algemeen bestuur en
   c. het door het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân aangewezen lid van het algemeen bestuur.
2. De leden van het dagelijks bestuur worden aangewezen in de eerste vergadering van het algemeen bestuur in nieuwe samenstelling.
3. Een lid van het dagelijks bestuur treedt af, zodra men ophoudt lid van het algemeen bestuur te zijn.
4. Degene die tussentijds ophoudt lid van het algemeen bestuur te zijn, houdt tevens op lid van het dagelijks bestuur te zijn.
5. Indien tussentijds een vacature ontstaat in het dagelijks bestuur, wijst het algemeen bestuur zo spoedig mogelijk een nieuw lid aan.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd		
	tekst redactioneel aangepast		
	artikel of artikellid vervallen		
Toelichting: Voor art. 10 worden geen wijzigingen voorgesteld.			

Artikel 11 Werkwijze en besluitvorming dagelijks bestuur

1. Het dagelijks bestuur vergadert zo dikwijls als de voorzitter of één van de leden dit nodig acht.
2. In de vergadering van het dagelijks bestuur heeft ieder lid één stem. Voor het tot stand komen van een beslissing bij stemming wordt de volstrekte meerderheid vereist van hen die een stem hebben uitgebracht.
3. In de vergaderingen van het dagelijks bestuur kan slechts worden beraadslaagd of besloten, indien ten minste de helft van het aantal zitting hebbende leden tegenwoordig is.
4. Indien het vereiste aantal leden niet tegenwoordig is belegt de voorzitter, onder verwijzing naar dit artikel, een nieuwe vergadering.
5. Op de vergadering, bedoeld in het vierde lid, is het derde lid niet van toepassing. Het dagelijks bestuur kan echter over andere aangelegenheden dan die waarvoor de eerdere vergadering was belegd alleen beraadslagen of besluiten, indien ten minste de helft van het aantal zitting hebbende leden tegenwoordig is.
6. Indien bij een stemming, anders dan over personen voor het doen van benoemingen, voordrachten of aanbevelingen, de stemmen staken, wordt opnieuw gestemd. Staken de stemmen andermaal over hetzelfde voorstel, dan beslist de stem van de voorzitter.
7. Het dagelijks bestuur kan voor zijn vergaderingen een reglement van orde vaststellen.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd		
	tekst redactioneel aangepast		
	artikel of artikellid vervallen		

Toelichting:
Voor art. 11 worden geen wijzigingen voorgesteld.

Afdeling 4 De voorzitter

Artikel 12 De voorzitter

1. Het algemeen bestuur benoemt uit zijn midden een voorzitter.
2. De voorzitter is tevens voorzitter van het dagelijks bestuur.
3. De voorzitter wordt vervangen door een lid van het dagelijks bestuur, dat daartoe door het dagelijks bestuur wordt aangewezen.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd		
	tekst redactioneel aangepast		
	artikel of artikellid vervallen		

Toelichting:
Voor art. 12 worden geen wijzigingen voorgesteld.

Afdeling 5 Commissies

Artikel 13 Adviescommissies

1. Het algemeen bestuur kan commissies van advies instellen. Het algemeen bestuur regelt de bevoegdheden en de samenstelling.
2. De instelling van vaste commissies van advies aan het dagelijks bestuur of de voorzitter en de regeling van haar bevoegdheden en samenstelling geschieden door het algemeen bestuur op voorstel van het dagelijks bestuur onderscheidenlijk de voorzitter.
3. Andere commissies van advies aan het dagelijks bestuur of de voorzitter worden door het dagelijks bestuur onderscheidenlijk de voorzitter ingesteld.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd		
	tekst redactioneel aangepast		
	artikel of artikellid vervallen		

Toelichting:
Voor art.13 worden geen wijzigingen voorgesteld.

Artikel 14 Bestuurscommissies

1. Het algemeen bestuur kan bestuurscommissies instellen met het oog op de behartiging van bepaalde belangen. Het algemeen bestuur regelt de bevoegdheden en de samenstelling.
2. Het algemeen bestuur gaat niet over tot het instellen van een bestuurscommissie dan nadat provinciale staten, de raden en het algemeen bestuur van het Wetterskip Fryslân van dit voornemen op de hoogte zijn gesteld en in de gelegenheid zijn gesteld hun wensen en bedenkingen ter kennis van het algemeen bestuur te brengen.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd		
	tekst redactioneel aangepast		
	artikel of artikellid vervallen		
Toelichting: Voor art. 14 worden geen wijzigingen voorgesteld.			

Afdeling 6 De secretaris/directeur

Artikel 15 De secretaris/directeur

1. De secretaris/directeur is belast met de dagelijkse leiding van de FUMO.
2. De secretaris/directeur is het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter behulpzaam bij de vervulling van hun taak.
3. De secretaris/directeur is bij de vergaderingen van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur aanwezig.
4. De stukken die van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur uitgaan worden door de secretaris/directeur medeondertekend.
5. Het dagelijks bestuur regelt de vervanging van de secretaris/directeur.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd		
	tekst redactioneel aangepast		
	artikel of artikellid vervallen		
Toelichting: Voor art. 15 worden geen wijzigingen voorgesteld.			

Artikel 16 Directiestatuut

Het dagelijks bestuur kan een directiestatuut vaststellen met betrekking tot de taken en bevoegdheden van de directeur. Dit statuut wordt ter kennis van het algemeen bestuur gebracht.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd		
	tekst redactioneel aangepast		
	artikel of artikellid vervallen		
Toelichting: Voor art. 16 worden geen wijzigingen voorgesteld.			

Afdeling 7 Personeel

Artikel 17 Personeel

Het dagelijks bestuur bepaalt onder welke voorwaarden arbeidsovereenkomsten worden aangegaan en welke CAO op het personeel van de FUMO van toepassing is.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd		
	tekst redactioneel aangepast		
	artikel of artikellid vervallen		

Toelichting:
Voor art. 17 worden geen wijzigingen voorgesteld.

Hoofdstuk 3 Taken en bevoegdheden van het bestuur
Afdeling 1 Algemeen

Artikel 17a Participatie
Het provinciebestuur, de betrokken gemeentebesturen en het waterschapsbestuur besluiten omtrent participatie bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid ten behoeve van deze regeling.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd	x	
	tekst redactioneel aangepast		
	artikel of artikellid vervallen		

Toelichting:
Dit is een nieuwe bepaling.
Bij gemeenschappelijke regelingen kunnen taken en bevoegdheden met grote maatschappelijke relevantie zijn belegd, terwijl niet is voorzien in overheidsparticipatie. De *Wet versterking democratische legitimatie gemeenschappelijke regelingen* schrijft daarom voor dat de gemeenschappelijke regeling bepalingen inhoudt omtrent de wijze waarop ingezetenen en belanghebbenden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid op grond van de regeling betrokken worden. Dat kan overigens ook inhouden dat deze mogelijkheid niet wordt geboden.

In de zienswijzeversie was in hoofdstuk 4 (Inlichtingen en verantwoording) een nieuw art. 27 opgenomen, dat luidt:

> *Participatie van inwoners van de deelnemers en andere belanghebbenden met betrekking tot de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid op grond van deze regeling vindt in beginsel plaats bij de deelnemers zelf of diens raden, provinciale staten of algemeen bestuur van het Wetterskip.*

Gelet op de aard van deze bepaling, die raakt aan taken en bevoegdheden van het bestuur van de FUMO, is de bepaling over participatie in dit finale voorstel opgenomen in hoofdstuk 3 (Taken en bevoegdheden van het bestuur).
T.o.v. de zienswijzeversie is de tekst, in lijn met de zienswijze van provinciale staten vereenvoudigd. De strekking van de bepaling is dat participatie wordt overgelaten aan het provinciebestuur, de betrokken gemeentebesturen en het waterschapsbestuur. In dat geval hoort de regeling zich niet uit te spreken over de doelgroep(en) van participatie. Dat is aan voormelde besturen. Participatie vindt bovendien niet plaats *op grond van* deze regeling, maar *ten behoeve van* deze regeling. De woorden ‘in beginsel’ laten de mogelijkheid open dat het bestuur van de FUMO toch kan besluiten tot overheidsparticipatie. Dat verdraagt zich niet met de principiële keuze dat dit aan voormelde besturen wordt overgelaten, mede in aanmerking genomen dat de FUMO een uitvoeringsorganisatie is en geen beleidsorganisatie.

Artikel 18 Bevoegdheden

1. Aan het bestuur van de FUMO worden geen publiekrechtelijke bevoegdheden overgedragen.
2. Onverminderd het bepaalde in artikel 10:4 van de Algemene wet bestuursrecht kunnen de deelnemers, ter uitvoering van de in artikel 4 genoemde taken, aan het bestuur van de FUMO mandaat verlenen om in naam van de respectieve bestuursorganen besluiten te nemen, volmacht verlenen om te besluiten tot het verrichten van privaatrechtelijke rechtshandelingen of machtiging verlenen tot het verrichten van handelingen die noch een besluit, noch een privaatrechtelijke rechtshandeling zijn.
3. Tenzij anders is bepaald kan het bestuur van de FUMO ten aanzien van de in mandaat, volmacht en machtiging opgedragen taken en bevoegdheden ondermandaat, ondervolmacht en ondermachtiging verlenen.
4. Besluiten als bedoeld in het tweede en derde lid worden, onder de zorg van de secretaris/ directeur, opgenomen in het Register mandaat, volmacht en machtiging FUMO. Het register is openbaar.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd		
	tekst redactioneel aangepast	x	
	artikel of artikellid vervallen		
Toelichting: Voor het tweede lid wordt een tekstuele wijziging voorgesteld, waarmee de tekst in lijn is gebracht met art. 158 van de Provinciewet en art. 160 van de Gemeentewet.			

Afdeling 2 Taken en bevoegdheden van het algemeen bestuur

Artikel 19 Taken en bevoegdheden algemeen bestuur

1. Alle taken en bevoegdheden die niet bij of krachtens deze regeling, aan het dagelijks bestuur of de voorzitter zijn opgedragen, behoren aan het algemeen bestuur. Tot de taken en bevoegdheden behoren in elk geval:
   a. het vaststellen van de begroting;
   b. het vaststellen van de bijdragen van de deelnemers in de kosten van de regeling;
   c. het vaststellen van de jaarstukken.
2. Het algemeen bestuur kan besluiten tot de oprichting van en de deelneming in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen, voor zover dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar belang. Het besluit wordt niet genomen dan nadat provinciale staten, de raden en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân een ontwerpbesluit is toegezonden en in de gelegenheid zijn gesteld hun wensen en bedenkingen ter kennis van het algemeen bestuur van de FUMO te brengen.
3. Het algemeen bestuur kan aan het dagelijks bestuur bevoegdheden van het algemeen bestuur overdragen, tenzij de aard van de bevoegdheid zich tegen overdracht verzet. Het algemeen bestuur kan beperkingen stellen aan de uitoefening van de overgedragen bevoegdheid.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd		
	tekst redactioneel aangepast		
	artikel of artikellid vervallen		

Toelichting:
Voor art. 19 worden in het eerste lid tekstuele wijzigingen voorgesteld.
In de zienswijzeversie luidt het derde lid:

> *3. Het algemeen bestuur kan het dagelijks bestuur machtigen om besluiten te nemen namens het algemeen bestuur, tenzij de aard van het besluit zich tegen ondermandatering verzet. Het algemeen bestuur kan beperkingen stellen aan de uitoefening van deze bevoegdheid.*

Deze voorgestelde wijziging keert in het finale voorstel niet terug. De vigerende bepaling ziet op delegatie oftewel bevoegdheidsoverdracht van aan het algemeen bestuur geattribueerde bevoegdheden (attributie is een vorm van bevoegdheidstoedeling waarbij een bevoegdheid die nog niet bestond, in het leven wordt geroepen en toegekend aan een bestuursorgaan). De bepaling ziet dus niet op door de deelnemers aan het bestuur van de FUMO gemandateerde bevoegdheden.
Delegatie is een verstrekkende bevoegdheid, waarvoor steeds een wettelijke grondslag is vereist. Deze staat in art. 79a van de Wgr. Deze bepaling maakt het ook mogelijk dat, in afwijking van art.10:16, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht, het algemeen bestuur beperkingen stelt aan de uitoefening van de overgedragen bevoegdheid. Gelet op bijzondere karakter van art. 79a Wgr is dit opgenomen in de regeling.

Het tekstvoorstel in de zienswijzeversie handelt over mandaat oftewel bevoegdheidsopdracht van het algemeen bestuur aan het dagelijks bestuur. Het ligt niet voor de hand dat de deelnemers in die onderlinge verhouding treden. De Wgr voorziet ook in een zelfstandige inlichtingen en verantwoordingsplicht van het dagelijks bestuur aan het algemeen bestuur (zie art. 25 van de regeling). Dat het algemeen bestuur beperkingen kan stellen aan de uitoefening van (eventueel) gemandateerde bevoegdheden is een wezenskenmerk van deze juridische figuur. Bovendien strookt de terminologie niet met het bepaalde in art. 18 van de regeling, waar het begrip ‘machtigen’ is gereserveerd voor het verrichten van handelingen die noch een besluit, noch een privaatrechtelijke rechtshandeling zijn. Ook kan in de verhouding algemeen bestuur – dagelijks bestuur geen sprake zijn van ondermandatering.

Afdeling 3 Taken en bevoegdheden van het dagelijks bestuur

Artikel 20 Taken en bevoegdheden dagelijks bestuur
Tot de taken en bevoegdheden van het dagelijks bestuur behoren in elk geval:

a. het dagelijks bestuur van de FUMO te voeren, voor zover niet bij of krachtens de wet of de regeling het algemeen bestuur hiermee is belast;
b. beslissingen van het algemeen bestuur voor te bereiden en uit te voeren;
c. regels vast te stellen over de ambtelijke organisatie van de FUMO;
d. ambtenaren in dienst te nemen, te schorsen en te ontslaan;
e. tot overige privaatrechtelijke rechtshandelingen van de FUMO te besluiten, met uitzondering van privaatrechtelijke rechtshandelingen als bedoeld in artikel 19, tweede lid;
f. te besluiten namens de FUMO, het dagelijks bestuur of het algemeen bestuur rechtsgedingen, bezwaarprocedures of administratief beroepsprocedures te voeren of handelingen ter voorbereiding daarop te verrichten, tenzij het algemeen bestuur, voor zover het het algemeen bestuur aangaat, in voorkomende gevallen anders beslist;

g. het nemen, ook alvorens is besloten tot het voeren van een rechtsgeding, van alle conservatoire maatregelen en doen wat nodig is ter voorkoming van verjaring of verlies van recht of bezit;
h. het uitvoeren van opgedragen taken als bedoeld in artikel 4, eerste, tweede en derde lid;
i. het beheer van de financiële administratie;
j. de zorg, voor zover niet aan anderen opgedragen, voor de controle op het geldelijk beheer en de boekhouding;
k. het stimuleren en coördineren van overleg tussen de deelnemers;
l. het behartigen van de belangen van de FUMO bij andere overheden, instellingen, diensten of personen.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd		
	tekst redactioneel aangepast		
	artikel of artikellid vervallen		
Toelichting: Voor art. 20 worden geen wijzigingen voorgesteld.			

Artikel 21 Dienstverleningsovereenkomst

1. Ter uitvoering van de taken als bedoeld in artikel 4, eerste lid, worden tussen de FUMO als opdrachtnemer en de publiekrechtelijke rechtspersoon waar een deelnemer deel vanuit maakt als opdrachtgever één of meerdere dienstverleningsovereenkomsten gesloten, op basis van een door het dagelijks bestuur vastgesteld model.
2. De dienstverleningsovereenkomst ten behoeve van de in artikel 4, eerste lid, onderdelen a en c, genoemde taken wordt voor onbepaalde tijd gesloten. Beëindiging of ontbinding van deze overeenkomst is uitsluitend mogelijk ter gelegenheid van de uittreding van een deelnemer op grond van artikel 34.
3. De looptijd van een dienstverleningsovereenkomst ten behoeve van de in artikel 4, eerste lid, onderdeel b genoemde taken bedraagt, behoudens uittreding zoals bedoeld in artikel 34, vijf jaren. Beëindiging of ontbinding van de overeenkomst is, behoudens bij uittreding, slechts mogelijk tegen het einde van die termijn.
4. De overeenkomsten bedoeld in het derde lid worden na ommekomst van de in dat artikel bedoelde termijn voor onbepaalde tijd voortgezet. Opzegging is mogelijk per 1 januari van enig kalenderjaar, met inachtneming van een opzegtermijn van twaalf maanden.
5. De deelnemer die de overeenkomst bedoeld in het derde lid opzegt, verplicht zich het personeel dat is belast met de uitvoering van deze taken, over te nemen. Het algemeen bestuur stelt de omvang van het toe te wijzen personeel vast op basis van de begroting over het jaar voorafgaande aan het jaar waarop de opzegging betrekking heeft.
6. Onverminderd het bepaalde in het vijfde lid stelt het algemeen bestuur vast welke nadelige financiële consequenties het gevolg zijn van de opzegging bedoeld in het vijfde lid. De opzeggende deelnemer is gehouden die nadelige financiële consequenties aan de FUMO te vergoeden.
7. Dienstverleningsovereenkomsten bedoeld in het tweede en derde lid houden geen afspraken in omtrent een vergoeding voor die diensten die afwijkt van artikel 30 van de regeling. Dienstverleningsovereenkomsten met betrekking tot de taken bedoeld in artikel 4, eerste lid ~~1~~, onder d, en artikel 4, tweede lid ~~2~~, behelzen in elk geval afspraken omtrent de te betalen vergoeding voor die diensten. Die laatstbedoelde vergoeding dekt tenminste de reële kostprijs van die diensten.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd		
	tekst redactioneel aangepast	x	
	artikel of artikellid vervallen		

Toelichting:
Voor het eerste, zesde en zevende lid worden tekstuele wijzigingen voorgesteld. T.a.v. het eerste lid: partijen bij de dienstverleningsovereenkomst zijn het openbaar lichaam FUMO en de publiekrechtelijke rechtspersoon, waarvan de betreffende deelnemer deel uitmaakt.

In de zienswijzeversie luidt de eerste volzin van het vijfde lid:

> *5. De rechtspersoon van een deelnemer die de overeenkomst, bedoeld in het derde lid opzegt, verplicht zich het personeel dat is belast met de uitvoering van deze taken over te nemen.*

In de finale versie is de verwijzing naar de rechtspersoon niet overgenomen. De deelnemer besluit namelijk tot het verrichten van een privaatrechtelijke rechtshandeling, zoals het opzeggen van een dienstverleningsovereenkomst. Daarmee wordt weliswaar de publiekrechtelijke rechtspersoon gebonden, maar het is niet de rechtspersoon die daartoe besluit.

Afdeling 4 Taken en bevoegdheden van de voorzitter

Artikel 22 Taken en bevoegdheden van de voorzitter

1. De voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur.
2. De voorzitter tekent de stukken die van het algemeen bestuur en dagelijks bestuur uitgaan.
3. De voorzitter vertegenwoordigt de FUMO in en buiten rechte. De voorzitter kan deze bevoegdheid opdragen aan een door hem aan te wijzen persoon.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd		
	tekst redactioneel aangepast		
	artikel of artikellid vervallen		

Toelichting:
Voor art. 22 worden geen wijzigingen voorgesteld.

Hoofdstuk 4 Inlichtingen en verantwoording

Artikel 23 ~~Informatievoorziening~~ Inlichtingen door het ~~algemeen en dagelijks~~ bestuur van de FUMO

1. Het ~~dagelijks~~ bestuur~~, dan wel het algemeen bestuur,~~ informeert de deelnemers, provinciale staten, de raden en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân tijdig over ~~de~~ voorgenomen besluiten van het bestuur van de FUMO, indien de uitoefening hiervan ingrijpende gevolgen kan hebben voor de provincie, de gemeenten of Wetterskip Fryslân~~voorbereiding van besluiten met ingrijpende gevolgen voor hen~~.
2. Het bestuur geeft provinciale staten, de raden en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân alle inlichtingen die:
   a. zij nodig hebben voor de uitvoering van hun taken; of
   b. door één of meer leden van die bestuursorganen wordt verlangd. ~~Het algemeen bestuur, dagelijks bestuur en de voorzitter verstrekken provinciale staten, de raden en het~~

~~algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân alle inlichtingen die door één of meer leden van die bestuursorganen worden verlangd.~~

~~3.~~ Het reglement van orde van ~~de betreffende deelnemer~~het algemeen bestuur respectievelijk het dagelijks bestuur regelt de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan het in het eerste en tweede lid bepaalde.

~~4.~~ Het dagelijks bestuur informeert de deelnemers ~~door middel van~~ minimaal twee maal ~~rapportages~~ per jaar schriftelijk over de ~~stand van zaken met betrekking tot de~~ uitvoering van de begroting ~~van de FUMO~~.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd	x	x
	tekst redactioneel aangepast	x	
	artikel of artikellid vervallen		

Toelichting:
De gehele bepaling wordt herzien.

Art. 23 van de regeling is gebaseerd op art. 17 van de Wgr, dat op het openbaar lichaam van overeenkomstige toepassing is. Uit deze laatste bepaling volgt een inlichtingenplicht van het bestuur van de FUMO jegens de leden van provinciale staten, de leden van de raden en de leden van het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân. Nu het bestuur van het openbaar lichaam bestaat uit het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter, geldt de inlichtingenplicht voor elk van deze organen afzonderlijk. Artikel 23 is hierop aangepast.

Het eerste lid van art. 23 van de regeling is in de huidige versie nogal onbepaald en bovendien onvolledig. Kern is dat bestuursorganen van provincie, gemeenten en Wetterskip tijdig op de hoogte worden gesteld van voorgenomen besluiten van bestuursorganen van de FUMO die ingrijpende gevolgen kunnen hebben voor de respectieve achterliggende rechtspersonen. Denk m.n. aan besluiten die aanmerkelijke financiële consequenties voor die rechtspersonen kunnen hebben, indachtig de verplichting voor de deelnemers om, naar rato van de financiële bijdrage, ervoor te zorgen dat de FUMO over voldoende middelen beschikt om aan zijn verplichtingen jegens derden te voldoen. Uitgaven voor gemeenschappelijke regelingen zijn voor het provinciebestuur, het gemeentebestuur en het bestuur van het Wetterskip immers verplichte uitgaven. Voor de formulering van het eerste lid is aansluiting gezocht bij art. 167, vierde lid, van de Provinciewet en art. 169, vierde lid, van de Gemeentewet.

In de zienswijzeversie luidt het tweede lid:

> *2. Het algemeen bestuur, dagelijks bestuur en de voorzitter verstrekken provinciale staten, de raden en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân alle gevraagde inlichtingen over het door dat orgaan gevoerde beleid.*

Deze bepaling geeft invulling aan de zgn. ‘passieve informatieplicht’ van het bestuur van de FUMO, waarbij het initiatief voor het geven van inlichtingen bij de leden van de vertegenwoordigende lichamen ligt. De tekst richt zich echter tot de respectieve bestuursorganen als collectief, maar niet tot de leden van die organen. Dat is niet in lijn met art. 17 Wgr, eerste lid, dat van overeenkomstige toepassing is. Bovendien wordt gesproken over ‘*het gevoerde beleid*’. Art. 17 Wgr beperkt zich daar niet toe. Bovendien reserveert de Wgr de woorden ‘het gevoerde beleid’ in art. 16 voor het afleggen van verantwoording door de leden van het algemeen bestuur, nog daargelaten dat de FUMO geen beleidsorganisatie is. De tekst is daarom aangepast.

De *Wet versterking democratische legitimatie gemeenschappelijke regelingen* introduceert ook een meer algemeen geformuleerde actieve informatieplicht voor het bestuur van de FUMO jegens provinciale staten, de leden van de raden en de leden van het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân. In de zienswijzeversie ontbreekt dit element. In een nieuw geformuleerd tweede lid zijn de actieve en passieve informatieplicht gecombineerd.

Het derde lid regelt de wijze waarop de inlichtingen worden verstrekt. In de vigerende versie is aangesloten bij het Reglement van orde van de deelnemers, maar dat zou betekenen dat het bestuur van FUMO rekening moet houden met een (mogelijk) grote verscheidenheid aan spelregels over het verstrekken van informatie. Daarom is in het derde lid nu bepaald dat het Reglement van orde van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur regels worden opgenomen over de wijze waarop de inlichtingen worden verstrekt. De voorzitter van de FUMO heeft geen afzonderlijk reglement, maar niets verzet zich ertegen hieromtrent in het reglement van het algemeen of dagelijks bestuur e.e.a. op te nemen, nu immers de voorzitter deel uitmaakt van deze besturen. T.o.v. de zienswijzeversie is toegevoegd dat de in het derde lid gevolgde werkwijze ook ziet op het bepaalde in het tweede lid, zoals art. 17 van de Wgr voorschrijft.
De consequentie van deze wijziging is dat voor het dagelijks bestuur een RvO wordt vastgesteld.

Het vierde lid is tekstueel vereenvoudigd.

Artikel 24 Inlichtingen en verantwoording door leden van het algemeen bestuur

1. Een lid van het algemeen bestuur verstrekt aan de deelnemer die dit lid heeft aangewezen, alle inlichtingen die door één of meer leden daarvan wordt verlangd op de binnen de betreffende provincie, gemeente of het Wetterskip gebruikelijke wijze.
2. Een lid van het algemeen bestuur kan door de deelnemer die dit lid heeft aangewezen, ter verantwoording worden geroepen voor het door hem in het algemeen bestuur gevoerde beleid op de binnen de betreffende provincie, gemeente of het Wetterskip gebruikelijke wijze.
3. Een deelnemer kan een door hem aangewezen lid van het algemeen bestuur ontslag verlenen, indien dit lid het vertrouwen van de deelnemer niet meer bezit.
4. Het bepaalde in het eerste en tweede lid is van overeenkomstige toepassing op het verstrekken van inlichtingen aan één of meer leden van, respectievelijk het afleggen van verantwoording aan, provinciale staten, de raden en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân.
5. Bij het verstrekken van inlichtingen of het afleggen van verantwoording verschaft een lid van het algemeen bestuur over zaken waaromtrent krachtens artikel 74 juncto artikel 23 van de wet, geheimhouding is opgelegd slechts informatie, indien krachtens het bepaalde voor het orgaan dat het lid heeft aangewezen geheimhouding is opgelegd. Laatstbedoelde geheimhouding kan eerst worden opgeheven, nadat door het algemeen bestuur tot opheffing van de geheimhouding is besloten.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd		
	tekst redactioneel aangepast	x	
	artikel of artikellid vervallen		

Toelichting:
In het vijfde lid is een onvolledige verwijzing naar artikel 23 hersteld.

Artikel 25 Informatie en verantwoording binnen het bestuur van de FUMO

1. Het dagelijks bestuur en elk van zijn leden afzonderlijk zijn aan het algemeen bestuur verantwoording verschuldigd voor het door het dagelijks bestuur gevoerde bestuur.
2. Het dagelijks bestuur geeft het algemeen bestuur alle inlichtingen die het algemeen bestuur voor de uitoefening van zijn taak nodig heeft.
3. Het algemeen bestuur kan besluiten een lid van het dagelijks bestuur ontslag te verlenen, indien dit lid het vertrouwen van het algemeen bestuur niet meer bezit. Op het ontslagbesluit is artikel 4:8 van de Algemene wet bestuursrecht niet van toepassing. De rechter treedt niet in de beoordeling van de gronden waarop het algemeen bestuur tot ontslag van een lid van het dagelijks bestuur heeft besloten.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd		
	tekst redactioneel aangepast		
	artikel of artikellid vervallen		

Toelichting:
Voor art. 25 worden geen wijzigingen voorgesteld.
In de zienswijzeversie was het opschrift van deze bepaling gewijzigd in:
'*Informatie en verantwoording binnen het dagelijks bestuur van de FUMO'*.

Nu het hier gaat om de verantwoordingsrelatie tussen het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur en niet binnen het dagelijks bestuur (die figuur bestaat ook niet) blijft het oorspronkelijk opschrift ongewijzigd.

Artikel 26 Bericht en raad

1. Over al hetgeen de FUMO betreft dient het dagelijks bestuur Onze Ministers desgevraagd van bericht en raad.
2. Het dagelijks bestuur doet mededeling van het verzoek en de inhoud daarvan aan de deelnemers.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd		
	tekst redactioneel aangepast		
	artikel of artikellid vervallen		

Toelichting:
Voor art. 26 worden geen wijzigingen voorgesteld

Hoofdstuk 5 Financiën en beheer

Artikel 27 Financiële en beleidsmatige kaders: de kadernota

1. Het algemeen bestuur stelt de kadernota vast
2. Het dagelijks bestuur zendt vóór ~~15~~ 30 april van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, de ~~algemene financiële en beleidsmatige kaders~~kadernota en de voorlopige jaarrekening aan de raden, provinciale staten en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd	x	x
	tekst redactioneel aangepast	x	
	artikel of artikellid vervallen		

Toelichting:
De tekst is met dit voorstel aangepast aan de Wgr, nu is voorgeschreven dat de kadernota voor 30 april aan de respectieve besturen wordt toegezonden.

In de zienswijzeversie was in art. 28 een nieuwe bepaling opgenomen, die luidt:

> *Artikel 28 Extra zienswijze*
> *1. Indien het algemeen bestuur daartoe aanleiding ziet, kan het alvorens het een besluit neemt, het dagelijks bestuur, de raden en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân in de gelegenheid te stellen om een zienswijze te geven.*
> *2. Het dagelijks bestuur zendt het betreffende ontwerpbesluit acht weken voordat zij aan het algemeen bestuur wordt aangeboden, toe aan provinciale staten, de raden en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân.*
> *3. Provinciale staten, de raden en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân kunnen bij het dagelijks bestuur hun zienswijze over het betreffende ontwerpbesluit*

naar voren brengen. Het dagelijks bestuur stelt hen voorafgaande aan het vaststellen van het betreffende definitieve besluit schriftelijk en gemotiveerd in kennis van zijn oordeel over de zienswijze, alsmede van de eventuele conclusies die het daaraan verbindt.

Deze bepaling keert in het finale voorstel niet terug, in lijn met de zienswijze van provinciale staten. Het staat het bestuur van de FUMO op zich vrij om het provinciebestuur, het gemeentebestuur en het waterschapsbestuur te raadplegen over bepaalde aangelegenheden. Dat hoeft niet per se op de wijze zoals hier geschetst.

Artikel 28 Begroting

1. Het dagelijks bestuur ~~zendt de ontwerpbegroting acht weken voordat zij aan het algemeen bestuur wordt aangeboden, toe aan~~biedt jaarlijks voor 1 mei provinciale staten, de raden en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân de ontwerpbegroting voor het daarop volgende jaar aan. De ontwerpbegroting wordt opgesteld aan de hand van de uitgangspunten en methodiek beschreven in het Sturings- en financieringsmodel FUMO, die is vastgesteld door het algemeen bestuur.
2. De ontwerpbegroting wordt door de zorg van de deelnemers voor een ieder ter inzage gelegd en, tegen betaling van de kosten, algemeen verkrijgbaar gesteld.
3. Het dagelijks bestuur stelt bij het aanbieden van de ontwerpbegroting ~~Provinciale~~provinciale staten, de raden en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân in de gelegenheid hun zienswijze over het ontwerp ~~kunnen~~ bij het dagelijks bestuur ~~hun zienswijze over de ontwerpbegroting~~ naar voren brengen. Hierbij wordt rekening gehouden met de data waarop provinciale staten, de raden en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân beraadslagen en besluiten.
~~3.~~4. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin deze zienswijze is vervat bij de ontwerpbegroting, zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden. Het dagelijks bestuur stelt provinciale staten, de raden en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân voorafgaande aan het vaststellen van de begroting schriftelijk en gemotiveerd in kennis van zijn oordeel over de zienswijze, alsmede van de eventuele conclusies die het daaraan verbindt.
~~4.~~5. Het algemeen bestuur stelt de begroting vast, uiterlijk ~~15 juli~~10 september in het jaar voorafgaande aan dat waarvoor zij dient.
~~5.~~6. Het dagelijks bestuur zendt de vastgestelde begroting zo nodig toe aan provinciale staten, de raden en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân, die ter zake bij de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties hun zienswijze naar voren kunnen brengen.
~~6.~~7. Het dagelijks bestuur zendt de begroting binnen twee weken na vaststelling, doch in ieder geval vóór 15 ~~augustus~~ september van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
~~7.~~8. Het bepaalde in het eerste, derde, vierde en ~~vijfde~~ zesde lid is ~~mede~~ van overeenkomstige toepassing op besluiten tot wijziging van de begroting, voor zover de wijziging van invloed is op de hoogte van de bijdrage van de deelnemers.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd	x	x
	tekst redactioneel aangepast		
	artikel of artikellid vervallen		

Toelichting:
Met enkele procedurele wijzigingen in de begrotingscyclus beoogt de *Wet versterking democratische legitimatie gemeenschappelijke regelingen* een betere aansluiting op de begrotingscyclus van de provincie, de gemeenten en het Wetterskip.

De Wgr bepaalt dat de ontwerpbegroting, twaalf weken voordat zij aan het algemeen bestuur wordt aangeboden, aan provinciale staten, de raden van de deelnemende gemeenten en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân wordt toegezonden, om hen in de gelegenheid te stellen hierop een zienswijze te geven. Om dit proces in de tijd te stroomlijnen is in het eerste lid opgenomen dat het ontwerp voor 1 mei aan hen wordt toegezonden. Bij het bepalen van de zienswijzetermijn houdt het dagelijks bestuur rekening met de vergaderdata van de betrokken besturen.
Het vijfde lid bepaalt dat het algemeen bestuur de begroting uiterlijk 10 september vaststelt. Die termijn is afgestemd op de toezending bedoeld in het zevende lid. De uiterste datum van vaststelling van de begroting is verlengd naar 10 september, om de zienswijzeprocedure en de reactie hierop ordentelijk te kunnen laten plaatsvinden.
In het zesde lid staat dat de begroting zo nodig aan provinciale staten, de raden en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân wordt gezonden. De tekst sluit aan bij art. 81, vijfde lid, Wgr. Wanneer de (ontwerp)begroting ongewijzigd wordt vastgesteld is het niet noodzakelijk deze opnieuw aan gemelde bestuursorganen te zenden (Kamerstukken II 1980/81, 16538, 3, p. 46).

Artikel 29 Jaarstukken

1. Het algemeen bestuur stelt de jaarstukken vast uiterlijk 1 juli in het jaar volgende op het jaar waarop deze betrekking heeft.
2. Het dagelijks bestuur zendt de jaarstukken binnen twee weken na vaststelling, doch in ieder geval vóór 15 juli van het jaar volgende op het jaar waarop de jaarstukken betrekking heeft, aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd		
	tekst redactioneel aangepast		
	artikel of artikellid vervallen		

Toelichting:
Voor art. 29 worden geen wijzigingen voorgesteld

Artikel 30 Kostenverdeling en bijdrage

1. De geldmiddelen van de FUMO worden gevormd door:
   a. de financiële bijdragen van de deelnemers en
   b. overige inkomsten.
2. Iedere deelnemer betaalt jaarlijks een financiële bijdrage.
3. De financiële bijdrage van een deelnemer wordt, door het algemeen bestuur, bij de jaarrekening, vastgesteld en is de som van de navolgende onderdelen:
   a. het product van het aantal in het betreffende jaar aan basistaken ~~taken~~ voor de betreffende deelnemer bestede uren en het vastgestelde uurtarief~~.~~ ;
   b. ~~Het~~ het product van het aantal in het betreffende jaar aan aanvullende taken voor de betreffende deelnemer bestede uren in de betreffende categorie en het voor die categorie vastgestelde uurtarief~~.~~ ;
   c. het product van het aandeel van een deelnemer in de werkelijk aan de collectieve taken bestede uren en het uurtarief. Dat bedoelde aandeel wordt bepaald door het quotiënt van het aantal werkelijk bestede uren voor een deelnemer en het totaal aantal werkelijk bestede uren~~.~~ ; en
   d. een in de begroting vastgestelde vaste bijdrage voor de werkzaamheden op het gebied van de coördinatie van en uitvoering door BOA's.

   Voor de toepassing van dit artikellid blijven de uren besteed aan taken bedoeld in artikel 4, tweede lid, ~~2~~ buiten beschouwing.

4. Het uurtarief wordt, door het algemeen bestuur, bij de begroting, vastgesteld op het quotiënt van het totaal aan begrote kosten van de FUMO en het totaal aantal begrote uren voor alle deelnemers. Het totaal aan begrote kosten wordt, voor de toepassing van dit artikellid, naar beneden bijgesteld met de begrote kosten gemoeid met de uitvoering van werkzaamheden als bedoeld in artikel~~en~~ 4, eerste lid ~~1~~, onder d, en artikel 4, tweede lid ~~2~~, de begrote kosten verband houdend met de coördinatie van en uitvoering door BOA's en de begrote overige inkomsten. Het totaal aantal uren per deelnemer en het totaal aantal begrote uren worden, ten behoeve van de toepassing van dit lid, verminderd met de uren die zijn begroot voor taken bedoeld in artikel 4, eerste lid ~~1~~, onder d. Het algemeen bestuur kan het uurtarief voor de aanvullende taken differentiëren naar rato van de afwijkende kosten van de daarbij te onderscheiden categorieën, mits het gewogen gemiddelde van de gedifferentieerde uurtarieven binnen die categorie niet afwijkt van het uurtarief berekenend op grond van de voorgaande volzinnen van dit lid.
5. Het algemeen bestuur kan, laatstelijk bij de vaststelling van de begroting, besluiten af te wijken van de in het derde lid ~~3~~ bedoelde berekeningsmethode, door, naast de in het derde lid ~~3~~ bedoelde onderdelen, tevens een vast bedrag per deelnemer onderdeel te laten zijn van de financiële bijdrage. De hoogte van het vaste bedrag per deelnemer wordt bij de begroting door het algemeen bestuur vastgesteld en is gerelateerd aan het aandeel begrote uren voor een deelnemer in het totaal aan begrote uren. Wanneer een vast bedrag wordt gehanteerd als onderdeel van de financiële bijdrage wordt, voor de berekening van het uurtarief, het totaal aan begrote kosten voor de FUMO, in aanvulling op de bijstellingen uit het vierde lid, tevens verminderd met het totale in de begroting opgenomen bedrag van de vaste bijdragen.
6. Een batig rekeningsaldo wordt toegevoegd aan het weerstandsvermogen van de FUMO. Het weerstandsvermogen bedraagt ten hoogste 10% van de inkomsten in de begroting waarop het rekeningsaldo betrekking heeft. Voor zover het batig saldo van enig jaar leidt tot een weerstandsvermogen van meer dan 10% van de inkomsten in de begroting waarop het rekeningsaldo betrekking heeft, wordt het meerdere uitgekeerd naar rato van de in het derde lid genoemde bijdrage.
7. Een nadelig rekeningsaldo in enig jaar, voor zover dit niet geheel of gedeeltelijk ten laste van het weerstandsvermogen kan worden gebracht, wordt gedragen door de deelnemers, naar rato van de bij de jaarrekening voor dat jaar vastgestelde financiële bijdrage.
8. De deelnemers dragen er, naar rato van de financiële bijdrage van de betreffende deelnemer, zorg voor dat de FUMO te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen jegens derden te voldoen.
9. In het in artikel 21 bedoelde model wordt een regeling opgenomen ten aanzien van de bevoorschotting, het moment van afrekening en de verrekeningsmogelijkheden ten aanzien van de financiële bijdrage van een deelnemer.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd		
	tekst redactioneel aangepast	x	
	artikel of artikellid vervallen		
Toelichting: Voor het derde, vierde en vijfde lid worden tekstuele wijzigingen voorgesteld.			

Artikel 31 De administratie en de controle

1. Het algemeen bestuur stelt bij verordening de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie vast. De verordening waarborgt dat aan de eisen van rechtmatigheid, verantwoording en controle wordt voldaan.

2. Het algemeen bestuur stelt bij verordening regels vast voor de controle op het financieel beheer en op de inrichting van de financiële organisatie. De verordening waarborgt dat de rechtmatigheid van het financiële beheer en van de inrichting van de financiële organisatie wordt getoetst.
3. Het algemeen bestuur wijst een accountant aan als bedoeld in artikel 393, eerste lid, ~~1~~ van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, belast met de controle van de jaarrekening en het daarbij verstrekken van een accountantsverklaring en het daarbij uitbrengen van een verslag van de bevindingen. Artikel 217, derde tot en met vijfde lid, van de Provinciewet is van overeenkomstige toepassing.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd		
	tekst redactioneel aangepast	x	
	artikel of artikellid vervallen		

Toelichting:
Voor het derde lid wordt een tekstuele wijziging voorgesteld.

Artikel 32 Tegemoetkoming in de kosten en vergoeding van werkzaamheden

1. De leden van het bestuur alsmede de leden van een bestuurscommissie kunnen een tegemoetkoming in de kosten en, voor zover zij niet de functie van commissaris van de Koning, burgemeester, dijkgraaf, gedeputeerde, wethouder of lid van het dagelijks bestuur van het Wetterskip Fryslân vervullen, een vergoeding voor hun werkzaamheden, een tegemoetkoming of vergoeding van bijzondere kosten en andere financiële voorzieningen ontvangen. De tegemoetkoming en vergoeding wordt, met inachtneming van het in de wet bepaalde, door het algemeen bestuur vastgesteld.
2. De leden van commissies van advies die geen commissaris van de Koning, burgemeester, dijkgraaf, gedeputeerde, wethouder, lid van het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân, raadslid, lid van provinciale staten of lid van het algemene bestuur van Wetterskip Fryslân zijn, kunnen een vergoeding voor het bijwonen van vergaderingen van de commissie ontvangen. De vergoeding wordt, met inachtneming van het in de wet bepaalde, door het algemeen bestuur vastgesteld.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd		
	tekst redactioneel aangepast		
	artikel of artikellid vervallen		

Toelichting:
Voor art. 32 worden geen wijzigingen voorgesteld.
In de zienswijzeversie luidde het eerste lid van deze bepaling:

> *1. De leden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur, alsmede de leden van een bestuurscommissie kunnen een tegemoetkoming in de kosten en, voor zover zij niet de functie van commissaris van de Koning, burgemeester, dijkgraaf, gedeputeerde, wethouder of lid van het dagelijks bestuur van het Wetterskip Fryslân vervullen, een vergoeding voor hun werkzaamheden, een tegemoetkoming of vergoeding van bijzondere kosten en andere financiële voorzieningen ontvangen. De tegemoetkoming en vergoeding wordt, met inachtneming van het in de wet bepaalde, door het algemeen bestuur vastgesteld.*

De Wgr maakt het mogelijk dat de leden van het bestuur - en dat zijn de leden van het algemeen bestuur, de leden van het dagelijks bestuur en de voorzitter - een

tegemoetkoming in de kosten kunnen ontvangen. Met de in de zienswijzeversie opgenomen wijziging was een tegemoetkoming voor de voorzitter niet langer mogelijk. De Wgr legt de bevoegdheid hieromtrent bij het algemeen bestuur en niet bij de deelnemers.

Hoofdstuk 6 Toetreding, uittreding, wijziging en opheffing

Artikel 33 Toetreding

1. Het daartoe bevoegde orgaan van een publiekrechtelijke rechtspersoon kan een verzoek tot toetreding richten aan het algemeen bestuur.
2. Toetreding vindt plaats bij daartoe strekkende besluiten van ten minste tweederde van de deelnemers, met inachtneming van het bepaalde in artikel 73, tweede tot en met vijfde lid, van de wet.
3. Het algemeen bestuur stelt de datum van toetreding vast.
4. Het algemeen bestuur regelt de gevolgen van de toetreding. Daarbij kunnen voorwaarden worden gesteld.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd		
	tekst redactioneel aangepast	x	
	artikel of artikellid vervallen		

Toelichting:
Voor het tweede lid is een tekstuele wijziging voorgesteld, waarmee de vinger wordt gelegd op de wettelijk voorgeschreven zienswijzeprocedure en de toestemmingsprocedure bij provinciale staten, de raden en het algemeen bestuur van het Wetterskip.

In de zienswijzeversie luidt het derde en vierde lid van deze bepaling:

3. *Ter gelegenheid van het nemen van het besluit in lid 2 stellen de deelnemers de datum van toetreding vast.*
4. *Ter gelegenheid van het nemen van het besluit in lid 2 regelen de deelnemers de gevolgen van de toetreding. Daarbij kunnen voorwaarden worden gesteld.*

Dit heeft tot gevolg dat de bevoegdheid tot:

a) het vaststellen van de datum van toetreding; en
b) het regelen van de gevolgen hiervan, met inbegrip van het stellen van voorwaarden,

verschuift van het algemeen bestuur naar de deelnemers, te weten de colleges en het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân.
In het finale voorstel is deze voorgestelde wijziging niet opgenomen.

Vooropgesteld wordt dat toetreding door andere publiekrechtelijke rechtspersonen, gelet op de aard van de (verplichte) samenwerking, niet onmogelijk is, maar ook niet erg voor de hand ligt.

Art. 9 van de Wgr, dat van overeenkomstige toepassing is, luidt:

> *De regeling houdt bepalingen in omtrent wijziging, opheffing, toetreding, de voorwaarden waaronder kan worden uitgetreden en de gevolgen van uittreding, waaronder bepalingen omtrent de gevolgen voor het vermogen van de rechtspersoon, bedoeld in artikel 8, eerste en derde lid, en de deelnemende gemeenten, met inachtneming van artikel 1.*

De verwijzing naar art. 1 is opgenomen om te benadrukken dat niet het bestuur van een gemeenschappelijke regeling, maar uitsluitend de deelnemers kunnen besluiten om een regeling te wijzigen of op te heffen, of om tot toe- of uittreding te besluiten, en dat bovendien toestemming

van (in dit geval) provinciale staten, de raden en het algemeen bestuur van het Wetterskip is vereist, voorafgegaan door een zienswijzeprocedure.[2]
De wet laat het, binnen de bandbreedte van art. 9 van de Wgr, verder aan de deelnemers over om de vorm en inhoud van deze bepalingen te regelen.
Bij het treffen van de regeling is erin voorzien dat de deelnemers, met een gekwalificeerde meerderheid, moeten besluiten over toetreding. Dat is in lijn met art. 9 van de Wgr. Anders dan bij uittreding, hoeft de regeling geen bepalingen te bevatten over de gevolgen van toetreding. De besluitvorming, ter uitwerking hiervan, is daarom aan het algemeen bestuur overgelaten. Dit betekent dat het algemeen bestuur besluit over de feitelijke datum van toetreding en de feitelijke gevolgen hiervan. Het bestuur van de FUMO is bij uitstek in staat om de feitelijke consequenties van de toetreding voor de bestuurs- en bedrijfsvoering te overzien. Dit vertaalt zich in de datum van toetreding en de gevolgen hiervan. Overigens staan de deelnemers hierbij geenszins buiten spel. Integendeel, het algemeen bestuur representeert de deelnemers en via die weg hebben zij invloed op die besluitvorming.

Artikel 34 Uittreding

1. Een deelnemer kan, onverminderd het bepaalde in het tweede lid, besluiten uit de regeling te treden, met inachtneming van het bepaalde in artikel 73, tweede tot en met vijfde lid, van de wet.
~~1.~~2. Gedeputeerde staten en de colleges van burgemeester en wethouders kunnen elk alleen besluiten tot uittreding, indien het instellen van een omgevingsdienst voor de regio Fryslân, als bedoeld in artikel 8 van de Wet veiligheidsregio's, voor hen niet langer wettelijk is voorgeschreven.
~~2.~~3. Een besluit tot uittreding, met inbegrip van het toestemmingsbesluit van respectievelijk provinciale staten, de raden of het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân, wordt bij aangetekende kennisgeving gericht aan het algemeen bestuur.
~~3.~~4. Uittreding is mogelijk met ingang van 1 januari van enig kalenderjaar, met dien verstande dat ten minste een opzegtermijn van één jaar in acht wordt genomen, te rekenen vanaf de datum waarop het uittredingsbesluit aan het algemeen bestuur ter kennis is gebracht.
5. Na ontvangst van de in het ~~derde~~ vierde lid vermelde kennisgeving ~~wordt~~ geeft het dagelijks bestuur aan een in overleg met de uittredende deelnemer aan te wijzen onafhankelijke registeraccountant opdracht ~~verleend~~ om een uittredingsplan op te stellen. ~~Het~~ Het uittredingsplan geeft inzicht in de gevolgen van de uittreding, de wijze waarop met deze gevolgen kan of moet worden omgegaan en de voorwaarden voor uittreding. Onder de gevolgen van de uittreding worden verstaan de financiële, juridische, personele en organisatorische consequenties die het directe gevolg zijn van de uittreding. ~~dat ten minste inzicht geeft in alle kosten, die direct en indirect samenhangen met de uittreding.~~ De kosten van het uittredingsplan komen voor rekening van de uittredende deelnemer. Het plan wordt vastgesteld door het algemeen bestuur.
6. Het uittredingsplan bevat een berekening van de financiële gevolgen van de uittreding: de uittreedsom. De uittreedsom bestaat uit een vergoeding ter compensatie van de kosten van uittreding, te weten frictiekosten en desintegratiekosten, onder aftrek van eventuele baten.
7. Onder frictiekosten wordt verstaan alle incidentele kosten te maken door de FUMO die het rechtstreekse gevolg zijn van het uittredingsbesluit. Onder desintegratiekosten wordt verstaan alle kosten te maken dan wel te dragen door de FUMO, die samenhangen met de afbouw van overcapaciteit in personele en materiële sfeer en andere verplichtingen, de afbouw van risico's daarbij inbegrepen, ontstaan als rechtstreeks gevolg van het uittredingsbesluit.
8. Een vergoeding van door de FUMO toekomstig te maken dan wel te dragen desintegratiekosten beperkt zich tot kosten ontstaan binnen een periode van 5 jaar vanaf het moment van uittreding.
9. De berekening van de kosten voor uittreding wordt gebaseerd op de feiten en omstandigheden die bekend waren op het moment van het uittredingsbesluit, bedoeld in het eerste lid. Beleidswijzigingen, wijziging van economische omstandigheden en wijziging van inzichten die

[2] Tweede Kamer, vergaderjaar 2012–2013, 33 597, nr. 3 29

zich voordoen of opkomen na het moment van dat besluit worden niet betrokken bij de bepaling van de hoogte van de uittreedsom.

10. Het algemeen bestuur stelt het uittredingsplan vast binnen zes maanden na ontvangst van het besluit tot uittreding.

~~4.~~11. Op grond van het vastgestelde uittredingsplan besluit de betreffende deelnemer of het besluit tot uittreding heroverweging behoeft.

~~5.~~12. De uittredende deelnemer verplicht zich het personeel dat is belast met de uitvoering van de door deze deelnemer opgedragen taken over te nemen of, indien dit niet mogelijk is, daarvoor een schadeloosstelling te betalen. Het algemeen bestuur stelt de omvang van het toe te wijzen personeel of de hoogte van die schadeloosstelling vast op basis van de begroting over het jaar voorafgaande aan het jaar waarop de uittreding betrekking heeft en kan daarbij een nader te bepalen overbruggingsperiode vaststellen. ~~Het algemeen bestuur stelt daarnaast ook een vergoeding vast ten aanzien van de overige nadelige financiële gevolgen van de uittreding. De uittredende de deelnemer is gehouden de in dit lid bedoelde schadeloosstelling en vergoeding uiterlijk ter gelegenheid van diens uittreding te voldoen.~~

~~6.~~13. Het algemeen bestuur regelt de verdere gevolgen van uittreding.

14. Het bestuur van ~~D~~de FUMO en de uittredende deelnemer spannen zich in om de nadelige financiële gevolgen van de uittreding ~~, bedoeld in het vijfde lid,~~ zoveel mogelijk te beperken.

~~7.~~15. Het algemeen bestuur brengt alle frictiekosten en desintegratiekosten, onder aftrek van eventuele baten, in rekening bij de uittredende deelnemer. De uittredende deelnemer is verplicht tot betaling van de definitieve uittreedsom. De uittreedsom is definitief op het moment dat het uittredingsplan is vastgesteld.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd	x	x
	tekst redactioneel aangepast	x	
	artikel of artikellid vervallen		

Toelichting:
De gehele bepaling is herzien. Overigens ligt uittreding door een of meer colleges, gelet op het wettelijk verplichte karakter van de bestuurlijke samenwerking, niet erg voor de hand.

In de aanbiedingsbrief van 12 april 2024 aan provinciale staten, de Friese gemeenteraden en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân staat over deze bepaling:

> *(…). Met de wijziging van de Wgr is het verplicht om vooraf te bepalen wat de voorwaarden zijn waaronder kan worden uitgetreden en wat de gevolgen van uittreding zijn. De huidige bepaling in de GR voldeed reeds aan deze vereiste. Er wijzigt niets aan deze bepaling.*

In de zienswijzeversie luiden het vierde lid, laatste volzin en het zesde lid van deze bepaling echter:

4. *(…). Het plan wordt vastgesteld door de deelnemers gezamenlijk.*
6. *De deelnemers regelen de gevolgen van uittreding*

Dit heeft tot gevolg dat de bevoegdheid tot:

a) het vaststellen van het uittredingsplan; en
b) het regelen van de gevolgen hiervan,

verschuift van het algemeen bestuur naar de deelnemers, te weten de colleges en het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân.

Er is om verschillende redenen aanleiding om deze bepaling te herzien.
Art. 18.21 van de Omgevingswet luidt:

1. *Gedeputeerde staten en de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten die behoren tot een of meer regio's als bedoeld in artikel 8 van de Wet veiligheidsregio's of tot een kring van bij regeling van Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat en Onze Minister van Justitie en Veiligheid aangewezen gemeenten, stellen voor een doelmatige en doeltreffende uitoefening van de uitvoeringstaak en de handhavingstaak voor die regio, regio's of kring een omgevingsdienst in.*
2. *Een omgevingsdienst wordt ingesteld als een openbaar lichaam als bedoeld in artikel 8, eerste lid, in verbinding met artikel 52 of 74 van de Wet gemeenschappelijke regelingen.*
3. *Het werkgebied van een omgevingsdienst komt overeen met het werkgebied van een of meer regio's als bedoeld in artikel 8 van de Wet veiligheidsregio's of met het grondgebied van een kring van aangewezen gemeenten.*

Deze bepaling formuleert een van de weinige voorbeelden van wettelijk verplichte samenwerking op grond van de Wgr (art. 9 van de Wet veiligheidsregio's is een ander voorbeeld). Dit betekent dat een (voorgenomen) besluit tot uittreding van een college in strijd is met de wet, zolang verplichte samenwerking op de schaal van de Friese veiligheidsregio voor de betreffende deelnemer is voorschreven. Voor een dergelijk voorgenomen besluit zouden provinciale staten en raden om die reden toestemming moeten onthouden. Bovendien kan een dergelijk besluit, op voordracht van de daartoe bevoegde bestuursorganen, bij koninklijk besluit worden vernietigd.
Voor het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân geldt de wettelijk verplichte samenwerking niet.
Het eerste lid brengt tot uitdrukking dat, met uitsluiting van anderen, de betreffende deelnemer besluit over uittreding. In het tweede lid is voor gedeputeerde staten en de colleges van burgemeester en wethouders de uittreding beperkt vanwege de wettelijk verplichte samenwerking op grond van de Wgr.

Naast enkele tekstuele wijzigingen, ter completering of verduidelijking, worden met dit finaal voorstel de bepalingen over uittreding aangescherpt. Dat is ook in lijn met de *Wet versterking democratische legitimatie gemeenschappelijke regelingen*. In de memorie van toelichting staat hierover[3]:

> *Hoewel artikel 9 van de Wgr al verplicht om bij een voor onbepaalde tijd ingestelde gemeenschappelijke regeling afspraken te maken over het regelen van de gevolgen van de uittreding, laat de praktijk zien dat veel problemen worden ervaren ten gevolge van de uittreding. Dat komt omdat in de regeling vaak wordt volstaan met de afspraak dat in geval van uittreding het (algemeen) bestuur de uittreedvoorwaarden vaststelt. Om hier een einde aan te maken wordt voorgesteld artikel 9 van de Wgr aan te scherpen met een bepaling over de reikwijdte van de afspraken die moeten worden gemaakt over het regelen van de gevolgen van de uittreding, zodat niet langer volstaan kan worden met een vaststelling door het (algemeen) bestuur. Toegevoegd is dat in ieder geval afspraken moeten worden gemaakt over de gevolgen voor het vermogen van de rechtspersoon, waarbij moet worden gedacht aan afspraken over personeel, contracten, huisvesting en investeringen.*

Art. 9 van de Wgr, dat van overeenkomstige toepassing is, luidt, voor zover hier van belang inmiddels:

> *De regeling houdt bepalingen in omtrent (…) de voorwaarden waaronder kan worden uitgetreden en de gevolgen van uittreding, waaronder bepalingen omtrent de*

[3] Tweede Kamer, vergaderjaar 2019–2020, 35 513, nr. 3, p. 16

gevolgen voor het vermogen van de rechtspersoon, bedoeld in artikel 8, eerste en derde lid, en de deelnemende gemeenten, met inachtneming van artikel 1.

De regeling schrijft om te beginnen voor dat door een onafhankelijke derde de financiële, juridische, personele en organisatorische consequenties die het directe gevolg zijn van de uittreding in kaart worden gebracht, het zgn. uittredingsplan. In dit plan moet ook een berekening worden opgenomen van de financiële gevolgen van de uittreding: de uittreedsom. De uittreedsom bestaat uit twee componenten, te weten frictiekosten en desintegratiekosten, waarbij de regeling definieert wat hieronder wordt verstaan. Eventuele baten worden hiermee verrekend.

De uittreedsom kan zich maximaal uitstrekken over een periode van 5 jaren na de datum van uittreding. Deze termijn is in lijn met de jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.[4] Bovendien wordt de uittreedsom berekend op basis van ten tijde van het uittredingsbesluit bekende feiten en omstandigheden.

De verplichting voor de uittredende deelnemer om het personeel dat is belast met de uitvoering van de door deze deelnemer opgedragen taken over te nemen of, indien dit niet mogelijk is, daarvoor een schadeloosstelling te betalen blijft onverkort gehandhaafd.

In de zienswijzeversie is opgenomen dat de deelnemers het uittredingsplan gezamenlijk moeten vaststellen en de gevolgen van uittreding regelen. De zienswijzeversie regelt niet hoe besluitvorming in dat geval tot stand komt.
Uit voormelde memorie van toelichting volgt niet dat de deelnemers per se het uittredingsplan moeten vaststellen. Wat niet mag is dat het algemeen bestuur min of meer de vrije hand krijgt bij het bepalen van de gevolgen van uittreding. De deelnemers moeten dit in de regeling inkaderen. Met dit voorstel is dat gebeurd. Daarom wordt vastgehouden aan vaststelling door het algemeen bestuur, dat de deelnemers representeert. Het is ook aan algemeen bestuur om de verdere gevolgen van uittreding te regelen. Zoals dat ook geldt voor toetreding is het bestuur van de FUMO bij uitstek in staat om dat te overzien.

De regeling voorziet nadrukkelijk in een moment van heroverweging door de uittredende deelnemer, zodra het uittredingsplan is vastgesteld. Naar zijn aard is die heroverweging alleen van belang voor zover er sprake is vrijwillige deelname aan de regeling.

Artikel 35 Wijziging

1. Het algemeen bestuur en de deelnemers kunnen voorstellen doen tot wijziging van de regeling.
2. De regeling kan worden gewijzigd bij gelijkluidend besluit van ten minste twee derde van de deelnemers, ~~onder gelijktijdige toestemming van provinciale staten, de raden en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân~~ met inachtneming van het bepaalde in artikel 73, tweede tot en met vijfde lid, van de wet.
3. De artikelen 3, 4, 9, 11, 18, 19, 20, 21, 30, 34, 35 en 36 van deze regeling kunnen alleen worden gewijzigd indien alle deelnemers daarmee instemmen.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd		
	tekst redactioneel aangepast	x	
	artikel of artikellid vervallen		

[4] ABRS 15 april 2015, nr. 201404322/1/A2.

Toelichting:
In de zienswijzeversie luidt deze bepaling:

1. *De deelnemers kunnen voorstellen doen tot wijziging van de regeling.*
2. *De regeling kan worden gewijzigd bij gelijkluidend besluit van ten minste twee derde van de deelnemers, nadat de raden, provinciale staten en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân in de gelegenheid zijn gesteld zienswijzen naar voren te brengen en daarna – bij afzonderlijk besluit – toestemming hebben verleend voor wijziging van de regeling.*
3. *De artikelen 3, 4, 9, 11, 18, 19, 20, 21, 30, 34, 35 en 36 van deze regeling kunnen alleen worden gewijzigd indien alle deelnemers daarmee instemmen.*
4. *Provinciale staten, de raden en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân kunnen bij het eigen college respectievelijk dagelijks bestuur hun zienswijzen als bedoeld in het tweede lid binnen acht weken na ontvangst naar voren brengen.*

Het eerste lid van de zienswijzeversie leidt ertoe dat het algemeen bestuur niet langer aan de deelnemers voorstellen mag doen om de regeling te wijzigen. Uit de Wgr volgt geenszins dat het algemeen bestuur niet het initiatief mag nemen om de regeling te wijzigen. Wat niet mag is dat het algemeen bestuur besluit tot wijziging, behoudens voor zover dat, o.g.v. art. 10, tweede lid van de Wgr, in de regeling is bepaald. Dat is bij de FUMO niet het geval. Het is alleen maar toe te juichen als het algemeen bestuur, eventueel op aangeven van het dagelijks bestuur en gegeven de bestuurs -en bedrijfsvoeringspraktijk, noodzakelijke of wenselijke wijzigingen signaleert. Dit betekent dat het eerste lid ongewijzigd blijft.
In het tweede lid is een onvolkomenheid hersteld. Van ‘gelijktijdige toestemming’ kan vanuit procedureel perspectief uiteraard geen sprake zijn. Voor de totstandkoming van een wijziging moet de wettelijk voorgeschreven zienswijzeprocedure en de toestemmingsprocedure bij provinciale staten, de raden en het algemeen bestuur van het Wetterskip worden gevolgd. De verwijzing naar art. 73 van de Wgr ziet hierop. Dit betekent dat t.o.v. de zienswijzeversie de tekst van tweede lid kan worden vereenvoudigd en het toegevoegde vierde lid overbodig is geworden.

De aard van de nieuw ingevoegde bepalingen over Participatie (art. 17a) en Evaluatie (art. 38a) geven geen aanleiding om voor te stellen dat deze bepalingen alleen op basis van unanimiteit kunnen worden gewijzigd. De artikelen zijn daarom niet opgenomen in het derde lid.

Artikel 36 Opheffing

1. De regeling kan alleen worden opgeheven indien het instellen van een omgevingsdienst voor de regio Fryslân, als bedoeld in artikel 8 van de Wet veiligheidsregio’s, door gedeputeerde staten en de colleges van burgemeester en wethouders niet langer wettelijk is voorgeschreven
~~1.~~ ~~bij gelijkluidend besluit van ten minste twee derde van de deelnemers~~, met inachtneming van het bepaalde in artikel 73, tweede tot en met vijfde lid, van de wet.
~~2.~~ Opheffing van de regeling verlangt een gelijkluidend besluit van ten minste tweederde van de deelnemers.
~~2.~~3. Ingeval van opheffing stelt het algemeen bestuur, de deelnemers gehoord, een liquidatieplan vast en regelt de vereffening van het vermogen.
~~3.~~4. Het liquidatieplan voorziet tenminste in de gevolgen die de opheffing heeft voor het personeel.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd		
	tekst redactioneel aangepast	x	
	artikel of artikellid vervallen		

Toelichting:
Er wordt voorgesteld om het eerste lid tekstueel aan te passen. Voor het verplichte karakter van de samenwerking wordt kortheidshalve verwezen naar de toelichting op art. 34. Dit betekent dat van opheffing eerst sprake kan zijn als de wettelijke verplichting voor gedeputeerde staten en de colleges van burgemeester en wethouders om op de schaal van de Friese veiligheidsregio een omgevingsdienst in te stellen is vervallen. In het eerste lid is dit tot uitdrukking gebracht. Het tweede lid brengt tot uitdrukking dat alsdan een gekwalificeerde meerderheid van de deelnemers moet besluiten tot opheffing.

In de zienswijzeversie luidt het tweede lid van deze bepaling:

> *2. Ingeval van opheffing stellen de deelnemers een liquidatieplan vast en regelen zij de vereffening van het vermogen.*

Dit betekent dit dat de bevoegdheid tot vaststelling van het liquidatieplan en het regelen van de vereffening verschuift van het algemeen bestuur naar de deelnemers. De zienswijzeversie regelt niet hoe besluitvorming in dat geval tot stand komt. Kern van een liquidatieplan is het in kaart brengen van de rechten en verplichtingen van het openbaar lichaam en de wijze waarop daarmee wordt omgegaan.
Zoals dat geldt voor toetreding en uittreding is het bestuur van de FUMO bij uitstek in staat om de rechten en verplichtingen vanwege de bestuurs- en bedrijfsvoering in kaart te brengen en te bepalen hoe hiermee wordt omgegaan. Ook hier staan de deelnemers geenszins buiten spel. Integendeel, het algemeen bestuur representeert immers de deelnemers. Bovendien bepaalt de Wgr dat het bij een regeling ingestelde openbaar lichaam na zijn ontbinding blijft voortbestaan voor zover dit tot vereffening van zijn vermogen nodig is. Feitelijk betekent dit dat het bestuur in functie blijft tot het moment waarop alle rechten en verplichtingen zijn afgewikkeld.

Hoofdstuk 7 Archiefbescheiden

Artikel 37 Archief

1. Het dagelijks bestuur draagt zorg voor de archiefbescheiden van de organen ingesteld bij de regeling overeenkomstig een door het algemeen bestuur vast te stellen regeling, die aan gedeputeerde staten wordt meegedeeld.
2. Namens gedeputeerde staten oefent de provinciearchivaris het toezicht uit op het beheer van de archiefbescheiden.
3. De secretaris/directeur is belast met het beheer van de archiefbescheiden voor zover deze archiefbescheiden niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats.
4. Voor de bewaring van de op grond van artikel 12 van de Archiefwet 1995 over te brengen archiefbescheiden wordt aangewezen de provinciale archiefbewaarplaats, gevestigd aan de Boterhoek 1, 8911 DH te Leeuwarden (Tresoar).
5. Ingeval van organisatiewijziging als bedoeld in artikel 4 van de Archiefwet 1995 draagt het dagelijks bestuur zorg voor het treffen van een voorziening voor het beheer van de betrokken archiefbescheiden, welke tenminste inhoudt aanwijzing van degene die belast is met het beheer.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd		
	tekst redactioneel aangepast		
	artikel of artikellid vervallen		
Toelichting: Voor artikel 37 worden geen wijzigingen voorgesteld			

Hoofdstuk 8 Geschillenregeling

Artikel 38 Geschillenregeling

1. Eventuele geschillen zullen zoveel mogelijk in onderling overleg worden opgelost. De deelnemers verplichten zich tot het uiterste daartoe in te spannen.
2. Een geschil bestaat indien een of meer deelnemers zulks schriftelijk aan de andere partijen meedeelt, onder aanduiding van het geschil.
3. Bij de mededeling als genoemd in het tweede lid zal (zullen) de desbetreffende partij(en) tevens haar (hun) zienswijze over het geschil en een voorstel voor een mogelijke oplossing(srichting) vermelden.
4. Indien een geschil niet in der minne blijkt te kunnen worden opgelost zal dit, alvorens het geschil kan worden voorgelegd aan de bevoegde rechter, voor een niet bindend advies worden voorgelegd aan een commissie van drie personen die zal bestaan uit één persoon aangewezen door gedeputeerde staten, één persoon aangewezen door een door de meerderheid van de deelnemende colleges van burgemeester en wethouders aangewezen persoon en één persoon aangewezen door het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân, waarbij als voorwaarde geldt dat de aangewezen personen geen deel uitmaken van het algemeen bestuur en niet direct of indirect werkzaam zijn voor de FUMO.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd		
	tekst redactioneel aangepast		
	artikel of artikellid vervallen		
Toelichting: Voor artikel 38 worden geen wijzigingen voorgesteld			

Hoofdstuk 9 Slotbepalingen

Artikel 38a Evaluatie

1. Het algemeen bestuur draagt ervoor zorg dat de regeling periodiek, doch tenminste één maal per vier jaar, wordt geëvalueerd.
2. Het algemeen bestuur stelt de evaluatieopdracht vast.
3. Het evaluatieverslag wordt aan de deelnemers, provinciale staten, de raden en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân gezonden.

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd	x	x
	tekst redactioneel aangepast		
	artikel of artikellid vervallen		

Toelichting:
Dit is een nieuwe bepaling.
In de zienswijzeversie was in hoofdstuk 6 (Toetreding, uittreding, wijziging en opheffing) een nieuw artikel 39 ingevoegd dat luidt:

> *De regeling wordt niet periodiek geëvalueerd, tenzij een meerderheid van de deelnemers daarom verzoekt bij het algemeen bestuur.*

In deze finale tekstversie wordt voorgesteld wel periodiek te evalueren. In de zienswijzeprocedure hebben provinciale staten en de raden van de gemeenten Ooststellingwerf, Opsterland, Smallingerland, Súdwest Fryslân en Weststellingwerf hier ook op aangedrongen.
Doel van de *Wet versterking democratische legitimatie gemeenschappelijke regelingen* is onder andere het versterken van de positie van de volksvertegenwoordiging. Periodieke evaluatie kan bijdragen aan a) een doelmatige en doeltreffende bestuurs- en bedrijfsvoering en b) de beleidsvorming en -bepaling over verbonden partijen. In dat licht is toezending van het evaluatieverslag aan genoemde bestuursorganen gewenst.

Opneming in het hoofdstuk ‘Slotbepalingen’ wordt het meest passend geacht, nu evaluatie niet primair is gericht op toetreding, uittreding, wijziging of opheffing.

Artikel 39 Citeertitel, bekendmaking en inwerkingtreding

1. Deze regeling wordt aangehaald als “Gemeenschappelijke regeling FUMO - 2026~~2~~”.
2. Gedeputeerde staten dragen zorg voor de bekendmaking van besluiten tot het treffen, wijzigen, verlengen of opheffen van de regeling.
3. Een besluit tot het treffen, wijzigen, verlengen of opheffen treedt in werking op de eerste dag na bekendmaking, tenzij het besluit de datum van inwerkingtreding regelt.
   ~~Het dagelijks bestuur zendt besluiten tot het treffen, wijzigen, verlengen of opheffen van de regeling aan de algemene en dagelijkse besturen van deelnemers~~

			van rechtswege
type wijziging	nieuw artikel of artikellid toegevoegd		
	tekst redactioneel aangepast	x	
	artikel of artikellid vervallen		

Toelichting:
In de zienswijzeversie luidt het tweede lid:

> *2. Gedeputeerde staten dragen zorg voor de bekendmaking van besluiten tot het treffen, wijzigen, verlengen of opheffen van de regeling in het gemeenteblad van Leeuwarden.*

Provinciale staten hebben er in de zienswijze op gewezen dat die voorgestelde wijziging strijdig met de Wgr. Met de inwerkingtreding van de *Wet elektronische publicaties* moet bekendmaking plaatsvinden in het provinciaal blad. Het is overigens niet nodig dat in de regeling op te nemen. De vigerende tekst kan ongewijzigd blijven.

Het vierde lid vervalt. De betreffende besturen zijn vanwege hun betrokkenheid in de procedure genoegzaam op de hoogte van de wijziging.

gemeente dantumadiel

Uw brief van: 12 april 2024
Uw kenmerk:

Ons adres: Postbus 22
9104 ZG Damwâld
Ons telefoonnr: (0511) 71 70 00
Ons whatsapp nr: (06) 398 279 03
Ons e-mailadres: info@dantumadiel.frl
Ons kenmerk: 2024-086171

Website: www.dantumadiel.frl

Behandeld door:

Datum: 31 mei 2024
Datum verzending: 3 juni 2024

FUMO
Dagelijks Bestuur
J.W. de Visserwei 10
9001ZE GROU

FUMO
07 JUNI 2024
ontvangen

Onderwerp: zienswijze GR FUMO

Geacht Dagelijks Bestuur,

Op 12 april 2024 heeft u onze raad het ontwerpbesluit gemeenschappelijke regeling FUMO 2024 toegezonden Aan de raad is gevraagd om hiervan kennis te nemen en een eventuele zienswijzen hiertegen kenbaar te maken.

De raad heeft besloten de volgende zienswijze in te dienen.
De wijziging van Wet gemeenschappelijke regelingen beoogt een versterking van de democratische legitimatie van de gemeenschappelijke regelingen met betrekking tot de invloedsmogelijkheden van de raden. De doelstelling van de wetswijziging is dat gemeenteraden hiermee meer mogelijkheden krijgen om hun kader stellende en controlerende rol binnen de samenwerkingsverbanden te versterken.
Er wordt voor de kadernota aangegeven dat het niet wenselijk is om deze voor een zienswijzen in aanmerking te laten komen. In de brief 'Ontwerpbesluit gemeenschappelijke regeling FUMO 2024' wordt aangegeven dat *"Het is financieel en vakinhoudelijk een uitdaging om alle ontwikkelingen in een zo vroeg mogelijk stadium te onderkennen en op geld te waarderen. Door de voorbereiding naar voren te schuiven ten behoeve van een zienswijze procedure, worden de onzekerheden alleen maar vergroot, hetgeen een doeltreffende besluitvorming kan hinderen."* Het is duidelijk dat een mogelijke zienswijze op de kadernota een extra inspanning met zich meebrengt voor de FUMO, raad en ambtelijke organisatie. Echter, met de kadernota kan er vooraf gestuurd worden op (financiële) ontwikkelingen. Gelet op het beoogde effect van de Wet gemeenschappelijke regelingen is de kadernota juist een onderdeel waarop de raad een zienswijze zou moeten kunnen inbrengen.

Wij verzoeken u om in de Gemeenschappelijke Regeling FUMO expliciet op te nemen dat voor de kadernota de gemeenteraden, de Provinciale Staten en het Algemeen Bestuur van het Wetterskip Fryslân de gelegenheid wordt geboden om een zienswijze in te dienen.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Dantumadiel,

R.G. Dijksterhuis
Secretaris

N.L. Agricola
Burgemeester

GEMEENTE HEERENVEEN

Crackstraat 2 8441 ES Heerenveen
Postbus 15000 8440 GA Heerenveen
Telefoon 14 0513
gemeente@heerenveen.nl
www.heerenveen.nl

FUMO
J.P. Visserwei 10
9001 ZE GROU

Kopie aan:

uw brief van:	ons kenmerk:	bijlage(n):	datum:
12 april 2024	Z.24.434682	Besluit van de gemeenteraad (Lokale democratie en Gemeenschappelijke regelingen; richtinggevende uitspraken door de gemeenteraad)	28 juni 2024

Onderwerp:

Zienswijze GR 2024 FUMO

Beste meneer/mevrouw,

Op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen (art. 1) dient de gemeenteraad van Heerenveen de volgende zienswijze in:

1. Het toevoegen van de kadernota in de GR en de mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze kadernota;
2. Om de vier jaar een evaluatie van de Gemeenschappelijke regeling in plaats van om de zes jaar;
3. Het toevoegen van een kan-bepaling in de GR met betrekking tot het faciliteren van burgerparticipatie, waarbij het primaat bij de raden ligt.

Toelichting

1. De FUMO schrijft in haar voorstel dat het niet doelmatig en doeltreffend is om een zienswijzeprocedure voor een kadernota de standaard te maken, in plaats daarvan moet een meerderheid van het algemeen bestuur (AB) hierom verzoeken. Om onze raad goed in positie te plaatsen kaders te stellen en controlerend op te treden, is het van belang de mogelijkheid voor een zienswijze altijd mogelijk te maken in plaats van via een verzoek vanuit het AB. Concreet vraagt deze zienswijze voor het uitsturen van de algemene financiële en beleidsmatige kaders (kadernota) en de mogelijkheid hier een zienswijze op in te dienen. Beslispunt 2 uit het eerdergenoemde besluit (bijgevoegd) geeft de richting voor deze zienswijze;
2. De GR FUMO staat onder druk. Aan de hand van het rapport van Van Aartsen verandert er veel. Om als raad goed inzicht te krijgen en houden is een evaluatie per zes jaar niet frequent genoeg. Uit de kanttekening bij beslispunt 3.1 uit het eerdere

besluit stelt dat een frequentere evaluatie mogelijk is, mocht de situatie daarom vragen. De raad verzoekt de GR FUMO per vier jaar te evalueren;

3. Dit is in lijn met de eerder door de raad van Heerenveen aangegeven richting naar aanleiding van de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regeling. Er kunnen processen zijn waarbij participatie wenselijk is en het niet pragmatisch is als elke gemeenteraad dit zelf organiseert. Met het opnemen van een kan-bepaling in de GR ontstaat de mogelijkheid dat de FUMO een gezamenlijk participatieproces voor inwoners van verschillende gemeenten faciliteert.

Bel gerust als u vragen heeft
Heeft u vragen over deze brief? Neem dan contact op met Abel Hoekstra door te bellen naar 14 05 13.

Met vriendelijke groet,

De raad van de gemeente Heerenveen.

de griffier,

L. Roest-Jonkers

de voorzitter,

M.A. Fokkens-Kelder

gemeente ooststellingwerf

Team: OWO-VTH
Ambtenaar: S.Veenema
Telefoonnummer:
Ons kenmerk:

FUMO
Postbus 3347
8901 DH GROU

Onderwerp: zienswijze op de wijziging gemeenschappelijke regeling FUMO

Oosterwolde, 19 juni 2024

Geachte leden van het dagelijks bestuur,

Op 12 april 2024 hebben wij de concept wijziging gemeenschappelijke regeling FUMO van u ontvangen. U stelt onze raad in de gelegenheid om uiterlijk op 20 juni 2024 een reactie hierop te geven. In de vergadering van 28 mei 2024 heeft onze raad uw concept wijziging gemeenschappelijke regeling FUMO behandeld. De raad heeft besloten een zienswijze in te dienen op deze wijziging.

Naar aanleiding van de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regeling (Wgr) in 2022 en de vele regelingen die als gevolg hiervan moesten worden aangepast, heeft onze raad een memo met richtinggevende uitspraken opgesteld wat betreft de Wgr. Deze memo hebben we naast uw concept wijziging neergelegd. Hierbij hebben wij geconstateerd dat onze opgestelde uitgangspunten niet overal overeenkomen met de inhoud van de concept wijziging. Hierbij gaat het om de volgende punten.

Zienswijzeprocedure kadernota
In de aanbiedingsbrief is te lezen dat het dagelijks bestuur FUMO niet voornemens is om, aanvullend op de begroting, een extra verplichte zienswijze procedure op te nemen. Wij dringen erop aan om in het geval van de kadernota wel een verlichte zienswijze procedure op te nemen.
Binnen de kadernota komen verscheidene facetten samen die van invloed zijn op de uitvoering binnen de FUMO. Zo ook het financiële component. In onze memo met richtinggevende uitspraken hebben we de thema's met een financieel component aangehaald als een belangrijk element voor de positionering van onze raad. Door een zienswijzeprocedure aan dit thema te koppelen kan onze raad haar kaderstellende rol beter invullen.

Periodieke evaluatie regeling
In uw aanbiedingsbrief haalt u aan dat een periodieke evaluatie kan leiden tot een grote belasting van het bestuurlijke- en ambtelijke apparaat. In de concept wijziging wordt dan ook voorgesteld om de regeling niet periodiek te evalueren tenzij een meerderheid van de deelnemers hierom verzoekt bij het AB FUMO.

Mede door het dynamische karakter van een gemeenschappelijke regeling, verwachten wij dat er een periodieke evaluatie in de wijziging wordt opgenomen van één maal in de vier jaar, deze termijn is tevens terug te vinden in de handreiking vanuit de VNG. Hierbij kan er bijvoorbeeld voor gekozen worden om de evaluatie in de zienswijzeprocedure van de begroting FUMO mee te nemen.

Onjuiste verwijzingen
Door het toevoegen van verscheidene artikelen moeten er aanpassingen worden gedaan in de bestaande artikelen. Er is door ons geconstateerd dat deze aanpassingen niet volledig zijn doorgevoerd. Dit is onder andere terug te zien in het artikel dat ingaat op de wijziging van de regeling (artikel 37 nieuw). In dit artikel zijn de verwijzingen naar artikel 30, 34, 35 en 36 niet aangepast. Wij verwachten dat de juiste aanpassingen worden doorgevoerd binnen deze wijziging

Reactietermijn zienswijze
We zien in artikel 28 (Extra zienswijze) dat er voor een termijn van 8 weken is gekozen. Dit is ambtelijk gezien niet uitvoerbaar. Wij dringen er op aan om deze termijn uit te breiden naar 12 weken. Dit is het minimale aantal weken dat nodig is om ambtelijk het juiste afstemmingsproces te doorlopen zodat de stukken zorgvuldig voorbereid kunnen worden.

Wij verwachten dat u bovengenoemde punten verwerkt in de wijziging van de gemeenschappelijke regeling FUMO.

Hoogachtend,

De gemeenteraad van Ooststellingwerf,
namens dezen,

de voorzitter, de griffier,

J. Werkman A. Hensen

gemeente Opsterland

FUMO
Postbus 3347
8901 DH GROU

Uw kenmerk:	Uw brief van:	Ons kenmerk	Behandeld door:	Telefoon	Bijlagen:
	12 april 2024	Z2024-00002606	Simon Veenema	(0512) 386 222	

Onderwerp: zienswijze op de wijziging gemeenschappelijke regeling FUMO

Beetsterzwaag, 8 juli 2024
Verzonden op: 9 juli 2024

Geachte leden van het dagelijks bestuur,

Op 12 april 2024 hebben wij de conceptwijziging gemeenschappelijke regeling FUMO van u ontvangen. U stelt onze raad in de gelegenheid om uiterlijk op 20 juni 2024 een reactie hierop te geven. In de vergadering van 8 juli 2024 heeft onze raad uw concept wijziging gemeenschappelijke regeling FUMO behandeld. De raad heeft besloten een zienswijze in te dienen op deze wijziging.

Naar aanleiding van de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regeling (Wgr) in 2022 en de vele regelingen die als gevolg hiervan moesten worden aangepast, heeft onze raad een memo met richtinggevende uitspraken opgesteld wat betreft de Wgr. Deze memo hebben we naast uw concept wijziging neergelegd. Hierbij hebben wij geconstateerd dat onze opgestelde uitgangspunten niet overal overeenkomen met de inhoud van de concept wijziging. Hierbij gaat het om de volgende punten.

Zienswijzeprocedure kadernota
In de aanbiedingsbrief is te lezen dat het dagelijks bestuur FUMO niet voornemens is om, aanvullend op de begroting, een extra verplichte zienswijze procedure op te nemen. Wij dringen erop aan om in het geval van de kadernota wel een verlichte zienswijze procedure op te nemen.

Binnen de kadernota komen verscheidene facetten samen die van invloed zijn op de uitvoering binnen de FUMO. Zo ook het financiële component. In onze memo met richtinggevende uitspraken hebben we de thema's met een financieel component aangehaald als een belangrijk element voor de positionering van onze raad. Door een zienswijzeprocedure aan dit thema te koppelen kan onze raad haar kaderstellende rol beter invullen.

Periodieke evaluatie regeling
In uw aanbiedingsbrief haalt u aan dat een periodieke evaluatie kan leiden tot een grote belasting van het bestuurlijke- en ambtelijke apparaat. In de concept wijziging wordt dan ook voorgesteld om de regeling niet periodiek te evalueren tenzij een meerderheid van de deelnemers hierom verzoekt bij het AB FUMO.

Mede door het dynamische karakter van een gemeenschappelijke regeling, verwachten wij dat er een periodieke evaluatie in de wijziging wordt opgenomen van één maal in de vier jaar, deze termijn is

gemeente Opsterland

tevens terug te vinden in de handreiking vanuit de VNG. Hierbij kan er bijvoorbeeld voor gekozen worden om de evaluatie in de zienswijzeprocedure van de begroting FUMO mee te nemen.

Onjuiste verwijzingen

Door het toevoegen van verscheidene artikelen moeten er aanpassingen worden gedaan in de bestaande artikelen. Er is door ons geconstateerd dat deze aanpassingen niet volledig zijn doorgevoerd. Dit is onder andere terug te zien in het artikel dat ingaat op de wijziging van de regeling (artikel 37 nieuw). In dit artikel zijn de verwijzingen naar artikel 30, 34, 35 en 36 niet aangepast. Wij verwachten dat de juiste aanpassingen worden doorgevoerd binnen deze wijziging

Reactietermijn zienswijze

We zien in artikel 28 (Extra zienswijze) dat er voor een termijn van 8 weken is gekozen. Dit is ambtelijk gezien niet uitvoerbaar. Wij dringen er op aan om deze termijn uit te breiden naar 12 weken. Dit is het minimale aantal weken dat nodig is om ambtelijk het juiste afstemmingsproces te doorlopen zodat de stukken zorgvuldig voorbereid kunnen worden.

Wij verwachten dat u bovengenoemde punten verwerkt in de wijziging van de gemeenschappelijke regeling FUMO.

Met vriendelijke groet,

de voorzitter, de griffier,

Andries Bouwman Laura Meijer

PROVINSJALE steaten

postbus 20120
8900 hm leeuwarden
tweebaksmarkt 52
telefoon: (058) 292 59 96
fax: (058) 292 80 24
internet: www.fryslan.nl
e-mail: statengriffie@fryslan.nl

Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing
(FUMO)
Postbus 3347
8901 DH LJOUWERT

Ljouwert, 3 july 2024
Ferstjoerd, 10 JULI 2024

Ús merkteken : 02274887
Domein/ Team :
Opsteld troch : A. Hotsma/ (058) 292 89 96 of statengriffie@fryslan.frl
Jo merkteken : 0240412FUMOOO
Taheakke(n) :

Ûnderwerp : Sjenswize konsept-wizige mienskiplike regeling FUMO

Achte deistich bestjoer,

Op 12 april ll. hawwe jimme de konsept-wizige mienskiplike regeling FUMO (konsept MR) oan ús tastjoerd. Op grûn fan de Gemeenschappelijke Regeling fan de FUMO binne wy troch jimme yn 'e gelegenheid steld om in sjenswize op it konsept te jaan.Yn ús gearkomste fan 17 july ll. is besletten dat der in oanlieding is om in ynhâldlike sjenswize te jaan oer de neikommende punten:

- De proseduere oangeande in sjenswize kostet tiid en dêrom is ús earste sjenswize dat wy jimme fersykje om de wiziging goed ta te rieden en mei de dielnimmers ôf te stimmen om lekken en brekken foar te kommen.
- De earste trije oerwagings yn de konsept-MR binne net wizige wylst de Omgevingswet wilens al yngien is. Dêr wurdt letter yn de konsept-MR ek nei ferwiisd. It soe better wêze om de Omgevingswet ek yn de oerwagings weromkomme te litten en dan benammen kêst 18.21 en 18.22. Dy bepalingen foarmje ommers de basis fan de gearwurking binnen de FUMO.
- By de oerwagings yn de konsept-MR is tafoege dat de MR op basis fan de Wgr oanpast wurdt. Dat is lykwols net de iennige reden wêrom't de MR oanpast wurdt, tink bygelyks oan de Wet versterking democratische legitimatie. Utstel is om de oerwagings algemiener te meitsjen, sadat ek oanpassings om oare redenen der ûnder falle.
- Yn de konsept-MR, kêst 4, earste lid, ûnder a., wurdt ferwiisd nei kêst 13.22 fan it Omgevingsbesluit. Dy bepaling giet oer de útfiering fan it tafersjoch. Wy geane derfan út dat in ferwizing nei kêst 13.12 bedoeld is, want dat hannelet oer it basistakenpakket.
- Yn kêst 19 wurdt sprutsen fan machtigjen, mar dêr sil bedoeld wurde mandaat. Mei in mandaat wurdt it deistich bestjoer (DB) by steat steld om út namme fan it algemien bestjoer besluten te nimmen.

Ús merkteken: 02274887

PROVINSJALE STEATEN IS DE KEAZEN FOLKSFERTSJINTWURDIGING FAN DE PROVINSJE FRYSLÂN
PROVINSJALE STEATEN IS DE GEKOZEN VOLKSVERTEGENWOORDIGING VAN DE PROVINCIE FRYSLÂN

provinsje fryslân
provincie fryslân

- Kêst 27 oer partisipaasje is in nije bepaling. De bepaling giet fan it ferkearde út, ntl. datDeputearre Steaten (DS) ynwenners hat. Dêrnjonken kinne de wurden "in beginsel" ta ûndúdlikens liede wa't njonken DS, B&W en DB fan it Wetterskip oer partisipaasje beslute kin? As dúdlik is dat it oan DS, B&W en DB fan it Wetterskip is hoe't de partisipaasje syn beslach kriget, is it dan logysk om al yn de regeling op te nimmen wa't partisipearje kin of wurdt dat oan de earder neamde bestjoeren oerlitten? Advys is om dat kêst op 'en nij te formulearjen.
- Kêst 28 is in nije bepaling en folget út de Wgr. De Wgr skriuwt foar dat as yn de regeling in bepaling opnommen wurdt, dat dan ek opnommen is wêr't in sjenswize oer nei foaren brocht wurdt kin. Dat ûntbrekt. It bestjoer fan de FUMO kin him foar in sjenswize trouwens altyd rjochtsje ta de algemiene bestjoeren fan provinsje, gemeenten en wetterskip. Dêrnjonken is it deistich bestjoer fan de FUMO op grûn fan kêst 20 belêste mei it tarieden fan de gearkomste fan it algemien bestjoer (AB). Yn 'e regel wurdt fia it deistich bestjoer in ûntwerpbeslút oan it AB foarlein. Earst dêrnei kin dat bestjoer beslute om in sjenswize te freegjen oan de algemiene bestjoeren fan provinsje, gemeenten en wetterskip. It AB moat ommers earst kennis nimme fan dat beslút. De yn it twadde lid fan kêst 28 omskreaune proseduere stiet dêr heaksk op. Yn it earste lid fan kêst 28 ûntbrekke Provinsjale Steaten as partij. Advys is om kêst 28 te skrassen of oars op 'en nij te formulearjen.
- Kêst 39 is in nije bepaling oer de evaluaasje fan de regeling. Dêryn wurdt útsteld dy net periodyk te evaluearjen. Dêrby wurdt as argumint brûkt dat it ta in grutte belêsting fan de bestjoerlike aginda's liedt. As Provinsjale Steaten hawwe wy yn 2019 it "Protocol verbonden partijen" fêststeld. Dat Protocol foarsjocht yn periodike evaluaasje fan ferbûne partijen en dus ek fan mienskiplike regelingen. Yn it protokol stiet:"Bij nieuwe verbonden partijen wordt, overeenkomstig punt 2.6, onder f, in de Besluitvormingsfase een evaluatiemoment bepaald. Bestaande verbonden partijen, waarvoor geen evaluatiemoment is bepaald, worden ten minste eens per zes jaren geëvalueerd, te rekenen vanaf de inwerkingtreding van de gemeenschappelijke regelingen respectievelijk de oprichting van / deelname in de privaatrechtelijke rechtspersoon."Der is neffens ús gjin reden om net in periodike evaluaasje op te nimmen, wêrby't alle kearen troch de dielnimmers besletten wurde kin wat der evaluearre wurdt.
- Kêst 42 is yn striid mei de Wgr, dy stelt ntl. dat it bekend meitsje fan besluten ta it treffen, wizigjen, ferlingjen of opheffen fan de regeling yn it provinciaal blad meld wurdt en net lykas no steld wurdt yn it gemeenteblêd fan Ljouwert.
- Dêrnjonken binne troch it tafoegjen fan nije bepalingen in tal ferwizings yn de regeling net mear korrekt.

Wy geane derfan út dat wy jimme sa foldwaande ynformearre hawwe.

Provinsjale Steaten fan Fryslân,

drs. A.A.M. Brok, foarsitter

A.G. Rosier, griffier

Ús merkteken: 02274887

Drachten | Smallingerland

Aan Het Dagelijks bestuur van de FUMO
J.W. de Visserwei 10
9001 ZE GROU

Drachten,	Ons kenmerk	Uw kenmerk	Behandeld door
20 juni 2024	2024-025537		Marian Scholten-de Boer 0512 - 581 234

Onderwerp
Ontwerpbesluit Gemeenschappelijke Regeling FUMO 2024

Geachte heer/mevrouw ,

Op 12 april 2024 hebben wij van u het ontwerpbesluit Gemeenschappelijke regeling FUMO 2024 ontvangen. U stelt ons in de gelegenheid om voor 20 juni 2024 onze zienswijze naar voren te brengen.

In de vergadering van 18 juni 2024 hebben wij het ontwerpbesluit behandeld. Wij maken graag van de mogelijkheid gebruik om een zienswijze in te dienen. In deze brief leest u onze zienswijze op het ontwerpbesluit FUMO 2024.

In artikel 39 van het ontwerpbesluit Gemeenschappelijke regeling FUMO stelt u dat de regeling niet periodiek wordt geëvalueerd, tenzij een meerderheid van de deelnemers daarom verzoekt bij het algemeen bestuur. In lijn met de andere gemeenschappelijke regeling wensen wij in afwijking van dit artikel wel een periodieke evaluatie om de vier jaar. Wij vragen u daarom om dit artikel te herzien en aan te passen naar een vierjaarlijkse evaluatie.

Wij vertrouwen erop dat u deze zienswijze meeneemt in uw zienswijzenota.

Met vriendelijke groet,
namens de gemeenteraad van Smallingerland,

Gert-Jan Fokkema
griffier

Jan Rijpstra
voorzitter

Correspondentie-adres:
Postbus 10.000
9200 HA Drachten

Gauke Boelensstraat 2
9203 RM Drachten
Telefoon (0512) 58 12 34

E-mail gemeente@smallingerland.nl
Internet www.smallingerland.nl

Gemeente Súdwest-Fryslân

FUMO
26 JUNI 2024
ontvangen

Behandeld door:
R.A.A. Tekstra
Telefoonnummer: 14 0515

Uw kenmerk: 20240412FUMO00

Ons nummer: U24.003017

FUMO
t.a.v. Dagelijks bestuur
J.W. de Visserwei 10
9001 ZE GROU

Sneek, 25 juni 2024
VERZONDEN 25 jun 2024

Onderwerp: Zienswijze Ontwerpbesluit gemeenschappelijke regeling FUMO 2024

Geacht dagelijks bestuur,

Op 12 april 2024 heeft u ons het Ontwerpbesluit gemeenschappelijke regeling FUMO 2024 toegezonden. U geeft onze gemeenteraad de mogelijkheid om hierop een zienswijze in te dienen. Van deze mogelijkheid maken wij graag gebruik.

Gezien de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regeling (Wgr) in 2022 en de vele regelingen die hierop moeten worden aangepast, heeft onze gemeenteraad richtinggevende uitspraken geformuleerd. Wij hebben deze richtinggevende uitspraken naast uw ontwerpbesluit gelegd.

Hierbij hebben wij geconstateerd dat op een aantal punten onze uitgangspunten niet overeenkomen met de inhoud van het door u aangeleverde ontwerpbesluit. Onderstaand gaan wij hierop in. Afsluitend nemen wij de ruimte om een aantal zaken te benoemen die wij daarnaast geconstateerd hebben.

Zienswijze van raad op de Kadernota
In de aanbiedingsbrief is te lezen dat in het ontwerpbesluit (behoudens de begroting) geen extra verplichte zienswijze procedures is opgenomen. Dit vinden wij jammer.

Wij dringen er op aan om het conceptbesluit zodanig aan te passen dat naast uw Begroting ook voor uw Kadernota -verplicht- een zienswijze van onze raad wordt gevraagd.

Wij zien de Kadernota als het uitgangsdocument waar de uitvoering, ambitie en financiën bij elkaar komen. Dit document is het vertrekpunt voor de uitgangspunten van de begroting van het komende jaar. Vanuit onze kaderstellende rol achten wij het van essentieel belang om, mede gezien het doel van de wijziging van de Wgr, hier onze zienswijze op te kunnen geven. Voor het zienswijzeproces raden wij u aan om een gelijke insteek te kiezen als voor het proces dat geldt voor de begroting.

Periodieke evaluatie regeling
In uw aanbiedingsbrief lezen wij dat u inschat dat een periodieke evaluatie kan leiden tot een grote belasting van het bestuurlijke- en ambtelijke apparaat. In het Ontwerpbesluit doet u het voorstel de regeling niet periodiek te evalueren, tenzij een meerderheid van de deelnemers hierom verzoekt bij het AB FUMO.

Gezien de dynamiek waarin gemeenschappelijke regelingen zich bevinden, vinden wij een periodieke evaluatie van minimaal één maal per vier jaar gepast. Wij dringen er op aan om het conceptbesluit hierop aan te passen.

Deze termijn sluit aan bij handreiking van de VNG. Hierin wordt bepleit één maal per vier jaar aan te houden als evaluatietermijn (aan het einde van een raads-/collegeperiode). U zou kunnen kiezen voor een vorm waarbij de evaluatie wordt betrokken in de zienswijze procedure van de begroting FUMO. Aangeraden wordt om te onderzoeken hoe de evaluaties van de diverse GR-en op elkaar kunnen worden afgestemd.

Overige aandachtspunten
Lezende het ontwerpbesluit komen los van bovenstaande een aantal aandachtspunten naar voren die wij graag onder uw aandacht brengen, te weten:

- Aan de regeling worden diverse artikelen toegevoegd. Hierdoor veranderen ook de artikelnummers van bestaande artikelen. Geconstateerd is dat deze aanpassingen niet volledig zijn doorgevoerd. Als voorbeeld wordt gegeven het artikel waarin wordt ingegaan op de wijziging van de regeling (artikel 37 nieuw). In dit artikel zijn bijvoorbeeld de verwijzingen naar artikel 30,34 35 en 36 niet aangepast;

- In artikel 28 nieuw (Extra zienswijze) is voor een zienswijze een termijn van 8 weken opgenomen. Om ambtelijk te kunnen komen tot een zorgvuldige voorbereiding van de stukken inclusief intern proces, is een termijn van minimaal 12 weken nodig. Voordeel is dat deze periode van 12 weken overeenkomt met de aangepaste periode voor de begroting;

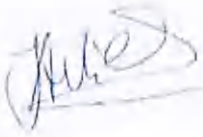
- Er zit discrepantie in de procedure tot evaluatie- en wijziging van de regeling. Voor evaluatie wordt een "meerderheid van de deelnemers" gevraagd en een 'individuele deelnemer' kan verzoeken tot wijziging van de regeling. Geadviseerd wordt om de grondslag van evalueren gelijk te trekken met de grondslag van wijzigen.

In uw overwegingen dient u te betrekken dat het overnemen van een zienswijze geen stemming is. Ook de insteek/redenering van enkele of een individuele deelnemer(s) moet voldoende reden kunnen zijn om de regeling overeenkomstig aan te passen.

Wij gaan ervan uit dat u onze genoemde punten gaat verwerken in het vervolgproces van het aanpassen van deze gemeenschappelijke regeling.

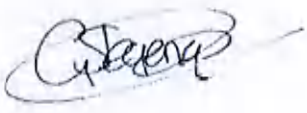
Met vriendelijke groet,

de raad van de gemeente Súdwest-Fryslân,
voorzitter,

mr. drs. J.A. de Vries

griffier,

G.W. Stegenga

gemeente
Weststellingwerf

FUMO
J.W. de Visserwei 10
9001 ZE Grou

Gemeentehuis
Griffioenpark 1, Wolvega

Postadres
Postbus 60, 8470 AB Wolvega

Telefoon
14 0561

Fax
(0561) 61 36 06

Internet
www.weststellingwerf.nl

E-mail
info@weststellingwerf.nl

Wolvega, 11 juni 2024

Referentienummer: D2024-00018485

Behandeld door: S. Veenema

Onderwerp: Wijziging gemeenschappelijke regeling FUMO

Geachte leden van het dagelijks bestuur,

Op 12 april 2024 hebben wij de concept wijziging gemeenschappelijke regeling FUMO van u ontvangen. U stelt onze raad in de gelegenheid om uiterlijk op 20 juni 2024 een reactie hierop te geven. In de vergadering van 10 juni 2024 heeft onze raad uw concept wijziging gemeenschappelijke regeling FUMO behandeld. De raad heeft besloten een zienswijze in te dienen op deze wijziging.

Naar aanleiding van de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regeling (Wgr) in 2022 en de vele regelingen die als gevolg hiervan moesten worden aangepast, heeft onze raad een memo met richtinggevende uitspraken opgesteld wat betreft de Wgr. Deze memo hebben we naast uw concept wijziging neergelegd. Hierbij hebben wij geconstateerd dat onze opgestelde uitgangspunten niet overal overeenkomen met de inhoud van de concept wijziging. Hierbij gaat het om de volgende punten.

Zienswijzeprocedure kadernota
In de aanbiedingsbrief is te lezen dat het dagelijks bestuur FUMO niet voornemens is om, aanvullend op de begroting, een extra verplichte zienswijze procedure op te nemen. Wij dringen erop aan om in het geval van de kadernota wel een verlichte zienswijze procedure op te nemen.

Binnen de kadernota komen verscheidene facetten samen die van invloed zijn op de uitvoering binnen de FUMO. Zo ook het financiële component. In onze memo met richtinggevende uitspraken hebben we de thema's met een financieel component aangehaald als een belangrijk element voor de positionering van onze raad. Door een zienswijzeprocedure aan dit thema te koppelen kan onze raad haar kaderstellende rol beter invullen.

Periodieke evaluatie regeling
In uw aanbiedingsbrief haalt u aan dat een periodieke evaluatie kan leiden tot een grote belasting van het bestuurlijke- en ambtelijke apparaat. In de concept wijziging wordt dan ook voorgesteld om de regeling niet periodiek te evalueren tenzij een meerderheid van de deelnemers hierom verzoekt bij het AB FUMO.

Mede door het dynamische karakter van een gemeenschappelijke regeling, verwachten wij dat er een periodieke evaluatie in de wijziging wordt opgenomen van één maal in de vier jaar, deze termijn is tevens terug te vinden in de handreiking vanuit de VNG. Hierbij kan er bijvoorbeeld voor gekozen worden om de evaluatie in de zienswijzeprocedure van de begroting FUMO mee te nemen.

Onjuiste verwijzingen
Door het toevoegen van verscheidene artikelen moeten er aanpassingen worden gedaan in de bestaande artikelen. Er is door ons geconstateerd dat deze aanpassingen niet volledig zijn doorgevoerd. Dit is onder andere terug te zien in het artikel dat ingaat op de wijziging van de regeling (artikel 37 nieuw). In dit artikel zijn de verwijzingen naar artikel 30, 34, 35 en 36 niet aangepast. Wij verwachten dat de juiste aanpassingen worden doorgevoerd binnen deze wijziging

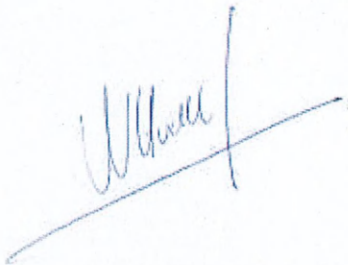
Reactietermijn zienswijze
We zien in artikel 28 (Extra zienswijze) dat er voor een termijn van 8 weken is gekozen. Dit is ambtelijk gezien niet uitvoerbaar. Wij dringen er op aan om deze termijn uit te breiden naar 12 weken. Dit is het minimale aantal weken dat nodig is om ambtelijk het juiste afstemmingsproces te doorlopen zodat de stukken zorgvuldig voorbereid kunnen worden.

Wij verwachten dat u bovengenoemde punten verwerkt in de wijziging van de gemeenschappelijke regeling FUMO.

Hoogachtend,

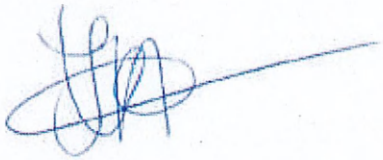
De gemeenteraad van Weststellingwerf,
namens dezen,

de voorzitter,

N.A. van de Nadort

de griffier,

J. Kampinga

FUMO
Omgevingsdienst Fryslân

J.W. de Visserwei 10
9001 ZE Grou

(0566) 750 300
www.fumo.nl
info@fumo.nl

Aan : colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten, gedeputeerde staten van de provincie Friesland en het dagelijks bestuur van het Wetterskip Fryslân

Grou, 2 juli 2026

Betreft : Aanbieden definitieve tekst Gemeenschappelijke Regeling FUMO 2026

Geachte leden,

Met deze brief bieden we u een gewijzigde versie van de Gemeenschappelijke Regeling FUMO aan. Wij verzoeken u, conform artikel 73 van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr), in te stemmen met deze gewijzigde versie, nadat u daarvoor toestemming heeft verkregen van respectievelijk uw gemeenteraad, provinciale staten of algemeen bestuur. Uw raad, provinciale staten of algemeen bestuur heeft 13 weken de tijd vanaf het moment van verzending door uw college, gedeputeerde staten en het dagelijks bestuur (met verlenging van nogmaals 13 weken) om de toestemming te verlenen.

Gewijzigde Wgr en het proces
Op 1 juli 2022 is een wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) in werking getreden. Deze wijziging heeft als voornaamste doelstelling de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen te versterken.

De wijziging van de Wgr bevat twee soorten bepalingen. Enerzijds is een aantal bepalingen direct werkend, deze gelden van rechtswege. Anderzijds leidt deze wetswijziging tot een aantal verplicht op te nemen onderdelen in de bestaande gemeenschappelijke regeling (GR FUMO). Deze onderdelen zijn vrij uit te werken. Het betreft: de actieve informatieplicht, evaluaties, participatie, zienswijze bij bepaalde voorgenomen besluiten en bepalingen omtrent uittreding.

Vanuit de griffierskring zijn een tweetal bijeenkomsten met raadsleden georganiseerd (17 november 2022 en 20 maart 2023) en is geïnventariseerd hoe vanuit de raden over de wijzigingen wordt gedacht.

Op 1 februari 2024 is het ontwerp vastgesteld door het DB en zijn de stukken gezonden aan de raden, respectievelijk provinciale staten en het algemeen bestuur van het Wetterskip Fryslân met het verzoek een zienswijze te geven op het ontwerp.

Gedurende dit proces heeft een werkgroep vanuit de deelnemers geadviseerd over het wijzigingsproces. Deze werkgroep heeft op 7 april 2025 diverse documenten aangeleverd waarin de voorstellen tot wijziging van de GR FUMO zichtbaar zijn en worden gemotiveerd. De werkgroep gaat daarbij ook in op de zienswijzen die door zes gemeenten (gemeenteraden) en de provincie (provinciale staten) zijn ingediend. Tevens is een memo aangeleverd met algemene toelichting op de wijzigingen en een toelichting over het besluitvormingsproces (deze documenten zijn als bijlage toegevoegd aan deze brief).

Gemeenschappelijke Regeling FUMO
De ontvangen zienswijzen zijn afgestemd met ambtenaren van deelnemers. Door het dagelijks bestuur zijn de zienswijzen waar mogelijk en wenselijk verwerkt. Het algemeen bestuur biedt u bij deze brief de definitieve tekst voor de gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling FUMO 2026 aan. Het algemeen bestuur verzoekt om in te stemmen met de wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling

FUMO na toestemming van respectievelijke uw raad, provinciale staten of algemeen bestuur. In deze fase kan deze toestemming slechts onthouden worden wegens strijd met het recht of het algemeen belang.

Voor de wijziging van de regeling zijn de navolgende stemmen (artikel 35 leden 2 en 3 van de huidige regeling) noodzakelijk:

2. De regeling kan worden gewijzigd bij gelijkluidend besluit van ten minste twee derde van de deelnemers, onder gelijktijdige toestemming van provinciale staten, de raden en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân.
3. De artikelen 3, 4, 9, 11, 18, 19, 20, 21, 30, 34, 35 en 36 van deze regeling kunnen alleen worden gewijzigd indien alle deelnemers daarmee instemmen.

Wij vragen u ons zo snel als mogelijk op de hoogte te brengen van de besluitvorming binnen uw orgaan. U kunt uw besluit mailen naar bestuur@fumo.nl.

Wij vertrouwen erop u voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

E. Folkerts
Voorzitter

J,W. Strebus
Secretaris/directeur

Bijlage(n):

- Algemene toelichting wijziging GR 2026
- Wijziging GR FUMO 2026 – schone versie
- Wijziging GR FUMO 2026 – wijziging zichtbaar
- Wijzigingsbesluit 2026 GR FUMO
- Zienswijzenbundel GR FUMO

Kenmerk:

Voorstel

van het college aan de raad

Zaaknummer	561626
Vergaderdatum	14 september 2026
Organisatieonderdeel	Fysieke Leefomgeving
Portefeuillehouder	Theo Faber

Onderwerp

Verordening aansluiting riolering.

Voorstel

1. De verordening aansluiting riolering Ameland vast te stellen.

Inleiding

Wanneer een aanvraag binnenkomt voor aansluiting op het gemeentelijk rioleringsstelsel, worden de kosten voor de aansluiting momenteel betrokken bij de vergunningverlening. Nadat we kritisch gekeken hadden naar de werkwijze voor het incasseren van deze aansluitkosten, hebben we geconstateerd dat dit niet aansluit bij de huidige situatie.

In het archief is een oude beleidsregel aangetroffen, met daarbij een raadsbrief (bijlage 2) waarin wordt beschreven hoe in de praktijk wordt omgegaan met de doorberekening van aansluitkosten op het gemeentelijk rioleringsstelsel.

Deze beleidsregel is echter niet gepubliceerd, niet opgenomen in de legesverordening en biedt daardoor onvoldoende publiekrechtelijke grondslag voor het in rekening brengen van de kosten. De kosten worden momenteel verrekend via een privaatrechtelijke overeenkomst. Deze werkwijze sluit niet aan bij de gewenste juridische situatie.

Om de kosten op een rechtmatige en transparante wijze te kunnen verhalen, is het noodzakelijk hiervoor een gemeentelijke verordening vast te stellen.

Beoogd effect

Een transparante verdeling van kosten binnen de fysieke leefomgeving.

Argumenten

1.1 De gemeente kan een vergoeding vragen voor het aanleggen van een rioolaansluiting.
Om een vergoeding te vragen voor het aanleggen van een rioolaansluiting, moet er een wettelijke grondslag zijn. De gemeenteraad heeft de bevoegdheid om een verordening op te stellen voor dit onderwerp. Dit is mogelijk door artikel 229 van de gemeentewet. Een beleidsregel is niet voldoende. Er zal een aparte verordening moeten worden vastgesteld. Wanneer er geen verordening voor het aansluiten aanwezig is, moeten de kosten uit de algemene middelen worden voldaan. Terwijl slechts de eigenaar van de woning of het bedrijf hier profijt van heeft.

1.2 Met deze verordening wordt het goed geregeld.
Op dit moment wordt de vergoeding betaald via een factuur op basis van een overeenkomst. Alleen is hiervoor geen juridische basis voor hoe het nu geregeld is. Om het goed te regelen moet het op basis van een verordening, wat een publiekrechtelijke manier van regelen is wat past bij deze taak van de gemeente. Want de gemeente mag deze taak alleen onder bepaalde omstandigheden weigeren.

Kanttekeningen

1.1 Het tarief moet kostendekkend zijn en direct verband houden met de aangevraagde aansluiting als dienst.
Het aansluiten op de riolering wordt gezien als een vergoeding voor een concrete dienst die de gemeente verleent. Alleen kosten die samenhangen met het aanleggen van de gevraagde aansluiting mogen gerekend worden. Dus mag de gemeente geen hogere kosten in rekening brengen en mag dus geen winst maken.

Afstemming

Intern heeft er afstemming plaatsgevonden. Externe afstemming heeft niet plaatsgevonden vanwege het procedurele karakter van de verordening.

Vervolg

Na vaststelling wordt de verordening gepubliceerd op lokaleregelgeving.overheid.nl
In de periodieke update van de legesverordening Ameland zal het tarief voor de aansluitkosten opgenomen worden.

Bijlagen

1. Verordening aansluiting riolering Ameland.
2. Raadsbrief 18 september 2000 motivering beleidsregel aansluiting riolering.
3. Beleidsregel aansluiting riolering 2000.

Besluit

Raad

Zaaknummer	561626
Datum vergadering	14 september 2026
Onderwerp	Verordening aansluiting riolering
Portefeuillehouder	Theo Faber
Agendapunt	

Besluit

De raad van de gemeente Ameland:

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders;

gelet op artikel 149 en artikel 229 van de Gemeentewet;

Besluit:

1. De verordening aansluiting riolering Ameland vast te stellen.

Ballum, 14 september 2026

Verordening aansluiting riolering Ameland

Intitulé

De raad van de gemeente Ameland;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders;

gelet op artikel 149 en artikel 229 van de Gemeentewet;

Besluit vast te stellen de verordening aansluiting riolering Ameland.

Artikel 1 Definities

In deze verordening wordt verstaan onder:

a. Standaard rioolaansluiting: een aansluiting op het gemeentelijk rioleringsstelsel die kan worden gerealiseerd door middel van alleen een uitlegger van hoofdriool tot de perceelgrens, zonder bijkomende, kostenverhogende voorzieningen;
b. Uitgebreide rioolaansluiting: een aansluiting op het gemeentelijk rioleringstelstel die alleen kan worden gerealiseerd met behulp van extra, kostenverhogende, voorzieningen zoals pomp, pompput etc.

Artikel 2 Standaard aansluitingen

1. Voor het aansluiten van een bouwwerk op het gemeentelijk rioleringsstelsel wordt onder de naam 'rioolaansluitrecht' een recht geheven van degene die van het bouwwerk het genot heeft, of na realisering krijgt, krachtens eigendom.
2. De hoogte van het rioolaansluitrecht is aangegeven in de legesverordening Gemeente Ameland.
3. Dit artikel is niet van toepassing indien artikel 3 van toepassing is.

Artikel 3 Uitgebreide aansluitingen

1. Voor het aansluiten van een bouwwerk op het gemeentelijk rioleringsstelsel, waarbij extra kostenverhogende voorzieningen noodzakelijk worden de kosten in rekening gebracht bij degene die van het bouwwerk het genot heeft, of na realisering krijgt, krachtens eigendom.
2. Alvorens tot aansluiting op het gemeentelijk rioleringsstelsel wordt overgegaan wordt tussen de gemeente Ameland en de eigenaar van het aan te sluiten bouwwerk, dan wel nog te realiseren bouwwerk, een exploitatieovereenkomst gesloten, waarin onder meer de aan de gemeente te betalen bijdrage in de aansluitkosten is opgenomen.

Artikel 4 Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze regeling kan worden aangehaald als “Verordening aansluiting riolering Ameland”.
2. De beleidsregels voor het verrekenen van kosten in verband met aansluiting op het gemeentelijk rioleringsstelsel van de gemeente Ameland worden ingetrokken.
3. Deze regeling treedt in werking op de dag na bekendmaking.

Ondertekening

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 14 september 2026.

De voorzitter,

De griffier,

Nr.	:	5
Onderwerp	:	*Beleidsregels aansluiting riolering*
Raadsvergadering	:	18 september 2000

Aan: **De Raad**

1. Inleiding.

Met betrekking tot het verrekenen van aansluitkosten op riolering kan worden gesteld dat er soms sprake is van ongelijke behandeling van burgers in onze gemeente. Bij gemeentelijke grondexploitatie worden zowel aan de eigenaren van woningen als bedrijven alle gemeentelijke kosten voor het bouwrijpmaken doorberekend. Met de aan de gemeente te betalen grondprijs worden onder meer de kosten van aanleg van riolering en de aansluitkosten van de percelen op deze riolering verrekend. In vrijwel alle gevallen echter waarbij de adspirantbouwer over eigen grond beschikt wordt niet meebetaald aan door de gemeente te maken kosten. Dit betekent dat deze kosten uit de algemene middelen worden voldaan terwijl slechts de eigenaar van de woning of het bedrijf hiervan profijt heeft.
Wij achten deze ongelijkheid ongewenst.

Daarbij kan er in de praktijk sprake zijn van grote verschillen in aansluitkosten. Soms is een stuk pijp van drie meter voldoende om een woning (vanaf de perceelgrens) aan te sluiten op het aanwezige hoofdriool, maar het komt ook voor dat er bijvoorbeeld een pomp met een pompput noodzakelijk is om aan te kunnen sluiten.
Teneinde voor iedereen duidelijkheid te laten bestaan over eventueel te maken kosten en de wijze waarop en het bedrag dat de gemeente met een aanvrager wenst te verrekenen stellen wij voor een en ander in enkele beleidsregels vast te leggen.

2. Zorgplicht gemeente.

Volgens de Wet milieubeheer zijn de inzameling en het transport van afvalwater taken van de gemeente (artikel 10.16a). Volgens de toelichting bij het wetsontwerp omvat de aldus aan de gemeente opgelegde zorgplicht twee elementen. In de eerste plaats de aanleg van riolering en vervolgens een goed beheer van deze voorzieningen. De zorgplicht moet zijn gericht op het voorkomen van bodemverontreiniging, grondwaterverontreiniging, grondwaterstandswijziging en oppervlaktewaterverontreiniging. De elementen die bij het beheer een rol spelen zijn tijdige vervanging, regelmatige inspectie en financiële reserveringen.
Op grond van dezelfde wet zijn gemeenten eveneens verplicht een gemeentelijk rioleringsplan vast te stellen.

De bouwverordening stelt het verplicht om bouwwerken, die zijn bestemd voor het verblijf van mensen, aan te sluiten op de riolering. Een woning is uiteraard bestemd voor het verblijf van mensen, maar een bedrijf, met bijvoorbeeld een kantoor of keukenblokje, is dat ook. Op deze regel zijn enkele uitzonderingen van toepassing; als belangrijkste geldt het ontbreken van de aansluitplicht voor bouwwerken die op een grotere afstand dan 40 meter van een openbaar riool zijn gelegen. In dat geval kan iemand vrijwillig kiezen voor aansluiting op de riolering, of zelf in noodzakelijke faciliteiten voorzien (die voldoen aan eisen op grond van de

daarvoor geldende regelgeving).

3. Wat zijn aansluitkosten.

Wanneer een hoofdriool aanwezig is, is dit in het algemeen een zogenaamd vrij-vervalsysteem. Aansluiting hierop betekent het aanbrengen van een 'uitlegger' van hoofdriool tot perceelgrens; de kosten hiervan worden geschat op gemiddeld zo'n *f* 800.

Wanneer er sprake is van een drukrioolsysteem of een vacuümsysteem worden aansluitkosten meestal veel hoger; in dat geval is meestal een pomp met pompput noodzakelijk, waardoor de kosten al gauw *f* 10.000 à *f* 15.000 kunnen bedragen. Deze situatie doet zich voor in het buitengebied en bijvoorbeeld het recreatiegebied tussen Nes en Buren.

4. Mogelijkheden verhaal kosten.

Rendabele (standaard) aansluitingen
Recent is door de Hoge Raad bevestigd dat gemeenten zowel een rioolaansluitrecht als een rioolafvoerrecht mogen heffen. Voor beide heffingen geldt de voorwaarde van artikel 229b van de gemeentewet, dat de geraamde opbrengsten niet de geraamde kosten mogen overstijgen (opbrengstlimiet).
Wij stellen voor in onze gemeente een rioolaansluitrecht in te voeren. Deze heffing wordt in rekening gebracht in die situaties dat verplicht aangesloten dient te worden op het aanwezige riool, waarbij door de gemeente geen excessieve kosten hoeven te worden gemaakt (te noemen standaard aansluiting). Het gaat hier dus in vrijwel alle gevallen om objecten binnen een afstand van 40 meter van een bestaand vrij-vervalsysteem. Wij stellen voor het rioolaansluitrecht vast te stellen op *f* 800 per aansluiting en dit te verwerken in de legesverordening voor het jaar 2000. Er zal vervolgens worden nagegaan in hoeverre het nodig is, en praktisch is, om dit alsnog te regelen in de verordening rioolrechten.

Onrendabele (uitgebreide) aansluitingen
Wanneer verplicht aangesloten dient te worden en de gemeente moet daarvoor relatief hoge kosten maken willen wij deze kosten verhalen op de aanvrager. Het gaat hier, zoals al eerder aangegeven om situaties waar een drukrioolsysteem of een vacuümsysteem aanwezig is, of omdat bijvoorbeeld een hoogteverschil de plaatsing van een pomp noodzakelijk maakt.

De wetgever biedt hiervoor een drietal publiekrechtelijke methoden: een exploitatieovereenkomst op basis van de gemeentelijke exploitatieverordening, baatbelasting (op grond van artikel 222 Gemeentewet) en de mogelijkheid om aan begunstigende beschikkingen een financiële voorwaarde te verbinden.

Exploitatieovereenkomst
De exploitatieverordening wordt beschouwd als een raadsbesluit waarbij algemene voorwaarden zijn vastgelegd waaronder met individuele burgers afzonderlijke overeenkomsten kunnen worden aangegaan. Alhoewel deze exploitatieovereenkomst een privaatrechtelijke rechtsfiguur is, is deze door de in de wet op de Ruimtelijke Ordening opgenomen bepalingen in belangrijke mate publiekrechtelijk ingekaderd. Alhoewel de exploitatieovereenkomst in principe op basis van vrijwilligheid wordt aangegaan kan deze als voorwaarde worden gesteld voor het verlenen van planologische medewerking in de vorm van een bestemmingsplanherzieningdan wel een procedure ex art. 19 WRO. Immers, de wetgever gaat ervan uit dat een bestemmingsplan economisch uitvoerbaar dient te zijn. Hiertoe wordt in

bestemmingsplan ook een economische paragraaf opgenomen. De economische haalbaarheid van een herziening van het bestemmingsplan kan middels de exploitatieovereenkomst gewaarborgd worden. Bovendien heeft de wetgever in de Wet op de Ruimtelijke Ordening aan de exploitatieovereenkomstals middel tot kostenverhaal een centrale rol toebedeeld. Toepassing van het systeem ontmoet als enig bezwaar de basis van vrijwilligheid waarop deze overeenkomst wordt aangegaan en het feit dat bij toepassing van artikel 11 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening in het geval waarin het gaat om een verplichte uitwerking het systeem niet kan worden toegepast. Het is systeem is echter naar de burger toe duidelijk. Vooraf worden bindende afspraken gemaakt over de te betalen kosten, met andere woorden, er wordt maatwerk geleverd.

Baatbelasting

Een tweede mogelijkheid is het gebruik van de baatbelasting voor het kostenverhaal. De baatbelasting is een alternatief voor een overeenkomst, waarmee in eerste instantie op de exploitatieovereenkomst wordt gedoeld. Wanneer de exploitatiekosten langs deze weg zijn voldaan is voor het opleggen van een baatbelasting geen plaats meer. Het voordeel van de baatbelasting is de afdwingbaarheid. Nadeel is echter de praktische uitvoerbaarheid bij de in onze gemeente zo dikwijls voorkomende individuele gevallen.

Financiële voorwaarde.

De laatste mogelijkheid is het verbinden van een financiële voorwaarde aan een beschikking. Deze methode van kostenverhaal is echter slechts in een zeer gering aantal gevallen geoorloofd. Bekend is hier de vrijstellingsverlening onder financiële voorwaarden van het vereiste in een bouwvergunning dat bij een gebouw een voldoend aantal parkeerplaatsen moet worden ingericht. De mogelijkheden voor kostenverhaal via vrijstellingen zijn echter buitengewoon klein en wordt om praktische en juridische redenen afgewezen.

Naar aanleiding van het bovenstaande stellen wij u voor om aan het verlenen van planologische medewerking de eis van een exploitatieovereenkomstte verbinden, in die gevallen dat sprake is van een 'uitgebreide aansluiting'. Op basis hiervan kunnen de door de gemeente te maken kosten van de aanleg van riolering worden verhaald op de betreffende grondeigenaar. Deze kosten zijn veelal de aanleg van een hoofdriool maar kunnen in het buitengebied bijvoorbeeld ook betrekking hebben op de aanleg van een rioolpomp voor aansluiting op een aanwezige persleiding of iets dergelijks. De bestaande situatie waarbij de toevallige grondeigenaar profiteert van bestemmingsplanherzieningen (dikwijls via art. 19 WR0) en dus "goedkope" bouwgrond verkrijgt, waarbij de gemeente voor de lasten opdraait wordt hiermee beëindigd. Omdat de raad reeds een exploitatieverordening heeft vastgesteld (1994) kan op een redelijk eenvoudige manier gebruik worden gemaakt van het middel exploitatieovereenkomsten.

Anders ligt het natuurlijk bij bestemmingsplanherzieningenwaarbij de voorzieningen al door de gemeente zijn aangelegd, zoals bij open plekken in de bebouwde kom het geval kan zijn. Hier is geen kostenverhaal meer mogelijk en rest slechts de heffing van het rioolaansluitrecht.

Verzoeken om op het riool aangesloten te worden, terwijl geen aansluitplicht bestaat, stellen wij voor om op een afwijkende wijze te behandelen. Omdat het hier gaat om dienstverlening op basis van vrijwiligheid kan met behulp van een opdrachtformulier een soort contract worden afgesloten; de geraamde (en in het contract vastgelegde) aansluitkosten worden in dat geval in rekening gebracht.

Wij achten het van groot belang om aanvragers van een bouwvergunning, of van medewerking

aan een artikel 19-procedure reeds bij aanvang van een procedure op dit nieuwe beleid te wijzen. De betreffende ambtenaren zullen hierover dan ook duidelijke werkinstructies ontvangen.

Wij merken tenslotte nog op dat we er in algemene zin vanuit gaan dat voorzieningen ten behoeve van de aansluiting op de riolering door de gemeente worden aangelegd. Uiteraard kan het voorkomen dat een aanvrager dit zelf wenst te verzorgen. In dat geval zal het toezicht op kwaliteit en dergelijke door de gemeente plaatsvinden en zal de financiële bijdrage aan de gemeente uiteraard aanmerkelijk lager kunnen zijn; ook dit 'maatwerk' zal vertaald worden in een exploitatieovereenkomst.

5. Afwikkeling lopende verzoeken

De afgelopen jaren zijn door de gemeente de voorzieningen getroffen en betaald voor aansluiting op het riool ten behoeve van particuliere woningbouw. Aansluitingen van bedrijven kwamen voor rekening van de bedrijven, waarbij een bijdrage ineens werd betaald, dan wel een betalingsregeling werd getroffen. Wij stellen voor dit beleid nog voort te zetten voor de op dit moment nog in behandeling zijnde verzoeken.

6. Voorstel

De bijgevoegde beleidsregels vaststellen en de nog lopende verzoeken afhandelen op grond van het tot nu toe steeds gevoerde beleid.

Ballum, 5 september 2000

Burgemeester en wethouders van Ameland,

B.S. Wilpstra , burgemeester.

J.J. de Vries , secretaris.

BELEIDSREGELS

VOOR HET VERREKENEN VAN KOSTEN IN VERBAND MET AANSLUITING OP HET GEMEENTELIJK RIOLERINGSTELSEL

VAN

DE GEMEENTE

AMELAND

Nr. : 5-9-2000

Onderwerp : *Beleidsregels aansluiting riolering*

De **Raad** van de gemeente **Ameland;**

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders, d.d. 5 september 2000;

Gelet op het advies van de commissie Bestuurszaken/Financiën, d.d. 4 september 2000;

Gelet op Titel 4.3 van de Algemene wet bestuursrecht;

Gelet op de "Exploitatieverordening gemeente Ameland 1994";

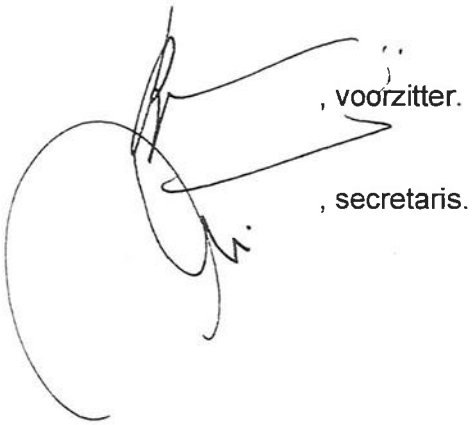
Gelet op artikel 22, onderdeel c, van de Verordening tot wijziging van de Legesverordening 2000 inzake rioolaansluitingen;

B E S L U I T:

Vast te stellen de:

BELEIDSREGELS VOOR HET VERREKENEN VAN KOSTEN IN VERBAND MET AANSLUITING OP HET GEMEENTELIJK RIOLERINGSTELSEL

Aldus besloten in de openbare vergadering van de **Raad** van de gemeente **Ameland,** gehouden op 18 september 2000.

, voorzitter.

, secretaris.

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

Voor de toepassing van deze beleidsregels wordt:

a. onder standaard rioolaansluiting verstaan een aansluiting op het gemeentelijk rioleringstelsel die kan worden gerealiseerd door middel van alleen een uitlegger van hoofdriool tot de perceelgrens, zonder bijkomende, kostenverhogende voorzieningen;

b. onder uitgebreide rioolaansluiting verstaan een aansluiting op het gemeentelijk rioleringstelsel, die alleen kan worden gerealiseerd met behulp van extra, kostenverhogende, voorzieningen zoals pomp, pompput, etc.

Artikel 2 Standaard aansluitingen

1. Voor het aansluiten van een bouwwerk op het gemeentelijk rioleringstelsel wordt onder de naam 'rioolaansluitrecht' een recht geheven van degene die van het bouwwerk het genot heeft, of na realisering krijgt, krachtens eigendom.

2. De hoogte van het rioolaansluitrecht is aangegeven in de "Verordening tot wijziging van de Legesverordening 2000 inzake rioolrechten".

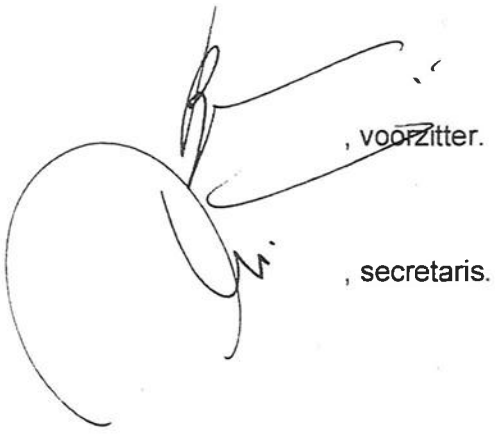
3. Dit artikel is niet van toepassing indien artikel 3 van toepassing is.

Artikel 3 Uitgebreide aansluitingen

1. Voor het aansluiten van een bouwwerk op het gemeentelijk rioleringstelsel, waarbij extra kostenverhogende voorzieningen noodzakelijk zijn als een pomp, een pompput, etc. worden de kosten in rekening gebracht bij degene die van het bouwwerk het genot heeft, of na realisering krijgt, krachtens eigendom.

2. Alvorens tot aansluiting op het gemeentelijk rioleringstelsel wordt overgegaan, wordt tussen de gemeente Ameland en de eigenaar van het aan te sluiten bouwwerk, dan wel nog te realiseren bouwwerk, een exploitatieovereenkomst gesloten, waarin onder meer de aan de gemeente te betalen bijdrage in de aansluitkosten is opgenomen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de **Raad** van de gemeente **Ameland**, gehouden op 18 september 2000.

, voorzitter.

, secretaris.

gemeente ameland

info 2000

bureau voorlichting
Bezoekadres: Jelmeraweg 1 - 9162 EA BALLUM
Corr.adres: Postbus 22 - 9160 AA HOLLUM
Tel. 0519 - 555555 Fax. 0519 - 555599
Emailadres: Gemeente@Ameland.nl
Abonnementen: ƒ 80,-- per jaar

Datum: 27 september 2000 **Nr. 59**

CONCEPT - NATUURBELEIDSPLAN

Door de gemeente Ameland is een Natuurbeleidsplan opgesteld. Aanleiding hiervoor is geweest de grote hoeveelheid regelgeving die de afgelopen jaren op het gebied van natuur is ontwikkeld door hogere overheden. Met dit Natuurbeleidsplan wil de gemeente Ameland de dialoog aangaan over de mogelijkheden en beperkingen van de natuur op Ameland.
De gemeente Ameland streeft hierbij enerzijds naar bescherming van de natuurwaarden, en anderzijds naar behoud van het historisch (Amelander) medegebruik van de natuurgebieden.

In het plan wordt een beeld gegeven van de landschapstypen op Ameland. Hierbij is geïnventariseerd welk gebruik er momenteel plaatsvindt, welke beperkingen er liggen door regelgeving en welke instrumenten de gemeente kan inzetten bij het natuurbeleid. Vervolgens wordt de gemeentelijke visie gegeven over de natuur, waaronder een aantal concrete maatregelen per landschapstype. Belangrijke onderdelen in deze visie zijn:

- Behoud historisch medegebruik;
- Streven naar een zo hoog mogelijke biodiversiteit;
- Bepalingen Vogel- en Habitatrichtlijn opnemen in bestemmingsplannen;
- Koppeling met het Beheersplan Rijksgronden.

Inspraak

Het concept-Natuurbeleidsplan ligt vanaf 28 september tot en met 25 oktober 2000 ter inzage in het gemeentehuis te Ballum. Gedurende deze termijn kunnen schriftelijk zienswijzen worden gegeven over dit plan. U kunt deze zienswijze richten aan het College van burgemeester en wethouders van Ameland, Postbus 22, 9160 AA HOLLUM.

Inlichtingen: sectie VROM, de heer C.K. Visser, tel: 0519 – 55 55 55

MEDEDELING

Burgemeester en wethouders maken bekend dat de raad van de gemeente Ameland in zijn vergadering van 18 september 2000 de volgende besluiten heeft genomen:

- het vaststellen van **beleidsregels aansluiting riolering**;

- het vaststellen van de **verordening tot wijziging van de legesverordening 2000** inzake rioolaansluitingen;

Deze besluiten treden in werking op **1 oktober 2000.**

Deze besluiten liggen gedurende één maand kosteloos ter inzage bij de receptie van het gemeentehuis tijdens de openingstijden.

Een ieder kan op verzoek tegen betaling van een bedrag aan leges een afschrift krijgen van deze besluiten.

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met de afdeling Middelen van de gemeente Ameland, tel. 0519 – 55 55 51.

COLLECTEN / INZAMELINGEN

Voor de periode van 1 oktober t/m 7 oktober 2000 is aan de Nederlandse Vereniging tot bescherming van dieren een collectevergunning verleend.

Voorstel

van het college aan de raad

Zaaknummer	561106
Vergaderdatum	14 september 2026
Organisatieonderdeel	Fysieke leefomgeving
Portefeuillehouder	Theo Faber

Onderwerp

Wijziging beleidsregels Verblijfsrecreatie.

Voorstel

1. De wijzigingen van de Beleidsregels Verblijfsrecreatie vast te stellen middels bijgaand wijzigingsbesluit (bijlage 1).

Inleiding

In 2023 heeft de gemeenteraad de Beleidsregels Verblijfsrecreatie vastgesteld. Hierin zijn onder andere specifieke voorwaarden gesteld ten aanzien van recreatief medegebruik van woningen.
Deze voorwaarden zijn gebaseerd op en voortgebouwd uit het voorgaande beleidskader. Recent is geconstateerd dat bij de vaststelling van deze beleidsregels een voorwaarde uit het eerdere beleid niet is overgenomen, terwijl dit wel de bedoeling was. Het gaat om de eis dat appartementen en/of B&B-kamers direct toegankelijk moeten zijn vanuit de hoofdwoning.
Ook is het zo dat de Beleidsregels Verblijfsrecreatie zijn vastgesteld voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024. Hierdoor bevatten de beleidsregels nog verwijzingen naar vervallen wetgeving en verouderde terminologie.

Alle voorgestelde wijzigingen zijn verwerkt in de bij dit voorstel toegevoegde gewijzigde versie Beleidsregels Verblijfsrecreatie (bijlage 2).

Beoogd effect

De omgevingskwaliteit wordt beschermd en versterkt.

Argumenten

1.1 De beleidsinconsistentie wordt hersteld.
Met het opnemen van deze voorwaarde wordt het beleid weer in lijn gebracht met het eerdere beleidskader waarop de huidige Beleidsregels Verblijfsrecreatie zijn gebaseerd. De onbedoelde afwijking wordt hersteld en de continuïteit van het gemeentelijk beleid blijft gewaarborgd.

1.2 Ongewenste zelfstandige recreatieve eenheden worden voorkomen.
De aanvullende voorwaarde zorgt ervoor dat recreatief medegebruik daadwerkelijk ondergeschikt blijft aan de woonfunctie. Zonder deze bepaling kan de situatie ontstaan dat zelfstandige recreatieve verblijven worden gerealiseerd, wat niet past binnen de doelstelling van recreatief medegebruik.

1.3 Actualisatie vergroot uitvoerbaarheid van beleid.
Het gebruik van actuele terminologie voorkomt interpretatieverschillen bij vergunningverlening, handhaving en communicatie met initiatiefnemers. Hierdoor kan het beleid eenduidig worden toegepast en sluit het aan op de systematiek, terminologie en juridische kaders van de Omgevingswet en het Omgevingsplan.

Kanttekeningen

N.v.t.

Afstemming

Intern heeft er afstemming plaats gevonden.

Vervolg

- De gewijzigde beleidsregel wordt officieel bekendgemaakt in het gemeenteblad (artikel 3:42 Awb) en gepubliceerd op lokaleoverheid.nl.
- Het besluit treedt in werking met ingang van de dag na publicatie in het gemeenteblad (artikel 3:40 Awb).

Bijlagen

1. Wijzigingsbesluit.
2. Gewijzigde versie Beleidsregels Verblijfsrecreatie.

Besluit

Raad

Zaaknummer	561106
Datum vergadering	14 september 2026
Onderwerp	Wijziging beleidsregels Verblijfsrecreatie
Portefeuillehouder	Theo Faber
Agendapunt	

Besluit

De raad van de gemeente Ameland:

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders;

gelet op artikel 3:40, 3:42 en 4:84 Awb;

Besluit:

1. De wijzigingen van de Beleidsregels Verblijfsrecreatie vast te stellen middels bijgaand wijzigingsbesluit (bijlage 1).

Ballum, 14 september 2026

Besluit van de raad van gemeente Ameland tot wijziging van de Beleidsregel Verblijfsrecreatie

De raad van de gemeente Ameland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders;

gelet op artikel 3:40, 3:42 en 4:84 Awb;

besluit:

Artikel I:
De Beleidsregel Verblijfsrecreatie wordt gewijzigd als volgt.

A
Inleiding, 2e alinea komt te luiden:
De gemeente handelt overeenkomstig deze beleidsregels, tenzij dat voor een of meer belanghebbenden gevolgen zou hebben die wegens bijzondere omstandigheden onevenredig zijn in verhouding tot de met de beleidsregel te dienen doelen (artikel 4:48 AWB)
In het omgevingsplan zijn de gebruiks- en de bouwmogelijkheden vastgelegd voor een gebied. Deze beleidsregels dienen als afwegingskader voor toekomstige ruimtelijke ontwikkeling in de verblijfs-recreatieve sector op Ameland, die niet passen binnen het vigerende omgevingsplan.;

B
Artikel Groepsaccommodaties, lid 3 komt te luiden:
Voor groepsaccommodaties geldt dat deze functie kan worden gewijzigd naar een andere passende functie binnen het omgevingsplan niet zijnde horeca. De gemeente zal bij functiewijzigingen expliciet kijken of het mogelijk is het gebouw/gebied te her ontwikkelen voor woningbouw omdat dit de voorkeur heeft binnen de bebouwde kom. Voor groepsaccommodaties geldt dat deze functie kan worden gewijzigd naar een andere passende functie binnen het omgevingsplan niet zijnde horeca. De gemeente zal bij functiewijzigingen expliciet kijken of het mogelijk is het gebouw/gebied te her ontwikkelen voor woningbouw omdat dit de voorkeur heeft binnen de bebouwde kom. In de gevallen dat de bestemming van een groepsaccommodatie wordt omgezet in een andere bestemming, dient dat te gebeuren in het huidige gebouw. Als verbouwen van de bestaande accommodatie niet mogelijk is, is onder voorwaarden herbouw op dezelfde locatie mogelijk. Als laatste optie is nieuwbouw buiten de huidige situering mogelijk, waarbij de voorwaarde geldt dat bebouwing ruimtelijk goed inpasbaar moet zijn. Dat betekent in de meeste gevallen dat gekozen moet worden voor een clustering van de bebouwing. In het geval van omzetting naar een verblijfsrecreatieve functie moet dit met de toevoeging bedrijfsmatige exploitatie en moet uitponden worden voorkomen. Bij het omzetten van een groepsaccommodatie in een andere verblijfsrecreatieve functie wordt het maximum aantal eenheden en bedden bepaald en vastgelegd. Bij de beoordeling weegt de ruimtelijke en stedenbouwkundige inpassing zwaar. Daarnaast geldt de voorwaarde dat als er in de bestaande situatie een (bedrijfs)woning aanwezig is bij de groepsaccommodatie, deze woning aanwezig moet blijven in de nieuwe bestemming. Bij het omzetten van een groepsaccommodatie in een andere functie wordt gekozen voor een nieuw bestemmings-/omgevingsplan om voorwaarden en criteria te borgen

C
Artikel Recreatief (mede) gebruik van woningen, komt te luiden:
1. Volledig recreatief gebruik van woningen is niet toegestaan, de gemeente treedt hier actief tegen op.
2. Bedrijfswoningen worden in deze gelijkgeschakeld aan woningen.
3. Per woning mag maximaal 40% van het totale gebruiksoppervlak beschikbaar worden gemaakt voor recreatief medegebruik. Dit moet worden gerealiseerd in het hoofdgebouw al dan niet in een aan- of uitbouw en is zeer zeker geen vrijstaand gebouwtje. Bij de herziening van het omgevingsplan wordt dit medegebruik middels een binnenplanse vergunningplicht opgenomen in de omgevingsplanregels. Hierbij is van belang dat het recreatief medegebruik

van ondergeschikt belang is. Dit wordt geborgd middels specifieke beoordelingsregels (overgenomen uit deze beleidsregels) waaraan getoetst wordt bij een vergunningaanvraag voor recreatief medegebruik.

4. Een nieuw appartement of B&B in een woning wordt alleen toegestaan in een woning waar de eigenaar zelf staat ingeschreven en dus daadwerkelijk het hoofdverblijf heeft. In bijzondere gevallen zoals bij een erfsituatie kan hiervan worden afgeweken. Een appartement of B&B in een woning kan ruimtelijke gevolgen en gevolgen voor de leefbaarheid hebben. Dit betekent dat een appartement of B&B alleen wordt toegestaan in een woning die door de eigenaar zelf wordt bewoond. Op die manier is het appartement een manier voor de eigenaar-bewoner om de woonlasten te drukken, is er directe betrokkenheid bij het toeristisch product en is het toezicht en beheer gewaarborgd.
5. Het appartement of de B&B-kamers moeten zich in het woonhuis bevinden en moeten direct toegankelijk zijn vanuit het woonhuis.
6. Per woning mag er maximaal één appartement of mogen maximaal twee B&B-kamers aanwezig zijn of gerealiseerd worden.
7. Een nieuw appartement of B&B in een woning mag voor maximaal vier personen zijn.
8. Wanneer het feitelijk gebruik van een omgevingsvergunning of VR aanduiding in het omgevingsplan niet meer van toepassing is, kan deze ingetrokken c.q. verwijderd worden.
9. Vrijstaande bijgebouwen voor recreatief medegebruik zijn niet toegestaan. Een uitzondering geldt voor bestaande vrijstaande recreatieve bijgebouwen volgens de lijst van 1983 (in 2013 geactualiseerd). Het recreatieve gebruik van deze bijgebouwen wordt als activiteit toegestaan binnen de woonfunctie. Uitbreiding van het recreatieve gebruik is niet toegestaan. In de regels van het omgevingsplan wordt de voorwaarde opgenomen dat het recreatieve gebruik van het bijgebouw is gekoppeld aan het op het perceel aanwezige hoofdgebouw. In het omgevingsplan valt het recreatieve bijgebouw onder de normale regeling voor aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen, en wordt meegeteld bij de maximaal toegestane oppervlakte. In het omgevingsplan wordt het onderdeel vrijstaande recreatieve bijgebouwen verder uitgewerkt door het college.

D
Artikel Algemene regels, lid 1 komt te luiden:
Bestaande bestemmingen, waar nog niet gebouwd is, worden geïnventariseerd waarna een heroverweging plaatsvindt over de passendheid van de locatie. Verleende, doch ongebruikte, omgevingsvergunningen ouder dan twee jaar worden ingetrokken.

Ondertekening

Aldus vastgesteld de raad van de gemeente Ameland, in de vergadering van

14 september 2026.

Burgemeester

secretaris-directeur

Toelichting

In 2023 heeft de gemeenteraad de Beleidsregels Verblijfsrecreatie vastgesteld. Hierin zijn onder andere specifieke voorwaarden gesteld ten aanzien van recreatief medegebruik van woningen. Deze voorwaarden zijn gebaseerd op en voortgebouwd uit het voorgaande beleidskader. Recent is geconstateerd dat bij de vaststelling van deze beleidsregels een voorwaarde uit het eerdere beleid niet is overgenomen, terwijl dit wel de bedoeling was. Het gaat om de eis dat appartementen en/of B&B-kamers direct toegankelijk moeten zijn vanuit de hoofdwoning.

Het ontbreken van deze bepaling was niet beoogd en betreft een omissie bij de eerdere actualisatie van het beleid. Het college stelt daarom voor deze omissie te herstellen door het beleid aan te vullen met deze ontbrekende voorwaarde.

Ook is het zo dat de Beleidsregels Verblijfsrecreatie zijn vastgesteld voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024. Hierdoor bevatten de beleidsregels nog verwijzingen naar vervallen wetgeving en verouderde terminologie. De omgevingswet en de systematiek van het omgevingsplan zorgt er daarnaast voor dat recreatief medegebruik van woningen op een iets andere manier planologisch geregeld worden in het omgevingsplan dan in de bestemmingsplannen het geval is, namelijk middels een binnenplanse omgevingsvergunningplicht. In het eerste deelomgevingsplan Hollum wordt dit al toegepast en de komende jaren wordt dit gefaseerd geïmplementeerd op de rest van het eiland. Omdat het toetsingskader hetzelfde blijft zal dit voor de beoordeling van aanvragen geen gevolgen hebben.

Was	**Wordt**
Inleiding: (…) De gemeente handelt overeenkomstig deze beleidsregels, tenzij dat voor een of meer belanghebbenden gevolgen zou hebben die wegens bijzondere omstandigheden onevenredig zijn in verhouding tot de met de beleidsregel te dienen doelen (artikel *4:48* AWB) In het *bestemmingsplan* zijn de gebruiks- en de bouwmogelijkheden vastgelegd voor een gebied. Deze beleidsregels dienen als afwegingskader voor toekomstige ruimtelijke ontwikkeling in de verblijfs-recreatieve sector op Ameland, die niet passen binnen het vigerende *bestemmingsplan.*	**Inleiding:** De gemeente handelt overeenkomstig deze beleidsregels, tenzij dat voor een of meer belanghebbenden gevolgen zou hebben die wegens bijzondere omstandigheden onevenredig zijn in verhouding tot de met de beleidsregel te dienen doelen (artikel **4:84 Awb**) In het **omgevingsplan** zijn de gebruiks- en de bouwmogelijkheden vastgelegd voor een gebied. Deze beleidsregels dienen als afwegingskader voor toekomstige ruimtelijke ontwikkeling in de verblijfs-recreatieve sector op Ameland, die niet passen binnen het vigerende **omgevingsplan.**
Bestaande accommodaties Voor groepsaccommodaties geldt dat *de bestemming omgezet kan worden in een andere passende bestemming,* niet zijnde horeca. De gemeente zal bij functiewijzigingen expliciet kijken of het mogelijk is het gebouw/gebied te her ontwikkelen voor woningbouw omdat dit de voorkeur heeft binnen de bebouwde kom.	**Bestaande accommodaties** Voor groepsaccommodaties geldt dat **deze functie kan worden gewijzigd naar een andere passende functie binnen het omgevingsplan** niet zijnde horeca. De gemeente zal bij functiewijzigingen expliciet kijken of het mogelijk is het gebouw/gebied te her ontwikkelen voor woningbouw omdat dit de voorkeur heeft binnen de bebouwde kom.
Recreatief (mede) gebruik van woningen 3. Per woning mag maximaal 40% van het totale gebruiksoppervlak beschikbaar worden gemaakt voor recreatief medegebruik. Dit moet worden gerealiseerd in het hoofdgebouw al dan niet in een aan- of uitbouw en is zeer zeker geen vrijstaand gebouwtje. *Bij de herziening van bestemmings-/omgevingsplannen wordt dit medegebruik middels een aanduiding*	**Recreatief (mede) gebruik van woningen** 3. Per woning mag maximaal 40% van het totale gebruiksoppervlak beschikbaar worden gemaakt voor recreatief medegebruik. Dit moet worden gerealiseerd in het hoofdgebouw al dan niet in een aan- of uitbouw en is zeer zeker geen vrijstaand gebouwtje. **Bij de herziening van het omgevingsplan wordt dit medegebruik middels een binnenplanse omgevingsvergunningplicht opgenomen in de omgevingsplanregels. Hierbij is van belang dat het**

verblijfsrecreatie (VR) opgenomen. De voorwaarde hierbij is dat het recreatief medegebruik van ondergeschikt beland is. In de bestemmings-/omgevingsplannen en de beleidsregel 'Planologische kruimelgevallen' zal dit aspect nader worden uitgewerkt.	**recreatief medegebruik van ondergeschikt belang is. Dit wordt geborgd middels specifieke beoordelingsregels (overgenomen uit deze beleidsregels) waaraan getoetst wordt bij een vergunningaanvraag voor recreatief medegebruik.**
Recreatief (mede) gebruik van woningen 5. Per woning mag er maximaal één appartement of mogen maximaal twee B&B-kamers aanwezig zijn of gerealiseerd worden. 6. Een nieuw appartement of B&B in een woning mag voor maximaal vier personen zijn. 7. Wanneer het feitelijk gebruik van een omgevingsvergunning of VR aanduiding in het *bestemmingsplan* niet meer van toepassing is, kan deze ingetrokken c.q. verwijderd worden. 8. Vrijstaande bijgebouwen voor recreatief medegebruik zijn niet toegestaan. Een uitzondering geldt voor bestaande vrijstaande recreatieve bijgebouwen volgens de lijst van 1983 (in 2013 geactualiseerd). *Deze bestaande vrijstaande recreatieve bijgebouwen krijgen een positieve bestemming binnen de bestemming Wonen, waarbij het bestaande bijgebouw, of deel van een bijgebouw, specifiek op de verbeelding wordt aangeduid.* Uitbreiding van het recreatieve gebruik is niet toegestaan. In de regels van *de bestemmingsplannen* wordt de voorwaarde opgenomen dat het recreatieve gebruik van het bijgebouw is gekoppeld aan het op het perceel aanwezige hoofdgebouw. In *het bestemmingsplan* valt het recreatieve bijgebouw onder de normale regeling voor aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen, en wordt meegeteld bij de maximaal toegestane oppervlakte. *In de bestemmings-/omgevingsplannen en de beleidsregel 'Planologische kruimelgevallen' wordt het onderdeel vrijstaande recreatieve bijgebouwen verder uitgewerkt door het college.*	**Recreatief (mede) gebruik van woningen** **5. Het appartement of de B&B-kamers moeten zich in het woonhuis bevinden en moeten direct toegankelijk zijn vanuit het woonhuis**. 6. Per woning mag er maximaal één appartement of mogen maximaal twee B&B-kamers aanwezig zijn of gerealiseerd worden. 7. Een nieuw appartement of B&B in een woning mag voor maximaal vier personen zijn. 8. Wanneer het feitelijk gebruik van een omgevingsvergunning of VR aanduiding in het **omgevingsplan** niet meer van toepassing is, kan deze ingetrokken c.q. verwijderd worden. 9. Vrijstaande bijgebouwen voor recreatief medegebruik zijn niet toegestaan. Een uitzondering geldt voor bestaande vrijstaande recreatieve bijgebouwen volgens de lijst van 1983 (in 2013 geactualiseerd). **Het recreatieve gebruik van deze bijgebouwen wordt als activiteit toegestaan binnen de woonfunctie.** Uitbreiding van het recreatieve gebruik is niet toegestaan. In de regels van **het omgevingsplan** wordt de voorwaarde opgenomen dat het recreatieve gebruik van het bijgebouw is gekoppeld aan het op het perceel aanwezige hoofdgebouw. In **het omgevingsplan** valt het recreatieve bijgebouw onder de normale regeling voor aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen, en wordt meegeteld bij de maximaal toegestane oppervlakte. **In het omgevingsplan wordt het onderdeel vrijstaande recreatieve bijgebouwen verder uitgewerkt door het college**.
Algemene regels Bestaande bestemmingen, waar nog niet gebouwd is, worden geïnventariseerd waarna een heroverweging plaatsvindt over de passendheid van de locatie. Verleende, doch ongebruikte, bouwvergunningen ouder dan twee jaar worden ingetrokken.	**Algemene regels** Bestaande bestemmingen, waar nog niet gebouwd is, worden geïnventariseerd waarna een heroverweging plaatsvindt over de passendheid van de locatie. Verleende, doch ongebruikte, **omgevingsvergunningen** ouder dan twee jaar worden ingetrokken.

Gemeente Ameland

Beleidsregels Verblijfsrecreatie

Vastgesteld 24 april 2023

Inhoudsopgave

Inleiding....2
Toerismebeleid Ameland: Van meer naar beter....2
Begripsomschrijvingen....2
Beleidsregels Verblijfsrecreatie....5
Hotel- / pensionsector....5
Bestaande accommodaties....5
Appartementensector....5
Groepsaccommodaties....6
Bestaande accommodaties....6
Recreatiewoningen....6
Kampeerterreinen....6
Agrotoerisme....6
Recreatief (mede)gebruik van woningen....7
Algemene regels....8

Inleiding

In dit document worden de beleidsuitgangspunten per sector verder uitgewerkt. Deze beleidsregels vormen uiteraard maar één van de kaders die gebuikt worden bij de beoordeling van initiatieven. Ook zullen de gebruikelijke stedenbouwkundige-, milieukundige- en andere beoordelingen plaats moeten vinden. De geformuleerde beleidsuitgangspunten per sector zijn leidend. Voor dit beleid geldt de volgende algemene afwijkingsmogelijkheid:

De gemeente handelt overeenkomstig deze beleidsregels, tenzij dat voor een of meer belanghebbenden gevolgen zou hebben die wegens bijzondere omstandigheden onevenredig zijn in verhouding tot de met de beleidsregel te dienen doelen (artikel 4:84 Awb)

In het omgevingsplan zijn de gebruiks- en de bouwmogelijkheden vastgelegd voor een gebied. Deze beleidsregels dienen als afwegingskader voor toekomstige ruimtelijke ontwikkeling in de verblijfs-recreatieve sector op Ameland, die niet passen binnen het vigerende omgevingsplan.

Toerismebeleid Ameland: Van meer naar beter

Deze beleidsregels voor verblijfsrecreatie zijn een praktische uitwerking van de uitgangspunten zoals die zijn beschreven in het toerismebeleid Ameland: Van meer naar beter. Deze uitgangspunten zijn te vinden onder kans 2 in het beleid: Hoge eisen aan nieuwe verblijfsrecreatie.

Onderstaande criteria vormen de basis van de beleidsregels voor verblijfsrecreatie voor alle sectoren.

- Helder is hoe de kwaliteit van het verblijf vanuit ruimtelijk oogpunt verbetert;
- Gestreefd wordt naar een bescheiden beeldkwaliteit t.o.v. de omgeving en passend gebruik van materialen;
- Uitgewerkt is op welke wijze mogelijke overlast (geluid, parkeren, verkeersbewegingen, fietsvoorzieningen, et cetera) voor de omgeving wordt voorkomen;
- Het plan is voorzien van een natuurparagraaf;
- Het plan levert een bijdrage aan maatschappelijke kansen op Ameland;
- Het bouwplan moet passen binnen de bebouwingskarakteristiek van de directe omgeving. Dat betekent dat het plan passend is qua bouwvolume, materiaalgebruik, het ontwerp/design en inrichting;
- Nieuwe plannen zijn energieneutraal;
- Nieuwe plannen dienen met een inspanningsverplichting aan te tonen hoe personeelshuisvesting is geregeld.

Begripsomschrijvingen

Hieronder volgen de omschrijvingen van enkele veelvoorkomende begrippen in deze nota.

Bedrijfsmatig

Het als bedrijf deelnemen aan het economisch verkeer.

Bedrijfsmatige exploitatie

Onder bedrijfsmatige exploitatie wordt in dit kader verstaan het via een bedrijf, stichting of andere rechtspersoon voeren van een zodanig beheer / exploitatie van een recreatieverblijf of recreatieverblijven, dat daar permanente wisselende recreatieve (nachts)verblijfsmogelijkheden worden geboden.

Complex recreatiewoningen

Een aaneengesloten afgebakend terrein waarop zich permanent tenminste tien recreatiewoningen bevinden.

Diversiteit

Verschillende toeristische doelgroepen kunnen op Ameland een plaats vinden om te recreëren.

Gast

Een bezoeker die één of meer nachten achtereen in een logiesaccommodatie verblijft met uitzondering van bezoekers die meer dan twee maanden in een hotel of pension verblijven.

Groepsaccommodatie/kampeerboerderijen

Een gebouwde / te bouwen groepsaccommodatie wordt omschreven als een bouwwerk, geen appartement, hotel of pension zijnde, dat blijkens haar indeling geschikt en bestemd is om voor een groep of groepen van personen te dienen als recreatief dag- en nachtverblijf. Hierbij bestaat een groep uit tenminste zestien personen die door gelijktijdige uitoefening van recreatief verblijf in een groepsaccommodatie verenigd zijn.

Horecabedrijf

Een bedrijf waar bedrijfsmatig dranken en etenswaren voor gebruik ter plaatse worden verstrekt en/of waarin bedrijfsmatig logies worden verstrekt in overwegend een- en tweepersoonskamers tegen boeking per nacht, één en ander al dan niet in combinatie met een vermaaksfunctie, met uitzondering van een erotisch getinte vermaaksfunctie.

Hotelappartement

Een verblijfseenheid die een gedeelte van een hotel uitmaakt, in welke eenheid tenminste aanwezig zijn: zitplaatsen, slaapplaatsen, kook- en wasgelegenheid, kook-, eet- en drinkgerei en een toilet. Dit type appartement wordt verhuurd met hoteldienstverlening en is bestemd voor verhuur overwegend gedurende perioden korter dan twee maanden.

Hotel/Pension

Een horecabedrijf dat in hoofdzaak bestaat uit het verstrekken van kortstondig nachtverblijf, met bijbehorende hotelfaciliteiten/hoteldienstverlening. Hieronder verstaan wij onder andere een gezamenlijke entree, een receptie, een (ontbijt)restaurant, dagelijkse schoonmaak en beddenopmaak, ontbijt- en roomservice, linnengoed, etc. aanwezig zijn. Er is geen keuken op de kamer aanwezig en de mogelijkheid bestaat bij een receptie per dag een kamer te kunnen reserveren en betalen. Onder een hotelvoorziening wordt niet verstaan permanente kamerverhuur, een appartementenhotel en/of overnachting (altijd meerdere nachten), noodzakelijk in verband met het verrichten van tijdelijke of seizoensgebonden werkzaamheden en/of arbeid, uitgezonderd kortstondig zakelijk verblijf.

Hoteldienstverlening

Het schoonhouden van kamers en opmaken van bedden gedurende het verblijf van gasten in logiesaccommodaties en het ter beschikking stellen van receptie, room- en telefoonservice.

Innovatie

Het invoeren van nieuwe ideeën, goederen, diensten en processen. Innovatie kan plaatsvinden binnen organisaties maar ook binnen bredere verbanden. Het proces van innovatie draait om dingen op een nieuwe (en zo mogelijk ook betere) manier aan te pakken.

Kampeerterrein

Een terrein of een deel van een terrein bestemd voor het plaatsen van kampeermiddelen (waaronder tenten, toercaravans, kampeerauto's, stacaravans, tenthuisjes of trekkershutten) ten behoeve van recreatief nachtverblijf met tenminste wasgelegenheid en toiletten en 40 of meer standplaatsen.

Kwaliteitsverbetering

Het moderniseren van de bebouwing en interieur zodat het geheel beter past bij de eisen van deze tijd en dat de verhuurbaarheid toeneemt. Uiteraard zijn er andere vormen van kwaliteitsverbetering zoals het verbeteren van het gastheerschap of culinaire verbeteringen. Voor deze nota gaan we uit van de ruimtelijk relevante kwaliteitsverbetering.

Natuurkampeerterrein

Een natuurkampeerterrein wordt omschreven als een kampeerterrein met een maximale oppervlakte van (al dan niet aaneengesloten) 1 ha, dat deel uitmaakt van een aaneengesloten gebied van > 25 ha, waarvan tenminste de helft bestaat uit bos- of natuurgebied. Dit gebied moet worden beheerd door één natuurlijke- of rechtspersoon, dan wel door een aantal natuurlijke- of rechtspersonen gezamenlijk. De maximale verblijfsduur per kampeermiddel is hier zes weken.

Recreatief gebruik van woningen

Het gebruik van een voor permanente woondoeleinden bestemde woning voor recreatief gebruik. Feitelijk wordt een dergelijke woning aan de woningvoorraad onttrokken.

Recreatief medegebruik van woningen

Het recreatief gebruik van een deel van een woning die voor permanente woondoeleinden is bestemd. In tegenstelling tot het recreatief gebruik van woningen wordt er bij recreatief medegebruik geen woning aan de woningvoorraad onttrokken. Het recreatieve medegebruik is mogelijk zolang er sprake is van ondergeschikte activiteiten.

Recreatieve vrijstaande bijgebouwen

Het recreatief gebruik van een vrijstaand bijgebouw, of deel ervan, kadastraal behorend tot een woning die voor permanente woondoeleinden is bestemd. Het recreatieve medegebruik is mogelijk zolang er sprake is van ondergeschikte activiteiten.

Recreatiewoning

Een tot bewoning bestemd gebouw dat gelegen is op een officieel voor recreatie aangewezen terrein en/of bestemd is voor bewoning gedurende de vakantie. Een recreatiewoning voldoet aan alle criteria die gelden voor woningen (volgens het CBS), maar niet noodzakelijk aan het oppervlakte criterium van 14 m^2.

Substitutie

Het vervangen van bedden in de ene verblijfsrecreatieve sector door bedden in een andere verblijfsrecreatieve sector.

Trekkershut

Een gebouw in de vorm van een lichte constructie voor recreatief verblijf, met een maximum oppervlakte van 40m^2 en maximum hoogte van 3.80m, met beperkt sanitaire voorzieningen en dat dient als periodiek verblijf voor wisselende groepen van recreanten die hun hoofdverblijf elders hebben. Er is sprake van een trekkershut indien er sprake is van bedrijfsmatige exploitatie.

Uitponden

Uitponden is het al dan niet gefaseerd geheel of gedeeltelijk te gelde maken van bezit door middel van het verkopen van een recreatieverblijf of recreatieverblijven.

Vakantieappartement

Een vakantieappartement wordt omschreven als een verblijfseenheid die een gedeelte van een gebouw uitmaakt, in welke eenheid tenminste aanwezig zijn: zitplaatsen, slaapplaatsen, wasgelegenheid, kook -, en drinkgerei en een toilet. Dit type appartement wordt verhuurd zonder hoteldienstverlening en is bedoeld voor recreatief nachtverblijfverhuur overwegend gedurende perioden korter dan twee maanden. Recreatief (mede)gebruik van woningen valt niet onder deze sector.

Vakantieappartementencomplex

Een vakantieappartementencomplex wordt omschreven als een gebouw of een groep gebouwen, bestaande uit minimaal 4 appartementen bestemd voor en bedoeld als recreatieverblijf.

Verhuurcomplex

Een complex van meerdere verhuurobjecten bestemd voor recreatief verblijf.

Verhuurobject

Een voor recreatief verblijf bestemd gebouw of deel van een gebouw.

Volwaardig agrarisch bedrijf

Een agrarisch bedrijf van voldoende aard en omvang en dat een arbeidsbehoefte van tenminste één volwaardige arbeidskracht heeft, waarvan de continuïteit ook op de langere termijn (minimaal 10 jaar) gewaarborgd is.

Beleidsregels Verblijfsrecreatie

Hotel- / pensionsector

1. Voor het beleid wordt geen onderscheid gemaakt tussen hotels en pensions.
2. Nieuwe hotels en pensions zijn niet toegestaan, de bestaande planologische situatie is maatgevend.

Bestaande accommodaties

3. De gemeente werkt alleen mee aan de verandering van (delen van) hotels of pensions naar hotelappartementen als de bestemming de toevoeging bedrijfsmatige exploitatie krijgt en uitponden wordt voorkomen.
4. Uitbreiding van bestaande accommodaties is niet mogelijk, de bestaande planologische situatie is maatgevend.

Appartementensector

1. De gemeente werkt niet mee aan nieuwbouw en/of uitbreiding van vakantieappartementencomplexen of vakantieappartementen. Als uitzondering hierop geldt de omzetting van groepsverblijven in appartementen en het recreatief medegebruik van woningen. Voor een verdere uitwerking hiervan wordt verwezen naar de paragraaf Groepsaccommodaties.

Groepsaccommodaties

1. Nieuwe groepsaccommodaties zijn niet toegestaan (uitgezonderd vrijkomende agrarische bebouwing, zie hiervoor de paragraaf agrotoerisme).

Bestaande accommodaties

2. Uitbreiding bij bestaande groepsaccommodaties is niet mogelijk, de bestaande planologische situatie is maatgevend.

3. Voor groepsaccommodaties geldt dat deze functie kan worden gewijzigd naar een andere passende functie binnen het omgevingsplan, niet zijnde horeca. De gemeente zal bij functiewijzigingen expliciet kijken of het mogelijk is het gebouw/gebied te her ontwikkelen voor woningbouw omdat dit de voorkeur heeft binnen de bebouwde kom. In de gevallen dat de bestemming van een groepsaccommodatie wordt omgezet in een andere bestemming, dient dat te gebeuren in het huidige gebouw. Als verbouwen van de bestaande accommodatie niet mogelijk is, is onder voorwaarden herbouw op dezelfde locatie mogelijk. Als laatste optie is nieuwbouw buiten de huidige situering mogelijk, waarbij de voorwaarde geldt dat bebouwing ruimtelijk goed inpasbaar moet zijn. Dat betekent in de meeste gevallen dat gekozen moet worden voor een clustering van de bebouwing. In het geval van omzetting naar een verblijfsrecreatieve functie moet dit met de toevoeging bedrijfsmatige exploitatie en moet uitponden worden voorkomen. Bij het omzetten van een groepsaccommodatie in een andere verblijfsrecreatieve functie wordt het maximum aantal eenheden en bedden bepaald en vastgelegd. Bij de beoordeling weegt de ruimtelijke en stedenbouwkundige inpassing zwaar. Daarnaast geldt de voorwaarde dat als er in de bestaande situatie een (bedrijfs)woning aanwezig is bij de groepsaccommodatie, deze woning aanwezig moet blijven in de nieuwe bestemming. Bij het omzetten van een groepsaccommodatie in een andere functie wordt gekozen voor een nieuw bestemmings-/omgevingsplan om voorwaarden en criteria te borgen.

4. Wat betreft het omzetten van groepsverblijven in woningen is het uitdrukkelijk ook mogelijk om deze om te zetten in personeelshuisvesting, mits dit wordt gecombineerd met wonen en eventueel aanvullend verblijfsrecreatie.

Recreatiewoningen

1. Realisatie van nieuwe recreatiewoningen is niet toegestaan.

2. Een complex recreatiewoningen mag niet uitbreiden buiten het reeds bestemde gebied.

Kampeerterreinen

1. Op kampeerterreinen en gecombineerde bungalow- en kampeerterreinen wordt/is in het bestemmings- omgevingsplan vastgelegd welk oppervlak gereserveerd is voor welk type verblijfsaccommodatie.

2. De gemeente staat positief tegenover innovatieve kampeerconcepten. Dit zijn concepten waarbij geen blijvende belasting van het landschap en de natuur optreedt, voorbeelden hiervan zijn seizoen afhankelijke vakantieonderkomens.

Deze paragraaf heeft geen betrekking op kamperen bij de boer, dit wordt toegelicht in de paragraaf ‘agrotoerisme’.

Agrotoerisme

1. Kamperen bij de boer is mogelijk op maximaal vier locaties binnen de gemeente, die direct behoren bij en grenzen aan een volwaardig agrarisch bedrijf. Nieuwe locaties zijn toegestaan mits

het maximale aantal van vier locaties nog niet is bereikt. Hierbij geldt het principe “wie het eerst komt, het eerst maalt”. De dag waarop alle benodigde gegevens voor een ontvankelijke aanvraag zijn ontvangen wordt als datum van ontvangst aangemerkt. Indien op één dag meerdere ontvankelijke aanvragen worden ontvangen, wordt toestemming gegeven op basis van loting.

2. Kamperen bij de boer moet aan de volgende voorwaarden voldoen:
    a. Het aantal slaapplaatsen is maximaal 75, verdeeld over maximaal 25 standplaatsen, waarvan 10 uitsluitend voor tenten mogen worden bestemd;
    b. Kampeermiddelen mogen alleen aanwezig zijn van 15 maart tot 31 oktober;
    c. Op het bedrijf mag geen groepsaccommodatie aanwezig zijn;
    d. Landschappelijke inpassing dient te geschieden middels een lage, bij het eiland passende beplanting (ca 3 meter hoog) rondom de camping die in de omgeving past. Geen beplanting met exoten als coniferen;
    e. Sanitaire voorzieningen moeten inpandig en binnen het agrarische bouwvlak worden aangebracht. Een aparte vrijstaande bebouwing is in dit verband niet toegestaan;
    f. Parkeervoorzieningen moeten binnen het agrarisch bouwvlak gerealiseerd worden;
    g. De camping moet binnen het agrarisch bouwvlak of direct daaraan grenzend gesitueerd zijn;
    h. De afstand tot de naastgelegen woning of bedrijf (de buren) dient minimaal 50 meter te zijn, gemeten vanaf de rand van de boerencamping.
3. Vrijkomende agrarische gebouwen (door bedrijfsbeëindiging of wijziging van de bedrijfsvoering) mogen benut worden voor verblijfsrecreatieve functies onder de volgende voorwaarden:
    a. De verblijfsrecreatieve functie dient in het hoofdgebouw te zijn gevestigd, niet in bijgebouwen en (voormalige) ligboxstallen.
    b. De uiterlijke verschijningsvorm van het oorspronkelijke boerderijpand (hoofdgebouw) dient te worden gehandhaafd. In de woning is omzetting niet toegestaan.
4. Het geschrevene onder drie van deze paragraaf geldt ook voor bedrijven in het buitengebied waar de agrarische functie al eerder is verdwenen.

Recreatief (mede)gebruik van woningen

1. Volledig recreatief gebruik van woningen is niet toegestaan, de gemeente treedt hier actief tegen op.
2. Bedrijfswoningen worden in deze gelijkgeschakeld aan woningen.
3. Per woning mag maximaal 40% van het totale gebruiksoppervlak beschikbaar worden gemaakt voor recreatief medegebruik. Dit moet worden gerealiseerd in het hoofdgebouw al dan niet in een aan- of uitbouw en is zeer zeker geen vrijstaand gebouwtje. Bij de herziening van het omgevingsplan wordt dit medegebruik middels een binnenplanse omgevingsvergunningplicht opgenomen in de omgevingsplanregels. Hierbij is van belang dat het recreatief medegebruik van ondergeschikt belang is. Dit wordt geborgd middels specifieke beoordelingsregels (overgenomen uit deze beleidsregels) waaraan getoetst wordt bij een vergunningaanvraag voor recreatief medegebruik.
4. Een nieuw appartement of B&B in een woning wordt alleen toegestaan in een woning waar de eigenaar zelf staat ingeschreven en dus daadwerkelijk het hoofdverblijf heeft. In bijzondere gevallen zoals bij een erfsituatie kan hiervan worden afgeweken. Een appartement of B&B in een woning kan ruimtelijke gevolgen en gevolgen voor de leefbaarheid hebben. Dit betekent dat een appartement of B&B alleen wordt toegestaan in een woning die door de eigenaar zelf wordt

bewoond. Op die manier is het appartement een manier voor de eigenaar-bewoner om de woonlasten te drukken, is er directe betrokkenheid bij het toeristisch product en is het toezicht en beheer gewaarborgd.

5. Het appartement of de B&B-kamers moeten zich in het woonhuis bevinden en moeten direct toegankelijk zijn vanuit het woonhuis.
6. Per woning mag er maximaal één appartement of mogen maximaal twee B&B-kamers aanwezig zijn of gerealiseerd worden.
7. Een nieuw appartement of B&B in een woning mag voor maximaal vier personen zijn.
8. Wanneer het feitelijk gebruik van een omgevingsvergunning of VR aanduiding in het omgevingsplan niet meer van toepassing is, kan deze ingetrokken c.q. verwijderd worden.
9. Vrijstaande bijgebouwen voor recreatief medegebruik zijn niet toegestaan. Een uitzondering geldt voor bestaande vrijstaande recreatieve bijgebouwen volgens de lijst van 1983 (in 2013 geactualiseerd). Het recreatieve gebruik van deze bijgebouwen wordt als activiteit toegestaan binnen de woonfunctie. Uitbreiding van het recreatieve gebruik is niet toegestaan. In de regels van het omgevingsplan wordt de voorwaarde opgenomen dat het recreatieve gebruik van het bijgebouw is gekoppeld aan het op het perceel aanwezige hoofdgebouw. In het omgevingsplan valt het recreatieve bijgebouw onder de normale regeling voor aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen, en wordt meegeteld bij de maximaal toegestane oppervlakte. In het omgevingsplan wordt het onderdeel vrijstaande recreatieve bijgebouwen verder uitgewerkt door het college.

Algemene regels

1. Bestaande bestemmingen, waar nog niet gebouwd is, worden geïnventariseerd waarna een heroverweging plaatsvindt over de passendheid van de locatie. Verleende, doch ongebruikte, omgevingsvergunningen ouder dan twee jaar worden ingetrokken.
2. Het saneren van agrarische opstallen (waaronder nadrukkelijk ook ligboxstallen) zal nader bekeken gaan worden wanneer er een aanvraag voor een verblijfsrecreatieve ontwikkeling plaatsvindt, dit om onnodige verstening tegen te gaan en te komen tot een optimale invulling qua ruimtelijke kwaliteit.
3. Als de gemeente medewerking verleent aan nieuwe plannen of ontwikkelingen dan dient er sprake te zijn van bedrijfsmatige exploitatie en dient uitponden zoveel mogelijk te worden voorkomen (op grond van een anterieure privaatrechtelijke overeenkomst).

Voorstel

van het college aan de raad

Zaaknummer	456774
Vergaderdatum	14 september 2026
Organisatieonderdeel	Fysieke Leefomgeving
Portefeuillehouder	Theo Faber

Onderwerp

Omgevingsvisie

Voorstel

1. Het ontwerp van de omgevingsvisie (bijlage 1) vast te stellen
2. Deze 6 weken ter inzage te leggen volgens de procedure uit de Inspraak- en participatieverordening

Inleiding

Een omgevingsvisie is onder de omgevingswet uw visie op de fysieke leefomgeving en is de opvolger van de structuurvisie. Op 17 december 2024 heeft u de startnota van de omgevingsvisie vastgesteld. Sindsdien is gewerkt aan de uitwerking, waarover u voor het laatste bent bijgepraat in een themabijeenkomst op 18 mei 2026. Daarna is het conceptstuk ook gedeeld op onze website en in 2 avonden besproken met geïnteresseerde inwoners. Vervolgens is het ontwerp van de visie afgerond en een participatieverslag opgesteld (Bijlage 2). Deze laatste is door het college vastgesteld (zie kanttekening 1.3).

N.B.: De term ‘fysieke leefomgeving’ heeft geen vaste definitie, maar gaat volgens de omgevingswet in ieder geval over gebouwen, infrastructuur, water, bodem, lucht, landschap, natuur en erfgoed (zie ook par. 2.2 van de omgevingsvisie).

Beoogd effect

Een goede balans tussen beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving

Argumenten

1.1 Een omgevingsvisie is verplicht
Het vaststellen van een gemeentelijke omgevingsvisie is verplicht op basis van de Omgevingswet (artikel 3.1).

1.2 De visie bevat wat er volgens de Omgevingswet in moet staan
In de Omgevingswet (artikel 3.2) staat dat de omgevingsvisie de volgende dingen moet bevatten: (1) hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving, (2) hoofdlijnen van voorgenomen ontwikkeling, gebruik, beheer, bescherming en behoud van de fysieke leefomgeving en (3) de hoofdzaken van het integrale beleid voor de fysieke leefomgeving. De kwaliteit van de fysieke leefomgeving komt in het ontwerp van de omgevingsvisie bijvoorbeeld naar voren in hoofdstuk 1 en paragraaf 4.5. En in het hele hoofdstuk 4 is het beleid van de fysieke leefomgeving samengevat, waarin staat hoe we de fysieke leefomgeving nu en straks zowel gebruiken als beschermen.

1.3 Het stuk is tot stand gekomen met input van ketenpartners en bewoners
In het voortraject van de totstandkoming is met ketenpartners gesproken; partijen die belangrijk zijn voor de fysieke leefomgeving van Ameland. In die gesprekken is opgehaald wat zij belangrijk vinden. Ook bewoners zijn betrokken, omdat ze een ambtelijk concept van de visie konden lezen en die besproken is tijdens bewonersavonden. Op die avonden konden zij ook hun input geven via vragen en opmerkingen. Al die input is meegenomen, waarna afgewogen is of en hoe het in een plek moest krijgen in de visie. De input is samengevat in een door het college vastgesteld participatieverslag (Bijlage 2), waarin ook uitgelegd is of en waarom de input wel/niet in de visie is terechtgekomen.

1.4 De visie behoudt wat goed is
Zoals bij de startnota van de omgevingsvisie al is aangegeven, heeft Ameland al veel beleid op het gebied van de fysieke leefomgeving. Nieuw beleidskeuzes zijn op die vlakken dus niet nodig. Op veel punten is de visie dan ook op 2 manieren conserverend. Aan de ene kant omdat het bestaande beleid wordt samengevat en samengebracht in de omgevingsvisie. Aan de andere kant omdat de visie vooral inzet op behoud van al het goede wat Ameland kenmerkt (zie bv. par. 2.1 en 2.2).

1.5 Het maakt aanvullende keuzes waar nodig
Op sommige onderdelen was nog niet eerder beleidsmatig iets vastgelegd, of was het juist tijd om nieuwe/extra keuzes te maken. Zo legt de visie voor het eerst beleidsmatig vast hoe we aankijken tegen de veerverbinding en waar de gemeente zich op dat punt voor inzet (par. 4.2). Op het gebied van duurzaamheid erkennen we dan bijvoorbeeld weer dat er aanvullende energiebronnen nodig zijn om zowel onze eigen als de landelijke doelstellingen te halen (par. 4.4). Op andere vlakken moeten zaken nog uitkristalliseren en erkent de visie dat we moeten werken aan nieuw beleid (zoals het Integraal Waterplan (par. 4.4) en parkeerbeleid (par. 4.2).

2.1 Een inzageprocedure is verplicht voor de omgevingsvisie
De omgevingswet stelt (in artikel 16.26) dat afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht gevolgd moet worden bij de voorbereiding van een omgevingsvisie. Dat betekent onder andere dat het stuk (minimaal) 6 weken ter inzage moet komen te liggen, zodat belanghebbenden zienswijzen kunnen indienen.

2.2 Dit is ook in lijn met zowel goed gebruik als de Inspraak- en participatieverordening
Al langere tijd legt de gemeente vrijwel al haar beleid ter inzage (bv. het horeca- en detailhandelsbeleid en de vervoersvisie). Op die manier komen we te weten hoe de samenleving tegen het beleid aankijkt en ontdekken we wellicht nog dingen waar nog niet aan gedacht is. Dat doen we volgens de procedure uit onze Inspraak- en participatieverordening, die daarbij ook verwijst naar afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht. Ook zegt de verordening dat na afloop van de zienswijzeperiode in een verslag gereageerd moet worden op de ingebrachte zienswijzen.

Kanttekeningen

1.1 De visie zal niet op tijd definitief vastgesteld worden
Bij de totstandkoming van de Omgevingswet is (bij koninklijk besluit) besloten dat een omgevingsvisie binnen 3 jaar na de start van de Omgevingswet klaar moet zijn. Omdat de omgevingswet op 1 januari 2024 van kracht ging, zou de visie dus op 1 januari 2027 klaar moeten zijn. Nadat het ontwerp door u is vastgesteld, is echter tijd nodig voor de inzageprocedure, het verwerken van zienswijzen en de voorbereiding van het definitief vaststellen van de visie. Daardoor halen we die deadline niet. Daar hebben we wel steeds naar gestreefd, maar in de voorbereiding bleek meer tijd nodig om tot een goed ontwerp van de omgevingsvisie te komen. We hebben gemeend die tijd beter te nemen, dan tegen wil en dank de deadline te halen. Omdat u wel voor 1 januari 2027 het ontwerp van de visie vaststelt, verwachten we ook geen bezwaar van het rijk.

1.2 De visie heeft geen vaste looptijd, maar een dynamisch karakter
Onder de voorloper van de omgevingswet, de Wet ruimtelijke ordening, was het lang verplicht om bestemmingsplannen elke 10 jaar te herzien. Daarom had de structuurvisie vaak ook een looptijd van 10 jaar. Die verplichting is er echter niet in de Omgevingswet. Er is daarom in zekere zin sprake van een dynamisch karakter. Als het omgevingsplan straks klaar is (zie ook par. 4.6 van de omgevingsvisie), is er straks namelijk 1 omgevingsplan. Die kan (en zal) in de loop van de tijd wijzigen, maar nooit vervangen worden door een heel nieuw omgevingsplan. Zo gaat het ook met de omgevingsvisie. Als er op onderdelen nieuw beleid (nodig) is, is het dan ook logisch om de omgevingsvisie op die onderdelen (direct) te wijzigen (zie ook par. 5.4 van de visie).

1.3. Participatieverslag is collegebevoegdheid
In de voorbereiding van de visie is dus met verschillende partijen gesproken (argument 1.2). We vinden het belangrijk om aan hen (zowel ketenpartners als bewoners) terug te koppelen wat er met hun input is gebeurd. De participatie is weliswaar nog niet helemaal afgerond, omdat de inspraakprocedure ook als onderdeel van de participatie kan worden gezien. Maar toch leek het ons goed om de terugkoppeling nu al te geven. Daarom is een participatieverslag opgesteld. In de Inspraak- en participatieverordening is bepaald dat een dergelijk verslag door ons ter informatie met u gedeeld wordt. Daarom dat wij hem al vastgesteld hebben en ter informatie met u delen. Na de zienswijzeperiode wordt opnieuw een verslag (reactienota) opgesteld, die we samen met de definitieve visie ter vaststelling aan u aanbieden (zie ook Vervolg).

1.4 De visie is geen vervanger van losstaande beleidsstukken
De omgevingsvisie vat veel beleid samen en verwijst daarnaar. De bedoeling daarvan is om een samenhangende visie op de hele fysieke leefomgeving te creëren (zie ook argumenten 1.2 en 1.4). De bedoeling is niet om die beleidsstukken te laten vervallen (zie ook par. 2.4 van de omgevingsvisie). Dat betekent dat de visie de hoofdlijnen bevat en het losstaande beleidsstuk de uitwerking. Wel is het mogelijk dat we hier in de toekomst andere keuzes in maken. Het is bijvoorbeeld denkbaar dat we bij herziening van een beleidsstuk tot de conclusie komen dat het voldoende is om dat onderdeel in de omgevingsvisie te wijzigen (en dus geen nieuw beleidsstuk vast te stellen).

2.1 De Inspraak- en participatieverordening is formeel niet van toepassing op de omgevingsvisie
De verordening geeft aan dat voor instrumenten van de omgevingswet, zoals de omgevingsvisie, een handreiking opgesteld zou worden (artikel 9). En dat daarom de verordening in die gevallen niet van toepassing is (Toelichting, onder Reikwijdte). Die handreiking is er echter nog niet en dus ligt het wel voor de hand om de principes en procedure uit de Inspraak- en participatieverordening ook te gebruiken voor de omgevingsvisie. Daarnaast komt zoals gezegd die procedure in grote delen overeen met de verplichte procedure uit de omgevingswet.

Afstemming

Zie argument 1.2.

Vervolg

Na vaststelling van het ontwerp van de visie, wordt deze ter inzage gelegd. We houden daarbij rekening met de Amelander herfstvakantie. Bekendmaking doen we in ieder geval via Gemeente Info, website en officiëlebekendmakingen.nl. Naast de visie delen we daarbij ook het participatieverslag, zodat betrokken partijen (en anderen) weten welke afwegingen gemaakt zijn bij het opstellen van de visie.

Na de 6 weken inzage worden alle zienswijzen verzameld en wordt een afweging gemaakt of het nodig is de visie op basis daarvan aan te passen. Die afweging zal samen met een weergave van de zienswijzen in een reactienota terechtkomen. Die bieden we dan samen met de (definitieve) omgevingsvisie ter vaststelling aan u aan. We verwachten dat in februari 2027 te kunnen doen.

Bijlagen

1. Ontwerp Omgevingsvisie
2. Participatieverslag ontwerp omgevingsvisie

Besluit

Raad

Zaaknummer	456774
Datum vergadering	14 september 2026
Onderwerp	Omgevingsvisie
Portefeuillehouder	Theo Faber
Agendapunt	

Besluit

De raad van de gemeente Ameland:

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders;

gelet op de Omgevingswet en de Inspraak- en participatieverordening gemeente Ameland 2023;

Besluit:

1. Het ontwerp van de omgevingsvisie (bijlage 1) vast te stellen
2. Deze 6 weken ter inzage te leggen volgens de procedure uit de Inspraak- en participatieverordening

Ballum, 14 september 2026

Omgevingsvisie Ameland (ontwerp)

September 2026

Voorwoord

Ameland is een eiland met een eigen karakter. Vier herkenbare dorpen, een buurtschap, een landschap gevormd door water en wind, en een gemeenschap die veel samen regelt. Natuur, kust en cultuurhistorie zijn waarden waar inwoners trots op zijn en waar bezoekers voor naar het eiland komen. Juist omdat Ameland zo'n bijzondere plek is, vraagt de toekomst om zorgvuldige keuzes.

De omgevingsvisie laat zien hoe we met onze fysieke leefomgeving willen omgaan: met de dorpen, het landschap, de natuur, de kust, wegen en voorzieningen, maar ook met onderwerpen als bereikbaarheid, wonen, toerisme, duurzaamheid en omgevingskwaliteit. Deze onderwerpen hangen sterk met elkaar samen. Bereikbaarheid beïnvloedt economie en leefbaarheid. Duurzaamheid raakt energie én water. Omgevingskwaliteit en landschap bepalen de identiteit van het eiland. Daarom kijken we in deze visie steeds naar het geheel.

Ameland kiest voor continuïteit. Veel is al goed en dat willen we behouden. Waar verbetering nodig is, doen we dat doelgericht en passend bij de schaal en het karakter van het eiland. Zorgvuldig verder betekent voor Ameland: voortbouwen op wat werkt, ruimte geven aan initiatieven die passen, en bijsturen waar dat nodig is. Niet door alles dicht te regelen, maar door helder te zijn over onze waarden en onze koers.

Het vertrekpunt is het Ameland van vandaag: het eiland zoals het nu is en zoals het wordt beleefd door inwoners en bezoekers. De kracht van Ameland zit in wat er al is: het landschap, de dorpen, de gemeenschap en de manier waarop natuur, wonen, werken en recreatie al lange tijd met elkaar samenhangen. Vanuit die bestaande kwaliteiten kijkt deze omgevingsvisie vooruit: hoe kan Ameland zich, met behoud van zijn karakter, zorgvuldig verder ontwikkelen?

ONTWERP

Leeswijzer

Deze omgevingsvisie is bedoeld voor inwoners, ondernemers, organisaties, bezoekers van het eiland en overheden. U kunt het document van begin tot eind lezen, maar u kunt ook gericht een onderdeel opzoeken. Hieronder staat hoe de visie is opgebouwd.

De omgevingsvisie bestaat uit twee delen:

Deel A: Onze waarden en uitgangspunten. Dit gaat over een karakterschets van Ameland, waarom we een omgevingsvisie maken en wat andere overheden al hebben bepaald.

Deel B: Onze koers. Dit is de kern van de visie met het beleid dat er al is, waar we willen aanscherpen en hoe we de visie gaan gebruiken.

Deel A: Onze waarden en uitgangspunten

Hoofdstuk 1 Dit is Ameland
In dit hoofdstuk staat de karakterschets van Ameland: de kwaliteiten van het eiland, de dorpen en het landschap, en wat Ameland herkenbaar maakt. Dit is het vertrekpunt voor de hele visie.

Hoofdstuk 2 Waarom een omgevingsvisie?
Hier leggen we uit waarom de gemeente deze omgevingsvisie maakt, hoe dit past binnen de Omgevingswet en hoe we voortbouwen op de Structuurvisie Ameland (2010) en ander bestaand beleid.

Hoofdstuk 3 Verbonden met beleid op hogere schaalniveaus
In dit hoofdstuk plaatsen we de omgevingsvisie van Ameland in het bredere beleidskader van Rijk, provincie en regio. Op sommige onderwerpen heeft de gemeente veel invloed, op andere is de ruimte beperkt of ligt de verantwoordelijkheid grotendeels bij andere overheden. Dit hoofdstuk vormt daarmee het realistische vertrekpunt voor de koers die in hoofdstuk 4 wordt uitgewerkt: de ambities en keuzes van Ameland binnen de bestaande kaders.

Deel B: Onze koers

Hoofdstuk 4 De koers van Ameland: visie per thema
In dit hoofdstuk staat de kern van de omgevingsvisie: de koers van Ameland voor de komende jaren. We werken die koers uit in zes samenhangende thema's. Per thema hanteren we steeds dezelfde opbouw:

- **Wat er speelt:** de belangrijkste ontwikkelingen, knelpunten en afwegingen.
- **Hoofdlijn & ambitie:** wat Ameland in dit thema essentieel vindt, wil vasthouden en waar we naartoe willen.
- **Uitwerking:** een uitwerking van de hoofdlijn en ambitie.
- **Wat we doen:** hoe we hiermee verder gaan.

In dit hoofdstuk is per thema ook een kaart die de visie illustreert. Bij het thema Landschap en natuur is daarnaast ook een kaart die de huidige grenzen van Natura 2000 en Natuurnetwerk Nederland aangeeft. Ook is er aan het eind van het hoofdstuk voor elk van de 4 dorpen een aparte kaart, waarin alle thema's samenkomen.

Hoofdstuk 5 Van visie naar doen
In dit hoofdstuk vertalen we de visie naar een uitvoeringsaanpak.

ONTWERP

Inhoud

Voorwoord ... 1
Leeswijzer ... 2
Deel A: Onze waarden en uitgangspunten ... 2
Deel B: Onze koers ... 2
1. Dit is Ameland ... 5
2. Waarom een Omgevingsvisie? ... 7
2.1 We bouwen voort op wat er al is ... 7
2.2 Waarom dan nu een omgevingsvisie? ... 7
2.3 We gebruiken de visie om richting te geven aan samenwerking ... 7
2.4 Visie, plan, programma en beleid ... 8
3. Verbonden met beleid op hogere schaalniveaus ... 9
3.1 Nationaal kader: richtinggevend voor water, natuur en ruimte ... 9
3.2 Provinciaal kader: randvoorwaarden en kwaliteitsprincipes ... 10
3.3 Regionaal ‘kader’: gezamenlijke opgaven, gedeelde verantwoordelijkheden ... 10
4. De koers van Ameland: visie per thema ... 13
4.1 Inleiding ... 13
4.2 Thema 1 BEREIKBAARHEID EN INFRASTRUCTUUR ... 14
4.3 Thema 2 WONEN EN LEEFBAARHEID ... 19
4.4 Thema 3 DUURZAAMHEID: energie, water en klimaat ... 23
4.5 Thema 4 ECONOMIE EN TOERISME ... 29
4.6 Thema 5 OMGEVINGSKWALITEIT ... 33
4.7 Thema 6 LANDSCHAP EN NATUUR ... 37
4.8 Tot slot ... 42
5. Van visie naar doen ... 47
5.1 Rolverdeling ... 47
5.2 Betrekken van de samenleving ... 47
5.3 Tempo van de uitvoering ... 47
5.4 Tot slot: een adaptieve uitvoeringsstrategie ... 47
Bijlage 1: uitvoering ... 48
Doorwerking in het omgevingsplan ... 48
Beleid en projecten ... 48
Onderzoek, stimulans en communicatie ... 49
Lobby ... 49

ONTWERP

Deel A

Onze waarden en uitgangspunten

ONTWERP

1. Dit is Ameland

Ameland is een veelzijdig eiland met sterke natuurwaarden, een rijk landschap, herkenbare dorpen en een hechte gemeenschap. Dit zijn de kwaliteiten waar bewoners trots op zijn en waar bezoekers zich door aangetrokken voelen. Samen vormen zij de basis van het eiland: dat wat Ameland maakt tot wat het is.

Het eiland is gevormd door water, wind en tijd. Zand en zee hebben Ameland opgebouwd, verschoven en opnieuw laten ontstaan. Die dynamiek is nog altijd zichtbaar in het landschap: in de duinen die het eiland beschermen, in het wad dat meerdere keren per dag verandert onder invloed van eb en vloed, en in de openheid van polders en kwelders. Het landschap van Ameland beweegt al eeuwenlang mee met de natuur.

Op deze natuurlijke ondergrond vestigden zich mensen. Eerst op de hogere delen van het eiland, later in herkenbare dorpen langs de binnenduinrand. Hollum, Ballum, Nes en Buren liggen compact in het landschap en vormen samen het hart van het eilandleven. Elk dorp heeft een eigen sfeer en geschiedenis, maar de schaal, het tempo en de verbondenheid zijn overal herkenbaar. Bebouwing, erven en wegen zijn afgestemd op het landschap en het leven met de zee. Historische structuren zijn nog altijd zichtbaar en geven de dorpen hun karakter. Naast de vier dorpen kent Ameland ook de Kooiplaats: een kleinschalig buurtschap met een bijzondere ligging en cultuurhistorische waarde.

Het eilandgevoel is één van de sterkste waarden van Ameland. Het ontstaat door de afstand tot het vasteland, de rust en de ruimte, maar ook door de manier waarop mensen hier met elkaar omgaan. De gemeenschap is hecht en veerkrachtig. Mensen kennen elkaar, organiseren veel samen en nemen verantwoordelijkheid voor hun omgeving. Tradities, dialect, verhalen en lokale gebruiken verbinden generaties met elkaar. Van jutten tot de geschiedenis van de Cammingha's, van het verdwenen dorp Sier tot de walvisvaart: het verleden is zichtbaar en werkt door in het dagelijks leven.

Wonen op Ameland is nauw verbonden met werken en leven op het eiland. De woningvoorraad is gevarieerd en passend bij de dorpen en het landschap. Veel woningen zijn al generaties lang in gebruik en maken deel uit van families en netwerken. Dat zorgt voor continuïteit en een sterk sociaal fundament. Voorzieningen, verenigingen en ontmoetingsplekken spelen een belangrijke rol in het dagelijks leven en dragen bij aan de leefbaarheid van de dorpen.

Toerisme is al lange tijd verweven met het leven op Ameland. Het draagt bij aan de economie, de voorzieningen en het levendige karakter van het eiland. Bezoekers komen vooral voor de zee en het strand, het landschap, de natuur en de sfeer van het eiland. Veel mensen keren jaarlijks terug, juist omdat Ameland herkenbaar en overzichtelijk blijft. De toeristische structuur is breed en veelzijdig, met campings/recreatieparken, recreatiewoningen, hotels en groepsaccommodaties, verspreid over het eiland en met concentraties aan de noordzijde van de dorpen. Daarnaast biedt Ameland een rijk aanbod aan recreatie, cultuur en evenementen: van wandelen, fietsen en strandrecreatie, tot musea, sportevenementen en de Kunstmaand. Het toeristisch aanbod is grotendeels verbonden met het landschap en het buitengebied en maakt het eiland toegankelijk op een manier die past bij de schaal en het karakter.

De economie van Ameland bestaat uit meer dan toerisme. Ook horeca, recreatie, landbouw, dienstverlening, bouw, techniek, zorg en transport zijn belangrijk voor het dagelijks functioneren van het eiland. De landbouw speelt hierin een bijzondere rol. Al langere tijd draagt zij bij aan het landschap en het open karakter van de polders. De landbouw is overwegend extensief en divers en vormt samen met natuur en recreatie een werklandschap waarin functies elkaar raken.

De bereikbaarheid vormt de levensader van Ameland. De veerverbinding met het vasteland maakt het eiland bereikbaar voor bewoners, bezoekers en goederen en is essentieel voor het functioneren van de samenleving en de economie. De haven van Nes is de toegangspoort tot het eiland. De overtocht is meer dan vervoer alleen: zij markeert de overgang van de wal naar het eiland en is onderdeel van de beleving en identiteit van Ameland. Op het eiland zelf nodigen fietspaden, dorpen en landschappen uit tot verplaatsen in een rustig tempo. Bereikbaarheid is daarmee niet alleen functioneel, maar ook onderdeel van het eilandgevoel.

ONTWERP

De natuur op en rond Ameland is van grote waarde. Het eiland ligt midden in het Waddengebied, een voortdurend veranderend landschap. De Waddenzee wordt beschouwd als een gebied van uitzonderlijke universele waarde en is als zodanig vastgesteld als UNESCO Werelderfgoed. Duinen, kwelders, bossen, polders en zee vormen samen een rijk geheel waarin natuur, landbouw, recreatie en cultuur elkaar raken. Grote delen van het eiland maken deel uit van Natura 2000 en het Natuurnetwerk Nederland. Tegelijk is het landschap ook een werklandschap, waarin landbouw al eeuwenlang een rol speelt en bijdraagt aan het open en groene karakter van het eiland. Daarnaast geven cultuurhistorische elementen, recreatief medegebruik en functies zoals waterberging en natuurinclusieve landbouw het landschap mede vorm.

Onder het zichtbare landschap ligt een minder zichtbare, maar onmisbare basis. Duinen en dijken beschermen het eiland tegen het water. Drinkwater wordt gewonnen in de duinen, afvalwater wordt zorgvuldig afgevoerd en gezuiverd. Energie- en dataverbindingen lopen door de grond op het eiland en onder de Waddenzee. Deze infrastructuur is essentieel voor veiligheid en leefbaarheid en is door de jaren heen met zorg ingericht en onderhouden.

Alles bij elkaar wordt Ameland gevormd door het landschap, de natuur, de dorpen, de gemeenschap, het erfgoed, de economie en het eilandgevoel. Deze waarden zijn sterk en waardevol. Daarom kiest Ameland voor versterken van wat er al is. Niet door het eiland opnieuw uit te vinden, maar door voort te bouwen op wat goed is, en alleen daar bij te sturen waar dat nodig is.

ONTWERP

2. Waarom een Omgevingsvisie?

Deze omgevingsvisie gaat niet over het opnieuw uitvinden van het eiland. Ze gaat over zorgvuldig verder: voortbouwen op wat goed is, behouden wat waardevol is, bijsturen waar dat nodig is en ruimte laten voor initiatieven die passen bij het karakter van Ameland.

2.1 We bouwen voort op wat er al is

Ameland begint niet vanaf nul. In 2010 stelde de gemeente de Structuurvisie Ameland vast. Deze visie gaf richting aan de ontwikkeling van het eiland voor de daaropvolgende jaren en bracht wonen, werken, toerisme, recreatie, landschap en ruimtelijke kwaliteit in samenhang in beeld. De structuurvisie fungeerde als kader voor de gemeentelijke organisatie en voor andere partijen op het eiland, zoals bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

Veel van die basis is nog steeds herkenbaar. Ameland is in de afgelopen jaren geleidelijk veranderd en meegegaan met maatschappelijke ontwikkelingen, maar heeft daarbij vastgehouden aan de kwaliteiten die het eiland maken tot wat het is. Die continuïteit is een kracht en vormt het vertrekpunt voor deze omgevingsvisie. De nadruk ligt daarbij op behoud, zorgvuldigheid en samenhang.

2.2 Waarom dan nu een omgevingsvisie?

Met de Omgevingswet werkt de gemeente met nieuwe instrumenten. De omgevingsvisie is daarin het document waarin de gemeente haar koers voor de fysieke leefomgeving vastlegt. Het gaat om de vraag wat we belangrijk vinden, waar ruimte is voor ontwikkeling en waar grenzen nodig zijn om waarden te beschermen.

De fysieke leefomgeving omvat alles wat we buiten zien, gebruiken en beleven: dorpen en gebouwen, wegen en paden, duinen en dijken, natuur en landschap, maar ook omgevingskwaliteit, gezondheid, veiligheid en duurzaamheid. De omgevingsvisie helpt om deze onderwerpen niet los van elkaar te bekijken, maar in samenhang.

Er komt een herkenbaar beeld naar voren: op Ameland gaat veel goed en er is veel om trots op te zijn. Tegelijkertijd gaat de wereld niet aan het eiland voorbij. Ontwikkelingen zoals vergrijzing, druk op de woningmarkt, klimaatverandering en waterveiligheid, de energietransitie, de afhankelijkheid van toerisme en veranderingen in landbouw en natuurbeheer vragen op onderdelen om keuzes. Deze omgevingsvisie biedt daarvoor een kader. Niet door alles vast te leggen of te willen sturen, maar door richting te geven. Zorgvuldig verder betekent: vasthouden aan wat werkt, verbeteren waar dat nodig is en ruimte laten voor ontwikkelingen die passen bij het eiland.

De omgevingsvisie is een strategisch kader. Zij laat zien hoe Ameland wil omgaan met bescherming, gebruik en beperkte ontwikkeling van de fysieke leefomgeving, met oog voor de balans tussen natuur, economie en toerisme, leefbaarheid, gezondheid en cultuurhistorie.

Niet alles kan overal, zeker niet op een eiland waar de ruimte schaars is en de natuur kwetsbaar. Tegelijkertijd laat de visie ruimte voor maatwerk en voor bestaande beleidslijnen die goed functioneren. Waar beleid stevig staat en goed werkt, is vooral sprake van vasthouden en consequent uitvoeren.

De omgevingsvisie vormt het fundament voor verdere uitwerking in programma's, het omgevingsplan en andere beleidsinstrumenten.

2.3 We gebruiken de visie om richting te geven aan samenwerking

De omgevingsvisie laat zien welke koers Ameland vaart, maar biedt bewust ruimte voor initiatieven uit de samenleving. Ideeën van inwoners, ondernemers en organisaties die passen binnen de waarden en richting van het eiland krijgen ruimte en worden waar mogelijk ondersteund. Daarbij staat kwaliteit boven kwantiteit.

De uitvoering van deze visie is geen taak van de gemeente alleen. Dat gebeurt in samenwerking: met de gemeenschap, andere overheden, terreinbeheerders en maatschappelijke partners. Zo blijft Ameland een

ONTWERP

eiland dat zich zorgvuldig en in eigen tempo ontwikkelt vanuit zijn eigen kracht.

2.4 Visie, plan, programma en beleid

Ameland heeft veel beleid binnen de fysieke leefomgeving al goed op orde. Daarom brengt deze visie vooral dat beleid samen. Dat betekent dat in het vervolg van deze visie regelmatig naar dat bestaande beleid verwezen wordt. In principe blijft dat beleid van kracht.

In de toekomst kan dat anders zijn. Het is goed mogelijk dat wanneer we beleid willen vernieuwen, we tot de conclusie komen dat het goed in de omgevingsvisie opgenomen kan worden. In dat geval kan de omgevingsvisie aangepast worden en het bestaande beleid ingetrokken.

In sommige andere gevallen kan het zijn dat de visie de basis vormt, maar er uitwerking nodig is. Dan is er aanvullend beleid nodig. Onder de Omgevingswet kan dat in een programma; soms is dat verplicht. Een programma is in feite een beleidsstuk, waarin de doelen uit deze omgevingsvisie concreter en specifieker worden. Bij vernieuwingen van beleid maken we steeds de afweging in hoeverre losstaand beleid/programma nodig is, of dat (een aanpassing van) de omgevingsvisie voldoende is.

Uiteraard is er onder de Omgevingswet ook het Omgevingsplan, dat veel concrete regels bevat en in plaats kwam van de bestemmingsplannen. Daarmee is het voor een belangrijk deel ook de uitwerking van deze omgevingsvisie. Het omgevingsplan werkt, ook technisch, anders dan de bestemmingsplannen. De komende jaren wordt daarom gewerkt aan het omzetten van de bestemmingsplannen naar het omgevingsplan.

ONTWERP

3. Verbonden met beleid op hogere schaalniveaus

De karakterschets van Ameland, zoals beschreven in hoofdstuk 1 en 2, vormt het vertrekpunt voor deze omgevingsvisie. Op basis van deze karakterschets zijn de waarden en kwaliteiten van het eiland uitgewerkt door middel van zes thema's: bereikbaarheid en infrastructuur, wonen en leefbaarheid, duurzaamheid: energie, water en klimaat, economie en toerisme, omgevingskwaliteit, en landschap en natuur. Per thema wordt beschreven wat er speelt, welke kwaliteiten bepalend zijn en waar de kern van het beleid ligt. Zo ontstaat per thema een hoofdlijn die laat zien wat Ameland belangrijk vindt en waar het accent ligt.

Niet elk thema vraagt om verandering. Op veel onderdelen is het beleid van de gemeente Ameland stevig, consistent en effectief gebleken. Daar gaat het vooral om koers vasthouden en zorgvuldig uitvoeren. Waar ontwikkelingen, opgaven vanuit hogere overheden of veranderende omstandigheden daarom vragen, worden accenten gelegd of worden keuzes verkend.

De omgevingsvisie van Ameland staat niet op zichzelf. Keuzes voor de fysieke leefomgeving worden ook bepaald door beleid en regelgeving op nationaal en provinciaal niveau. Dat betekent dat niet overal dezelfde speelruimte bestaat. Op sommige onderwerpen heeft de gemeente duidelijke invloed, op andere onderwerpen is de ruimte beperkt of ligt de verantwoordelijkheid grotendeels elders.

Voor Ameland is het van belang om deze kaders expliciet te betrekken bij de visie. Niet om het eiland te laten sturen door externe agenda's, maar om realistische, uitvoerbare keuzes te maken. De omgevingsvisie laat zien welke ruimte er is binnen het beleid van hogere overheden en hoe Ameland die ruimte gebruikt voor eigen keuzes.

3.1 Nationaal kader: richtinggevend voor water, natuur en ruimte

Op nationaal niveau zijn met name de (ontwerp-)Nota Ruimte, de beleidskaders en beheerplannen voor de natuur en het Nationaal Waterprogramma bepalend voor de ruimte die Ameland heeft om keuzes te maken.

In de (ontwerp-)Nota Ruimte (NOVI) schetst het Rijk de langetermijnvisie op de ruimtelijke inrichting van Nederland richting 2030 en 2050, met een doorkijk naar 2100. Voor de Waddeneilanden ligt de nadruk op waterveiligheid, klimaatadaptatie, zorgvuldig ruimtegebruik en het versterken van natuurlijke systemen. Grote wateren, zoals de Waddenzee en de Noordzee, spelen hierin een sleutelrol. Voor Ameland betekent dit dat terughoudendheid geboden is bij nieuwe bebouwing in kwetsbare gebieden en dat ruimte moet blijven bestaan voor natuurlijke dynamiek, waterveiligheid en toekomstige aanpassingen aan klimaatverandering. Waar mogelijk geldt: binnendijks wat binnendijks kan.

In de Programmatische Aanpak Grote Wateren geef het Rijk concreter aan hoe ze samen met andere partijen werkt aan toekomstbestendige grote wateren waar goede ecologische waterkwaliteit en hoogwaardige natuur goed samengaan met een krachtige economie.

Het Beleidskader Natuur Waddenzee beschrijft op hoofdlijnen hoe de natuurwaarden van de Waddenzee beschermd en versterkt moeten worden binnen het bredere gebruik van het gebied. Het kader concretiseert nationale en internationale verplichtingen en geeft richting over beleidskeuzes over vergunningverlening, beheer en ontwikkeling.

In de Natura 2000-beheerplannen is vastgelegd hoe beschermde natuurgebieden worden beheerd om Europese natuurdoelen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn te behouden of te herstellen. Ze geven aan welke maatregelen nodig zijn en welk gebruik wel of niet is toegestaan, en vormen daarmee een belangrijk juridisch toetsingskader. Dit zorgt ervoor dat ruimtelijke ontwikkelingen, recreatie en beheeractiviteiten op Ameland verplicht moeten aansluiten bij deze natuurdoelen.

De Waddenzee is één van de Natura 2000-gebieden. Daarnaast is ze sinds 2009 aangewezen als UNESCO werelderfgoed. Dat is vanwege de

ONTWERP

‘uitzonderlijke universele waarde’, die blijkt uit de unieke geologie en ecologie. Werelderfgoed is opgenomen in de Omgevingswet. Dat heeft tot gevolg dat activiteiten die invloed kunnen uitoefenen op het werelderfgoed verantwoord moeten worden. Het gaat niet alleen om activiteiten in het werelderfgoed zelf, maar om alle activiteiten die invloed kunnen hebben. Dat is vaak dichtbij het erfgoed, maar kan ook verder weg zijn.

Het Nationaal Waterprogramma is de uitwerking van de NOVI en kent op zijn beurt twee uitvoeringsprogramma’s. Het Programma Noordzee bepaalt wat er op de Noordzee waar mogelijk is. Het Deltaprogramma is het uitvoeringsprogramma dat zich richt op waterveiligheid, zoetwatervoorziening en klimaatbestendigheid. Voor het Waddengebied is een voorkeursstrategie opgesteld waarin duinen, kwelders, wadplaten en de Waddeneilanden zelf een beschermende en dragende rol vervullen. Deze natuurlijke systemen maken het mogelijk dat op de eilanden veilig gewoond en gewerkt kan worden, nu en in de toekomst. Voor Ameland betekent dit dat de lange termijn van water en bodem richtinggevend is bij ruimtelijke keuzes, ook wanneer dat beperkingen oplegt aan ontwikkeling.

3.2 Provinciaal kader: randvoorwaarden en kwaliteitsprincipes

Op provinciaal niveau bepalen de actuele Omgevingsvisie Fryslân en de Omgevingsverordening Fryslân de belangrijkste randvoorwaarden voor gemeentelijk beleid, samen met de omgevingsvisie van Wetterskip Fryslân. Deze kaders werken door in gemeentelijke plannen en projecten en hebben daarmee invloed op de keuzes die Ameland kan maken, onder andere op het gebied van natuur, landschap, cultuurhistorie, waterveiligheid, energie en zorgvuldig ruimtegebruik.

De provinciale visie gaat uit van het versterken van bestaande kwaliteiten en het zorgvuldig omgaan met ruimte. Ontwikkelingen zijn mogelijk, maar alleen wanneer zij passen binnen de draagkracht van landschap en omgeving. Voor Ameland betekent dit dat behoud, kwaliteit en inpassing vaak leidend zijn en dat niet iedere ontwikkeling overal wenselijk of mogelijk is.

In de provinciale omgevingsvisie wordt daarnaast ruimte geboden voor innovatieve ontwikkelingen, zoals het verkennen van een mogelijke dronecorridor boven het Waddengebied. Drones kunnen in de toekomst immers een rol spelen bij onder andere medische logistiek en andere vormen van transport.

Een blijvend inhoudelijk referentiekader vormt ook ‘Grutsk op ’e Romte’, waarin de landschappelijke en cultuurhistorische kernkwaliteiten van Fryslân zijn beschreven. Voor het Waddengebied en Ameland gaat het onder meer om de losse ligging van de eilanden, de samenhang met de Friese kust, het open polderlandschap, de binnenduinrand, het dijkensysteem, het maritieme erfgoed en de rust en leegte van strand en wad. Deze kwaliteiten vormen een duidelijke randvoorwaarde voor ruimtelijke keuzes op het eiland.

Ook Wetterskip Fryslân heeft een omgevingsvisie, een zogenoemde “Blauwe Omgevingsvisie” (BOVI). De visie is in samenwerking met de provincie opgesteld en draagt de titel "Fryslân Klimaatbestendig 2050+". Het is een strategisch beleidsdocument dat richting geeft aan een klimaatbestendige inrichting van Fryslân. Hierin zijn water en bodem sturend voor ruimtelijke ontwikkelingen. Het vormt de langetermijnvisie op waterbeheer en klimaatadaptatie voor Fryslân en het Groninger Westerkwartier.

3.3 Regionaal ‘kader’: gezamenlijke opgaven, gedeelde verantwoordelijkheden

Naast nationaal en provinciaal beleid is ook de regionale samenwerking van belang. Omdat de gemeente Ameland hier zelf voor gekozen heeft, is het geen opgelegd kader. Maar uiteraard geeft het wel richting. Het Rijk, de provincies Fryslân en Noord-Holland en de vijf eilandgemeenten werken samen aan het versterken van de brede welvaart op de eilanden. Aanleiding is het besef dat de eilanden aantrekkelijk zijn, maar ook kwetsbaar, en dat balans nodig is tussen wonen, werken, toerisme en natuur.

De samenwerking richt zich op vijf programmalijnen: Goed Wonen & Leven, Toekomstbestendig Ondernemen & Ontwikkelen, Optimaal Bereikbaar & Verbonden, Duurzame Energie en Circulaire Economie. Deze thema’s sluiten nauw aan bij de hoofdthema’s van deze omgevingsvisie.

ONTWERP

Het rijk, regio en de eilanden werken samen aan gerichte investeringen in leefbaarheid, bereikbaarheid en economische veerkracht. Voor Ameland biedt deze samenwerking daarmee een passend samenwerkings- en uitvoeringskader. De projecten versterken het eiland, zonder dat zij leiden tot grootschalige of ingrijpende veranderingen. Dat past bij de Amelander keuze voor continuïteit en het behouden van de huidige koers.

ONTWERP

Deel B

Onze koers

ONTWERP

4. De koers van Ameland: visie per thema

Koesteren wat ons sterk maakt, bouwen aan wat nodig is

Ameland blijft een leefbaar, herkenbaar en toekomstbestendig eiland door zijn unieke kwaliteiten te koesteren en zorgvuldig ruimte te geven aan wonen, werken, natuur en ontwikkeling.

4.1 Inleiding

Ameland staat voor een toekomst waarin de kwaliteiten van het eiland behouden blijven én waarin we zorgvuldig inspelen op nieuwe ontwikkelingen. In de vorige hoofdstukken is beschreven hoe Ameland er vandaag voor staat. Dat vormt het fundament voor de keuzes die we in dit visiehoofdstuk maken.

De hoofdlijnen per thema vormen de schakel tussen die analyse en onze koers voor de toekomst. Ze vatten samen waar het in essentie om draait binnen elk thema en maken duidelijk welke kwaliteiten we willen behouden, welke opgaven urgent zijn en waar de ruimte ligt voor ontwikkeling. Zo formuleren we onze ambities en hoe we daar aan werken.

De zes thema's in dit hoofdstuk geven richting aan de ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkeling van Ameland:

1. Bereikbaarheid en infrastructuur
2. Wonen en leefbaarheid
3. Duurzaamheid: energie, water en klimaat
4. Economie en toerisme
5. Omgevingskwaliteit
6. Landschap en natuur

Samen vormen zij het kompas voor de keuzes die we de komende jaren maken. De visie is realistisch en behoudend waar dat nodig is, maar biedt ook ruimte voor gerichte verbeteringen en vernieuwing. Steeds staat centraal wat Ameland Ameland maakt: een leefbaar, herkenbaar en toekomstbestendig eiland, gedragen door sterke dorpen, een uniek landschap en een hechte gemeenschap.

ONTWERP

4.2 Thema 1 BEREIKBAARHEID EN INFRASTRUCTUUR

Wat er speelt

Ameland draait op de veerverbinding met de wal. Onze samenleving en economie zijn volledig afhankelijk van de capaciteit en betrouwbaarheid van de veerdienst. De verbinding is essentieel voor wonen, werken, zorg, onderwijs en toerisme. Bereikbaarheid is daarom op Ameland geen “gewoon” thema. Het is randvoorwaardelijk: zonder bereikbaarheid kan het eiland niet functioneren. De regie voor deze verbinding ligt echter bij andere partijen. Dat maakt het thema extra actueel en complex.

De veerdienst is afhankelijk van concessie-afspraken, de rederij, de havens en vooral de bevaarbaarheid van de vaargeul. Het dichtslibben daarvan vormt een structureel risico.

In het MIRT-traject en bijbehorende onderzoeken (zoals rond Holwerd en mogelijke alternatieven) worden scenario’s verkend die gevolgen kunnen hebben voor de vervoersketen.

De vervoersketen

De kwaliteit van bereikbaarheid wordt bepaald door de hele keten: parkeren op de wal, aansluiten op OV, logistiek en bagage, fietsparkeren en aansluitingen op het eiland. Juist op die overstappunten ontstaan knelpunten, zoals parkeren en piekdrukte bij de veerdam (Nes), fietsparkeren en aansluiting van busdiensten op de sneldienst en tussen de dorpen.

Auto’s

Auto’s nemen ruimte in en beïnvloeden de beleving van rust en ruimte. Dat is versterkt doordat het aantal bezoekers en auto’s op het eiland toenam. Daarbij is ook de situatie aan de wal, met name het parkeren en de overstap in Holwerd, bepalend. De gemeente Ameland heeft daar geen formele bevoegdheid, maar keuzes over parkeercapaciteit en inrichting in Holwerd hebben directe gevolgen voor het aantal auto’s dat naar het eiland komt.

Havens

De havens (veerhaven/steiger, jachthaven, Ballumerbocht met werk-/museumhaven en KNRM) zijn belangrijk voor de logistiek en veiligheid. Slibvorming en technische staat van voorzieningen kunnen de werking van havens en de veiligheid (zoals uitvaren KNRM) raken.

Fietsen en OV

Ameland is een echt fietseiland. Het netwerk van fietspaden is goed ontwikkeld en belangrijk voor bewoners én bezoekers. Ook het openbaar vervoer is aanwezig, met buslijnen die de dorpen en belangrijke plekken verbinden. Voor autoverkeer is de Verbindingsweg de hoofdroute over het eiland. Fietsen worden intensief gebruikt, vooral in het hoogseizoen. In die periode zijn er dan ook veel fietsen in de dorpscentra te vinden.

Hoofdlijn & ambitie

Een veerverbinding die betrouwbaar en betaalbaar is en waar eilanders zeggenschap over hebben. Voor Ameland is een structureel minder betrouwbare verbinding daarom geen aanvaardbaar toekomstbeeld. En dus is varen op tij nooit een optie.

Ook een situatie waar er wel over, maar niet met Ameland gepraat wordt, is geen optie. Zeggenschap betekent dat we lobbyen voor een voorziening waar het eilandbestuur en de bewoners meebeslissen. We streven daarbij naar de veerverbinding als publieke voorziening.

We streven daarnaast naar een afname van de druk van auto’s op het eiland en het vanzelfsprekender en aantrekkelijker worden van duurzame alternatieven zoals fietsen en openbaar vervoer, zowel voor bezoekers als bewoners.

Uitwerking

Veerverbinding

Ameland wil een veerverbinding die betrouwbaar en betaalbaar is en waar eilandbestuur en -bewoners zeggenschap over hebben. De huidige concessiestructuur sluit onvoldoende aan bij de publieke belangen van het eiland. Het uitgangspunt is om toe te werken naar een publieke voorziening voor de veerverbinding, waarin het publieke belang en de continuïteit van het eiland centraal staan. Zolang de verbinding wordt uitgevoerd binnen een concessiemodel, blijft de gemeente zich actief inzetten om binnen dat model maximale betrouwbaarheid en betaalbaarheid en zeggenschap voor het eiland te waarborgen.

ONTWERP

Betrouwbaarheid betekent daarbij dat de hele dag gevaren wordt, niet alleen bij vloed. Geen varen op tij of een andere vorm van waterstandsafhankelijk varen dus. Dat heeft immers door afname in frequentie en capaciteit en het varen op andere tijden (zoals de nacht) direct onaanvaardbare gevolgen voor wonen, werken, zorg, onderwijs, bevoorrading en toerisme. Daarnaast is dat ook in het kader van veiligheid bij calamiteiten onaanvaardbaar, omdat het eiland dan voor (versterking van) de hulpdiensten onbereikbaar is. In het kader van calamiteiten is het ook noodzakelijk dat Ameland de lighaven blijft voor de veerboten.

Betrouwbaarheid betekent ook dat de capaciteit op orde is. Voor Ameland betekent dat, dat de capaciteit (d.w.z. het aantal afvaarten en hoeveelheid plekken op die afvaarten) niet mag dalen beneden het niveau van die van 2024. Hier speelt ook de capaciteit voor vrachtverkeer. Die is nu niet geregeld in de concessie en in de praktijk is het bijna onmogelijk om dat door een andere partij dan de concessiehouder te laten doen. Daarom blijft Ameland zich via lobby inzetten om dit onderdeel te laten zijn van de concessie.

Als laatste is het voor Ameland belangrijk dat er 24 uur per dag een verbinding met de vaste wal mogelijk is; ook ‘s nachts.

Beleidsmatig is over de veerverbinding in het verleden niet eerder iets vastgelegd. Met deze omgevingsvisie positioneert Ameland zich dan ook in wat voor ons essentieel is. En hoe we samenwerken met andere overheden en partners om ervoor te zorgen dat besluiten die het eiland raken, recht doen aan onze leefbaarheid, economie en gemeenschap. Verdere uitwerking hiervan is onder andere te vinden in de brieven die samen met de andere Friese eilanden zijn verstuurd aan het Rijk in reactie op het Programma van Eisen en de Nota van Uitgangspunten voor de veerconcessie van(af) 2029.

Daarnaast ziet Ameland zich gesteund door de Agenda 2050 van het Waddengebied, die door het Rijk in samenwerking met vele anderen (waaronder Ameland) is opgesteld. Daarin is namelijk vastgelegd dat ook in de toekomst, net als nu, op de eilanden goed gewoond, gewerkt en gerecreëerd moet kunnen worden. En dat een goede en betrouwbare bereikbaarheid daarin een basisvoorziening is. Dit laatste is verder uitgewerkt in de Routekaart van de Transitie Bereikbaarheid Waddeneilanden.

In die routekaart heeft het MIRT-traject een cruciale rol. Ameland volgt dat traject dan ook nauwlettend. Door het belang van snelle actie dringen we er bij het Rijk op aan om de planning te halen. In onze beleving is dat goed mogelijk door de waardevolle inzichten uit de voorloper van het traject, het Vervolgonderzoek bereikbaarheid 2030.

Cruciaal onderdeel van de bereikbaarheid van Ameland zijn ook de veerdam en havenfaciliteiten. Deze moeten klaar zijn voor de eisen van de toekomst. Door zeespiegelstijging en veranderende klimaatomstandigheden staan deze voorzieningen in toenemende mate onder druk. Onderhoud, aanpassing en ophoging van de veerdam en bijbehorende infrastructuur zijn noodzakelijk om de continuïteit van de veerverbinding te waarborgen. Dit vraagt forse investeringen die de gemeente niet kan dragen. Ameland is van mening dat dit de verantwoordelijkheid is van het Rijk. Daarom wordt samenwerking gezocht met provincie en Rijk en lobbyen we voor financiële ondersteuning.

Datzelfde geldt ook voor de loshaven in de Ballumerbocht. Die is belangrijk voor de aanvoer van (bijzondere) goederen naar Ameland, omdat medegebruik van de veerdam daarvoor bijna onmogelijk is. Om die zo te kunnen gebruiken, is een flinke investering nodig. Die kan de gemeente niet alleen dragen en daarom lobbyen we hiervoor bij Rijk en provincie.

Als laatste staan we open voor duurzame alternatieve vervoersvormen als aanvulling op de veerverbinding. We volgen in dat kader met belangstelling de ontwikkelingen op het gebied van verschillende vormen van elektrisch luchtverkeer. Onder andere daarom zetten we ons in ieder geval de komende 15 à 20 jaar in voor behoud van het vliegveld van Ameland.

Vervoer op het eiland

Ameland streeft naar een afname van de autodruk(te) op het eiland. De *Vervoersvisie Ameland: Vervoer in harmonie met eilandwaarden en seizoenen* (2023) schetst daarbij de kaders. Centraal staan veiligheid, comfort en duurzaamheid, met beperkte overlast voor natuur, landschap en leefomgeving. De visie richt zich vooral op vervoer óp Ameland, maar verbindt dit nadrukkelijk met de keten vanaf de wal. Een belangrijk doel is

ONTWERP

om het aantal auto's van bezoekers naar het eiland te reduceren met 35% (terug richting het niveau van 2011) en ook het aantal bewegingen op het eiland te verminderen. In de uitvoering daarvan wordt nadrukkelijk gekeken naar de mogelijkheden van een vignet, die bijvoorbeeld het meenemen van de auto voor korte(re) vakanties tegengaat. Waar mogelijk houden we hierbij rekening met de seizoenen.

Om dat doel te bereiken op een manier dat Ameland aantrekkelijk blijft voor bezoekers, is de hele ketenreis belangrijk. Randvoorwaarden moeten daarom op orde zijn, zoals dat ook genoemd is in het *Toerismebeleid Ameland: Van meer naar beter* (2023). Dan gaat het onder andere om bagagevervoer en Openbaar Vervoer op het eiland. Dit ligt grotendeels ook bij andere partijen, zoals de concessienemer busvervoer en andere ondernemers. De gemeente spant zich echter samen met de andere eilanden in om uit te zoeken hoe bagagevervoer vorm kan krijgen. Ook lobbyt ze voor goede busverbindingen op alle veer- en sneldiensten en voor frequente busverbindingen tussen alle dorpen.

Een ander deel van die ketenreis is het parkeren in Holwerd. De huidige concessienemer van de veerdienst heeft hier momenteel zo goed als een monopolie. Dat vindt Ameland onwenselijk. Parkeren zou in publieke handen moeten zijn, zodat met goedkoop parkeren ook gestuurd kan worden op het aantal auto's dat meegenomen wordt naar Ameland. Ameland zal zich daarom actief en nadrukkelijk uitspreken over ontwikkelingen aan de wal en inzetten op oplossingen die onnodig autoverkeer naar het eiland beperken.

Een andere manier om de autodruk te verminderen is het autoluw(er) inrichten van de dorpscentra. In Nes functioneert het goed en de gemeente ziet mogelijkheden voor andere dorpen.

Uiteraard is ook parkeren op Ameland van groot belang. Er is momenteel nog geen integraal parkeerbeleid; dit wordt uitgewerkt. Dit is relevant voor knelpunten bij de veerdam, in de dorpen en bij drukbezochte locaties. De gemeente werkt aan samenhangend parkeerbeleid. Uitgangspunt is daarbij dat parkeren ondersteunend is aan leefbaarheid, bereikbaarheid en omgevingskwaliteit. Daarbij wordt gezocht naar oplossingen die passen bij de schaal van het eiland en die overlast in dorpskernen beperken, zonder de bereikbaarheid voor bewoners, ondernemers en bezoekers onnodig te belemmeren.

De rol van de fiets op Ameland is gegroeid en zal waarschijnlijk blijven groeien. Dat zet soms druk op de infrastructuur, vooral bij grote en/of snelle fietsen op smalle fietspaden, zoals het pad door de duinen. Daar speelt ook dat een groot deel daarvan schelpenpad is en dit door afnemend aanbod van kwalitatief geschikte schelpen en toenemende kosten niet toekomstbestendig is. Ook zijn delen van het fietspad in natte tijden onbereikbaar. O.a. daarom willen we een visie op de toekomst van de fiets- en wandelinfrastructuur op Ameland.

Daarnaast vraagt het intensieve fietsgebruik, vooral in het hoogseizoen, blijvend aandacht voor voldoende en goed ingepaste voorzieningen voor fietsparkeren in de dorpen en bij belangrijke bestemmingen. Samen met bewoners en ondernemers zoeken we naar blijvende verbetering en toename van het gebruik van deze locaties. We kijken daarbij naar uitbreiding van het aantal plekken waar dat nodig en mogelijk is. Tegelijk accepteren we dat fietsparkeerfaciliteiten niet altijd afgestemd kunnen worden op de hoeveelheid fietsen op piekmomenten.

Andere infrastructuur

Een ander belangrijk onderdeel van de infrastructuur van Ameland zijn de primaire waterkeringen: de duinen (Noordzeezijde) en de Waddenzeedijk (Waddenzeezijde). Het Wetterskip Fryslân is beheerder van de Waddenzeedijk en het polderwaterbeheer; Rijkswaterstaat beheert de primaire duinwaterkering. Versterking en beheer van deze keringen volgen wettelijke normen en programma's, met eigen procedures en besluitvorming. Deze normen staan inmiddels ter discussie en er is sprake om deze te verlagen. Ameland is daar, net als de andere eilanden, de provincie en het Wetterskip, pertinent tegen. Die lijn is vastgelegd in de *Position Paper Verlaging dijknorm Waddeneilanden niet verantwoord* (2026).

Deze zeekeringen passen in het bredere thema van waterveiligheid, waarover de gemeente in samenwerking met de andere Waddeneilanden de hoofdlijn heeft vastgelegd in de *Integrale waterveiligheid strategie Waddeneilanden – Ameland* (2024). Ameland heeft daarbij de ambitie gekozen om in het geval van overstromingen in te zetten op schuilen,

ONTWERP

overleven en basis voor herstel vitale infrastructuur. Dat betekent dat schuilplekken en vitale infrastructuur ook beschermd moeten worden. De gemeente neemt dit daarom op in het Omgevingsplan.

Beheer

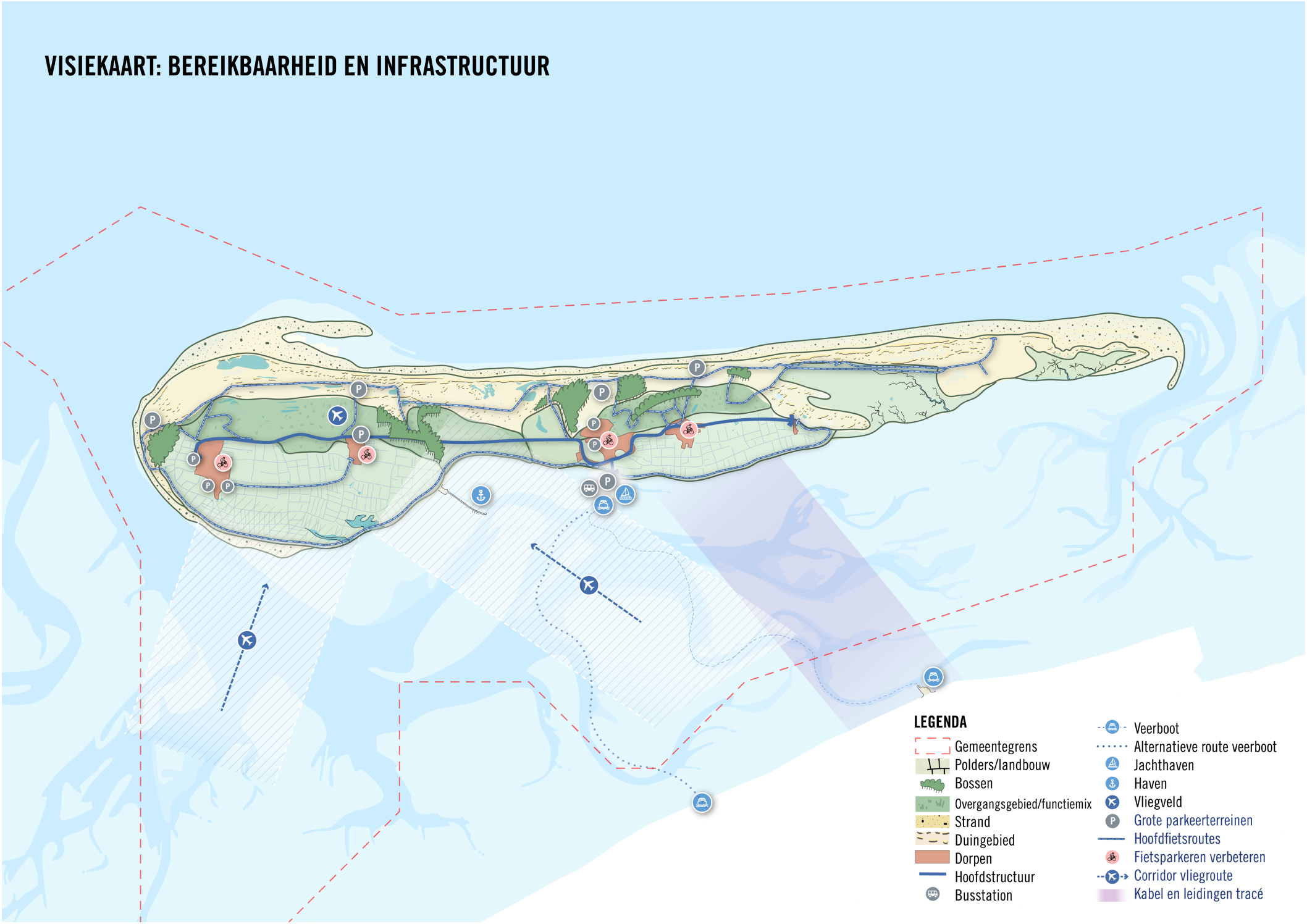
De gemeente is als eigenaar of (mede)beheerder verantwoordelijk voor de kwaliteit van veel infrastructurele voorzieningen. Het uitgangspunt is: het huidige hoge kwaliteitsniveau behouden, op basis van beheer- en onderhoudsplannen. Dit gaat onder meer om wegen, fietsvoorzieningen, afvalinzameling, strandovergangen en delen van de openbare ruimte. In beheerplannen zijn deze zaken uitgewerkt, waarbij het beheerplan afval en reiniging wordt herzien.

Wat we doen

- We lobbyen in samenwerking met de andere eilanden voor de veerverbinding als publieke voorziening.
- We maken ons richting het Rijk sterk (lobby) voor een betrouwbare en betaalbare veerverbinding waar eilander bestuur en bewoners zeggenschap over hebben.
- We lobbyen voor parkeervoorzieningen in publieke handen aan de walzijde van de veerverbinding.
- We lobbyen om vrachtverkeer onderdeel te laten zijn van de concessie.
- We volgen de ontwikkelingen over elektrisch vliegverkeer.
- De mogelijkheid van autoluwere dorpen wordt samen met de dorpen verkend. Dit kan leiden tot gebiedsgerichte afspraken en, waar passend, tot aanpassingen in het omgevingsplan.
- We lobbyen voor busvervoer dat zowel op Ameland als in Holwerd op elke veerboot en sneldienst aansluit.
- We lobbyen voor frequente busverbindingen tussen alle dorpen.
- We lobbyen bij de busconcessiehouder om het Verdekspad (weer) op te nemen in de busroute, zodat die ook gebruikt kan worden voor lang(er) parkeren voor een reis naar het vaste land.
- We werken parkeerbeleid uit
- We stimuleren samen met de andere eilanden via onderzoek het verbeteren van het bagagevervoer van (in ieder geval) kofferbak tot accommodatie.
- We lobbyen om financiële ondersteuning van Rijk (en provincie) voor toekomstbestendig maken (o.a. ophogen) van de havenfaciliteiten (veerdam en Ballumerbocht).
- We ontwikkelen een visie voor de optimalisatie van de fiets- en wandelinfrastructuur.
- We zoeken samen met bewoners en ondernemers naar toenemende verbeteringen van het fietsparkeren in de dorpen
- We lobbyen tegen het verlagen van de dijknormeringen
- We vertalen de waterveiligheidsstrategie in ruimtelijke regels.
- We herzien het beheerplan afval en reiniging.
- We onderzoeken hoe de veerdam efficiënter ingericht kan worden op het gebied van auto- en fietsparkeren en -gebruik.

ONTWERP

VISIEKAART: BEREIKBAARHEID EN INFRASTRUCTUUR

4.3 Thema 2 WONEN EN LEEFBAARHEID

Wat er speelt

Ameland is in de eerste plaats een eiland om te wonen. De ruim 3.800 inwoners wonen vooral in de vier dorpen: Hollum, Ballum, Nes en Buren. De natuurlijke grenzen van het eiland spelen een belangrijke rol. In combinatie met het belang van natuur, landschap en open ruimte zijn grote ontwikkelingen bijvoorbeeld niet vanzelfsprekend.

De leefbaarheid van het eiland wordt gedragen door sterke dorpen, een hechte sociale structuur en voorzieningen die passen bij de schaal van de gemeenschap. Daarnaast hangt het sterk samen met de beschikbaarheid van woningen, bereikbaarheid, ontmoetingsplekken en zorg dichtbij.

Op dit thema spelen ook demografische ontwikkelingen als vergrijzing (toename van het aantal ouderen) en ontgroening (afname van het aantal geboren kinderen). Deze ontwikkelingen hebben impact op de behoefte aan (soort) woningen en voorzieningen.

Ook toerisme speelt door op het thema wonen, bijvoorbeeld in personeelshuisvesting. In piekperioden is er extra personeel nodig, terwijl de woningmarkt krap is.

Hoofdlijn & ambitie

Wonen en leefbaarheid hangen nauw samen. Een prettig dorp gaat niet alleen over woningen, maar ook over voorzieningen, bereikbaarheid, ontmoetingsplekken en zorg dichtbij. Juist op een eiland is het belangrijk dat wonen, werken en voorzieningen in balans blijven. Dat bepaalt of Ameland ook in de toekomst een plek blijft waar mensen graag wonen, opgroeien, werken en oud worden.

We maken dan ook slimme keuzes: benutten wat er al is, zorgvuldig verdichten waar dat past, en goed kijken naar woningtypen en doelgroepen. Daarbij hanteren we duidelijke regels en oplossingen die passen bij het eiland en geen ongewenste druk zetten op de reguliere woningvoorraad.

We behouden de sterke sociale structuur van de dorpen. Dat betekent dat we zorgen voor passende voorzieningen en ontmoetingsplekken die bijdragen aan vitaliteit, gezondheid en onderlinge samenhang. Ameland bouwt voort op een stevig fundament. Onze koers is bewust behoudend en zorgvuldig: versterken wat goed werkt en gericht inspelen op lokale behoeften.

Uitwerking

Voor dit thema bouwen we voort op bestaand beleid. Deze kaders bepalen hoe Ameland omgaat met wonen, voorzieningen en sociale opgaven. De omgevingsvisie brengt de samenhang tussen deze kaders in beeld en legt de ruimtelijke koers vast.

Woonvisie

De *Woonvisie 2024-2028* geeft richting aan het volkshuisvestingsbeleid. De kern is: “Het behouden en waar nodig extra realiseren van voldoende en betaalbare koop- en huurwoningen voor doelgroepen met een binding aan Ameland nu en in de verre toekomst.” De Woonvisie benadrukt daarbij drie uitgangspunten:

- De gemeenschap centraal.
- Werkers wonen op Ameland.
- Ameland aardgasloos en CO_2-neutraal in 2035 (koppeling met duurzaamheid).

De ruimtelijke lijn is herkenbaar: nieuwe woningen vooral binnen de kernen (inbreiding, herstructurering) en zorgvuldig omgaan met schaarse ruimte. Open ruimten tussen dorpen, en tussen dorp en landschap, blijven belangrijk om het eilandkarakter te behouden.

Ook behoud van bestaande woningen voor permanent wonen is belangrijk. Volledig recreatief gebruik van woningen is niet toegestaan en wordt actief tegengegaan. Alleen recreatief medegebruik, zoals een inpandig appartement, is onder voorwaarden en met vergunning mogelijk.

Ondanks dat de looptijd van de huidige woonvisie nog niet voorbij is, werken we wel aan de opvolger. Sinds de Wet versterking regie volkshuisvesting is de verplichte woonvisie namelijk vervangen door een verplicht Volkshuisvestingsprogramma.

ONTWERP

Woningvoorraad

Het gemeentelijk woningbedrijf speelt een cruciale rol op het thema van wonen. Ze verhuurt niet alleen een belangrijk deel van de woningen op Ameland, maar houdt zich ook bezig met de vraag welke woningen waar nodig zijn. Het *Strategisch voorraadbeleid* is daarbij een belangrijke leidraad. De huidige dateert uit 2017 en momenteel wordt gewerkt aan een herziening onder de naam Strategisch complexbeheerplan woningvoorraad GWA. Dit is belangrijk om keuzes te maken over: voor wie bouwen en verhuren we, welke woningen zijn nodig (type, grootte, doelgroep) en hoe houden we de voorraad toekomstbestendig.

Personeelshuisvesting en bedrijfswoningen

Op dit moment is de *Beleidsnotitie bedrijfswoningen en personeelshuisvesting* (2017) leidend. De gemeente werkt echter aan een herziening. Het toerismebeleid en de woonvisie geven hiervoor met richtinggevende uitspraken het kader. Het uitgangspunt is dat werkers op Ameland wonen. En dat de mate van ondersteuning van de gemeente afhangt van de mogelijkheden die ondernemers zelf hebben. Dit onderwerp raakt wonen, economie en toerisme tegelijk.

Leefbaarheid, welzijn en zorg

Leefbaarheid gaat verder dan wonen. Bestaand beleid in het sociaal domein en welzijn beschrijft hoe Ameland werkt aan gezondheid, meedoen, ontwikkeling, ondersteuning en een sterke gemeenschap. Het gaat dan om het *Beleidskader sociaal domein regio Noordoost-Friesland* (2023), de visie op ouderenzorg *Een leven lang op Ameland* (2017) en de *Visie toekomstbestendig welzijnswerk Ameland* (2021). Het genoemde beleidskader sociaal domein wordt in 2026 herzien.

Het beleid is erop gericht dat iedereen een leven lang op Ameland kan wonen en meedoen. En dat ouderen zo lang mogelijk zelfstandig wonen met passende ondersteuning, of anders in woonvormen waar zorg dichtbij is. Dat vraagt om passende woningen (ook kleiner en gelijkvloers) en goede verbindingen met zorg en voorzieningen. Ameland ziet daarin goede kansen voor ouderenhofjes en doet daar verder onderzoek naar.

Tegelijk is de toegankelijkheid van de openbare ruimte, maatschappelijke voorzieningen en andere gebouwen van essentieel belang. Als gemeente houden we bij ruimtelijke ingrepen (d.w.z., inclusief (ver)bouwactiviteiten) dan ook rekening met deze toegankelijkheid. Ook moedigen we anderen aan ditzelfde te doen. Op die manier zorgen we dat iedereen, bewoner en bezoeker, kan meedoen.

Maatschappelijke voorzieningen

Maatschappelijke voorzieningen spelen een belangrijke rol in leefbaarheid, doordat ze plek bieden voor ontmoeting en (sociale) activering. Toekomstbestendigheid van deze voorzieningen is dan ook belangrijk. Niet elk dorp heeft dezelfde schaal. Dat vraagt om bewuste keuzes: wat moet in elk dorp aanwezig blijven, wat kan gedeeld worden, en hoe zorgen we dat dorpen levendig blijven, ook buiten het hoogseizoen.

Het *Accommodatiebeleid gemeentelijke gebouwen* (2025-2026) is hier leidend, samen met de resultaten van het participatieproces. Op die manier geeft de gemeente samen met de samenleving richting aan de toekomst van de voorzieningen. Nu de onafhankelijk participatie voor Nes-Buren ook is afgerond, bekijken hoe we die mee nemen in het beleid en geven we uitvoering aan dat beleid.

Wat we doen

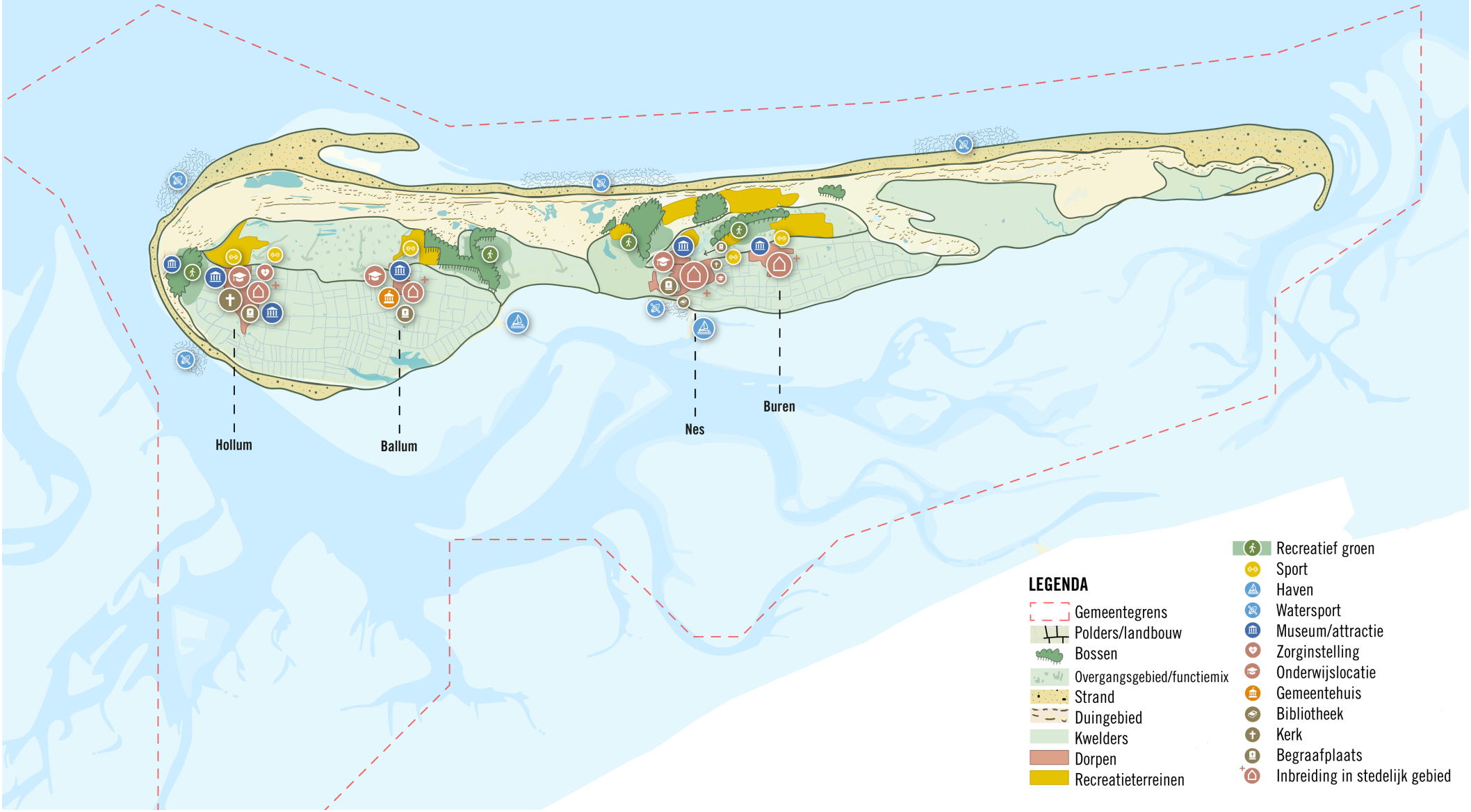
- We zetten in op integrale samenwerking tussen ruimtelijke ontwikkeling, economie, sociaal domein, zorg, onderwijs en maatschappelijke partners.
- Uitvoering geven aan de woonvisie, met o.a.
    - woningbouw, waarbij we bij toekomstige keuzes voor woningbouwlocaties het principe inbreiden boven uitbreiden hanteren;
    - waar mogelijk inzetten voor betaalbaarheid, zoals via sociale koopwoningen en startersleningen;
    - verder onderzoek naar ouderenhofjes
    - blijvend tegengaan van strijdig woninggebruik.
- Opstellen van Volkshuisvestingsprogramma als opvolger van de woonvisie.
- De huisvestingsverordening wordt samen met de op te stellen leegstandsverordening blijvend ingezet om schaarse woonruimte te beschermen en nieuwe ontwikkelingen te kunnen sturen.
- Opstellen Strategisch complexbeheerplan woningvoorraad GWA als opvolger van het Strategisch voorraadbeleid.

ONTWERP

- Herziening Personeelshuisvestingsbeleid.
- Tegengaan recreatieve verhuur van permanente woningen.
- Uitvoering accommodatiebeleid.
- Uitwerken van nieuw beleidskader Sociaal Domein.
- We maken toegankelijkheid een leidend principe bij alle gemeentelijke ruimtelijke ingrepen.
- We moedigen anderen (bv. ondernemers) aan om datzelfde te doen.

ONTWERP

VISIEKAART: WONEN EN LEEFBAARHEID

4.4 Thema 3 DUURZAAMHEID: energie, water en klimaat

Wat er speelt

Ameland heeft al sinds 2019 de ambitie om 15 jaar voor te lopen op landelijke doelstellingen voor het terugdringen van de CO_2-uitstoot. Die uitstoot neemt af op Ameland, met dank aan besparing, elektrificatie en de opwek van duurzame zonne-energie. Het tempo is echter te laag om de doelstelling te halen. Zonder andere vormen van duurzame energie is het zelfs onmogelijk om de landelijke doelstelling zelf te halen.

Daarnaast vraagt elektrificatie veel van het elektriciteitsnet. Netcongestie en het verzwaren van het netwerk door de netbeheerder zijn daarom ook bepalend voor wat wanneer mogelijk is.

Water is op een eiland een alomtegenwoordig onderwerp. Daarbij gaat het niet alleen om waterveiligheid (zie thema 1), maar ook om de drinkwatervoorziening. Door het veranderende klimaat neemt de druk op dit systeem steeds meer toe. Droogte en verzilting zorgen voor druk op de zoetwaterbel in de duinen, die versterkt wordt door de watervraag van het toerisme. Tegelijk zorgt klimaatverandering ook voor een toename van hevige buien, wat veel overlast veroorzaakt. Wateroverlast en droogte zijn daarom twee belangrijke vraagstukken. Op deze onderwerpen zijn er meerdere partijen met een rol. Naast de gemeente zijn dat Wetterskip Fryslân, Vitens, terreinbeheerders en het Rijk (Rijkswaterstaat).

Naast water zijn er andere grondstoffen die schaars worden en vragen om een handelswijze waarbij zo weinig mogelijk (nieuwe) grondstoffen gebruikt worden (circulariteit).

Hoofdlijn & ambitie

Ameland wil zo snel mogelijk de CO_2-uitstoot terugdringen. Dat doen we door zelfvoorzienend te zijn: gebruik maken van lokaal opgewekte energie en warmte, zodat we niet afhankelijk zijn van anderen. Het feit dat iedereen mee kan doen is daarbij belangrijker dan het precieze jaartal waarin de ambitie gehaald wordt. Wel zetten we een stap bij, door het toevoegen van aanvullende betrouwbare bronnen van duurzame energie. Daarvoor onderzoeken we o.a. mogelijkheden voor windenergie op zee.

Om verschillende opgaven op gebied van watervoorziening en wateroverlast het hoofd te bieden, stellen we een integrale aanpak op. Met duidelijke vertrekpunten voor het vasthouden van water, het tegengaan van wateroverlast, drinkwater en klimaatadaptatie en met een gezamenlijk integraal waterplan (2027) als uitvoeringsinstrument.

Uitwerking

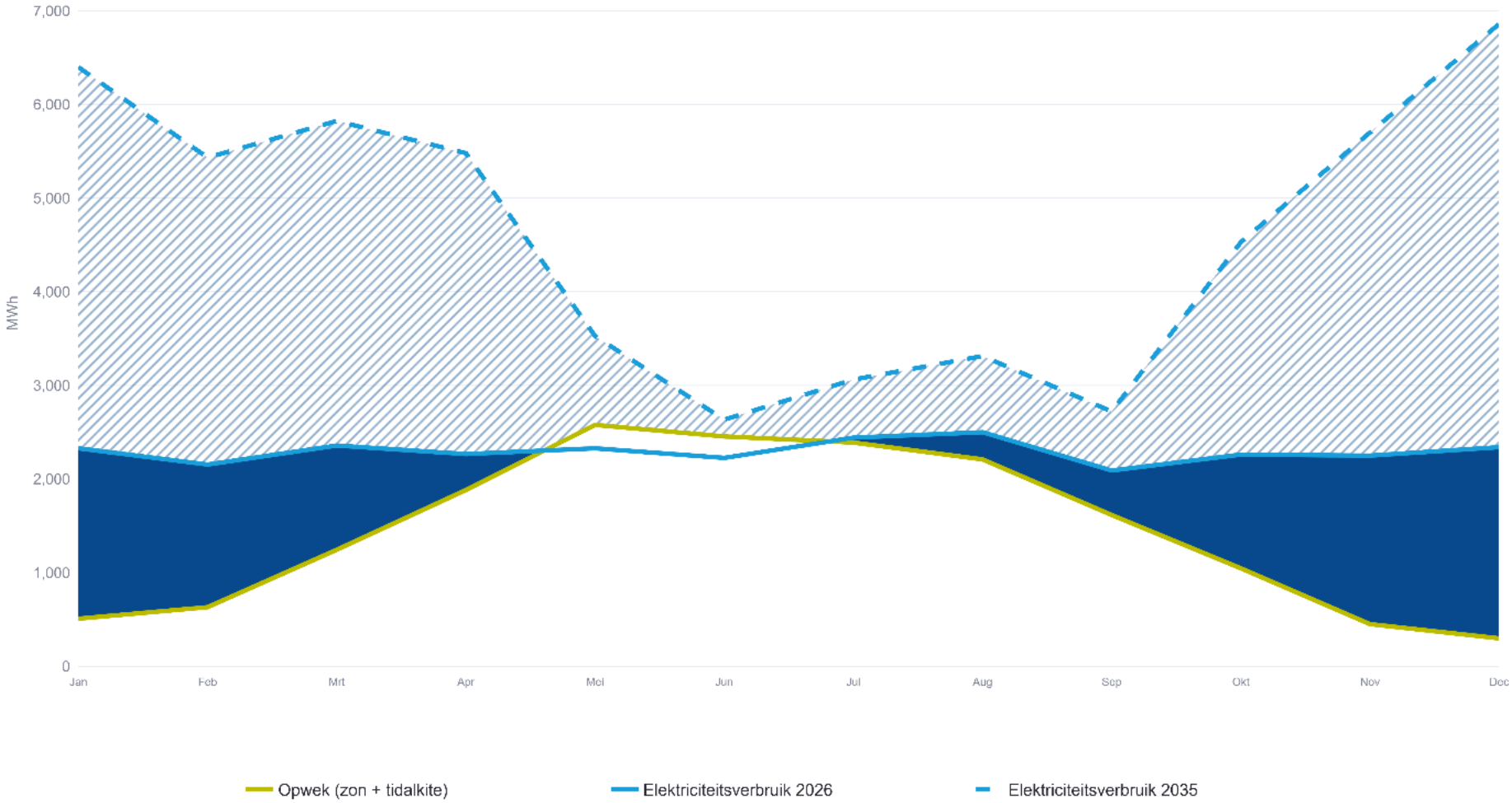
Energie

Het *Programma Duurzaamheid 2023–2027* is de leidraad voor de ambitie van Ameland. Het programma richt zich via besparen, verwarmen, opslaan en opwekken op een betaalbaar, betrouwbaar, toekomstbestendig en slim energiesysteem (“Energienet Ameland”). Dit programma vormt het belangrijkste gemeentelijke kader voor de duurzaamheidsaanpak en blijft leidend voor de uitvoering. Wel is het toe aan een update, die we in 2026/2027 vormgeven.

Die versnelde update heeft te maken met het Programma Warmte, die gemeenten van het Rijk waarschijnlijk in 2027 moeten vaststellen. Dat programma is de opvolger van de Amelander *Transitievisie Warmte* (2021), die richting geeft aan de overgang naar aardgasvrij verwarmen. In het programma warmte zullen we concreter bepalen welke gebieden wanneer aardgasloos worden en welke oplossingen daarbij passend zijn op het eiland.

De noodzaak van een update van het programma duurzaamheid hangt echter ook samen met het feit dat de ambitie toe is aan een realiteitscheck. Afgelopen jaren daalt het energie- en gasverbruik wel enigszins, maar nog lang niet snel genoeg om in de buurt te komen van de huidige ambitie van Ameland (vergelijk Figuur 1). Zeker omdat het elektriciteitsverbruik met name in de wintermaanden nog enorm zal toenemen door uitfasering van het aardgas. Verreweg de grootste bron van hernieuwbare energie op Ameland is op dit moment zonne-energie. Omdat die in de wintermaanden het minst oplevert, is er een noodzaak om andere bronnen van hernieuwbare energie toe te voegen aan de energiemix.

ONTWERP

Figuur 1. Huidige elektriciteitsverbruik (doorgetrokken blauwe lijn), opwek (groene lijn) en verwacht elektriciteitsverbruik in 2035 (onderbroken blauwe lijn). Het donkerblauwe gebied is de energie die in de huidige tijd via de wadkabel binnengehaald wordt (en dus een tekort aan opwek op het eiland zelf). Het gestreepte gebied is de extra elektriciteit die daar bovenop in 2035 nog nodig is, door elektrificatie van warmte en vervoer.

ONTWERP

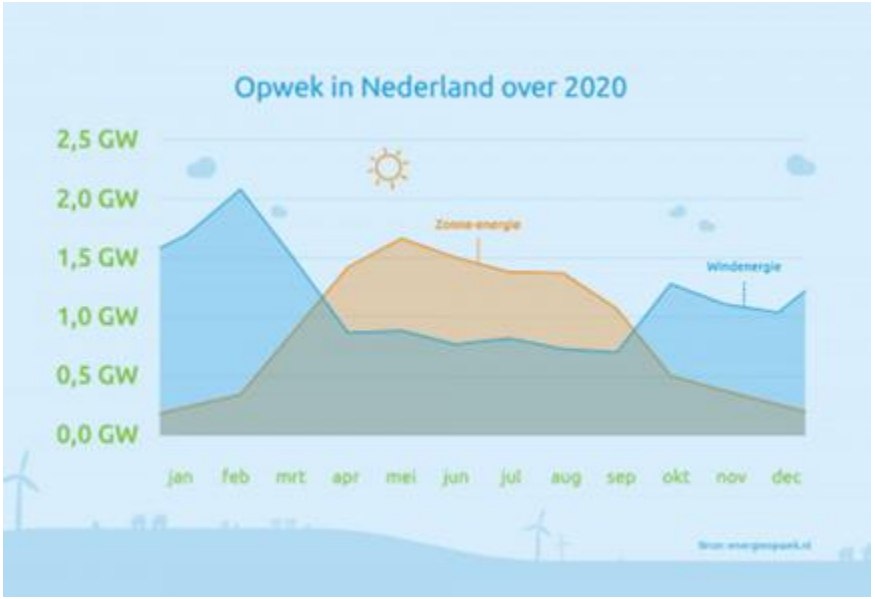
We volgen daarom nauwgezet de ontwikkelingen rondom getijdenenergie in het Amelander gat en willen opschalen als dat mogelijk is. Of dat echter haalbaar is, is hoogstens onzeker, waardoor we ook kijken naar andere bronnen. Windenergie is daarbij een ideale aanvulling, juist omdat die in de wintermaanden meer opwekt dan in de zomermaanden (Figuur 2). Vanwege de impact op het landschap, is wind op land niet wenselijk op Ameland. Om die reden wordt eerst naar andere oplossingen gekeken. Het valt echter niet uit te sluiten dat in de toekomst een keuze gemaakt moet worden tussen (zoveel mogelijk) zelfvoorzienend zijn qua energie / het halen van (landelijke) doelstellingen aan de ene kant en de bezwaren tegen windenergie op land aan de andere kant.

Een alternatief is wind op zee. Een locatie dichtbij de huidige NAM-productieplatforms op zee lijkt daarbij ideaal, omdat op die manier horizonvervuiling beperkt is en daar al een (zware) elektriciteitskabel ligt. Dit gebied ligt echter buiten de gemeente- en provinciegrens. We onderzoeken daarom in de komende periode hoe haalbaar dit is, wat daarvoor nodig is en wie we daarvoor mee moeten nemen.

In aanvulling daarop blijven we onderzoek doen naar en gaan we waar mogelijk over tot implementatie van andere vormen van duurzame energie, zoals bodemwarmte en vergassing. Ook zoeken we naar geschikte locaties voor installaties die nodig zijn voor deze vormen van energie. Bovengenoemde update en het op te stellen Programma Warmte werken deze keuzes verder uit.

De energietransitie kan niet zonder goede infrastructuur, maar die ligt grotendeels buiten onze macht. Wel lobbyen we daarom voor die goede infrastructuur, die we aanvullen met zoveel mogelijk lokale opwek en opslag. Voor die lokale opslag gaan we op zoek naar geschikte locaties dicht bij de dorpen en/of dicht bij de locaties waar de energie opgewekt wordt.

Zo hebben we maximale autonomie op het gebied van energie. Onderdeel daarvan is ook de huidige aardgasproductie, die niet past in een duurzame en autonome energietoekomst. We lobbyen daarom bij Rijk, NAM en andere betrokken partijen voor beëindiging van gaswinning op land en zee uiterlijk in 2035. En we maken daarbij afspraken maken over hergebruik van de bestaande stroomkabel. We willen die namelijk gebruiken voor de energievoorziening van Ameland, inclusief de elektrificatie van de veerverbinding en andere functies op het eiland.

Figuur 2. Vergelijking tussen energie-opwek uit zon en uit wind in Nederland in 2020, door het jaar heen.

Water

Klimaatverandering zet het watersysteem op het eiland onder druk. Door droogte en een stijgende zeespiegel komt de zoetwaterbel op het eiland steeds meer onder druk te staan. Dit heeft gevolgen voor de watervoorziening op het eiland, zowel op het gebied van drinkwater als voor de watertoevoer van natuurgebieden. Ook de toenemende watervraag in de zomer als gevolg van toerisme op het eiland is daarbij een factor. Waterbesparing en slimmer omgaan met water wordt daarom ook steeds belangrijker voor de leefbaarheid van zowel mens als natuur. We zien het als onrealistisch dat Ameland zelfvoorzienend zal worden op het gebied van drinkwater en dus zal de verbinding met de wal belangrijk blijven. We lobbyen daarom voor behoud daarvan. Dat verandert echter niets aan de ambitie om zo zuinig mogelijk met (drink)water om te gaan op Ameland.

ONTWERP

Tegelijk zorgt het veranderende klimaat ook voor wateroverlast. Hevige regenbuien, waarbij veel water in een relatief korte periode neerslaat, zorgen voor hoge druk op de waterafvoer van het eiland. Dat zorgt voor wateroverlast op o.a. recreatieterreinen en fietspaden. Waar mogelijk moet het overschot aan water vastgehouden worden, waarbij de overlast voor bestaande functies beperkt wordt. Daarbij is een goede samenhang vereist met peilbeheer in de polders en natuurgebieden.

De gemeente Ameland kan dat niet alleen. Op veel onderdelen zijn ook Wetterskip Fryslân, Rijkswaterstaat, Vitens en de provincie belangrijk. Een integrale samenwerking is daarom belangrijk en de gemeente is voorstander van een Integraal Waterplan. Dit wordt in samenwerking met de provincie, Wetterskip en Vitens opgesteld.

De belangrijkste vertrekpunten zijn daarbij het in stand houden van de zoetwaterbel en de drinkwatervoorziening. Ruimtelijke ontwikkelingen (zoals kelders) mogen daarbij de grondwaterstand en drinkwatervoorziening niet onder druk zetten. Er wordt gestuurd op het beperken van wateroverlast, het vasthouden van water waar dat kan en het versterken van natuurlijke systemen. Zoals bijvoorbeeld bij de Vleijen, waar het watersysteem verbeterd wordt, om naast de recreatieve kwaliteit ook de waterkwaliteit te verhogen.

Het rioleringssysteem is een kernvoorziening voor volksgezondheid, het voorkomen van wateroverlast en een aantrekkelijke woon- en recreatieomgeving. Beleid daarover is op dit moment vastgelegd in het *Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2020-2025,* dat verlengd is tot en met 2026. Tegelijkertijd wordt gewerkt aan de omzetting van het GRP naar een Programma Water en Riolering (PWR). Dat programma gaat verder dan het GRP en zal ook gaan over oppervlakte- en grondwater. Daarin zetten we in op het beperken van wateroverlast, onder andere door waar mogelijk hemelwater van verhard oppervlak af te koppelen van het riool en regenwater lokaal vast te houden, te infiltreren of vertraagd af te voeren.

Waterveiligheid

Op het gebied van waterveiligheid werkt de gemeente Ameland samen met de andere Waddeneilanden. Hierbij is een Integrale Waterveiligheidsstrategie voor alle Waddeneilanden opgesteld (zie thema 1 Bereikbaarheid en infrastructuur).

Milieu, bodem en veiligheid

De gemeente werkt voor een deel van de milieutaken samen via de FUMO. Voor bodem gelden regionale kaders zoals de *Nota bodembeheer* (2011) en het bodemkwaliteitsbeleid. Deze vallen onder het overgangsrecht van de Omgevingswet en onderdelen daarvan worden meegenomen bij de vorming van het Omgevingsplan. Binnen het bodemdossier vragen ook nieuwe ontwikkelingen, zoals PFAS-verontreiniging, aandacht. Aanpak daarvan vraagt om afstemming met provincie en andere partners, waarbij landelijke normen en richtlijnen leidend zijn.

De gemeente Ameland is verantwoordelijk voor de veiligheid van inwoners, forenzen en toeristen die op Ameland wonen, werken en recreëren. Op een eiland als Ameland spelen op dit gebied verschillende onderwerpen, zoals scheepvaart, natuurbrandrisico, evenementen, strandveiligheid en crisisbeheersing. De omgevingswet vraagt om veiligheid vroegtijdig mee te nemen in ruimtelijke keuzes. Dit vraagt ook om afstemming met de Veiligheidsregio. Met het *Integraal Veiligheidsplan Ameland* (2025-2028) legt de gemeente de prioriteiten op het gebied van veiligheid vast. De vier hoofdpunten zijn daarbij jeugdoverlast, digitale veiligheid, ondermijning en een veilige woon- en leefomgeving. In aanvulling op die prioriteiten onderzoeken/bespreken we de veiligheid rondom de aardgasleiding op het eiland en de noodzaak om die te verhogen met strengere bouweisen.

Circulariteit: onderwerp groeit, maar vraagt nog richting en keuzes

Circulariteit is breder dan afval. Het gaat ook om hergebruik van materialen bij bouw en onderhoud, slimmer omgaan met grondstoffen, en het beperken van verspilling van energie en water. Op Ameland is hier ruimte voor lokale initiatieven, maar het onderwerp vraagt nog om een heldere lijn: wat verwachten we bij nieuwbouw en renovatie, en hoe ondersteunen we goede voorbeelden. We sluiten daarbij aan op regionale en provinciale initiatieven zoals Circulair Fryslân en werken samen met de andere Waddeneilanden.

Wat we doen

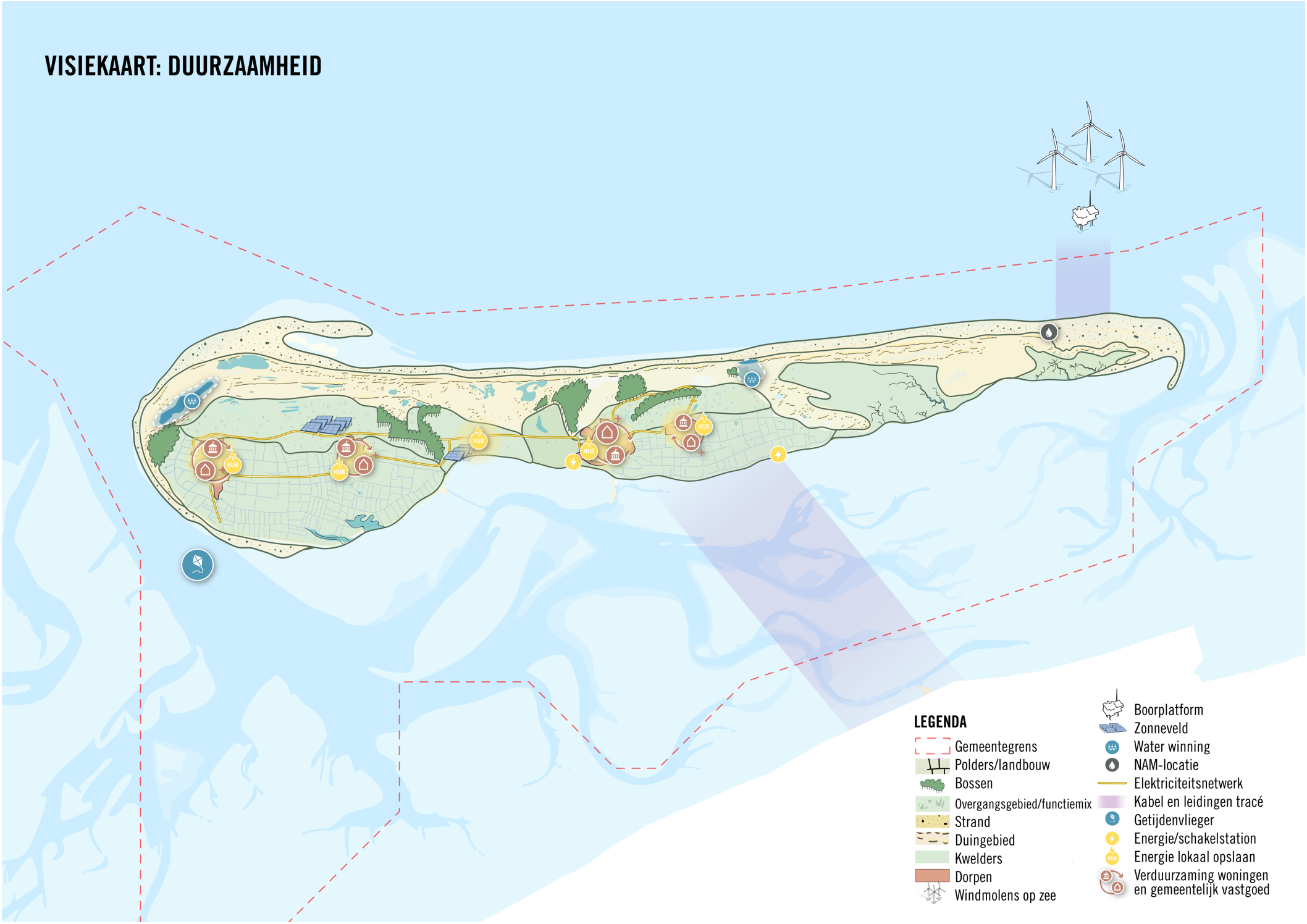
- We onderzoeken of en hoe windenergie in de buurt van de huidige gasproductielocatie op zee mogelijk is.

ONTWERP

- We lobbyen voor de afbouw van gaswinning en het overdragen van de huidige NAM-kabel aan Ameland, om te gebruiken voor de Amelander energietransitie.
- We ronden de bouw van het energiepark en energierotonde in de Ballumerbocht af.
- Als getijdenenergie een succes blijkt, zetten we ons ervoor in om op te schalen.
- We blijven ons profileren als ideale locatie voor experimenten op het gebied van duurzame energie en warmte.
- We onderzoeken hoe en op welke locatie grote batterijen kunnen helpen om opgewekte energie op piekmomenten te gebruiken.
- We vernieuwen het programma Duurzaamheid en gaan verder met de uitvoering.
- We stellen een programma Warmte op en voeren deze uit.
- We lobbyen voor goede infrastructuur voor elektriciteit.
- We onderzoeken hoe bodemenergie in combinatie met collectieve warmtepompen onze dorpen kunnen verwarmen en waar installaties daarvoor geplaatst kunnen worden.
- We blijven inwoners en recreatiewoningeigenaren praktisch ondersteunen en stimuleren bij energiebesparing.
- We ronden het onderzoek naar de haalbaarheid van vergassing en vergisting af en geven het waar mogelijk een plek in de energievoorziening op piekmomenten.
- We lobbyen voor behoud van de waterleiding van de wal naar Ameland
- We werken samen met de provincie Fryslân, Wetterskip en Vitens aan een Integraal Waterplan.
- We onderzoeken/bespreken de noodzaak tot verhogen veiligheid rondom aardgasleiding.
- Samen met andere eilanden ondersteunen we initiatieven op het gebied van circulariteit en waterbesparing.
- We zetten het Gemeentelijk Rioleringsplan om naar een Programma Water en Riolering.
- Het gebied van de Vleijen wordt opnieuw ingericht ten behoeve van de waterkwaliteit.

ONTWERP

VISIEKAART: DUURZAAMHEID

4.5 Thema 4 ECONOMIE EN TOERISME

Wat er speelt

Toerisme en recreatie zijn belangrijke economische pijlers van Ameland. Ze zorgen voor werkgelegenheid, inkomsten en draagvlak voor voorzieningen die ook voor inwoners van groot belang zijn. Maar Ameland is meer dan een toeristisch eiland. Er wordt geleefd en (ook op andere manieren) gewerkt. Landbouw is, naast toerisme, een tweede dragende kracht onder het landschap en het dagelijks leven. Samen met o.a. horeca, detailhandel, dienstverlening, bouw, techniek, zorg en transport vormt de landbouw een brede economische basis. Waar toerisme vooral zichtbaar is in de dorpen en recreatiegebieden, is landbouw zichtbaar in het landschap. Beide bepalen het karakter van Ameland.

De recreatieterreinen liggen vooral ten noorden van Hollum, Ballum, Nes en Buren. Hotels, groepsaccommodaties en andere verblijfsaccommodaties zijn verspreid over de dorpen en het buitengebied.

De aantrekkingskracht van Ameland zit in de combinatie van zee en strand, natuur, landschap en eilandsfeer. Bezoekers wandelen en fietsen, beleven het wad en de Noordzee en nemen deel aan uiteenlopende buitenactiviteiten. Cultuur en evenementen versterken daarbij het profiel van het eiland. Musea, de molen, de vuurtoren, de eendenkooi en het natuurcentrum zijn vaste trekpleisters. Evenementen zoals de Kunstmaand zorgen voor levendigheid, ook buiten het hoogseizoen.

De detailhandel en horeca in de dorpen zijn zowel een voorziening voor inwoners als onderdeel van de toeristische structuur. Nes is het belangrijkste centrum, gevolgd door Hollum. Ballum en Buren hebben een kleiner aanbod.

Hoofdlijn & ambitie

Ook op dit thema is de visie gebaseerd op bestaand beleid. Ameland bouwt daarmee voort op een sterke en veelzijdige toeristische sector, die al decennialang de economische motor van het eiland vormt. Tegelijkertijd bewaakt het eiland de balans tussen economie, leefbaarheid en landschap. Belangrijk daarbij is dat er geen ruimte is voor grootschalige of nieuwe verblijfsrecreatieve ontwikkelingen.

De economie is een markt en de gemeente is zich daarom bewust van haar rol: kaders en basisvoorwaarden op orde, zodat ondernemers kunnen ondernemen, innoveren en investeren.

We versterken daarmee de kwaliteit van het eiland, zorgen voor goede voorzieningen en zetten in op een economie die past bij de schaal, het landschap en de gemeenschap van Ameland.

Uitwerking

Ameland heeft op economie en toerisme al veel beleid dat richting geeft. Hieronder brengen we deze lijnen samen en maken we zichtbaar hoe ze doorwerken in de fysieke leefomgeving.

Toerisme

Het *Toerismebeleid: Van meer naar beter* (2023) is hier het richtinggevende beleidsstuk. Deze is recent en actueel en blijft daarom van kracht. Een balans tussen het profijt van het toerisme en de leefbaarheid op het eiland staat daarin centraal. Zo zorgen we voor een aantrekkelijk eiland voor bewoners en bezoekers.

De gemeente kiest daarom nadrukkelijk niet voor groei in aantallen, maar voor verbetering van kwaliteit, spreiding en beleving. Daarbij past ook dat er geen ruimte is voor nieuwe verblijfsrecreatie, buiten de mogelijkheden die er nog in het omgevingsplan zijn. In de *Beleidsregels Verblijfsrecreatie* (2023) ligt dat vast. Ook dat wijzigt niet. Deze beleidsregels geven ook duidelijke richtlijnen waar plannen die passen binnen de planologische kaders aan moeten voldoen.

Op basis van de beleidsregels verblijfsrecreatie is een inventarisatie gemaakt van de bouwruimte die er nog is voor verblijfsrecreatie in het huidige Omgevingsplan. Daaruit blijkt dat er op het eiland nog regelmatig locaties te vinden zijn waar nog veel mogelijk is. Dat is in het kader van de lijn uit het toerismebeleid onwenselijk. Daarom zullen we op termijn deze bouwvlakken verkleinen. Dat doen we op een manier dat de mogelijkheden voor die ondernemers op vernieuwing niet tenietgedaan wordt, maar grootschalige uitbreiding van bestaande accommodaties

ONTWERP

onmogelijk wordt. Dit wordt op termijn concreet uitgewerkt en bekend gemaakt.

Landbouw

Landbouw is van oudsher een belangrijke drager van het leven op Ameland. Samen met visserij en handelsvaart vormde zij lange tijd de economische basis van het eiland. Vandaag is landbouw minder dominant in economische zin, maar ruimtelijk en landschappelijk is de betekenis onverminderd groot. Er is dan ook een duidelijke link met het thema landschap & natuur in deze.

Landbouw is daarmee niet alleen productie, maar ook landschapsonderhoud, natuurbeheer en cultuurhistorie. Die rollen zien we ook in de toekomst voor ons en we zetten ons daarom in voor behoud van de landbouwsector. Duurzame landbouw met een toekomstperspectief is daarbij het uitgangspunt. Zorgvuldig ruimtegebruik en voorkomen van versnippering is daarbij belangrijk. We behouden daarnaast de huidige mogelijkheden op nevenactiviteiten. Op het vlak van een boerencamping zijn de *Beleidsregels verblijfsrecreatie* (2023) leidend.

Voor landbouw geldt momenteel het *Landbouwbeleidsplan* uit 2010. Met de omgevingsvisie wordt de hoofdlijn daaruit hier vastgelegd en dus stellen we geen nieuw losstaand beleid op. Wel zien we een belangrijke rol voor het gebiedsproces, waar onder (bege)leiding van de provincie aan gewerkt wordt. Binnen onze mogelijkheden ondersteunen we dit proces en dragen we bij aan de door- en voortgang. We sluiten aan bij de uitkomsten van dit proces en leggen dit vast in het omgevingsplan waar nodig.

Horeca en detailhandel

Horeca en detailhandel spelen ook een belangrijke rol. Voor bezoekers, maar ook als voorziening voor bewoners. Het *Horeca- en detailhandelsbeleid* (2026), aangevuld met de *Beleidsregel ondergeschikte horeca 2026* en de *Beleidsregel standplaatsen* (2026), is recent en (blijft) leidend. Het beleid legt duidelijk vast wat waar mogelijk is als het gaat om nieuwe horeca en detailhandel. Dat is een evenwichtige spreiding van functies, passend bij de schaal en het karakter van de dorpen en in samenhang met omgevingskwaliteit. Het beleid zal op termijn opgenomen worden in het omgevingsplan.

Evenementen en overige recreatie

Ook evenementen spelen een belangrijke rol, voor zowel bezoekers als bewoners. Tegelijk kan het voor bewoners ook leiden tot overlast. Daarom zijn kaders en sturing belangrijk. De gemeente doet dat met het recente *Evenementenbeleid* (2025). Daarin is ook de hoofdlijn dat evenementen belangrijk zijn voor economie en levendigheid, maar dat de balans met natuur, leefbaarheid en draagkracht steeds meeweegt bij de afweging voor het toestaan van (nieuwe) evenementen. De gemeente vindt het daarbij belangrijk dat Ameland zelf de afweging kan maken wat waar wel en niet kan. Daarom lobbyt ze bij andere overheden om gebieden niet bij voorbaat uit te sluiten van evenementen, bijvoorbeeld in de stilteverordening van de provincie. Datzelfde geldt ook voor eigenaren van openbare gebieden die de drempel voor evenementen verhogen door substantiële bedragen te vragen voor het gebruik van openbare grond.

In de laatste jaren zijn sportieve vormen van recreatie in de buitenlucht steeds belangrijker geworden. De locaties waar dat kan zijn onder andere geregeld in de *Beleidsregel kitebuggyen en strandzeilen* op het Noordzeestrand en de *Beleidsregel kitesurfen aan het Noordzeestrand*. Beide regels herzien we, om ervoor te zorgen dat de locaties weer aansluiten bij de huidige dynamiek van wad en strand.

Ook de recreatiegebieden zijn hiervoor belangrijk en daarom zetten we in lijn met de *Visie spelen op Ameland* (2023) in op een goede kwaliteit van die gebieden. In dat kader gaan we aan de slag met de Vleijen, waar we de kwaliteit verbeteren. Dat doen we zowel door een upgrade van het recreatieve gehalte als door een verbetering van de waterkwaliteit (die ook de recreatie ten goede komt).

Bedrijventerrein

Ameland kent enkele grotere bedrijventerreinen. Aan de Fabrieksweg in Hollum en in de Ballumerbocht is nog ruimte voor extra bedrijvigheid. Aan de Achterdijken in Nes is dat anders. Daarom streven we daar naar uitbreiding, waarbij we eerst kijken naar de mogelijkheid om het open gedeelte tussen de twee delen van het bedrijventerrein op te vullen. Daarvoor zal wel de open zichtlijn van het dorp naar/tot de dijk opgegeven moeten worden.

ONTWERP

Aan de Kattenplas is ook nog terrein die op dit moment de bestemming/functie bedrijventerrein heeft. De bedrijvigheid is daar inmiddels afgenomen en we zijn van mening dat het onwenselijk is dat daar nieuwe bedrijvigheid ontstaat. Daarom gaan we daar de functie wijzigen naar een andere passende functie. Wat dat is en hoe het gebied van en rond de Kattenplas zich moet ontwikkelen, zal eerst nog verder onderzocht moeten worden.

Economie algemeen

Het toerismebeleid gaat uitgebreid in op de visie op toerisme. Die is in lijn met de *Economische Visie 2030* uit 2019: blijvend profijt en leefbaarheid. Dat betekent duurzame economische ontwikkeling die past bij de eilandschaal en met behoud van natuur, cultuur en leefbaarheid. Een evenwicht tussen economie, ecologie en sociale waarden dus. Binnen die economie is er aandacht voor de toekomst van jongeren en een duurzame landbouw. Met het vaststellen van het toerismebeleid en deze omgevingsvisie is die kern geborgd, waardoor we geen nieuwe op zichzelf staande economische visie hoeven te ontwikkelen in de toekomst.

Een gezonde economie kan alleen functioneren als de randvoorwaarden op orde zijn. Er zijn op dit onderwerp dan ook duidelijk links naar andere thema's in deze omgevingsvisie, zoals de inzet voor een goede bereikbaarheid (thema 1), voldoende huisvesting voor personeel (thema 2), een stabiele energievoorziening (thema 3) en sterke voorzieningen en goed onderwijs (ook thema 2).

Rol gemeente

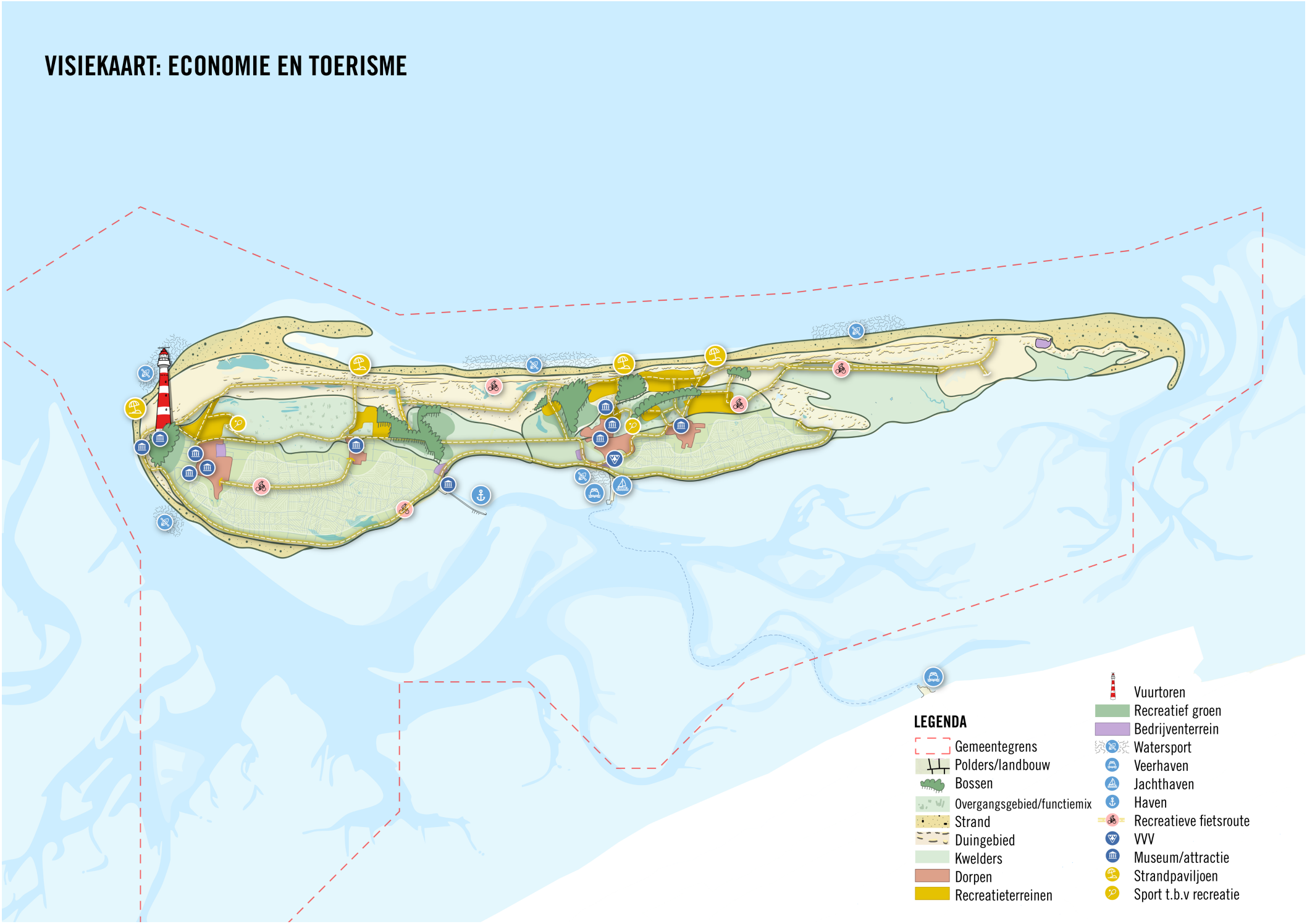
Het beleid op het gebied van toerisme en (andere) economie geeft richting aan de koers op dit onderwerp. Tegelijk is duidelijk, ook in dat beleid, dat de economie een markt is en dat ook op Ameland veel economische ontwikkelingen worden bepaald door bredere trends (landelijk en internationaal). De rol van de gemeente ligt vooral in het bewaken van kwaliteit, het stellen van randvoorwaarden en het op orde houden van basisvoorzieningen. De gemeente zorgt daarbij voor duidelijke regels en geeft ondernemers de ruimte voor ondernemen, vernieuwen en investeren.

Wat we doen

- We voeren stap voor stap het toerismebeleid uit, binnen de bestaande capaciteit.
- We verkleinen grootschalige bouwvlakken van verblijfsrecreatie.
- We geven ondernemers de ruimte voor ondernemen.
- Horeca- en detailhandelsbeleid wordt ruimtelijk verankerd.
- Het gebiedsproces landbouw wordt ondersteund en resultaten ruimtelijk verankerd.
- We werken nauw samen met ondernemers en ondernemersverenigingen.
- Binnen ons vermogen zorgen we dat basisvoorwaarden, zoals bereikbaarheid, huisvesting, energie, voorzieningen op orde blijven.
- De subsidie aan de VVV voor bestemmingsmanagement, -ontwikkeling en -marketing wordt voortgezet.
- Lobbyen voor zowel zelfbeschikking wat betreft toestaan van evenementen als voor gratis gebruik van openbare grond.
- Herzien beleidsregels voor kitebuggyen en strandzeilen en voor kitesurfen.
- Gebiedsontwikkeling de Vleijen.
- We onderzoeken in welke richting het gebied van en rond de Kattenplas in Nes zich moet ontwikkelen en welke planologische functie(s) daarbij passen.

ONTWERP

VISIEKAART: ECONOMIE EN TOERISME

4.6 Thema 5 OMGEVINGSKWALITEIT

Wat er speelt

Omgevingskwaliteit gaat over de kwaliteit van de leefomgeving zoals mensen die ervaren. Het gaat niet alleen om losse gebouwen of objecten, maar om het totaalbeeld: de samenhang tussen dorpen, landschap, erfgoed, openbare ruimte, groen, rust en uitstraling. Juist die samenhang maakt Ameland herkenbaar en zorgt ervoor dat bewoners en bezoekers zich thuis voelen op het eiland.

Ameland heeft op dat punt veel in huis. In de dorpen zijn de schaal en uitstraling nog altijd duidelijk “Amelands”: compacte kernen, herkenbare bouwstijlen, materialen die passen bij het eiland en openbare ruimtes die overzichtelijk en dorpseigen aanvoelen.

Delen van Hollum, Ballum en Nes zijn aangewezen als beschermd dorpsgezicht. Dat betekent dat het niet alleen gaat om monumenten, maar vooral om de ruimtelijke structuur en onderlinge samenhang: straten, erven, zichtlijnen, gevelbeelden en de manier waarop bebouwing samen een historisch geheel vormt. Daarnaast dragen de silhouetten van de dorpen, gezien vanuit het buitengebied, bij aan de identiteit van het eiland.

Ook het groenbeleid en het beheer van de openbare ruimte dragen bij aan omgevingskwaliteit: straatprofielen, groenstructuren, bestrating, erfafscheidingen en de manier waarop dorpen “af” ogen. Uitstraling, herkenbaarheid en leefbaarheid in de kernen is daarbij belangrijk.

Naast het dorpsbeeld is er de brede omgevingskwaliteit van het Waddengebied. Kernkwaliteiten als rust, weidsheid, open horizon en natuurlijkheid, met inbegrip van duisternis, vormen de basis voor de beleving van de Waddenzee en het Waddengebied. De Waddenzee heeft een UNESCO-werelderfgoedstatus en staat wereldwijd bekend om haar dynamiek, openheid en natuurwaarden. Deze kwaliteiten zijn niet vanzelfsprekend: ze vragen om voortdurende aandacht en zorgvuldige keuzes.

Hoofdlijn & ambitie

Ameland streeft naar behoud en versterking van de unieke omgevingskwaliteit van het eiland. Dorpsgezichten blijven herkenbaar en authentiek. Nieuwe ontwikkelingen voegen kwaliteit toe en passen in de schaal en het karakter van Ameland. We werken blijvend aan een herkenbaar Ameland kwaliteitsniveau voor bebouwing, openbare ruimte en landschap. We houden vast wat goed is en sturen bij waar dat nodig is.

Uitwerking

Omdat de omgevingskwaliteit al langere tijd belangrijk wordt gevonden, heeft Ameland al veel bestaand beleid om deze kwaliteit te reguleren en te beschermen.

Amelander dorpen

Zo is er de *Welstandsnota* (2016), waarin de gemeente Ameland richtlijnen geeft voor bouwplannen en daarmee de kwaliteit van gebouwen en de uitstraling van dorpen bewaard. Onder de Omgevingswet wordt het onderwerp omgevingskwaliteit nadrukkelijker vastgelegd in het omgevingsplan. Daarmee verschuift de nadruk van “toetsen achteraf” naar vroeg nadenken over kwaliteit: wat past op deze plek, wat willen we hier behouden, en hoe zorg je dat een plan bijdraagt aan het geheel? Daarnaast is het begrip omgevingskwaliteit ook breder dan het begrip ruimtelijke kwaliteit, waar de Welstandsnota over gaat. Daarom herzien we de Welstandsnota naar een kader voor omgevingskwaliteit en wordt deze opgenomen in het omgevingsplan.

Omgevingskwaliteit zit ook in specifieke dingen: nette dorpsranden, verzorgde openbare ruimte, groene bermen, zichtlijnen en de afwezigheid van rommelige opslag of schreeuwerige reclame. Juist omdat Ameland op veel plekken nog “klopt”, valt een verstoring snel op. Met beleidsregels als de *Nota Reclamebeleid* (2018) en de *Nota Terrassenbeleid* (2018) blijven we deze verstoringen beperken.

In de praktijk komt verrommeling toch regelmatig voor. Denk aan rommelige opslag of tijdelijke bouwwerken die permanent worden. Er is daarbij regelmatig vraag naar duidelijke kaders, maar de gemeente mag/kan niet over alles regels maken. Daarnaast speelt dat handhaving altijd een afweging is, in verband met de beperkt beschikbare

ONTWERP

tijd/capaciteit. In het *VTH-beleid 2025-2028* (Vergunningen, Toezicht & Handhaving; 2025) en het bijbehorende jaarlijkse uitvoeringsprogramma, wordt die afweging gemaakt.

Waar regels maken niet kan, maar verandering wel wenselijk is, zetten we in op communicatie. Eén van de onderwerpen waar dit speelt is bij bermparkeren. Dergelijke onderwerpen zijn ook belangrijk, omdat bermen, straten en pleinen in hoge mate bepalen hoe dorpen aanvoelen. Waar mogelijk maken we bermparkeren fysiek onmogelijk en communiceren we waarom het vrijhouden van bermen belangrijk is. Ook lobbyen we bij het Rijk om hier regels over te mogen opstellen. Op het gebied van uitwegen/inritten, vernieuwen we de *Beleidsregel uitwegvergunningen* (2004), die we vervolgens opnemen in het omgevingsplan. Zo zorgen we ook op dat vlak voor een meer uniforme uitstraling. Op het vlak van auto's in de straten, is de recent vernieuwde *Beleidsregel ontheffingen inrij- en parkeerverboden* (2026) van belang.

Bij grotere reconstructies kijken we integraal en nemen we omgevingskwaliteit vanaf het begin mee. Door bijvoorbeeld niet alleen de bestrating te vervangen, maar ook na te denken over groen, infrastructuur en de aansluiting met particuliere erven. De vernieuwing van de straten van Hollum-Zuid is hier een mooi voorbeeld van. Ook op andere vlakken bespreken we omgevingskwaliteit vroeg en laagdrempelig. Door niet alleen achteraf te toetsen, maar vooraf samen te verkennen wat goed past bij een plek. Positieve voorbeelden, zoals schetsateliers of een zorgvuldig proces rond zonnepanelen in beschermde dorpsgezichten, laten zien dat dit werkt en draagvlak oplevert.

Tot slot speelt het beleid voor verblijfsrecreatie en voorzieningen (zoals verblijfsaccommodaties en toeristische functies) een rol in het totaalbeeld. Het uitgangspunt is om dorpscentra blijvend te ontwikkelen als aantrekkelijke verblijfsgebieden. Een *place to be* in plaats van een *place to buy*. Dit maakt de dorpen levendige, uitnodigende plekken waar wonen, cultuurhistorie en eigentijdse bedrijvigheid samenkomen. Het *Horeca- en detailhandelsbeleid* (2026) geeft hiervoor kaders.

Erfgoed

Ameland kent veel monumenten, karakteristieke panden en andere objecten met historische waarde. Veel van dit erfgoed is al geïnventariseerd en in bestaande planregels meegenomen om het te beschermen. De *Erfgoedverordening gemeente Ameland* (2025) geeft daarbij kaders voor de bescherming van karakteristieke panden en gemeentelijke monumenten. Toch zijn er nog veel objecten met historische waarde op het eiland die in kaart gebracht en beschermd kunnen worden. De gemeente Ameland zet zich in om deze objecten te inventariseren en op te nemen in ruimtelijke plannen zodat de historische waarden in stand blijven en bescherming in de toekomst duidelijk en juridisch stevig is.

Ameland kent ook veel kerkgebouwen, dit zijn vaak markante gebouwen die een belangrijke rol hebben gespeeld in de Amelander gemeenschap. Veel kerken hebben voor Ameland een cultuurhistorisch belang en zijn ook toeristisch van betekenis. Om deze kerkgebouwen te behouden en toekomstperspectief te bieden voor het gebruik van deze gebouwen, is de *Kerkenvisie* (2022) opgesteld. De uitgangspunten van deze visie worden doorgevoerd in ruimtelijke besluiten.

Ook onder de grond ligt erfgoed: Ameland kent verschillende gebieden met archeologische waarden. Zo zijn resten van oude kerken gevonden in Hollum en Nes. Bij Buren en Ballum zijn aanwijzingen gevonden voor middeleeuwse boerderijen. Dit erfgoed is kwetsbaar, vaak onzichtbaar en vraagt daarom extra aandacht bij ingrepen in de bodem. Daarnaast zijn er nog veel vragen over de vroege bewoningsgeschiedenis van het eiland. Ameland werkt actief aan het inventariseren van de archeologische waarden van het eiland, om deze te beschermen en om de geschiedenis van Ameland in kaart te brengen.

Daarbij hoort ook het immateriële erfgoed: eilander gebruiken en tradities die verbonden zijn met strand, kust en het dagelijks leven. Het uitoefenen van deze gebruiken maakt de leefomgeving niet alleen mooi, maar ook betekenisvol. We zetten ons in voor het behoud van dit immateriële erfgoed.

Buitengebied

De *Strandnota* (2016) geeft een duidelijk kader over waar bebouwing en gebruik van het strand en de duinen mogelijk zijn en waar niet. De strandnota is op een aantal punten verouderd en daarom geven we hem een update. Het uitgangspunt blijft daarbij dat het strand open ruimte blijft,

ONTWERP

met voorzieningen op zorgvuldig gekozen plekken en met oog voor natuur en landschap.

Om wildgroei van bouwwerken en verrommeling van het buitengebied te voorkomen is de *Nota Schuilgelegenheden* (2012) opgesteld.

Landschappelijke kernwaarden

Rust, weidsheid, open horizon en natuurlijkheid, met inbegrip van duisternis, zijn de landschappelijke kernwaarden voor de beleving van de Waddenzee en het Waddengebied. Deze waarden zijn vastgelegd in het Besluit Kwaliteit Leefomgeving (Bkl) en benoemd in de Agenda voor het Waddengebied 2050. De gemeente Ameland zet zich in samenwerking met de andere eilanden in om deze waarden te beschermen door ze op te nemen in het kader voor omgevingskwaliteit.

Omgevingsplan

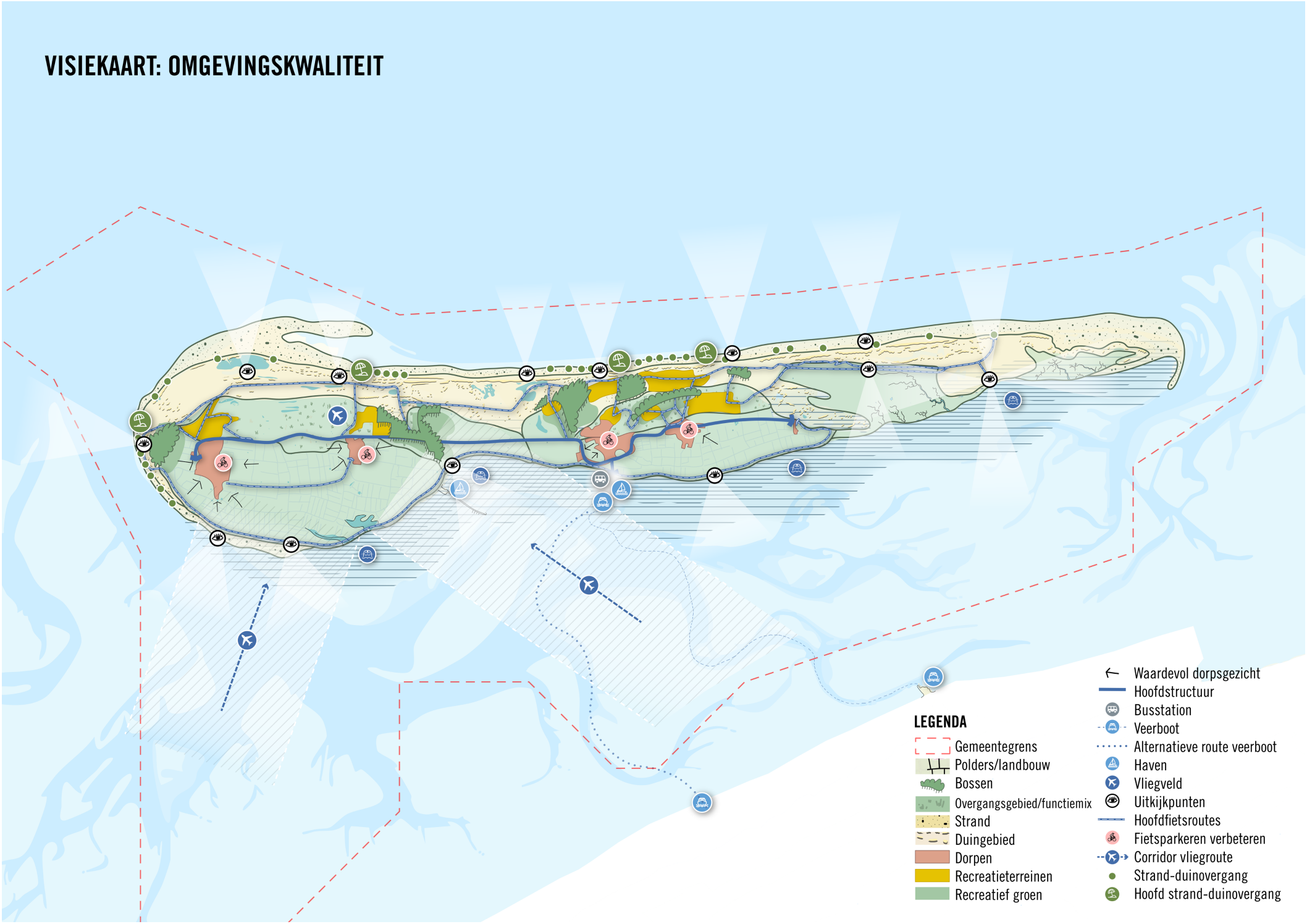
Het omgevingsplan is voor omgevingskwaliteit, en veel andere onderwerpen in deze visie, van groot belang. Op dit moment heeft de gemeente een tijdelijk omgevingsplan, waar alle bestaande bestemmingsplannen in zijn opgenomen. Deze plannen moeten de komende jaren (tot 2032) omgezet worden naar (de systematiek) van het omgevingsplan. Daarbij worden ze ook geactualiseerd waar nodig. Op die manier zorgen we voor zo zoveel mogelijk voor duidelijke, vindbare en herleidbare regels. Voor het deel van de gemeente Ameland dat deel uitmaakt van de Waddenzee en Noordzee, wordt daarvoor samengewerkt met de andere gemeenten die daaraan grenzen.

Wat we doen

- We vormen de Welstandnota om naar een kader voor omgevingskwaliteit en nemen deze op in het omgevingsplan.
- We blijven via het VTH-beleid gericht handhaven om verrommeling in de dorpen en in het buitengebied te voorkomen.
- We maken bermparkeren fysiek onmogelijk, lobbyen bij het Rijk om hier regels over op te mogen stellen en roepen inwoners op bermen vrij te houden.
- We vernieuwen de beleidsregel uitwegen.
- Integrale aanpak Hollum-Zuid.
- We inventariseren historisch waardevolle objecten en nemen ze op in het omgevingsplan.
- We voeren de uitgangspunten van de kerkenvisie door in ruimtelijke besluiten.
- We brengen de archeologische waarden van het eiland in kaart en nemen ze op in het omgevingsplan.
- We updaten de strandnota.
- We hanteren de leidraad landschappelijke kernwaarden voor het Waddengebied als inhoudelijk referentiekader bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen en bij uitwerking van kwaliteitskaders.
- We zetten tot 2032 onze ‘bestemmingsplannen’ om naar (de systematiek van) het omgevingsplan.
- We stellen samen met andere Waddenzeegemeenten omgevingsplanregels op voor Waddenzee en Noordzee.

ONTWERP

VISIEKAART: OMGEVINGSKWALITEIT

4.7 Thema 6 LANDSCHAP EN NATUUR

Wat er speelt

Ameland kent een uitzonderlijk leesbaar en samenhangend landschap. Strand en duinen in het noorden, de binnenduinrand met dorpen in het midden en polders en kwelders in het zuiden vormen samen een herkenbare noord-zuidstructuur. Deze structuur, met haar openheid, biodiversiteit en cultuurhistorische waarden, is een kernkwaliteit die behouden moet blijven.

Natuur en landbouw zijn daarin geen tegenpolen, maar samen dragers van het landschap. De overwegend extensieve landbouw draagt bij aan het open polderlandschap en aan het beheer van natuurwaarden. Tegelijkertijd is het landschap een beleeflandschap waarin wordt gewoond, gewerkt en gerecreëerd. Dit medegebruik hoort bij de identiteit van Ameland.

De natuurlijke en landschappelijke kwaliteiten van Ameland zijn het resultaat van zorgvuldige omgang met ruimte, natuur en gebruik. Die zorgvuldigheid komt terug in het huidige beleid van de gemeente. Veel is al vastgelegd, afgestemd en in de praktijk beproefd. Een belangrijk gegeven is dat niet alle keuzes lokaal gemaakt kunnen worden. Veel kaders voor natuur en water liggen vast op provinciaal, nationaal of Europees niveau.

De kernvraag is daarbij: hoe behouden we de samenhang en robuustheid van het landschap, terwijl gebruik, recreatie en landbouw zich blijven ontwikkelen? Die balans vraagt om duidelijke keuzes in zonering, beheer en samenwerking.

Hoofdlijn & ambitie

Ameland streeft naar het beschermen en versterken van natuurwaarden en het cultuurhistorische landschap, met ruimte voor extensieve landbouw. Het doel is een robuust, herkenbaar en toekomstbestendig landschap waarin natuur, landbouw, cultuurhistorie en recreatie zorgvuldig samengaan.

We behouden wat goed is, versterken waar dat nodig is en maken duidelijke keuzes over gebruik, bescherming en ontwikkeling.

De opgave is daarom niet om gebruik tegenover bescherming te zetten, maar om ze zorgvuldig met elkaar te verbinden. Bescherming van natuurwaarden en landschappelijke samenhang staat voorop, maar binnen die kaders blijft ruimte voor passend recreatief medegebruik en een toekomstbestendige landbouw.

Uitwerking

Zonering landbouw, natuur en recreatie

Voor natuur, landbouw en recreatie op Ameland spelen verschillende vraagstukken die vragen om duidelijke keuzes over ruimtegebruik en zonering.

De natuurwaarden op Ameland zijn groot en worden grotendeels beschermd via Natura 2000, het Natuurnetwerk Nederland en de UNESCO-status van de Waddenzee. Het eiland kent een hoge biodiversiteit, mede door de unieke combinatie van Waddenzee, Noordzee, duinen, polder, bossen en kwelders.

Toch staat de natuur onder druk. De recreatiedruk neemt toe. Klimaatverandering leidt tot verdroging en grotere wateropgaven en het vasthouden van zoet water wordt belangrijker. Invasieve exoten bedreigen de biodiversiteit en inheemse natuurwaarden, en vragen om actieve bestrijding. Ook veranderingen in beheer, eigendom en regelgeving hebben invloed op het landschap.

De Natura 2000-beheerplannen voor de Waddenzee, de Noordzeekustzone, en de Duinen Ameland beschrijven hoe de natuur wordt beschermd, beheerd en waar mogelijk versterkt. Een heldere bescherming van natuurgebieden vraagt om duidelijke en actuele begrenzingen. In overleg met de provincie en natuurbeheerders werken we aan correcte en begrijpelijke begrenzingen van Natura 2000 en het Natuurnetwerk Nederland, zodat duidelijk is wat waar kan.

De natuur op Ameland is een belangrijke reden voor veel toeristen om naar het eiland te komen. Daarom is het belangrijk dat de natuur behouden en verbeterd wordt waar nodig en beleefd kan worden waar en wanneer het kan. Door een recreatiezoneringsplan op te stellen in samenwerking met terreinbeheerders, ondernemers en

ONTWERP

belangenorganisaties, creëren we een goede balans tussen ‘natuur beschermen en beleven’.

Ameland heeft een landbouwsector die naast productie ook een belangrijke rol speelt in landschapsonderhoud, natuurbeheer en cultuurhistorie.

De polders en graslanden bepalen het open karakter van het eiland. Veehouderij, schapenhouderij, akkerbouw en paardenhouderij zorgen voor het beheer van het landschap. Dijken, kwelders en duinen worden begraasd. De polder is een waardevol weidevogelgebied, mede dankzij betrokken boeren en beheerders.

De landbouw op Ameland kent bijzondere kenmerken:

- overwegend extensief graslandgebruik,
- een mix van beroepsboeren, deeltijdboeren en hobbyboeren,
- toenemende koppelingen met natuurbeheer,
- aandacht voor duurzaamheid.

In het *Landbouwbeleidsplan* (2010) heeft de gemeente Ameland uitgangspunten geformuleerd om een blijvende en duurzame landbouwsector op het eiland te handhaven en te stimuleren. Daarbij zijn kaders opgesteld voor de zonering van de landbouw op het eiland. Er wordt onderscheid gemaakt tussen ontwikkelingsgebieden voor professionele landbouw en zoekgebieden voor hobby- en deeltijdboeren. Voor hobby- en deeltijdboeren wordt ingezet op concentratie rond de dorpen en op marginale gronden. Door deze gebieden op een semi-agrarische wijze te beheren blijft het waardevolle landschap gehandhaafd. Deze zonering wordt gehanteerd in het *Bestemmingsplan buitengebied* (2024), die wordt vertaald naar het Omgevingsplan Ameland.

Cultuurhistorisch medegebruik versterken

In de natuur op Ameland vindt ook cultuurhistorisch medegebruik plaats. Het gaat dan om gebruiken als jutten, vissen, pieren steken, mossels- en kokkels rapen, garnalen kruien, cranberries plukken, kievitseieren zoeken, paaseieren gooien en jagen.

De gemeente Ameland heeft het *Natuurbeleidsplan* (2001) opgesteld om deze gebruiken te inventariseren en een plaats te geven in de beleidsplannen die voor de natuurgebieden van Ameland opgesteld worden door het Rijk en de provincie Fryslân. Volledige lijsten zijn daarna in 2014 als bijlage opgenomen bij Natura 2000-beheerplannen. De gemeente Ameland zet zich bij Rijk en provincie in voor behoud van de in die lijst genoemde bestaande gebruiken. Dat betekent dat we bij beleidsprocessen van het Rijk en de provincie Fryslân, zoals het Beleidskader Natuur Waddenzee en de actualisatie van de Natura 2000-beheerplannen, lobbyen voor het blijvend vastleggen van deze gebruiken als toegestaan gebruik.

Landschap

De landschappelijke opbouw van het eiland is een kernkwaliteit. Het landschap kent een goede balans tussen open en beschutte plekken en kent een duidelijke samenhang tussen natuur, landbouw en dorpen. Deze landschappelijke opbouw moet behouden blijven. De landschappelijke en cultuurhistorische elementen worden beschermd door middel van verschillende beheersverordeningen en bestemmingsplannen waaronder het *Bestemmingsplan Buitengebied Ameland* (2024) die nu allemaal onderdeel zijn van het Omgevingsplan Ameland. In het buitengebied heeft dit plan een overwegend conserverend karakter: de bestaande situatie is vastgelegd en er is beperkte ruimte voor ontwikkelingen die passen bij de schaal en identiteit van het landschap. Grootschalige of ingrijpende veranderingen worden niet mogelijk gemaakt.

Het Amelander landschap is rijk aan cultuurhistorische elementen zoals dijkjes, dobbes en oude verkavelingsstructuren. We zetten ons in om deze elementen te behouden door ze op te nemen in de ruimtelijke plannen.

Groenbeleid

Binnen de dorpen en het overgangsgebied speelt het *Groenbeleidsplan: Ruimte voor waardevol groen* (2021) een belangrijke rol. Dit plan richt zich op het behoud en de kwaliteit van groen, zowel binnen als buiten de bebouwde kom. In het stuk zijn uitgangspunten opgenomen voor ecologisch maaibeheer en exotenbestrijding. Tegelijk vraagt de toenemende druk van invasieve exoten om actueel beleid voor exotenbestrijding. We maken nieuw beleid waarbij we inzetten op het informeren van bewoners en het afstemmen met beherende partijen op het eiland.

ONTWERP

Voor het kappen en snoeien van bomen heeft de gemeente Ameland het bomenbeleid opgesteld. Dat staat nu verspreid op verschillende plekken. We zorgen dat deze regels straks samenkomen in het omgevingsplan.

Beheer

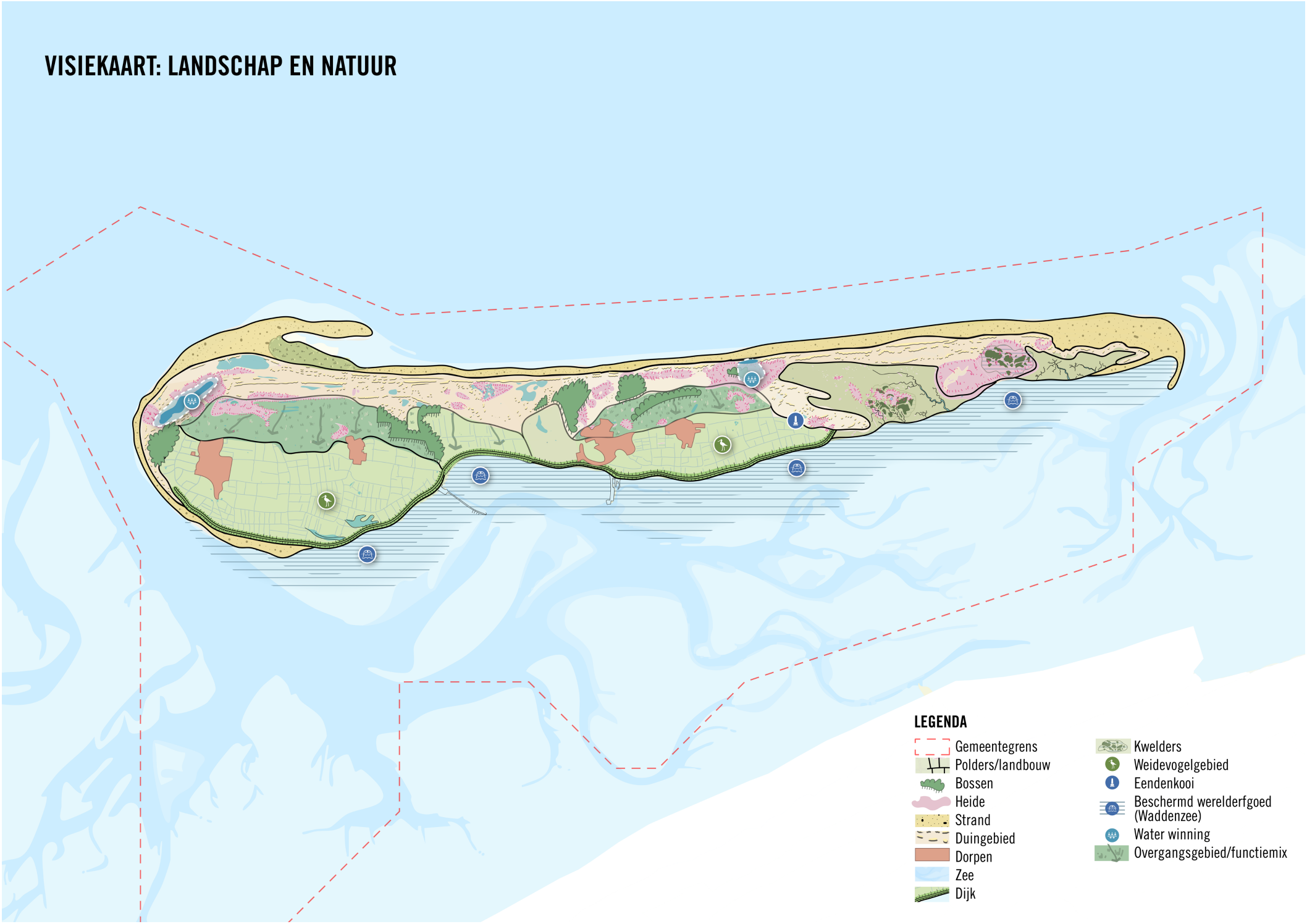
Ook het beheer van de openbare ruimte draagt bij aan de kwaliteit van het eiland. De gemeente is verantwoordelijk voor onder meer groen in de dorpen, strandovergangen en recreatiegebieden. Uitgangspunt is een verzorgde, toegankelijke leefomgeving met respect voor natuur en cultuurhistorie. Voor natuurgebieden werkt de gemeente samen met andere overheden en terreinbeheerders. Afstemming en samenwerking zijn daarbij essentieel.

Wat we doen

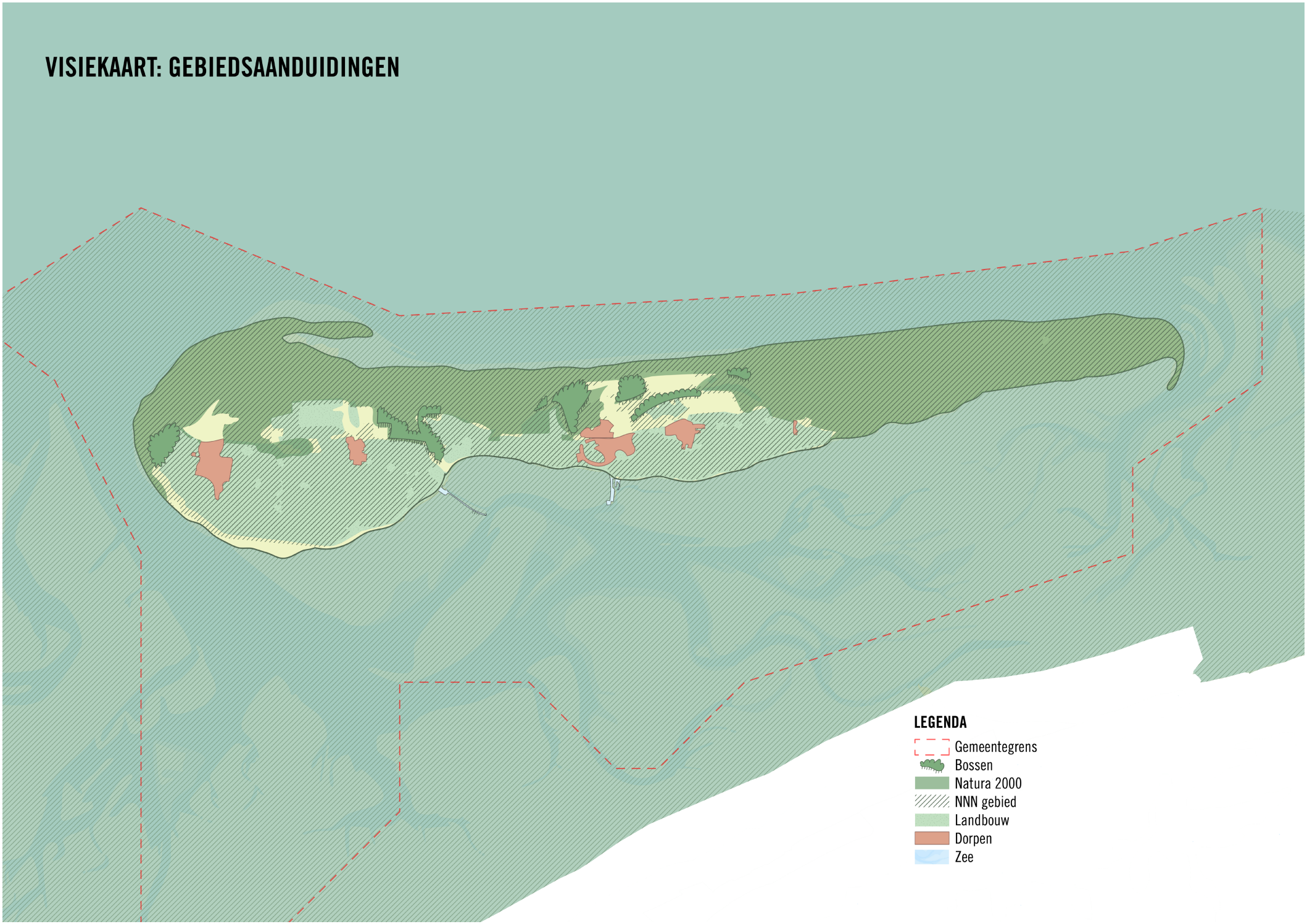
- We gaan in gesprek met de provincie en natuurbeheerders over een correcte en begrijpelijke begrenzing van Natura 2000 en het Natuurnetwerk Nederland.
- We zetten ons in voor het behoud van cultuurhistorisch medegebruik in de natuur op en rond Ameland door te lobbyen bij beleidsprocessen van het Rijk en de provincie Fryslân.
- We sturen op zonering van landbouw, natuur en recreatie.
- We zetten ons in om cultuurhistorische elementen in het landschap zoals dijkjes, dobbes en oude verkavelingsstructuren te beschermen.
- We stimuleren biodiversiteit door ecologisch maaibeheer te hanteren bij onderhoud van bermen.
- We maken beleid voor exotenbestrijding, waarbij we inzetten op het informeren van bewoners en het afstemmen met beherende partijen op het eiland. Daarnaast blijven we exoten als de Japanse Duizendknoop structureel bestrijden op eigen grond.
- We voegen bestaand beleid over bomen samen in het omgevingsplan.
- We blijven toeristen voorlichten over natuurwaarden, in samenwerking met andere partijen op het eiland.

ONTWERP

VISIEKAART: LANDSCHAP EN NATUUR

VISIEKAART: GEBIEDSAANDUIDINGEN

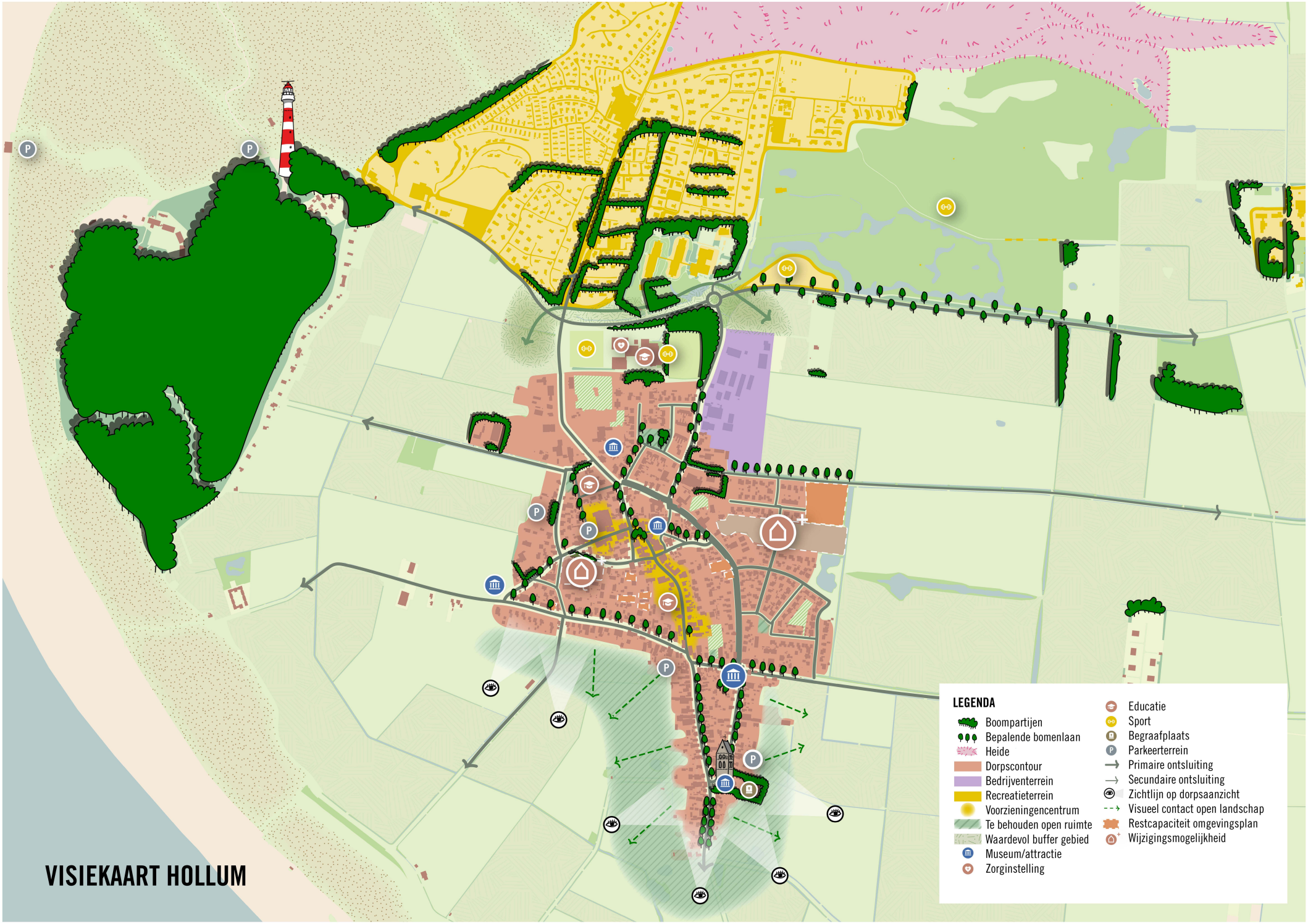

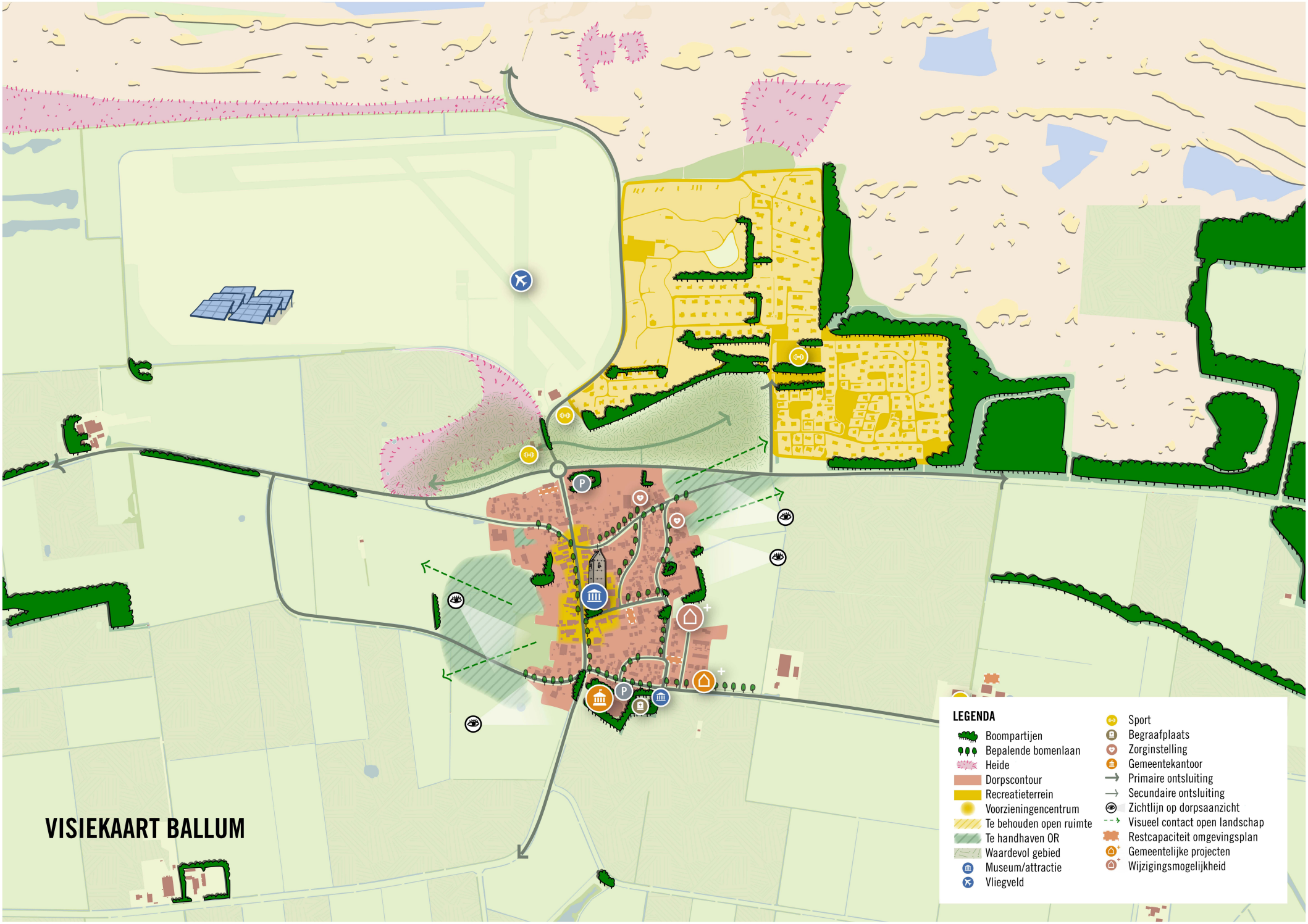
4.8 Tot slot

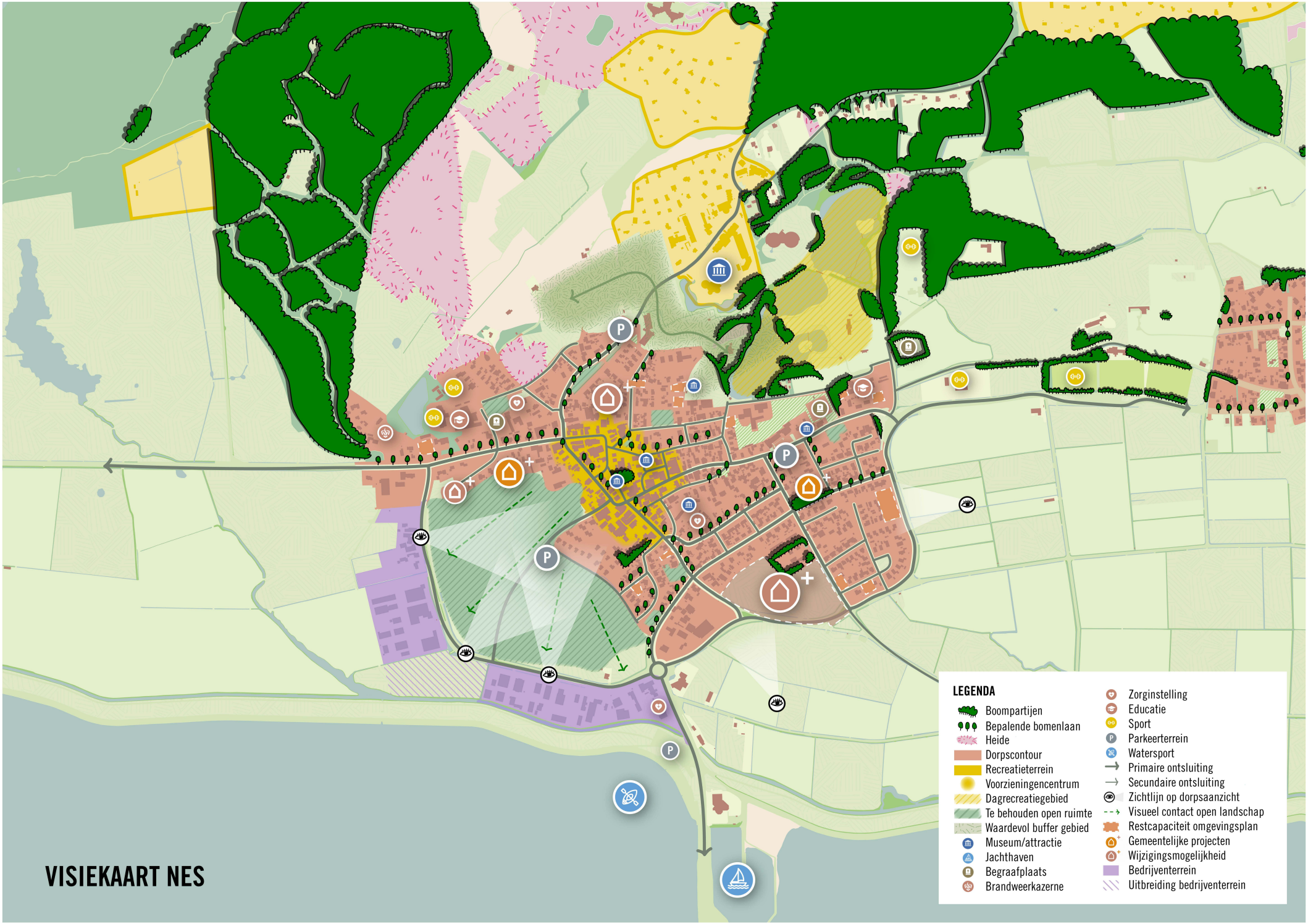
Deze visie schetst de koers voor de toekomst van Ameland: een eiland dat zijn unieke kwaliteiten koestert, zorgvuldig omgaat met ruimte en natuur, en realistisch maar doelgericht werkt aan de opgaven van deze tijd. De zes thema's vormen samen een samenhangend beeld van waar we naartoe willen en welke waarden daarbij leidend zijn.

In hoofdstuk 5 vertalen we deze visie daarom naar een heldere uitvoeringsaanpak. Niet opnieuw per thema, maar vanuit de aanpak en de rolverdeling. Zo ontstaat een uitvoeringshoofdstuk dat niet alleen aansluit op de visie, maar deze ook werkbaar en haalbaar maakt. Een aanpak die past bij Ameland: realistisch, zorgvuldig verder en gericht op het versterken van wat goed is.

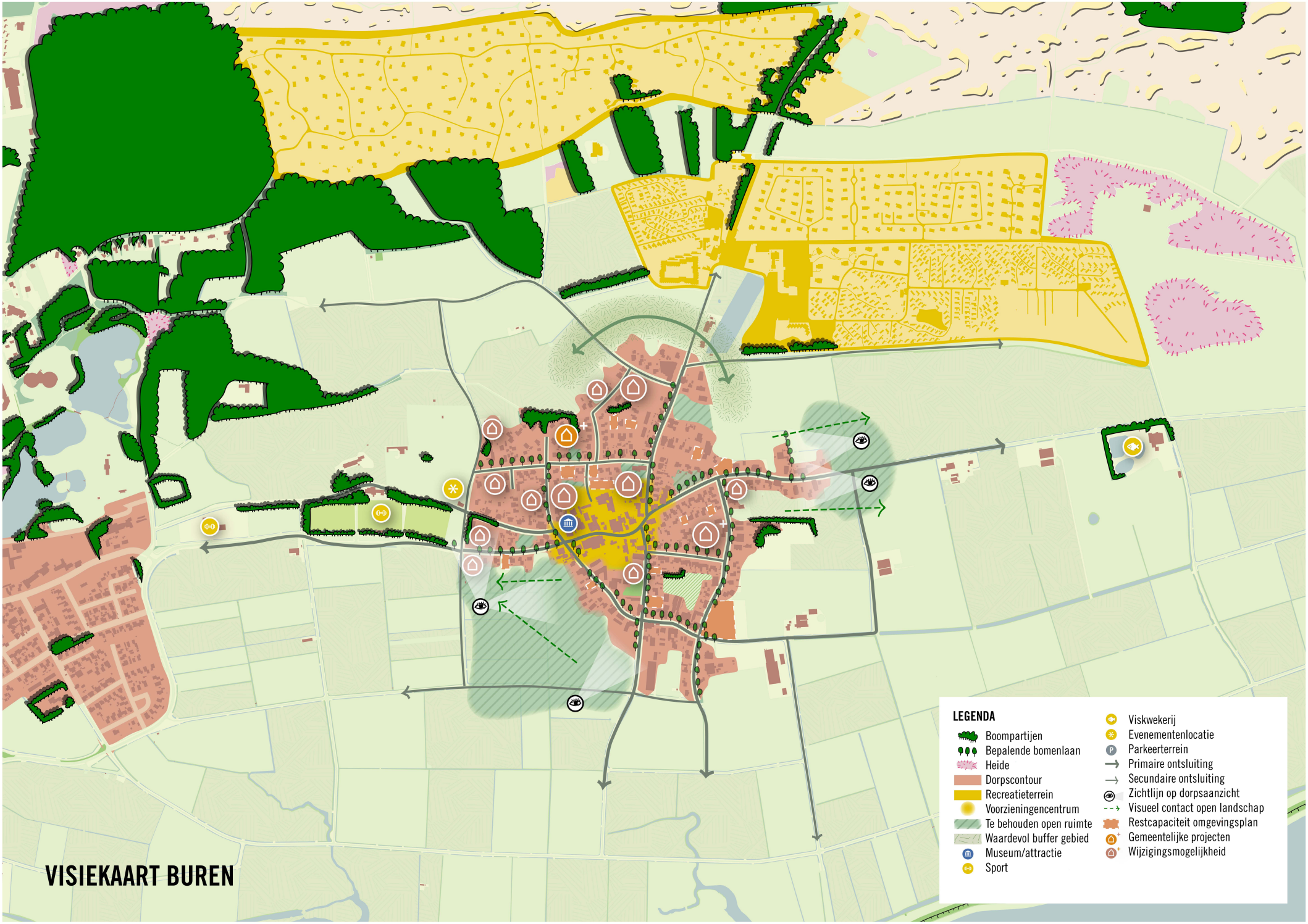
ONTWERP

VISIEKAART HOLLUM
LEGENDA
Boompartijen
Bepalende bomenlaan
Heide
Dorpscontour
Bedrijventerrein
Recreatieterrein
Voorzieningencentrum
Te behouden open ruimte
Waardevol buffer gebied
Museum/attractie
Zorginstelling
Educatie
Sport
Begraafplaats
Parkeerterrein
Primaire ontsluiting
Secundaire ontsluiting
Zichtlijn op dorpsaanzicht
Visueel contact open landschap
Restcapaciteit omgevingsplan
Wijzigingsmogelijkheid

VISIEKAART BALLUM
LEGENDA
Boompartijen
Bepalende bomenlaan
Heide
Dorpscontour
Recreatieterrein
Voorzieningencentrum
Te behouden open ruimte
Te handhaven OR
Waardevol gebied
Museum/attractie
Vliegveld
Sport
Begraafplaats
Zorginstelling
Gemeentekantoor
Primaire ontsluiting
Secundaire ontsluiting
Zichtlijn op dorpsaanzicht
Visueel contact open landschap
Restcapaciteit omgevingsplan
Gemeentelijke projecten
Wijzigingsmogelijkheid

VISIEKAART NES

VISIEKAART BUREN

5. Van visie naar doen

De omgevingsvisie geeft richting aan de toekomst van Ameland. De uitvoering maakt deze koers concreet. In hoofdstuk 4 zijn al veel actiepunten genoemd bij de verschillende thema's. In dit hoofdstuk staat echter niet het thema centraal, maar de aanpak en de rolverdeling. Zo ontstaat een uitvoeringsaanpak die past bij de schaal van Ameland: realistisch, zorgvuldig en gericht op het versterken van wat goed is.

5.1 Rolverdeling

In hoofdstuk 4 werd al duidelijk dat er verschillende categorieën zijn in de uitvoering. Soms kan de gemeente zelf de omgevingsvisie waarmaken, door bijvoorbeeld beleid op te stellen of een project uit te voeren. Soms gaan echter andere overheden ergens over en moeten we lobbyen. Vaak kunnen anderen meehelpen om de visie te realiseren, bijvoorbeeld door woningen te bouwen of bij te dragen aan natuurbeheer. En in veel gevallen werken we samen met andere partijen, zoals de andere Waddeneilanden. In bijlage 1 zetten we nogmaals alle in hoofdstuk 4 genoemde actiepunten op een rij en maken we duidelijk welke rol de gemeente daarin heeft.

5.2 Betrekken van de samenleving

De gemeente werkt als overheidsorgaan voor de samenleving. Daarom is het belangrijk die samenleving ook te betrekken bij het uitwerken/uitvoeren van de visie. Om die reden participeren we, waar mogelijk, bij beleidsvorming en grootschalige projecten. De *Inspraak- en participatieverordening gemeente Ameland 2023* is daarvoor leidend, samen met de leidraad voor de participatie onder de Omgevingswet, die momenteel opgesteld wordt. Dat betekent onder andere dat we alleen participeren als er daadwerkelijk beleidsvrijheid is voor de gemeente.

Met participeren proberen we de inhoud van onze plannen te verbeteren en het draagvlak voor die plannen te vergroten. Tegelijk beseffen we dat het onmogelijk is om iedereen het eens te laten zijn. Dat betekent dat er in participatie ruimte is voor discussie en meningsverschil, ook bij afloop van een participatietraject.

5.3 Tempo van de uitvoering

Ameland is een kleine gemeente met ook een kleine gemeentelijke organisatie. Dat betekent dat niet alles en niet alles tegelijk kan. Het uitvoeren van deze visie is dan ook niet op korte termijn klaar. Binnen de bestaande capaciteit maken we daarom steeds keuzes over wat eerst gebeurt. Daarvoor benutten we de financiële cyclus van kadernota, begroting en jaarrekening.

5.4 Tot slot: een adaptieve uitvoeringsstrategie

De uitvoering van de omgevingsvisie is geen eenmalige stap, maar een doorlopend proces. Opgaven veranderen, inzichten groeien en omstandigheden verschuiven. De omgevingsvisie is dan ook een dynamisch stuk. Dat betekent dat hij niet bedoeld is om jaren hetzelfde te blijven om hem vervolgens helemaal te vernieuwen. Het is juist de bedoeling om bij herziening van beleid telkens te kijken wat de visie zegt over dat onderdeel en of daar een aanpassing van nodig is.

Op die manier werkt ook de uitvoering. We zorgen voor flexibiliteit om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en zorgen voor heldere communicatie met inwoners, ondernemers en partners daarover.

Zo blijft Ameland zorgvuldig verder werken aan de toekomst van het eiland, stap voor stap, met respect voor wat er is en met aandacht voor wat nodig is.

ONTWERP

Bijlage 1: uitvoering

In hoofdstuk 4 van de omgevingsvisie is bij elk thema aangegeven hoe we hier (in ieder geval) mee aan de slag gaan/willen. In deze bijlage worden al deze zaken nog eens op een rijtje gezet. We maken daarin onderscheid tussen verschillende rollen die de gemeente heeft:

- Hoe de visie doorwerkt in het omgevingsplan
- Welk beleid we opstellen of vernieuwen en welke projecten we uitvoeren
- Wat we onderzoeken, stimuleren en/of waar we over communiceren
- Waar we niet zelf over gaan, maar waarvoor we lobbyen bij andere overheden

Doorwerking in het omgevingsplan

Het omgevingsplan is het belangrijkste instrument om de visie te verankeren. Hierin leggen we onder andere vast:

- Waterveiligheidsstrategie
- ruimte voor woningbouw volgens het principe inbreiden boven uitbreiden
- verkleinen grootschalige recreatiebouwvlakken
- (uitwerking van het) Horeca- en detailhandelsbeleid
- kader omgevingskwaliteit
- te beschermen cultuurhistorische elementen in het landschap
- historische waardevolle objecten/gebouwen
- kerkenvisie
- bescherming van stilte, donkerte en erfgoed
- archeologische verwachtingskaart
- bestaande en te vernieuwen bestemmingsplannen en beheersverordeningen
- regels over Waddenzee en Noordzee die we samen met andere Waddengemeenten opstellen
- zonering voor landbouw, natuur en recreatie / uitkomsten gebiedsproces
- integraal bomenbeleid

Beleid en projecten

De gemeente stelt beleid op en voert projecten uit die direct bijdragen aan de visie:

- opstellen Parkeerbeleid
- ontwikkelen visie fiets- en wandelinfrastructuur
- uitbreiden en verbeteren fietsparkeren dorpen
- opstellen Beheerplan afval en reiniging
- gemeentelijke woningbouwprojecten
- tegengaan strijdig woninggebruik
- opstellen Volkshuisvestingsprogramma (was: woonvisie)
- opstellen Complexbeheerplan woningvoorraad GWA (was: strategisch voorraadbeleid)
- opstellen Leegstandsverordening
- uitwerken/vernieuwen Personeelshuisvestingsbeleid
- uitvoeren Accommodatiebeleid
- vernieuwen Beleidskader Sociaal Domein
- energiepark Ballumerbocht
- vernieuwen Programma Duurzaamheid
- opstellen en uitvoeren van het programma Warmte
- opstellen Integraal Waterplan (met provincie, Vitens, Wetterskip)
- opstellen Programma water en riolering (was: GRP)
- gebiedsontwikkeling de Vleijen
- verkleinen grootschalige recreatiebouwvlakken
- herzien beleidsregels kitebuggyen, strandzeilen, kitesurfen
- opstellen kader omgevingskwaliteit (was: welstandsnota)
- tegengaan verrommeling
- integrale aanpak Hollum-Zuid
- uitwerking en actualisatie erfgoedlocaties
- opstellen archeologische verwachtingskaart
- updaten strandnota
- opstellen zoneringsplan landbouw, natuur en recreatie
- opstellen beleid exotenbestrijding
- ecologisch maaibeheer

ONTWERP

Onderzoek, stimulans en communicatie

De gemeente doet onderzoek naar en stimuleert en communiceert over:

- onderzoeken mogelijkheid op (andere) autoluwe kernen
- onderzoeken mogelijkheden op bagagevervoer en ondersteunen ondernemers die dat oppakken
- onderzoeken en ondersteunen verbetering van fietsparkeervoorzieningen
- onderzoek herinrichting Veerdam
- volgen de ontwikkelingen rond elektrisch vliegverkeer
- onderzoeken ouderenhofjes
- stimuleren betaalbaar wonen via startersleningen en sociale koopwoningen
- onderzoeken windenergie bij de NAM-locatie
- volgen ontwikkelingen en waar mogelijk opschalen getijdenenergie
- we blijven ons profileren als proeflocatie voor duurzaamheid
- onderzoeken locaties grote batterijen voor energieopslag
- onderzoeken bodemenergie i.c.m. collectieve warmtepompen
- blijvend ondersteunen/stimuleren (recreatie)woningeigenaren bij verduurzaming
- onderzoeken vergassing/vergisting als energie-/warmtebron
- onderzoeken veiligheid gebied aardgasleiding
- ondersteunen initiatieven circulariteit en waterbesparing (i.s.m. andere Waddeneilanden)
- ondersteunen gebiedsproces landbouw
- stimuleren toegankelijkheid als leidend principe
- blijvend de VVV stimuleren, o.a. om toeristen te blijven voorlichten over natuurwaarden
- onderzoeken passende functie gebied Kattenplas
- communiceren belang vrijhouden bermen

Lobby

Ameland is afhankelijk van anderen bij veel van de genoemde opgaven. Daarom voeren we een actieve lobby bij Rijk, provincie en/of andere partijen op:

- een betrouwbare en betaalbare veerverbinding waar Ameland zeggenschap over heeft
- de veerverbinding als publieke voorziening
- MIRT-besluiten over bereikbaarheid
- parkeren in Holwerd in publieke handen
- busvervoer op alle veer- en sneldiensten en tussen alle dorpen
- Verdekspad als bushalte in reguliere routes
- tegengaan verlaging dijknormering
- financiële ondersteuning voor toekomstbestendigheid havens (veerdam en Ballumerbocht)
- afbouw van gaswinning en overdracht kabel naar Ameland
- netverzwaring en energie-infrastructuur
- behoud waterleiding naar de wal
- zeggenschap over locaties evenementen
- lobbyen voor gratis gebruik openbare grond bij evenementen
- mogelijkheid om bermparkeren te verbieden
- duidelijke en goede grenzen Natura 2000 en NNN
- behoud van cultuurhistorisch medegebruik

ONTWERP

Participatieverslag (ontwerp) Omgevingsvisie gemeente Ameland

- september 2026

Inhoud

Inleiding 2
Ketenpartners 3
Vitens 4
Veiligheidsregio 6
Staatsbosbeheer 8
VVV Ameland 13
LTO Ameland 18
Dorpsbelang Hollum 20
Dorpsbelangen Nes en Buren 23
Dorpsbelang Ballum 26
Provincie Fryslân 27
Rijkswaterstaat 28
Ondernemersplatform Ameland 30
Wetterskip Fryslân 33
It Fryske Gea 37
Bewonersavonden 38
Algemeen 39
Thema 1: Bereikbaarheid en infrastructuur 39
Thema 2: Wonen en leefbaarheid 41
Thema 3: Duurzaamheid – energie, water en klimaat 42
Thema 4: Economie en toerisme 43
Thema 5: Omgevingskwaliteit 44
Thema 6: Landschap en natuur 45

Inleiding

Dit document is een verslag van de participatie bij het ontwerp van de omgevingsvisie van Ameland. Het bestaat uit 2 delen: ketenpartners en bewonersavonden.

Met de term ‘ketenpartners’ worden (andere) overheden, organisaties en verenigingen bedoeld, die van belang zijn voor de omgevingsvisie. Deze partijen zijn uitgenodigd voor een gesprek over de omgevingsvisie. Waar nodig is daar uitgelegd wat de omgevingsvisie is en is hen gevraagd naar hun input. Van al die gesprekken is een verslag gemaakt (zie hieronder). Daarnaast is hen ook nog een aantal vragen toegestuurd. Een aantal van de partners heeft die beantwoord en in dat geval zijn de antwoorden ook in dit document opgenomen.

Toen het ambtelijk concept op de website van de gemeente was te vinden, zijn dezelfde partners hier ook weer op gewezen. Eén van de partners heeft op basis daarvan nog een gesprek aangevraagd; ook het verslag van dat overleg is opgenomen in dit participatieverslag. Een andere partner stuurde nog een bericht na met opmerkingen, die eveneens is opgenomen in dit verslag.

Dit participatieverslag is niet alleen maar een weergave van de input van ketenpartners en bewoners. Ook is het een beantwoording op die input. In die beantwoording legt de gemeente uit of de input ook terecht is gekomen in de omgevingsvisie en waarom (niet). Bij elke ketenpartner gebeurt dat onder de hele input. Bij de bewonersavonden gebeurt dat onder elk punt.

Dit participatieverslag is geen eindverslag. Er volgt namelijk nog een inzageprocedure, waarbij iedereen nog een keer kennis kan nemen van de omgevingsvisie. En een zienswijze (reactie) kan indienen daarop. Ook van die procedure zal een verslag gemaakt worden, waarin ook een reactie van de gemeente op die zienswijzen zal staan.

Ketenpartners

Vitens

Verslag overleg 9-7-2025

Zelfvoorziening drinkwater
We hebben besproken dat op Ameland de wens ligt om zelfvoorzienend te worden in de drinkwatervoorziening. Eerder heeft Vitens al eens aangegeven dat de waterleiding onder het wad een levensduur heeft en zolang die blijft liggen dat zij water blijven leveren aan het eiland. Echter wordt er op het moment wel gekeken of er een opjager bij Dokkum geplaatst moet worden. Dit is een investering die binnen de komende 15 jaar gedaan moet worden. Deze opjager wordt alleen geplaatst als de wadleiding blijft liggen. Dat betekent dat er binnen 15 jaar een principe-uitspraak gedaan zal worden over de toekomst van de wadleiding.

Input
Vitens heeft 3 documenten gestuurd met wat zij zien als de belangrijkste punten om op het vlak van drinkwater mee te nemen in de visie: een handreiking over de zorgplicht voor drinkwater, een inspiratiedocument voor de omgevingsvisie en een staalkaart over drinkwater in het omgevingsplan.

Watervisie
Op Schiermonnikoog heeft Vitens een visie opgesteld voor de drinkbronnen op het eiland. Men wil dit ook graag voor Ameland en de andere eilanden doen.

Waterbesparing
Met de toenemende druk van toerisme op de watervoorziening pleit Vitens voor een duurzamer waterbeheer. De zoetwaterbel wordt kleiner door verdroging/klimaatverandering. Daarom is drinkwaterbesparing een belangrijk speerpunt. Aan de andere kant was op alle eilanden vorig jaar een neerslagoverschot. Dit water zou je willen opslaan. Maar als de duinen vol zijn, loopt het weg. Hier ligt dus nog een kans. Ook geeft Vitens aan dat ze waarschijnlijk in de toekomst geen vergunning krijgen om meer drinkwater te gaan winnen, maar dat de vraag naar drinkwater wel zal toenemen.

Grondwaterbeschermingsgebied
Vitens geeft aan dat het mooi zou zijn om de grondwaterbeschermingsgebieden die door de provincie Fryslân vastgesteld zijn op een kaart in de visie weer te geven.

Pfas
Vitens doet onderzoek naar Pfas in het drinkwater op Ameland. Het schijnt dat de locatie Buren in de top 3 van locaties zit met het meeste pfas in het drinkwater. Wel is hier een extra zuiveringsstap ingebouwd waardoor het drinkwater aan de normen voldoet.

Afgesproken is:

- Het bovenstaande in de visie te verwerken en een grondwater winning en beschermingsgebied kaart in de visie op te nemen.
- Concept van de omgevingsvisie voorleggen aan Vitens.
- Grondwaterwinning en beschermingsgebied op kaart zetten.
- Drinkwaterbesparende maatregelen meenemen.
- Eventueel tweede overleg plannen.

Reactie gemeente

We hebben de 2 drinkwatergebieden op onze visiekaarten gezet (Duurzaamheid & Landschap en natuur). Daarnaast hebben we het belang van waterbesparing ook opgenomen. Ondanks dat zien we het niet als realistisch dat Ameland zelfvoorzienend wordt op het gebied van water. Daarom hebben we ook opgenomen dat (behoud van) de wadleiding voor ons belangrijk is. Zie paragraaf 4.4 van de omgevingsvisie, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Water*. Voor verdere invulling van dit onderwerp,

kijken we ook naar de uitkomsten van het Integraal Waterplan (en werken we aan een Gemeentelijk Riolerings Programma).

We hebben de grondwatergebieden niet specifiek in de tekst van de visie benoemd. Wel zijn ze al opgenomen in ons Omgevingsplan (binnen het recente bestemmingsplan Buitengebied).

Veiligheidsregio

Verslag overleg 16-7-2025

Aardgasleiding
Atlas Veiligheid. Laat zien waar er risico's zijn qua veiligheid. Meest prominente is de aardgasleiding die naar de wal loopt. Die is op basis van de Bal aangewezen als brandaandachtsgebied (met een rood gebied op de kaart). Bouwen in dat gebied mag alleen met extra maatregelen. De veiligheidsregio vertelt echter dat het risicogebied eigenlijk veel groter is. De grens van het gebied is namelijk afgestemd op de intensiteit van een brand waar de brandweer niet dichtbij kan komen (ze noemen een waarde van 10 kW/m^2, terwijl het materieel van de brandweer bestand is tegen 3 kW/m^2). Men pleit dus eigenlijk voor een groter gebied rondom de leiding waarin zwaardere bouweisen gelden. De veiligheidsregio kan dat niet afdwingen, de gemeente wel.

Natuurbranden
De risicoinventarisatie natuurbrand wordt momenteel geüpdatet. Dat is een (niet-openbare) kaart die inzicht geeft in de risico's op natuurbranden. Een groot deel van Ameland wordt daarin meegenomen.

Ze erkennen dat dit onderwerp misschien wat lastig te vertalen is naar de omgevingsvisie. Tegelijk kan het ook heel concreet gaan over rieten daken. Als natuurbrandenrisico in de duinen relatief groot is, is het dan wel zo verstandig om daar rieten daken toe te staan of voor te schrijven?

Reactietijd bij rampen
Op een eiland kan de brandweer moeilijk opschalen, dus dat moet van de wal komen. Daar gaan enkele uren overheen. Wel zijn er afspraken met de KNRM over de overzetting van materieel e.d. Ook met WPD zijn er nu goede afspraken, waardoor bij calamiteiten het transport van hulpverleningsvoertuigen is geregeld. De Veiligheidsregio heeft zich (met succes) ook ingespannen om dit in het Programma van Eisen voor de nieuwe veerbootconcessie goed te borgen. Dat gaat niet alleen over calamiteiten, maar ook over oefeningen.

Water(veiligheid)
Men verwijst voor de waterveiligheid naar de waterveiligheidsstrategie. Mooi zou zijn als die zodanig vertaald kan worden in de omgevingsvisie, dat het ook daadwerkelijk consequenties gaat hebben voor de ruimtelijke ordening. Dat zou uniek zijn in Nederland.

Men adviseert ook om in gesprek te gaan met Wetterskip over de kwetsbaarheden bij wateroverlast door regenval (>200mm per 48 uur).

Evacuatie en schuilen
Hier is nu een pilot over, die zou moeten zorgen voor concreet handelingsperspectief. Men noemt een aantal elementen die hierbij aandacht verdienen in de omgevingsvisie:

- de hoogte van de Verbindingsweg; ophoging is eigenlijk noodzakelijk voor evacuatie.
- de hoogte van het aanlandingspunt.
- kwetsbaarheid van de veerdam - die is snel onbruikbaar bij hoge waterstanden - bij waterstanden die nog ver onder de normering ligt voor dijken.

In dit kader noemt hij ook nog het feit dat een toeristisch eiland als Ameland een unieke verhouding tussen bewoners en bezoekers heeft. In reguliere rampenscenario's wordt vaak met het aantal inwoners gerekend. Op Ameland is het absoluut noodzakelijk om bezoekers mee te nemen.

Overig
De energietransitie zorgt voor nieuwe uitdagingen, omdat grote accu's ook een risico vormen.

Hittestress is op het gebied van klimaatverandering de belangrijkste bron van sterfte. Kan je daar iets mee in de omgevingsvisie? Bv. over hoe en waar je bouwt en hoe je de fysieke omgeving inricht?

Afgesproken is:
- Dat we de veiligheidsregio nog mee laten lezen bij een conceptversie van de omgevingsvisie.

Reactie gemeente

Aardgasleiding
We zien uw input over de (on)veiligheid van/rond de aardgasleiding als een extra stimulans om te werken aan een aardgasvrij Ameland. In dat kader weten we niet of het noodzakelijk is om de bouweisen nu nog te verhogen in het gebied rond die aardgasleiding. Zeker omdat de uitwerking daarvan waarschijnlijk ook jaren duurt. We hebben echter in onze visie opgenomen dat we dat willen onderzoeken (paragraaf 4.4, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Milieu, bodem en veiligheid*).

Natuurbranden
Natuurbrandrisico is zowel genoemd in onze omgevingsvisie, als in ons Integraal Veiligheidsplan waar we in de visie naar verwijzen (zie paragraaf 4.4 van de omgevingsvisie, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Milieu, bodem en veiligheid*). In de praktijk zetten we ons ook in voor het beperken van de natuurbrandrisico's. In de huidige maatregelkaart bij de risicoinventarisatie natuurbrandrisico is het aantal actiepunten van de gemeente weliswaar beperkt, maar we blijven desondanks met andere partijen in gesprek over (de uitvoering van) hun actiepunten. Daarnaast hebben we natuurlijk in samenwerking met brandweer en defensie blusputten gerealiseerd in de afgelopen jaren. De risico's van rieten daken zijn in onze beleving daarbij voldoende meegenomen. Het is dan ook niet onze ambitie om regelgeving hierover te wijzigen, ook omdat het een belangrijke waarde is binnen onze omgevingskwaliteit.

Reactietijd bij rampen
Ook voor ons is dit thema belangrijk. We hebben in de visie opgenomen dat om die reden varen op tij ook geen optie is, omdat Ameland dan onbereikbaar is bij calamiteiten (paragraaf 4.2, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Veerverbinding*).

Waterveiligheid / Evacuatie en schuilen
In de visie hebben we opgenomen dat de Waterveiligheidsstrategie vertaald wordt in ruimtelijke regels (paragraaf 4.2, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Andere infrastructuur*). Dat betekent uiteraard ook dat we in de toekomst werken aan de onderwerpen uit die strategie, zoals het verhogen van het aanlandingspunt en de Verbindingsweg. De verhoging van de veerdam is daarnaast ook een thema in de visie (4.2, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Veerverbinding*). Uiteraard zijn we het ook volledig met u eens dat het noodzakelijk is dat calamiteitenplannen voor Ameland rekening houden met het aantal bezoekers.

Hittestress
We hebben dit thema niet opgenomen in de visie. Op de Waddeneilanden is het namelijk gemiddeld gezien aanzienlijk koeler en staat er meer wind, waardoor het hier minder vaak voorkomt. Daarnaast zijn er (al) op veel plekken in de dorpen bomen aanwezig, die in veel gevallen ook een beschermde status hebben. In verhouding tot andere uitdagingen heeft het daarom op dit moment geen prioriteit.

Staatsbosbeheer

Verslag overleg 16-7-2025

In het verleden is al veel gesproken met Staatsbosbeheer in het kader van het bestemmingsplan buitengebied. Ook loopt momenteel een gebiedsproces met de provincie Fryslân. Staatsbosbeheer is op het moment ook bezig met het opstellen van een visie tot 2050.

Verdroging
Bij Staatsbosbeheer ervaart men last van verdroging in natuurgebieden. Het is wenselijk om water in de natuur vast te kunnen houden en het over een langere tijd weg te laten sijpelen richting de landbouwgebieden. De zoetwaterbel is daarbij allesbepalend. Men vindt het positief dat de gemeente het kelderbesluit genomen heeft wat voorkomt dat diepe kelders in duingebieden worden aangelegd.

Primaire kering
Bij Staatsbosbeheer zijn ook zorgen over de klimaatverandering. Er is besproken dat objecten die buiten de primaire kering liggen op het moment kwetsbaar zijn. Wel worden er plannen opgesteld om in de toekomst te voorkomen dat in dit soort gebieden gebouwd wordt (Waterveiligheidsstrategie/Deltaprogramma).

Cultureel erfgoed
Men geeft aan dat het belangrijk is om landschapselementen met cultuurhistorische waarde als de stuifdijken, eendenkooien en dobbes te beschermen op het eiland.

Unieke natuur
Men geeft aan dat de natuur in de duingebieden van de eilanden 2 procent van het Nederlands landschap beslaat. Dit maakt de natuur op de eilanden uniek. Er wordt druk ervaren op deze natuur vanuit toerisme. Staatsbosbeheer geeft aan dat de cumulatieve effecten van verstoring op de natuur nog niet genoeg terug komen in beleid. Er worden een heleboel evenementen georganiseerd in de natuur, muziek, sportevenementen etc. Dit heeft effect op de natuur en bij Staatsbosbeheer is men van mening dat er voor al deze activiteiten beter getoetst moet worden wat de gevolgen op de natuur zijn.

Staatbosbeheer bekijkt de natuur vanuit water- en bodem sturend. Daarbij bekijken ze het hele systeem. Instuiving vanuit de duinen is daarbij ook belangrijk, in samenwerking met Rijkswaterstaat. Ze werken ook aan kwaliteitsverbetering in de bossen van Ameland. Men wil de bossen langzaam omvormen en de diversiteit van de bossen vergroten.

Afgesproken is:
Staatsbosbeheer heeft de lijst met vragen toegestuurd gekregen en zal hier per mail nog op reageren.

Aanvulling 20-11-2025
Staatsbosbeheer heeft op 20 november 2025 de lijst met vragen ingevuld en doorgestuurd, zie hieronder.

Aanvulling

Algemene vragen
- *Welke waarden of kwaliteiten van Ameland zijn volgens Staatsbosbeheer essentieel om te behouden en/of te versterken?*

Water- en bodemsturende processen zijn belangrijk. Wij werken aan toekomstgericht natuurbeheer, waarbij systeemherstel een belangrijke rol speelt. Landschapsecologisch, de natuur ontwikkelt zich onder invloed van sturende processen in het landschap. Watersysteem, bodemsysteem en ecosysteem liggen in elkaars verlengde. Hierdoor kan het voorkomen dat een bepaald ecosysteem niet meer te redden is maar dat er wel een nieuwe kan ontstaan.

- *Wat vindt Staatsbosbeheer het belangrijkste aandachtspunt voor de omgevingsvisie van Ameland, vanuit jullie rol?*

Natuur en Landschap. Natuur robuuster maken, waarbij de natuurlandschappen zoals open duin behouden blijft. Nederland heeft maar 2% duinlandschap daarvan ligt het overgrote deel op de Waddeneilanden, waken dat deze landschappen behouden blijven. Daarnaast blijven inzetten op systeemherstel

- *Als u kijkt naar Ameland richting 2040: wat ziet u dan als de grootste opgave of kans?*

Klimaatadaptatie en -acceptatie.
Jeugd en leefbaarheid
Afname biodiversiteit

- *Zijn er thema's of ontwikkelingen die volgens Staatsbosbeheer nu nog onderbelicht blijven?*

Natuur inclusieve landbouw. Verduurzaming op welke wijze wordt deze ingestoken? Moeten zonneparken en windmolens in de natuur geplaatst worden? Vaak wordt die ruimte gezocht in de natuur.

- *Wat merkt u in uw dagelijkse werk van veranderingen op Ameland – bijvoorbeeld in het gebruik van natuur, landschap of veiligheid?*

Grotere recreatiedruk, men gaat meer naar buiten en gebruikt de natuur als ontspanning en vergeet daarbij de kwetsbaarheid van de natuur. Invloed van de mens is groot en laten veel sporen na. Geleiding is noodzakelijk om 'grotere' gebieden te beschermen. Goed voorbeeld is Hagedoornveld waar een mooie combinatie is gemaakt van recreatie en natuur.

- *Welke beleidskeuzes van de gemeente ondersteunen uw werk – en welke maken het lastiger?*

Werk aan goede zonering waar leven/mensen, recreatie en natuur ruimte krijgen. Zorg dat natuur en landschap op orde is, dit geeft een positieve invloed op de gezondheid en het welzijn van de mensen. We noemen dat ook wel de kracht van de natuur.

- *Wat zou u de gemeenteraad willen meegeven bij het maken van keuzes voor de toekomst van Ameland?*

Neem bij elk besluit alle facetten mee, die in de omgevingsvisie worden genoemd zodat ook deze voldoende worden afgewogen en meegenomen in de besluitvorming. En hoor bij de juiste stakeholders.

Natuur, landschap en recreatie (gericht op Staatsbosbeheer)

- *Welke rol speelt Ameland binnen jullie organisatie – wat maakt dit gebied bijzonder of complex?*

Ameland is een onderdeel van het Waddengebied en grenst aan het Werelderfgoed Waddenzee. Staatsbosbeheer heeft de Wadden aangewezen als prioritair gebied. Voor Ameland ligt de complexiteit wel in het feit dat er meerdere terreinbeheerders zijn waardoor met name voor de buitenwereld niet altijd helder is wie nou waar verantwoordelijk voor is.

- *Welke balans zoekt u tussen natuurbescherming en beleving op Ameland?*

Staatsbosbeheer is een publieke organisatie, we zetten natuur op één, maar vergeten daarbij niet de omgeving en samenleving. We zijn een organisatie die met betrokken en deskundige medewerkers midden in de samenleving staat, samenwerkt met partners en burgers en bovenal natuur centraal stelt als fundament voor een duurzaam en leefbaar Nederland en in dit geval Ameland.

- *Wat vinden jullie van de toeristische druk in en rond de natuurgebieden? Hoe kunnen we daar samen goed mee omgaan?*

Maak een goede zoneringskaart in samenspraak met de andere (terrein)beheerders, zodat er een duidelijke afbakening kan komen en kaders gesteld worden. Dit is de basis naast het provinciaal en gemeentelijke evenementenbeleid voor bijvoorbeeld ondernemers. In deze zonering neem je mee de draagkracht van het gebied en geef je aan waar wel of totaal niet de mogelijkheden liggen.
Ook het samenspel met de eilanders meenemen. Een voorbeeld is honden aan de lijn beleid. Zolang ook Amelanders dit niet goed tussen de oren hebben, wordt het lastig uit te leggen en te handhaven.

- *Welke ontwikkelingen zetten volgens u het landschap of de natuur op Ameland onder druk?*

Versnippering van de gebieden, dorpsuitbreidingen, klimaatverandering. Ontwikkelen van nieuwe recreatieve activiteiten die dan weer commercieel gemaakt worden. Voorbeelden drone gebruik, soaren.

- *Zijn er natuurgebieden of kwaliteiten die volgens jullie meer aandacht of bescherming verdienen?*

Sowieso alle terreinen van de natuurorganisaties, daarnaast ook terrein van RWS, waaronder de Lange duinen Noord, Groene strand. Kort gezegd alle Natura 2000 gebieden. Deze gebieden vragen om gepaste zonering. Nogmaals 2% van het totale Nederlandse landoppervlak bestaat uit duin. En daarin leven zo'n 66% van alle Nederlandse plantensoorten en ook een groot deel van de Nederlandse broedvogelsoorten leven vertoeven daar.

- *Welke vormen van recreatief medegebruik zijn passend binnen de draagkracht van het eiland?*

Wandelen, fietsen, dat is waar Staatsbosbeheer op in blijft zetten. Ander recreatief medegebruik zal getoetst blijven worden of het passend en/of er draagkracht voor is in de gebieden. Daarnaast zal N2000 duinen Ameland een leidraad zijn.

- *Zijn er knelpunten rond evenementen, recreatieverkeer of seizoensdruk?*

Broedseizoen is bepalend wat wel of niet mogelijk is in de natuur. Daarnaast is het broedseizoen niet altijd op data vast te leggen, weersinvloeden zijn ook sturend in deze. Soms duurt het broedseizoen langer vanwege de gunstige omstandigheden. Voldoende parkeerplaatsen en de toerist meer ontzorgen. Helaas bemerken we dat mensen luier worden en sneller naar de auto grijpen en deze overal denkt te kunnen parkeren.

- *Wat is volgens u nodig om beleving en bescherming beter met elkaar te combineren?*

Zoals in ons ondernemingsplan genoemd staat;
Klimaatverandering, verlies van biodiversiteit en de toenemende druk op de ruimte dwingt tot keuzes. Dat vraagt om een manier van denken en werken waarin de natuur wordt gezien als een gelijkwaardige kracht bij het realiseren van een schone, duurzame, biodiverse leefomgeving die bestand is tegen veranderingen en uitdagingen. Waar het mogelijk is worden robuuste natuurlijke systemen ingezet als sturende factor in de ruimtelijke ordening. Nogmaals Hagedoornveld aanpassing is een mooi voorbeeld hoe recreatie en natuur gecombineerd is.

Samenwerking en proces

- *Heeft u nog adviezen of signalen voor het vervolg van de omgevingsvisie?*

Geen kelderbouw meer toestaan in duinen!

Reactie gemeente

Cultureel erfgoed

We hebben in de visie opgenomen dat we ons inzetten voor behoud van elementen als dijkjes en dobbes (paragraaf 4.7 van de visie, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Landschap*). Veel van die elementen zijn overigens al beschermd in het Bestemmingsplan Buitengebied, die nu onderdeel is van het Omgevingsplan. Een aantal anderen zijn bij ons in beeld als monument of karakteristiek object en zullen op termijn opgenomen worden in het Omgevingsplan.

Druk op de natuur / zonering

We zijn het met u eens dat recreatie en natuur samen kunnen gaan. We zijn het echter eveneens eens dat niet altijd alles overal kan (zie ook hoofdstuk 2 van de omgevingsvisie). Daarom geven we in de omgevingsvisie ook aan dat we een voorstander zijn van zonering van landbouw, natuur en recreatie (paragraaf 4.7, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Zonering landbouw, natuur en recreatie*).

Evenementen

In ons evenementenbeleid geven we aan dat we de invloed op de natuur meenemen bij de beoordeling van (nieuwe) evenementen en dat we bijvoorbeeld rekening houden met het broedseizoen. Tegelijk ligt het onderwerp van natuur ook complex, omdat de gemeente in de meeste gevallen niet over die onderwerpen gaat (zie ook onze reactie in dit participatieverslag onder **Bewonersavonden**, bij Thema 4).

Terreinbeheerders

We horen ook van andere partijen dat er onduidelijkheid is over wie waar eigenaar en/of beheerder is. We zullen overwegen of het wenselijk en haalbaar is om dat in kaart te brengen. Zie ook onze

beantwoording hierover in dit participatieverslag bij de inbreng van Rijkwaterstaat en onder de **Bewonersavonden**, bij Thema 6.

Kelderbouw

We zijn het ermee eens dat (diepe) kelderbouw in duinen niet passend is. We hebben in de visie ook opgenomen dat ruimtelijke ontwikkelingen de grondwaterstand en drinkwatervoorziening niet onder druk mogen zetten (paragraaf 4.4, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Water*). Bij de uitwerking van het Integraal Waterplan blijven we hierover ook in gesprek met o.a. het Wetterskip. Ook nemen we dit mee bij de vorming van ons Omgevingsplan, met de ambitie om dit op het hele eiland goed te regelen. Voor meer informatie over het Omgevingsplan, zie paragraaf 4.6 van de omgevingsvisie, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Omgevingsplan*.

Overig

- Water/bodem: gemeente zet zich samen met anderen in voor een Integraal Waterplan, waarin de waterprocessen geanalyseerd worden en maatregelen voorgesteld worden (zie paragraaf 4.4 van de omgevingsvisie, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Water*). Zie daarnaast ook de reactie in dit participatieverslag onder **Rijkswaterstaat**, bij de subtitel *Documenten*.
- Landbouw: ons uitgangspunt is hierin duurzame landbouw met een toekomstperspectief (zie paragraaf 4.5 van de omgevingsvisie, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Landbouw*).
- Dorpsuitbreidingen: in lijn met de woonvisie, noemen we in de omgevingsvisie dat we voor toekomstige woningbouw de voorkeur hebben voor inbreiding (in de dorpen) boven uitbreiding van de dorpen (paragraaf 4.3 van de omgevingsvisie, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Woonvisie*).
- Parkeerplaatsen: we werken aan nieuw parkeerbeleid, die o.a. gaat over de vraag hoeveel parkeerplaatsen er waar nodig zijn (zie ook paragraaf 4.2 van de omgevingsvisie, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Vervoer op het eiland*).

VVV Ameland

Verslag overleg 11-8-2025

Verhuur particulieren recreatiewoningen
De VVV krijgt signalen dat er steeds meer woningen in de verkoop gaan, omdat het voor veel mensen niet meer te betalen is. Het belastingstelsel en de veranderingen daarin (box 3) spelen daar hoogstwaarschijnlijk een rol in. Het gevaar ligt op de loer dat dergelijke woningen alleen nog betaald kunnen worden door degenen die financieel niet meer de noodzaak hebben om het daarna te verhuren. Zo krijg je in feite (op een paar weken per jaar na) leegstand. Kan de gemeente op de één of andere manier dat reguleren?

Diversificatie economie
Indirect is het overgrote merendeel van de economie verbonden aan toeristen. Het gemeentelijk beleid spreekt over diversificatie van de economie, maar hoe realistisch is dat? Zouden we niet veel meer moeten focussen op de positieve gevolgen van toerisme: inkomsten, voorzieningen en recreatieve mogelijkheden (ook voor bewoners)?

Openbaar vervoer en auto's
De bus op het eiland rijdt nu op de boot, maar van Buren naar de vuurtoren is niet te doen. Dat zou anders moeten. Ook noemt men een combinatieticket van boot en bus. Door zulke ingrepen wordt het OV gebruiksvriendelijker en dus ook meer gebruikt.

Dat gebruik stimuleren is belangrijk in het omlaag brengen van het aantal auto(bewegingen) op het eiland. Dat begint natuurlijk al aan de vaste wal. Een goede ketenreis, waarbij het bereiken van de boot en daarna de accommodatie vlekkeloos moet verlopen. Ook vlekkeloos bagagevervoer tijdens de hele reis is belangrijk. Pas dan gebruiken mensen hun auto niet meer als koffervervoer. Uiteraard is een goede en voldoende parkeermogelijkheid aan de wal ook belangrijk. Op zomerse (en dus drukke) dagen is dat een hele grote uitdaging.

Andere opmerkingen onder dit punt
- als het gaat om vervoersbewegingen, zijn die van eilanders ook van belang
- medegebruik tussen fietsers en voetgangers is een uitdaging, zowel op fietspaden als bv. in centrum van Nes (wat ook een doorgaande fietsroute is) - ook is het niet altijd duidelijk wie wat hoe zou moeten gebruiken.
- kwaliteit van de fietspaden is niet overal even goed; specifiek wordt gesproken over 'gootjes'
- is de omgevingsvisie de plek om iets te zeggen over het monitoren van bezoekers?

Inclusie
In hoeverre staat Ameland open voor mindervaliden? Er zijn een paar groepsaccommodaties, maar de meeste kleinere accommodaties hebben geen voorzieningen. Ook in restaurants e.d. is vaak geen toilet die goed toegankelijk is (soms bv. op de 1e verdieping zonder lift). Maar denk ook aan de 'heuvel' bij de veerterminal in Nes. Al met al is niet goed geregeld op Ameland. Kunnen we daar als gemeente op sturen als het vooral bij anderen ligt?

Strandrolstoelen worden wel goed gebruikt. Zo goed dat ze eigenlijk altijd bezet zijn.

Diversiteit
M.n. de financiële diversiteit. Ameland had lang de slogan 'voor iedereen'. Maar is dat zo? Bootreis en ticket daarvoor is al een (financiële) drempel. Wel is op dit moment er diversiteit; van kamperen en groepen tot luxe huizen. Daardoor veel verschillende groepen. Wel steeds luxer, maar gast wil dat ook. Sluiten daar ook de voorzieningen (zoals restaurants) op aan?

Er is discussie of Ameland nu echt duur is; echt duurder dan andere Nederlandse bestemmingen lijkt wel mee te vallen. De 21% btw is wel een punt van zorg, vooral omdat de Duitse gast zo belangrijk is voor Ameland.

Wellicht liggen er kansen voor de zakelijke markt op Ameland.

Afgesproken is:
De toegestuurde vragen zal het VVV met elkaar bespreken en antwoorden en opmerkingen eind augustus toesturen.

Beantwoorde vragen:
Algemene vragen

Aanvulling
VVV heeft nog schriftelijk geantwoord op de toegestuurde vragen, zie hieronder.

Aanvulling

Algemeen

- *Welke waarden of kwaliteiten van Ameland zijn volgens jullie essentieel om te behouden en/of te versterken?*

De natuur, ruimte en rust zijn de kernkwaliteiten van Ameland. Daarnaast zijn cultuur en het eilander karakter van grote waarde: de kneuterigheid en charme van oude huisjes, de gastvrijheid van bewoners en de rust die al bij de overtocht met de veerboot begint. Het eilander gebruik om te leven met de natuur hoort daar onlosmakelijk bij. Ameland biedt de afwisseling tussen levendige, gezellige dorpen enerzijds en de stilte en ruimte van uitgestrekte stranden en natuur anderzijds, waar je tijdens een wandeling of fietstocht soms niemand tegenkomt. Deze combinatie van gemoedelijkheid, uitgestrektheid en mooie vergezichten maakt Ameland uniek.

- *Wat vinden jullie het belangrijkste aandachtspunt voor de omgevingsvisie van Ameland, vanuit jullie rol?*

Het behouden van de balans tussen toerisme, leefbaarheid en natuur. Ameland heeft dit goed georganiseerd; de uitdaging ligt erin dit vast te houden en te versterken.

- *Als u kijkt naar Ameland richting 2040: wat ziet u dan als de grootste opgave of kans?*

De grootste kans zien wij in het verder ontwikkelen van duurzame recreatie: uitbreiding van het wandelroutenetwerk, verbeteren van fietspaden en het versterken van de beleving van natuur en landschap. Dat draagt bij aan de kwaliteit van de gastbeleving en tegelijkertijd aan de leefbaarheid voor bewoners.

- *Zijn er thema's of ontwikkelingen die volgens jullie nu nog onderbelicht blijven?*

De samenhang tussen voorzieningen voor bezoekers en bewoners. Een hoog kwaliteitsniveau voor de gast betekent ook een hoog niveau voor de inwoner. Ameland is er goed in geslaagd om natuur, cultuur en toerisme te laten vervlechten, we mogen hier ook trots op zijn. En we moeten ons hier ook bewust van zijn, het hoge kwaliteitsniveau voor de inwoner is er mede dankzij de gast.

Als er nieuwe projecten zijn, moet er goed gekeken worden of dit bij het eiland past. Bijvoorbeeld het bouwen in de sfeer van oude huizen zoals ook door de gemeente gedaan is met de nieuwbouwwoningen. Daarnaast ook het gebruik van natuurlijke materialen voor bebording en een voorkeur voor kleinschaligheid boven grootschalige evenementen.

- *Wat merkt u in uw dagelijkse werk van veranderingen op Ameland – bijvoorbeeld in het gebruik van natuur, landschap of veiligheid?*

We zien dat er steeds meer waardering is voor rustige, kleinschalige beleving (wandelen, fietsen, natuur en cultuurhistorie). Tegelijk neemt het aantal bewegingen, ook van eilanders zelf, toe en lijkt de tolerantie naar elkaar af te nemen. Daar moeten we meer op sturen. Het is belangrijk dat we ons blijven realiseren wat Ameland bijzonder maakt: trots en gastvrijheid. In plaats van te klagen over drukte of beperkingen zouden we juist meer terug moeten naar die trotse en gastvrije houding die Ameland groot heeft gemaakt.

Natuur, landschap en recreatie

- *Wat vinden jullie van de toeristische druk op Ameland?*

De toeristische druk is beheersbaar en wordt van nature gereguleerd door de barrière van de veerboot. Dat zorgt voor een natuurlijke spreiding en balans. Er is wel steeds vaker vraag naar extra afvaarten. Hier is het belangrijk om een zorgvuldige afweging te maken: hoe kunnen we inspelen op de vraag zonder dat dit de balans of beleving op het eiland verstoort?

- *Wat vinden jullie van de beleving op Ameland?*

De beleving op Ameland is uniek: de natuur, rust en ruimte zijn onderscheidend. Dit kan nog verder versterkt worden door meer thematische routes aan te bieden (bijvoorbeeld cultuurhistorisch, natuurbeleving, culinair), waarmee ook de spreiding van bezoekers over het eiland bevorderd wordt. Zo blijft de beleving divers en aantrekkelijk, terwijl de druk op bepaalde hotspots wordt verminderd.

- *Welke ontwikkelingen zetten volgens u Ameland onder druk?*

Een risico zijn landelijke beleidsontwikkelingen, zoals veranderingen in box 3 of de verhoging van btw op recreatie naar 21% vanaf 2026. Dit kan leiden tot een verschuiving van eigendom: vakantiewoningen die opgekocht worden door kapitaalkrachtigere partijen die niet meer verhuren, waardoor het aanbod aan recreatieve verhuur vermindert. Dit zou zowel de toeristische economie als de leefbaarheid kunnen raken.

- *Zijn er knelpunten rond evenementen, recreatieverkeer of seizoensdruk?*

Er is meer en frequenter gebruik van alle wegen, mede door de opkomst van e-bikes, waardoor het eiland als het ware ‘kleiner’ is geworden. Dit zorgt voor meer bewegingen en een hogere verkeersdruk, ook buiten het hoogseizoen. Er zijn veel evenementen, maar deze worden in goede banen geleid, mede door de gemeente. Belangrijk aandachtspunt blijft dat evenementen goed gespreid worden over het jaar en niet onnodig in feestdagenweekenden (zoals bij Duitse feestdagen) plaatsvinden.

Een knelpunt rond evenementen is vooral de handhaving en de spreiding van drukte. Bij sommige evenementen, zoals Rugby en Madnes, begint de drukte al op de boot. Op het eiland zelf ervaren bewoners en bezoekers daardoor overlast, bijvoorbeeld door muziek tot diep in de nacht. Voor mensen die juist voor de rust komen, is dit storend.

- *Wat is volgens u nodig om beleving en bescherming beter met elkaar te combineren?*

We zien kansen in het toevoegen van themaroutes, die bezoekers actief spreiden en verrijken in hun beleving. Daarnaast kunnen positieve en stimulerende communicatie-uitingen bijdragen aan bewust gedrag in de natuur. Het gaat niet om verbieden, maar om enthousiasmerend en gastvrij duidelijk maken wat wél kan en hoe je je als gast verantwoord gedraagt. Daarmee versterken we de natuurbeleving en beschermen we tegelijkertijd onze kwetsbare waarden.

Leefomgeving

- *Wat zijn voor jullie de belangrijkste aandachtspunten op Ameland?*

Bereikbaarheid is essentieel voor Ameland, zowel voor inwoners als voor toeristen. Deze staat echter onder druk door onzekerheden rond de veerbootconcessie, Natura 2000-regelgeving en de MIRT-onderhandelingen. Het is belangrijk om hierin duidelijke keuzes te maken en langetermijnzekerheid te bieden. Daarnaast zien we kansen in het verbeteren van het openbaar vervoer: betere aansluitingen en alternatieve routes maken het gebruik aantrekkelijker en efficiënter.

- *Zijn er knelpunten in de bereikbaarheid?*

Als de boot stagneert, heeft dit direct gevolgen voor álle processen op het eiland: zorg, bevoorrading, toerisme en mobiliteit van bewoners. Het waarborgen van een robuuste en betrouwbare veerverbinding is daarom cruciaal voor de leefbaarheid en economie van Ameland.

Een echt knelpunt nu is dat er na zonsondergang niet naar de wal gevaren kan worden. Natuurlijk zijn er bij calamiteiten opties, maar dit is zeer beperkt dus echt een probleem.

- *Hoe kijkt u aan tegen de bereikbaarheid en veiligheid van kwetsbare groepen (zoals ouderen of zorginstellingen)?*

Bij het aanpassen en verbeteren van fietspaden en infrastructuur moet expliciet rekening gehouden worden met mindervaliden. Dit geldt ook voor de aanwezigheid van toegankelijke openbare toiletten.

Hoewel dit extra investeringen vraagt, levert het veel op: zowel bewoners als gasten profiteren van een inclusieve en toegankelijke inrichting van het eiland.

Duurzaamheid en energietransitie

- *Wat zijn volgens u de grootste kansen in de verduurzaming en energietransitie van Ameland?*

Ameland kan zich profileren als een duurzaam voorbeeld-eiland, maar het is van groot belang dat de recreatie- en toerismesector hierbij actief betrokken wordt. Dat is een uitdaging, gezien het versnipperde aanbod met veel particuliere eigenaren (soms met slechts 1 of 2 accommodaties, vaak woonachtig aan de wal). Niet iedere (kleine) ondernemer kan zelfstandig investeren, terwijl de gezamenlijke opgave groot is.

Samenwerking en proces

- *Hoe zou u de huidige samenwerking met de gemeente Ameland omschrijven? Wat gaat goed, wat kan beter?*

De samenwerking verloopt goed en er is frequent overleg. We zijn het niet altijd eens, maar er is ruimte voor discussie en het vinden van compromissen. Vroegtijdige betrokkenheid gaat steeds beter en gezamenlijke uitingen sluiten daardoor sterker op elkaar aan.

- *Welke samenwerking zou u verder willen verdiepen in de komende jaren?*

Meer monitoring is nodig: niet alleen gegevens verzamelen, maar deze actief gebruiken en ook naar buiten communiceren. Daarbij is het belangrijk om vooruit te kijken in plaats van achteraf te reageren. Hiervoor is nauwere samenwerking met meerdere stakeholders cruciaal, zoals de veerdienst, grotere horecaondernemers en natuurbeheerders.

- *Heeft u nog adviezen of signalen voor het vervolg van de omgevingsvisie?*

Investeer in voorzieningen die zowel de gast als de inwoner ten goede komen. Een hoog niveau voor toerisme betekent automatisch ook een hoog niveau voor leefbaarheid. Dit mag explicieter benoemd worden in de omgevingsvisie: investeren in Ameland als gastvrije bestemming ís tegelijkertijd investeren in Ameland als fijne woonplaats

---

Reactie gemeente

Verhuur particulieren recreatiewoningen

We herkennen het beeld dat de kosten voor eigenaren van vakantiewoningen gestegen zijn de afgelopen jaren. Of dat ook leidt tot daadwerkelijk minder verhuur, is moeilijk voor ons vast te stellen. Die signalen dat dat zo is, zijn overigens niet nieuw; ook 5 jaar geleden was daar al sprake van. Dat was één van de redenen waarom de gemeente de *Beleidsregel bedrijfsmatige exploitatie en uitponden 2021* heeft opgesteld. Op die manier kunnen we bij grootschalige nieuwe ontwikkelingen ervoor zorgen dat er verhuurd wordt. Bij bestaande situaties en zeker bij woningen die per woning in handen zijn van individuen/particulieren is dat niet mogelijk.

De rol van de gemeente is hierin dan ook beperkt, net als bij veel economische zaken (vergelijk ook paragraaf 4.5 van de omgevingsvisie, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Rol gemeente*). Ook de rol van de gemeente in de (gestegen) kosten is beperkt. Wel blijven we hier graag met u over in gesprek. Dat doen we ook ambtelijk met andere gemeenten om hun ervaringen te horen. Wellicht dat het op basis daarvan in de toekomst zinvol kan zijn om hierover een signaal af te geven aan de rijksoverheid.

Betaalbaarheid

Het thema betaalbaarheid raakt aan economische ontwikkelingen die groter zijn dan Ameland en waar de gemeente geen rol in kan/mag hebben (zie ook paragraaf 4.5 van de omgevingsvisie, onder **Uitwerking**, bij de subtitels *Rol gemeente* en *Economie algemeen*).

Diversificatie economie / toerisme als drager van leefbaarheid

Diversificatie komt niet letterlijk terug in het toerismebeleid of de economische visie. Wel heeft het aandacht binnen de samenwerking met de andere Waddeneilanden in de Regio Deal. We zijn het ermee eens dat het logisch is dat Ameland altijd een eiland zal zijn waar de economie vooral draait op toerisme. Dat betekent niet dat verbreding niet zinvol kan zijn, maar het zal de kwetsbaarheden van de economie niet weg kunnen nemen. Het is daarom ook geen doel op zich. Dat is ook de reden dat we

het niet noemen in de omgevingsvisie. Wel hebben we ook in de omgevingsvisie (net als in het toerismebeleid) de positieve kanten van het toerisme benoemd (zie paragraaf 4.5 van de omgevingsvisie). We zijn het namelijk met u eens dat het toerisme een belangrijke drager van de leefbaarheid van/op Ameland is; zowel door het profijt in financiële zin als in de vele voorzieningen.

OV en auto's
Het belang van OV en een goede ketenreis zien wij ook. De inhoud van het toerismebeleid en de vervoersvisie blijft met de omgevingsvisie nog steeds overeind, samen met de ambitie om die waar te maken (paragraaf 4.2). Eén van de onderdelen daarvan is ook dat we bij blijven lobbyen voor betere busverbindingen (zie onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Vervoer op het eiland*).

Overig (en onder Algemeen bij de ingestuurde antwoorden)
We herkennen de uitdagingen m.b.t. de fietspaden. We willen dan ook een toekomstvisie maken over de fiets- en wandelinfrastructuur (zie paragraaf 4.2, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Vervoer op het eiland*).

Inclusie
We blijven dat thema ook belangrijk vinden en hebben daarom in de visie opgenomen dat toegankelijkheid een leidend principe voor ons is bij ruimtelijke ingrepen (paragraaf 4.3, onder **Uitwerking** bij de subtitel *Leefbaarheid, welzijn en zorg*).

Leefomgeving
We herkennen de uitdagingen op het gebied van bereikbaarheid en besteden daar dan ook uitgebreid aandacht aan in met name paragraaf 4.2 van de omgevingsvisie. In diezelfde paragraaf (onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Vervoer op het eiland*) geven we ook aan dat verbeteringen van de busverbindingen inderdaad wenselijk is.

Duurzaamheid
Al langere tijd besteden we als gemeente aandacht aan het ondersteunen van de 'kleine' eigenaar van vakantieonderkomens. Hier gaan we mee door (zie ook hoofdstuk 4.4 van de omgevingsvisie, onder **Wat we doen**).

LTO Ameland

Verslag overleg 26-8-2025

Gebiedsproces Ameland
In 2024 is een onderzoek uitgevoerd op Ameland naar de toekomst van de landbouw op het eiland. Met de gegevens van dit onderzoek is een visie opgesteld waar een aantal aanbevelingen uit voortkwamen. Eén van deze aanbevelingen was om een gebiedsproces te starten met de verschillende belangenpartijen op Ameland, om te kijken of er samengewerkt kan worden om verschillende doelstellingen (landbouw, natuur, water) op het eiland te realiseren. Het gebiedsproces is gestart, maar men geeft aan dat het proces stroperig verloopt.

Huidige situatie
Op dit moment zijn er 11 melkveehouders op het eiland, hiervan is een klein deel vleesveehouder. Ook zijn er nog een aantal schapenhouders op het eiland. Er is geen intensieve veehouderij op het eiland. De wens van de landbouw is om door te gaan zoals het nu gaat. Men is met de huidige gang van zaken in principe tevreden. Maar er zijn wel zorgen over de toekomst. Er zijn boeren die stoppen, maar geen opvolger hebben. Men geeft aan dat het aantrekkelijker moet worden voor jonge boeren om zich op Ameland te vestigen, om zo de sector in stand te houden. En de boeren die er zijn moeten niet te veel belemmerd worden in hun bedrijfsvoering. Het is op dit moment moeilijk om vergunningen te krijgen voor uitbreidingen en er momenteel ook vrij strenge ammoniakregels van kracht. Dit heeft als gevolg dat er mest van de wal aangevoerd moet worden. Dit is niet wenselijk.

Agrarisch natuurbeheer
De landbouw op Ameland doet veel aan agrarisch natuurbeheer. Daarnaast zijn er veel bedrijven die een tegemoetkoming krijgen voor ganzenschade. Opvallend is echter dat er ook landeigenaren zijn die geen boerenbedrijf hebben maar wel een tegemoetkoming krijgen voor ganzenschade. Het is om deze reden vaak aantrekkelijk om dit land in eigendom te houden. Een nadeel hiervan is dat dit land niet gebruikt kan worden door andere boerenbedrijven die hier mogelijk belang bij hebben. Dit zit de ontwikkeling van de landbouw op Ameland in de weg geeft LTO aan.

Nevenbestemmingen
Er zijn wel mogelijkheden wat betreft nevenbestemmingen voor boerenbedrijven, zoals de mogelijkheid om een kampeerboerderij te beginnen of zelfgemaakte producten te voorkopen. Maar over het algemeen is dit vaak veel werk en levert dit nog weinig op. Streekproducten zijn daarnaast vaak seizoensgebonden, in de zomer is er heel veel vraag door toeristen en in de winter is er weinig vraag.

Wat kan de gemeente betekenen
Men geeft in ieder geval het signaal mee dat ze het zonde vinden dat landeigenaren land in bezit houden voor de schadevergoeding voor ganzen terwijl ze geen boerenbedrijf meer hebben. Daarnaast geeft men aan dat de gemeente ook grond in bezit heeft dat goed gebruikt zou kunnen worden door boerenbedrijven. Ze geven aan dat er bij de gemeente Ameland ook nagedacht kan worden over pachtbeleid voor Ameland.

Bedreigingen
Wat ziet men als bedreigingen voor de landbouw op Ameland. Men noemt de focus op waterkwaliteit een bedreiging. Er zijn sloten op het eiland waar de waterkwaliteit slecht is. Hierbij wordt geregeld naar de landbouw gekeken als veroorzaker, maar LTO geeft aan dat op deze sloten ook rioolwater wordt geloosd in periodes waar het veel regent.
Men ziet meer natuurclaims ook als een bedreiging. Als er grote buffergebieden rondom de Natura2000 gebieden komen is men bang dat er geen landbouw op het eiland over blijft.

Men geeft nog mee dat de landbouw op Ameland samenhangt met onderhoud van het landschap. Het resultaat hiervan is dat er een groot weidevogellandschap op het eiland ligt.

Reactie gemeente

We zijn het met u eens dat de landbouw een belangrijke rol speelt in het Amelander landschap. Onder andere om die reden vinden we het als gemeente belangrijk dat de landbouw op Ameland behouden blijft en een toekomstperspectief heeft. We hebben in de omgevingsvisie dan ook aangegeven dat we ons daarvoor inzetten (zie paragraaf 4.4 van de visie, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Landbouw*).

Dat betekent onder andere dat we het gebiedsproces ondersteunen waar mogelijk en dat we eventuele resultaten ook opnemen in onze ruimtelijke plannen. Buiten die ruimtelijke plannen is de invloed van de gemeente beperkt. Dat betekent dat we ook niet gaan over bijvoorbeeld de regels voor ammoniak en subsidies voor ganzenschade. Als dat laatste voor gestopte boeren een aantrekkelijke reden is om hun land niet te verkopen of verpachten, kunnen we dat daarom ook niet afdwingen.

Op het gebied van pachten moeten wij ook steeds voor ogen houden wat de toekomst van een gebied is. Met dat in gedachten hebben wij de indruk dat gronden die ook op de langere termijn voor landbouw geschikt zijn, nu verpacht zijn aan (hobby)boeren.

Dorpsbelang Hollum

Verslag overleg 4-9-2025

Dorpsbelang Hollum geeft aan dat het goed is dat Ameland de bewoners van het eiland blijft vertegenwoordigen bij grote ontwikkelingen op het gebied van bereikbaarheid etc.

Fietspaden
De fietspaden op het eiland zijn te smal en passen niet meer bij het fietsverkeer dat er nu is. Mensen fietsen nu vaak op brede fietsen, of met karretjes achter de fiets. Ook de kwaliteit van de fietspaden wordt steeds slechter, op sommige delen durven ouderen in de zomer niet meer door de duinen te fietsen. Dorpsbelang Hollum is voorstander van betonnen fietspaden, gaat langer mee en weinig onderhoud.
Daarnaast pleit Dorpsbelang Hollum voor mountainbike-paden. Er wordt nu vaak op allerlei plekken door de natuur gemountainbiked. Het zou goed zijn om dit te reguleren op MTB-paden.

Wonen
Het is voor de jeugd niet mogelijk om huizen te kopen en huurwoningen zijn vaak duur. Dit heeft als gevolg dat jongeren langer bij hun ouders blijven wonen. Er zijn veel oudere woningeigenaren die lang in hun woningen blijven wonen, waardoor deze huizen langer van de woningmarkt blijven. Het zou helpen als je deze woningeigenaren een goed alternatief biedt. Daarbij kan ook gedacht worden aan tiny-houses, of mantelzorgwoningen. Dit vergt echter een investering; het zou daarom aantrekkelijk moeten worden om mantelzorgwoningen aan te bouwen. Dit zou kunnen door het makkelijker te maken om deze woningen recreatief te verhuren, permanente bewoning toe te staan of te verhuren voor personeelshuisvesting.

Duurzaamheid
Dorpsbelang Hollum geeft aan dat het goed is dat er breed gekeken wordt naar de opties om de duurzaamheidsdoelen in 2035 te halen. Men wil niets wegstrepen, ook bijvoorbeeld windmolens niet. Toch wordt wel meegegeven dat windmolens plaatsen misschien een makkelijke manier is om de energiedoelen te halen, maar dat men het ook belangrijk vindt dat er nog steeds gekeken wordt naar nieuwe creatieve concepten zoals geothermie, waterstof etc.

Economie/toerisme
Veel horeca-accommodaties worden te duur, daarnaast is er personeelstekort waardoor restaurants bepaalde dagen dicht zijn. Het wordt hierdoor wel rustig in Hollum. Men geeft aan dat het na acht uur ‘s avonds vaak erg stil is in het dorp.

Kwaliteit van het landschap
Er zijn een aantal grote boeren rond Hollum die land opkopen van boeren die gestopt zijn. Resultaat is dat er massale kuilbalen ontstaan in het landschap. Dit is niet wenselijk. Het zou daarnaast goed zijn als er betere richtlijnen voor schuilgelegenheden in het landschap opgesteld worden om te voorkomen dat er allerlei verschillende bouwwerkjes ontstaan. Ook zou gedacht kunnen worden aan schuilgelegenheden als bomensingels. Men geeft aan dat het ook positief is dat zaken als biodiversiteit en bijen aandacht krijgen in de omgevingsvisie. Hou daarnaast rekening met het peil van het water en geef waterbeleid een plekje in de visie. Pas ook op dat het eiland geen nationaal park wordt.

Autoluw
Dorpsbelang geeft aan dat er vooral een groep horeca-ondernemers is die belang heeft bij het autoluw maken van het centrum. Maar zij vinden dat bedrijven ook voor auto’s bereikbaar moeten blijven. Daarnaast wordt het dan wel heel rustig in het dorp. Dorpsbelang stelt dat het voor bewoners niet hoeft. Als dit onderwerp opnieuw besproken wordt, neem dan het hele dorp mee, is het advies.

Accommodatiebeleid
Kanttekening; het zou eigenlijk gemeentelijk accommodatiebeleid moeten heten, omdat het beleid gaat over gemeentelijke gebouwen. Dorpsbelang Hollum vindt het accommodatiebeleid voor Hollum

prima. Het is vooral belangrijk dat alle accommodaties in Hollum blijven, als daar bij hoort dat er geclusterd moet worden dan is dat prima.

Fietsparkeren
Er wordt niet per se veel overlast ervaren door geparkeerde fietsers. Als er overlast wordt ervaren aan geparkeerde fietsers, dan is het vooral in het hoogseizoen. Wel wordt er overlast ervaren bij (hoofd)strandopgangen, hulpdiensten kunnen er soms niet langs door geparkeerde fietsen. Men parkeert de fiets namelijk vaak op het betonnen pad, en niet in het zand waar de houten hekken staan.
Het zou wel goed zijn om fietsparkeren met laadpunten aan te bieden.

Ameland voor iedereen
Dorpsbelang Hollum geeft nog mee dat ze het initiatief 'Ameland voor iedereen' goed vonden. Het is jammer dat er nu niets meer mee gedaan wordt. Er kan in de inrichting van de openbare ruimte namelijk nog veel verbeterd worden voor mensen met een rolstoel of scootmobiel. Als voorbeeld wordt genoemd dat bepaalde straten erg bol zijn aangelegd, dit heeft voordelen voor afwatering maar niet voor bovenstaande groep.

Participatie
Dorpsbelang Hollum geeft aan dat het fijn is dat er een bewonersavond georganiseerd wordt, graag zouden ze dit nogmaals ziens voor het definitieve ontwerp. Daarnaast het Dorpsbelang graag meenemen in de uitnodiging.

Reactie gemeente

Fietspaden
We delen de zorgen over de fietsinfrastructuur. Daarom hebben we in de visie opgenomen dat we een visie op de fiets- en wandelinfrastructuur op Ameland willen ontwikkelen (zie paragraaf 4.2, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Vervoer op het eiland*). Daar kunnen we nu nog niet op vooruitlopen, maar we zullen het idee van MTB-paden meenemen.

Wonen
Als gemeente zetten we ons in voor voldoende en betaalbare woningen. Die ambitie uit de woonvisie wordt ook in de omgevingsvisie herhaald (paragraaf 4.3, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Woonvisie*). In dat kader wilden we zelf al aan de slag met beleid over meerdere woningen op één perceel. De rijksoverheid regelt dat nu echter al landelijk met de nieuwe Wet versterking regie op volkshuisvesting (en het bijbehorende besluit). Die gaan ook over voldoende betaalbare woningen. De bedoeling is dat die er onder andere voor zorgen dat er makkelijker een mantelzorg- of familiewoning gebouwd kan worden. Zo'n familiewoning is dan voor een eerstegraads familielid. Waarschijnlijk gaat dat in vanaf 2027.

De wet verandert echter niets aan de functie: de woningen zijn bedoeld voor mantelzorgers of familie. We kunnen als gemeente wel meer ruimte bieden als we dat zouden willen, bijvoorbeeld om de woning ook te laten gebruiken voor andere familieleden. Of we dat willen, moeten we nog bepalen. De afweging hierover doen we dus later, bijvoorbeeld bij het opstellen van het Volkshuisvestingsprogramma of de uitvoering daarvan.

Duurzaamheid
We blijven inderdaad breed zoeken naar een energiemix die kan opbrengen wat we verbruiken. De aandacht voor windenergie is zeker niet ten koste van andere vormen van opwek bedoelt (zie ook paragraaf 4.4 van de omgevingsvisie).

Autoluw
We hebben nu in de visie opgenomen dat we de mogelijkheden voor autoluwere dorpen samen met de dorpen verkennen (paragraaf 4.2, onder **Wat we doen**).

Ameland voor iedereen

We hebben nu in de visie opgenomen dat we bij ruimtelijke ingrepen rekening houden met de toegankelijkheid (paragraaf 4.3, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Leefbaarheid, welzijn en zorg*).

Dorpsbelangen Nes en Buren

Verslag overleg 4-9-2025

Presentatie
Dorpsbelang Nes heeft een aantal vragen over de presentatie. We geven aan dat de natuur op Ameland er niet op achteruit is gegaan, maar is deze er dan wel op vooruit gegaan? Daarnaast mist men geluid in het rijtje van ruimtelijke kwaliteit en vraagt zich af waarom stikstof en pfas onder duurzaamheid staat en niet onder ruimtelijke kwaliteit. Ook mist men de rijksbrieven over water en bodemsturend in de thema's van de omgevingsvisie. De gemeente geeft aan dat deze wel terugkomen onder het thema omgevingskwaliteit.
In de presentatie staat daarnaast dat het accommodatiebeleid medio 2025 vastgesteld zal worden, dit wordt waarschijnlijk eind '25 of medio '26.

Watervoorziening
Dorpsbelang Buren vraagt zich af waarom er gesproken wordt over zelfvoorziening van drinkwater, geeft aan dat er in het waterwingebied van Buren in de zomer droogte optreedt. Het is belangrijk om genoeg water te houden, de drinkwaterleiding vanaf de vaste wal is daarvoor belangrijk. De gemeente geeft aan dat ze met Vitens hebben gesproken en dat zij ook aangeven dat de waterleiding eerst blijft liggen, maar dat er in de toekomst wel gekeken wordt naar de levensduur van de leiding. Dan komt het thema zelfvoorziening wel weer ter sprake.

Bestemmingsplannen
Dorpsbelang Buren vraagt hoe het bestemmingsplan Buren uit 2015 zich verhoudt tot de nieuwe omgevingsvisie en het omgevingsplan. De gemeente geeft aan dat er één omgevingsplan komt voor het hele eiland, dat kan dynamisch aangepast worden. Dat hoeft dus niet meer iedere tien jaar. Dorpsbelang Buren geeft aan dat het niet zo moet zijn dat burgers dan voor kosten komen te staan om dit omgevingsplan aan te passen. De gemeente geeft aan dat dit in de nieuwe situatie niet verandert met de huidige situatie.

Accommodatiebeleid
Men geeft aan dat er in Nes behoefte is aan extra voorzieningen, zoals punten waar geld gestort kan worden, openbare toiletten en fietsparkeerplaatsen. In Buren wordt fietsparkeren als een minder groot probleem gezien.
Daarnaast wordt gewezen op het halfjaarlijkse overleg tussen college en de dorpsbelangen; het is handig om deze lijst ook te bekijken en mee te nemen in de omgevingsvisie.

Toerisme
Dorpsbelangen Nes en Buren geven beide aan dat de seizoensverlenging voordelen heeft meegebracht, maar ook nadelen. De leefbaarheid, cultuur en tradities van het eiland ondervinden hinder van het langere toeristische seizoen. Ze noemen daarom seizoensverkorting als een mogelijk punt van aandacht. Daarbij speelt ook dat er tegenwoordig een ander soort toerist op het eiland af komt. De horeca wordt duurder, waardoor er een categorie bewoners is die de prijzen in de horeca niet meer kan betalen.
De kampeerboerderijen op het eiland moeten bestaan blijven, hier komt een grote groep Duitse toeristen op af, die hiervoor vaak terug komen.

Verlichting
Dorpsbelang Nes wil graag dat er beleid voor buitenverlichting opgenomen wordt in de omgevingsvisie, omdat er locaties zijn waar veel lichtervervuiling is.

Duurzaamheid
Zowel dorpsbelang Nes als Buren zijn niet negatief tegenover windenergie, maar iemand vraagt zich hardop af of ze daarin representatief zijn voor de rest van de dorpsbewoners. De locatie maakt daarbij wel veel uit, er moet geen hinder zijn van schaduwslag en geluid. Maar het idee om twee/drie molens bij de boortoren op de Noordzee te zetten vindt men geen gek idee. Ook kan er nog nagedacht worden over kleinere windmolens, de gemeente moet hier een duidelijke keuze in maken.

Ook zou de gemeente meer flexibel moeten zijn met het verduurzamen van monumenten. Zonnepanelen in beschermd dorpsgezicht is op het moment lastig te realiseren.
Daarnaast is het de vraag wat we nu doen met de zonneparken. Energie voor eilanders is via de AEC duur namelijk. Niemand profiteert op deze manier, de vraag is waarom we dit willen.

Voorzieningen/water
Wanneer het hard regent en er veel water valt, is dit moeilijk te verwerken door de voorzieningen in Nes en Buren. Misschien is buffers hiervoor een idee.

Participatie
Dorpsbelangen geven aan dat het belangrijk is dat bewoners goed meegenomen worden. Overweeg daarom ook meerdere bewonersavonden zodat je meer mensen bereikt.

Afgesproken is:
Veel van de vragen zijn al beantwoord maar de toegestuurde vragen zal dorpsbelang Nes en Buren nog nader bekijken, bespreken en antwoorden en opmerkingen toesturen.

Reactie gemeente

Algemeen
In de omgevingsvisie hebben we op het gebied van natuur beide kanten benadrukt: zowel dat de natuur op Ameland van hoge kwaliteit is en een belangrijke trekpleister, als het feit dat die onder druk staat (paragraaf 4.7 van de omgevingsvisie).

De keuze dat bepaalde onderwerpen onder een bepaald thema zijn geplaatst heeft te maken met de onderliggende relaties van onderwerpen.

Watervoorziening
We zijn het ermee eens dat de drinkwatervoorziening essentieel is. Zie paragraaf 4.4 van de omgevingsvisie, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Water*. We werken samen met bv. Vitens en het Wetterskip aan een Integraal Waterplan, waar dat ook een belangrijk onderwerp is. Waterbesparing zien we op dat gebied als essentieel. We zijn het echter ondanks dat met u eens dat zelfvoorzienend op het gebied van drinkwater niet realistisch is. We hebben dan ook op diezelfde plek in de omgevingsvisie opgenomen dat we willen dat de drinkwaterverbinding met de vaste wal in stand blijft.

Accommodatiebeleid (fietsparkeren)
In het accommodatiebeleid is vastgelegd dat we streven naar een openbaar toilet in elk dorp. Voor Nes betekent dit dat we inzetten op instandhouding van de huidige voorziening.

Wij vinden fietsparkeren ook belangrijk en hebben daarom ook opgenomen dat we samen met bewoners en ondernemers willen werken aan verbetering en uitbreiding (waar nodig en mogelijk) daarvan (paragraaf 4.2, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Vervoer op het eiland*).

Toerisme
Voor toerisme blijft de lijn uit het toerismebeleid leidend (zie ook paragraaf 4.5, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Toerisme*). Dat betekent dat we niet streven naar een toename, maar zeker ook niet naar een afname van het toerisme. Seizoensverkorting zien we dan ook niet als doel, juist ook omdat een breed seizoen belangrijk is voor de economie en die economie veel bijdraagt aan de leefbaarheid op het eiland. Natuurlijk is dat tegelijk niet hetzelfde als een jaarrond hoogseizoen en streven we er in lijn met het toerismebeleid naar dat toerisme inderdaad zoveel mogelijk bijdraagt aan de leefbaarheid en er niet ten koste van gaat.

Verlichting
Verlichting is geen op zichzelf staand thema in de omgevingsvisie. Wel is donkerte onderdeel van ‘omgevingskwaliteit’. Dat komt straks ook terug in het kader voor omgevingskwaliteit, die de opvolger is van de welstandsnota (zie paragraaf 4.6, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Landschappelijke kernwaarden*.

Voorzieningen/water

Door klimaatverandering zullen piekbuien steeds vaker voorkomen. De verwerking van dat water, inclusief de afweging tussen vasthouden van water en het wegleiden van water is daarbij belangrijk. In algemene zin is dat onderdeel van het eerder genoemde Integraal Waterplan. Maar als gemeente gaan we ook werken aan nieuw beleid voor de riolering. Zie paragraaf 4.4, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Water*.

Dorpsbelang Ballum

Met Dorpsbelang Ballum is enkele keren contact geweest over een afspraak over de omgevingsvisie. Uiteindelijk is dat er om meerdere redenen niet van gekomen. Wel is het dorpsbelang er nog op gewezen dat het ambtelijk concept online te lezen was.

Provincie Fryslân

Verslag overleg 9-9-2025

Natuur
Bij het onderdeel natuur zou het handig om de habitattypenkaart N2000 van de provincie te gebruiken voor ons eigen kaart. Hier staan verschillende habitattypen zoals heide en struweelgebied op, maar ook verschillende typen bos, duinbossen, kruipwilg, duindoor etc. De provincie werkt op het moment van schrijven aan deze kaart, die rond het einde van het jaar klaar zou zijn.

Windenergie
Over mogelijke windenergie voor Ameland geeft men aan dat de NAM-locatie op de oostkant van het eiland zelf weinig kans heeft vanwege Natura2000. Bestuurlijk is dat ook ingewikkeld. In de Noordzee zou daarom een betere optie zijn, je zou ook als eiland kunnen participeren in een offshore windmolenpark waarbij een deel van de opbrengst naar het eiland gaat. De provincie noemt het boorplatform als locatie voor windenergie als een mogelijkheid. Daarnaast merken ze nog op dat er in Friesland veel coöperaties zijn die al vast plannen voor windenergie maken, zodat ze meteen door kunnen als de provincie ook zo ver is. Zou voor Ameland ook een tip kunnen zijn.

Landbouw
Over landbouw geeft de provincie aan dat mogelijkheden voor het Amelander product een toegevoegde waarde zou kunnen zijn. Een voorbeeld is Amelander rogge dat al door een boer op Ameland wordt verbouwd. Daarnaast wordt er ook al mosterdzaad verbouwd. Vroeger waren er meer roggevelden op Ameland, wat weer een foerageergebied voor de Blauwe Kiekendief was. Zo'n voorbeeld kan dus een mooie combinatie van cultuurhistorie, economie en toerisme zijn. Een optie om dit in praktijk te brengen is door meer landbouwpercelen te bestemmen als kruiden- en faunarijkgrasland, een beheertype onder NNN (Natuurnetwerk Nederland).

Natuurnetwerk Nederland
De provincie vraagt hoe de restopgave NNN terug komt in de omgevingsvisie van Ameland. De gemeente geeft aan dat dat nu ook onderwerp van gesprek is bij het gebiedsproces wat loopt op Ameland.

Licht/duisternis
De provincie merkt nog op dat men het goed vindt dat op Ameland groen licht wordt gebruik om vogels 's nachts zo weinig mogelijk te verstoren.

Reactie gemeente

Landbouw / NNN
We doen in de visie bewust geen uitspraken over de restopgave NNN. Zoals in het gesprek aangegeven, is wat ons betreft het lopende gebiedsproces daarvoor de juiste plek. In de visie hebben we dan ook opgenomen dat we dat proces blijven ondersteunen waar mogelijk en dat we de uitkomsten daarvan ruimtelijk verankeren (zie paragraaf 4.5 van de omgevingsvisie, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Landbouw*).

Rijkswaterstaat

Verslag overleg 15-9-2025

Groene strand
Rijkswaterstaat geeft als één van de gesprekspunten het groene strand bij Ballum aan. Dit gebied is dynamisch, het groeit oostwaarts aan. Het zal volgens RWS lastig worden om vanaf paviljoen Ballum door het groene strand richting zee te lopen. Er liggen nu een pad en een speelstrand, maar dit is volgens RWS niet een heel houdbaar concept. Dit wil men ook richting dorpsbelang Ballum communiceren. Ook het paviljoen bij Hollum is ongelukkig gelegen, dit zijn onderwerpen die terug gaan komen.

Vrije zeereep
Vanuit het oogpunt van kustbeheer wil RWS graag aandacht vragen voor het bebouwingsvrij houden van de zeereep. Men wil voor kustbeheer duinen dynamisch aan laten groeien, om dit goed te kunnen doen moet de zeereep vrij blijven van permanente bebouwing. Anders kan er geen doorstuiving plaats vinden. De gemeente geeft aan dat dit middels de strandnota geregeld wordt. Daarin is ook geregeld dat er buiten de paviljoens geen bebouwing op het strand mag komen. De gemeente geeft nog aan dat men bij Ballum graag een uitkijkpunt in de duinen wil aanleggen. RWS geeft aan dat dit met het oog op bovenstaande mogelijk een probleem kan zijn.

Primaire kering
RWS geeft aan dat men aan het verkennen is of een deel van de primaire kering verlegd kan worden, het gaat dan om een deel van de primaire kering dat van het binnenduingebied naar de zeereep komt te liggen. Dat houdt in dat een groter deel van Ameland binnendijks komt te liggen. Een deel van die verkenning gaat meer richting de eilandkop bij Hollum.

Windenergie
Over de NAM-locatie als mogelijke locatie voor windmolens geeft RWS aan dat je niet weet hoe deze locatie er over 50 jaar bij ligt omdat dit een dynamisch deel van de kust is. Op de vraag tot hoever vooruit wordt gekeken bij het in stand houden van de basiskustlijn geeft men aan dat er vrij ver vooruit wordt gekeken. En dat we er van uit mogen gaan dat RWS de kust op deze manier in stand wil houden voor in de toekomst.

Waterveiligheidsstrategie
Er wordt nog gesproken over de Waterveiligheidsstrategie die is opgesteld in het kader van het Deltaprogramma. RWS geeft aan dat de strategie goed past in het concept van meerlaagse veiligheid. Als de primaire keringen niet houden dan is de gemeente aan zet om het binnendijkse gebied daar op in te richten.

Beheerders
RWS geeft als laatste punt nog mee dat het soms onoverzichtelijk is welke partij welk deel van het eiland in beheer of pacht heeft. Zij geven aan dat het goed zou zijn om dit nog eens beter uit te zoeken en in kaart te brengen.

N.a.v. ambtelijk concept

Op 28 juli werd naar aanleiding van het ambtelijk concept nog onderstaande door Rijkswaterstaat toegezonden

Een aantal rijksprogramma's om mee te nemen in *Hoofdstuk 3.1 Nationaal kader: richtinggevend voor water, natuur en ruimte* hoofdstuk 3.1:

- Het NWP (Nationaal Waterprogramma 2028-2033), het beleid waarin keuzes worden gemaakt voor de thema's waterveiligheid, wateroverlast, zoetwaterbeschikbaarheid, waterkwaliteit (KRW), drinkwater, bevaarbaarheid vaarwegen en samenwerken, crisisbeheersing en

waterbewustzijn. Vervolgens dit verbinden aan het Deltaprogramma (dit is wel opgenomen in paragraaf 3.1), dit is het uitvoeringsprogramma van het Nationaal waterprogramma.

- Het WBS-beleid (Water Bodem Sturend) en hoe dit een sturende rol kan hebben bij ruimtelijke ontwikkelingen van de gemeente Ameland. Vanuit het Deltaprogramma is hiervoor een handreiking voor overheden ontwikkeld. Te raadplegen via: Handreiking 'Sturen met water en bodem in omgevingsprogramma's' | Kennisportaal Klimaatadaptatie
- Programma Noordzee 2028-2033 (wordt in mei 2027 verwacht). Dit programma geeft richting aan de ontwikkeling van het Nederlandse deel van de Noordzee in het licht van de natuur-, de voedsel- en de energietransitie.
- PAGW (Programmatische Aanpak Grote Wateren). Het Rijk werkt in de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW) samen met andere organisaties aan toekomstbestendige grote wateren waar goede ecologische waterkwaliteit en hoogwaardige natuur goed samengaan met een krachtige economie. Nu is er in paragraaf 3.1 enkel Beleidskader Natuur opgenomen.

Daarnaast nog een aandachtspunt om mogelijk mee te nemen. In het kader van klimaatverandering en de kust kan het waardevol zijn om ook aandacht te besteden aan de wijze waarop wordt geanticipeerd op kustontwikkelingen en zeespiegelstijging. Denk hierbij aan het bieden van ruimte voor bijvoorbeeld dynamiseren van de kust (doorstuiving strand en duinen) of suppleties.

Reactie gemeente

Vrije zeereep
Dit onderwerp komt niet expliciet, maar eerder impliciet terug in de omgevingsvisie. Zoals in het gesprek aangegeven zijn er namelijk wel andere beleidsstukken die dit behandelen, waarnaar verwezen wordt in de omgevingsvisie. Naast de eerste genoemde strandnota, is er bijvoorbeeld ook op basis van het toerismebeleid geen ruimte meer voor nieuwe verblijfsrecreatieve bebouwing buiten de huidige planologische mogelijkheden (zie ook paragraaf 4.5 van de omgevingsvisie, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Toerisme*). En op basis van de woonvisie kiezen we bij het waarmaken van de woningbouwopgave in principe voor inbreiding in stedelijk gebied (zie ook paragraaf 4.3 van de omgevingsvisie, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Woonvisie*).

Beheerders
We herkennen de onduidelijkheid hier en hebben dat bijvoorbeeld ook gehoord van bewoners tijdens de bewonersavonden over de omgevingsvisie (zie in dit participatieverslag onder **Bewonersavonden**, bij thema 4 en 6). De complexiteit is in onze ogen groter dan alleen eigendom/beheer, omdat bevoegdheden van overheden soms verder gaan dan de gebieden waar men eigenaar is. Desondanks zou het soms wel kunnen helpen om te weten wie waar eigenaar/beheerder is. We zullen overwegen of het wenselijk en haalbaar is om dat in kaart te brengen.

Documenten/nazending
- We hebben het Nationaal Waterprogramma in paragraaf 3.1 van de omgevingsvisie nu genoemd op dezelfde plek als het Deltaprogramma. Daarbij hebben we nu ook de relatie gelegd met het Programma Noordzee.
- We hebben in dezelfde paragraaf nu ook kort verwezen naar de PAGW.
- Het principe van water en bodem sturend komt nu in paragraaf 3.2 wel ook al terug en zien we daarnaast als onderdeel van de Nota Ruimte. Overigens werken we met verschillende ketenpartners aan een Integraal Waterplan, waarin water- en bodemsystemen een belangrijke rol spelen (zie ook paragraaf 4.4 van de omgevingsvisie, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Water*).

Ondernemersplatform Ameland

Verslag overleg 29-9-2025

Bereikbaarheid & infrastructuur

- OPA mist het vrachtvervoer in het lijstje, die wel van wezenlijk belang is voor het eiland (maar formeel gezien niet in de concessie valt).

- Goed OV is belangrijk, ook op het eiland. Lost een hoop problemen op. Ze denken dan aan een heel regelmatige verbinding via een *hop-on, hop-off* concept. Ze geven verder aan dat Qbuzz niet meewerkt bij ideeën die er leven onder de eilander tak van de organisatie. Kan de gemeente daar nog een rol in spelen? Hoe zit het eigenlijk met een dergelijke OV-concessie, kunnen anderen dan nog wel een vervoersdienst beginnen (zoals dat *hop-on, hop-off*)?

- Bagagevervoer is daarin ook belangrijk. Bij voorkeur tot aan de accommodatie.

- Fatbikes en elektrische scooters zijn een ergernis. Kan daar niet tegen opgetreden worden? Verbreding van de fietspaden is wat OPA betreft in ieder geval niet een oplossing/optie hiervoor.

- Huidige soms chaotische fietsparkeren in de dorpen draagt bij aan gevoel van drukte.

Wonen en leefbaarheid

- Personeelshuisvesting is een probleem. Sommige ondernemers hebben het gevoel dat de gemeente niets doet.

Economie en toerisme

- OPA noemt, n.a.v. de ambtelijke opmerkingen, dat verbreding van de economie niet realistisch is. Versterking van toerisme zou veel meer een aandachtspunt moeten zijn, ook binnen de Regio Deal.

- OPA (vooral sommigen daarvan) maakt zich zorgen over de betaalbaarheid van Ameland voor bezoekers, zeker in de toekomst. Men ziet een trend van luxer en duurder (en bv. minder kampeerplaatsen), wat voor minder mensen te betalen is.

- Daarnaast ziet ze een neerwaartse spiraal in de verhuur van recreatiewoningen. Steeds meer woningen staan groot deel van het jaar leeg, omdat de eigenaren niet de noodzaak hebben om te verhuren. Met name bij de villa's aan de Zwarteweg tussen Nes en Buren speelt dit. Kan de gemeente daarop sturen? De gemeente geeft aan dat men verhuur niet kan afdwingen.

- In Buren staat de leefbaarheid niet onder druk door drukte, maar doordat er niets meer te beleven is in het dorp, door sluiting van horeca. OPA ziet graag meer mogelijkheden voor het starten van een nieuwe onderneming. Niet alleen rondom de Hoofdweg, maar ook in de rest van het dorp.

- Als de gemeente vindt dat ondernemers moeten kunnen innoveren, dan zal ze ook in de meewerkstand moeten bij initiatieven.

- Maken zich zorgen over de landbouw. Trend van schaalvergroting en afname van landbouwareaal.

- Op Terschelling gaat de horeca om 2 uur dicht, waardoor je niet tot diep in de nacht nog last hebt van uitgaanspubliek. Is dat op Ameland niet ook mogelijk?

Omgevingskwaliteit

- Reclamebeleid (die valt onder de welstandsnota): soms heerst het gevoel dat er voor supermarkten andere regels zijn dan voor andere ondernemers. De gemeente geeft aan dat de welstandsnota herzien wordt en dat ook de regels voor reclame dan onder de loep genomen worden.

Reactie gemeente

Bereikbaarheid en infrastructuur

Bijna al deze punten zijn in de visie beland:

- Vrachtvervoer: paragraaf 4.2, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Veerverbinding*
- OV: we lobbyen voor betere verbindingen; paragraaf 4.2, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Vervoer op het eiland*
- Bagagevervoer: paragraaf 4.2, onder **Uitwerking**, bij de subtitel*Veerverbinding*
- Fatbikes/scooters: het is op dit moment niet duidelijk of een verbod (op fatbikes) mogelijk is – daar wordt landelijk nog onderzoek naar gedaan. In onze ogen moet daar eerst uitsluitsel over komen, voordat we überhaupt nadenken over de wenselijkheid van regulering. We bekijken wel de mogelijkheid om dit onderwerp aandacht te geven in de te ontwikkelen visie op de fiets- en wandelinfrastructuur (paragraaf 4.2, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Vervoer op het eiland*)
- Fietsparkeren: paragraaf 4.2, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Vervoer op het eiland*

Wonen en leefbaarheid

- Dat beeld herkennen wij niet. Wij staan open voor meedenken met ondernemers. Dat doen we op basis van de uitgangspunten die in de woonvisie hierover staan en die momenteel verder uitgewerkt worden in nieuwe personeelshuisvestingsbeleid (zie paragraaf 4.3 van de omgevingsvisie, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Personeelshuisvesting en bedrijfswoningen*

Economie en toerisme

- Verbreding economie: we zijn het ermee eens dat het logisch is dat Ameland altijd een eiland zal zijn waar de economie vooral draait op toerisme. Dat betekent niet dat verbreding niet zinvol kan zijn, maar het zal de kwetsbaarheden van de economie niet weg kunnen nemen. Het is daarom ook geen doel op zich. Dat is ook de reden dat we het niet noemen in de omgevingsvisie.

- Betaalbaarheid: we zien nog steeds een divers aanbod van toeristische accommodatie, zoals ook verwoord in het toerismebeleid. Dat neemt niet weg dat het leven het afgelopen jaar duurder is geworden. Dat zijn echter economische ontwikkelingen die groter zijn dan de gemeente (zie ook paragraaf 4.5 van de omgevingsvisie, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Rol gemeente*).

- Verhuur recreatiewoningen: De VVV kwam met hetzelfde punt; voor onze beantwoording verwijzen dan ook naar onze reactie in dit participatieverslag op de input van de VVV.

- Ondernemen in Buren: het horeca- en detailhandelsbeleid is hier leidend (zie paragraaf 4.5 van de omgevingsvisie, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Horeca en detailhandel*). Dat beleid biedt die ruimte.

- Meewerken: als gemeente streven we er altijd naar om bij elke aanvraag mee te denken, zowel bij ondernemers als bij (andere) bewoners. Daarnaast laten we ondernemen aan de ondernemers en zorgen we voor de randvoorwaarden (zie paragraaf 4.5 van de omgevingsvisie, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Economie algemeen*).

- Landbouw: deze ontwikkelingen liggen buiten onze invloed, maar voor zover mogelijk zetten we ons op verschillende manieren in voor behoud en de toekomstbestendigheid van de landbouw. Dit werken we ook uit in de omgevingsvisie. Zie paragraaf 4.5 en 4.7.

- Sluitingstijden horeca: de reguliere sluitingstijd op Ameland is 1 uur, maar een deel van de horecazaken heeft een voortdurende ontheffing tot 4 uur. Dit is te specifiek voor de omgevingsvisie, maar bij het horeca- en detailhandelsbeleid is aangegeven dat we een project willen opstarten om die ontheffingen te onderzoeken. Ons huidige beeld is echter dat de mogelijkheid tot 4 uur ook/nog voldoet aan een vraag en zo ook zorgt voor een positieve invloed op de leefbaarheid.

Omgevingskwaliteit

- Reclame/welstandsnota: wordt zoals gezegd herzien. Zie paragraaf 4.6 van de omgevingsvisie.

Wetterskip Fryslân

Verslag overleg 6-10-2025

BOVI / ruimtelijke opgaven
Wetterskip verwijst in ieder geval naar de BOVI, de Blauwe omgevingsvisie die het Wetterskip heeft opgesteld. Hier staan de uitgangspunten van het wetterskip op het gebied van water in vertaald. Wat betreft Ameland specifiek zijn er wel knelpunten. Er zijn vaak tegenstrijdige wensen wat betreft waterbeheer op het eiland. In het duinmassief heb je vaak te maken met kwel en daardoor wateroverlast. Het water wordt nu vaak snel afgevoerd naar de polder, maar eigenlijk zou je er naar toe willen dat het water langer in de duinen opgeslagen blijft. Maar hiervoor zul je ruimtelijke keuzes moeten gaan maken en technische maatregelen moeten gaan gebruiken. Wil je dit als gemeente?

Waterplan
Het Wetterskip geeft aan dat Schiermonnikoog bezig is met een waterplan over zoet water, in de lijn van het deltaprogramma. Wij geven aan dat we hier met de gemeente ook mee bezig gaan.

Dijkversterkingen
Wetterskip geeft aan dat dijkversterkingen in de toekomst ook om ruimte vragen. Deze ruimte moet waarschijnlijk aan de binnenkant van de dijken gevonden worden. De reserveringszones voor de dijken verdienen daarbij ook aandacht.

Adviescommissie water
Wetterskip geeft aan dat het goed zou zijn om de omgevingsvisie ook te delen in de adviescommissie water op Ameland.

Aanvulling 3 november:
Wetterskip heeft nog gereageerd met antwoorden op de vragen. Zie hieronder.

Aanvulling

- *Welke waarden of kwaliteiten van Ameland zijn volgens jullie essentieel om te behouden en/of te versterken?*
    - Zelfvoorzienendheid van het eiland voor drinkwater
    - Natuur is drager voor opgaves in het duingebied
    - Landbouw en weidevogels dragers opgaves in de polder
    - Watersysteem onderscheiden in polder vs duingebied
    - WF bedient alle opgaves, soms tegenstrijdig
- *Wat merkt u in uw dagelijkse werk van veranderingen op Ameland – bijvoorbeeld in het gebruik van natuur, landschap of veiligheid?*
    - Ruimte is beperkt en alles is belegd en bestemd
    - Opgaves te realiseren vraagt om lef in het ruimtelijk domein
    - Verwachte zeespiegelstijging.
    - De klimaatverandering vertaalt zich merkbaar in extremere weersomstandigheden
- *Welke rol speelt Ameland binnen jullie organisatie? Wat maakt dit gebied bijzonder of complex?*
    - Diversiteit aan functies en opgaves vraagt om soms tegenstrijdige aanpak en belangen
    - Ameland is voor Wetterskip Fryslân een bijzonder en complex deel van het beheergebied. Ameland heeft een zelfstandig functionerend watersysteem, waar zoetwatervoorziening, verzilting en waterveiligheid direct met elkaar samenhangen.
    - De dynamiek van het eiland, met duinen, kwelders en polders, zorgt voor een uniek samenspel van natuur, recreatie en landbouw. Het gebied is bovendien ecologisch en maatschappelijk waardevol, waardoor elk waterkundig ingrijpen zorgvuldig moet worden afgewogen en afgestemd met andere partijen zoals Staatsbosbeheer, de provincie en de gemeente.

- *Wat zijn volgens jullie belangrijke aandachtspunten voor de omgevingsvisie van Ameland, vanuit jullie rol?*
    - Ruimte voor uitwisseling van functies vraagt een open blik van alle partijen
    - Klimaatadaptatie en waterveiligheid moeten integraal onderdeel zijn van alle ruimtelijke keuzes.
    - Zoetwatervoorziening is een kwetsbaar systeem dat beter beschermd en adaptiever ingericht moet worden.
    - Ruimte voor water: bij ruimtelijke ontwikkelingen dient rekening te worden gehouden met waterberging, infiltratie en afvoer.
    - Natuur en water kunnen elkaar versterken, bijvoorbeeld door natuurontwikkeling in duinvalleien en kwelders.
    - Afstemming tussen partijen is cruciaal – keuzes in recreatie, landbouw of woningbouw hebben altijd een watercomponent.
    - Het is daarom goed om de uitkomsten van een Integraal Waterplan voor Ameland mee te nemen in de omgevingsvisie en in de omgevingsplannen ruimte te reserveren voor water gerelateerde opgaves.

- *Zijn er ontwikkelingen op Ameland die druk uitoefenen voor water gerelateerde zaken, waterkwaliteit of watervoorziening?*
    - Ruimtebeslag natuurvriendelijke oevers, ruimte voor toekomstige dijkverzwaring (reserveringszone), ruimte voor waterberging in duingebieden, ruimte voor aanpassingen in relatie tot klimaat adaptieve oplossingen.
    - Oplossingen zijn niet meer alleen maar technisch op te vangen
      Toename van toerisme leidt tot hogere drinkwaterbehoefte en meer afvalwaterproductie.
      Langere droge perioden vergroten de druk op het beperkte zoetwaterreservoir in de duinen.
    - Verzilting neemt toe door een stijgende zeespiegel en intensiever grondwatergebruik.
    - Klimaatverandering vergroot de kans op wateroverlast in de dorpen en polders.
      Veranderend landgebruik (zoals vernatting, tegengaan verzilting of natuurontwikkeling) vraagt om aanpassing van het waterbeheer.
    - Wetterskip Fryslân ziet de noodzaak om samen met de gemeente en terreinbeheerders te werken aan een robuuster en veerkrachtiger watersysteem.

- *Als u kijkt naar Ameland richting 2040: wat ziet u dan als de grootste opgave of kans?*
    - Polder heeft de meeste potentie om opgaves voor energie en water op te vangen.
    - Landbouwsector staat onder druk. Mogelijkheden voor anders boeren/collectief
    - De grootste opgave is het vinden van een duurzaam evenwicht tussen veiligheid, zoetwaterbeheer, natuur en ruimtegebruik onder veranderende klimaatomstandigheden.
      bijvoorbeeld:
    - innovatieve vormen van zoetwateropslag;
    - natuurlijke waterberging in duinvalleien;
    - circulaire water- en afvalstromen bij toeristische voorzieningen;
    - integrale kustbescherming die natuur en veiligheid combineert

- *Welke beleidsontwikkelingen ziet u die van invloed zijn op water gerelateerde zaken?*
    - Ministerie besluit dit najaar over aanwijzing aandachtgebieden (NV-gebieden) en daarmee ook over KRW.
    - Deltaprogramma Zeespiegelstijging en Deltaprogramma Waddengebied vragen om strategische keuzes in waterveiligheid en zoetwaterbeheer.
    - De Kaderrichtlijn Water (KRW) stelt doelen voor waterkwaliteit die ook op Ameland relevant zijn en waarschijnlijk ook blijven.
    - De Provinciale Omgevingsvisie Fryslân en het Programma Waddengebied 2050 bevatten kaders die directe gevolgen hebben voor het eiland.
    - De Nationale Omgevingsvisie (NOVI) benadrukt de noodzaak van klimaatrobuuste inrichting van het Waddengebied.
    - BOVI Wetterskip Fryslan

- *Zijn er thema's of ontwikkelingen die volgens jullie nu nog onderbelicht blijven?*
    - Langetermijn visie op polder en landbouw (gebiedsproces met provincie)
    - De langetermijn impact van verzilting op landbouw, natuur en drinkwatervoorziening (zou logisch onderdeel zijn van Integraal Waterplan (IWP))

- De ondergrondse waterstromen en de samenhang tussen grondwater en oppervlaktewater. (ook in IWP)
- De afstemming van water- en energieprojecten, bijvoorbeeld bij warmtenetten of energieopslag.
- De relatie tussen waterkwaliteit en recreatieve druk (riolering, afvalwater, zwemwaterkwaliteit).

- *Wat zou u de gemeenteraad willen meegeven bij het maken van keuzes voor de toekomst van Ameland?*
  - Houd rekening met dat oplossingen in relatie tot klimaat niet altijd technische oplossingen zijn maar ook kunnen betekenen dat bepaalde zaken niet meer kunnen.
  - Bodem en watersturend leidend in keuzes.
  - Neem water en klimaat als structureel uitgangspunt voor alle ruimtelijke besluiten. Een toekomstbestendig Ameland begint met veiligheid, voldoende zoetwater en schoon water.
  - Investeer in een robuust watersysteem dat meebeweegt met natuur en klimaat, en houd ruimte vrij voor toekomstige aanpassingen.
  - Kies voor kwaliteit boven kwantiteit in ruimtelijke ontwikkeling, zodat economie, ecologie en veiligheid in balans blijven.

- *Hoe zou u de huidige samenwerking met de gemeente Ameland omschrijven? Wat gaat goed, wat kan beter?*
  Prettig en constructief

- *Spelen er beleidsprocessen op Ameland waarin u beter of eerder betrokken wilt worden?*
  - Water en rioleringsplan
  - Gebiedsontwikkelingen
  - De woningbouwopgave (afwatering, riolering, klimaatadaptatie);
  - toeristische uitbreidingen (watergebruik, afvalwater, waterkwaliteit);
  - Energietransitie projecten (bodem- en waterinvloed);
  - inrichting van openbare ruimte (infiltratie, vergroening).
  - Een vroegtijdige afstemming kan bijdragen aan efficiëntere, duurzame oplossingen

- *Heeft u nog adviezen of aandachtspunten voor het vervolg van de omgevingsvisie Ameland?*

We hebben een adviescommissie waterschapszaken voor Ameland. Een concept omgevingsvisie zouden we daar op de agenda kunnen zetten ter adviseren aan gemeente.

Verslag overleg 7-7-2025

We praten op voorstel van Wetterskip nog eens door over het onderwerp water, naar aanleiding van het ambtelijk concept dat gelezen is.

Over het algemeen is er tevredenheid over de visie en het feit dat het thema water terugkomt en in het bijzonder water- en bodemsturend. Het onderwerp water is wel wat verspreid in de visie naar het oordeel van Wetterskip. Daarnaast mist het soms wat concreetheid of voorbeelden. In de beleving van Wetterskip zou dat soms wel wat duidelijker kunnen en dat niet (alleen) over te laten aan het Integraal Waterplan.

Opmerkingen/wensen

- De zorgen over klimaatverandering en de zoetwaterbel zouden best wat steviger benoemd mogen worden. Ze raken de leefbaarheid namelijk direct.
- In dat kader wijzen ze ook op de BOVI van het Wetterskip, waarin staat dat de gevolgen daarvan betekenen dat je moet accepteren dat er overlast is. Dat zouden ze ook graag terugzien in de visie.
- Er wordt doorgesproken over kelders onder woningen in het duingebied. De ambities van beide partijen zijn hetzelfde: dit zoveel mogelijk beperken. In de visie komt dat alleen nog niet zo duidelijk naar voren.
- Men maakt zich zorgen over eventuele nieuwe (recreatieve) ontwikkelingen in de binnenduinrand. Het beleid van de gemeente dat er niet meer meegewerkt wordt aan

nieuwe ontwikkelingen die niet al mogelijk zijn in het omgevingsplan, was voor het Wetterskip niet direct duidelijk in de visie.
- Het Wetterskip maakt zich zorgen over exoten en vraagt zich af of die zorgen niet duidelijker in de visie zouden kunnen komen.

Daarnaast wordt nogmaals door beide partijen bevestigd dat het belangrijk is om elkaar telkens in een vroeg stadium te vinden bij ontwikkelingen. In dat kader wordt ook de door de gemeente te ontwikkelen visie op de fiets- en wandelinfrastructuur genoemd. De 'acceptatie van overlast' gaat namelijk ook nadrukkelijk over de lagergelegen delen van die infrastructuur in de binnenduinrand van Ameland.

Afgesproken is:
Beide partijen komen elkaar ook tegen bij de adviescommissie water op Ameland en het te ontwikkelen Integraal Waterplan. Afgesproken wordt dat kelders in het duingebied bij die laatste ook onderwerp van gesprek is. Daarnaast zal in de adviescommissie het ontwerp van de omgevingsvisie ook geagendeerd worden.

Reactie gemeente

Klimaatverandering/zoetwaterbel: we hebben de tekst in de visie hierover iets aangepast, om te benadrukken wat de bedreiging enerzijds en de ambitie anderzijds hierin zijn. Zie paragraaf 4.4, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Water*.

Wateroverlast: we hadden en hebben in de visie (paragraaf 4.4, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Water*) bewust gekozen voor de formulering 'beperken van wateroverlast' en niet voor 'voorkomen van overlast'. Dat dekt uw lading dat overlast niet altijd te voorkomen is en er soms bij hoort. Tegelijk vinden we het belangrijk om dat beperken wel als ambitie te hebben. De afweging tussen beiden maken we graag samen met u in het Integraal Waterplan.

Kelders: in de visie staat dat ruimtelijke ontwikkelingen de grondwaterstand en drinkwatervoorziening niet onder druk mogen zetten (paragraaf 4.4, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Water*). We hebben daar kelders nu expliciet genoemd om het iets te verduidelijken en blijven bij het Integraal Waterplan graag met u in gesprek hoe we dit ruimtelijk kunnen borgen.

Recreatieve ontwikkelingen: in paragraaf 4.5 staat dat er geen ruimte is voor nieuwe verblijfsrecreatieve ontwikkelingen, behalve diegene die er al zijn in het omgevingsplan. Dat stond er al, maar hebben we voor de duidelijkheid iets herschreven.

Exoten: de huidige formulering dat exoten een bedreiging zijn voor biodiversiteit en natuurwaarden laat wat ons betreft weinig aan de verbeelding over. We denken dan ook dat we een duidelijke lijn kiezen met de ambitie om hier, in overleg met verschillende partijen, beleid over op te stellen. Zeker in het licht van het feit dat de gemeente maar beperkt bestrijder is van invasieve exoten, door het feit dat dit zich vaak afspeelt op grond van anderen. Zie paragraaf 4.7 van de visie, onder **Uitwerking**, bij de subtitels *Zonering landbouw, natuur en recreatie* en *Groenbeleid*.

It Fryske Gea

Verslag overleg 7-10-2025

Evenementen
It Fryske Gea geeft nog aan dat ze het belangrijk vinden dat de natuur niet teveel verstoring ondervindt van evenementen op het eiland. Meestal gaat dit goed, maar een meerdaags evenement zou bijvoorbeeld wel verstorend kunnen werken omdat er dan te veel menselijke activiteit is in de natuur.

Windenergie
Wat betreft het idee rond windenergie, is het Fryske Gea geen voorstander van de NAM-locatie op het Oerd. Wel zien ze de locatie achter het boorplatform als mogelijke locatie, ook omdat de infrastructuur hier al ligt.

Reactie gemeente

Evenementen
In de omgevingsvisie hebben we herhaald wat ook in ons evenementenbeleid is opgenomen, namelijk dat we bij het beoordelen van (nieuwe) evenementen ook altijd kijken naar de balans met de natuur (paragraaf 4.5 van de omgevingsvisie, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Evenementen en overige recreatie*). Tegelijk zijn verantwoordelijkheden rond het onderwerp natuur niet altijd eenvoudig (zie ook ons antwoord in dit participatieverslag onder **Bewonersavonden**, bij Thema 4).

Bewonersavonden

Onderstaande is een puntsgewijs verslag van de 2 bewonersavonden over de omgevingsvisie van de gemeente Ameland. Die vonden plaats op 23 juni 2026 in het Wantij in Buren en op 24 juni in het gemeentehuis in Ballum. Op de eerste avond waren 15 aanwezigen, op de tweede avond 16.

Op beide avonden is het ambtelijk concept van de visie besproken, die voor die tijd op de website van de gemeente al was te lezen. Dat concept was nog zonder het kaartmateriaal.

Het verslag focust zich op de op die avonden ingebrachte wensen en verzoeken. Dat betekent dat informerende vragen die zijn beantwoord op de avonden in principe niet zijn meegenomen in dit verslag.

In het verslag is in het groen waar nodig/mogelijk ook de reactie van de gemeente te vinden op de ingebrachte thema's.

Algemeen

- Werelderfgoed: het feit dat dat nu toch onderdeel is van regelgeving (omgevingswet) voelt als een gebroken belofte, omdat in het verleden is gezegd dat dat nooit zou gebeuren. Over die opname zijn zorgen dat dit in de toekomst voor meer beperkingen/regels zal zorgen. Bijvoorbeeld omdat argumenten tegen baggeren ook voort zouden komen uit de werelderfgoedstatus.
  We delen de vrees voor toekomstige beperkingen in het (mede)gebruik van onze eigen omgeving. Of dat nu vasthangt aan de status van werelderfgoed of Natura 2000. Ondanks dat we er niet zelf over gaan, blijven we ons waar mogelijk inzetten om ons tegen die beperkingen te verzetten. Dat hebben we daarom ook zo opgenomen in de omgevingsvisie (paragraaf 4.7).

- In het kader van de paragraaf 'Dit is Ameland': belangrijk is ook om Ameland zo te houden.
  Daar kunnen we ons in vinden. De visie gaat er daarom ook vanuit dat we het goede behouden/versterken en alleen bijsturen waar nodig. Zie bv. het einde van het hoofdstuk 1.

- Hoe krijgt de gemeente het voor elkaar om al deze actiepunten uit te voeren? Stellen jullie prioriteiten?
  De omgevingsvisie is (ook) een langetermijnvisie. Dat betekent dat de uitvoering niet allemaal in één keer gaat. En, inderdaad, dat kan ook niet. Dus we stellen inderdaad prioriteiten wat we doen. Sommige zaken lopen al, en bij andere maken we keuzes. Zie ook par. 5.3 van de omgevingsvisie.

- Er is een verzoek om op de hoogte gehouden te worden over de voortgang van de omgevingsvisie. Met specifiek de behoefte om aanvullingen zoals de kaarten nog rustig na te lezen.
  Nadat de visie in ontwerp is vastgesteld door de gemeenteraad, gaat hij ter inzage. Dat betekent dat iedereen de tijd krijgt om de visie (inclusief kaarten) nog eens te lezen en er op te reageren.

Thema 1: Bereikbaarheid en infrastructuur

- Meerdere aanwezigen maken zich zorgen over de kwaliteit van de fietspaden, in het bijzonder van de schelpenpaden. Zeker omdat de visie aangeeft dat het in het kader van reductie van auto's het doel is om fietsen aantrekkelijker te maken.
  We (h)erkennen dit zelf ook. Daarom staat in de visie dat we willen werken aan een visie op de toekomst van die fietspaden (en wandelpaden). Zie paragraaf 4.2, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Vervoer op het Eiland*.

- In dat kader (fietsen aantrekkelijker) zijn er ook zorgen over het fietsparkeren.
  Dat vinden wij zelf ook. Daarom hebben we in de visie opgenomen dat we dat willen verbeteren en uitbreiden waar nodig/mogelijk. Maar ook dat er altijd momenten in het jaar kunnen/zullen zijn dat er meer fietsen dan parkeerplekken zijn. Zie paragraaf 4.2, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Vervoer op het Eiland*.

- Iemand is van mening dat, in navolging van andere gemeenten, een verbod op fatbikes en e-scooters op Ameland passend zou zijn.
  Deze plannen zijn er nu niet. Landelijk wordt ook nog onderzoek gedaan of een dergelijk verbod eigenlijk wel haalbaar/houdbaar is. We bekijken wel de mogelijkheid om dit onderwerp aandacht te geven in de te ontwikkelen visie op de fiets- en wandelinfrastructuur. Zie paragraaf 4.2, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Vervoer op het Eiland*.

- Eén van de aanwezigen verbaast zich over het feit dat de gemeente pleit voor een veerdienst waar het eiland zeggenschap over heeft, maar zich vervolgens niet actief inzet voor het uitbaten van een eigen veerdienst.
  Als gemeente zetten we ons voor 2 dingen in (zie paragraaf 4.2 van de omgevingsvisie, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Veerverbinding*). (1) Allereerst vinden we dat de veerdienst een publieke voorziening zou moeten zijn, waardoor de overheid ook in de uitvoering veel meer betrokken is. Dan heb je namelijk geen concessie meer nodig en ook niet elke keer die onzekerheid. We denken dat zonder die concessie de belangen van het eiland beter gediend worden. (2) Zolang er sprake is van een concessie, zijn we voorstander dat we als eiland meer zeggenschap hebben over waar de concessie aan moet voldoen. Maar het model van een concessie is een model waarin bedrijven inschrijven, niet overheden. Daarom kunnen/mogen we ons ook als overheid (ook financieel) niet bemoeien met de partijen die inschrijven.

- Breder heerst een gevoel dat ondanks alle signalen die de samenleving en de gemeente hierover (zeggenschap bij veerdienst) afgegeven hebben, er niet veel veranderd is bij het Rijk.
  We herkennen het gevoel dat we niet (genoeg) gehoord worden. Daarom besteden we hier in de visie uitgebreid aandacht aan en blijven we ons daarvoor inzetten.

- Iemand geeft aan dat het vliegveld gemist wordt in de visie. Zeker ook in het kader van de rol die het speelt voor de bereikbaarheid van de trauma- en ambulancehelikopter.
  De gemeenteraad heeft nog niet zo heel lang geleden uitgesproken dat ze het vliegveld belangrijk vindt en graag wil behouden. Dat heeft niet per se te maken met de helikopters, omdat die flexibeler zijn qua start- en landingslocatie. Wel omdat het nu een goede voorziening is en omdat er in de toekomst misschien mogelijkheden zijn voor elektrische luchtvaart. Dat laatste thema hadden we al wel genoemd, maar het vliegveld zelf nog niet. Dat hebben we nu alsnog gedaan. Zie paragraaf 4.2, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Veerverbinding.*

- Meerdere aanwezigen zijn benieuwd of er al actie ondernomen is om het aantal auto's naar de eilanden te verminderen. Een ander geeft aan moeite te hebben met die doelstelling.
  We onderzoeken hoe we dit kunnen/mogen doen. Zo wordt er onder andere naar een vignet gekeken. Zie paragraaf 4.2, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Vervoer op het Eiland*.

- Een aanwezige verbaast zich over het feit dat er wel aan de veerdam gewerkt wordt, maar dat er niet wordt opgehoogd.
  We zijn het ermee eens dat de veerdam opgehoogd moet worden om toekomstbestendig te zijn. Dat is ingewikkeld, onder andere door de eigendomssituatie. Rijkswaterstaat is namelijk eigenaar van de oostelijke kant van de kop van de veerdam, terwijl de gemeente eigenaar is van de rest van de veerdam. Dat is namelijk in het verleden van Rijkswaterstaat overgedragen aan de gemeente. Dat betekent dat de gemeente ook verantwoordelijk is voor het ophogen van (dat deel van) de veerdam. De kosten daarvoor zijn echter nooit door de gemeente te betalen. Vanwege het belang van een hogere veerdam willen we dan ook dat het Rijk hier aan meebetaald. We hebben in de omgevingsvisie dit ook opgenomen (paragraaf 4.2, bij **Uitwerking**, onder de subtitel *Veerverbinding*).

- Een aantal aanwezigen vragen aandacht voor parkeren op de veerdam. Ook omdat er geen busverbinding van het Verdekspad naar de veerhaven (meer) is.
  We streven naar verbetering voor parkeren op de veerdam, maar zijn ook tot de conclusie gekomen dat het een complexe puzzel is. We blijven echter zoeken naar verbeteringen en hebben dat ook zo opgenomen in de visie (paragraaf 4.2, bij **Wat we doen**). Wat betreft het

Verdekspad lobbyen we bij de busvervoerder om dat weer als halte in de busroute op te nemen. Dat hebben we nu ook toegevoegd bij **Wat we doen** in paragraaf 4.2.

- Parkeren in Holwerd: als de gemeente Ameland meer zeggenschap over parkeren in Holwerd wil, zou het dan niet zelf grond kunnen aankopen om parkeerterrein te ontwikkelen?
  In de omgevingsvisie staat dat we streven naar parkeren in publieke handen (zie paragraaf 4.2 van de visie, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Veerverbinding*). Het gaat hier in de eerste plaats over de bestaande parkeerfaciliteiten. Wij vinden dus dat de overheid daarover zou moeten gaan. Ons doel is namelijk dat parkeren in Holwerd geen verdienmodel is, maar helpt om onze doelen waar te maken. Die overheid die over het parkeren gaat is niet per se de gemeente Ameland zelf (nog los van de vraag of dat wel kan/mag). Het zou waarschijnlijk logischer zijn dat de gemeente Noardeast-Fryslân dat doet. Met hen hebben we over dit onderwerp dan ook goed contact.

- Aantal aanwezigen mist de secundaire zeekering in de visie. Dat houdt ook verband met het feit dat RWS niets meer aan onderhoud doet (zie ook hieronder bij thema 6).
  Door de discussie die er nu is over de normering, hebben we primaire keringen opgenomen in de visie. Bij secundaire zeekeringen is die discussie er niet, daarom dat we dat niet vermelden. Zie voor de rol van RWS de beantwoording bij Thema 6.

Thema 2: Wonen en leefbaarheid

- Meerderen noemen het belang van onderwijs; iemand geeft specifiek aan dat dat thema gemist wordt in de omgevingsvisie. Zeker ook in het kader van de relatie die dat heeft met wonen en bereikbaarheid. Op dat laatste punt is sprake van een ontzorgen van het praktische onderwijs (wat als fijn ervaren wordt), maar niet van het theoretische onderwijs. Daar zouden gelden beschikbaar voor moeten zijn vanuit het Rijk; de gemeente zou daarvoor kunnen pleiten, of een SPUK (specifieke subsidie) voor kunnen inzetten.
  Het klopt dat leerlingenvervoer voor specifieke groepen door ons ontzorgd wordt (het beleid daarover is te vinden in de verordening bekostiging leerlingenvervoer). Voor leerlingen in het speciaal basisonderwijs moeten we dat vervoer ontzorgen. Dat doen we door voor hen de sneldienst te boeken en te betalen en (waar nodig) taxivervoer te regelen van Holwerd naar school. Datzelfde doen we ook voor het speciaal voortgezet onderwijs en het praktijkonderwijs. Dat is dus niet verplicht, maar vinden we wel belangrijk. Aan de ene kant omdat voor hen geen onderwijs op Ameland is en aan de andere kant omdat het vaak om kinderen gaat die moeilijk zelfstandig met het Openbaar Vervoer kunnen reizen.

  Dat is anders voor kinderen op het theoretisch onderwijs. Voor de meeste van hen is onderwijs beschikbaar op Ameland. Dat onderwijs houden we graag in stand, omdat het belangrijk is voor de leefbaarheid op Ameland. Daarom ontzorgen en vergoeden we hen niet, als ze toch onderwijs aan de wal willen volgen.

  Voor de bovenbouwleerlingen van havo en vwo is de situatie anders. Voor hen hebben we wel een (inkomensafhankelijke) financiële tegemoetkoming, maar geen praktische ontzorging. Dat zien we als een goede oplossing. Ze kunnen namelijk geen onderwijs op Ameland volgen, maar zijn normaal gesproken wel in staat om zelfstandig met het OV te reizen. Daarom zien we daar voor ons als overheid geen rol weggelegd in het vervoer zelf. Daarmee zijn zij aangewezen op het reguliere Openbaar Vervoer. Dat komt net als voor de andere reizigers met uitdagingen, maar ook daar zetten we ons waar mogelijk in voor een goed verloop van de reis. Zo hebben we in het verleden aangedrongen op een directe lijn naar Dokkum in de ochtend en de loop van de middag.

- Op dit thema wordt ook aandacht gevraagd voor de combinatie van onderwijs en opvang, zowel naschools, als kinder/peuter. Het zou wenselijk zijn als dit op één locatie zou plaatsvinden. Het ophalen/brengen is namelijk voor ouders moeilijk te combineren met werken, zeker aan de wal.
  We delen dat uitgangspunt. In het accommodatiebeleid voor de gemeentelijke gebouwen is hier dan ook aandacht voor. Daarin is o.a. opgenomen dat we in Hollum een integraal

kindcentrum (IKC) willen bij Ambla. We hebben gezien dat dit voor Nes en Buren in het onafhankelijk participatieproces ook genoemd is. We bestuderen op dit moment die uitkomsten en bekijken wat die betekenen voor de visie op de gemeentelijke accommodaties.

- Iemand vraagt ook aandacht voor het personeelshuisvestingsbeleid. In zijn optiek is het voor ondernemers lastig, nu woningen niet meer verhuurd mogen worden.
  Het klopt dat de gemeenteraad eerder besloten heeft dat een woning niet binnen 4 jaar na kopen verhuurd mag worden (dat is geregeld in de Huisvestingsverordening). We begrijpen dat dat voor ondernemers soms lastig is, maar dat is een bewuste keuze geweest. Op die manier proberen we ervoor te zorgen dat er genoeg woningen beschikbaar zijn voor eilanders (zie ook de toelichting op de Woonvisie).
  Dat betekent niet dat we personeelshuisvesting niet belangrijk vinden; integendeel. Daarom is daar in de Woonvisie al over gesproken. In de Omgevingsvisie hebben we nu opgeschreven dat we werken aan nieuw beleid (paragraaf 4.3, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Personeelshuisvesting en bedrijfswoningen*). Dat beleid is ook bedoeld om duidelijk te maken wat de rol van de gemeente daarin is en wat ondernemers zelf kunnen regelen. Tegelijk is er vanuit de Regio Deal nu een pilot om te kijken of het mogelijk is om iets op grotere schaal te regelen op Ameland: een werkgeverscampus.

Thema 3: Duurzaamheid – energie, water en klimaat

- Iemand geeft aan het thema verzilting van het land te missen in de visie; een thema die steeds relevanter wordt door stijging van zeespiegel in combinatie met bodemdaling. Breder wordt aandacht gevraagd voor de afweging wat we aan water vasthouden en afvoeren. Want in de winter is het vaak te nat en in de zomer te droog.
  Het thema water en de verhouding tussen afvoeren en vasthouden is inderdaad belangrijk. Daarom dat we samenwerken met provincie, Wetterskip en Vitens aan een Integraal waterplan. Zie paragraaf 4.3, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Water*. Ondanks dat verzilting op dit moment op Ameland (zeker in vergelijking met andere plekken) nog geen probleem lijkt, is het wel ook een thema binnen dat Integraal waterplan.

- Iemand geeft aan moeite te hebben met de doelen op het gebied van hernieuwbare energie, omdat alle investeringen daarin zullen leiden tot lastenverzwaringen voor burgers. Er wordt dan ook gepleit voor vrijwilligheid op deze punten en geen subsidies.
  Als gemeente zien wij hier wel een belangrijke rol voor zowel de Amelander samenleving als de overheid. Niet alleen omdat we als gemeente de plicht hebben om hieraan te werken. Maar ook omdat we zien dat het belangrijk is om zoveel mogelijk zelfvoorzienend te zijn in onze energie. Zo zijn we namelijk niet afhankelijk van levering van ver weg. We ondervinden nu namelijk allemaal dat dat onzekerheid en grote prijsschommelingen oplevert.

- Meerdere aanwezigen zijn blij met de aandacht voor windenergie rondom het huidige NAM-platform op zee. Meerdere van hen hebben in de basis ook geen probleem met windmolens op land, al zijn anderen het daar pertinent mee oneens.

- Iemand vraagt zich af of de gemeente woningeigenaren gaat verplichten om iets te doen met de riolering en afkoppelen. Hij is van mening dat dat inconsequent zou zijn, omdat de gemeente ook niets doet met de woningen van het GWA op deze punten.
  De opvang van regenwater afkoppelen van de riolering is wel onze ambitie (zie paragraaf 4.4 van de omgevingsvisie, bij **Uitwerking**, onder de subtitel *Water*). In het Programma Water en Riolering werken we dat later concreter uit. Een verplichting hoort daarbij wel tot de mogelijkheden, maar hoe, waar en wanneer weten we nu dus nog niet. Uiteraard gelden (toekomstige) regels ook voor woningen in eigendom van het Gemeentelijk Woningbedrijf en doen we er alles aan om onze ambitie daar ook waar te maken.

Thema 4: Economie en toerisme

- Meerdere aanwezigen wijzen op de onwenselijkheid van evenementen in natuurgebieden. Deelnemers blijven namelijk lang niet altijd op wegen en paden. Met name op grond van RWS gaat dat vaak mis, omdat er geen voorwaarden, controle of toezicht is. Het is ook onduidelijk wie er verantwoordelijk is, omdat verschillende partijen (terreinbeheerders, gemeente, provincie, gemeente) naar elkaar verwijzen.
  We geven toe dat het niet makkelijk is om te weten wie waar over gaat. Soms is dat ook voor ons niet altijd meteen duidelijk. We kunnen het daarom helaas ook niet makkelijk maken. Bij een dergelijk evenement komen er namelijk een hoop zaken samen:
  - De gemeente geeft een evenementenvergunning af, waar voorschriften in staan. Hier kunnen ook regels instaan over de route, bv. dat die goed aangegeven moet worden en/of dat die goed afgestemd moet zijn met de terreinbeheerder.
  - De terreinbeheerder(s), bijvoorbeeld Staatsbosbeheer en/of Rijkswaterstaat, geven toestemming voor het gebruik van hun grond voor het evenement. Ook met hen wordt de route afgestemd. Daarnaast zijn er vaak huisregels van een terreinbeheerder dat je überhaupt alleen maar op wegen en paden mag komen.
  - De provincie gaat over de natuurwaarden en soms is dan ook een vergunning nodig van de provincie voor het evenement.

  De vraag wie er dan verantwoordelijk is als de routes niet gevolgd wordt, is dan ook complex. Als mensen afwijken van de route omdat hij slecht is aangegeven, dan kan het zijn dat de organisator zich niet houdt aan de voorschriften uit de gemeentelijke vergunning. Als door de afwijking van de route natuurwaarden/-regels overtreden worden, dan gaat de provincie erover. En afwijken van de paden kan ook een overtreding zijn van de ‘huis’regels van de terreinbeheerder.

- Er wordt gevraagd naar de spelregels als het gaat om overlast van de horeca en de rol die de omgevingsvisie en in het bijzonder het horeca- en detailhandelsbeleid hierin spelen. In het centrum van Nes wordt namelijk op veel avonden (ook doordeweeks) tot laat overlast ervaren van versterkte muziek of activiteiten. Ook meldingen hierover bij de gemeente en inbreng in het convenant veilig uitgaan brengen geen verbeteringen teweeg.
  De meeste regels over geluid staan in het Omgevingsplan en de Algemene Plaatselijke Verordening (zie ook par. 2.2 van de bijlage bij het horeca- en detailhandelsbeleid over de relatie met andere stukken). Daarnaast staan de specifieke regels voor evenementen in het evenementenbeleid. Die regels zijn best technisch, maar in de basis komt het er op neer dat er voor dagelijkse situaties normen zijn hoeveel geluid er op welk tijdstip van de dag geproduceerd mag worden. Bij een (vooraf gemelde) incidentele festiviteit mag het geluid harder zijn en bij een toegestaan evenement is dat vaak nog wat meer.

  Al die regels zijn voor een groot deel gebaseerd op landelijke normen. Omdat we denken dat we daarmee op dit moment een goede keuze maken, staan die regels nu niet ter discussie. Dat is de belangrijkste reden dat we ze niet expliciet noemen in de omgevingsvisie.

  We krijgen echter inderdaad wel relatief veel signalen over geluidsoverlast in het centrum van Nes. Ons vermoeden is dat dat niet zozeer aan de regels ligt, maar mogelijk aan het naleven daarvan. Voordat we daadwerkelijk kunnen ingrijpen tegen overtreding van regels, moeten we die overlast echter zelf vaststellen door geluidsmetingen. Door de speciale apparatuur en de tijd die het kost, zijn die controles niet eenvoudig. We doen dat echter vanwege de meldingen hierover de laatste jaren regelmatig. In de meeste gevallen constateren we daar geen overschrijding van de geluidsnormen. Dat betekent uiteraard niet dat die er op andere momenten niet zijn. Het zou bijvoorbeeld best kunnen dat men weet dat we controleren en het daarom rustiger is.

  Hoeveel tijd en geld we steken in de handhaving op een onderwerp is meestal steeds een afweging (zie ook par. 4.6 van de omgevingsvisie, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Amelander dorpen*). Voorlopig blijven we ons echter inzetten om deze ervaren overlast tegen te gaan. Niet alleen door handhaving, maar ook door het gesprek te faciliteren bij het

convenant veilig uitgaan. Ook werken we aan een informatiefolder, waarin we ondernemers de regels ook nog eens duidelijk uitleggen.

Thema 5: Omgevingskwaliteit

- Verrommeling als thema leeft. Daaruit spreekt een behoefte aan (a) duidelijkheid over wat daar onder valt en (b) aanpak daarvan. Het nadrukkelijke verzoek komt van iemand om de regels daarover duidelijk te communiceren als preventieve maatregel.
  We streven zelf ook naar duidelijkheid over wat wel en niet gewenst is; dat doen we in het omgevingskwaliteitskader (zie ook antwoord hieronder). Als dat klaar is, zijn we zeker van plan daar duidelijk over te communiceren. Dat proberen we altijd te doen, omdat het belangrijk is dat iedereen weet welke regels gelden. Waar de handhavingscapaciteit op wordt ingezet is meestal steeds een afweging tussen verschillende onderwerpen. Dat doen we niet in de omgevingsvisie, maar in het VTH-beleid. Zie ook paragraaf 4.6 van de omgevingsvisie, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Amelander dorpen*.

- Iemand maakt zich zorgen over het feit dat welstand/omgevingskwaliteit getoetst worden door personen van buiten, zonder lokale kennis.
  Deze commissie toetst plannen altijd aan ons eigen beleid. We streven daarom ook naar 2 dingen:
  - Het te vernieuwen beleid zo uitwerken dat voor een commissie duidelijk is wat wel/niet wenselijk is (hier maken we een begin mee in paragraaf 4.6 van de omgevingsvisie, maar dit krijgt een vervolg in de herziening van de welstandsnota – zie in datzelfde paragraaf, onder **Uitwerking**, bij de subtitel *Amelander dorpen*);
  - De commissie uit te breiden met mensen van het eiland, zodat de lokale kennis dat beleid beter kan ondersteunen.

- Iemand vraagt om meer/betere communicatie over participatie bij een omgevingsvergunning. De regels uit de omgevingswet bieden namelijk voor omwonenden de mogelijkheid om in een vroeg stadium betrokken te zijn. Als een omwonende dat weet, kan hij/zij daar ook beter van gebruik maken. Dat is ook al aangegeven bij de gemeente en zou op de info verschijnen, maar dat is tot nu toe niet gebeurd.
  Het klopt dat de omgevingswet participatie belangrijk vindt en dat dit ook blijkt uit de procedure bij een omgevingsvergunning. Dat begint al voor de aanvraag. De bedoeling is namelijk dat iemand die een aanvraag wil indienen van te voren al mensen die dat aangaat daar bij betrekt. Als een vergunning aangevraagd wordt, moet dan ook aangegeven worden of er geparticipeerd is en wat het resultaat daarvan is. Dat aangeven is verplicht, maar het participeren zelf in principe niet. Die verplichting is er alleen voor specifieke gevallen die de gemeente aangewezen heeft (zie ook www.ameland.nl/participatie). Verplicht of niet, het is dus de bedoeling van de wet dat omwonenden op deze manier al vroeg betrokken worden bij een plan. Dat betekent overigens niet dat de aanvrager het plan alleen maar mag indienen als iedereen het ermee eens is. Als gemeente kunnen we dat bijvoorbeeld ook niet als reden gebruiken om iets te weigeren.

  Daarnaast is er nog de rol van de gemeente. In de Gemeente Info maken we altijd bekend dat iemand een vergunning heeft aangevraagd. En later als die verleend is, vertellen we dat ook in die info. Iemand die het aangaat kan daarna bezwaar maken. Maar dat is dus pas als de vergunning er al is. We kunnen ons voorstellen dat er soms behoefte is om al te reageren als er een vergunning is aangevraagd. Op die manier horen we als gemeente misschien wel eens dingen, die we nog niet wisten. En die we kunnen meenemen bij het beoordelen van de aanvraag. Zo'n reactie is op dit moment niet gebruikelijk en onze formulering in de Gemeente Info ontmoedigt dat nu ook. Daar willen we wat aan doen. We streven ernaar om daar duidelijk te maken dat iemand die dat wil ook in die fase al zijn mening kan geven over de aanvraag.

Thema 6: Landschap en natuur

- Over het algemeen is er tevredenheid over wat er in het concept staat over historisch medegebruik. Wel zijn er vragen of de gemeente in gesprek is/gaat over de recente onrust op dit thema. De gemeente bevestigt dat en verwijst naar de recent door de gemeenteraad aangenomen motie hierover.
  We blijven ons als gemeente inzetten voor het (mede)gebruik van onze natuurlijke omgeving. Dat schrijven we ook in de visie (paragraaf 4.7) en dat voeren we al uit in gesprekken over de plannen van andere overheden voor natura 2000-gebieden. Dat is ook in lijn met een nieuwe motie van de gemeenteraad over ditzelfde onderwerp.

- Er zijn meerdere vragen/reacties over de rol van terreinbeheerders. Met name als het gaat over RWS. Zij doen niet aan onderhoud (of handhaving), terwijl hun gronden wel verslechteren. Dat heeft gevolgen voor de veiligheid (want zeekeringen verlagen), maar ook voor het toerisme: hun gronden en de paden daarop zijn ook een belangrijke trekpleister voor toeristen. Zou de gemeente hierin niet een rol kunnen en moeten spelen? Evt. in samenspraak met andere terreinbeheerders?
  We zijn het ermee eens dat Rijkswaterstaat niet altijd aan onderhoud lijkt toe te komen. Inmiddels weten we dat dit in de toekomst nog zal verergeren. Dat zien wij ook als probleem, omdat veel paden op hun gronden inderdaad belangrijke recreatieve paden zijn. Daarom dat we ook kijken of het mogelijk is dat we sommige paden van hen overnemen. Hoe dat verder gaat weten we nu nog niet. Maar als het al zover komt, zal het dus alleen gaan om (enkele) paden. Dat betekent dat ook in de toekomst veel gronden niet van ons zullen zijn. Dat betekent in ieder geval ook dat gemeentelijke handhaving in die gebieden niet kan (zie ook onze reacties hieronder).

- Iemand vraagt hoe de balans tussen natuur en recreatie gevonden gaat worden. Want nu tast recreatie vaak natuurwaarden aan. Denk aan loslopende honden en groepen die van wegen/paden afgaan.
  We erkennen dat die balans niet eenvoudig is. We zijn zowel voorstander van respect en zorg voor als beleefbaarheid van natuur. Voor zover wij er zelf over gaan, proberen we ook regels/beleid te maken die met beide rekening houden. Op het onderwerp natuur liggen veel gebieden en dus verantwoordelijkheden niet in onze handen (zie ook hieronder). Wel zijn we regelmatig in overleg met (andere) terreinbeheerders, over o.a. deze onderwerpen. Daarnaast proberen we (o.a. via de VVV) bezoekers zo goed mogelijk te informeren over regels en respect. Dat doen we o.a. door subsidie aan de VVV. Zij denken over al hun communicatie goed na, waardoor bijvoorbeeld honden op hun foto's altijd aangelijnd zijn. Het bereiken van bezoeken blijft echter een uitdaging, ook omdat ze vaak wisselen. Ondanks dat blijven we ons zo goed mogelijk voor bovenstaande inzetten.

- Ook in dit kader wordt aangegeven dat het ook bij overheden en anderen niet duidelijk lijkt te zijn wie waar verantwoordelijk voor is. Want bij meldingen/klachten wordt een indiener van het kastje naar de muur gestuurd (vergelijk ook op de opmerking over evenementen bij thema 4).
  Hierboven bij thema 4 schreven we over evenementen ook al dat het helaas ingewikkeld is en niet makkelijk te maken is. Dat geldt hier in algemenere zin natuurlijk ook. Dus het klopt dat het ook voor ons en/of andere overheden niet altijd direct duidelijk is wie erover gaat. Ook omdat het soms zo is dat meerdere partijen erover gaan. In algemene zin kunnen we wel zeggen dat op gebieden die niet van de gemeente zijn (bv. bos en strand en duinen), de gemeente zelden verantwoordelijk is of mag zijn. Dat is vaak de eigenaar of beheerder van de grond, of de provincie. Zij (de provincie) gaat namelijk over natuurbescherming. De gemeente komt dan vaak pas in beeld als bijvoorbeeld de 'openbare orde' verstoord wordt, bijvoorbeeld als iemand illegaal een feest geeft. We begrijpen dat weten wie waar beheerder/eigenaar van een gebied is, ook niet makkelijk is. We denken er daarom over na of het haalbaar en handig is als we dat in kaart brengen.

Voorstel

van het college aan de raad

Zaaknummer	563405
Vergaderdatum	14 september 2026
Organisatieonderdeel	Staf
Portefeuillehouder	Piet IJnsen

Onderwerp

Jaarverslag 2025 Burgemeester Walda Scholengemeenschap.

Voorstel

1. Het jaarverslag 2025 van de Burgemeester Walda Scholengemeenschap vast te stellen.

Inleiding

Op grond van artikel 5.46 van de Wet op het Voortgezet Onderwijs moet het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs jaarlijks een jaarverslag opstellen en indienen bij de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). Bijgevoegd treft u het jaarverslag van de Burgemeester Walda Scholengemeenschap (BWS) voor 2025 aan.

De financiële positie van de BWS is goed. Het afgelopen kalenderjaar is er een negatief financieel resultaat behaald van € 284.862, terwijl er een negatief resultaat van € 167.944 was begroot. De oorzaak van het verschil is te verklaren door de personele lasten. Deze zijn hoger dan begroot uitgevallen.

Aan het einde van 2025 bedroeg de hoogte van de algemene reserve van de school € 805.373 op een begroting van € 2.426.666 (2025). Het mogelijk bovenmatig eigen vermogen bedraagt per 31-12-2025 € 154.120.

De afgelopen jaren is er sprake van flinke nadelige exploitatie resultaten voor de BWS. Ten opzichte van de vastgestelde begrotingen blijkt er in de jaarrekening telkens een fors verschil te zijn op de personele lasten. Voor 2026 en 2027 is nog geen begroting voor de BWS vastgesteld.
Het college neemt nu meer tijd om via een zorgvuldig proces in overleg met de directeur te komen tot een goede meerjarenbegroting. Het doel ervan is een zo sluitend mogelijke begroting met behoud van een solide financiële positie.

Beoogd effect

Voldoen aan de wettelijke verplichting als bedoeld in artikel 5.46 van de Wet op het voortgezet onderwijs.

Argumenten

1.1.Het jaarverslag geeft een juist en volledig beeld over het gevoerde beleid over het jaar 2025 en over de financiële resultaten.

1.2. Het jaarverslag voldoet aan de daaraan te stellen eisen.

Het verslag is opgesteld in overeenstemming met de regeling jaarverslaglegging onderwijs. In deze regeling is uitputtend opgenomen waaraan het jaarverslag moet voldoen.

1.3. De gemeenteraad heeft de bevoegdheid het jaarverslag vast te stellen.

Kanttekeningen

Niet van toepassing.

Afstemming

Aksos accountants heeft een goedkeurende accountantsverklaring afgegeven voor het jaarverslag 2025 van de BWS.

Vervolg

Het jaarverslag 2025 van de BWS is ingediend bij DUO.

Bijlagen

1.Jaarverslag 2025 Burgemeester Walda Scholengemeenschap inclusief controleverklaring Aksos.

Besluit

Raad

Zaaknummer	563405
Datum vergadering	14 september 2026
Onderwerp	Jaarverslag 2025 Burgemeester Walda Scholengemeenschap
Portefeuillehouder	Piet IJnsen
Agendapunt	

Besluit

De raad van de gemeente Ameland:

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 14 juli 2026;

gelet op:

-de Wet op het voortgezet onderwijs;

-het advies van de commissie intern toezicht van ;

-het advies van de raadscommissie van 7 september 2026;

Besluit:

-het jaarverslag 2025 van de Burgemeester Walda Scholengemeenschap vast te stellen.

Ballum, 14 september 2026

Jaarverslag 2025

BURGEMEESTER WALDA SCHOLENGEMEENSCHAP

10028 - 19HY

Inhoudsopgave

Voorwoord 6
Bestuursverslag 8
1. Algemene Instellingsgegevens 10
1.1 Kernactiviteiten 10
1.2 Organisatiestructuur 10
1.3 Missie en visie 11
Missie 11
Visie 11
1.5 Huisvesting 14
1.6 Materieel 15
1.8 Resultaten en kwaliteitszorg 16
2. Onderwijsaanbod 25
2.1 Toelatingsbeleid 25
2.2 Onderbouw 25
2.3 Bovenbouw 26
2.4 Determinatie 27
2.5 Toetsing en examinering 27
2.6 Leerlingbegeleiding en welbevinden 27
2.7 Leerlingenzorg en passend onderwijs 28
2.8 Burgerschap 29
2.9 Internationalisering 29
2.10 Onderzoek en ontwikkeling (Schoolplan) 30
2.11 Toekomstige ontwikkelingen 32
3. Personeel en organisatie (HRM) 35
3.1 Directie 35
3.2 Onderwijzend personeel (OP) 35
3.3 Onderwijs ondersteunend personeel (OOP) 36
3.4 Arbeidsomstandigheden 36
3.5 Werkdrukmiddelen 36
3.6 Uitkeringen na ontslag 37
4. Samenwerkingen 38
4.1 Samenwerking met PO Ameland 38
5. Continuïteitsparagraaf 39
5.1 Meerjarenraming exploitatie 39

5.1a Analyse explotatie 2025 in relatie tot de begroting 40
5.2 Balans meerjarenperspectief 40
5.2a Toelichting ontwikkeling balansposten 41
5.3 Ontwikkeling Leerlingenaantallen 41
5.4 Ontwikkelingen personele bezetting 41
5.5 Ontwikkeling kengetallen 41
5.6 Mogelijk bovenmatig eigen vermogen 43
5.7 Risico- en beheersmaatregelen 43
5.8 Treasurybeleid 44
6. Intern Toezicht / Gemeenteraad 45
Jaarrekening 49
1. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 51
Algemeen 51
Balans 52
Exploitatierekening 54
Kasstroomoverzicht 55
2. Balans (na resultaatbestemming) 56
3. Staat van baten en lasten 57
4. Kasstroomoverzicht 58
5. Toelichting balans 59
Vaste activa 59
Vlottende activa 60
Passiva 61
6. Verantwoording subsidies 63
7. Toelichting staat van baten en lasten 64
Baten 64
Lasten 65
Financiële baten en lasten 67
8. Wet normering bezoldiging topfunctionarissen (semi) publieke sector 68
Vermelding topfunctionarissen 68
2025 68
2024 69
9. Niet uit de balans blijkende verplichtingen 71
10. Verbonden partijen 72
11. Gebeurtenissen na balansdatum 73
12 . Ondertekening door bestuurders en toezichthouders 74
Overige gegevens 75

1. Bestemming van het resultaat 77
2. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant 78

Voorwoord

Met dit jaarverslag legt het bestuur verantwoording af aan de stakeholders van de BWS. Ook voldoet het bestuur hiermee aan de wettelijke verplichting om verslag aan het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap te doen van de resultaten van het gevoerde beleid en de financiële situatie.

De BWS is een zelfstandige school voor voortgezet onderwijs op Ameland. De school wordt bestuurd volgens de integrale bestuursvorm. De BWS is sterk op het eiland verankerd. Binnen de BWS is sprake van hetero- en homogene klassen en er worden verschillende niveaus aangeboden, van vmbo-basis tot en met vwo.

Het is de ambitie van het gemeentebestuur om kwalitatief goed voortgezet onderwijs op Ameland te waarborgen en deze school ook op lange termijn in stand te houden. Dit betekent dat zoveel mogelijk leerlingen op Ameland van passend onderwijs worden voorzien.

Nu en in de nabije toekomst is er een aantal ontwikkelingen en uitdagingen, die vraagt om een heroriëntatie op de huidige bestuursstructuur en de governance van de school.

Binnen de integrale bestuursvorm vormt het college gelijktijdig het schoolbestuur. Daarmee is in de beschikbaarheid van bestuurders automatisch voorzien, maar is het besturen van één of meer scholen een “neventaak” of een “portefeuille”. Onderwijsbestuur vraagt echter om ervaring in het onderwijs, een onderwijsnetwerk en samenwerking met andere scholen en instellingen. In de praktijk blijkt dit moeilijk met elkaar te combineren. Tijdens het toezicht van de inspectie van het onderwijs op de BWS in de afgelopen jaren bleek dat de bestuurlijke kwaliteitszorg een aandachtspunt van beleid was en is.

Daarnaast hebben wij te maken met leerlingenkrimp, krapte op de arbeidsmarkt en het feit dat de BWS op Ameland één van de weinige scholen voor voortgezet onderwijs in Nederland, zo niet de enige is, die nog wordt bestuurd volgens deze bestuursvorm en nog geen onderdeel is geweest van schaalvergroting en waar nog geen verzelfstandiging heeft plaatsgevonden.

In 2026 zal er dan ook onder begeleiding van een extern bureau, op basis van de huidige feitelijke situatie, een onderzoek naar een toekomstbestendige, passende bestuursstructuur en governance van de BWS gedaan worden, waarbij de genoemde ontwikkelingen en uitdagingen de komende jaren zo goed mogelijk het hoofd geboden kan worden. Een randvoorwaarde hierbij is het behoud van het huidige aanbod van voortgezet onderwijs op Ameland op lange termijn binnen de huidige onderwijsvisie.

Bestuursverslag

1. Algemene Instellingsgegevens

1.1 Kernactiviteiten

De Burgemeester Walda Scholengemeenschap (verder: BWS) is een openbare school voor voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo). Het onderwijsaanbod bestaat uit de basisberoepsgerichte-, de kaderberoepsgerichte- en de theoretische leerweg. Daarnaast bieden wij havo en vwo aan tot en met klas 3. Hierdoor kunnen ook deze leerlingen langer op het eiland blijven om een goede vooropleiding te volgen en de bovenbouw voort te zetten op een school aan de wal. De BWS heeft een licentie voor alle leerwegen van het vmbo. De school heeft geen licentie voor speciaal- en praktijkonderwijs.

1.2 Organisatiestructuur

De bestuurlijke inrichting van de BWS wordt beheerst door het bepaalde in artikel 1.1. onder a.1 van de Wet voortgezet onderwijs 2020. Dit betekent dat het college van burgemeester en wethouders het bevoegd gezag vormt van de BWS. In onderwijstermen wordt dit de integrale bestuursvorm voor het openbaar onderwijs genoemd. Het college is ook de werkgever van de directeur. Het college wijst uit haar midden een portefeuillehouder onderwijs aan. Tot en met 21 september 2025 vervulde de burgemeester die rol en daarna was dat tot aan het einde van het jaar wethouder IJnsen. De portefeuillehouder onderwijs is de dagelijks bestuurder van de BWS. Vanuit die hoedanigheid overlegt de portefeuillehouder periodiek met de directeur en voert hij gesprekken met betrokkene over de gang van zaken op de BWS.
De gemeenteraad fungeert overeenkomstig het bepaalde in de Gemeentewet als de interne toezichthouder voor het openbaar voortgezet onderwijs. Voor het interne toezicht op de BWS heeft de gemeenteraad een interne toezichtcommissie ingericht, die verslag doet van haar bevindingen aan de gemeenteraad. Voor de namen van de toezichthouders, inclusief hun betaalde en onbetaalde nevenfuncties wordt verwezen naar het verslag van de toezichthouder op pagina 44.
De dagelijkse leiding van de BWS is in handen van de directeur van de school. De directeur wordt hierbij ondersteund door twee coördinatoren. Het managementstatuut beschrijft overeenkomstig het bepaalde in artikel 7.6 van de Wet voorgezet onderwijs 2020 welke (wettelijke) taken en bevoegdheden door het bevoegd gezag zijn overgedragen aan de directeur van de school.
De leerling- en financiële administratie wordt op school gevoerd. De personeels- en salarisadministratie wordt op het gemeentehuis gevoerd. De financiële administratie van de school maakt overeenkomstig de regelgeving van de integrale bestuursvorm voor het openbaar onderwijs onderdeel uit van de gemeenteadministratie.

1.3 Missie en visie

Missie

De BWS is er om leerlingen zich optimaal te laten ontplooien, zodat zij een passende vervolgopleiding kiezen en een zelfstandig bestaan in de maatschappij verwerven.
Wij stellen ons ten doel:

1. De leerlingen kennis en vaardigheden te verschaffen om vervolgstappen te kunnen maken in hun lerende en werkende leven.
2. De leerlingen maatschappelijk toe te rusten.
3. De leerlingen mogelijkheden te bieden voor hun persoonlijke vorming.

Visie

Op het leren

Op de BWS zitten leerlingen van verschillende niveaus vaak bij elkaar in de klas. Deze heterogene groepen hebben onder andere als voordeel dat leerlingen veel van elkaar kunnen leren. Dit geldt op het gebied van leervermogen en kennis, maar ook op het gebied van vaardigheden als samenwerken en presenteren.

Om aan het niveau van een leerling recht te doen, is er veel aandacht voor differentiatie en verschillen tussen leerlingen. Het aanbod wordt afgestemd op wat de individuele leerlingen nodig hebben voor hun leerproces.

Op de leerlingbegeleiding

De leerlingbegeleiding zorgt ervoor, dat alle individuele leerlingen zich optimaal kunnen ontwikkelen. De leerlingbegeleiding van de BWS is gericht op de ondersteuning van de leerling in zijn onderwijs- en zorgbehoefte.
We streven naar een proactieve werkwijze. Dit betekent dat ook docenten een beroep kunnen doen op het begeleidingsteam wanneer zij in de les bij een leerling stagnatie in het leren waarnemen.

Op het gebruik van ICT

Het gebruik van ICT is geen doel op zich. We kijken steeds naar het gebruik van ICT in relatie tot de maatschappelijke ontwikkelingen. Het vervolgonderwijs en het toekomstige beroep vragen om ICT-vaardige leerlingen. Onze leerlingen zullen in toenemende mate in een technologische en een door media bepaalde omgeving leven. Medialessen zijn daarom essentieel om goed te kunnen functioneren in onze veranderende maatschappij.
Leerlingen kunnen verschillen in leertempo en niveau. Met behulp van ICT, zoals adaptieve methodes, kunnen de docenten hierop inspelen. Voor leerlingen met bepaalde leerproblemen (bijvoorbeeld dyslexie en dyscalculie) biedt ICT ook een groot scala aan remediërende, adaptieve programma’s, waardoor het voor docenten mogelijk wordt om maatwerk aan te bieden.

Op de schoolorganisatie

Lesgeven is de kernactiviteit van onze school waarmee bovengenoemde visies worden vormgegeven. De schoolorganisatie is erop ingericht om dit zo goed mogelijk te faciliteren. Alle medewerkers hebben een takenpakket om onze kernactiviteit zo goed mogelijk te laten verlopen.
Het managementteam (MT) heeft als taak om kadering aan de organisatie te geven en om het team (OP en OOP) te faciliteren en te coachen bij de uitvoering van zijn taken. Het MT vertrouwt erop, dat de mensen in het team goed zijn in hun vak, hun verantwoordelijkheid nemen en teamspelers zijn. Bij sollicitatieprocedures wordt hier nadrukkelijk op geselecteerd.

Op de kwaliteit van onderwijs

Wij bewaken de kwaliteit van ons onderwijs systematisch en structureel. Hierbij betrekken wij niet alleen het onderwijsrendement en de kwaliteitscriteria, zoals die zijn beschreven in het toezichtkader van de onderwijsinspectie, maar wij formuleren ook jaarlijks verbeterdoelen. Deze doelen worden vastgelegd in de jaarplannen die verband houden met het schoolplan. Jaarlijks evalueren wij onze resultaten en handelen op basis van de te trekken conclusies. Eens in de vier jaar wordt een nieuw schoolplan geschreven.

Bij de vormgeving van goed bestuur op de BWS wordt de Code Goed Onderwijsbestuur VO gehanteerd en toegepast. De code is bedoeld om bewustwording van, kritische reflectie door en waarden gedreven handelen van bestuur en intern toezicht te stimuleren en invulling te geven aan bestuurlijke thema's zoals regionale samenwerking, betrokkenheid van belanghebbenden en samenspel tussen bestuur en intern toezicht.

Het handelen op de BWS wordt zoveel als mogelijk geïnspireerd door de vier principes uit de code: verantwoordelijkheid, professionaliteit, integriteit en openheid. De integrale bestuursvorm brengt met zich mee dat het soms met elkaar (dagelijks bestuur, directie, intern toezicht en medezeggenschap) zoeken is om de juiste invulling te geven aan het samenspel van bestuur en intern toezicht.

Als het gaat om de publicatieplicht van het bestuur, zoals gesteld in de genoemde code, zijn documenten gepubliceerd. Onder publicatie wordt in dit geval verstaan dat deze vindbaar zijn via de website van de BWS dan wel via de website van de gemeente Ameland in verband met de integrale bestuursvorm.

De volgende documenten staan op de website van de BWS:

- Het jaarverslag 2024 van de BWS
- De klachtenregeling BWS
- De klokkenluidersregeling BWS
- Integriteitscode

De publicatieplicht ten aanzien van samenstelling en nevenfuncties en honorering van bestuur en toezichthouders wordt beheerst door de bepalingen uit de Gemeentewet en informatie hierover is ook beschikbaar via de website van de gemeente Ameland.
Een bestuursreglement en een integriteitscode werden in 2023 opgesteld, vastgesteld en gepubliceerd op de website van de BWS. Het bestuur volgt de Governancecode Funderend onderwijs. Er is geen rooster van aftreden voor de intern toezichthouders. De intern toezichthouders zijn de leden van de gemeenteraad van Ameland. Hun aftreden wordt bepaald door de bepalingen in de Gemeentewet en de raadsleden zijn daardoor automatisch aftredend na 4 jaar.

Er zijn in het verslagjaar geen klachten ingediend en afgehandeld.

De bezetting en de nevenfuncties van het bestuur zagen er in 2025 als volgt uit:

Naam	**Functie**	**Periode**	**Nevenfuncties**
De heer L.P. Stoel	Burgemeester	1-1 t/m 21-09	-Lid sectie wedstrijdzeilen koninklijke watersportvereniging Sneek -Nationale judge watersportverbond -Vertrouwenspersoon VVD Fryslân -Lid toezichthoudend bestuur Samenwerkingsverband Fryslân Noard
Mevrouw T. Willemsma	Burgemeester	30-09 t/m 31-12	-Bestuurslid VIP Hegewarren -Voorzitter bestuur stichting Sielesâlt -Bestuurslid Slachtemarathon
De heer T.E.F.W. Faber	Wethouder	1-1 t/m 31-12	-Vrijwilliger dorpsbelang Hollum -Voorzitter Stichting Paardenreddingsboot Ameland
De heer P.J. IJnsen	Wethouder	1-1 t/m 31-12	-Voorzitter Begrafenisvereniging De Laatste Eer -Aandeelhouder/Bestuurder Exploitatie Mij Ameland bv -Voorzitter politieke groepering Algemeen Belang Ameland -Lid toezichthoudend bestuur Samenwerkingsverband Fryslân Noard

De BWS is sterk verankerd in de Amelander samenleving. De BWS stelt desgewenst informatie aan anderen over het eigen functioneren of presteren ter beschikking.
De BWS is transparant en zichtbaar in de omgeving.

1.5 Huisvesting

De school is gehuisvest in een energieneutraal gebouw. In de periode 2012-2013 heeft er een proces van vernieuwbouw plaatsgevonden. Een deel van het bestaande pand is volledig vernieuwd en er heeft nieuwbouw plaatsvonden. De school wordt nu verwarmd door middel van een op houtsnippers gestookte kachel, er is Schoolvision ledverlichting in het gebouw aanwezig en er zijn zonnepanelen aangebracht op de nabijgelegen sporthal.
Onderhoud vindt plaats volgens het vastgestelde meerjaren onderhoudsplan (MJOP).
In 2023 is er een nieuw onderhoudsplan 2024-2033 ontwikkeld en vastgesteld.

1.6 Materieel

Het in stand houden van de missie en de kwaliteit van de school leidt tot een stijgende druk op de financiële positie. Een stijging van uitgaven is te verwachten voor onder andere:

- Kosten voor vervoer en onderdak op het eiland voor forensen;
- ICT, aanschaf iPads en MacBooks, ELO;
- Studiekosten personeel
- Buitenschoolse activiteiten
- Personeelskosten algemeen
- Leerlingbegeleiding.

Investeren in ICT blijft een belangrijke post in de financiële huishouding. De afgelopen jaren hebben we veel geld gestoken in de aanschaf van digiborden, iPads en MacBooks. Bijna elk lokaal heeft nu een digibord en alle leerlingen hebben een iPad. De BWS biedt ICT geïntegreerd, gepersonaliseerd onderwijs, waarbij de boeken naast digitale middelen gebruikt worden om leerlingen een goede mix aan te bieden. De didactische ontwikkelingen vragen om nog meer investeringen in ICT in de komende jaren.

In de vastgestelde meerjarenbegroting zijn de investeringen voor de komende jaren meegenomen op basis van een investeringsplan voor onder andere ICT, leer- en hulpmiddelen en meubilair. De school zal daardoor in staat zijn de noodzakelijke investeringen te blijven doen.

1.7 Onderwijskundig

Speerpunten* van de school zijn:

- 1. Begrijpend lezen
- 2. Heterogeniteit met speciale aandacht voor havo-vwo leerlingen
- 3. Het uiterste uit iedere leerling halen, ongeacht niveau of leerjaar

Ad 1. Uit het overleg met LC-docenten en bevestigd door de overige teamleden is gebleken, dat de leesvaardigheid en specifiek begrijpend lezen bij onze leerlingen op alle niveaus van mindere kwaliteit wordt. Dit is in het huidige onderwijs zo belangrijk, dat wij besloten hebben dit tot één van onze speerpunten te maken.

Ad 2. Het aantal leerlingen op havo-vwo niveau wordt op onze school steeds groter en wij vinden het belangrijk, dat deze groep zo lang mogelijk op het eiland kwalitatief goed onderwijs kan genieten.

Ad 3. Algemene inzet blijft continuering van het ingezette beleid met het vasthouden van een, binnen de financiële en organisatorische mogelijkheden, zo hoog mogelijke kwaliteit van onderwijs voor zoveel mogelijk leerlingen van het eiland.

*zie voor een uitgebreide beschrijving van deze speerpunten naar blz. 11 t/m 21 van de schoolgids onder het kopje: “Doelen en speerpunten 2024-2028”.

1.8 Resultaten en kwaliteitszorg

Over het primaire proces op de BWS zijn we ook over 2025 zeer tevreden. Alle leerlingen zijn geslaagd en ook alle overige resultaten zijn goed, zoals uit de opbrengsten en de NCO-rapportage blijkt.

Over de doorstroomcijfers naar havo en vwo zijn we tevreden. De meeste van onze leerlingen, die deze overstap maken, ronden hun opleiding af op het hbo of een universiteit. Er wordt structureel aandacht geschonken aan goede voorlichting, zowel hier op het eiland als aan de wal, over de vervolgopleidingen.

De resultaten van de leerlingen, die de afgelopen jaren hun schoolloopbaan op de BWS gevolgd hebben, zijn goed. Ook de aansluiting met de vervolgscholen aan de wal in klas 4 havo en 4 vwo is prima. Dit wordt regelmatig geëvalueerd door het decanaat en de afdeling kwaliteitszorg. Ook dit blijkt uit de NCO-rapportage.

De kwaliteit van de lessen wordt regelmatig gemonitord door middel van lesbezoek van de directeur en collegiale feedback in de leergebieden. Dit komt vervolgens weer terug tijdens pop- en functioneringsgesprekken.

Als gevolg van de herstelopdracht van de inspectie over het ontbreken van een helder stelsel van kwaliteitszorg is er in overleg met directie en bestuur een nieuw stelsel ingericht met daarbij duidelijke afspraken over aanleveren en verantwoorden van resultaten van alle geledingen van de BWS. Het volledige document vindt u hieronder:

Wat is kwaliteitszorg in het algemeen en specifiek op de BWS

Kwaliteitszorg bestaat uit systematische en cyclische aandacht voor kwaliteit door middel van doelen, normen en tevredenheidsmetingen. De verantwoordelijkheid voor kwaliteitszorg ligt primair bij de school. Meestal wordt onderscheid gemaakt tussen interne en externe kwaliteitszorg. Interne kwaliteitszorg strekt zich uit over alle beleidsterreinen van de school met als basis het primaire proces. Het gaat dan om het pedagogisch en didactisch handelen van de leraren en het leren van de leerlingen.

Bij externe kwaliteitszorg toetsen deskundigen, collega's van andere scholen of de subsidiegever de inhoud en opbrengst van het onderwijs. Instrumenten daarbij zijn integraal schooltoezicht, visitaties en schooldoorlichtingen. De Inspectie van het Onderwijs verzorgt in Nederland die rol met het waarderingskader als basis. Het waarderingskader schrijft voor dat het bestuur en de scholen een stelsel van kwaliteitszorg hebben, van waaruit ze de kwaliteit van het onderwijsproces en de leerresultaten bewaken. Er zijn toetsbare doelen geformuleerd die regelmatig worden geëvalueerd. Als de onderwijskwaliteit tekortschiet, worden verbeteringen doorgevoerd. Het bestuur en toezichthouders houden toezicht op de kwaliteit van het onderwijs.

Specifiek voor de BWS

In onderstaand schema staat de interne kwaliteitszorg centraal.

In de kolommen wordt: een onderwerp benoemd, een doel geformuleerd en aangeven of dit meetbaar of merkbaar is. Waar een doel meetbaar is, wordt een norm of streefwaarde aangegeven. Waar het doel merkbaar is, lukt dat minder goed. Vervolgens wordt aangegeven wat de vindplaats van het betreffende meetbare of merkbare doel is. In de op één na laatste kolom wordt geschetst aan wie en voor wie het doel verantwoord wordt. Tot slot wordt verwoord met welke frequentie het gestelde doel in de PDCA cyclus terugkomt.

Onderwerp	Doelen	Meetbaar of merkbaar	Instrument of methode	Aan wie	Wanneer in cyclus
Onderwijsproces	De school heeft een breed onderwijsaanbod dat voldoet aan de eisen, en gericht is op een brede, algemene ontwikkeling van leerlingen. De school heeft een profiel dat is afgestemd op de specifieke eilandsituatie.	Tenminste aanbod van: vmbo-b/ vmbo-k/ vmbo-t de profielen: dienstverlening en producten, Vmbo-t kent ook de profielen economie, techniek en zorg & welzijn.	0 schoolplan 0 schoolgids	0 bestuur 0 ouders	0 1x per 4 jaar 0 1x per jaar
	De school borgt de kernwaarden openbaar onderwijs; waaronder de algemene toegankelijkheid	Oordeel van bestuur, directie en MR.	0 schoolplan	0 bestuur 0 ouders	
	Basisvaardigheden taal, rekenen/ wiskunde en burgerschap zijn op orde.	Referentieniveaus vmbo: rekenen 2F en taal 2F	0 inspectienormen 0 Scholen op de kaart VO	0 bestuur	0 1x per jaar
	De school kent de ontwikkeling van de leerlingen en stemt het onderwijs daar op af: passend onderwijs	Alle leerlingen in het LVS: Magister Verwijzingspercentage van 0- 5%	0 LVS (Magister) 0 SWV rapportage	0 bestuur	0 1x per 4 jaar
	De school voldoet aan de wettelijke urennorm voor het voortgezet onderwijs per opleiding dwz 3700 uur voor het vmbo	Analyse onderwijstijd en lesuitval: maximale afwijking is 4%	0 inspectie 0 rapportage urennorm	0 bestuur	0 1 x per jaar
	De school heeft een percentage geslaagden van 97%- 98% gemeten over 3 jaar	Analyse eindexamen-resultaten, PTA	0 examencommissie	0 bestuur	0 1x per jaar
	Examenkwaliteit	Aansluiting SE en CE: verschil interne en externe afsluiting ≤ 0.5 cijferpunten	0 examencommissie	0 bestuur	0 1x per jaar
Leerlingen	De leerlingen voelen zich veilig	De leerlingen geven aan zich veilig te voelen: score op vijfpuntschaal ≥ 4.1.	0 veiligheids-monitor	0 bestuur 0 ouders 0inspectie	0 1 x per jaar
	De school realiseert onderwijsopbrengsten op de leergebieden die passen bij de leerlingenpopulatie	De resultaten liggen op of boven het landelijk gemiddelde Onderbouwsnelheid ≥ 95,5 % Bovenbouwsucces ≥ 90 %	0 Scholen op de kaart VO 0 NCO	0 bestuur 0 ouders 0inspectie	0 1 x per jaar
	Leerlingen worden door hun mentoren begeleid in wat zij nodig hebben om tot leren te komen	Een actieve rol van de leerling in zijn begeleiding.	0 95% driehoeks-gesprekken gevoerd 0 uitvoering document ‘mentoraat’	0 bestuur	0 2 x per jaar

	en hebben daar inbreng op.				
	De leerlingen vervolgen met succes hun loopbaan in het onderwijs nadat zij de BWS hebben verlaten	Voor de leerlingen met een diploma vmbo b/k betekent dat mbo niveau 2 (vooral b) na vier jaar afgerond: 80% Of mbo niveau 3 (vooral k) na vier jaar afgerond: 55% Voor de leerlingen met een diploma t betekent dat havo na twee jaar afgerond: 83%. Of mbo niveau 4 na vier jaar afgerond: 68%	0 NCO	0 bestuur	0 1 x per jaar
	De leerlingen die na drie jaar naar de wal gaan, stromen soepel in.	Terugkoppeling via doorstroomcoach cijfers	0 rapportage 0 NCO	0 bestuur	0 1 x per jaar
	De leerlingen zijn tevreden over de school	De leerlingen beoordelen de school gemiddeld met een 7 of hoger	0 enquête tevredenheid (VO spiegel)	0 bestuur 0 ouders	0 1 x per 2 jaar
Medewerkers	Alle docenten voldoen aan de bekwaamheidseisen en beschikken bij voorkeur over meerdere bevoegdheden vanwege de eilandsituatie.	Het oordeel van de directeur. Elke docent moet bevoegd zijn. Voor zover nog niet aan de orde, wordt daar via persoonlijke afspraken aan gewerkt en gefaciliteerd.	0 lesbezoek 0 flitsbezoek	0 bestuur	0 tenminste 1 x per jaar
	Leskwaliteit: de lessen vertonen de kenmerken van een effectieve les.	Merkbaar aan: organisatorische, interpersoonlijke, (vak) didactisch criteria	0 lesbezoek 0 gezamenlijke lesvoorbereiding	0 bestuur	0 1 x per jaar
	De docenten nemen initiatieven en zijn betrokken bij de ontwikkeling van hun professionele vaardigheden	Alle leraren voldoen aan de eisen van inspectiekader en wet BIO	0 POP 0 nascholing 0 IPTO	0 bestuur	0 1 x per jaar
	De docenten zijn tevreden over hun werkplek en zij werken in een veilige omgeving	De docenten beoordelen de school gemiddeld met een 7 of hoger	0 enquête tevredenheid (VO spiegel)	0 bestuur	0 tenminste 1 x per 2 jaar
	Voor de docenten zijn de taken uitvoerbaar en is de werkdruk hanteerbaar.	De docenten beoordelen hun werkdruk als hanteerbaar; werkgever voert hier gericht taakbeleid op	0 enquête tevredenheid (VO spiegel) 0 Rol MR 0 normen taakbeleid	0 bestuur	0 tenminste 1 x per 2 jaar
	Het onderwijsondersteunend personeel is geschikt en/of bevoegd voor de taken die zij uitvoeren	Het oordeel van de directeur die hier gericht beleid op voert.	0 teamplan OOP	0 bestuur	0 tenminste 1 x per 2 jaar
	Het OOP is tevreden over hun werkplek en zij werken in een veilige omgeving	Het OOP beoordeelt de school met gemiddeld een 7 of hoger	0 enquête (VO spiegel)	0 bestuur	0 tenminste 1 x per 2 jaar
	Voor de medewerkers wordt een actief P&O beleid gevoerd waardoor zie een zo optimaal mogelijke balans tussen werk en privé kunnen realiseren.	Het beïnvloedbare kortdurende ziekteverzuim ligt onder 3% De meldingsfrequentie is lager dan 1	0 Personeelssysteem 0 Q2 en Q4	0 bestuur	0 2 x per jaar
Ouders/ verzorgers en belanghebbenden	Ouders/ verzorgers zijn tevreden over de school	De ouders/ verzorgers beoordelen de school gemiddeld met een 7 of hoger	0 enquête tevredenheid (VO spiegel) 0 klachtenoverzicht in jaarverslag	0 bestuur 0 ouders	0 tenminste 1 x per 2 jaar

		Het aantal klachten blijft ≤ 5 per jaar.			
Kwaliteitszorg en leiding	De school zorgt voor kwaliteit van onderwijs en personeel en verbetert zich voortdurend	Borging van de PDCA -cyclus en systematische bijstelling: follow-up	0 kwaliteitsbeleid 0 personeels- en nascholingsplan 0 gesprekken-cyclus	0 bestuur	0 jaarlijks
	De school verantwoordt zich volgens wettelijke eisen over de kwaliteit en voert een actieve dialoog met belanghebbenden	Het oordeel van ouders en belanghebbenden (horizontale dialoog)	0 schoolplan 0 jaarverslag 0 schoolgids 0 driehoeks-gesprekken	0 bestuur	0 jaarlijks
	De directeur is een onderwijskundig leider De directeur is integraal verantwoordelijk voor de dagelijkse leiding van de school zie wettelijke kaders o.a. WVO	Het oordeel van docenten, ouders/ verzorgers en belanghebbenden	0 bila's 0 functioneringsgesprek 0 planningsgesprek	0 bestuur	0 meerdere x per jaar 0 1 x per jaar
	De directeur handelt integer en transparant en bevordert daarmee de kwaliteitscultuur op de school	Het oordeel van medewerkers en bestuur.	0 enquête tevredenheid 0 gesprekken-cyclus met bestuur 0 integriteitscode	0 bestuur	0 ten-minste 1 x per 2 jaar
Organisatieproces	De school benut de formatieve mogelijkheden op een wijze die het onderwijs maximaal faciliteert	Het oordeel van medewerkers en bestuur	0 schoolformatieplan	0 bestuur 0 MR	0 1x per jaar
Financiën	De school voert een solide financieel beleid gericht op realisatie van de strategie en continuïteit van de organisatie	Kengetallen binnen grenzen van OC&W Bovenmatig EV binnen de norm	0 meerjarenbegroting 0 jaarrekening 0 plan afbouw EV	0 bestuur	0 1x per 2 jaar
	De school benut de financiële middelen volledig	Vier jaar na afbouw EV is de exploitatie sluitend.	0 begroting en jaarrekening	0 bestuur 0 intern toezicht	0 jaarlijks
	De continuïteit van het onderwijs is gewaarborgd	90 % van het potentieel aan leerlingen kiest voor de BWS Leerlingenaantallen per 1 oktober.	0 maraps	0 bestuur	
Huisvesting	Het schoolgebouw is goed onderhouden en wordt optimaal benut voor het onderwijs	Medewerkers en leerlingen oordelen positief over het gebouw	0 enquête tevredenheid 0 meerjaren-onderhoudsplanning 0 opvolging RIE	0 bestuur	0 tenminste 1 x per 2 jaar
Medezeggenschap	De MR kent zijn wettelijke taken en bevoegdheden, zoals vastgelegd in statuut en reglement, en wordt in staat gesteld deze naar behoren uit te voeren.	Het oordeel van de directeur, de MR en de commissie intern toezicht volgens jaarplanning.	0 jaarverslag MR 0 gesprek met commissie intern toezicht	0 bestuur	0 1 x per jaar 0 2 x per jaar

1.9 Didactiek

Op het gebied van didactiek besteden we veel aandacht aan:

- Leerstof
- Vaardigheden
- Studiehouding
- Differentiatie

Op het gebied van leerstof wordt er gekeken naar de bevordering in de samenhang en de mogelijkheden van vakoverstijgende vaardigheden en/of competenties. Dit komt het meest tot uiting bij de leergebieden Mens & Natuur en Mens & Maatschappij. Tijdens de lessen “Cursus” in de onderbouw komen veel aspecten op het gebied van vaardigheden en studiehouding aan de orde, maar ook leren-leren, planning en mediawijsheid.

Gezien ons aanbod van vijf verschillende leerwegen en het relatief geringe aantal leerlingen, zie je bij ons veel samengestelde groepen met leerlingen van verschillende niveaus. Dit vereist van alle docenten dat ze veel aandacht schenken aan differentiatie. Onder andere door de ons verleende subsidie van heterogeniteit kunnen wij deze docenten in veel lessen ondersteuning bieden van een onderwijsassistent, zodat zij dit ook op een goede manier uit kunnen voeren, waarbij iedere leerling zo veel mogelijk tot zijn recht komt.

We ontwikkelen veel lesmateriaal zelf zoals bij het vak Mens & Natuur, waarbij de docenten de gehele methode zelf interactief hebben ontwikkeld. Daarnaast maken we ook gebruik van methodes, die hier al op zijn ingericht.

In het kader van een goede aansluiting op het vervolgonderwijs (2e Fase en mbo) proberen wij onze leerlingen een zelfstandige en actieve houding bij te brengen. Het onderwijs richt zich dan ook op het toepassen van werkvormen gericht op zelfstandig en samenwerkend leren en op vakoverstijgende vaardigheden/competenties.

De studiehouding wordt in het driehoekgesprek aan de orde gesteld. Zie hiervoor ook paragraaf 2.5.

1.10 Risicoanalyse BWS ICT-infrastructuur volgens BIVA Classificatie

1. Inleiding

Deze risicoanalyse heeft als doel de risico's voor de ICT-infrastructuur van de Burgemeester Walda School (BWS) te identificeren, classificeren en beoordelen in overeenstemming met de BIVA-classificatie. Daarnaast wordt getoetst of de bestaande beheersmaatregelen adequaat zijn om de geïdentificeerde risico's te mitigeren.

2. Identificatie van ICT-middelen

- *Hardware*: Binnen de BWS maken we gebruik van een WiFi netwerk wat een verbinding met het Internet mogelijk maakt voor de leerlingen en medewerkers binnen de BWS. Deze dienst wordt verzorgd door Eduroam (eduroam.org). Het onderhoud en beheer van de netwerkapparatuur (routers en switches) wordt verzorgd door de afdeling ICT van Piter Jelles waarmee we een overeenkomst hierover hebben afgesloten.

- De apparaten waarmee leerlingen en medewerkers binnen de BWS werken zijn iPads die eigendom zijn van de leerlingen, laptops die door de BWS in bruikleen aan de medewerkers zijn verstrekt evenals de iPads van docenten. Daarnaast zijn er nog een vijftal desktopcomputers die door de administratie, conciërge, directeur en de roostermaker gebruikt worden. Het beheer en de goede werking van deze apparaten valt onder de verantwoordelijkheid van de gebruiker zoals is vastgelegd in de gebruikersovereenkomst (Bijlage II) die de gebruiker (medewerker) bij in ontvangst name van het apparaat heeft getekend.

- *Software*: Leerplatforms, administratieve systemen, communicatietools.
  Binnen de BWS worden verschillende leerplatforms, administratieve en communicatiepools gebruikt.

3. BIVA Classificatie

- *Beschikbaarheid*: Onderbreking van ICT-diensten, bijvoorbeeld door hardware storingen of cyberaanvallen.
- *Integriteit*: Ongeautoriseerde toegang tot gegevens, dataverlies, onjuiste gegevensmanipulatie.
- *Vertrouwelijkheid*: Ongeoorloofde toegang tot gevoelige informatie, datalekken.
- *Aantoonbaarheid*: Hoe te zorgen dat de data integer is.

Beschikbaarheid: Deze leerplatforms zijn allemaal diensten die in de Cloud draaien. De continuïteit hiervan is afhankelijk van de beschikbaarheid van een stabiele internetverbinding en de stabiliteit van de systemen van de aanbieder van de betreffende dienst. Op dit laatste kan de BWS weinig directe invloed uitoefenen. Een uitzondering hierop is het programma Klaslokaal/classroom. Dit programma wordt gebruikt om de iPads van de leerlingen tijdens de lessen te monitoren en van relevante lesmaterialen te voorzien. De verbinding die hierbij tot stand komt vervalt zodra de les afgelopen is en de fysieke afstand tussen de docent en de leerlingen te groot wordt en zodra de docent de les afsluit.

Integriteit: De ongeautoriseerde toegang tot gegevens, dataverlies en onjuiste gegevens manipulatie wordt gewaarborgd doordat voor kritieke systemen als Magister, Zermelo en Office365 (mail) 2FA ingesteld is. Daarnaast wordt er bij wijziging van cijfers in Magister een mail met een samenvatting van de wijzigingen aan zowel de docent als een apart e-

mailadres verstuurd zodat er ook achteraf vastgesteld kan worden wat er gebeurd is, als er een onverwachte wijziging plaatsgevonden heeft.

Vertrouwelijkheid: Omdat er binnen de BWS met gevoelige persoonsgegevens gewerkt wordt is de bescherming hiervan absolute noodzaak. De meest gevoelige systemen zijn dan ook beveiligd met een 2FA om te voorkomen dat er ongeoorloofde toegang tot gevoelige informatie plaats kan vinden. Als er ondanks deze voorzorgsmaatregelen toch een datalek plaatsvindt, handelen we volgens de richtlijnen van de autoriteit persoonsgegevens. En nemen we maatregelen om zo mogelijk verdere inbreuk en verspreiding te voorkomen.

Aantoonbaarheid: De juiste personen kunnen de gegevens aanpassen en het gewaarborgd dat dit niet door anderen gedaan kan worden. Denk hierbij aan cijfers die alleen door een vakdocent aan te passen zijn, persoonsgegevens die alleen door een geautoriseerde medewerker verwerkt kunnen worden.

De BIVA Classificatie hebben we binnen de BWS volgens onderstaande puntenschaal toegepast:

Categorie	B	I	V	A
1	Onbelangrijk	Onbelangrijk	Publiek	Onbelangrijk
2	Belangrijk	Belangrijk	Intern	Belangrijk
3	Noodzakelijk	Noodzakelijk	Vertrouwelijk	Noodzakelijk
4	Essentieel	Essentieel	Geheim	Essentieel

4. Risico-identificatie

De risico's, die we binnen de BWS lopen met betrekking tot ICT, zijn onder te verdelen in twee hoofdgroepen te weten:

Bedreigingen:

- Cyberaanvallen (malware, ransomware).
- Fysieke schade aan hardware door bijvoorbeeld brand of vandalisme.
- Onopzettelijke gegevensverlies door menselijke fouten.
- Onvoldoende software-updates.

***Kwetsbaarheden*:**

- Zwakke wachtwoorden en gebrekkige authenticatie.
- Onvoldoende bewustzijn en training van gebruikers.
- Onvoldoende fysieke beveiliging van ICT-middelen.

5. Beheersmaatregelen en Mitigatie

Bedreigingen: tegen Cyberaanvallen nemen de partijen die de diensten verzorgen die wij afnemen maatregelen, Deze maatregelen zijn de afgelopen jaren voldoende gebleken omdat we niet of nauwelijks te maken hebben gehad met down-time van de diensten door Cyberaanvallen. Fysieke schade door brand en/of vandalisme wordt voorkomen door kwetsbare ICT-infrastructuur zodanig te installeren dat deze zeer moeilijk bereikbaar is voor kwaadwillenden. Software van tegenwoordig slaat wijzigingen automatisch en tussentijds op zodat er geen werk meer verloren gaat doordat men vergeet zaken op te slaan. Cloudopslag slaat daarnaast ook oudere versies op zodat bij verlies een oudere versie terug te halen valt. Automatische updates zorgen ervoor dat de software altijd up to date is. Voor software, die niet op de cloud draait en/of waarvoor de gebruiker geen automatische updates ingeschakeld heeft, bestaat wel de mogelijkheid dat een oude versie draait waarin kwetsbaarheden zitten.

Kwetsbaarheden: Zwakke wachtwoorden en hergebruik blijft een probleem vanwege gemakzucht. Door het inschakelen van 2FA wordt dit ondervangen.

Beschikbaarheid:

- Maatregel: Leg in een protocol vast wat er gedaan moet worden om de systemen up to date te houden en werk volgens dit protocol. Maak medewerkers en leerlingen bewust van het belang van actuele software en stimuleer het aanzetten van automatische updates.
- Toetsing: Regelmatige evaluatie van het protocol en toetsing of dit juist wordt uitgevoerd.

Integriteit:

- Maatregel: Maak een plan waarin beschreven wordt welke rollen binnen de BWS welk niveau van toegang hebben in de diensten die door de BWS gebruikt worden.
- Toetsing: Periodieke audits om te controleren of dit plan nog steeds actueel is en juist uitgevoerd wordt.

Vertrouwelijkheid:

- Maatregel: daar waar mogelijk 2FA instellen bij inloggen en medewerkers en leerlingen informeren en adviseren gebruik te maken van een wachtwoordmanager zodat er voor elke inlog een sterk en uniek wachtwoord gebruikt kan worden
- Toetsing: Periodieke beoordeling van inloggegevens en gebruikersaccounts.

Authenticiteit:

- Maatregel: Implementeer daar waar mogelijk multi-factor authenticatie.
- Toetsing: Regelmatige evaluatie van het gebruik en de effectiviteit van multi-factor authenticatie.

6. Conclusie:

Op basis van de risicoanalyse en toetsing van beheersmaatregelen zijn de volgende conclusies getrokken:

- De belangrijkste risico's zijn geïdentificeerd en geclassificeerd volgens de BIVA-classificatie.
- De huidige beheersmaatregelen zijn over het algemeen effectief.

Deze risicoanalyse wordt periodiek herzien en bijgewerkt om rekening te houden met veranderingen in de ICT-infrastructuur en de beveiligingsomgeving van de BWS. Het volledige document inclusief alle bijlages is vertrouwelijke informatie en ligt bij de directie en de ICT-coördinator ter inzage.

1.11 Zaken met een politieke of maatschappelijke impact (overheidsprioriteiten)

De BWS tracht binnen de mogelijkheden zoveel mogelijk leerlingen van passend onderwijs te voorzien. Daarmee levert de BWS een belangrijke bijdrage aan inclusiviteit.

Er is verder geen sprake van specifieke overheidsprioriteiten.

2. Onderwijsaanbod

2.1 Toelatingsbeleid

Op de website van de school is het beleid en de procedure ten aanzien van aanname, toelating en plaatsing (ATP) van leerlingen opgenomen.
De criteria om een leerling wel of niet in te schrijven, staan beschreven in het ondersteuningsprofiel van de school (zie bijlage schoolgids).
PrO-leerlingen (praktijkonderwijs) en/of leerlingen met een IQ lager dan 75 kunnen op de BWS niet worden toegelaten. Het praktijkonderwijs is voor leerlingen van wie vastgesteld kan worden, dat ze niet met succes één van de leerwegen in het vmbo kunnen gaan afronden. Het praktijkonderwijs is eindonderwijs en leidt direct toe naar werk. Het vmbo leidt op voor het vervolgonderwijs op een school voor mbo of havo.
De plaatsing van nieuwe leerlingen wordt verzorgd door de toelatingscommissie onder leiding van de directeur. Leerlingen, die bij ons op school willen komen, krijgen onderwijs geboden dat past bij het niveau van de leerling. Belangrijke criteria voor plaatsing zijn:

- Het schooladvies van de leerkracht van de basisschool;
- De uitslag van de doorstroomtoets;
- De Friese plaatsingswijzer
- De resultaten (DLE-score) voor technisch en begrijpend lezen, spelling en inzichtelijk rekenen uit het leerlingvolgsysteem van de basisschool;
- Uitkomsten van eventueel afgenomen aanvullende onderzoeken.

2.2 Onderbouw

De BWS heeft een 2-jarige onderbouw. In deze twee jaar wordt de leerling intensief gevolgd en voorbereid op het maken van belangrijke keuzes aan het einde van leerjaar 2 en in leerjaar 3.

Op de BWS leggen we in de onderbouw de nadruk op belangrijke elementen in de ontwikkeling van de leerlingen:

- De leerling leert actief en in toenemende mate zelfstandig;
- De leerling leert in een uitdagende en veilige leeromgeving;
- De leerling leert samen met anderen;
- De leerling leert in samenhang;

We bereiden de leerlingen voor op hun weg naar het vervolgonderwijs door de leerling zelf medeverantwoordelijk te maken voor zijn leerproces. We volgen en begeleiden de leerling in zijn groei door onder andere het voeren van mentor- en driehoekgesprekken (meer info hierover bij het onderdeel 2.6 “Leerlingbegeleiding en welbevinden”).

In de bovenbouw van het vmbo en aansluitend mbo en in de 2e fase van het havo/vwo, worden vaardigheden als zelfstandigheid, verantwoordelijkheid nemen en plannen gevraagd.

Het onderbouwteam van de BWS schenkt veel aandacht aan deze vaardigheden. Dat is mogelijk doordat we ook werken in leergebieden. In een leergebied zijn vakken, die veel samenhang hebben, aan elkaar gekoppeld.

Hierdoor staan er meerdere docenten van de verschillende vakken voor de complete jaargroep. Deze kan naar didactische en pedagogische inzichten verdeeld worden in kleinere groepen waarbij de extra docenten ondersteuning kunnen bieden aan de leerlingen, die dat nodig hebben.

De leergebieden zijn:

M&M: Mens en Maatschappij: aardrijkskunde, geschiedenis en economie. Dit geldt alleen voor vmbo-BKT. Havo/vwo hebben de vakken apart.

M&N: Mens en Natuur: biologie, natuur-/scheikunde, techniek en verzorging.

Heterogene Brugklassen

We hebben in de onderbouw standaard een klas havo-vwo en een klas basis-kader-theoretisch. We stellen de groepen per vak en per leerjaar verschillend samen.

Bij het leergebied Mens & Natuur worden alle niveaus samengevoegd en staan er drie docenten voor de groep.

Bij het leergebied Mens & Maatschappij splitsen we in basis-kader-theoretisch, met twee docenten en havo-vwo met één docent.

Bij het leergebied Mens & Cultuur worden de vakken afzonderlijk gegeven.

In klas 1 hebben we nu bij de kernvakken twee verschillende groepen, namelijk 1bkt en 1hv, met telkens 1 docent.

We zijn zeer tevreden met deze gevarieerde, flexibele samenstelling, die recht doet aan de onderwijsbehoefte van iedere individuele leerling.

Daarnaast zijn er nog de afzonderlijke vakken Nederlands, Engels, Duits, Frans, wiskunde en lichamelijke opvoeding. We beginnen elke dag met een half uur Keuze Werk Tijd (KWT).

Tijdens deze KWT-momenten zijn er mentor- en vak ondersteunende lessen, cursussen, stilleestijd en zo mogelijk het werken aan uitdagende keuzeopdrachten.

Bij de samengestelde groepen zetten we naast de docent ook bijna altijd een onderwijsassistent in voor extra ondersteuning. Dit gebeurt ook vaak bij de kernvakken.

2.3 Bovenbouw

Het aanbod van de BWS in de bovenbouw is breed. Zeker gelet op de grootte van de school is het onderwijsaanbod zelfs uitzonderlijk groot. Ontwikkelingen in mbo en havo/vwo

verdienen het om nauwlettend in de gaten te worden gehouden, zodat de aansluiting van onze leerlingen optimaal is.

Het onderwijs in de beroepsgerichte opleidingen is gebaat bij verbreding en praktisch onderwijs.
Hiervoor bieden wij in klas 3 het modulaire programma Dienstverlening & Producten aan.
Wij zijn lid van het landelijk netwerk “Platform vmbo Dienstverlening en Producten”.

2.4 Determinatie

Naast aandacht voor de cognitieve vorderingen die onder andere tot uitdrukking komen in de cijferlijsten, wordt er meer en meer gekeken naar vaardigheden. Hierin wordt de leerling beoordeeld op criteria als inzicht, zelfstandigheid, motivatie en inzet. Om nog beter te kunnen determineren maken wij gebruik van:

- Cito-advies toetsen in klas 1,2 & 3;
- Vaardighedenkaart en een portfolio in alle klassen;
- Integraal leerlingvolgsysteem vanaf leerjaar 1.

Op de BWS komt dit onder andere aan het einde van leerjaar 2 aan de orde in het doorstroomadvies.
In het kader van de kwaliteitszorg zijn alle instrumenten geëvalueerd, maar dit heeft niet tot bijstellingen geleid. De mentoren maken actief gebruik van het leerlingvolgsysteem.

2.5 Toetsing en examinering

Bij de schoolexaminering is het programma van toetsing en afsluiting (PTA) leidend. Deze staat onder controle van de examencommissie, bestaande uit de examensecretaris, een docent en de schooladministrateur. Deze commissie komt in ieder geval twee keer per jaar bijeen om de afgelopen periode te evalueren, bij te stellen en vooruit te blikken. Ook stelt de examencommissie in juni vast welke leerlingen geslaagd zijn, een herexamen dienen te maken of afgewezen zijn. Om alles in goede banen te leiden, hebben wij een examenreglement opgesteld, dat naast het jaarplan van de examencommissie als basis dient voor het functioneren van deze commissie.
De afdeling kwaliteitszorg enquêteert elk jaar de examenkandidaten over de afgelopen (school-) examenperiode. Dit kan leiden tot verbeterpunten, welke door de examencommissie doorgevoerd worden.

2.6 Leerlingbegeleiding en welbevinden

Op de BWS is de mentor de spil van de dagelijkse begeleiding voor leerlingen. Hij/zij is aanspreekpunt voor de leerlingen zelf, voor vakdocenten en ouders. Elke leerling heeft een mentor. Tussen de onder- en bovenbouw zijn er verschillen in de organisatie van het

mentoraat. Voor elke mentor geldt, dat hij/zij de meest direct betrokkene bij de schoolloopbaan en het welbevinden van zijn of haar mentorleerlingen is. We streven ernaar begeleiding een continu proces te laten zijn waarbij aandacht voor de leerling het sleutelwoord is. Bij specifieke problemen neemt de mentor initiatief voor een verder begeleidingstraject.

In de onderbouw hebben de mentoren elke week mentortijd met hun klas onder andere bestemd voor het aanleren van studievaardigheden, het bespreken van activiteiten, bevordering van de sfeer in de klas en voor individuele gesprekken en begeleiding. De mentor is het eerste aanspreekpunt in school voor de ouders/ verzorgers. Hij/zij begeleidt het determinatie-proces in de tweede klas.

In de loop van de schoolcarrière van een leerling treedt een verschuiving op in het contact tussen mentor en ouders/ verzorgers. Naarmate de leerling ouder wordt, kan hij/zij steeds meer verantwoordelijkheid aan. Het is zaak zo goed mogelijke begeleiding te bieden aan mentorleerlingen door ze te laten reflecteren op ontwikkelingen en keuzes op het gebied van studie- en beroep (in samenwerking met de decaan) en de persoonlijke en sociale ontwikkeling. In de regel bespreekt de bovenbouwmentor zaken in eerste instantie met de leerling zelf. Wanneer nodig en gewenst worden de ouders/ verzorgers erbij betrokken.

Twee of zo nodig drie keer per jaar vinden er driehoekgesprekken plaats. Dat zijn gesprekken tussen leerling, mentor en ouders. De leerling leidt het gesprek en heeft zelf ook de agenda voor het gesprek opgesteld, daarbij gecoacht door de mentor. Aan de basis van deze agenda liggen de resultaten van de tool leerlingbespreking.nl (Catwise) ten grondslag die door de vakdocenten zijn ingevuld en de gesprekskaart met vragen ter reflectie en vooruitkijken.

De BWS werkt met een coördinator leerlingen (onder- en bovenbouw). Deze coördineert, faciliteert en ondersteunt de mentoren bij het uitvoeren van hun taken.

Samen met de anti-pestcoördinator zijn de mentoren alert op het voorkómen en bestrijden van pesten. Ook als dat digitaal gebeurt via mobiel, social media etc. Deze vorm van pesten vindt vaak buiten school plaats. Ouders worden bij de aanpak ervan ingeschakeld.

2.7 Leerlingenzorg en passend onderwijs

Op 1 oktober 2025 telde de school 145 leerlingen. De BWS, als enige school voor voortgezet onderwijs op Ameland, streeft ernaar zoveel mogelijk leerlingen van het eiland op basis van het ondersteuningsprofiel onderwijs te bieden. Onze ondersteuning is erop gericht alert te zijn als leerlingen niet goed (meer) functioneren en in overleg met ouders te treden. Het is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van ouders èn school om in dat geval een passend ondersteuningstraject te starten.

De ondersteuning van leerlingen wordt steeds complexer en vraagt extra financiële middelen en een uitbreiding op het personele/ formatieve vlak. Dit geeft ons de mogelijkheid om zoveel mogelijk leerlingen van het eiland van passend onderwijs te voorzien.
De extra ondersteuning is kortdurend. Als de geboden zorg niet toereikend is, dan kan

geadviseerd worden professionele begeleiding buiten school te zoeken.
Samenwerking met externen is onontbeerlijk. Het samenwerkingsverband Fryslân-Noard neemt voor ondersteuning en kennisoverdracht een duidelijke plaats in. Van dit samenwerkingsverband maken diverse besturen van voortgezet onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs deel uit. Daarnaast levert de GGD en schoolmaatschappelijk werk een bijdrage.
De BWS heeft een Zorg-Advies-Team (ZAT) bestaande uit een gedragsdeskundige van het samenwerkingsverband, een medewerker van de GGD, schoolmaatschappelijk werk, de intern begeleider, de zorgcoördinator en de coördinator leerlingen. Zij bespreken één keer in de twee maanden de leerlingen die extra hulp en begeleiding behoeven.

Voor 2025 kregen wij van het Samenwerkingsverband Fryslân-Noard € 154.290,86 bestemd voor extra ondersteuning. Wij hebben dit bedrag volledig ingezet voor de IB-er (intern begeleider) en de onderwijsassistentes.

2.8 Burgerschap

Bij burgerschap leren jongeren te functioneren vanuit eigen idealen, waarden en normen in een pluriforme, democratische samenleving. We willen bij hen het vermogen ontwikkelen aan deze samenleving een eigen bijdrage te leveren. Onderwerpen zijn onder andere staatsinrichting, cultuur, religie, zorgvraagstukken, seksualiteit, migratie, mensenrechten en wat maar actueel en relevant is op dat moment. Om te waarborgen dat iedere leerling voldoende kennis aangeboden krijgt met betrekking tot burgerschap, is er het vak Mens en Maatschappij. Binnen dit vak is er een doorlopende leerlijn in het curriculum van Mens en Maatschappij van klas 1 en 2.

Leerlingen zijn betrokken bij de school en kunnen onder andere door de leerlingenraad en hun vertegenwoordiging in de medezeggenschapsraad hun stem laten horen. Ook wordt hen regelmatig gevraagd om door middel van leerling enquêtes hun mening te geven over de lessen en vaardigheden van individuele docenten. Ook deze gegevens worden door de directeur gebruikt bij de functioneringsgesprekken. Daarnaast maakt een leerling standaard deel uit van de sollicitatiecommissies.

2.9 Internationalisering

Er zijn regelmatig contacten met scholen uit Duitsland, die op Ameland verblijven en graag op de BWS langs willen komen. Incidenteel heeft dit geleid tot enkele korte kennismakings-bijeenkomsten. Wij streven ernaar in ieder geval met een school in onze zusterstad Kleve een duurzame samenwerking op te zetten met wederzijdse uitwisseling.

Ook met een school in Borken zijn we hierover in gesprek. Voordeel van deze school in de grensstreek ter hoogte van Enschede is dat zij hier ook Nederlands als moderne vreemde taal op het lesrooster hebben staan, wat meer balans brengt in de uitwisseling. Er zijn twee docenten gevraagd deze internationale contacten te onderhouden en uit te bouwen.

2.10 Onderzoek en ontwikkeling (Schoolplan)

In 2021 hebben we ervoor gekozen om onze speerpunten structureel aan te pakken door middel van het instellen van werkgroepen. De teamvergaderingen op de dinsdagmiddag hadden veelal een informatief, algemeen karakter. Door in kleinere groepen de speerpunten te bespreken en aan te pakken, krijgen we een hoger rendement.

Elke docent is in principe lid van één van de vijf werkgroepen, die regelmatig bijeen komen en elk een specifieke opdracht hebben. De opdracht en daarbij behorende speerpunten zijn elk omschreven in het volledige schoolplan. Goed om hierbij te noemen is dat het een dynamisch groeidocument is. We zijn van mening dat je doelen en speerpunten gedurende het proces moet kunnen bijstellen om tot een zo goed mogelijk resultaat te komen. Vandaar dat we werken met hoofd- en deelvragen en een PDCA-cyclus.

Elke groep staat onder leiding van één van de LC-docenten. Van de LC-docenten verwachten wij dat ze zich verantwoordelijk voelen voor de resultaten en het proces van hun eigen groep, maar ook voor de samenhang met de andere groepen.

Elke groep is in principe een kleine denktank, die zelfstandig opereert, maar ook de andere groepen cq. groepsleden nodig heeft. Binnen de groep zorgt de LC-docent ervoor dat de doelen duidelijk zijn en verdeelt hij/zij de taken qua uitvoering en bijvoorbeeld verslaglegging. Er is hier en daar inhoudelijk overlap, vandaar dat er ook afstemming en overleg met de andere groepen moet zijn. Dit kan tijdens de ingeroosterde momenten op de dinsdagen, maar ook graag op andere momenten, wanneer dat noodzakelijk is.

In het teamoverleg wordt de voortgang van de speerpunten cq. het schoolplan regelmatig aan de orde gesteld om op deze manier te voorkomen dat we op eilandjes werken. Het schoolplan is immers uiteindelijk van de hele school en het hele team.

Hieronder de speerpunten met doel en hoofdvraag:

Volwaardig VWO-onderwijs op de BWS

Doel: Het doel is te onderzoeken of het aanbod van onderwijs aan Vwo-leerlingen voldoende is en waar nodig dit te verbeteren. Daarnaast kijken we of de uitstraling hiervan naar buiten toe verbeterd kan worden.

Hoofdvraag:

Hoe creëren we een zo volwaardig mogelijk VWO op de BWS?

De rol van toetsing

Doel: Het doel is om uniformiteit te krijgen in de toets-/lesuurverhouding, in de vraagstelling en in de normering binnen vakken/vakgroepen. Wellicht is dat op punten ook schoolbreed mogelijk, als dat gewenst is.

Hoofdvraag:

Zijn de toetsen kwalitatief, kwantitatief en qua normering uniform en passend bij het niveau van een leerling? Zo niet, (hoe) willen we dat aanpassen?

Leesbevordering en begrijpend lezen binnen de BWS

Doel: Niveau begrijpend lezen verhogen

Hoofdvraag:

Vorig schooljaar is er al een start gemaakt met leesbevordering en begrijpend lezen. Echter, omdat we dit onderwerp zo belangrijk vinden, hebben we dit doel groter gemaakt en zal er in het huidige schoolplan nog steeds veel aandacht zijn voor dit onderwerp.

KWT breed: projecten voor alle niveaus

Doel: Jaarrond passende inhoud geven aan de KWT-uren.

Hoofdvraag: Hoe maken we KWT nuttig voor leerlingen van alle leerjaren en niveaus?

Sinds 2021 hebben we op de BWS ingezet op meer variatie in de KWT-uren. Op de dinsdagmiddag hebben we tweejaarlijks een aanbod voor de leerlingen waarbij ze in verschillende cursussen hun talenten kunnen ontdekken.

De Plusgroep bood al projecten aan voor de leerlingen die meer uitdaging kunnen gebruiken. Deze worden vanaf het schooljaar 2023/2024 meegenomen in de werkgroep KWT. Naast de projecten/cursussen willen we ook meer kijken naar een juiste invulling van de “gewone” KWT’s.

Praktijkgericht onderwijs voor alle VMBO-leerlingen

Doel: De inhoud van de praktijkvakken en praktische vaardigheden in het VMBO op de BWS zo goed mogelijk aan laten sluiten bij wat vanuit de vervolgopleidingen en de beroepspraktijk gevraagd wordt.

Hoofdvraag: Welke algemene praktische vaardigheden moeten de leerlingen op de BWS beheersen om een zo goed mogelijke overstap te kunnen maken naar het mbo of een werken/leren-traject en, hoe verwerken we het aanleren van deze vaardigheden in het curriculum?

De LC-docenten overleggen regelmatig met de schoolleiding over het proces en de resultaten.

2.11 Toekomstige ontwikkelingen

Toekomstige ontwikkelingen:

1. Onderwijs
2. Onderzoek
3. Kwaliteitszorg
4. Personeel
5. Huisvesting
6. Investeringen
7. Duurzaamheid

Ad.1 Speerpunten zijn:

- Ontwikkeling Keuze Werktijd
- Digitale geletterdheid
- Begrijpend lezen
- Doorontwikkeling vwo
- Toetsen

Naast deze speerpunten, willen we ons in de komende jaren ook bezighouden met het versterken van het rekenonderwijs. Hieronder de eerste aanzet hiertoe:

Basisvaardigheden rekenen versterken

Doel:

- Rekenen vakoverstijgend afstemmen;
- Rekenen automatiseren versterken.

Hoofdvraag:

Hoe kunnen we het rekenniveau van onze leerlingen verhogen?

Deelvragen:

- Hoe kunnen we rekenen vakoverstijgend afstemmen? Wie/wat/waar/hoe?
- Hoe kunnen we digitale middelen (Numo) inzetten om niveau functioneel rekenen te verhogen?
- Welke praktische werkvormen kunnen we gebruiken?
- Hoe kunnen we leerlingen met rekenproblematiek begeleiden?

PDCA-cyclus:

Plan:

- Rekencoördinator benoemen, die de opleiding gaat volgen;
- Werkgroep samenstellen;
- Concept rekenbeleidsplan opstellen.

Do:

Studie rekencoördinator	September 2023 – juli 2024
Overleg met MT n.a.v. studie m.b.t. invullen werkgroep rekenen. Opstellen conceptbeleidsplan.	Januari – juli 2026
Samenstellen werkgroep rekenen	Maart – Juli 2026
Start werkgroep rekenen: onderzoek a.d.h.v. concept rekenbeleidsplan	Augustus 2026
Oefenfase uitvoering rekenbeleidsplan	Januari 2027 – juli 2027
Bijstellen en evalueren oefenfase + implementeren	Juli 2027 – januari 2028

Check:

- Resultaten rekenen (Numo)/wiskunde/examens. Zijn er trends?
- Ervaringen docenten inventariseren.

Act:

Vanaf 2026 evalueren en waar nodig verbeterpunten toepassen in werkgroep/kleinere setting.

Ad.2 Er wordt onderzoek gedaan:

- Governance structuur. Zoals in het voorwoord al aangegeven gaan wij ons komend jaar onder andere bezighouden met een onderzoek naar de bestuursvorm van de BWS.
- Neon. Ook gaan wij ons aansluiten bij een nieuwe vereniging van schoolbesturen, die onderzoekt of wij in gezamenlijkheid tot een nieuw stelsel kunnen komen op het gebied van schoolboeken, zowel digitaal als op papier. Op het eerste gezicht leidt dit niet alleen tot kwalitatief betere boeken, maar ook tot meer flexibiliteit en niet onbelangrijk tot een besparing van wel 80%.

Ad.3 We zijn tevreden over ons stelsel van kwaliteitszorg met enquêtes over en door al onze geledingen. Resultaten hiervan worden gedeeld met betrokkenen op individuele en groepsbasis. De directie voert structureel flits- (10-15 min.) en gewone lesbezoeken (45 min.) bij iedere docent. Beoordeling en feedback vindt vervolgens plaats op basis van vooraf bekendgemaakte criteria.

Ad.4 Op het gebied van personeel maken we ons nog steeds zorgen, want er zijn twee concrete bedreigingen. Ten eerste is er een landelijk tekort aan gekwalificeerd personeel en dat beginnen wij ook steeds meer te merken. De reacties op onze vacatures worden kwantitatief, maar ook kwalitatief steeds minder. Op de laatste vacature Engels kwam slechts 1 geschikte kandidaat en op de vacature Kunstvakken zelfs geen enkele reactie. Gezien de eilandsituatie is dit voor ons nog eens een groter probleem gezien het gebrek aan betaalbare woningen op het eiland. Gelukkig zijn er wel bouwplannen, maar de vraag is groot.
Ook voor forensen wordt het steeds minder aantrekkelijk, want het tweede probleem is de reistijd. We kunnen weliswaar gebruik maken van de sneldienst en op het eiland van taxivervoer, maar de problemen met de boten hebben vervelende consequenties voor de afvaarten in de ochtend, wanneer de docenten naar het eiland moeten komen. Wanneer je dan ziet hoeveel vacatures er aan de wal zijn, is de kans groot dat steeds meer collega's ons zullen verlaten. We doen ons uiterste best om faciliterend hen te ondersteunen, maar dat zal niet altijd toereikend zijn.

Ad.5 Wij zijn tevreden met de huidige huisvesting, maar hebben wel de wens om intern meer kleine werkplekken/zithoekjes voor leerlingen te creëren voor zelfwerkzaamheid en stillezen. We denken na over de mogelijkheden om een overkapping te maken boven de kantine tussen lokaal W.1 en O.14. ook willen we graag structurele huisvesting voor personeel van de wal d.m.v. het plaatsen van zogenaamde Tiny Houses. Hierover zijn wij met de gemeente in gesprek.

Ad.6 Zie ad.5. Daarnaast willen we nog meer investeren in behoud van en welzijn van personeel. In 2025 hebben wij een uitgebreid preventief medisch onderzoek (PMO) onder het personeel laten uitvoeren, waaraan iedereen heeft deelgenomen. Mede als gevolg hiervan hebben wij besloten het personeel vrijwel kosteloos lid te laten worden van Beweegzorg Ameland, waar zij onbeperkt kunnen sporten en cursussen kunnen volgen.

Ad.7 Op het gebied van duurzaamheid zijn er niet echt ontwikkelingen te verwachten. Wij stonden jarenlang in de top 10 van duurzame scholen in Nederland en wij hebben daar nog steeds continue aandacht voor. Alles wat we mogelijkerwijze kunnen doen, gebeurt eigenlijk al.

2.12 Nieuwkomers

Er hebben zich op Ameland bij de BWS in 2025 geen nieuwkomers gemeld en dus zijn er in dit kader ook geen acties ondernomen om deze leerlingen te ondersteunen.

3. Personeel en organisatie (HRM)

De BWS heeft 30 mensen in dienst, waarvan 22 docenten (6x LC en 16x LB) en naast de directeur nog 7 collega's in onderwijsondersteunende taken. Dat laatste is relatief veel, maar gezien de eilandsituatie hebben wij bijvoorbeeld in verhouding veel zorgleerlingen en wij vinden het belangrijk om die optimaal te begeleiden. Daarnaast hebben wij veel zorg- en dyslectische leerlingen die veel tijd, energie en begeleiding kosten.
Het taakbeleid van de BWS is er sowieso op gericht om optimaal aandacht te besteden aan de individuele behoeften van leerlingen aan onderwijs, begeleiding en stimulering.
De taakstelling en taakrealisering hebben tot doel het maximaal benutten van de mogelijkheden die een eilandschool als de BWS te bieden heeft. Van elke docent en onderwijsondersteunend personeelslid wordt verwacht dat zij taken vervullen, die met deze doelstelling overeenstemmen. Het bestaande overzicht met gewaardeerde taken, zoals beschreven in het formatieplan, wordt elk jaar geëvalueerd. Afhankelijk van de mogelijkheden, de noodzaak en de behoefte worden wijzigingen aangebracht. Deze kunnen betrekking hebben op het belang van de taak, de omvang, de invulling en de uitvoering of de personele bezetting.

Op de BWS zijn er voor alle functies binnen de school functieomschrijvingen gemaakt, die volgens het FUWA-systeem zijn gewaardeerd.
Functies:

- administratief medewerker;
- directeur;
- docent LB, LC & LD;
- facilitair medewerker A, B & C;
- onderwijsassistent A & B;
- zorgcoördinator A & B.

Daarnaast worden jaarlijks functioneringsgesprekken gevoerd. Iedere docent heeft meerdere gesprekken met de directeur gevoerd en hierin zijn ook de Persoonlijke Ontwikkelings Plannen (POP) vastgesteld. Hierin staan telkens minimaal één ontwikkel- en één rendementsafspraak. Daarnaast bezoekt de directeur elk jaar van elke docent minimaal één les of een gedeelte hiervan. Daarvoor wordt een observatieformulier gebruikt dat gebaseerd is op de Wet BIO. De bevindingen worden nabesproken met de betrokken docent.

3.1 Directie

De directie bestaat uit één directeur. De directeur wordt ondersteund door twee coördinatoren belast met enkele taken ten aanzien van de organisatie en begeleiding. Overeenkomstig het bepaald in artikel 7.16 van de Wet op het voortgezet onderwijs 2020 zijn de taken en bevoegdheden vastgelegd in het managementstatuut van de BWS.

3.2 Onderwijzend personeel (OP)

In 2025 zijn er 22 OP-ers werkzaam op de BWS. De bezetting is totaal 16,4 fte.
Door de geringe omvang van de school, de specifieke problematiek en het gedifferentieerde onderwijs is de behoefte aan leraren met meerdere bevoegdheden blijvend. Een docent van de BWS moet in dit kader op vele terreinen van het onderwijs een zogenaamde

"duizendpoot" zijn.
De ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en de geïsoleerde positie van de BWS op personeelsgebied kunnen een kwalitatief probleem worden. Kleine schommelingen zijn vaak intern nog op te vangen. Het invullen van grotere vacatures en met name tijdelijk vervanging kan een probleem worden. Onder andere om die reden heeft de BWS een strategische partner in de vorm van een grote scholengemeenschap aan de wal en zijn we lid van de onderwijsgroep Pompeblêd. Belangrijk is het om het huidige lerarenbestand met haar verscheidenheid aan dubbele of meervoudige bevoegdheden te behouden. Dit betekent dat hierop in het kader van opleiding/nascholing gericht wordt gestuurd.

Gelet op de onderwijskundige visie gekoppeld aan de differentiatie en de rendementseisen van de inspectie, zal ook in de toekomst op het gebied van scholing veel aandacht aan het ontwikkelen van een professionele organisatie besteed worden. In relatie tot de wet Beroepen in het Onderwijs (wet BIO) worden de bekwaamheidseisen voor leraren aan de orde gesteld en eventueel worden school specifieke eisen toegevoegd. Vervolgens worden ze besproken in de functionerings- en popgesprekken.
In het kader van de kwaliteitszorg zijn wij lid van VO-spiegel om door middel van (anonieme) enquêtes feedback te krijgen en de kwaliteit van ons onderwijs te verhogen.

3.3 Onderwijs ondersteunend personeel (OOP)

In 2025 werken er 7 OOP'ers op de BWS onder aansturing van de directeur. Een conciërge/ICT-medewerker, een administrateur, een zorgcoördinator/decaan, twee onderwijsassistentes, een schoonmaakster/ kantinebeheerster en nog een extra schoonmaakster. In totaal 5,4 fte. De financiering voor OOP via de Lumpsum geeft ruimte voor ca. 2,0 fte maar wij gaan hier, zoals aangegeven, ruim overheen.

3.4 Arbeidsomstandigheden

De school en inventaris voldoet aan de normen van de Arbowet. Er zijn diverse personeelsleden opgeleid tot bedrijfshulpverlener en een aantal is gecertificeerd EHBO'er. Ieder jaar worden zij bijgeschoold. Het ziekteverzuim bedroeg in het jaar 2025: 3,29%.
Het aantal invaluren, zoals voor iedereen is berekend in het formatieplan, wordt over het algemeen niet overschreden. Dit wordt elk jaar in de formatiebesprekingen geëvalueerd.
Vervanging is een deel van de leraarstaak, een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Er wordt in de formatie opgenomen dat iedereen die meer dan 1% van zijn/haar formatieomvang ingezet wordt voor vervanging dit in mindering wordt gebracht in het volgende schooljaar. Dit is in 2025 niet aan de orde geweest.

3.5 Werkdrukmiddelen

Er is in totaal voor 2025 € 52.576,02 te besteden, verdeeld over een individueel en een collectief gedeelte.
Voor het collectieve gedeelte hebben wij een extra onderwijsassistent benoemd. Dit is eerst met het team besproken en vervolgens als voorstel bij de MR ingediend. Beide waren akkoord en hebben instemming verleend.
De onderwijsassistent wordt voornamelijk ingezet in heterogene klassen om zo de docent te ontlasten. Ook wordt zij ingezet bij hulplessen aan individuele leerlingen en kleine groepen. Tenslotte wordt zij veelvuldig ingezet bij surveillance tijdens toetsweken en examens.
De voortgang en de effectiviteit worden regelmatig besproken tijdens het zorgoverleg en in

het team leerlingbegeleiding. Op het eind van het schooljaar is het onderdeel van de evaluatie met de MR.

3.6 Uitkeringen na ontslag

In het verslagjaar zijn er geen transitievergoedingen uitgekeerd. Uitkeringen na ontslag, die voor rekening van de BWS komen, worden ten laste van de exploitatie gebracht.
De BWS heeft aandacht voor de loopbaanwensen van het personeel en ontwikkelt acties op het gebied van in-, door- en uitstroom. Het is de bedoeling de BWS als aantrekkelijke werkgever te positioneren. Dat zal naar verwachting ook tot gevolg hebben dat (een deel van) werkloosheidskosten wordt voorkomen.

3.7 Banenafspraak

Wij hebben nog niet kunnen voldoen aan de wens van overheid en werkgevers- en werknemersorganisaties om een werkplek te creëren voor mensen met een arbeidsbeperking. Er waren binnen de BWS een beperkt aantal vacatures in 2025. Bij deze vacatures hebben zich geen sollicitanten gemeld, die behoren tot de doelgroep. Wanneer dit wel het geval zal zijn in de toekomst, zullen wij daar zeker aandacht aan besteden.

3.8 Vog

Tabel tijdige aanwezigheid verklaring omtrent het gedrag

Nieuwe VOG's in 2025	VOG aanwezig op ingangsmoment	VOG te laat aanwezig (tussen 1 en 5 rapporteert u met '<5')	VOG niet aanwezig (tussen 1 en 5 rapporteert u met '<5')
Nieuwe medewerkers in loondienst	<5	0	0
Nieuwe personen in loondienst met een VOG-verplichting	0	0	0

Wij hebben voor nieuwe medewerkers voor wie wij in de periode 17 juli t/m 17 oktober reeds een VOG hadden aangevraagd niet een nieuwe VOG aangevraagd, naar aanleiding van het advies van het ministerie van OCW.

We hebben onze accountant niet de opdracht gegeven om de werkzaamheden zoals opgenomen in de bijlage IV bij het Onderwijsaccountantsprotocol inzake de tijdige aanwezigheid van de VOG in 2025 uit te voeren.

4. Samenwerkingen

4.1 Samenwerking met PO Ameland

De relaties met de toeleverende basisscholen van Ameland worden consequent onderhouden. Het is in het belang van de leerling en van de BWS om te blijven zorgen voor een goede communicatie tussen het basis- en voortgezet onderwijs. Overdracht van leerlingen die naar de BWS komen, gebeurt onder andere op basis van de plaatsingsgesprekken tussen de plaatsingscommissie BWS, de leerkracht en de interne begeleider van de basisschool. Er vindt een warme overdracht plaats tussen de leerling- en zorgcoördinator BWS en de groepsleerkracht van de basisschool.

4.2. Lokaal onderwijs overleg Ameland (Loo)

Binnen de gemeente Ameland functioneert een permanent lokaal onderwijs overleg (Loo). Alle besturen en scholen participeren in dit overleg en worden vertegenwoordigd door de directies en/of bestuurders. In 2025 heeft dit overleg drie keer plaatsgevonden.
De gemeente is initiator voor het overleg en verzorgt de planning, agenda's en verslaglegging. Het Loo is een breed onderwijs overleg waarin diverse onderwerpen worden besproken en waarover afspraken worden gemaakt. In 2025 zijn de volgende onderwerpen binnen het Loo aan de orde geweest: leerplicht-RMC-doorstroompunt, bestuurlijke fusie primair onderwijs West Ameland, onderwijsachterstandenbeleid, onderwijs aan nieuwkomers en vertrouwenspersoon.

4.3. Samenwerking met OVOFN (Openbaar Voortgezet Onderwijs Fryslân Noord)

De BWS heeft een samenwerkingsovereenkomst gesloten met scholengemeenschap OVOFN met volledig behoud van eigen autonomie en bestaande bestuursstructuren.
OVOFN en de BWS werken samen op de volgende terreinen:

- Onderwijskundig beleid, in eerste instantie ten aanzien van de overgang van Havo/Vwo leerlingen;
- Gezamenlijke inkoop; boeken, kantoorinrichting, papier, etc.;
- Personeel & organisatie; uitwisseling P&O beleid; detachering & uitwisseling personeel;
- Informatie en communicatietechnologie.

Wij kunnen nu op alle mogelijke gebieden hulp en ondersteuning krijgen en dat is gezien de schaalgrootte en de kwetsbaarheid van de BWS van groot belang.
Daarnaast hebben we meer zicht en feedback op resultaten en welzijn van oud-leerlingen, die naar OVOFN zijn gegaan.

De BWS krijgt desgevraagd van de P&O medewerkers van OVOFN advies, o.a. op het gebied van personeelsbeleid en bovendien zijn wij bij tijdelijk of structurele vervanging minder kwetsbaar. Ook kunnen collega's over en weer op vrijwillige basis gedetacheerd worden.
Op het gebied van ICT hebben wij een specifieke overeenkomst getekend, waarbij OVOFN verantwoordelijk is voor het gehele netwerk. Dat is tegenwoordig zo gespecialiseerd, dat wij niet meer voldoende knowhow in huis hebben om dit verantwoord zelf te doen. Wij huren server ruimte van OVOFN en betalen op uurbasis voor onderhoud en ontwikkeling van dit netwerk. Ook deze overeenkomst wordt jaarlijks geëvalueerd.

5. Continuïteitsparagraaf

De, met instemming van de medezeggenschapsraad laatst vastgestelde meerjarenbegroting betreft de meerjarenbegroting 2025 – 2028. Op moment van vaststelling van de jaarrekening is de meerjarenbegroting voor 2026 en verder nog niet vastgesteld. Hierdoor is noodzakelijkerwijs begrotingsschijf 2029 een kopie van 2028. Het meerjarenperspectief ziet er op basis van deze gegevens als volgt uit.

5.1 Meerjarenraming exploitatie

	Begroting 2025	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Rijksbijdragen	2.414.666	2.415.096	2.522.235	2.484.858	2.507.030	2.507.030
Overige overheidsbijdragen en -subsidies	0	0	0	0	0	0
Overige baten	12.000	11.800	12.000	12.000	12.000	12.000
totaal opbrengsten	**2.426.666**	**2.426.896**	**2.534.235**	**2.496.858**	**2.519.030**	**2.519.030**
Personele lasten	2.168.739	2.292.701	2.209.518	2.192.479	2.238.627	2.238.627
Afschrijvingen	60.151	74.243	56.878	53.711	51.845	51.845
Huisvestingslasten	89.005	73.011	88.600	90.405	91.545	91.545
Overige lasten	281.084	287.313	274.200	274.200	274.200	274.200
totaal kosten	**2.598.979**	**2.727.268**	**2.629.196**	**2.610.795**	**2.656.217**	**2.656.217**
Saldo baten en lasten	**-172.313**	**-300.373**	**-94.961**	**-113.937**	**-137.187**	**-137.187**
Financiële baten en lasten	4.368	15.509	3.500	3.500	3.500	3.500
Resultaat	**-167.945**	**-284.864**	**-91.461**	**-110.438**	**-133.688**	**-133.688**

De financiële administratie van de school wordt uitgevoerd door de gemeente Ameland. Mede door de regeling uitzonderingsscholen wordt een tamelijk stabiele meerjarenbegroting verwacht. De algemene reserve van de school wordt als buffer gezien voor perioden waarin de financiën van de school onder druk komen te staan. Er is regelmatig overleg tussen de school en de gemeente over de financiële positie van de school. De gemeenteraad stelt de meerjarenbegroting en het jaarverslag van de school vast.

Het rekeningresultaat van 2025 is - € 284.864. Dit heeft vooral te maken met hogere personele lasten.

5.1a Analyse exploitatie 2025 ten opzichte van de begroting

	Begroting 2025	Jaarrekening 2025	Verschil
3.1 Rijksbijdragen	2.414.666	2.415.096	-430
3.2 Overige overheidsbijdragen	0	0	0
3.5 Overige baten	12.000	11.800	200
Baten	**2.426.666**	**2.426.896**	**-230**

	Begroting 2025	Jaarrekening 2025	Verschil
4.1 Personele lasten	2.168.739	2.292.701	-123.962
4.2 Afschrijvingen	60.151	74.243	-14.092
4.3 Huisvestingslasten	89.005	73.011	15.994
4.4 Overige lasten	281.084	287.313	0
Lasten	**2.598.979**	**2.727.268**	**-122.060**

De salariskosten zijn hoger uitgevallen dan begroot.

De stelselwijziging waarbij groot onderhoud wordt geactiveerd en de voorziening voor groot onderhoud wordt opgeheven, zorgt voor afschrijvingslasten waar in de begroting 2025 nog geen rekening mee was gehouden.

Voor wat betreft de huisvestingslasten is er sprake van een voordelig verschil ten aanzien van het dagelijks onderhoud.

5.2 Balans meerjarenperspectief

	Begroting 2025	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Materiële vaste activa	255.018	322.645	208.141	164.429	122.585	122.585
Vaste activa	**255.018**	**322.645**	**208.141**	**164.429**	**122.585**	**122.585**
Kortlopende vorderingen	1.181	83.572	1.181	1.181	1.181	1.181
Liquide middelen	924.724	721.612	900.636	828.951	736.786	736.786
Vlottende activa	**925.905**	**805.184**	**901.817**	**830.132**	**737.967**	**737.967**
Activa	**1.180.922**	**1.127.828**	**1.109.958**	**994.561**	**860.552**	**860.552**
Eigen vermogen	738.155	805.373	646.694	536.257	402.573	402.573
Voorzieningen	243.738	18.800	264.233	259.274	258.951	258.951
Kortlopende schulden	199.028	303.655	199.028	199.028	199.028	199.028
Passiva	**1.180.921**	**1.127.829**	**1.109.958**	**994.561**	**860.555**	**860.555**

Er worden geen ontwikkelingen verwacht met betrekking tot de financieringsstructuur, het huisvestingsbeleid, contractactiviteiten en derde geldstroomactiviteiten en mutatie van reserves, fondsen, en voorzieningen m.b.t. de balans.

5.2a Toelichting ontwikkeling balansposten

	Jaarrekening 2025	Jaarrekening 2024
Materiële vaste activa	322.645	385.722
Vaste activa	**322.645**	**385.722**
Kortlopende vorderingen	83.572	76.699
Liquide middelen	721.612	947.310
Vlottende activa	**805.184**	**1.024.009**
Activa	**1.127.828**	**1.409.730**
Eigen vermogen	801.602	1.090.235
Voorzieningen	18.800	17.246
Kortlopende schulden	307.426	302.247
Passiva	**1.127.829**	**1.409.730**

De mutatie in materiële vaste activa omvat grotendeels afschrijving, en een tweetal investeringen voor een totale omvang van € 11.000 in zonwering en banken.
Verder zorgt het negatieve exploitatiesaldo (- ruim € 288.000) voor een mutatie in het eigen vermogen.

Ten aanzien van de liquide middelen zien we ten opzichte van 2024 een grote daling. Dit is uiteraard vooral het gevolg doordat de uitgaven in 2025 een stuk hoger waren dan de inkomsten.

5.3 Ontwikkeling Leerlingenaantallen

De ontwikkeling van het aantal leerlingen op de peildatum van 1 oktober ziet er volgens de prognoses als volgt uit:

1-10-2025	1-10-2026	1-10-2027	1-10-2028	1-10-2029
143	150	145	140	140

5.4 Ontwikkelingen personele bezetting

De personele bezetting van de school ontwikkelt zich de komende jaren in fte's als volgt:

		31 december 2025	31 december 2026	31 december 2027	31 december 2028	31 december 2029
Directie		1,0	1,0	0,8	0,8	0,8
Docenten		16,80	16,20	16,20	16,20	16,20
Ondersteunend personeel		5,35	5,35	5,35	5,35	5,35
totaal		**23,15**	**22,55**	**22,35**	**22,35**	**22,35**

Het gemiddelde aantal FTE's over 2025 bedroeg 23,788 (directie 1, docenten 17,042 en ondersteunend personeel 5,746).

5.5 Ontwikkeling kengetallen

Aan de hand van een aantal kengetallen wordt inzicht geboden in de financiële positie. De kengetallen zijn gebaseerd op de verwachte personele bezetting, de verwachte leerlingenaantallen en meerjarenramingen voor balans en exploitatierekening.

	Begroting 2025	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Vermogensbeheer						
Solvabiliteit	62,5%	71,4%	62,5%	58,3%	47,0%	47,0%
Huisvestingsratio	3,7%	3,3%	3,7%	3,6%	3,7%	3,7%
Budgetbeheer						
Rentabiliteit	-7,0%	-12,0%	-7,0%	-4,0%	-5,0%	-5,0%
Liquiditeit	4,7	2,7	4,7	4,5	3,7	3,7
Weerstandsvermogen						
Weerstandsvermogen	30,4%	33,2%	30,4%	25,5%	16,4%	16,4%

Een analyse van de huidige financiële situatie geeft aan dat er sprake is van een gezonde financiële basis voor de toekomst van de school. De in de afgelopen jaren opgebouwde algemene reserve biedt een buffer voor de verwachte exploitatietekorten in de komende jaren.

Solvabiliteit

De solvabiliteit wordt bepaald door het eigen vermogen uit te drukken in een percentage van het balanstotaal. Voor de BWS is dit percentage 71,4%. Binnen de sector Voortgezet Onderwijs wordt een normpercentage van 30% gehanteerd. Hier zit de BWS in 2025 nog ruim boven. Door toekomstige exploitatietekorten daalt dit percentage naar verwachting de komende jaren.

Rentabiliteit

De rentabiliteit wordt bepaald door het ‘resultaat uit de gewone bedrijfsvoering’ uit te drukken in een percentage van het totaal aan baten. In non-profit organisaties wordt de rentabiliteit ook wel het begrotingsoverschot genoemd (of het begrotingstekort bij een negatief exploitatieresultaat). In algemene zin geldt voor dit kengetal dat de voorspellingswaarde niet zo groot is en afhankelijk van de financiële positie. Logischerwijze kan een organisatie niet jaren achter elkaar een negatief exploitatieresultaat behalen, maar incidenteel is dat vaak geen probleem. De rentabiliteit van de BWS in 2024 bedraagt -12%. Omdat er sprake is van een voldoende hoge financiële buffer (Algemene reserve), is een dergelijk jaarresultaat geen probleem.

Liquiditeit

De liquiditeit geeft aan in hoeverre het bestuur op korte termijn aan haar verplichtingen kan voldoen, oftewel in staat is kortlopende schulden, de betalingen van salarissen en allerlei andere verplichtingen te betalen. Het betreft een verhoudingsgetal tussen de vlottende activa en de kortlopende schulden. Als ondergrens voor dit kengetal geldt voor de BWS een norm van 1,5. Met een liquiditeit van 2,7 wordt hier in 2025 aan voldaan.

Weerstandsvermogen

Weerstandvermogen is een indicator van de financiële draagkracht van een organisatie op langere termijn. Het kengetal wordt berekend als 'Eigen vermogen' als percentage van de totale baten in een jaar. Binnen de sector Voortgezet Onderwijs wordt een weerstandsvermogen van 5% gezien als signaleringswaarde. Over 2025 bedraagt het eigen vermogen circa € 805.000. Hierdoor ontstaat er een weerstandsvermogen van 33,2 %, hetgeen ruim boven de indicator is.

5.6 Mogelijk bovenmatig eigen vermogen

Per 31 december 2025 is de hoogte van het mogelijk bovenmatig vermogen € 154.120.
Op 31 december 2024 bedroeg het mogelijk bovenmatig eigen vermogen nog € 391.835. Het mogelijk bovenmatig eigen vermogen kent flinke daling, als gevolg van een negatief exploitatieresultaat over het jaar 2025.

De gemeenteraad heeft in april 2025 de meerjarenbegroting 2025-2028 vastgesteld. Mede als gevolg van een dalend leerlingenaantal zal het exploitatieresultaat negatief zijn, waardoor het mogelijk bovenmatig eigen vermogen wordt verlaagd.

5.7 Risico- en beheersmaatregelen

Met een mogelijk krimpend leerlingenaantal, wordt de bekostiging vanuit het Rijk lager, terwijl het steeds moeilijker wordt om kwalitatief goed personeel aan te trekken en te behouden. Hieraan zijn wat betreft opleiding en facilitering steeds hoger wordende kosten verbonden. Het budget voor de lerarenbeurs is behoorlijk afgenomen, terwijl niet elke potentiële zij-instromer voldoet aan de criteria voor deelname.
Door het lerarentekort aan de wal wordt het voor onze forensen steeds aantrekkelijker om onze school te verlaten en dus zullen we manieren moeten vinden om deze collega's blijvend aan ons te binden. Dat zulke maatregelen altijd extra geld kosten, is duidelijk.

Als relatief kleine, zelfstandige school met een breed spectrum van vmbo-basis tot en met vwo, worden wij gedwongen extra formatie in te zetten om al onze leerlingen van goed onderwijs te voorzien en dus maatwerk te leveren. Door de verbeterde bootverbindingen lopen wij het risico dat leerlingen met een hoog vwo-advies al vanaf klas 1 kiezen voor vwo-opleiding aan de wal. Dit is in de nabije toekomst een risico.

Daarnaast is het grote aantal leerlingen, dat extra zorg en begeleiding nodig heeft, er verantwoordelijk voor dat wij substantieel meer OOP inzetten dan wij vergoeding voor krijgen.

Aan de andere kant is er ook structurele verlichting van de financiële druk:

- Aanvullende middelen in het kader van de regeling uitzonderingsscholen
- Zorgbudget (via het Samenwerkingsverband).

Door de gezamenlijke inspanning van de directies en besturen van de Waddenscholen zijn de scholen op de Wadden bij het ministerie van OC en W aangemerkt als zogenaamde uitzonderingsscholen en worden in overeenstemming daarmee gesubsidieerd. Hiermee

kunnen wij een gedeelte van de bovengenoemde extra kosten financieren. Daarnaast hebben wij een relatief grote financiële buffer, waarmee wij de resterende risico's kunnen afdekken.

Om nu en in de toekomst de verantwoordelijkheden ten aanzien van de beheersing van zowel de personele als materiële baten en lasten te kunnen dragen en de risico's die daaraan verbonden zijn blijvend te beheersen, is een goed werkende planning- en controlcyclus van groot belang. De BWS stuurt er actief op om alle processen op alle niveaus in de organisatie op orde te hebben. De sturing en verantwoording daarvan gebeurt onder andere door middel van planning- en controldocumenten. In 2025 zijn onder andere de volgende documenten geleverd:

- Bestuurlijk jaarverslag en jaarrekening 2024
- Managementrapportages in 2025
- Begroting 2025-2028

5.8 Treasurybeleid

In 2024 is het treasurybeleid voor de BWS op- en vastgesteld. Er is in 2025 geen sprake van beleggingen en uitgezette of aangetrokken geldleningen.

Uitgangspunt voor dit treasurystatuut is een gezonde financiële positie, met sluitende meerjarenbegrotingen. De Burgemeester Walda School (verder: BWS) bekostigt jaarlijkse uitgaven vooral met hiervoor ontvangen rijksmiddelen, of beschikbare liquiditeiten. Financiering door middel van het aantrekken van kort- of langlopende geldleningen vindt niet plaats.

In het kader van dit statuut betreft treasury dan ook met name het beheer van de beschikbare liquide middelen, waarbij het statuut van toepassing is op de publieke en private middelen van BWS Ameland.
In het statuut worden bovendien de bevoegdheden en verantwoordelijkheden en de organisatie van de treasuryfunctie vastgelegd.

6. Intern Toezicht / Gemeenteraad

De raad van de gemeente Ameland is intern toezichthouder van het openbaar voortgezet onderwijs op het eiland. De BWS is bestuurlijk ingericht overeenkomstig de integrale bestuursvorm zoals bepaald in artikel 1.1 onder a 1 van de Wet voortgezet onderwijs 2020. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Ameland vormt het bevoegd gezag van de BWS.
Het college heeft het dagelijks bestuur toegedeeld aan de voorzitter van het college die vervolgens de taken en bevoegdheden heeft gemandateerd aan de directeur van de school, zoals vastgelegd in het managementstatuut van de BWS.

De raad als intern toezichthouder wil functioneren als een onafhankelijk en proactief toezichthoudend orgaan, dat integraal toeziet op het besturingsproces waarin risico's, resultaten en kernwaarden van de BWS een hoofdrol spelen. De raad voelt zich verantwoordelijk voor goed toezicht en oefent dit toezicht transparant uit met het oog op verantwoording. Daarbij gaat het om verantwoordelijkheid zien, deze nemen, uitvoeren en samen dragen. Daarnaast heeft de toezichthouder de rol als werkgever en de evaluatie van het bestuur.

Als missie formuleert de intern toezichthouder voor het intern toezicht: "*geen toezicht zonder verantwoordelijkheid en geen verantwoordelijkheid zonder verantwoording".*

Visie op toezicht:
Het intern toezichtsorgaan van de BWS wil werken vanuit een aantal uitgangspunten, namelijk:

- Het interne toezicht van de BWS laat zich leiden door een maatschappelijk perspectief, waarbij wettelijke kaders, inspectievoorschriften en het bereiken van gestelde doelen voor stakeholders leidend zijn.
- Het interne toezicht van de BWS wordt gestuurd vanuit de kernwaarden van de organisatie; verbinden en verantwoorden. De Code Goed Onderwijsbestuur wordt gevolgd, zij het in aangepaste vorm aan de specifieke eilandsituatie en het integraal bestuur.
- Het interne toezicht van de BWS richt zich op de strategische koers, waarin continuïteit, kwaliteit en groei worden vertaald in ambities en doelstellingen op alle beleidsdomeinen van het onderwijs.
- Toezicht houden vergt kwalitatieve en kwantitatieve informatie, die vooral wordt verkregen vanuit diverse informatiebronnen, instrumenten voor monitoring en datasystemen.
- Toezichthouders informeren zich ook via andere bronnen, binnen en buiten de organisatie, en heeft oog voor "soft signals".
- Het toezicht van de BWS is gericht op effectiviteit, waarbij een professionele werkwijze en efficiënte instrumenten hier deel van uit maken. Het instellen van een commissie voor intern toezicht en het benoemen van leden maakt het mogelijk dat het intern toezicht als collegiaal orgaan kan opereren.
- Goed toezicht voldoet aan een aantal waarden, die kenmerkend zijn voor toezichthouders en daarmee goed toezicht typeren: onafhankelijk, transparant, professioneel, selectief, slagvaardig en samenwerkend;

- Het intern toezicht van de BWS besteed jaarlijks aandacht aan professionalisering door zowel permanente als eenmalige activiteiten.

De inspectie van het onderwijs heeft in 2022 een vierjaarlijks onderzoek uitgevoerd bij het bestuur van en in de BWS. Het bestuur heeft herstelopdrachten ontvangen.
In september 2023 heeft de inspectie een herstelonderzoek uitgevoerd bij het bestuur en bij de school. De inspectie heeft daarbij de bestuurlijke kwaliteitszorg opnieuw als onvoldoende. Op twee van de drie standaarden uit het kwaliteitsgebied, namelijk: "visie, ambities en doelen (besturing)" en "evaluatie, verantwoording en dialoog (ambitie)" werd nog een onvoldoende gegeven. Het kwaliteitsgebied "uitvoering en kwaliteitscultuur (kwaliteitszorg)" werd wel als voldoende beoordeeld.

In 2024 is hier voortvarend mee aan de slag gegaan, om te gaan voldoen aan de volgende zaken:
- Bewaken onderwijskwaliteit;
- Toetsbare doelen voor alle onderdelen van het kwaliteitsbeleid;
- Toezicht op zinvolle besteding van de middelen.

In het voorjaar van 2024 heeft opnieuw een herstelonderzoek plaatsgevonden en in het najaar is hierop aangegeven dat alles voldoende is gewaarborgd.

Gang van zaken 2025

Bezetting gemeenteraad als intern toezichthouder van de BWS. Er is verder geen onderlinge taakverdeling binnen de toezichthouder.

Naam raadslid	**Periode**
De heer D.W. Engels	01-01 t/m 31-12
Mevrouw. V. E. Nagtegaal	01-01 t/m 31-12
De heer K.E. van der Laag	01-01 t/m 31-12
De heer W.A. de Jong	01-01 t/m 31-12
De heer D.F. Metz	01-01 t/m 31-12
Mevrouw E.P. Oud	01-01 t/m 27-01
Dhr. M. Boelens	27-01 t/m 31-12
De heer R.F. Oud	01-01 t/m 24-02
Mw. A. Langemaat	24-02 t/m 31-12
Mevrouw M. Rijpstra	01-01 t/m 31-12
Mevrouw S.M.A. Twickler	01-01 t/m 31-12
De heer I.J. de Vries	01-01 t/m 31-12
De heer R.J. Teuben	01-01 t/m 31-12

De leden van de gemeenteraad krijgen een vergoeding voor hun werkzaamheden op grond van de Gemeentewet. Voor de betaalde en onbetaalde nevenfuncties van de leden wordt verwezen naar de website van de Gemeente Ameland.

Naast de gesprekken en contacten die er in 2025 zijn geweest in het kader van het intern toezicht, zijn door de intern toezichthouder de volgende zaken uitgevoerd:

- Op 14 april 2025 heeft de toezichthouder de begroting 2025-2028 van de BWS vastgesteld;
- In 2025 zijn drie vergaderingen geweest van de commissie Intern Toezicht deels met en deels zonder de MR en/of portefeuillehouder. De gemeenteraad als geheel vergadert maandelijks conform een vooraf vastgesteld schema;
- Op 23 juni 2025 is er middels een live verbinding een gesprek geweest met de accountants van Aksos waarin een aantal zaken besproken werden, die als aandachtspunt kunnen gaan dienen voor de komende periode.
- Op 15 september 2025 is het Jaarverslag 2024 van de BWS door de gemeenteraad vastgesteld. Dit is het tweede jaarverslag wat door Aksos accountants is gecontroleerd en van een goedkeurende verklaring voorzien. De overeenkomst met Aksos loopt voor de kalenderjaren 2022 tot en met 2025.

De raad heeft kennisgenomen van de inhoudelijke verantwoording van de het bestuur en de directie alsmede de behaalde resultaten op financieel gebied. Het neerwaarts bijstellen van het mogelijke bovenmatig eigen vermogen is een aandachtspunt van beleid de komende jaren.

- De commissie intern toezicht heeft verschillende gesprekken gevoerd om haar taken op een goede wijze uit te kunnen voeren, namelijk met het bestuur, de directeur en de medezeggenschapsraad. De commissie intern toezicht heeft informatie ingewonnen bij verschillende partijen om de raad zo goed mogelijk van advies te dienen, alsmede klankbord te zijn voor het college. Naast overleg met diverse partijen en het vergaren van relevante informatie via vakliteratuur, abonnementen en overige (digitale) informatie heeft de toezichthouder in 2025 geen aanvullende professionaliseringsactiviteiten uitgevoerd. De samenstelling van de commissie intern toezicht is in 2025 niet gewijzigd.

- De financiële-, personele- en salarisadministratie is ondergebracht bij de gemeente Ameland. Het interne risicobeheersingssystemen van de gemeente Ameland is hierop van toepassing. Dit instrumentarium bestaat onder meer uit het geheel van instrumenten en activiteiten die daaruit voortvloeien met betrekking tot begroting, kadernota, jaarrekening, mandaatstatuut, mandaatregister, budgethoudersregeling en managementrapportages. Ook langs deze weg houdt de gemeenteraad toezicht en is dit genoegzaam verankerd.

- Uit het overleg met de Medezeggenschapsraad bleek ongerustheid te bestaan over het bestaande Managementstatuut en de mandaatregeling, waardoor de medezeggenschapscommissie zich niet altijd zeker voelde ten aanzien van haar rol en bevoegdheden. Daarom zijn in het vernieuwde managementstatuut een aantal wijzigingen doorgevoerd. Een kleine zorg blijft bestaan ten aanzien van het tijdig aanleveren van gegevens behorende bij het toezichtkader, zodat zinvolle en tijdige

reactie vanuit zowel de commissie Intern toezicht als de medezeggenschapscommissie gegeven kan worden.

Jaarverslag 2025:

De financiële positie van de school is goed en is dat zeker decennia lang geweest. Voor de komende jaren is het in balans houden van de financiële positie een aandachtspunt van beleid, zeker in het licht van de verwachtte leerlingendaling.

Er is vastgesteld dat er per 31 december 2025 opnieuw sprake is van een mogelijk bovenmatig eigen vermogen. Het is een aandachtspunt van beleid om het vermogen binnen de daartoe vastgestelde grenzen te brengen. Over het kalenderjaar 2025 is conform de verwachting en in lijn met de begroting een negatief exploitatieresultaat behaald, waardoor de hoogte van het mogelijk bovenmatig eigen vermogen enigszins is gedaald ten opzichte van de situatie per 31 december 2024.

In 2025 heeft geen specifieke evaluatie van het uitvoerend bestuur plaatsgevonden. Dit heeft onder meer te maken met een wijziging in de portefeuilleverdeling onderwijs binnen het schoolbestuur gedurende het loopjaar. De portefeuillehouder onderwijs heeft wel regelmatig overleg gevoerd met de commissie intern toezicht onderwijs en verantwoording afgelegd over het gevoerde en het te voeren beleid ten aanzien van het openbaar voortgezet onderwijs op Ameland.

Aan de jaarlijkse accountantscontrole wordt door alle betrokkenen volledige medewerking verleend. Transparantie is hierbij een vanzelfsprekendheid. Vragen van de accountant worden beantwoord, stukken worden geleverd en bevindingen worden overgenomen in de bedrijfsvoering en in het jaarverslag.

Het intern toezicht ziet toe op de doelmatige besteding van de middelen van de BWS. Dit doet zij vanuit haar rol als toezichthouder door middel van gesprekken met de directeur en het bestuur van de school over interne rapportages, de meerjarenbegroting en het jaarverslag.

Uit deze gesprekken heeft het intern toezicht een goed beeld gekregen van de doelmatigheid van de ingezette middelen.

Namens de raad van de gemeente Ameland,
i.c. Commissie intern toezicht

Jaarrekening

1. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

In deze jaarrekening zijn de activiteiten van de Burgemeester Walda Scholengemeenschap Ameland verantwoord.

Bij de inrichting van de jaarrekening zijn de richtlijnen van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs (RJO) gehanteerd.

Vanaf het verslagjaar 2000 zijn nieuwe richtlijnen van toepassing voor de inrichting van het financiële jaarverslag voor onder meer scholen in de sector VO. Deze richtlijnen van het ministerie van OC en W zijn gebaseerd op de bepalingen uit het Burgerlijk Wetboek (in het bijzonder Titel 9, Boek 2) en de Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving.

De in de jaarrekening opgenomen bedragen luiden in euro's.

Schattingswijziging

In 2025 heeft het bestuur de activatiegrens voor materiële vaste activa verhoogd van € 1.000 naar € 5.000. Deze wijziging betreft een schattingswijziging in de zin van RJ 145 en is daarom prospectief verwerkt. Nieuwe investeringen onder deze grens worden vanaf 2025 direct ten laste van het resultaat gebracht. De wijziging heeft geen invloed op de waarderingsgrondslagen en leidt niet tot herrekening van vergelijkende cijfers.

Stelselwijziging

In 2025 is een stelselwijziging doorgevoerd waarbij groot onderhoud niet meer voorzien wordt maar waar deze geactiveerd wordt. Conform de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving is deze aanpassing retrospectief uitgevoerd. Als gevolg hiervan zijn de vergelijkende cijfers van 2024 aangepast. Als gevolg van de stelselwijziging is de voorziening groot onderhoud per 1 januari 2025 vrijgevallen naar het eigen vermogen en is er per 1 januari 2025 groot onderhoud geactiveerd welk is uitgevoerd vanaf 1 januari 2019.

Onderstaand worden de effecten van de stelselwijziging in de vergelijkende cijfers van 2024 weergegeven.

	Jaarrekening 2024 jaarschijf 2024	Jaarrekening 2025 jaarschijf 2024	Verschil
Materiële vaste activa (gebouwen)	52.867	87.627	-34.760
Eigen vermogen	823.582	1.090.235	-266.653
Voorziening groot onderhoud	231.893	0	231.893
Afschrijvingen	60.551	69.873	-9.322
Dotatie groot onderhoud	23.079	0	23.079
Resultaat boekjaar 2024	-183.003	-169.245	-13.758

Balans

Algemeen

- Voor zover niet anders vermeld zijn activa en passiva opgenomen tegen de nominale waarde;
- In de balans is het bestemmingsvoorstel van het resultaat reeds verwerkt.

Materiële vaste activa

- Investeringen zijn geactiveerd wanneer de aanschafprijs hoger is dan € 5.000. Bij bedragen lager dan € 5.000 wordt de aanschaf verantwoord in de exploitatierekening.
- Investeringen zijn gewaardeerd tegen aanschafprijs, verminderd met eventueel ontvangen bijdragen van derden en afschrijvingen.
- Investeringen worden lineair afgeschreven, voor het eerst in het jaar ná aanschaf.
- Het juridisch en het economisch eigendom van de gebouw(en) van de Burgemeester Walda Scholengemeenschap berust bij de gemeente Ameland. Hetgeen onder gebouwen en terreinen op de balans is verantwoord betreft het Pannaveld dat in 2017 is aangeschaft en onderdelen van groot onderhoud waaronder schildwerkzaamheden en noodverlichting.

Financiële vaste activa

- Onder financiële vaste activa worden uitsluitend aandelen en andere deelnemingen verstaan. Deze zijn niet van toepassing voor de BWS. Overige vorderingen worden verantwoord onder kortlopende vorderingen.

Kortlopende vorderingen

- Kortlopende vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd korter dan een jaar, tenzij in de toelichting op de balans anders is aangegeven. Wanneer dit noodzakelijk wordt geacht, vindt aftrek plaats van een voorziening voor oninbaarheid.
- Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde en vervolgens tegen geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zin gelijk aan de nominale waarde van de schuld.
- Overlopende activa betreft vooruit betaalde bedragen die aan toekomstige perioden worden toegerekend en nog te ontvangen bedragen, voor zover ze niet onder andere kortlopende vorderingen zijn te rubriceren.

Liquide middelen

- Liquide middelen betreft middelen die direct ter beschikking staan. Liquide middelen die niet direct ter beschikking staan worden opgenomen onder de vorderingen en liquide middelen die gedurende een periode langer dan 12 maanden niet direct ter beschikking staan, worden opgenomen als financiële vaste activa.
- Liquide middelen worden tegen nominale waarde gewaardeerd.

Algemene reserve

- De Algemene Reserve wordt aangemerkt als niet gebonden, voortkomend uit door (semi-)overheidsinstellingen gefinancierde activiteiten. Jaarlijkse exploitatiesaldi worden verrekend met deze reserve.
  De algemene reserve vormt een financiële buffer ter waarborging van de continuïteit van de Burgemeester Walda Scholengemeenschap.

Voorzieningen

- Voorzieningen worden gevormd voor verplichtingen die op balansdatum bestaan en waarvan de omvang onzeker maar wel betrouwbaar is in te schatten.
- De voorziening voor jubileumgratificaties is bedoeld ter dekking van bestaande verplichtingen uit hoofde van ambtsjubilea. De hoogte van de voorziening is bepaald op basis van de contante waarde van toekomstige uitbetalingen en is afhankelijk van de ingeschatte blijf-kans, gemiddelde salarisstijging en disconteringvoet. Betaalde bedragen worden ten laste van deze voorziening gebracht.

Kortlopende schulden

- Dit betreft schulden met een resterende looptijd van maximaal één jaar.
- Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde en vervolgens tegen geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en de geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde van de schuld.
- Overlopende passiva betreft vooruit ontvangen bedragen die aan toekomstige perioden worden toegerekend en nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder andere kortlopende schulden zijn te rubriceren.

Exploitatierekening

Algemeen

- De baten en lasten worden, voor zover niet anders vermeld, toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben;
- Lasten worden verantwoord wanneer deze bekend of voorzienbaar zijn. Baten worden verantwoord indien deze zijn gerealiseerd.

Rijksbijdragen

- Onder de Rijksbijdragen OCW worden de vergoedingen voor de exploitatie opgenomen verstrekt door het Ministerie OCW. Tevens worden hier verantwoord de door het samenwerkingsverband ontvangen doorbetalingen van de Rijksbijdrage;
- De ontvangen (normatieve) rijksbijdrage en de niet geoormerkte OCW-subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekeningsclausule) worden in het jaar waarop de toekenningen betrekking hebben volledig verwerkt als bate in de staat van baten en lasten;
- Geoormerkte OCW subsidies met een vrij besteedbaar overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord naar rato van de voortgang van de gesubsideerde activiteiten. Het deel van de subsidies waarvoor nog geen activiteiten zijn verricht per balansdatum, worden verantwoord onder de overlopende passiva;
- Geoormerkte OCW subsidies met een verrekeningsclausule worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord in het jaar waarin de gesubsideerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn niet is verlopen

Overige overheidsbijdragen

- Onder de overige overheidsbijdragen worden de vergoedingen opgenomen verstrekt door gemeente, provincie of andere overheidsinstellingen. De overige overheidsbijdragen worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Overige baten

- Onder de overige baten worden de vergoedingen opgenomen die niet verstrekt zijn door het Ministerie van OCW, gemeenten, provincie of andere overheidsinstellingen. De overige baten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Pensioenen

- De Burgemeester Waldaschool heeft een pensioenregeling. Pensioenen voor het onderwijspersoneel zijn ondergebracht bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP). Per eind 2025 heeft dit pensioenfonds een dekkingsgraad van 123,5%. De pensioenverplichting wordt gewaardeerd volgens de "verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering". In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de staat van baten en lasten verantwoord. Er bestaat geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bedragen in het geval van een tekort bij het ABP, anders dan het effect van hogere premies.

Afschrijvingen

- Afschrijving vindt lineair plaats, op basis van de economische levensduur en voor het eerst in het jaar ná aanschaf;
- Voor de afschrijvingstermijnen geldt de volgende tabel:

Afschrijvingstermijnen BWS	
Soort actief	**Termijn in jaren**
Gebouwen	4,5,8,12 of 15
Machines en installaties	10 of 15
Meubilair en inrichting	15
ICT-middelen	4

Kasstroomoverzicht

Algemeen

- Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Bij deze methode wordt het nettoresultaat aangepast voor de posten van de exploitatierekening die geen invloed hebben op de ontvangsten en uitgaven in het boekjaar;
- Het kasstroomoverzicht bestaat uit drie onderdelen:
    - Operationele activiteiten – transacties of gebeurtenissen die een opbrengst of kosten tot gevolg hebben in de exploitatierekening;
    - Investeringsactiviteiten – (des) investeringen in immateriële, materiële of financiële vaste activa;
    - Financieringsactiviteiten – activiteiten die ter financiering van de operationele en investeringsactiviteiten staan.

2. Balans (na resultaatbestemming)

Activa	31-12-2025	31-12-2024
Vaste activa	**322.645**	**385.722**
Materiele vaste activa	322.645	385.722
Vlottende activa	**805.184**	**1.024.009**
Kortlopende vorderingen	83.572	76.699
Liquide middelen	721.612	947.310
Totaal activa	**1.127.829**	**1.409.731**

Passiva	31-dec-25	31-dec-24
Eigen vermogen	805.373	1.090.235
Voorzieningen	18.800	17.246
Kortlopende schulden	303.655	302.247
Totaal passiva	**1.127.828**	**1.409.731**

3. Staat van baten en lasten

	Jaarrekening 2025	Begroting 2025	Jaarrekening 2024
Baten	**2.426.896**	**2.426.666**	**2.439.559**
Rijksbijdragen	2.415.096	2.414.666	2.433.542
Overige overheidsbijdragen en -subsidies	0	0	0
Overige baten	11.800	12.000	6.017
Lasten	**2.727.268**	**2.598.979**	**2.629.735**
Personele lasten	2.292.701	2.168.739	2.222.793
Afschrijvingen	74.243	60.151	69.873
Huisvestingslasten	73.011	89.005	71.642
Overige lasten	287.313	281.084	265.427
Saldo baten en lasten	**-300.373**	**-172.313**	**-190.177**
Rentebaten	15.509	4.368	20.931
Rentelasten	0	0	0
Saldo schoolexploitatie	**-284.862**	**-167.944**	**-169.245**

4. Kasstroomoverzicht

	Jaarrekening 2025	Jaarrekening 2024
Geldstromen uit operationele activiteiten	**-214.530**	**-48.084**
Saldo exploitatie	-284.862	-169.245
correctie voor:		
Afschrijvingen	74.243	69.873
Mutaties voorzieningen	1.554	5.017
Veranderingen in vlottende midddelen:		
Mutaties vorderingen	-13.211	12.837
Mutaties schulden	7.746	33.434
Geldstromen in verband met investeringen	**-11.166**	**-55.793**
Investeringen	-11.166	-55.793
Desinvesteringen		0
Geldstromen in verband met financiering	0	0
Mutatie liquide middelen in 2025	**-225.696**	**-103.877**
Beginsaldo liquide middelen 1 januari	**947.310**	**1.051.188**
Mutatie liquide middelen	-225.696	-103.877
Eindsaldo liquide middelen 31 december	**721.614**	**947.310**

5. Toelichting balans

Vaste activa

Materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa is als volgt:

	Aanschafwaarde per 1 jan. 2025	Cumulatieve afschrijvingen tot en met 1 jan. 2025	Boekwaarde per 1 jan. 2025	Mutaties 2025	Boekwaarde per 31 dec. 2025
Gebouwen en terreinen	157.960	70.333	87.627	-15.930	71.697
Machines en installaties	157.869	87.950	69.920	-8.975	60.945
Meubilair en inrichting	479.364	301.338	178.025	-19.897	158.128
ICT-middelen	82.801	33.772	49.029	-18.200	30.829
Buitenmateriaal	1.121	0	1.121	-75	1.046
Materiële vaste activa	**879.115**	**493.393**	**385.722**	**-63.077**	**322.645**

	Specificatie mutaties 2025			Aanschafwaarde per 31 dec. 2025	Cumulatieve afschrijvingen tot en met 31 dec. 2025
	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen		
Gebouwen en terreinen	0	0	15.930	157.960	86.263
Machines en installaties		0	8.975	157.870	96.925
Meubilair en inrichting	11.166	0	31.063	490.529	332.401
ICT-middelen	0	0	18.200	82.801	51.972
Buitenmateriaal	0	0	75	1.121	75
Materiële vaste activa	**11.166**	**0**	**74.243**	**890.281**	**567.636**

De investering in 2025 betreffen meubilair (zonweringsdoeken en banken).

Vlottende activa

Kortlopende vorderingen

De specificatie van de vorderingen is als volgt:

	2025	2024
Debiteuren	6.628	5.868
Nog te ontvangen rente	13.297	17.606
Overlopende activa	63.647	51.589
Overige kortlopende vorderingen		1.636
Vorderingen	**83.572**	**76.698**

Onder de post debiteuren is onder andere een vordering van € 4.768 opgenomen met een looptijd van meerdere jaren. Dit betreft een schade ten gevolge van een ‘hack’ die in termijnen van € 100 per maand wordt terugbetaald.

Daarnaast is er een vordering van € 13.297 opgenomen voor nog te ontvangen rente.

Liquide middelen

De specificatie van de liquide middelen is als volgt:

	2025	2024
Rabobank	586.873	901.019
Bank Nederlandse gemeenten	134.739	46.291
Liquide middelen	**721.612**	**947.310**

De post Rabobank bestaat uit een drietal rekeningen:

- Rabobank spaarrekening
- Rabobank schoolreis
- Rabobank betaalrekening

Passiva

Eigen vermogen

De specificatie en het verloop van het eigen vermogen is in 2025 vervolgens als volgt:

	Saldo 1 januari	Resultaat	Overige mutaties	Saldo 31 december
Algemene reserve	1.090.235	-284.862	0	805.373
Eigen vermogen	**1.090.234**	**-284.862**	**0**	**805.373**

Het exploitatietekort over 2025 is in mindering gebracht op de Algemene reserve.

In 2025 is een stelselwijziging doorgevoerd waarbij groot onderhoud niet meer voorzien wordt maar waar deze geactiveerd wordt. Conform de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving is deze aanpassing retrospectief uitgevoerd. Als gevolg hiervan zijn de vergelijkende cijfers van 2024 aangepast. Als gevolg van de stelselwijziging is de voorziening groot onderhoud per 1 januari 2025 vrijgevallen naar het eigen vermogen en is er per 1 januari 2025 groot onderhoud geactiveerd welk is uitgevoerd vanaf 1 januari 2019.

Voorzieningen

De specificatie en het verloop van de voorzieningen is in 2025 vervolgens als volgt:

	Saldo 1 januari	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Saldo 31 december
Voorziening jubileumgratificaties	17.246	5.027	3.473		18.800
Voorzieningen	**17.245**	**5.027**	**3.473**	**0**	**18.800**

De voorziening ambtsjubilea is bedoeld om de kosten voor ambtsjubilea van 25 en 40 jaar in dienst te dekken. De hoogte van deze voorziening wordt bepaald op basis van een inschatting dat personeelsleden voor deze gratificatie in aanmerking komen volgens het model van de VO Raad. Werkelijke kosten komen ten laste van deze voorziening.

De verdeling over de looptijd van de voorziening is als volgt:

Verdeling looptijd	
< 1 jaar	1.116
1 < jaar < 5	8.059
> 5 jaar	9.625

Kortlopende schulden

De specificatie van de kortlopende schulden is als volgt:

	2025	2024
Crediteuren	48.148	14.945
Vooruitontvangen subsidies Ond.	24.499	46.081
Eindheffing WKR	5.457	13.186
Verschuldigde bindingstoelage/oktobertoelage	5.815	7.267
Verschuldigd vakantiegeld	74.158	70.188
Af te dragen premies	27.296	26.727
Af te dragen loonheffingen	113.088	100.938
Te betalen overige salariskosten	292	22.914
Nog te betalen accountantskosten	4.902	0
Kortlopende schulden	**303.655**	**302.246**

6. Verantwoording subsidies

Er zijn drie opties bij model G1:

- Onderhanden (de subsidie loopt nog conform de subsidiebeschikking)
- Ja (de subsidie is afgerond conform de subsidieverplichtingen)
- Nee (de subsidie is afgerond, echter niet cf. de subsidieverplichtingen)

Model G: Verantwoording subsidies BWS

G1. Subsidies waarbij het eventueel niet aangewende deel van de subsidie, mits de activiteiten volledig zijn uitgevoerd kan worden besteed aan andere activiteiten waarvoor bekostiging wordt verstrekt.

Omschrijving	Toewijzing		De activiteiten zijn ultimo 2024 conform de subsiebeschikking geheel uitgevoerd en afgerond
	Kenmerk	**datum**	
Studieverlof / Lerarenbeurs	147378	20 aug. 2024	J
Studieverlof/ Lerarenbeurs	175849	20-jun-25	Onderhanden
Zij-instroom	425639981	20-11-2024	Onderhanden
Zij-instroom	428139977	20-11-2024	Onderhanden
Verbetering baissvaardigheden	VBV25-VO-0374	28-4-2025	Onderhanden

G2A. Subsidies die uitsluitend mogen worden aangewend voor het doel waarvoor de subsidie is verstrekt, aflopend per ultimo verslag jaar

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m 2024	Totale subsidiale kosten t/m 2024	Saldo per 1 januari 2025	Ontvangen in 2025	Subsidiale kosten in 2025	Te verrekenen per 31 december '25
	Kenmerk	**datum**	€	€	€	€	€	€	€
		Totaal	0	0	0	0	0	0	0

G2B. Subsidies die uitsluitend mogen worden aangewend voor het doel waarvoor de subsidie is verstrekt doorlopend in een volgend verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m 2024	Totale subsidiale kosten t/m 2024	Saldo per 1 januari 2025	Ontvangen in 2025	Subsidiale kosten in 2025	Te verrekenen per 31 december '25
	Kenmerk	**datum**	€	€	€	€	€	€	€
		Totaal	0	0	0	0	0	0	0

7. Toelichting staat van baten en lasten

Baten

Rijksbijdragen

Rijksbijdragen	Jaarrekening 2025	Begroting 2025	Jaarrekening 2024
Rijksbijdragen OCW	2.206.322	2.185.355	2.208.128
Overige subsidies OCW	49.629	75.020	68.744
Doorbetalingen rijksbijdragen samenwerkingsverbanden	159.145	154.291	156.670
	2.415.096	**2.414.666**	**2.433.542**

Ten opzichte van de begroting zijn de rijksbijdragen in 2025 € 22.773 hoger uitgekomen. Dit heeft onder meer te maken met de verhoging van de rijksbekostiging ten gevolge van loon- en prijsontwikkelingen.

Overige overheidsbijdragen en -subsidies

Overige overheidsbijdragen en -subsidies	Jaarrekening 2025	Begroting 2025	Jaarrekening 2024
Overige overheden	0	0	0
	0	**0**	**0**

Overige baten

Overige baten	Jaarrekening 2025	Begroting 2025	Jaarrekening 2024
Opbrengsten kantine	3.707	4.000	4.630
Ouderbijdragen			0
Overige baten	8.093	8.000	1.387
	11.800	**12.000**	**6.017**

De overige baten in 2025 betreffen onder andere eigen bijdragen van ouders voor herstel schades aan iPads en de subsidie onderwijsregio.

Lasten

Personele lasten

Personele lasten	Jaarrekening 2025	Begroting 2025	Jaarrekening 2024
Lonen en salarissen	2.184.915	2.072.039	2.103.535
Overige personele lasten	122.671	96.700	146.012
Af: Ontvangen vergoedingen	-14.885		-26.754
	2.292.701	**2.168.739**	**2.222.793**
Uitsplitsing Lonen en salarissen:			
Brutolonen en salarissen	1.700.451		1.642.631
Sociale lasten	251.408		237.277
Pensioenpremies	233.056		223.627
	2.184.915		2.103.535
Uitsplitsing Overige personele lasten:			
Dotatie voorzieningen	5.027	0	21.276
Personeel niet in loondienst	0	0	0
Overige	117.644	96.700	124.736
	122.671	96.700	146.012

Tengevolge van CAO-ontwikkelingen is er sprake van een stijgende trend in de salariskosten.

Het personeelsbestand van de BWS is als volgt opgebouwd (gemiddeld over het jaar).

Functie	2025	2024
	Totale FTE	
Directeur	1,0	1,0
Onderwijzend personeel	17,0	16,3
Onderwijsondersteunend personeel	5,7	6,6
	23,8	23,9

Afschrijvingslasten

Afschrijvingslasten	Jaarrekening 2025	Begroting 2025	Jaarrekening 2024
Afschrijvingen materiële vaste activa	74.243	60.151	69.873
	74.243	60.151	69.873

Huisvestingslasten

Huisvestingslasten	Jaarrekening 2025	Begroting 2025	Jaarrekening 2024
Onderhoudslasten	18.444	32.880	18.516
Energie en water	44.416	44.125	42.690
Schoonmaakkosten	3.729	4.500	4.456
Belastingen en heffingen	6.422	7.500	5.980
Dotatie voorziening onderhoud	0		0
	73.011	89.005	71.642

Overige lasten

Overige lasten	Jaarrekening 2025	Begroting 2025	Jaarrekening 2024
Administratie en beheer	85.372	65.950	65.039
Inventaris en apparatuur	85.600	75.000	73.633
Leer- en hulpmiddelen	63.610	71.750	57.994
Overige	52.731	68.384	68.761
	287.313	**281.084**	**265.427**
Specificatie accountantskosten:			
Onderzoek jaarrekening	17.492	10.000	6.798
Overige	0		0
	17.492	0	6.798

Financiële baten en lasten

Financiële baten en lasten	Jaarrekening 2025	Begroting 2025	Jaarrekening 2024
Rentebaten	15.509	4.368	20.931
	15.509	**4.368**	**20.931**

8. (semi) Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke sector

Vermelding topfunctionarissen

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens in werking getreden. De WNT is van toepassing bij de Burgemeester Walda Scholengemeenschap.

De hierna volgende overzichten geven de bezoldiging weer over de jaren 2025 en 2024 van de leidinggevende topfunctionaris met dienstbetrekking voor de BWS.

Het voor de BWS toepasselijke bezoldigingsmaximum betreft € 146.000.

De toepasbare klasse voor het WNT-maximum voor het onderwijs, is klasse A.

WNT klasse	
Gemiddelde totale baten	2
Gemiddeld aantal studenten	1
Gewogen aantal onderwijssoorten	1
Totaal aantal complexiteitspunten	**4**

2025

1a Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking

Bedragen x € 1	BT Kamsma
Functiegegevens	**Directeur**
Aanvang en einde dienstvervulling 2025	01/01 - 31/12
Deeltijdfactor in fte	1,0
Dienstbetrekking	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenverg.	119.353
Beloning betaalbaar op termijn	17.832
Subtotaal	**137.185**
Toepasselijk bezoldigingsmaximum	146.000
Overschrijding	-
Totale bezoldiging 2025	**137.185**

2024

Bedragen x € 1	BT Kamsma
Functiegegevens	**Directeur**
Aanvang en einde dienstvervulling 2024	01/01 - 31/12
Deeltijdfactor in fte	1,0
Dienstbetrekking	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenverg.	107.201
Beloning betaalbaar op termijn	16.390
Subtotaal	**123.592**
Toepasselijk bezoldigingsmaximum	138.000
Overschrijding	-
Totale bezoldiging 2024	**123.592**

1d Topfunctionarissen met bezoldiging van € 2.100 of minder

Naam	Functiegegevens	Periode in 2025
L.P. Stoel	Burgemeester, bestuurder (voorzitter)	01-01 t/m 29-09
T. Willemsma	Burgemeester, bestuurder (voorzitter)	30-09 t/m 31-12
T.E.F.W. Faber	wethouder, bestuurder	01-01 t/m 31-12
P.J. IJnsen	wethouder, bestuurder	01-01 t/m 31-12
D.W. Engels	raadslid, toezichthouder	01-01 t/m 31-12
V.E. Nagtegaal	raadslid, toezichthouder	01-01 t/m 31-12
M. Boelens	raadslid, toezichthouder	27-01 t/m 31-12
W.A. de Jong	raadslid, toezichthouder	01-01 t/m 31-12
D.F. Metz	raadslid, toezichthouder	01-01 t/m 31-12
E.P. Oud	raadslid, toezichthouder	01-01 t/m 27-01
R.F. Oud	raadslid, toezichthouder	01-01 t/m 24-02
M. Rijpstra	raadslid, toezichthouder	01-01 t/m 31-12
A. Langemaat	raadslid, toezichthouder	24-02 t/m 31-12
S.M.A. Twickler	raadslid, toezichthouder	01-01 t/m 31-12
I.J. de Vries	raadslid, toezichthouder	01-01 t/m 31-12
R.J. Teuben	raadslid, toezichthouder	01-01 t/m 31-12
K.E. van de Laag	raadslid, toezichthouder	01-01 t/m 31-12

De bestuurders en toezichthouders van de BWS zijn de leden van het college van burgemeester en wethouders, respectievelijk raadsleden van de gemeente Ameland. Zij krijgen in die hoedanigheid een vergoeding voor hun werkzaamheden op grond van de Gemeentewet. Voor de werkzaamheden als bestuurder of toezichthouder vindt geen aanvullende bezoldiging plaats.

3 Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een diensbetrekking die in 2025 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

9. Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Voor de Burgemeester Walda Scholengemeenschap is er geen sprake van niet uit de balans blijkende verplichtingen van materiële omvang.

10. Verbonden partijen

Burgemeester Walda Scholengemeenschap participeert in het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Fryslân-Noard. Ten aanzien van dit samenwerkingsverband zijn er geen financiële verplichtingen voor de BWS.

De gemeente Ameland kan als lokale overheid als een verbonden partij worden beschouwd. Daarnaast voert de gemeente zowel de financiële-, personele- de salarisadministratie voor de BWS.

11. Gebeurtenissen na balansdatum

Er is geen sprake van gebeurtenissen na balansdatum die van invloed zijn op de waardering van de in de balans aangegeven balansposten of op het resultaat over 2025.

12. Ondertekening door bestuurders en toezichthouders

T. Willemsma

T.E.F.W. Faber

P.J. IJnsen

D.W. Engels

K.E. van de Laag

W.A. de Jong

G. Brunotte

R. A. Kiewiet

M. J. Oud

S.M.A. Twickler

M. Rijpstra

R. Hatzmann

J. Kiewiet

Overige gegevens

1. Bestemming van het resultaat

Het resultaat over 2025 van - € 284.862 wordt ten laste gebracht van de Algemene reserve. In de balans is deze mutatie al verwerkt.

De gemeentelijke school voor voortgezet onderwijs zonder zelfstandige rechtspersoonlijkheid van de gemeente Ameland

Datum	Behandeld door	Kenmerk
30 juni 2026	C. Elsinga RA EMA	8177/CE/AW/NJ

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad van de gemeente Ameland

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2025 van de gemeentelijke school voor voortgezet onderwijs zonder zelfstandige rechtspersoonlijkheid van de gemeente Ameland te Nes gecontroleerd.

Naar ons oordeel:
- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de gemeentelijke school voor voortgezet onderwijs zonder zelfstandige rechtspersoonlijkheid van de gemeente Ameland op 31 december 2025 en van het resultaat over 2025 in overeenstemming met de Regelgeving jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2025 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 ‘Referentiekader’ van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2025.

De jaarrekening bestaat uit:
1. de balans per 31 december 2025;
2. de staat van baten en lasten over 2025; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2025 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeentelijke school voor voortgezet onderwijs zonder zelfstandige rechtspersoonlijkheid van de gemeente Ameland zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2025 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie
Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die is vereist op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en op grond van de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf '2.2.2 Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2025 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf '2.2.2 Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2025 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol 2025.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad voor de jaarrekening
Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs.

Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving

opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 ‘Referentiekader’ van het Onderwijsaccountants- protocol OCW 2025.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het college van burgemeester en wethouders de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het college van burgemeester en wethouders het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2025, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico’s
    - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten,
    - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn,

- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de gemeenteraad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Groningen, 30 juni 2026

AKSOS Assurance B.V.
namens deze

Digitaal ondertekend door:

Cor Elsinga
30 juni 2026 14:52 +02:00

C. Elsinga RA EMA

Voorstel

van het college aan de raad

Zaaknummer	568513
Vergaderdatum	14 september 2026
Organisatieonderdeel	Financiën
Portefeuillehouder	Tytsy Willemsma

Onderwerp

Kadernota 2026

Voorstel

1. De Kadernota 2026 als bestuursrapportage 2026 en kaderstellend document voor de meerjarenbegroting 2027 – 2030 vast te stellen;
2. In te stemmen met de lijst met nieuwe beleidsvoornemens bij deze Kadernota en daarvoor de derde begrotingswijziging 2026 vast te stellen;
3. De eerste, tweede en vierde begrotingswijziging 2026 vast te stellen;
4. Een krediet beschikbaar te stellen van € 460.000 voor het impuls kwaliteit bestratingsmateriaal;
5. Een krediet beschikbaar te stellen van € 100.000 voor het verbreden van fietspaden;
6. Een krediet beschikbaar te stellen van € 33.000 voor de aanschaf van nieuwe electrische strandstoelen en de stalling daarvan;
7. Een krediet beschikbaar te stellen van € 90.000 voor het aanleggen van prefab betonnen platen aan het Galgeslootpad;
8. Een krediet beschikbaar te stellen van € 85.000 voor het verbreden van de Pietje Miedeweg;
9. Een krediet beschikbaar te stellen van € 217.800 voor vervanging van de tunnels aan bij de golfbaan in Hollum;
10. Een krediet beschikbaar te stellen van € 450.000 voor de uitgifte van SVn Startersleningen;
11. Een aanvullend krediet beschikbaar te stellen van € 50.000 voor de sloopkosten van De Stelp;
12. Vooruitlopend op de nieuwe belastingverordening het tarief van de toeristenbelasting 2027 reeds vast te stellen op € 2,14;
13. Het voornemen te bevestigen om bij de vaststelling van de belastingverordeningen 2027 de tarieven voor de afvalstoffenheffing, reinigingsrechten, rioolheffing, precariobelasting en forensenbelasting ongewijzigd te laten ten opzichte van 2026;
14. Het voornemen te bevestigen om bij de vaststelling van de belastingverordeningen 2027 de tarieven zodanig vast te stellen dat de opbrengsten voor onroerendezaakbelastingen toenemen met 3%;
15. Het voornemen te bevestigen om bij de vaststelling van de belastingverordeningen 2027 de tarieven van de overige heffingen te verhogen met 3%.

Inleiding

Bijgaand treft u de Kadernota 2026 aan.

Hoofdstuk 1 betreft de inleiding. In hoofdstuk 2 zijn beleidsmatige beschouwingen opgenomen, waarbij de indeling in programma's zijn gevolgd zoals ook opgenomen in de programmabegroting.
Per programma wordt kort stilgestaan bij de beleidspunten waaraan wordt gewerkt *("Wat zijn we aan het doen?"),* waarna nieuwe beleidsvoornemens worden toegelicht *("Wat gaan we aanvullend doen?").*

Na de programma's volgen de paragrafen Overhead en Dekkingsmiddelen, zoals dat ook geldt voor de programmabegroting. In de paragraaf Dekkingsmiddelen worden onder meer belastingvoorstellen gedaan.

In hoofdstuk 3 volgt de financiële positie. Het financiële uitgangspunt van deze Kadernota is de meerjarenbegroting 2026 – 2029. Deze meerjarenbegroting is op 27 oktober 2025 door de raad vastgesteld.

Vervolgens zijn bijstellingen doorgerekend op basis van de slotwijziging 2025 en de jaarrekeningcijfers 2025. Hiervoor heeft een analyse plaatsgevonden van budgetten 2025, werkelijke cijfers over 2025 en in hoeverre de lopende meerjarenbegroting vanaf 2026 op basis daarvan aanpassingen vraagt.
Ook externe effecten zijn verwerkt in deze wijziging, zoals bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen, en de ontwikkeling van de Algemene (rijks)uitkering.

Deze bijstellingen zijn allemaal opgenomen in de eerste begrotingswijziging over 2026 (**bijlage 1** bij Kadernota).
De belangrijkste begrotingswijzigen zijn per activiteitengroep weergegeven in paragraaf 3.2.

De financiële effecten van besluiten van college en raad die zijn genomen nadat de meerjarenbegroting 2026 – 2029 is vastgesteld, zijn opgenomen in de tweede begrotingswijziging 2026 (**bijlage 2** bij Kadernota).

In begrotingswijziging 3 is een overzicht opgenomen van nieuw beleid (**bijlage 3** bij Kadernota).

De vierde begrotingswijziging betreft uitsluitend het effect van gewijzigde kapitaallasten, omdat investeringen een jaar eerder of later plaatsvinden dan eerder aangenomen, of voor een gewijzigd bedrag worden opgenomen. Bovendien zijn in deze cijfers de kapitaallasten van nieuwe beleidsvoornemens verwerkt, voor zover het hier gaat om investeringen. (**bijlage 4** bij Kadernota).

De financiële vertaling van Kadernota 2026, inclusief nieuwe wensen en projecten en belastingvoorstellen, leidt tot de volgende saldi* voor de meerjarenbegroting 2027 – 2030, inclusief het lopende begrotingsjaar 2026:

	2026	2027	2028	2029	2030
Startpositie Kadernota 2026					
Meerjarenbegroting '26 - '29	-695.743	-502.819	-21.821	-64.636	-64.636
Effecten					
Eerste begrotingswijziging 2026	33.325	-553.056	-97.254	336.802	666.020
Tweede begrotingswijziging 2026	57.426	48.805	50.124	47.502	60.297
Derde BW, nieuw beleid	81.899	679.841	437.339	475.898	480.696
Vierde begrotingswijziging 2026	50.277	50.724	268.893	279.630	490.923
Belastingwijzigingen	0	-146.067	-284.747	-284.747	-284.747
Financiële eindsituatie					
Startpositie meerjarenbegroting 2027 - 2030	-472.816	-422.572	352.535	790.449	1.348.552

Hierbij is het goed om te vermelden dat in de tabel een **-/- bedrag een positief resultaat betreft en een **+/+** een negatief resultaat betreft.*

Beoogd effect

Een vastgesteld kader, als basis voor de op te stellen meerjarenbegroting 2027 – 2030.

Argumenten

1.1 Op grond van de financiële verordening biedt het college aan de raad een Kadernota aan
In de financiële verordening is aangegeven dat het college aan de raad een nota aanbiedt over de kaders voor het volgende begrotingsjaar en de daarop volgende drie jaren. Deze Kadernota voldoet hieraan.

2.1 Hiermee is duidelijk aan welke 'projecten' raad en college prioriteit toekennen
In de Kadernota worden de zaken benoemd die als nieuw beleid in de komende jaren ambtelijke en politieke aandacht vragen en waar financiële middelen voor beschikbaar moeten worden gesteld. De instemming met deze lijst schept duidelijkheid en geeft aan waar in de komende tijd op gefocust dient te worden.

3.1 Met deze wijzigingen worden budgetten in formele zin weer op het juiste niveau gebracht
De bijstelling is nodig om de begroting van het lopende jaar 2026 bij te stellen. De raad stelt via de begroting middelen beschikbaar voor de diverse activiteitengroepen. Met deze bijstellingen wordt een en ander in formele zin weer geactualiseerd.

4.1 tot en met 11.1 De raad is bevoegd om investeringskredieten beschikbaar te stellen, dan wel te wijzigen
Voor rechtmatige bestedingen van middelen, is het onder meer noodzakelijk dat de raad kredieten beschikbaar stelt voor investeringen. Het gaat hier om de volgende investeringen:

Impuls kwaliteit bestratingsmateriaal en verbreden fietspaden:
Als gevolg van het activeren van bestratingsmateriaal en het verbreden van fietspaden in plaats van eenmalig de kosten te boeken, is formeel nu nog een akkoord noodzakelijk voor deze investeringen.

Het aanleggen van prefab betonnen platen aan het Galgeslootpad, het verbreden van de Pietje Miedeweg, het vervangen van tunnels golfbaan Hollum en aanschaf van nieuwe electrische strandstoelen en de stalling daarvan.
Voor deze investeringen zijn kredieten noodzakelijk zodat op korte termijn gestart kan worden.

Uitgifte van SVn Startersleningen:
Op basis van een liquiditeitenprognose en de reeds verstrekte geldleningen is het voorstel om in 2026 opnieuw een krediet beschikbaar te stellen voor startersleningen. Uiteindelijk wordt verwacht dat het fonds bij Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn) revolverend zal zijn (aflossingen en rente zijn voldoende om nieuwe leningen te verstrekken).

Sloop van De Stelp:
De werkelijke sloopkosten van De Stelp zijn hoger uitgekomen dan het toegekende krediet van € 550.000. Daarom is bijstelling van het krediet formeel noodzakelijk.

12.1 Een tijdig besluit komt tegemoet aan veel vragen uit de toeristische sector
De gemeente Ameland besluit pas in het laatste kwartaal over de belastingverordeningen van het volgende jaar. Met het vaststellen en het communiceren van het tarief voor 2027 kan de toeristische sector rekening houden met dit tarief. De formele vaststelling van de verordening toeristenbelasting 2027 kan eind 2026 'gewoon' plaatsvinden.

13.1 tm 15.1 Deze voornemens kunnen worden vertaald in de belastingverordeningen voor 2027
De tariefsontwikkelingen worden verwerkt in de diverse belastingverordeningen 2027 en worden eind 2026 aan de raad aangeboden ter vaststelling.

12.2, 14.2 en 15.2 Extra inkomsten zijn doorgerekend
In de financiële eindsituatie is rekening gehouden met de extra opbrengsten door de voorgestelde belastingverhogingen. Deze verhogingen worden ook in de programmabegroting 2027 meegenomen.

Kanttekeningen

De meerjarenraming is op dit moment niet sluitend, de komende periode ligt hier een opgave. Omdat het het begrotingsjaar 2027 wel sluit, voldoet de gemeente aan de wettelijke eis voor een sluitende begroting.

Afstemming

De kadernota is intern ambtelijk integraal voorbereid. Ook is overleg gevoerd met de provinciale toezichthouder. Omdat er nog geen definitief nieuw bestuursprogramma ligt, kon dit niet worden meegenomen, dat zal later - indien nodig - nog vertaling vragen.

Vervolg

Zodra de kadernota door de raad is geaccordeerd, zal de begroting, met de meerjarenraming, worden voorbereid en ter besluitvorming worden voorgelegd aan de raad.

Bijlagen

1. Kadernota 2026

Besluit

Raad

Zaaknummer	568513
Datum vergadering	14 september 2026
Onderwerp	Kadernota 2026
Portefeuillehouder	Tytsy Willemsma
Agendapunt	

Besluit

De raad van de gemeente Ameland:

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders;

gelet op de Financiële verordening Gemeente Ameland 2026 en artikel 192 Gemeentewet;

Besluit:

1. De Kadernota 2026 als bestuursrapportage 2026 en kaderstellend document voor de meerjarenbegroting 2027 – 2030 vast te stellen;
2. In te stemmen met de lijst met nieuwe beleidsvoornemens bij deze Kadernota en daarvoor de derde begrotingswijziging 2026 vast te stellen;
3. De eerste, tweede en vierde begrotingswijziging 2026 vast te stellen;
4. Een krediet beschikbaar te stellen van € 460.000 voor het impuls kwaliteit bestratingsmateriaal;
5. Een krediet beschikbaar te stellen van € 100.000 voor het verbreden van fietspaden;
6. Een krediet beschikbaar te stellen van € 33.000 voor de aanschaf van nieuwe electrische strandstoelen en de stalling daarvan;
7. Een krediet beschikbaar te stellen van € 90.000 voor het aanleggen van prefab betonnen platen aan het Galgeslootpad;
8. Een krediet beschikbaar te stellen van € 85.000 voor het verbreden van de Pietje Miedeweg;
9. Een krediet beschikbaar te stellen van € 217.800 voor vervanging van de tunnels aan bij de golfbaan in Hollum;
10. Een krediet beschikbaar te stellen van € 450.000 voor de uitgifte van SVn Startersleningen;
11. Een aanvullend krediet beschikbaar te stellen van € 50.000 voor de sloopkosten van De Stelp;
12. Vooruitlopend op de nieuwe belastingverordening het tarief van de toeristenbelasting 2027 reeds vast te stellen op € 2,14;
13. Het voornemen te bevestigen om bij de vaststelling van de belastingverordeningen 2027 de tarieven voor de afvalstoffenheffing, reinigingsrechten, rioolheffing, precariobelasting en forensenbelasting ongewijzigd te laten ten opzichte van 2026;
14. Het voornemen te bevestigen om bij de vaststelling van de belastingverordeningen 2027 de tarieven zodanig vast te stellen dat de opbrengsten voor onroerendezaakbelastingen toenemen met 3%;
15. Het voornemen te bevestigen om bij de vaststelling van de belastingverordeningen 2027 de tarieven van de overige heffingen te verhogen met 3%.

Ballum, 14 september 2026

Gemeente Ameland

Kadernota 2026

Bestuursrapportage 2026 en de kaders voor begroting 2027 (-2030)

Inhoudsopgave

1. Inleiding 5

2.1 Programma 1 Bestuur 6

Bestuur 6

Openbare orde en veiligheid 7

2.2 Programma 2 Sociaal Domein 9

Algemene voorzieningen 9

Musea en culturele voorzieningen 11

Maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 12

Jeugdwet 12

Participatiewet 13

2.3 Programma 3 Onderwijs 15

Openbaar primair en voortgezet onderwijs 15

Lokaal onderwijsbeleid 16

2.4 Programma 4 Fysieke leefomgeving 18

Infrastructuur 18

Openbare Ruimte 21

Afval en milieu 23

Ruimtelijke ordening 24

2.5 Programma 5 Economie 26

Toerisme 26

Overige sectoren 27

2.6 Programma 6 Duurzaamheid 28

Energietransitie 28

2.7 Programma 7 Volkshuisvesting 31

Gemeentelijk Woningbedrijf Ameland 31

Volkshuisvestingsbeleid 33

2.8 Overhead 34

2.9 Dekkingsmiddelen 39

3. Financiën 41

3.1 Inleiding 41

3.2 Eerste begrotingswijziging 2026 43

3.3 Tweede begrotingswijziging 2026 54

3.4 Derde begrotingswijziging 2026, nieuw beleid 55

3.5 Vierde begrotingswijziging 2026, kapitaallasten 56

3.6 Financiële eindsituatie, basis voor meerjarenbegroting 2027 - 2030 57

Bijlagen 59
Bijlage 1: Eerste begrotingswijziging 2026 60
Bijlage 2: Tweede begrotingswijziging 2026 61
Bijlage 3: Derde begrotingswijziging 2026 63
Bijlage 4: Vierde begrotingswijziging 2026 65

1. Inleiding

Deze Kadernota 2026 wordt aangeboden in een bijzondere bestuurlijke context. Op het moment van opstelling is nog geen nieuwe raadsagenda vastgesteld en heeft de vorming van een coalitie nog niet geleid tot een coalitieakkoord. Daardoor ontbreken op dit moment nieuwe politieke beleidskaders die als uitgangspunt kunnen dienen voor de verdere uitwerking van de begroting.

Desondanks blijft het van belang om, binnen de reguliere planning- en controlcyclus, inzicht te geven in de actuele financiële positie van de gemeente en de ontwikkelingen die van invloed zijn op de meerjarenraming. De Kadernota 2026 biedt daarvoor het financiële en beleidsmatige vertrekpunt voor de voorbereiding van de programmabegroting 2027 - 2030.

De beleidsmatige kant bij de programma's wordt in hoofdstuk 2 uitgewerkt. Hierin wordt per programma stilgestaan wat er bereikt dient te worden, de actuele onderwerpen van het lopende beleid (operationele punten zijn weggelaten) en wat het nieuwe beleid/de wensen zijn die aanvullend uitgevoerd gaan worden.

Naar aanleiding van de beleidsmatige keuzes zijn de financiën geactualiseerd en worden deze in hoofdstuk 3 weergegeven en toegelicht. Bij de inleiding van hoofdstuk 3 wordt aangegeven welke begrotingswijzigingen er zijn doorgevoerd.

Vervolgens volgen er nog een aantal bijlagen, waarbij de overzichten van de diverse begrotingswijzigingen worden weergegeven.

Eventuele nieuwe beleidsprioriteiten en financiële keuzes die voortvloeien uit de bestuurlijke en politieke besluitvorming kunnen op een later moment worden verwerkt en via afzonderlijke besluitvorming aan de raad worden voorgelegd.

2.1 Programma 1 Bestuur

De volgende activiteitengroepen vallen onder het programma bestuur:

- Bestuur
- Openbare orde en veiligheid

Bestuur

Wat willen we bereiken?

Het bestuur wil in complexe situaties blijven ontwikkelen door niet alleen te focussen op het ‘wat’ en ‘hoe’, maar ook op het ‘waarom’, met oog voor zowel korte termijnproblemen als lange termijnvisie voor Ameland. Daarbij staat het belang van de Amelander gemeenschap centraal. Daarnaast is de bestuurlijke zelfstandigheid van het eiland een cruciaal uitgangspunt. Samenwerking blijft belangrijk, zowel met andere Waddengemeenten als op nationaal en internationaal niveau. Samenwerking met andere gemeenten of regio’s wordt gezocht, wanneer dat effectief en/of efficiënt is. Kortom: het gemeentebestuur wil dat Ameland een aantrekkelijk eiland blijft waar het goed leven en recreëren is.

Wat zijn we aan het doen?

Transcriptie vergaderingen

Om te voldoen aan huidige en toekomstige wettelijke verplichtingen en om het democratisch besluitvormingsproces zo toegankelijk mogelijk te maken, is in 2026 geëxperimenteerd met het maken van automatische transcripten (letterlijke weergave) van de raads- en raadscommissievergaderingen. Het experiment heeft niet het gewenste resultaat opgeleverd en is daarom stopgezet. Dit levert een besparing op van € 5.000 vanaf 2027.

In samenwerking met de andere Waddeneilanden is besloten om nu de applicatie Debatrijk in te zetten. Debatrijk maakt alle informatie over de gemeenteraad helder en toegankelijk voor inwoners. Voor 2026 wordt hiervoor eenmalig € 7.000 gevraagd en vanaf 2027 structureel € 8.250, de raad heeft hier eerder al apart over besloten.

Deze maatregel draagt bij aan transparantie en betere toegankelijkheid van informatie voor inwoners en andere belanghebbenden.

Participatie

De verwachting dat de gemeente doelgroepen actief betrekt bij beleidsontwikkelingen neemt toe. Participatie wordt in de praktijk steeds beter geïntegreerd in beleidsprocessen, maar er blijft behoefte aan duidelijke richtlijnen, een heldere werkwijze en praktische handvatten. Daarom wordt gewerkt aan een participatieleidraad en wordt de participatievisie geëvalueerd. In 2026 worden beide trajecten verder uitgewerkt.

Samenwerking in Waddenverband

Op 1 november 2023 is de 'Regio Deal De Waddeneilanden' ondertekend, een convenant tussen een viertal ministeries, de provincies Fryslân en Noord-Holland en de Waddeneilanden. De Regio Deal bestaat uit een Rijksbijdrage en regionale financiering, met een totale omvang van € 36 miljoen. Het Rijk heeft een bedrag van € 5 miljoen uitgekeerd voor besteding aan Quick Wins woningbouw (via Terschelling) en € 15,5 miljoen voor het uitvoeren van projecten volgens een vijftal programmalijnen (via Ameland). De regionale financiering wordt gedaan door de provincies en de eilandgemeenten. Voor gemeente Ameland gaat het in totaal om een bedrag van € 1.937.500. Hier is een Reserve Projecten Waddeneilanden voor ingesteld. Inmiddels is door de eilandgemeenten 50% van deze cofinanciering overgemaakt aan de Regiokassier (gemeente Ameland), in 2027 wordt de overige 50% in rekening gebracht.

Samenwerkingsverband De Waddeneilanden is eindverantwoordelijk voor de Regio Deal.

Projecten Regio Deal en Quick Wins woningbouw

Vanuit de Regio Deal is tot nu toe voor € 2,78 miljoen aan middelen toegekend aan de gemeente Ameland, voor verschillende projecten.

Een substantieel deel (€ 1,51 miljoen) van de Regio Deal-middelen is ingezet voor de Quick wins. Het gaat hierbij om Fase 2 woningbouw GWA (€ 610.000), Ambla (€ 800.000) en Paasduinweg (€ 100.000). Met deze bijdragen wordt ingezet op versnelling van woningbouw en het vergroten van de beschikbaarheid van woningen op Ameland.

Daarnaast is € 1,27 miljoen aan Regio Deal-middelen toegekend voor projecten die bijdragen aan de inhoudelijke programmalijnen. Het gaat hierbij onder andere om herinrichting van De Vleijen (€ 275.000), Energierotonde Ballumerbocht (€ 700.000), zoetwaterbeheer (€ 225.000) en onderdelen van het accommodatiebeleid.

Daarnaast zijn er verschillende gezamenlijke samenwerkingsprojecten. Voorbeelden hiervan zijn het samenwerkingsproject zoetwaterbeheer, het onderzoek naar verbreding van het mbo-aanbod, grip op drinkwaterconsumptie en andere gezamenlijke ontwikkelprojecten.

Versterken strategische rol griffie

Door de doorontwikkeling van de griffie middels aanvullende ondersteuning vanuit de ambtelijke organisatie via een dienstverleningsovereenkomst ontstaat meer ruimte voor de strategische ondersteuning van de raad.

Openbare orde en veiligheid

Wat willen we bereiken?

Ameland is een gemeente waar iedereen zich prettig, veilig en beschermd voelt. Toezicht en handhaving is nodig voor een veilige en leefbare gemeente.

Op een toeristisch eiland als Ameland komen regelmatig veel mensen bij elkaar. Er zijn dan ook afspraken nodig over onder meer het gebruik van de soms beperkte ruimtes, het houden van evenementen, openingstijden het gebruik van voorzieningen en het terugdringen van (geluids-) overlast. Ook op het gebied van een aantal specifieke kwesties, bijvoorbeeld scheepvaart ten noorden van Ameland, ontwikkelingen rondom opvang vluchtelingen, ondermijning, blijft aandacht noodzakelijk.

Gelet op de eilandsituatie is het belangrijk dat de verschillende hulpdiensten in noodsituaties snel en gecoördineerd worden ingezet. Iedereen moet immers kunnen vertrouwen op adequate hulp bij ongelukken en calamiteiten.

Wat zijn we aan het doen?

Openbare orde en veiligheid

Voor openbare orde en veiligheid worden de gemeentelijke inzetplannen geactualiseerd en in het najaar wordt een grote multidisciplinaire oefening georganiseerd. Daarnaast worden de acties uit het uitvoeringsplan 2026 van het Integraal Veiligheidsbeleid gerealiseerd. Er wordt onder andere aandacht besteed aan drugscontroles, weerbaarheid, natuurbrandbestrijding en cyberveiligheid. De politiecijfers, de uitkomsten van de Veiligheidsmonitor en de actualiteiten van 2026 vormen de basis voor het jaarplan 2027, dat aan het einde van het jaar wordt opgesteld.

2.2 Programma 2 Sociaal Domein

De volgende activiteitengroepen vallen onder het programma sociaal domein:

- Algemene voorzieningen
- Sportevenementen
- Musea en culturele voorzieningen
- Maatschappelijke ondersteuning (Wmo)
- Jeugdwet
- Participatiewet

Voor de activiteitengroep ‘Sportevenementen’ zijn geen bijzondere ontwikkelingen te rapporteren, waardoor deze activiteitengroep niet nader wordt toegelicht in deze kadernota.

Algemene voorzieningen

Wat willen we bereiken?

Algemene voorzieningen zijn laagdrempelige (preventieve) voorzieningen die voor alle inwoners beschikbaar zijn. Bijvoorbeeld bibliotheekwerk, peuteropvang, (jeugd)gezondheidszorg, sportvoorzieningen, schuldhulpverlening, maatschappelijk werk, welzijns- en dorpshuiswerk en jongerenwerk. Hiermee kunnen (groepen) inwoners vanuit de eigen vraag laagdrempelig deelnemen aan en gebruik maken van gemeenschappelijke voorzieningen die ondersteunen bij maatschappelijke deelname, zelfredzaamheid en participatie op Ameland. Algemene voorzieningen zijn ‘voorliggend’ aan individuele, geïndiceerde, hulp/ondersteuning/zorg.

Wat zijn we aan het doen?

Bibliotheek

Met de verwachte wijziging (tweede helft 2026) van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) per 2027 wordt onder meer een wettelijke zorgplicht voor gemeenten voor de openbare bibliotheek ingevoerd (bibliotheekvoorziening op het eiland, samenwerking tussen bibliotheek en onderwijs, innovatie in netwerk regio Friesland Noord). Voor de extra verantwoordelijkheden en taken worden gemeenten vanaf 2027 via de algemene uitkering van het gemeentefonds financieel gecompenseerd. Voor Ameland bedraagt dit naar verwachting € 100.000 per jaar. In de regio Noord-Friesland werken de gemeenten en de Stichting Bibliotheken gezamenlijk aan beleid en een plan voor de uitvoering. Uitgangspunt is dat de extra inzet overeenkomt met de jaarlijkse extra inkomsten (€ 100.000).

Veld sportlocatie Hollum (amendement)

De gemeenteraad heeft meerdere moties, amendementen en raadsvragen behandeld over de toekomst van de sportvoorzieningen, waaronder het verzoek om onderzoek naar collectorvelden en het amendement waarbij € 600.000 is gereserveerd voor de realisatie van een kunst/grasveld of multifunctioneel veld in Hollum.

De uitvoering van het accommodatiebeleid is leidend. De daarin opgenomen ambities worden uitgewerkt tot concrete voorstellen. Deze zijn bepalend voor de inrichting van de omgeving en daarmee voor de sportvoorzieningen. Op basis daarvan wordt beoordeeld of en hoe de door de raad aangenomen moties en amendementen hierin kunnen worden ingepast en of aanvullend onderzoek noodzakelijk is.

Voorzieningencluster Hollum

Voor het voorzieningencluster Hollum (nabij Ambla) wordt ter uitvoering van het vastgestelde deel van het accommodatiebeleid een plan van aanpak opgesteld. Dit wordt, inclusief een voorbereidingskrediet (voor projectbegeleiding, ruimtelijke verkenning, opstellen plan en programma van eisen, etc.) in de tweede helft van 2026 aan de raad voorgelegd. Uitgangspunt is dat de inhoud en functionaliteit van de voorzieningen, inclusief de kansen/mogelijkheden voor samenwerking (zoals bijvoorbeeld tussen zorg en welzijnswerk), in dit gebied leidend zijn voor de fysieke realisatie (inhoud eerst, dan de ‘stenen’).

Professionalisering Welzijnswerk

Voor de uitvoering van welzijnswerk (laagdrempelige toegang algemene voorzieningen en gebiedsgericht werken (Gebiedsteam)) is de relatie met Stichting Sociaal Werk Ameland meer geprofessionaliseerd. In de afgelopen periode is de uitvoering van financieel advies (inwoners met betalingsproblemen e/o schulden) ondergebracht bij het team Sociaal Werk. Ook is met ondersteuning van P&O van de gemeente de wervingsprocedure voor een nieuwe directeur van de stichting door de RvT gerealiseerd.

Evaluatie subsidiebeleid

Gemeente Ameland verleent jaarlijks subsidies aan diverse instellingen, stichtingen en verenigingen op Ameland. Het plan is om in 2026 het subsidieproces te evalueren, inclusief de basis voor subsidieverlening (algemene subsidieverordening). Vanuit deze basis dienen alle subsidies te worden verleend. Veelal gebeurt dit op basis van onderliggende uitvoeringsregelingen (inhoudelijke verantwoordelijkheid ligt bij de diverse clusters/teams). Gelet op vertraging in het proces van het accommodatiebeleid (aan het gebruik van gemeentelijke accommodatie is subsidie gekoppeld) en het lopende proces van de coalitievorming is het streven de evaluatie in de eerste helft van 2027 af te ronden.

Wat gaan we aanvullend doen?

Preventief medewerker middelengebruik

Sinds een aantal jaren wordt vanuit Sociaal Werk Ameland laagdrempelig een preventief medewerker middelengebruik ingezet. Samen met het Gebiedsteam biedt deze medewerker in een zo vroeg mogelijk stadium ‘achter de voordeur’ ondersteuning en hulp bij verslavingsproblematiek (alcohol, drugs, gokken). Door deze preventieve aanpak worden inwoners eerder en (hopelijk) in een (nog) vroegtijdig stadium geholpen. De wens is de inzet vanaf 2027 structureel te maken en hiervoor de jaarlijkse structurele subsidie aan de Stichting SWA te verhogen met een bedrag van € 25.000. Tot heden werd de incidentele subsidie gedekt via de ‘SPUK IZA/GALA/AZWA’. Per 2027 verandert de opzet van deze SPUK en is de verwachting dat hiermee de subsidie voor de inzet van deze medewerker niet meer kan worden gedekt. Indien in 2027 blijkt dat dit toch mogelijk is, is er sprake van een ‘financiële meevaller’.

DVO gemeente Noardeast Fryslân

Gelet op benodigde expertise in relatie tot onze organisatieomvang is het nodig voor bepaalde zaken en processen gebruik te maken van externe deskundigen. Dat geldt ook voor de complexe inkoopprocedures in het Sociaal Domein/Wmo, toezichthoudende taken op kwaliteit van zorgaanbieders en specifieke advisering en vertegenwoordiging in overlegstructuren van Sociaal Domein Fryslân (SDF). Tot nu toe vond de externe ondersteuning via de gemeente Noardeast-Fryslân ad-hoc, op incidentele basis plaats. Gelet hierop en de gewenste regionale afstemming in Noordoost Friesland is een structurele oplossing wenselijk en is voor de ondersteuning bij de betreffende zaken en processen een concept DVO (Dienstverleningsovereenkomst) met de gemeente Noardeast-Fryslân opgesteld. Na duidelijkheid over de financiële impact van de uitvoering van de DVO (daaraan wordt nog gewerkt) is de DVO definitief en kan deze worden ondertekend. De verwachting is dat voor de uitvoering van de DVO vanaf 2027 jaarlijks een budget van € 20.000 nodig is.

Musea en culturele voorzieningen

Wat willen we bereiken?

Met de activiteitengroep musea en culturele voorzieningen streven we behoud en expositie van het specifieke eilander cultuurhistorisch erfgoed en natuurlijke waarden na. Stichting Amelander Musea (STAM) exploiteert een aantal musea in gebouwen die in erfpacht door de gemeente zijn overgedragen. Via de musea worden exposities gehouden, excursies en activiteiten georganiseerd en worden de eilander scholen betrokken. De Musea vormen een belangrijk onderdeel van het toeristische aanbod op het eiland. Onder het cultuurhistorisch erfgoed vallen ook historische kerken, begraafplaatsen en dergelijke. Daarnaast is de STAM nadrukkelijk betrokken bij onderzoeken en het behoud van de flora, fauna en de natuur op Ameland en biedt het mogelijkheden om inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt werk te bieden en ‘mee te laten doen’.

Wat zijn we aan het doen?

Kosten onderhoud

In de tweede helft van 2026 worden voor de gebouwen/musea, die de gemeente in erfpacht aan de STAM heeft overgedragen (Natuurcentrum, Maritiem museum, Sorgdragermuseum, Landbouw-Juttermuseum, Molens), de meerjarenonderhoudsplannen geactualiseerd. Op basis van de samenwerkingsafspraken en de erfpachtovereenkomst is de STAM voor deze gebouwen verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van het onderhoud. De STAM ontvangt hiervoor een bijdrage op basis van de meerjarenonderhoudsplannen. In de periode 2021-2026 (met voor subsidieverlening de meerjarenonderhoudsplannen uit 2020 als basis) was er sprake van een forse stijging van de onderhoudskosten. Hierdoor wordt verwacht dat vanaf 2027 de bijdrage voor onderhoud met circa € 40.000 per jaar verhoogd moet worden.

Maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Wat willen we bereiken?

Inwoners van Ameland, ook inwoners met beperkingen, kunnen zo lang mogelijk zelfstandig wonen en deelnemen aan de samenleving en sociale activiteiten. Wanneer inwoners in hun dagelijks functioneren problemen ervaren, biedt de gemeente via de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) hulp in de vorm van bijvoorbeeld woningaanpassingen, hulpmiddelen, vervoersvoorzieningen, begeleiding/dagopvang en huishoudelijk hulp.

Een belangrijk uitgangspunt hierbij is zelfredzaamheid, de toepassing van het eigen netwerk en het gebruik van algemene voorzieningen. Op het moment dat dit onvoldoende is, kunnen aanvullend individuele voorzieningen worden ingezet.

Wat zijn we aan het doen?

Begeleid en beschermd wonen

Op basis van de resultaten van de ontwerpfase wordt half 2026 in samenwerking met een externe deskundige en in overleg met betrokken eilander organisaties en betrokken eilanders gestart met de uitwerking van de geadviseerde ontwerpsuggesties. De kosten van de externe inhuur worden financieel gedekt via de afrekening (overschot) beschermd wonen van de centrumgemeente (Gemeente Leeuwarden).

Jeugdwet

Wat willen we bereiken?

Jongeren op Ameland groeien veilig en gezond op tot volwassenen. Voor het opgroeien en ontwikkelen van jongeren is een sterke samenleving nodig. De opvoeding vindt plaats binnen de gezinnen, het onderwijs en in de buurt. Wanneer door omstandigheden onvoldoende sprake is van een gezonde en veilige ontwikkeling, kan basishulp worden geboden via huisarts, jeugdgezondheidszorg, maatschappelijk werk, welzijnswerk, of het gebiedsteam. Wanneer deze lichte ondersteuning niet volstaat, wordt gespecialiseerde jeugdhulp ingezet.

Wat zijn we aan het doen?

Preventie/toezicht en handhaving vermindering alcohol en drugsgebruik jongeren

Vanaf medio 2024 is een gemeentelijk regisseur aanpak middelengebruik jongeren aangesteld. Onder regie van deze gemeentelijke regisseur en in samenwerking met Sociaal Werk Ameland, scholen, GGD/Jeugdgezondheidszorg, ouders, dorpshuizen, politie, Verslavingszorg en andere partijen, wordt deze aanpak in 2026 en verder ontwikkeld en uitgevoerd. Daarbij ligt het accent de komende periode onder meer op ‘ouderbetrokkenheid’. In 2026 wordt de aanpak ook geëvalueerd. De verwachting is dat de aanpak na 2026 wordt voortgezet. Voor de financiering van de genoemde zaken zijn in de begroting, via SPUKS van het Rijk (Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord, AZWA) voldoende financiële middelen beschikbaar.

Voorzieningen Jeugd

Los van de inzet van individuele, specialistische Jeugdhulp zet de gemeente aan de voorkant (preventief) nadrukkelijk in op jeugdvoorzieningen, zoals:

- Inzet jongerenwerk en -activiteiten door SWA (vaak in samenwerking met de BWS en andere organisaties op het eiland);
- Inzet voorschoolse educatie in de kinderopvang;
- Leesbevordering via de Bibliotheek in de kinderopvang en op de basisscholen;
- Uitvoering speelplaatsenbeleid (o.a. nieuwe pumptrackbaan en vernieuwing speeltoestellen);
- Beschikbaar stellen sportvoorzieningen en dorpshuizen;
- Subsidie aan sport- en cultuurverenigingen (met jeugdleden);
- Uitvoering project middelengebruik onder jongeren;
- Inzet Jeugdfonds sport en cultuur.

Hiermee wordt laagdrempelig 'meedoen' aan het positief opgroeien van de eilander jeugd gestimuleerd. Een groot deel van de jeugd maakt gebruik van de voorzieningen.

Participatiewet

Wat willen we bereiken?

Inwoners nemen naar hun mogelijkheden deel aan het arbeidsproces. Wanneer mensen niet zelfstandig in staat zijn om het wettelijk minimumloon te verdienen, biedt de gemeente via de Participatiewet ondersteuning. Bij voorkeur wordt getracht om inwoners, met begeleiding, regulier werk te bieden. Wanneer dit niet lukt, worden extra instrumenten ingezet. Inwoners die moeten rondkomen van een laag inkomen en niet in eigen onderhoud kunnen voorzien, kunnen financiële steun ontvangen in de vorm van bijvoorbeeld bijzondere bijstand, kwijtschelding van gemeentelijke belastingen, of andere minimaregelingen. Ter voorkoming van en begeleiding bij financiële problemen wordt financieel advies gegeven.

Wat zijn we aan het doen?

Individuele voorzieningen

Voor inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt wordt laagdrempelig de mogelijkheid geboden om met inzet van loonkostensubsidie en begeleiding het wettelijk minimumloon te verdienen en mee te doen in de samenleving. Deze aanpak levert goed maatwerk op. In deze dynamische omgeving is het nodig alert te blijven om vernieuwingen/verbeteringen aan te brengen. In de afgelopen periode is de samenwerking/afstemming met Gebiedsteam, jobcoach, en werkgevers op het eiland (waaronder de groenvoorziening van ons eigen cluster Buitendienst) meer gestructureerd.

Minimaregelingen

De bestaande (gemeentelijke) minimaregelingen zijn in 2025 geïnventariseerd. Op basis hiervan zijn begin 2026 opties voor het actualiseren en aanvullen van de regelingen uitgewerkt. Het streven is om in 2026 de toekomstige minimaregelingen te bepalen. Vanaf 2027 kan dan met de uitvoering worden gestart. Via de website en andere communicatiemiddelen worden inwoners actief geïnformeerd over de toepassing van de (nieuwe) minimaregelingen. Naar verwachting neemt het gebruik in de toekomst toe. Vanaf 2026 is in de begroting voor de uitvoering van minimaregelingen structureel al een extra bedrag van € 20.000 opgenomen.

2.3 Programma 3 Onderwijs

De volgende activiteitengroepen vallen onder het programma onderwijs:

- Openbaar primair en voortgezet onderwijs
- Lokaal onderwijsbeleid

Openbaar primair en voortgezet onderwijs

Wat willen we bereiken?

De gemeente wil onderwijs faciliteren. Dit gebeurt onder andere door professionele ondersteuning van het openbaar voortgezet onderwijs. Ook zal de gemeente haar nieuwe rol vormgeven ten aanzien van het openbaar basisonderwijs, voortkomend uit de bestuurlijke verzelfstandiging en de bestuurlijke fusie.

De kwaliteit van het onderwijs heeft grote invloed op de toekomst van onze jeugd. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt op basis van de wettelijke taak bij verschillende stakeholders: de schoolbesturen, de ouders, de leerlingen, en de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.

Wat zijn we aan het doen?

Begroting BWS

Over 2024 en 2025 heeft de BWS een fors en oplopend nadelig financieel exploitatieresultaat gerealiseerd. Bij doorrekening van de door de school aangeleverde begroting voor de periode 2026 -2029 bleek een structureel exploitatietekort voor alle jaren. Dat is de reden waarom er nu nog geen nieuwe begroting ter besluitvorming is aangeboden.

Het schoolbestuur neemt wat meer tijd om via een zorgvuldig proces in overleg met de school te komen tot een goede, realistische en zo mogelijk, op termijn, sluitende meerjarenbegroting. Het resultaat moet een begroting zijn, waarbij uiteindelijk bovenmatig eigen vermogen wordt afgebouwd naar aanvaardbare proporties en waarbij anderzijds een solide financiële basis wordt behouden. De verwachting is dat in het 2^{e} halfjaar van 2026 een meerjarenbegroting voor besluitvorming kan worden aangeboden.

Bestuurlijke verzelfstandiging openbaar basisonderwijs West Ameland

Het openbaar basisonderwijs op Ameland is per 1 januari 2025 gefuseerd met het protestants-christelijk basisonderwijs op Ameland. De stichting samenwerkingsbestuur houdt drie basisscholen in stand. Door de bestuurlijke verzelfstandiging van het openbaar basisonderwijs zijn de begroting en de jaarrekening hiervoor aangepast. Dit betekent dat ongeveer € 900.000 aan baten en lasten is gecorrigeerd. De gemeente geeft invulling aan de gewijzigde rol ten aanzien van het openbaar basisonderwijs.

Toezicht en Governance BWS

Een punt van aandacht voor het college, het schoolbestuur, is de Governance (bestuur, processen, toezicht etc.) van de BWS.

De vraag die daarbij beantwoord moet worden is welke bestuursvorm en welke structuur het meest geschikt is om op de lange termijn kwalitatief goed voortgezet onderwijs op het eiland te waarborgen. In 2026 huren we, vanuit het schoolbudget, externe expertise in als het gaat om dit vraagstuk.

Door de externe begeleider zijn en worden gesprekken gevoerd met alle betrokkenen, wordt onderzoek gedaan en een advies gegeven over de gewenste Governance van de BWS. Het maken van een stappenplan maakt eveneens onderdeel uit van de opdracht.

Lokaal onderwijsbeleid

Wat willen we bereiken?

De eilander jeugd mogelijkheden bieden zich te ontplooien tot zelfstandige burgers, zodat ze in sociaaleconomisch en maatschappelijk opzicht op een goede wijze in de samenleving kunnen functioneren.

Wat zijn we aan het doen?

Onderwijshuisvesting

De onderwijshuisvesting in onze gemeente is betrokken bij en onderdeel van het accommodatiebeleid. Eind 2025 is het beleid vastgesteld en is voor een deel van de schoolgebouwen een toekomstperspectief vastgesteld. Dat gaat over het onderwijs binnen voorzieningencluster Hollum, de school in Ballum en de BWS in Nes.

Onder andere voor het basisonderwijs en de peuter- en kinderopvang in Nes en Buren is een visie en participatieproces doorlopen. Medio 2026 is het eindverslag van dat proces opgeleverd. Op basis van de resultaten van dat proces zal ook voor deze gebouwen een perspectief en een advies voor het college en de raad worden voorbereid.

Leerlingenprognoses

Eind 2025 zijn nieuwe leerlingenprognoses opgesteld voor het basis- en voortgezet onderwijs. Deze prognoses worden gebruikt voor het lokaal onderwijsbeleid en zijn ook beschikbaar gesteld aan de directies en schoolbesturen van de scholen op Ameland. We implementeren de prognoses in 2026 en zullen over een aantal jaren nieuwe prognoses laten opstellen.

Leerplichtambtenaar

Iedere gemeente is verplicht via de aanwijzing van één of meer leerplichtambtenaren toezicht te houden op de leerplichtwet. Gegeven de schaal van de gemeente Ameland betreft het een functie voor één persoon.

Aan het ambt van leerplichtambtenaar worden nieuwe en strengere eisen gesteld, zoals permanente educatie en het hebben en onderhouden van de BOA bevoegdheid. Geconcludeerd is dat de noodzakelijke kwaliteit en de continuïteit onvoldoende gewaarborgd kan worden met een leerplichtambtenaar in dienst van de gemeente Ameland.

We hebben regionale aansluiting gezocht en zijn een dienstverleningsovereenkomst aangegaan met de gemeente Leeuwarden voor deze functie. We implementeren deze dienstverleningsovereenkomst in overleg met betrokken partijen.

2.4 Programma 4 Fysieke leefomgeving

Fysieke leefomgeving is een belangrijk factor voor goed wonen, werken en recreëren op Ameland. In dit programma komen de volgende activiteitengroepen aan bod:

- Infrastructuur
- Openbare Ruimte
- Afval en milieu
- Ruimtelijke ordening

Infrastructuur

Wat willen we bereiken?

Gemeente Ameland is als eigenaar of (mede)beheerder verantwoordelijk voor de kwaliteit en staat van onderhoud van veel onderdelen in de openbare ruimte. Voor de gemeentelijke infrastructuur zijn de onderhoudsniveaus inmiddels vastgelegd in actuele beheerplannen (wegen, havens en gebouwen). De werkzaamheden worden plan- en projectmatig uitgevoerd. Naast de werkzaamheden uit de plannen of projecten worden meldingen van bewoners behandeld (de zogenaamde MOR-meldingen). Periodiek worden plannen geactualiseerd of nieuw opgesteld, op dit moment voor riolering. Verkeer & Vervoer valt ook onder Infrastructuur. De inzet op de veerverbinding krijgt continu aandacht.

Wat zijn we aan het doen?

Programma Water & Riolering en Integraal Waterplan

In 2026 is gestart met het opstellen van een Programma Water en Riolering (PWR). Binnen dit programma wordt inzicht verkregen in het functioneren van het gemeentelijke waterbeheer. Deze inzichten vormen de basis voor de actualisatie van het water- en rioleringsstelsel en het opstellen van een uitvoeringsprogramma voor de komende jaren.

Parallel hieraan wordt gewerkt aan een Integraal Waterplan (IWP). In dit plan worden de verschillende belangen, ontwikkelingen en opgaven rondom water in samenhang beschouwd. Daarbij wordt gekeken naar thema's als natuur, landbouw, wonen, recreatie, klimaatadaptatie en drinkwatervoorziening. Het IWP wordt geïnitieerd en gefinancierd door de provincie en opgesteld in samenwerking met betrokken partijen. De uitkomsten van het plan bieden een belangrijke basis voor toekomstige beleidskeuzes en maatregelen binnen de gemeente.

Met beide trajecten wordt gewerkt aan een toekomstbestendig watersysteem en een zorgvuldige afweging van de verschillende belangen die samenkomen in de fysieke leefomgeving van Ameland.

Veerverbinding

MIRT-verkenning
De strategische inzet voor de veerverbinding wordt voortgezet. Mede dankzij inzet van de gemeente heeft de minister van I&W het startbesluit van de MIRT-verkenning voor de vaarroute genomen. De gemeente participeert ambtelijk en bestuurlijk in deze verkenning, vergelijkbaar met de Verkenning Bereikbaarheid Ameland.

Veerconcessie
De aanbesteding van de nieuwe veerconcessie is in voorbereiding. De gemeente levert intensieve bijdragen op ambtelijk, bestuurlijk en (waar nodig) politiek niveau. Deze werkzaamheden worden uitgevoerd in samenwerking met de andere Waddengemeenten.

Onderhoud havens

De huidige loswal verkeert in een dusdanige staat dat groot onderhoud niet leidt tot een duurzame kwaliteitsverbetering. Om veiligheidsredenen is de loswal afgesloten en niet langer in gebruik. Het college zal de raad een voorstel voorleggen over de toekomstige inrichting van de loswal, waarbij een keuze wordt gemaakt tussen vernieuwing of verwijdering. Bij de afweging spelen de huidige MIRT-verkenning en enkele onderzoeken vanuit de Regiodeal een rol.

Onderzoek parkeren omgeving veerdam

Het voornemen was om begin 2026 een voorstel te presenteren voor een aanpassing van het (fiets)parkeren op de veerdam. In aanloop daarnaartoe is binnen de randvoorwaarden van de kadernota gewerkt aan een beperkte aanpassing van de huidige inrichting. Met deze aanpassing zou een uitstapstrook kunnen worden gerealiseerd en meer ruimte ontstaan voor het stallen van fietsen. Tijdens een inloopavond zijn op deze voorgenomen aanpassingen reacties opgehaald.

Uit die reacties kwam vooral naar voren dat met deze beperkte aanpassing het structurele tekort aan met name het 24-uur parkeren niet wordt opgelost. Daarnaast zijn aandachtspunten benoemd op het gebied van verkeersveiligheid, zoals de veiligheid van in- en uitritten, de voorrangssituatie en het buiten de parkeervakken parkeren van busjes. Om deze reacties zorgvuldig te kunnen meewegen, is meer tijd nodig om te beoordelen of een grotere aanpassing van de inrichting mogelijk is.

Vervoersvisie

In navolging van de in 2023 vastgestelde Vervoersvisie zijn in september 2024 de beheer- en onderhoudsplannen voor wegen en havens door de gemeenteraad vastgesteld. Volgens de oorspronkelijke planning zou in het najaar van 2024 worden gestart met de uitwerking van het beleidsplan Parkeren. Vanwege aanhoudende moeilijkheden bij het vinden van een civieltechnische medewerker, heeft deze planning vertraging opgelopen. Op basis van voortschrijdend inzicht is een meer generieke functie van beleidsmedewerker openbare ruimte gecreëerd. Deze inmiddels aanwezige functionaris voert de regie op beleidsmatige processen binnen dit domein. Er is inmiddels gestart met het beleidsplan en de verwachting is dat dit in de loop van 2027 ter besluitvorming wordt aangeboden.

In lijn met de ambities uit de Vervoersvisie is er een voorstel voorgelegd aan de stuurgroep van de Regio Deal om onderzoek te doen naar de (juridische) mogelijkheden en effecten van autoreductie en het scheiden van personen- en vrachtvervoer. Er is inmiddels goedkeuring en de aanbesteding is opgestart. De planning is dat er in de zomer wordt gestart met de onderzoeken en dat ze in het najaar van 2026 zijn afgerond.

Ambities beeldkwaliteit en verkeersveiligheid wegen

Naast het reguliere wegonderhoud wordt ingezet op aanvullende kwaliteitsverbeteringen die gecombineerd kunnen worden met planmatig onderhoud. Voor het realiseren van een uniform straatbeeld in de dorpskernen is in de Kadernota 2024 een investeringskrediet van € 1.450.000 beschikbaar gesteld. Van het totale krediet is nog € 880.000 beschikbaar. De uitvoering wordt afgestemd op het nieuwe Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) en de meerjarige onderhoudsplanning wegen.

Voor de verbreding van de fietspaden langs de Verbindingsweg en Veerweg is in de Kadernota 2024 een investeringskrediet van € 900.000 beschikbaar gesteld, waarvan € 100.000 voor de voorbereiding in 2026. Uit verkeersonderzoek blijkt dat verbreding van het volledige fietspad langs de Verbindingsweg alleen mogelijk is na grondverwerving. De technische, ruimtelijke en financiële haalbaarheid wordt nader onderzocht, waarbij ook alternatieve uitvoeringsvarianten worden betrokken. De raad wordt hierover op een later moment geïnformeerd.

De investeringen zijn in de Kadernota 2024 opgenomen met dekking vanuit de Reserve Projecten. Op basis van de wet- en regelgeving van het Besluit begroten en verantwoorden (BBV) dienen deze investeringen echter te worden geactiveerd. In deze Kadernota zijn de investeringen daarom geactiveerd en zijn de kapitaallasten verwerkt in de meerjarenbegroting. Hierdoor vindt geen onttrekking aan de Reserve Projecten meer plaats voor deze projecten.

Wat gaan we aanvullend doen?

Pilot betonnen prefab platen Galgeslootpad (90.000)
Een deel van het Galgeslootpad is overgenomen van Wetterskip Fryslân. Dit deel is niet opgenomen in het wegenbeheerplan en er is momenteel geen krediet gereserveerd voor het herstel van het fietspad, dat slecht is. Vooruitlopend op het mogelijk verharden van meer fietspaden op Ameland, zouden prefab betonplaten een alternatief kunnen zijn voor een mobiele betoncentrale ter plaatse. Het overige deel van het Galgeslootpad is van Staatsbosbeheer.

Extra krediet Pietje Miedenweg (85.000)
De Pietje Miedenweg is een relatief smalle weg die wordt gebruikt door landbouwverkeer, auto’s en fietsers. Door deze gemengde verkeersstromen worden de bermen regelmatig kapot gereden en ontstaan onveilige situaties.

Om de verkeersveiligheid en het gezamenlijke gebruik van de weg door zwaar verkeer, auto’s en fietsers te verbeteren, worden de bermen verbreed met grasstenen. Deze speciale grasstenen zorgen voor een stevigere bermconstructie en dragen tegelijkertijd bij aan verkeersremming, doordat automobilisten snelheid minderen wanneer zij over de grasstenen rijden. Hierdoor wordt zowel de veiligheid als de kwaliteit van de berm verbeterd.

Onderzoek mogelijke aanpassing strandwegen + Oranjeweg (125.000)

De strandtoegangen van Ameland vormen belangrijke schakels tussen de dorpen en het strand en worden jaarlijks intensief gebruikt door bewoners, recreanten en bezoekers. Voor de Strandwegen van Nes en Buren ligt de komende jaren een aanzienlijke onderhoudsopgave. Tegelijkertijd worden op deze locaties verkeerskundige knelpunten ervaren, waarbij de huidige inrichting niet altijd aansluit bij het toenemende gebruik door voetgangers, fietsers en gemotoriseerd verkeer.

Ook bij de de Oranjeweg nabij de vuurtoren, doen zich vraagstukken voor op het gebied van verkeersveiligheid, gebruik en inrichting. Daarnaast is het wenselijk om inzicht te krijgen in de huidige en toekomstige situatie van de Strandweg in Ballum. Dit biedt de mogelijkheid om de strandtoegangen van Ameland in samenhang te beschouwen en te beoordelen welke maatregelen nodig zijn om deze locaties duurzaam, veilig en toekomstbestendig in te richten.

Voorgesteld wordt een voorbereidingskrediet van €125.000 beschikbaar te stellen voor een integraal onderzoek naar de strandtoegangen van Nes, Buren, Hollum en Ballum. Hierbij worden de verkeerskundige knelpunten, mogelijke inrichtingsvarianten, ruimtelijke kwaliteit, recreatieve functie en de financiële consequenties in beeld gebracht. Op basis van deze verkenning wordt een voorkeursvariant uitgewerkt die ter besluitvorming aan de raad kan worden voorgelegd.

De totale kosten zijn voorlopig geraamd op circa €5.000.000. Het gaat om een globale raming op basis van m2 verharding. Uit het definitieve ontwerp volgt een gedetailleerde raming, waarbij (zo nodig) een krediet zal worden gevraagd.

Voorbereidingskrediet versterking historisch straatbeeld Hollum Zuid gekoppeld aan rioolvervanging (100.000)

De noodzakelijke rioolwerkzaamheden in Hollum Zuid bieden meer dan alleen een technische oplossing; zij vormen tevens een kans om de openbare ruimte integraal te verbeteren binnen het programma revitalisatie/reconstructie 2.0 voor dorpen en wijken. Hollum Zuid, grotendeels gelegen binnen beschermd dorpsgezicht, biedt daarbij kansen om het historische straatbeeld te versterken door het toepassen van eenduidige verharding, uniforme inritten en het behoud van open bermen, waarmee bermparkeren wordt voorkomen. Ook kan de visafslag bij de kerk in oude staat worden hersteld, passend bij het historische karakter van het dorp. Om de parkeerdruk op te vangen en bermparkeren daadwerkelijk tegen te gaan, is het daarnaast noodzakelijk parkeerplaats Oosterlaan te herinrichten en waar mogelijk te vergroten, evenals het toevoegen van voldoende fietsopstelplaatsen.

Voorgesteld wordt een voorbereidingskrediet van €100.000 beschikbaar te stellen voor om mogelijke inrichtingsvarianten, ruimtelijke kwaliteit en de financiële consequenties in beeld te brengen. Op basis van deze verkenning wordt een voorkeursvariant uitgewerkt die ter besluitvorming aan de raad kan worden voorgelegd.

Openbare Ruimte

Wat willen we bereiken?

Goed beheer van openbare ruimte en aanwezige gemeentelijke voorzieningen heeft de blijvende aandacht. Verbeteren van de beeldkwaliteit van onder andere beschermde dorpsgezichten nemen we mee. Gemeente Ameland is verantwoordelijk voor het beheer van grote delen van de openbare ruimte op het eiland. Variërend van groen in de dorpen en speeltoestellen over het hele eiland, tot strandovergangen en recreatiegebieden zoals De Aanleg en De Vleijen.

Op het gebied van de natuur worden de meeste taken uitgevoerd door andere overheidsorganisaties en terrein beherende organisaties. Samenwerking en afstemming over het beheer met deze instanties vraagt een meer planmatige benadering. Onderwerpen als verantwoord recreatief gebruik, bescherming, onderhoud en herstel zijn daarbij belangrijke items.

Wat zijn we aan het doen?

Waterkwaliteit De Vleijen

In 2024 is gestart met de voorbereiding van maatregelen ter verbetering van de waterkwaliteit in De Vleijen. Uit onderzoek blijkt dat het te baggeren slib niet verontreinigd is en dat de hoeveelheid bekend is. De aanbesteding voor het baggeren en de aanleg van een helofytenfilter is in voorbereiding. Voor de uitvoering is in 2025 op basis van eerdere besluitvorming nog een bedrag van € 190.000 beschikbaar.

Het project heeft even stilgelegen doordat het baggerwerk meer voorbereidingen vroeg dan vooraf was voorzien. De verwachting was dat het baggeren dit najaar zou worden uitgevoerd. Er is echter een stuk grond nodig van minimaal 2 hectare waarop 2 jaar lang de bagger gestort kan worden. Vooralsnog is het niet gelukt om een grondeigenaar te vinden die hier aan mee wil werken.

Inrichting en voorzieningen Vleijen

Voor De Vleijen is een integraal plan ontwikkeld met alternatieven voor vervanging van speeltoestellen en gebiedsinrichting. Voor de meest optimale variant is op basis van eerdere besluitvorming een investering van € 1.000.000 in de Kadernota 2025 opgenomen. Er is bovendien een bijdrage bij de Regio Deal van € 275.000,- ontvangen.

Voor de voorbereiding is een bedrag van € 120.000 beschikbaar gesteld, nodig voor ontwerp- en engineeringkosten, vergunningsprocedures en aanbestedingsvoorbereiding. Dit bedrag wordt in 2026 besteed, vooruitlopend op een concreet kredietvoorstel voor de totale uitvoering van het in ontwikkeling zijnde totaalplan.

LIOR (Leidraad Inrichting Openbare Ruimte)

De ontwikkeling van een leidraad voor de inrichting van de openbare ruimte beoogt efficiëntere besluitvorming over materiaal- en inrichtingskeuzes. Het ontbreken van standaarden leidt tot tijdverlies (en discussies met beslissers en belanghebbenden) bij de realisatie van plannen. Voor het opstellen van de LIOR is in 2025 een budget van € 24.000 beschikbaar gesteld. Dit budget is bij slotwijziging 2025 doorgeschoven. Het voornemen is om in 2026 daadwerkelijk te starten met het laten opstellen van de LIOR.

Wat gaan we aanvullend doen?

B-speellocaties (225.000)
Per dorp is er in de visie Spelen op Ameland een locatie benoemd die ingericht dient te worden als B-locatie. Dit houdt in dat er speel- of sport toestellen toegevoegd moeten worden. Dit wordt uitgevoerd in de stijl van de visie en bij natuurlijke vervangingsmomenten worden ook de bestaande toestellen vervangen op deze wijze.

Opstellen beheerplan openbare ruimte (35.000)
Het realiseren van een beheerplan voor de openbare ruimte. Er is een gedateerd plan recreatieve voorzieningen, waar niet alle objecten in staan vermeld. Zo zijn kunstwerken, abri’s en de pumptrackbaan nog nergens vermeld.

Vervanging tunnels golfbaan (217.800)
Er is geconstateerd dat de keerwanden van de fietstunnels op de golfbaan verrot zijn. De tunnels zijn in 1993 aangelegd en zijn niet in een beheerplan gekomen. De gevaarlijke situatie die is ontstaan, is tijdelijk verholpen met ondersteuning, maar dient vervangen te worden. Dit was eerder onjuist opgenomen in het jaarplan wegen, maar wordt op deze wijze correct verwerkt, zoals beoogd in de aangenomen raadsmotie (ingediend door CDA).

Extra krediet Oosterhiemweg + parkeerplaatsen Pumptrackbaan (95.000)

Om een uniform straatbeeld te realiseren dat aansluit bij de inrichting van de overige campinggebieden, wordt een gedeelte van de Oosterhiemweg heringericht met Frieslandmix-verharding. Het bestaande asfalt, dat aan vervanging toe is, wordt daarbij verwijderd en vervangen door bestrating die beter past bij de gewenste uitstraling van het gebied. Daarnaast wordt aan de westzijde van de pumptrackbaan een nieuwe entree met parkeervoorzieningen aangelegd in grasstenen. Hiermee wordt voorzien in extra parkeergelegenheid, passend bij de groene en recreatieve uitstraling van deze locatie.

Afval en milieu

Wat willen we bereiken?

Bij de afvalinzameling willen we streven naar een adequate duurzame inzameling en verwerking. Hierbij is veel aandacht voor (plastic) zwerfvuil. Via de Regio Deal wordt hier aandacht aan gegeven (project in voorbereiding) met een samenwerkingsaanpak.

Wat zijn we aan het doen?

Beheer- en onderhoudsplan afvalinzameling & reiniging

Voor een toekomstbestendige en efficiënte uitvoering van de afvalinzameling en reiniging is het van belang om te beschikken over een integraal beheer- en onderhoudsplan. Met dit plan wordt ingezet op een structurele aanpak van het onderhoud en de (tijdige) vervanging van inzamelvoorzieningen, zoals ondergrondse containers en verzamelplaatsen.

Het plan draagt bij aan een verbeterde voorspelbaarheid van zowel de kosten als de benodigde werkzaamheden in de uitvoering. Dit maakt het mogelijk om beter te plannen, storingen en klachten te verminderen en gerichter te sturen op duurzaamheid en kwaliteit in de openbare ruimte.

Voor de planontwikkeling wordt een bedrag van € 35.000 gevraagd. Dit is nodig voor het opstellen van het plan, het in kaart brengen van de huidige voorzieningen, het analyseren van de onderhoudsbehoefte en het opzetten van een realistisch uitvoeringsprogramma voor de komende jaren. De inzet wordt verdeeld over 2026 en 2027.

Ruimtelijke ordening

Wat willen we bereiken?

We willen een veilige, gezonde en leefbare gemeente waarin wonen, werken en leven goed is geregeld. Voldoende woningen voor de verschillende doelgroepen, bedrijven afgestemd op de omgeving en de vraag naar producten, en een leefomgeving waar het goed vertoeven is. De omgevingsvisie, het omgevingsplan, vergunningen en het toezicht daarop zijn belangrijke instrumenten om te komen tot een veilige, gezonde en leefbare gemeente. Gestreefd wordt naar een goede toepassing van beleid en regelgeving.

Wat zijn we aan het doen?

Kader omgevingskwaliteit

Omgevingskwaliteit is een term die nieuw is onder de omgevingswet. Het gaat over de integrale kwaliteit van de ruimte. Dat is een abstract begrip, dat we zelf concreet moeten maken. Dat gebeurt al in de (concept) omgevingsvisie en moet in het omgevingsplan een vervolg krijgen. Dat doen we onder andere door het uitwerken een kader voor omgevingskwaliteit, wat de opvolger gaat zijn van de welstandsnota. In de loop van 2026 en in 2027 gaan we hiermee aan de slag. Hierbij nemen we onder andere de input en bouwstenen van Hûs en Hiem en VNG mee.

Omgevingsplan

Het omgevingsplan is de vervanging van wat tot 2024 bestemmingsplannen heette. Een andere naam, maar ook een andere systematiek. Op dit moment hebben we een tijdelijk omgevingsplan. Dat betekent dat alle bestemmingplannen in de oude vorm nu onderdeel zijn het van het omgevingsplan. Voor 2032 moeten al deze bestemmingsplannen omgezet zijn naar de systematiek van het omgevingsplan. In dat proces geven we deze plannen ook een update en uniformeren we ze (verder).

Op dit moment gebeurt dat met het deel van het omgevingsplan dat over het dorp Hollum gaat. We noemen dat voor het gemak deelomgevingsplan Hollum. We hopen dat later dit jaar in ontwerp aan de gemeenteraad voor te leggen. Daarna kunnen we verder werken aan andere delen. De planning is dat dan eerst de recreatieterreinen van Ballum en Nes opgepakt worden.

In dit kader zijn ook de eerste voorbereidingen gestart met betrekking tot de actualisatie van de beheerverordening Waddenzee en Noordzee. Dit resulteert in een deel-omgevingsplan Waddenzee en Noordzee. Actualisatie gebeurt in samenwerking met alle aangrenzende gemeenten van het Waddengebied.

Omgevingsvisie

De omgevingsvisie is de gemeentelijke visie op de fysieke leefomgeving, die de gemeenteraad moet vaststellen. De visie beoogt vast te leggen hoe we ervoor zorgen dat we ook in de toekomst een leefomgeving hebben die bijdraagt aan de leefbaarheid. Over het proces van de visie zijn raads- en commissieleden in een themabijeenkomst op 18 mei geïnformeerd. In september hopen we het ontwerp aan de gemeenteraad voor te kunnen leggen.

Wat gaan we aanvullend doen?

Verhoging subsidieplafond subsidie Dorpsvernieuwing (€ 74.000 per jaar)
Op Ameland kennen we veel panden met bijzondere en beschermingswaardige kenmerken. Dat beschermen kan onder andere door het pand in het omgevingsplan aan te duiden als karakteristiek, of door het aan te wijzen als gemeentelijke monument. Het afgelopen jaar is (verder) gewerkt aan de actualisatie van de lijst met (potentiële) karakteristieke panden en gemeentelijke monumenten. Het is de intentie van het college om meer panden op Ameland die bescherming te geven. Voor een eigenaar kan die bescherming extra kosten opleveren. De subsidie Dorpsvernieuwing is (onder andere) daarvoor bedoeld. We willen die regeling een update geven, om er zo zeker van te zijn dat eigenaren van panden die we (in overleg) aanwijzen, aanspraak kunnen maken op die subsidie.

Daarmee zal het aantal panden dat aanspraak kan maken op die subsidie aanzienlijk toenemen. Daarom is een verhoging van het subsidieplafond noodzakelijk. Op dit moment bedraagt die € 26.000 (per jaar); dit willen we ophogen naar € 100.000.

Formatie voor handhavingsjurist (€ 96.676 + jaarlijkse indexering)
Om op een goede manier uitvoering te geven aan ons VTH beleid en het VTH jaarprogramma is toezicht en handhaving van belang. Het team voor toezicht en handhaving is op dit moment stabiel en compleet met 3 fte. Er zijn twee toezichthouders en één ondersteunend. Ondanks het aanscherpen van de prioritering lukt het niet altijd om efficiënt (genoeg) te werken. Er zijn dagelijks vragen en geen casus is gelijk. Dit zorgt ervoor dat dossiers soms een lange doorlooptijd kennen en we minder zaken kunnen oppakken dan we zouden willen. Om ervoor te zorgen dat de toezichthouders daadwerkelijk naar buiten kunnen om toezicht te houden, is het wenselijk een handhavingsjurist toe te voegen aan dit team. Deze jurist kan de voorkomende vraagstukken uitzoeken en beantwoorden, meedenken over een juiste aanpak voor een bepaalde casus, juridisch correcte brieven schrijven en overleg voeren met andere toezichthoudende instanties zoals de FUMO. Deze handhavingsjurist ontlast bovendien het team juridische zaken door de dagelijkse zaken op te pakken. Team juridische zaken blijft beschikbaar voor ingewikkelde casussen en procesvertegenwoordiging.

DVO voor BOA samenwerking met gemeenten (€ 50.000 per jaar)
We hebben ervaring met de inhuur van boa’s via een detacheringsbureau. Deze ervaringen zijn niet (altijd) positief. Na een recent faillissement hebben we besloten een samenwerking te verkennen met een andere gemeente in plaats van een nieuwe aanbesteding te doen. We voeren, ook namens de andere Waddeneilanden Schiermonnikoog en Terschelling, gesprekken met de gemeenten Leeuwarden en Noardeast Fryslân. Het doel is een ‘waddenpoule’ van boa’s waarbij we via een dienstverleningsovereenkomst deze boa’s inzetten. De uitlenende gemeente zorgt dan voor de vereiste opleiding en uitrusting. Omdat een andere gemeente waarschijnlijk duurder is dan via een detacheringsbureau is er extra budget nodig. Ondertussen wisselen we ervaringen uit en houden we de ontwikkelingen ten aanzien van het nieuwe boa-bestel in de gaten via netwerkbijeenkomsten met andere Friese gemeenten.

2.5 Programma 5 Economie

De volgende activiteitengroepen vallen onder het programma economie:

- Toerisme
- Overige sectoren

Toerisme

Wat willen we bereiken?

In lijn met het toerismebeleid streven we naar een vitale toeristische sector, die via zowel economie als maatschappij de leefbaarheid van het eiland bewerkstelligt (en daar dus niet ten koste van gaat). We streven daarvoor niet naar meer (maar ook niet minder), maar wel naar beter. Dat vraagt een constante (duurzame) ontwikkeling, om aan te blijven sluiten bij wensen van de Amelander gasten.

Wat zijn we aan het doen?

Uitvoering toerismebeleid

De uitvoering van het toerismebeleid is een doorgaand proces en staat niet op zichzelf. Het toerismebeleid kent raakvlakken met vele andere terreinen, zoals vervoer, evenementen, horeca- en detailhandel en (personeels-) huisvesting (zie hieronder en andere programma's). Aan al deze dingen wordt gewerkt. Daarnaast worden binnen de bestaande capaciteit telkens prioriteiten gesteld om zo stap voor stap van meer naar beter te gaan.

We zijn bezig met een eerste evaluatie van het toerismebeleid. Het doel daarvan is om te inventariseren hoe de uitvoering ervoor staat en waar we de komende jaren de focus opleggen. We verwachten dit in de tweede helft van dit jaar met u te kunnen delen.

In navolging van de inventarisatie van resterende bouwruimte bij verblijfsrecreatiebestemmingen, wordt in de omgevingsvisie aandacht aan die bouwruimte besteed. Na vaststelling van de omgevingsvisie, wordt dit verder uitgewerkt in een concreet plan.

Wat gaan we aanvullend doen?

Onderzoek certificering duurzaam toerisme (€ 25.000)
We laten al langere tijd de duurzaamheid van ons toerisme beoordelen door Green Destinations. Daaruit komt elke 2 jaar een rapport met aanbevelingen voor verbeteringen (zie ook informatiebrief van 12 mei met de titel Vernieuwing award duurzaam toerisme). Eerdere aanbevelingen zijn niet integraal planmatig opgepakt. Dat past in onze ogen niet bij de ambities die we hebben op het gebied van duurzaamheid en duurzaam toerisme. En bij de voorbeeldrol die we op dat gebied ook hebben naar de samenleving. Daarom willen we bekijken of we hiermee aan de slag kunnen. Voordat we dat doen willen we eerst onderzoeken of de certificering van Green Destinations hiervoor de beste methode is en wat ervoor nodig is om hiermee aan de slag te gaan. Dat onderzoek kunnen we niet zelf doen en moeten we daarom uitbesteden.

Overige sectoren

Wat willen we bereiken?

Behoud en ondersteuning van bestaande brede economische activiteiten op Ameland en ondersteuning en stimulans voor de ontwikkeling van nieuwe activiteiten.

Wat zijn we aan het doen?

Landbouw/natuur

De gemeente is betrokken bij verschillende processen en gesprekken over landbouw en natuur. In al deze gesprekken wordt in ieder geval ingezet op het behoud van een vitale duurzame landbouwsector enerzijds en cultuurhistorisch duurzaam medegebruik anderzijds.

Zo vragen we bij processen als Beleidskader Natuur Waddenzee en de herziening van de Natura 2000-beheerplannen nadrukkelijk aandacht voor de noodzaak tot behoud van de leefbaarheid op Ameland. Dan gaat het in het bijzonder om bereikbaarheid en om het behoud van de (de lijst van) historisch (mede)gebruik van de natuur.

Op het gebied van landbouw loopt op initiatief van de provincie Friesland het integraal gebiedsproces nog steeds. Op dit moment worden geen financiële consequenties voorzien. Wij zullen u op de hoogte houden van de ontwikkeling van het gebiedsproces.

In de omgevingsvisie komen bovenstaande onderwerpen ook terug. De uitkomsten uit het gebiedsproces moeten in het omgevingsplan (deelplan buitengebied) worden verwerkt.

Stimuleringsfonds Regio Deal

Binnen de Regio Deal is er sprake van een stimuleringsfonds. Begin dit jaar is dat opengesteld voor ondernemers en verenigingen. De bedoeling is dat deze groepen hierdoor ondersteund kunnen worden bij plannen die passen bij de doelstellingen van de Regio Deal op het gebied van economie, duurzame energie en circulariteit. Dit is de verantwoordelijkheid van het Waddenkantoor, die begin dit jaar ook op het eiland geweest is om de samenleving hierover te informeren. In het najaar doen ze dat nog een keer. Daarnaast is ook het Ondernemersplatform nauw betrokken bij de totstandkoming en start van het fonds. Waar mogelijk wijzen wij Amelander ondernemers en verenigingen op de mogelijkheden van dit fonds.

2.6 Programma 6 Duurzaamheid

De volgende activiteitengroep valt onder het programma Duurzame ontwikkeling:

- Energietransitie

Energietransitie

Wat willen we bereiken?

De gemeenteraad heeft in juni 2019 bekrachtigd dat Ameland koploper wil zijn in de energietransitie, dat wil zeggen: Ameland heeft de ambitie om in 2035 de landelijke doelstellingen voor reductie van de CO2-uitstoot te hebben bereikt. Om daar te komen, heeft de gemeenteraad in november 2023 het Programma Duurzaamheid vastgesteld. Ameland werkt op verschillende speelvelden aan de energietransitie. Daarbij werkt de gemeente veel en intensief met partijen samen. Het doel is een integraal, betaalbaar, toekomstbestendig en slim energiesysteem voor Ameland.

Wat zijn we aan het doen?

Algemeen

Gemeenten zijn in het Klimaatakkoord verantwoordelijk gemaakt voor verschillende stappen in de energietransitie, met een nadrukkelijke rol in de gebouwde omgeving. Omdat iedere (woning)eigenaar of huurder zich in een ander stadium van de energie- en warmtetransitie bevindt, is het belangrijk om iedereen hierin mee te nemen. De financiering van gemeenten gebeurt vanuit het Rijk met tijdelijk geld, wat deze opgave extra uitdagend maakt.

Energierotonde Ballumerbocht

Enkele jaren geleden is Ameland begonnen met het ontwikkelen van een toekomstbestendig energiesysteem voor het eiland. De te ontwikkelen ‘Energierotonde’ in de Ballumerbocht is daar een belangrijk onderdeel van en bestaat uit verschillende technieken van opwek, opslag en omzetting van energie.

Vanuit de Regio Deal is een bedrag van € 700.000 toegekend voor het inpassen, aanleggen en afstemmen van de benodigde infrastructuur voor het realiseren van deze hele energieketen in de Ballumerbocht, in combinatie met de gemeentelijke gebouwen en opslagterreinen. Nog dit jaar worden de voorbereidende werkzaamheden voor het realiseren van een snellaadhaven voor elektrische voertuigen uitgevoerd.

In 2022 hebben de AEC, Wetterskip Fryslân en gemeente Ameland samen Energiepark Ballumerbocht BV opgericht. Inmiddels is het (tweede) zonnepark gerealiseerd. Dit jaar wordt een businesscase voor een aan te schaffen batterij-opstelling ontwikkeld. Naar verwachting wordt hierover vervolgens een investeringsbeslissing genomen door de aandeelhouders van Energiepark Ballumerbocht BV.

Formatie duurzaamheid

Voor de meeste ontwikkelingen op het gebied van duurzame energie stelt de rijksoverheid budgetten per gemeente beschikbaar. Deze zijn zeker gesteld door het rijk tot en met 2030. De formatie van één van de medewerkers van het programma duurzaamheid wordt hieruit bekostigd zonder beslag te leggen op de algemene middelen van de gemeente. We verwachten voor het op te stellen Programma Duurzaamheid en het verplicht op te leveren Warmteprogramma geen extra middelen, naast de rijksmiddelen, nodig te hebben.

Netcongestie

Ameland kampt in toenemende mate met netcongestie, evenals heel Nederland. Voor oplossingen is de gemeente afhankelijk van netbeheerder Liander, die voortgang en prioritering bepaalt en ook zelf daarover communiceert. Het probleem zal naar verwachting niet binnen enkele jaren worden opgelost, waardoor de gemeentelijke ambitie om in 2035 energieneutraal te zijn onder druk staat. We laten als college de doelstelling echter (nog) niet los, maar we gaan wel realistisch plannen maken. We zetten in, bij voorkeur Waddenbreed, op een lobby richting rijk om de netcongestie te verzachten.

Onderzoek zelfvoorzienend in water

In het kader van het Deltaprogramma Waddengebied werken de vijf Waddeneilanden samen op de thema's Waterveiligheid, Zoetwater en Ruimtelijke Adaptatie. Voor elk van deze thema's is een ambtelijk team samengesteld, bestaande uit vertegenwoordigers van de betrokken eilandgemeenten. Waar nodig sluit ook het Wetterskip Fryslân aan.

Op Schiermonnikoog is het onderzoek naar een zelfvoorzienende zoetwatervoorziening in 2025 afgerond. Eenzelfde onderzoeksopzet lijkt voor Ameland ook toepasbaar. Dit is inmiddels opgestart. Kennis en inzicht in het bestaande zoetwatersysteem op Ameland laat zien dat volledig zelfvoorzienend op gebied van zoetwater niet gaat lukken. Met gerichte maatregelen zoals besparen, langer vasthouden en hergebruik van (regen)water kunnen we zuiniger met zoetwater omgaan op het eiland.

OVEF/verbonden partij

Provincie Friesland, Wetterskip Fryslân en alle Friese gemeenten nemen samen deel in de uitvoeringsorganisatie OVEF (Coöperatie Openbare Verlichting en Energie Fryslân U.A.). Zij is de leverancier van energie (ook aan gemeente Ameland) en beheert de openbare verlichting (dit laatste niet op Ameland) en laadpalen voor de deelnemende partijen. Onderzocht wordt of OVEF een rol kan spelen in het vormen van een provinciaal warmtebedrijf.

Verduurzaming gebouwde omgeving

Eind 2022 is het warmteproces met inwoners gestart door informatieavonden per dorp, waarbij verschillende opties werden gepresenteerd. De gemeenteraad stelde vervolgens de (voorgeschreven) Transitievisie Warmte vast.

Na onderzoek zijn diepe geothermie en waterstof als warmteroutes afgevallen. De huidige focus van onderzoek ligt op minder diepe geothermie (500-800 meter) en ondiepe geothermie (maximaal 500 meter) in combinatie met warmtenetten en diverse warmtebronnen. Centraal staat realisatie van een toekomstbestendige warmtevoorziening die aansluit bij de specifieke eilandsituatie. Uiteindelijk moet de gemeenteraad een besluit nemen over de definitieve route van de warmtetransitie op Ameland. Dit besluit zal worden opgenomen in het door het Rijk verplichte Warmteprogramma dat uiterlijk in december 2027 moet zijn vastgesteld. Het op te stellen gemeentelijk Warmteprogramma vormt de wettelijke opvolger van de bestaande Transitievisie Warmte.

Wat gaan we aanvullend doen?

Installatie van Energie Management Systeem (EMS) bij de sporthal BWS en Ambla
Voor het meten en installeren van een EMS met de daarbij horende meetapparatuur bij de sporthal/BWS in Nes en Ambla in Hollum is een budget van € 40.000 per locatie nodig. In totaal dus € 80.000.

Hierbij is het ook wenselijk een standpunt in te nemen hoe de EMS'sen ingesteld worden (maximaal voorkomen netcongestie, besparen op energie, besparen op structurele onderhoud etc.). Om de verschillende opties op een rij te zetten met daarbij de motivering en data-analyse zal externe deskundigheid ingezet worden.

IKW-subsidieaanvraag Slim Energiesysteem Ameland (looptijd 4 jaar)
Elektrificatie is het grootste onderdeel van de energietransitie. Om die een passende vorm te geven, is een slim systeem nodig. In de in juni 2026 ingediende IKW-aanvraag bij het Waddenfonds staat de toekomstige elektrificatie, met het beperken van netcongestie, centraal. In dit programma worden nieuwe contractvormen en slimme koppelingen tussen energie-, opslag, -opwek en -verbruik ontwikkeld om netcongestie te verminderen in combinatie met het investeren in energieopslagsystemen.

De omvang van de IKW-aanvraag voor Slim Energiesysteem Ameland gaat over € 7.000.000 aan investering, waarvan € 4.000.000 ingebracht wordt door de partners in de subsidietermijn. Bij het Waddenfonds en provincie Friesland wordt een subsidiebijdrage van € 2.000.000 gevraagd. Als cofinanciering van gemeente Ameland vragen wij € 1.000.000 uit de Reserve Projecten.

De definitieve omvang van de gemeentelijke bijdrage wordt bepaald op basis van de uitgewerkte businesscase en de definitieve subsidiebeschikking.

PIOENNIERS subsidieaanvraag - Onderzoek warmte en inhuur deskundige (looptijd 3 jaar)
Samen met een aantal koplopergemeenten en bedrijven wordt onder coördinatie van de provincie Drenthe een EFRO-subsidieaanvraag ingediend bij SNN (uitvoeringsorganisatie van drie noordelijke provincies voor subsidieaanvragen) waarin koplopers in de energietransitie onderzoek op gebied van energiehubs en warmteoplossingen kunnen laten uitvoeren. Voor Ameland gaat het om het verder onderzoeken van ons warmteproces waardoor we inzicht in de mogelijke systeemintegratie van elektriciteit en warmte met gebruikmaking van lokale bronnen, opwek en opslag krijgen. In het PRIOENNIERS-project wordt € 500.000 subsidie voor gemeente Ameland gereserveerd waarvan de helft aan cofinanciering door gemeente Ameland ingebracht wordt via te besteden uren. Deze uren zouden we anders binnen onze reguliere werkzaamheden ook aan onderzoeken en het warmteproces op Ameland besteden. Voor dit project hoeft buiten de gemeentelijke uren, geen budget ingezet worden.

PAWOZ middelen (Tranche 2)

Voor de mogelijke aanlanding van waterstofleidingen vanuit toekomstige energieopwekking met wind en omzetting naar waterstof op zee ten noorden van de Waddeneilanden, stelt het rijk financiële middelen beschikbaar. De oostkant van Ameland valt onder de onderzoeksgebieden waar mogelijk waterstofleidingen in de toekomst gelegd worden. Voor elke gemeente die dit betreft is een gebiedsbudget van 5 miljoen euro in het vooruitzicht gesteld. Daarvoor worden plannen ingediend die gaande het proces van toekenning van de budgetten nog aangepast kunnen worden.

2.7 Programma 7 Volkshuisvesting

De volgende activiteitengroepen vallen onder het programma Volkshuisvesting:

- Gemeentelijk Woningbedrijf Ameland
- Volkshuisvestingsbeleid

Gemeentelijk Woningbedrijf Ameland

Wat willen we bereiken?

In de afgelopen jaren zijn ongeveer 40 woningen en 44 zorgappartementen (Ambla) toegevoegd aan het woonbestand van het Gemeentelijk Woonbedrijf Ameland (GWA). Daarnaast zijn de Huisvestingsverordening van gemeente Ameland en het Huurbeleid van het GWA geactualiseerd, met name om woningzoekenden met een langdurig maatschappelijke binding dezelfde voorrang te verlenen als woningzoekenden met een economische binding. Dit heeft geresulteerd in een verkorting van de gemiddelde wachttijd voor een gemeentelijke huurwoning tot ongeveer 1,5 jaar.

Wat zijn we aan het doen?

Complexbeheerplan opstellen

Het GWA heeft inmiddels het totale woningbezit doorgenomen en maakt toekomstplannen voor de exploitatie en het beheer van de woningen. Hieruit zullen diverse projecten voortvloeien, waaronder verduurzaming en sloop/nieuwbouw, die zowel financiële middelen als formatie vergen. In het resulterende strategisch complexbeheerplan zullen ook de uitgangspunten voor het onderhoudsniveau worden benoemd. Het ontwerp van het strategisch complexbeheerplan is gereed. Het complexbeheerplan zal naar verwachting in oktober 2026 aan college en gemeenteraad worden voorgelegd. Benodigde investeringen voor verduurzaming en nieuwbouw zullen via afzonderlijke projectvoorstellen worden aangevraagd, waarbij de raad per project een besluit neemt over de beschikbaarstelling van de benodigde kredieten en (eventuele) onrendabele top.

In 2024 is een budget van € 24.000 beschikbaar gesteld voor het opstellen van het strategisch complexbeheerplan. Het opstellen van het plan blijkt meer te kosten dan vooraf verwacht, waardoor een aanvullend bedrag van € 25.000 gevraagd wordt.

Huurdersorganisatie

De gemeente vindt huurdersparticipatie voor het GWA van groot belang. Op verschillende manieren is geprobeerd dit van de grond te krijgen, waarbij uit de vorige beoordeling bleek dat de gemeente het al goed doet en dat het op Ameland vooral ook 'pragmatisch' kan. In 2024 is een afspraak gemaakt over aansluiting bij de onafhankelijke partij Huurdersbelang Fryslân (voorheen de Bewonersraad). Het college heeft besloten om een samenwerking van één jaar aan te gaan (opstart 2024, deelname 2025), deze is in 2026 verlengd en bij blijvend succes zal de samenwerking structureel worden voortgezet vanaf 2027.

In 2026 heeft de visitatie van het GWA plaatsgevonden, uitgevoerd door Pentascope. Het college heeft het visitatierapport inmiddels ter kennisgeving aan de raad aangeboden.

Meerjarenonderhoudsplan

Het huidige meerjarenonderhoudsplan (MJOP) voor GWA-woningen heeft een looptijd van 2017 t/m 2025. Inmiddels is een nieuw MJOP, inclusief de recent nieuw gebouwde woningen en Ambla, opgesteld. Dit moet nog worden vastgesteld, in combinatie met het complexbeheerplan voor de komende jaren. De financiële effecten zijn al wel in deze Kadernota meegenomen (binnen de exploitatie van het GWA). De opgenomen budgetbedragen zijn berekend op basis van gemiddelden over de totale looptijd van 25 jaar. De bedragen dienen daarom als een genormaliseerde inschatting en niet als verwachte kasstromen per individueel jaar.

Onrendabele top Paasduinweg

Naar aanleiding van een brand bij de woning Paasduinweg 22 in Buren en de te verwachten hoge vervangings- en onderhoudskosten, is besloten om vier woningen aan de Paasduinweg te slopen en het gebied te herstructureren. De raad is hierover geïnformeerd bij raadsinformatiebrief van 18 juli 2023. De zeven nieuwe huurwoningen, verdeeld over twee blokken van respectievelijk drie en vier woningen, worden in 2026 gerealiseerd. De onrendabele top van dit bouwproject wordt als eenmalige kosten verantwoord, waarbij dekking plaats vindt via de Reserve Projecten. Een bijdrage van € 100.000 vanuit de versnellingsgelden van de Quick Wins (voorloper Regio Deal De Waddeneilanden) en de vergoeding van de brandverzekering komen hierop in mindering. Besluitvorming van de raad heeft al plaatsgevonden via een apart kredietbesluit in de raad van oktober 2025. De woningen worden naar verwachting eind 2026 opgeleverd.

Wat gaan we aanvullend doen?

Woonbehoefteonderzoek
In 2026 zullen partijen geselecteerd worden voor de uitvoering van een woonbehoefte onderzoek ter onderbouwing van de cijfermatige uitgangspunten van het volkshuisvestingsprogramma. Het daadwerkelijke woonbehoefteonderzoek vindt in Q1 2027 plaats. Budget benodigd € 25.000.

Saldo startersleningen ophogen
Sinds 2020 heeft de gemeente Ameland een deelnemersovereenkomst met de Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn).

De afgelopen jaren heeft de gemeente in totaal € 1.250.000 beschikbaar gesteld voor Startersleningen. Van deze leningen wordt volop gebruik gemaakt. Op basis van een liquiditeitsprognose met daarin enkele aannames over in de toekomst te verstrekken geldleningen, is het voorstel om voor 2026 een aanvullend krediet van € 450.000 beschikbaar te stellen voor de Startersleningen. De verwachting is dat hierna het fonds revolverend zal zijn. De te betalen aflossingen en rente zullen dan voldoende zijn om nieuwe leningen mee te verstrekken. In de praktijk zullen we dit monitoren.

Volkshuisvestingsbeleid

Wat willen we bereiken?

Het behouden en waar nodig extra realiseren van voldoende en betaalbare koop- en huurwoningen voor doelgroepen met een binding aan Ameland nu en in de verre toekomst.

Wat zijn we aan het doen?

Personeelshuisvesting

De kaders voor beleid personeelshuisvesting zijn opgenomen in de Woonvisie. In het uitvoeringsprogramma is uitwerking van deze kaders voorzien. Momenteel wordt gewerkt aan het beleid voor personeelshuisvesting. Het ontwerp daarvan is gereed. Daarnaast loopt er een Waddenbreed onderzoek naar piekhuisvesting vanuit de regio deal.

Verordeningen

De herziene Huisvestingsverordening (incl. urgentieverordening) en nieuwe Leegstandsverordening worden naar verwachting eind 2026 aan de raad voorgelegd.

Het college heeft eerder de ontwerp Urgentieverordening ter visie gelegd en de gemeenteraad heeft geen zienswijze gegeven op de ontwerp Centrumregeling ‘uitvoering Urgentieverordening'. De wet versterking regie op de volkshuisvesting is per 1 juli 2026 aangenomen. Door de aangenomen novelles zullen er aanpassingen nodig zijn in de urgentieverordening en dient op provinciaal niveau afstemming plaats te vinden.

Wat gaan we aanvullend doen?

Volkshuisvestingprogramma
Vanuit de aangenomen wet versterking regie op de volkshuisvesting dient ter vervanging van de woonvisie een volkshuisvestingsprogramma opgesteld te worden in 2027. Budget benodigd € 25.000,- voor het laten uitvoeren van verdere benodigde onderzoeken en vervolgens opstellen van het daadwerkelijke volkshuisvestingsprogramma.

Scootmobiel stalling 't Noorderlicht
In verband met toename van het gebruik van scootmobielen en gebrek aan stallingsruimte, wordt een inpandige stallingsruimte gerealiseerd. Daarvoor wordt krediet gevraagd van € 40.000,- .

2.8 Overhead

Op grond van artikel 8 BBV wordt in begroting en jaarrekening een apart overzicht opgenomen van de kosten van overhead. In de programma's worden alleen de kosten opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces.

In de jaarlijkse begrotingen en jaarrekeningen van gemeente Ameland wordt een tabel opgenomen waarin de kosten van overhead en toerekenmethodiek worden uiteengezet. Het overheadpercentage blijkt te schommelen rond de 25%.

Wat zijn we aan het doen?

Aanbesteding herinrichting gemeentewerf en energierotonde Ballumerbocht

Zoals nader toegelicht in de raadsinformatiebrief d.d. 8 juli 2026 over de aanbesteding van de herinrichting van de gemeentewerf en de energierotonde Ballumerbocht, is de aanbesteding inmiddels afgerond. De laagste geldige inschrijving ligt € 230.000 boven de geraamde uitvoeringskosten. Daarnaast zijn de kosten voor aanvullende stikstofberekeningen, vergunningprocedures en het aanbestedingsproces circa € 25.000 hoger uitgevallen dan geraamd. Hierdoor is een aanvullend investeringskrediet van € 255.000 noodzakelijk.

Tijdens de mededelingen in de raadscommissie van 6 juli 2026 is uw raad reeds geïnformeerd over deze kostenoverschrijding en de financiële consequenties. Gezien de uiterste datum voor definitieve gunning op 30 juli 2026 en het ontbreken van een raadsvergadering vóór het zomerreces, heeft het college het voornemen de opdracht na afloop van de bezwaartermijn definitief te gunnen, onder voorbehoud dat de bezwarenprocedure daartoe geen aanleiding geeft. Via deze Kadernota wordt voorgesteld het investeringskrediet met € 255.000 te verhogen.

Accommodatiebeleid

In december 2025 zijn het accommodatiebeleid en het bijbehorende faseringsplan vastgesteld, met uitzondering van de uitwerking voor de dorpen Nes en Buren. Voor deze dorpen is een aanvullend participatietraject doorlopen. De uitkomsten hiervan worden nader uitgewerkt tot een gedragen voorstel. Besluitvorming hierover wordt in het eerste kwartaal van 2027 verwacht.

Ten tijde van de Kadernota 2025 was nog niet exact duidelijk welke maatregelen in het accommodatiebeleid zouden worden opgenomen en op welke wijze deze zouden worden gefaseerd en geprioriteerd. Dit was mede afhankelijk van de besluitvorming door de gemeenteraad over de beleidsnota in december 2025. Wel is bij de Kadernota besloten om hiervoor financiële ruimte te reserveren. In de begroting 2026 en verder zijn daarom stelposten opgenomen voor zowel de structurele kapitaallasten van de benodigde investeringen als voor eenmalige kosten. De eenmalige kosten, waaronder kosten die reeds in 2025 zijn gemaakt, kunnen worden gedekt uit de Reserve Projecten.

Inmiddels is gebleken dat de oorspronkelijk voorziene investeringsplanning te ambitieus was. Daarom is de fasering van de investeringen bijgesteld en meer over de jaren verspreid. Voor de jaren 2027 tot en met 2030 wordt uitgegaan van de volgende verdeling van de investeringen: 2027 € 0, 2028 € 2 miljoen, 2029 € 1 miljoen en 2030 € 10 miljoen.

Bestuursondersteuning college

De uitdaging voor de komende jaren is om, in een veranderende samenleving en onder toenemende druk op de uitvoering, goed te blijven presteren en tegelijkertijd te investeren in nieuwe manieren van werken en organiseren. Door de invoering van de Omgevingswet, voortgaande digitalisering, veranderende wet- en regelgeving en ambities op het gebied van dienstverlening, blijft structurele investering in de gemeentelijke organisatie noodzakelijk.

WOO

Burgers hebben recht op informatie van de overheid. Dat staat in de Wet open overheid (de Woo). De gemeente moet daarom steeds meer informatie beschikbaar stellen. Op eigen initiatief (actief) én op verzoek (passief). Zo kunnen bedrijven, organisaties, onderzoekers, volksvertegenwoordigers, journalisten en burgers beter volgen en nagaan hoe de overheid besluiten neemt. Iedereen kan bij de overheid informatie opvragen via een Woo-verzoek. De gemeente ziet de afgelopen jaren een toename in het aantal Woo-verzoeken. Door deze toename en met name door twee (zeer) omvangrijke Woo-verzoeken is besloten een samenwerking aan te gaan met de Woo-desk van EIFFEL. Deze Woo-desk ontlast onze medewerkers bij piekbelasting in Woo-verzoeken, is sparringpartner, zorgt voor kennisoverdracht, beschikt over een slim softwaresysteem en geeft advies over de implementatie van onze plicht tot actieve openbaarmaking. De Woo-desk werkt met vaste uurtarieven op basis van nacalculatie.

Capaciteitsanalyse GWA

Door allerlei omstandigheden is de hoeveelheid taken voor de collega's van het GWA de afgelopen jaren gegroeid. Hoewel externe inhuur tijdelijk de werkdruk kan opvangen, biedt een structurele uitbreiding van de formatie een betere oplossing om de diverse werkzaamheden vanuit verhuur, onderhoud en verduurzaming te kunnen opvangen en de doorstroming op de woningmarkt soepel te laten verlopen. Dit onderwerp is de afgelopen periode onderzocht en overwogen.

Vooralsnog wordt geen voorstel gedaan voor structurele uitbreiding voor verhuur. Wel is de samenwerking op administratief gebied met het KCC versterkt en wordt onderzocht of een formatie-uitbreiding bij het KCC helpend is. Daarnaast is de formatie verhoogd door de Strategisch Adviseur GWA vast aan te stellen, waarmee het woonbedrijf structureel is versterkt.

Formatie en inhuur

De in de begroting 2026 opgenomen formatie is 91 fte. Er zijn geen WSW medewerkers meer werkzaam in de gemeentelijke organisatie, wel 4 garantiebanen. Er zijn wel 7 WSW'ers via de gemeente gedetacheerd.

De bezetting is feitelijk iets lager vanwege enkele openstaande vacatures. Geprobeerd wordt om de vacatures zo snel mogelijk in te vullen; zo zijn in 2026 inmiddels 2 vacatures ingevuld en voor 2 andere vacatures wordt nog een wervings- en selectieprocedure gevoerd.

Ook op Ameland lukt het niet altijd om vacatures via een eerste werving- en selectieprocedure in te vullen. De krapte op de arbeidsmarkt is ook voor onze gemeente merkbaar. In die gevallen wordt geprobeerd creatief te zijn in de arbeidsmarktbenadering en -communicatie.

Wanneer het invullen van vacatures ondanks alle inspanningen niet mogelijk blijkt, wordt tijdelijk personeel ingehuurd. Zo nodig wordt bij langdurige ziekte eveneens tijdelijk personeel ingehuurd om noodzakelijke werkzaamheden uit te kunnen blijven voeren. Ten slotte worden externe deskundigen ingehuurd wanneer specialistische kennis in onze organisatie niet aanwezig is.

Om de continuïteit in de uitvoering van gemeentelijke taken te waarborgen werken we daarnaast incidenteel en structureel op basis van dienstverleningsovereenkomsten samen binnen het samenwerkingsverband GR de Waddeneilanden en met gemeenten aan de vaste wal.

De omvang van externe inhuur schommelt al enige jaren rond het streven van 20%. In 2025 is dit uitgekomen op 21,9%. Voor Ameland wordt de som van alle transacties bijeen genomen, waaronder externe deskundigen, externe deskundigen sociaal domein en personeel derden. De omvang van de inzet van externe inhuur blijft een aandachtspunt.

Loonsom

Voor het berekenen van de loonsom in de meerjarenbegroting 2026–2029 zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. De salarisaanpassingen van het Cao-akkoord 2025 -2027, dat loopt van 1 april 2025 tot 1 april 2027 zijn verwerkt. In 24 maanden krijgen de hogere salarisschalen ongeveer 7% erbij en de lagere schalen tot ongeveer 8,5%;
2. Er wordt gerekend met de maximale schaalsalarissen, maar zonder garanties;
3. In de meerjarenbegroting wordt rekening gehouden met een loonsomstijging van 3% per jaar vanaf 31 maart 2027.
4. Extra bestuurs/raadkosten door 0,4 fte wethouder en extra commissieleden.

Huisvesting

In 2024 zijn belangrijke stappen gezet in het verbeteren van de werkomgeving. De kantines op beide locaties zijn vernieuwd, alle kantoren zijn voorzien van nieuwe bureaus en vergaderruimtes kregen nieuwe tafels. Daarnaast zijn de bestaande stoelen opnieuw gestoffeerd, wat heeft bijgedragen aan een frisse en comfortabele werkomgeving.

In 2026 zijn de raadszaal, de kamers van de burgemeester en wethouders en het entreegebied vernieuwd. Daarnaast worden in 2026 nog enkele kleinere bouwkundige aanpassingen uitgevoerd, zoals het verbeteren van de spreekkamers met een burgerfunctie, het optimaliseren van de flexplekken en het inrichten en vernieuwen van de derde wethouderskamer.

Er volgt nog een derde fase. Deze fase sluit aan op bouwkundige ingrepen en richt zich op verduurzaming van de schil van het gemeentehuis en op de meer cosmetische aspecten van de werkomgeving, zoals raambekleding, schilderwerk in kleur en afbeeldingen op de muren. Hiermee wordt de uitstraling van de werkomgeving verder versterkt.

ICT en informatiebeveiliging

De gemeente Ameland werkt binnen de centrumregeling Shared Service Centrum (SSC) samen met meerdere Friese gemeenten. In dit verband verzorgt de gemeente Leeuwarden de ICT-voorzieningen voor Ameland. Via ambtelijke werkgroepen wordt actief deelgenomen aan de beleidsvorming en uitvoering van gezamenlijke ICT-projecten.

Door strengere overheidsnormen op het gebied van informatiebeveiliging en privacy zijn aanvullende maatregelen noodzakelijk waarvoor de gemeente Leeuwarden ondersteuning levert aan de Wadeneilanden.

De kosten voor ICT nemen toe door het groeiende aantal accounts en apparaten, stijgende werkplektarieven en grote projecten zoals de vernieuwing van de Office-werkplek. Het tegenvallende jaarresultaat van de ICT-kosten over 2025 van € 40.000 heeft een structurele doorwerking naar de

ICT-kosten van 2026 en 2027. Om de ontwikkeling verder op te vangen, wordt vanaf 2026 de ICT-bijdrage met 4,5% geïndexeerd en vanaf 2027 met 3,5%.

Kunstcollectie gemeente Ameland

In 2025 en begin 2026 is door een onafhankelijke expert in samenwerking met de STAM een gedetailleerde inventarisatie opgesteld van alle gemeentelijke kunstwerken (in het gemeentehuis). Deze inventarisatie geeft een goed inzicht in de toestand van de werken en het (toekomstige) beheer/onderhoud ervan. In het verlengde van de inventarisatie wordt een voorstel voorbereid over de te behouden kunstwerken, de via de STAM tentoon te stellen kunstwerken en de te ontzamelen kunstwerken.

Voor het uitvoeren van het proces van de laatstgenoemde categorie is expertise nodig. De kosten hiervan kunnen gedekt worden uit eerder beschikbaar gesteld budget voor dit proces. Er wordt mogelijk een niet geraamde inkomst gerealiseerd via de verkoop van de kunstwerken en er blijft waarschijnlijk een deel van het budget over nu de bruikleenwerken niet op korte termijn grote restauratie nodig hebben. Deze twee schilderijen van de Cammingha's, die de gemeente in bruikleen heeft van het Fries Museum, worden op advies van het Fries Museum in 2026 volgens een verbeterd concept in het gemeentehuis opgehangen/geëxposeerd.

Wat gaan we aanvullend doen?

Nieuwe Digitale Werkplek Omgeving (DWO) (€ 72.000)
Verdere vernieuwing van de digitale werkplek is noodzakelijk. Door te investeren in werken in de Cloud en tegelijkertijd de Citrix-servers af te bouwen, is de digitale werkplek voor de komende jaren weer toekomstbestendig. Dit leidt tot eenmalige projectkosten. Het project wordt regionaal via SSC Leeuwarden ingezet.

Overbrengen oud archief (1997-2026) en GWA-Woningdossiers (€ 30.000)
In het kader van de Archiefwet moet archiefblok 1997 t/m 2026 uit het actieve archief overgebracht worden naar het statisch archief. Deze werkzaamheden worden door nieuwe afspraken met de archivaris (van NoardEast Fryslan) niet door de archivaris zelf uitgevoerd, die behoort toezicht te houden op het werk. Voor deze werkzaamheden zal daarom tijdelijk extern worden ingehuurd.

Bij GWA is het nodig een efficiëncyslag te maken door de GWA-dossiers te digitaliseren en de applicatie te vernieuwen. De digitaliseringsslag van de GWA-dossiers zal met inzet van de archivaris worden opgepakt. Doordat de huidige leverancier de applicatie niet meer onderhoudt, zal een vervangende applicatie worden geïmplementeerd in 2027.

Uitbreiding dienstauto's (€ 6.500 structureel)
Op dit moment staan er twee dienstauto's ter beschikking voor dienstreizen binnen de gemeente vanaf het gemeentehuis. De huidige bezetting van deze twee beschikbare voertuigen is tijdens kantooruren hoog. Werknemers worden regelmatig beperkt in hun mobiliteit voor afspraken, inspecties en werkzaamheden buiten het gemeentehuis.

Daarnaast is de wens uitgesproken om de capaciteit voor toezicht en handhaving uit te breiden, zodat toezichthouders meer aanwezig kunnen zijn in de openbare ruimte. Deze uitbreiding zal leiden tot een verdere toename van het gebruik van de beschikbare voertuigen.

Om de continuïteit van de werkzaamheden te waarborgen en knelpunten in de planning te voorkomen, is uitbreiding van het wagenpark noodzakelijk. Voorgesteld wordt één extra auto toe te voegen.

Voor het laden van dit extra voertuig kan gebruik worden gemaakt van de bestaande laadinfrastructuur. De huidige twee laadpalen bieden voldoende capaciteit voor drie elektrische voertuigen. De lease kosten van een extra en vergelijkbaar voertuig worden geraamd op een bedrag van € 6.500 per jaar. Voor de toekomst wordt onderzocht of de leaseconstructies worden gecontinueerd.

Externe inhuur bij afdeling Financiën voor uitvoering prioriteiten bedrijfsvoering (€ 15.000 structureel + eenmalig € 20.000 in 2027)

Begin dit jaar heeft de Rekenkamercommissie het rapport 'Hoeveel geld is er eigenlijk' uitgebracht over de financiën van de Waddengemeenten en de sturing van de raden daarop. In dit rapport zijn conclusies en aanbevelingen gedeeld met de gemeenteraad. Daarnaast is onlangs de jaarrekening 2025 door de gemeenteraad vastgesteld en is het accountantsrapport gedeeld. In dit rapport worden ook enkele aanbevelingen gegeven met betrekking tot de bedrijfsvoering.

De auditcommissie heeft in haar advies bij de jaarrekening 2025 punten ter prioritering aangegeven. Voor het uitbesteden van de Verbijzonderde Interne Controles (VIC) is € 15.000 structureel budget nodig.

Daarnaast wordt eenmalig budget van € 20.000 gevraagd om aan de slag te kunnen met het actualiseren van een risico-analyse (weerstandsvermogen) en de Nota Reserves en Voorzieningen. Het college komt nog met een prioriteitenplanning te bespreken in de auditcommissie.

2.9 Dekkingsmiddelen

Algemeen

Voor de uitvoering van de programma's die de gemeenteraad heeft bepaald, zijn financiële middelen nodig. Deze dekkingsmiddelen worden gevormd door rijksbijdragen, eigen gemeentelijke belastingen en retributies, huren, pachten en dergelijke.

Voor rijksmiddelen als de zogenaamde algemene uitkering uit het gemeentefonds en gemeentelijke belastingen gelden geen specifieke bestedingsdoelen.

Voor retributies (leges en dergelijke heffingen) geldt dat opbrengsten niet hoger mogen zijn dan de bijbehorende kosten.

Gemeentefonds

Het gemeentefonds bestaat uit de algemene uitkering, decentralisatie uitkeringen en integratie uitkeringen. De berekende uitkering gemeentefonds in deze Kadernota is gebaseerd op de meicirculaire 2026, de meest recente circulaire van het ministerie van Binnenlandse zaken en koninkrijksrelaties. De financiële effecten hiervan zijn verwerkt in de eerste begrotingswijziging. De uitkeringen van het gemeentefonds stijgen, op basis van de meicirculaire, jaarlijks tot boven € 12 miljoen.

Belastingen en retributies

Er wordt voorgesteld om niet tot tariefstijgingen te besluiten ten opzichte van de tarieven van 2026 voor afvalstoffenheffing, reinigingsrechten, rioolheffing, precariobelasting en forensenbelasting.

Voor reiniging wordt beleid gemaakt waarbij ook de kosten in beeld worden gebracht. Het is logischer om daarna ook de (gewenste) tarieven van de afvalstoffenheffing en de reinigingsrechten erbij te betrekken.

Er wordt gewerkt aan een nieuw Programma Water en Riolering (actualisatie van het gemeentelijk rioleringsplan (GRP)), waarbij ook de (gewenste) baten (riool- en waterzorgheffing) worden betrokken.

Er wordt voorgesteld de opbrengsten onroerendezaakbelasting met 3% te verhogen in 2027 (in lijn met CPI 2025) ten opzichte van 2026 en in de meerjarenraming een verhoging van 2,5% op te nemen voor 2028 (ten opzichte van 2027, op basis van de verwachte CPI 2026). Voor de overige heffingen (bijvoorbeeld leges) wordt voorgesteld de tarieven te verhogen met 3% in 2027 ten opzichte van 2026. In de meerjarenraming, jaarschijf 2028, is een verhoging van 2,5% doorgerekend ten opzichte van 2027.

Tenslotte wordt voorgesteld om het tarief toeristenbelasting in 2027 te verhogen tot € 2,14 (2026: € 2,08) en in 2028 uit te gaan van een tarief van € 2,20. Beoogd is ook hier de CPI index te volgen.

Als basis voor de op te stellen meerjarenbegroting 2027 - 2030 gelden hiermee de volgende belastingontwikkelingen:

Onroerendezaakbelastingen

Onroerendezaakbelastingen					
	2026	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Opbrengststijging	2,0%	3,0%	2,5%	0,0%	0,0%

Overige heffingen

Overige heffingen					
	2026	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Tariefverhoging	0,0%	3,0%	2,5%	0,0%	0,0%

Toeristenbelasting

Toeristenbelasting					
	2026	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Tariefverhoging	2,00%	2,88%	2,80%	0%	0%
Tariefstelling	2,08	2,14	2,20	2,20	2,20

Als algemene opmerking geldt dat de meeropbrengsten van de hier voor 2027 en 2028 voorgestelde belastingverhogingen worden verwerkt in de op te stellen meerjarenbegroting 2027-2030.
De specifieke tariefstelling per belastingsoort wordt verwerkt in de diverse belastingverordeningen die in het najaar 2026 aan de raad worden voorgelegd voor 2027.

3. Financiën

3.1 Inleiding

Op 27 oktober 2025 is de meerjarenbegroting 2026 - 2029 door de raad vastgesteld. Deze meerjarenbegroting is de basis voor de uitvoering van werkzaamheden in het lopende begrotingsjaar 2026. De 'jaarschijf 2026' bestaat immers uit door de raad beschikbaar gestelde budgetten voor de verschillende activiteitengroepen als onderdeel/onderdelen van een programma.

Daarnaast geeft deze meerjarenbegroting het financiële kader voor de jaren tot en met 2029. Deze meerjarenbegroting is daarmee de uitgangspositie voor deze kadernota, waarbij het jaar 2029 'gemakshalve' wordt gekopieerd naar 2030.

De begrotingssaldi* voor deze jaren zijn de volgende:

	2026	2027	2028	2029	2030
Meerjarenbegroting 2026 - 2029					
	-695.743	-502.819	-21.821	-64.636	-64.636

Hierbij is het goed om te vermelden dat in de tabel een **-/- bedrag een positief resultaat betreft en een **+/+** een negatief resultaat betreft.*

In dit hoofdstuk komen belangrijke afwijkingen van dit financiële beeld aan de orde. Hiermee ontstaat een nieuw kader als basis voor beschouwingen in het college en de raad over zaken als nieuw beleid, wensen en belastingmaatregelen. De besluiten die daaruit voorvloeien, vormen de basis voor de daarna op te stellen meerjarenbegroting 2027 - 2030.

De belangrijke afwijkingen voor het jaar 2026 worden formeel aan de raad voorgelegd in de vorm van begrotingswijzigingen 2026, met effecten voor de komende jaren. Er zijn vier voorgestelde begrotingswijzigingen opgesteld die hierna aan de orde komen.

In paragraaf 3.2 wordt het totaalbeeld geschetst van de eerste begrotingswijziging 2026. De belangrijkste onderwerpen welke hierin zijn verwerkt, zijn als volgt:

- Budgettaire effecten van de jaarrekening 2025 op de meerjarenbegroting, aangevuld met analyse van huidige budgetten;
- Doorgeschoven budgetten van 2025 die in 2026 of later alsnog tot uitgaven zullen leiden;
- Verwerking van externe effecten, zoals bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen;
- Geactualiseerde salariskosten;
- Verwerking van ontwikkeling algemene uitkering op basis van de meest recente (mei)circulaire.

Bij deze eerste begrotingswijziging wordt per activiteitengroep (het niveau waarop de raad budgetten autoriseert) een toelichting gegeven op wijzigingen/afwijkingen groter dan € 10.000.

De tweede begrotingswijziging 2026 is in paragraaf 3.3 uitgewerkt. Hierin zijn de financiële effecten verwerkt van College- en Raadsbesluiten welke zijn genomen nádat de meerjarenbegroting 2026 - 2029 is vastgesteld.

In paragraaf 3.4 is de derde begrotingswijziging 2026 uitgewerkt. Dit betreft de financiële effecten van nieuwe beleidsvoornemens in deze Kadernota, welke zijn opgenomen in de programma's - activiteitgroepen onder de kop "Wat gaan we aanvullend doen?".

Het effect van de gewijzigde kapitaallasten inclusief de nieuwe investeringen, is in de vierde begrotingswijziging 2026 verwerkt en wordt in paragraaf 3.5 weergegeven. De geplande (en nieuwe) investeringen zijn opnieuw in kaart gebracht waarbij er verschuivingen hebben plaatsgevonden, wat leidt tot wijziging in kapitaallasten.

Tot slot wordt afgesloten met paragraaf 3.6, waarin de financiële eindsituatie wordt weergegeven. Deze dient als basis voor de op te stellen nieuwe meerjarenbegroting 2027 - 2030.
Ook wordt hier nog stilgestaan bij de lijst van reserves.

3.2 Eerste begrotingswijziging 2026

De jaarrekening over 2025 sluit met een voordelig saldo van € 2.159.174. Ten opzichte van het begrote saldo (na wijziging) van € 1.415.616 is er sprake van een voordelig verschil van € 743.558.

Op basis van de analyse van de jaarrekening 2025 is beoordeeld in hoeverre budgetten in de vastgestelde begrotingen 2026 - 2029 bijstelling vragen. Deze bijstellingen zijn verwerkt in de eerste begrotingswijziging 2026. Ook enkele doorgeschoven budgetten van 2025 die in 2026 of later alsnog tot uitgaven zullen leiden komen in de wijziging naar voren, zoals: het aanwijzen van monumenten en beeldbepalende panden, het project rondom parkeren in bermen, het verbeteren van de waterkwaliteit van de Vleijen en het participatietraject accommodatiebeleid.

Daarnaast zijn de financiële gevolgen van de salarisberekeningen verwerkt, zijn de bedragen van de Algemene Uitkering op basis van de meest recente (mei)circulaire verwerkt, zijn de bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen als Veiligheidsregio Friesland en GR De Waddeneilanden geraamd en is er een index opgenomen voor de ICT-Kosten op basis van de perspectiefnota van SSC Leeuwarden.

Een totaaloverzicht van de eerste begrotingswijziging op activiteitengroepsniveau is opgenomen in **bijlage 1** van deze Kadernota. Een totaaloverzicht van alle wijzigingen per product- en grootboeknummer is ter informatie beschikbaar. Het totaaleffect van deze eerste begrotingswijziging 2026 is:

	2026	2027	2028	2029	2030
Effecten van jaarrekening 2025, externe ontwikkelingen, etc.	33.325	-553.056	-97.254	336.802	666.020

*De belangrijkste begrotingswijzigingen worden hierna per activiteitengroep toegelicht. Hierbij is het goed om te vermelden dat in de tabellen een **-/-** bedrag een positief effect betreft (hogere baten of lagere lasten) en een **+/+** een negatief effect betreft (lagere baten of hogere lasten).*

Programma 1 Bestuur | Bestuur

Activiteitengroep Bestuur				
2026	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
1.064.539	1.074.933	114.918	117.502	158.508

Wijzigingen binnen de activiteitengroep Bestuur > € 10.000:

- Voor de jaren 2026 en 2027 worden de regionale bijdragen van gemeente Ameland voor de Regio Deal geboekt waar een onttrekking uit Reserve Waddeneilanden tegenover staat. Bij deze activiteit leidt dit twee jaar tot kosten van € 968.750;
- De conceptbegroting 2027 GR De Waddeneilanden is verwerkt en hierdoor is de inkomensoverdracht aan gemeenschappelijke regeling in de jaren 2027 t/m 2030 hoger (structureel € 30.000);
- De salariskosten zijn doorgerekend op basis van de geldende CAO. Voor de periode na de looptijd van de CAO is gerekend met 3% stijging. Het grootste deel van de stijging is het gevolg van de doorrekening van de uitbreiding fte bij de wethouders;
- De Reserve politieke ambtsdragers is vanaf 2025 een voorziening geworden in verband met BBV voorschriften. Waar voorheen de mutaties van de reserve onder 'Overige inkomsten en uitgaven' vielen, wordt de toevoeging en vrijval van de voorziening binnen de activiteitengroep geboekt waar de kosten betrekking op hebben (structureel € 45.000);
- In 2026 is eenmalig € 15.000 opgenomen voor het afscheid/benoeming van de (nieuwe) burgermeester;
- Bij de slotwijziging is € 13.000 voor overplaatsen archief op verkeerde activiteit geboekt en wordt daardoor gecorrigeerd, waardoor in 2026 € 13.000 eenmalig is toegevoegd aan budget Bestuur;
- Vanaf 2027 is structureel een bate van € 13.013 voor werkzaamheden HR voor de GR De Waddeneilanden opgenomen. Daarnaast is in 2026 een eenmalige last van € 15.000 opgenomen voor de aansluiting op het regionaal E-HRM Platform.

Programma 1 Bestuur | Openbare orde en veiligheid

Activiteitengroep Openbare orde en veiligheid				
2026	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
-	-22.198	-6.596	944	29.821

Wijzigingen binnen de activiteitengroep > € 10.000:

- Op basis van de vastgestelde begroting 2027 zijn de juiste inkomensoverdrachten voor de Veiligheidsregio Fryslân verwerkt (€ 22. 198 in 2027, € 29.821 in 2030).

Programma 2 Sociaal Domein | Algemene voorzieningen en Musea

Activiteitengroep Algemene voorzieningen				
2026	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
€ -10.028	€ 7.140	€ 7.140	€ 7.140	€ 7.140

Activiteitengroep Musea en culturele voorzieningen				
2026	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000

Wijzigingen binnen de activiteitengroep algemene voorzieningen> € 10.000:

- Het aanbrengen van kurk op het kunstgrasveld Geel Wit is in 2025 al uitgevoerd, waardoor er een verschuiving heeft plaatsgevonden van kosten 2026 naar 2025 (€ 25.000);
- Er is eenmalig € 20.000 opgenomen (in 2026) voor de inzet van externe deskundige voor het opstellen van het meerjarenonderhoudsplan voor gebouwen/musea, welke in erfpacht zijn overgedragen aan Stichting Amelander Musea.

Programma 2 Sociaal Domein | Maatschappelijke ondersteuning (wmo)

Activiteitengroep Maatschappelijke ondersteuning (Wmo)				
2026	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
€ 84.541	€ 3.328	€ 6.720	€ 8.094	€ 15.868

Wijzigingen binnen de activiteitengroep > € 10.000:

- Er is een aanvraag voor een financiële tegemoetkoming voor een woningaanpassing op basis van de Wmo van bijna € 100.000 toegekend. Een aanvraag van dermate omvang komt niet vaak voor, dus hier wordt in de meerjarenbegroting dan ook niet 'standaard' rekening mee gehouden (€ 75.000 in 2026);
- Er is een structurele bijstelling geboekt van de zorgkosten voor huishoudelijke hulp Wmo op basis van budgetanalyse (€ 40.000 structureel);
- In verband met gewijzigde IV3 voorschriften heeft een andere toerekening van salariskosten plaatsgevonden. Dit zorgt per saldo voor structureel lagere toerekening van salariskosten binnen deze activiteitengroep, en hogere salariskosten binnen 'Jeugdhulpwet' (structureel 30.459 minder kosten).

Programma 2 Sociaal Domein | Jeugdwet

Activiteitengroep Jeugdhulpwet				
2026	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
€ 30.459	€ 30.459	€ 30.459	€ 30.459	€ 30.459

Wijzigingen binnen de activiteitengroep > € 10.000:

- In verband met gewijzigde IV3 voorschriften heeft een andere toerekening van salariskosten plaatsgevonden. Dit zorgt per saldo voor structureel hogere toerekening van salariskosten binnen deze activeitengroep, en minder salariskosten binnen 'Maatschappelijke ondersteuning' (structureel € 30.459 meer kosten).

Programma 2 Sociaal Domein | Participatiewet

Activiteitengroep Participatiewet				
2026	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
€ 9.190	€ 9.465	€ 9.749	€ 10.041	€ 18.921

Geen bijzonderheden.

Programma 3 Onderwijs | Openbaar primair en voortgezet onderwijs

Activiteitengroep Openbaar primair en voortgezet onderwijs				
2026	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
€ -	€ -	€ -	€ -	€ -

Voor uitleg over de verwerking, ontwikkeling en de begroting van de BWS, zie onderaan paragraaf "3.6 Financiële eindsituatie".

Programma 3 Onderwijs | Lokaal onderwijsbeleid

Activiteitengroep Lokaal onderwijsbeleid				
2026	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
€ 46.653	€ 1.933	€ 1.933	€ 1.933	€ 1.933

Wijzigingen binnen de activiteitengroep > € 10.000:

- In de loop van 2025 zijn afspraken gemaakt voor het structureel uitbesteden van werkzaamheden voor leerplicht. Facturatie heeft in 2025 niet plaatsgevonden en per abuis is er geen rekening gehouden met een kortlopende schuld op de balans in de jaarrekening. Dit zorgt voor lasten van zowel 2025 als 2026 in 2026 (€ 44.720 meer kosten in 2026).

Programma 4 Fysieke leefomgeving | Infrastructuur

Activiteitengroep Infrastructuur				
2026	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
€ -51.366	€ -1.160.500	€ -233.000	€ 662.446	€ 1.081.697

Wijzigingen binnen de activiteitengroep > € 10.000:

- In overleg met de provincie wordt in de jaren 2026 t/m 2028 de eenmalig geraamde last van impuls bestratingsmateriaal en verbreden fietspaden geactiveerd. Tegenover deze incidentele lasten was een onttrekking aan de Reserve Projecten geraamd, zie hiervoor de activiteitengroep 'Overige inkomsten en uitgaven' (in 2026 minder kosten € 462.500, in 2027 € 1.162.500 en in 2028 € 235.000);
- In 2026 wordt nog een gedeelte van de sloopkosten Stelp geboekt € 368.634 (deze kosten worden onttrokken uit Reserve Projecten);
- Er is structureel € 17.500 extra in de kosten opgenomen voor dagelijks onderhoud watergangen, op basis van budgetanalyse;
- In 2029 en 2030 zijn kosten opgenomen conform onderhoudsplan wegen aansluiting (2029: € 621.000 en 2030: € 1.049.000). Hier staat een onttrekking aan de Onderhoudsfonds Wegen tegenover (zie activiteitengroep Overige inkomsten en uitgaven);
- In 2029 en 2030 zijn kosten opgenomen conform onderhoudsplan havens aansluiting (2029: € 38.538 en 2030: € 21.782). Hier staat een onttrekking aan de Onderhoudsfonds Havens tegenover (zie activiteitengroep Overige inkomsten en uitgaven);
- Er is eenmalig in 2026 € 15.000 aan budget toegevoegd voor het uitvoeren van extra dagelijks onderhoud aan verkeersmaatregelen;
- Voor de vervanging van armaturen is in 2026 eenmalig € 30.000 in het budget opgenomen. Deze vervanging is nodig doordat blijkt dat de behuizing van de armaturen niet optimaal is gecoat, waardoor deze doorbranden en vervangen moeten worden.

Programma 4 Fysieke leefomgeving | Openbare ruimte

Activiteitengroep Openbare Ruimte				
2026	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
€ 336.000	€ -	€ -	€ -	€ -

Wijzigingen binnen de activiteitengroep > € 10.000:

- De werkzaamheden met betrekking tot parkeren in bermen vindt in 2026 plaats (€ 75.000 in 2026);
- De werkzaamheden rondom de waterkwaliteit van de Vleijen zijn verschoven naar 2026 (€ 190.000 in 2026);
- De afronding van het onderhoud van de paardenbak in Nes/Buren vindt in 2026 plaats (€ 35.000 in 2026);
- De inhuur voor het opstellen van een lijst beschermde bomen/LIOR is niet doorgeschoven bij slotwijziging, daarom eenmalig € 36.000 opgenomen in 2026.

Programma 4 Fysieke leefomgeving | Afval en milieu

Activiteitengroep Afval en milieu				
2026	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
€ 30.848	€ 30.848	€ 30.848	€ 30.848	€ 30.848

Wijzigingen binnen de activiteitengroep > € 10.000:

- Er is structureel € 29.048 opgenomen voor de inkomensoverdracht gemeenschappelijke regelingen op basis van de ontwerpbegroting 2027 FUMO.

Programma 4 Fysieke leefomgeving | Ruimtelijke ordening

Activiteitengroep Ruimtelijke ordening				
2026	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
€ 54.500	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000

Wijzigingen binnen de activiteitengroep > € 10.000:

- De werkzaamheden met betrekking tot de archeologische kansenkaart zijn doorgeschoven 2026, waardoor eenmalig € 12.500 is opgenomen bij de slotwijziging 2025;
- Een deel van de budgetten van de implementatie Omgevingswet is doorgeschoven naar 2026, waardoor eenmalig € 15.000 is opgenomen bij de slotwijziging 2025;
- De bepaling van monumenten en beeldbepalende panden is doorgeschoven naar 2026, waardoor eenmalig € 24.000 is opgenomen bij de slotwijziging 2025.

Programma 5 Economie | Economie

Activiteitengroep Toerisme				
2026	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
€ -44.150	€ -41.650	€ -41.650	€ -41.650	€ -41.650

Activiteitengroep Overige sectoren				
2026	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
€ -12.492	€ -13.617	€ -14.775	€ -14.775	€ -14.775

Wijzigingen binnen de activiteitengroep Overige sectoren > € 10.000:

- De kosten voor subsidie Waddencampus zijn structureel naar € 0 geboekt, maar de contributies/lidmaatschappen naar € 25.000 (structureel) ten behoeve van Triple Helix.

Wijzigingen binnen de activiteitengroep Toerisme > € 10.000:

- Subsidie IMF is structureel naar beneden bijgesteld (€ 20.000);
- De inzet externe deskundigen is niet meer nodig, daarom bijgesteld naar € 0 (impact structureel € 13.650 minder kosten).

Programma 6 Duurzaamheid | Energietransitie

Activiteitengroep Energietransitie				
2026	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
€ -200.000	€ -	€ -	€ -	€ -

Wijzigingen binnen de activiteitengroep > € 10.000:

- De vaststelling van de Europese subsidie IANOS wordt dit najaar verwacht en daarmee kan het gereserveerde bedrag op de balans als eenmalige bate worden opgenomen in de exploitatie (€ 200.000).

Programma 7 Volkshuisvesting | Gemeentelijk Woningbedrijf Ameland

Activiteitengroep Gemeentelijk woningbedrijf Ameland				
2026	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
€ -89.727	€ -155.450	€ -190.844	€ -225.936	€ -221.745

Wijzigingen binnen de activiteitengroep > € 10.000:

- Er zijn hogere huuropbrengsten berekend op basis van juiste toepassing indexering en budgetanalyse (€ 91.620 in 2026, oplopend naar € 297.821 in 2030).

Programma 7 Volkshuisvesting | Volkshuisvestingsbeleid

Activiteitengroep Volkshuisvestingbeleid				
2026	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
€ -105.785	€ -	€ -	€ -	€ -

Wijzigingen binnen de activiteitengroep > € 10.000:

- In 2026 is besloten met het stoppen van het project 'flexwoningen'. De geraamde onrendabele top kan uit de begroting, wat een voordeel oplevert. Hier staat een onttrekking tegenover van de Reserve Projecten, binnen de activiteitengroep 'overige inkomsten en uitgaven' (€ 150.000 in 2026);
- De reeds gemaakte voorbereidingskosten zijn tot nu toe verwerkt onder de immateriële vaste activa. Nu besloten is niet verder te gaan met dit project, dienen deze kosten conform BBV voorschriften als eenmalige lasten te worden verantwoord (€ 44.215 in 2026).

Overhead

Activiteitengroep Overhead				
2026	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
€ 172.381	€ 210.675	€ 202.350	€ 208.768	€ 464.217

Wijzigingen binnen de activiteitengroep > € 10.000:

- Bij de slotwijziging 2025 is besloten om € 60.000 door te schuiven naar 2026 voor uitvoering van het participatietraject accommodatiebeleid;
- De salariskosten zijn gebaseerd op de cao-gemeenten 2025-2027. Er is ook een herrekening van de salariskosten als gevolg van de HR21 waardering verwerkt. De hogere kosten zijn verrekend met de eerder geboekte stelpost. Het effect hiervan is in 2026: € 16.717, in 2027: € 19.841, in 2028: € 80.633, in 2029: € 82.051 en in 2030 € 337.500;
- De indexering van de ICT bijdrage aan de gemeente Leeuwarden is geactualiseerd, en daarnaast incidentele kosten voor project DWO (€ 64.000 in 2026, € 82.000 in 2027 en verder + eenmalige lasten van € 74.000 voor project DWO in 2027);
- Er is een toevoeging aan voorziening verlofsparen geboekt, structureel € 20.000;
- Ten behoeve van materiaal/materieel wordt er in 2026 eenmalig € 10.000 opgenomen voor de aanschaf van elektrisch gereedschap. Daarnaast wordt structureel € 15.000 aan de activiteit toegevoegd voor de stijgende brandstofprijzen.

Dekkingsmiddelen | Gemeentefonds

Activiteitengroep Gemeentefonds				
2026	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
€ -326.970	€ -770.171	€ -332.971	€ 546	€ -236.561

Wijzigingen binnen de activiteitengroep > € 10.000:

- De berekening Algemene uitkering is gebaseerd op de meicirculaire (positief effect, hogere opbrengsten).

Dekkingsmiddelen | Belastingen

Activiteitengroep Belastingen				
2026	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
€ -51.515	€ -51.515	€ -51.515	€ -51.515	€ -51.515

Wijzigingen binnen de activiteitengroep > € 10.000:

- Op basis van een herrekening is de toeristenbelasting structureel verhoogd met € 52.590.

Dekkingsmiddelen | Retributies

Activiteitengroep Retributies				
2026	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
€ 21.625	€ 11.625	€ 11.625	€ 11.715	€ 15.769

Wijzigingen binnen de activiteitengroep > € 10.000:

- De opbrengst vastrecht containers is neerwaarts bijgesteld met € 11.625 (structureel).

Dekkingsmiddelen | Huren en pachten

Activiteitengroep Huren en pachten				
2026	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
€ -	€ -	€ -	€ -	€ -

Geen bijzonderheden.

Dekkingsmiddelen | Overige inkomsten en uitgaven

Activiteitengroep Overige inkomsten en uitgaven				
2026	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
€ -950.378	€ 253.639	€ 330.355	€ -447.758	€ -650.915

Onvoorziene lasten en baten (2026: € 620.000, lagere lasten):

- Bij de slotwijziging 2025 is de afrekening WKR meegenomen (last € 40.000 structureel);
- In 2026 is een teruggaaf omzetbelasting opgenomen van € 10.000 uit eerdere jaren;
- De planning voor accommodatiebeleid is iets bijgesteld, waardoor aan eenmalige lasten € 650.000 is verschoven van 2026 naar 2030. Hiertegenover staat een onttrekking aan de Reserve Projecten.

Rente (2026: € 206.821, lagere lasten):

- Hogere renteopbrengsten van schatkistbankieren (€ 200.000)
- Op basis van de liquiditeitsprognose en de planning van de investeringen die zijn opgenomen in deze begroting wordt is het aannemelijk dat vanaf 2028 geld zal moeten worden aangetrokken middels een geldlening. Er is reeds rekening gehouden met de te verwachten rentekosten die hiermee gepaard gaan (€ 40.000 in 2028, oplopend naar € 380.000 in 2030).

Nutsbedrijven

- De jaarlijkse dividendopbrengst Stedin is in 2026 € 54.000 en toegevoegd aan de wijziging. Vanaf 2027 is structureel € 14.000 toegevoegd.

Mutaties reserves

- In 2026 en 2027 onttrekking aan reserve Waddeneilanden in verband met gemaakte kosten Regio Deal (beide jaren € 968.750);
- In de jaren 2026 tot en met 2028 worden de kosten voor bestratingsmateriaal en verbreden fietspaden gecorrigeerd en geactiveerd (€ 462.500, € 1.162.500 en € 235.000);
- In 2026 vindt een verschuiving plaats naar 2030 voor de eenmalige lasten accommodatiebeleid (€ 650.000);
- De onrendabele top wordt uit de begroting gehaald nadat is besloten te stoppen met het project 'flexwoningen'. Hierdoor wordt er geen € 150.000 onttrokken uit Reserve Projecten;
- In 2026 wordt € 368.634 onttrokken uit de Reserve Projecten in verband met sloopkosten Stelp;
- In 2029 en 2030 is de onttrekking aan Onderhoudsfonds Wegen conform onderhoudsplan wegen (€ 621.000 en € 1.049.000);
- In 2029 en 2030 is de onttrekking aan Onderhoudsfonds Havens conform onderhoudsplan havens (€ 39.536 en € 34.841);
- De reserve politieke ambtsdragers is vanaf 2025 een voorziening. De financiële wijzigingen in de jaren 2026 t/m 2030 zijn verwerkt.

3.3 Tweede begrotingswijziging 2026

Na vaststelling van de meerjarenbegroting 2026 – 2029 zijn in het college en de raad besluiten genomen die een financieel effect hebben op deze lopende meerjarenbegroting.

Het overzicht hiervan is opgenomen in *bijlage 2* bij deze Kadernota. Het totaaleffect van deze tweede begrotingswijziging 2026* is:

	2026	2027	2028	2029	2030
Effecten van besluiten ná vaststellen meerjarenbegroting 2026 - 2029	57.426	48.805	50.124	47.502	60.297

Hierbij is het goed om te vermelden dat in de tabel een **-/- bedrag een positief effect betreft (hogere baten of lagere lasten) en een **+/+** een negatief effect betreft (lagere baten of hogere lasten).*

3.4 Derde begrotingswijziging 2026, nieuw beleid

In deze Kadernota 2026 zijn nieuwe beleidsvoornemens benoemd per activiteitengroep onder "wat gaan we aanvullend doen?". De financiële effecten hiervan zijn opgenomen in *bijlage 3* bij deze Kadernota.

Hieronder de totaaltelling van de derde begrotingswijziging 2026*:

	2026	2027	2028	2029	2030
Effecten van nieuw beleid bij Kadernota 2026	81.899	679.841	437.339	475.898	480.696

Hierbij is het goed om te vermelden dat in de tabel een **-/- bedrag een positief effect betreft (hogere baten of lagere lasten) en een **+/+** een negatief effect betreft (lagere baten of hogere lasten).*

3.5 Vierde begrotingswijziging 2026, kapitaallasten

Deze paragraaf 3.5 bevat uitsluitend het effect van **gewijzigde kapitaallasten**, omdat investeringen een jaar eerder of later plaatsvinden dan eerder aangenomen, of voor een gewijzigd bedrag worden opgenomen.

Bovendien zijn in deze vierde wijziging de kapitaallasten van nieuwe beleidsvoornemens verwerkt, voor zover het hier gaat om investeringen. In de derde begrotingswijziging zijn deze investeringen opgenomen en is het financiële effect aangegeven, de feitelijke doorrekening van rente en afschrijving vindt plaats via de verwerking in de activastaat en komt daarmee tot uiting in deze vierde begrotingswijziging.

Het totaaleffect van de vierde begrotingswijziging 2026* is het volgende:

	2026	2027	2028	2029	2030
Effecten van aangepaste activastaat					
	50.277	50.724	268.893	279.630	490.923

Hierbij is het goed om te vermelden dat in de tabel een **-/- bedrag een positief effect betreft (hogere baten of lagere lasten) en een **+/+** een negatief effect betreft (lagere baten of hogere lasten).*

3.6 Financiële eindsituatie, basis voor meerjarenbegroting 2027 - 2030

De verwerking van de voorgaande begrotingswijzigingen leidt tot het volgende financiële eindplaatje*, als basis voor de op te stellen meerjarenbegroting 2027 – 2030:

	2026	2027	2028	2029	2030
Startpositie Kadernota 2026					
Meerjarenbegroting '26 - '29	-695.743	-502.819	-21.821	-64.636	-64.636
Effecten					
Eerste begrotingswijziging 2026	33.325	-553.056	-97.254	336.802	666.020
Tweede begrotingswijziging 2026	57.426	48.805	50.124	47.502	60.297
Derde BW, nieuw beleid	81.899	679.841	437.339	475.898	480.696
Vierde begrotingswijziging 2026	50.277	50.724	268.893	279.630	490.923
Belastingwijzigingen	0	-146.067	-284.747	-284.747	-284.747
Financiële eindsituatie					
Startpositie meerjarenbegroting 2027 - 2030	-472.816	-422.572	352.535	790.449	1.348.552

Hierbij is het goed om te vermelden dat in de tabel een **-/- bedrag een positief resultaat betreft en een **+/+** een negatief resultaat betreft.*

Ontwikkeling Reserve projecten

In de huidige meerjarenbegroting 2026 – 2029 en in een aantal begrotingswijzigingen zoals hiervoor opgenomen, worden diverse eenmalige kosten gedekt door een bijdrage uit de Reserve projecten. Ten opzichte van de begroting ontbreken nu de onttrekkingen verbreden fietspaden en kwaliteit bestratingsmateriaal. In overleg met de provincie wordt in de jaren 2026 t/m 2028 de eenmalig geraamde lasten geactiveerd, waardoor de geraamde onttrekkingen niet meer zichtbaar zijn in de Reserve projecten.

Jaarlijks wordt het positieve exploitatiesaldo toegevoegd aan de Reserve projecten, hierdoor loopt (na verwerking van het rekeningsaldo 2025) het beginsaldo 2026 op tot € 11,5 miljoen.

Op de volgende pagina is het verloop van de reserve aangegeven:

	Ontwikkeling Reserve projecten				
	2026	2027	2028	2029	2030
Stand reserve projecten begin jaar	11.593.564	10.019.735	9.044.735	7.969.735	6.894.735
Begrootte mutaties:					
Onttrekking kwaliteit bestratingsmateriaal	0	0	0	0	0
Onttrekking sloop Stelp	-368.634				
Onttrekking onrendabele top flexwoningen	0				
Onttrekking eenmalig deel accommodatiebeleid	-200.000	-775.000	-775.000	-875.000	-650.000
Onttrekking verbreden fietspad Verbindingsweg, voorbereiding	0				
Onttrekking verbreden fietspad Verbindingsweg, uitvoering		0	0	0	0
Onttrekking aankoop Oosterlaan 29 GWA	-253.000				
Onttrekking paasduinweg	-752.195				
Onttrekking investeringsprojecten IKW		-200.000	-300.000	-200.000	-300.000
Stand reserve projecten einde jaar	10.019.735	9.044.735	7.969.735	6.894.735	5.944.735

Ontwikkeling GWA en Reserve ABR

Het exploitatiesaldo van het GWA wordt volledig onttrokken uit reserve ABR. Om dit tot en met 2029 volledig te kunnen dekken, is er een stelpost opgenomen in de jaren 2028 t/m 2030 (1e jaar € 50.000, 2e jaar € 100.000 en 3e jaar € 150.000). Het negatieve exploitatiesaldo t/m 2029 wordt volledig gedekt uit het ABR. In 2030 ontstaat er een negatief saldo op de Reserve ABR van € 227.792. Hierdoor is het nodig om een taakstelling aan het GWA op te dragen voor bezuinigingen op de exploitatie in de komende jaren.

Ontwikkeling BWS

Op het moment van schrijven aan de Kadernota 2026 ligt er nog geen vastgestelde begroting 2026-2029 voor de BWS. Hierdoor is de exploitatie budgetneutraal opgenomen en blijft de Reserve BWS de komende jaren in saldo gelijk. Het streven is om bij de vaststelling van de programmabegroting 2027-2030 de juiste mutaties te verwerken en door te voeren in de exploitatie en Reserve BWS. Gezien de huidige ontwikkelingen en het negatieve exploitatiesaldo, is het niet ondenkbaar dat de Reserve BWS vanaf 2028 een negatief saldo laat zien. Ook hier wordt er een taakstelling opgedragen en zal deze te zijner tijd uitgewerkt worden.

Bijlagen

Gemeente Ameland

Bijlage 1: Eerste begrotingswijziging 2026

Eerste begrotingswijziging 2026 (Effecten jaarrekening 2025, budgettaire aanpassingen 2026)						
Programma	**Activiteitengroep**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
1	Bestuur	1.064.539	1.074.933	114.918	117.502	158.508
1	Openbare orde en veiligheid	-	-22.198	-6.596	944	29.821
2	Algemene voorzieningen	-10.028	7.140	7.140	7.140	7.140
2	Musea en culturele voorzieningen	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
2	Maatschappelijke ondersteuning (Wmo)	84.541	3.328	6.720	8.094	15.868
2	Jeugdhulpwet	30.459	30.459	30.459	30.459	30.459
2	Participatiewet	9.190	9.465	9.749	10.041	18.921
3	Openbaar prim. en voortgez. onderwijs	-	-	-	-	-
3	Lokaal onderwijsbeleid	46.653	1.933	1.933	1.933	1.933
4	Infrastructuur	-51.366	-1.160.500	-233.000	662.446	1.081.697
4	Openbare ruimte	336.000	-	-	-	-
4	Afval en milieu	30.848	30.848	30.848	30.848	30.848
4	Ruimtelijke ordening	54.500	3.000	3.000	3.000	3.000
5	Toerisme	-44.150	-41.650	-41.650	-41.650	-41.650
5	Overige sectoren	-12.492	-13.617	-14.775	-14.775	-14.775
6	Duurzaamheid	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
6	Energietransitie	-200.000	-	-	-	-
7	Gemeentelijk Woningbedrijf Ameland	-89.727	-155.450	-190.844	-225.936	-221.745
7	Volkshuisvestingbeleid	-105.785	-	-	-	-
Overhead	Overhead	172.381	210.675	202.350	208.768	464.217
Dekkingsmiddelen	Huren en pachten	-	-	-	-	-
Dekkingsmiddelen	Gemeentefonds	-326.970	-770.171	-332.971	546	-236.561
Dekkingsmiddelen	Belastingen	-51.515	-51.515	-51.515	-51.515	-51.515
Dekkingsmiddelen	Overige inkomsten en uitgaven	-950.378	253.639	330.355	-447.758	-650.915
Dekkingsmiddelen	Retributies	21.625	11.625	11.625	11.715	15.769
Totaal effect eerste wijziging		**33.325**	**-553.056**	**-97.254**	**336.802**	**666.020**

Bijlage 2: Tweede begrotingswijziging 2026

Tweede begrotingswijziging 2026 (Effecten van besluiten ná vaststellen meerjarenbegroting 2026-2029)											
Programma	**Activiteitengroep**	**Krediet**		**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**Datum**	**Besluit**	**Toelichting**
1	Openbare Orde en Veiligheid	-	Lasten	7.500	3.750	3.750	3.750	3.750	09/09/2025	College	Jaarlijkse bijdrage natuurbrandbestrijding
1	Openbare Orde en Veiligheid	-	Lasten	10.000	-	-	-	-	06/01/2026	College	Uitvoeringsplan 2026 integraal veiligheidsplan
1	Bestuur	-	Lasten	-	29.304	30.623	28.001	40.796	21/04/2026	College	Bijgesteld obv conceptbegroting GR de Waddeneilanden 2027 (obv raadsbesluit april 2026)
1	Bestuur	-	Lasten	7.000	8.250	8.250	8.250	8.250	18/05/2026	Raad	Aanschaf Debatrijk
2	Musea en culturele voorzieningen	-	Baten	5.000	9.999	9.999	9.999	9.999	20/01/2026	College	Uitbreidingsovereenkomst Erfpachtcanon Oosterlaan 29
2	Algemene Voorzieningen	-	Lasten	12.630	-	-	-	-	10/02/2026	College	Desinvestering maxmobielen
2	Algemene Voorzieningen	-	Lasten	4.000	-	-	-	-	10/02/2026	College	Aanschaf duwstrandrolstoelen
2	Maatschappelijke ondersteuning (wmo)	-	Lasten	40.000	-	-	-	-	17/02/2026	College	Hybride zorgteam begeleid en beschermd wonen
2	Maatschappelijke ondersteuning (wmo)	-	Lasten	-62.021	-	-	-	-	17/02/2026	College	Hybride zorgteam begeleid en beschermd wonen
2	Algemene Voorzieningen	-	Lasten	7.000	-	-	-	-	04/05/2026	College	Beëindiging 65+ regeling busvervoer Qbuzz
2	Algemene Voorzieningen	-	Lasten	3.539	-	-	-	-	06/01/2026	College	SPUK IDO
2	Algemene Voorzieningen	-	Baten	3.539	-	-	-	-	06/01/2026	College	SPUK IDO
2	Algemene Voorzieningen	-	Lasten	4.000	-	-	-	-	06/01/2026	College	Vliegwielbudget 4k bibliotheek
2	Algemene Voorzieningen	-	Baten	4.000	-	-	-	-	06/01/2026	College	Vliegwielbudget 4k bibliotheek
2	Algemene Voorzieningen	-	Lasten	6.000	-	-	-	-	06/01/2026	College	Vliegwielbudget 6k SSWA
2	Algemene Voorzieningen	-	Baten	6.000	-	-	-	-	06/01/2026	College	Vliegwielbudget 6k SSWA
4	Infrastructuur	-	Lasten	255.000	-	-	-	-	27/10/2025	Raad	Civieltechnische werkzaamheden Paasduinweg
4	Infrastructuur	-	Lasten	882.600	-	-	-	-	31/03/2026	College	Bijstellen onderhoudskosten riolering obv jaarplan (tlv reserve)
4	Infrastructuur	-	Lasten	-882.600	-	-	-	-	31/03/2026	College	Bijstellen onderhoudskosten riolering obv jaarplan (reserve)
4	Infrastructuur	-	Lasten	1.408.403	-	-	-	-	31/03/2026	College	Bijstellen onderhoudskosten wegen obv jaarplan (tlv reserve)
4	Infrastructuur	-	Lasten	17.500	17.500	17.500	17.500	17.500	Volgt nog	College	Lobby veerdienst
4	Ruimtelijke ordening	-	Baten	63.634	-	-	-	-	08/07/2025	College	Collegevoorstel budget soortenmanagementplan Ameland
4	Ruimtelijke ordening	-	Lasten	72.450	-	-	-	-	08/07/2025	College	Collegevoorstel budget soortenmanagementplan Ameland
4	Afval en Milieu	-	Lasten	10.000	-	-	-	-	11/08/2026	College	Bestrijding Amerikaanse rode rivierkreeft
6	Energietransitie	-	Lasten	50.000	-	-	-	-	16/12/2025	College	Samenwerkingsovereenkomst energiehubregisseur

Tweede begrotingswijziging 2026 (Effecten van besluiten ná vaststellen meerjarenbegroting 2026-2029)											
6	Energietransitie	-	Baten	50.000	-	-	-	-	16/12/2025	College	Samenwerkingsovereenkomst energiehubregisseur
6	Energietransitie	-	Lasten	40.000	-	-	-	-	10/02/2026	College	Subsidie Slimme energiesystemen NESSIE
6	Energietransitie	-	Baten	40.000	-	-	-	-	10/02/2026	College	Subsidie Slimme energiesystemen NESSIE
7	Gemeentelijk Woningbedrijf Ameland	-	Lasten	863.580	-	-	-	-	27/10/2025	Raad	Onrendabel deel bouw Paasduinweg
7	Gemeentelijk Woningbedrijf Ameland	-	Baten	366.385	-	-	-	-	27/10/2025	Raad	Baten brandverzekering en Regio Deal voor nieuwbouw Paasduinweg
Dekkingsmiddelen	Overige inkomsten en uitgaven	-	Baten	752.195	-	-	-	-	27/10/2025	Raad	Onttrekking reserve projecten voor nieuwbouw Paasduinweg
Dekkingsmiddelen	Overige inkomsten en uitgaven	-	Baten	253.000	-	-	-	-	10/02/2026	Raad	Activa Oosterlaan 29 naar GWA
Dekkingsmiddelen	Overige inkomsten en uitgaven	-	Lasten	253.000	-	-	-	-	10/02/2026	Raad	Activa Oosterlaan 29 naar GWA
Dekkingsmiddelen	Overige inkomsten en uitgaven	2.355.000		pm	pm	pm	pm	pm	27/10/2025	Raad	Krediet beschikbaarstellen Paasduinweg (7woningen)
Dekkingsmiddelen	Overige inkomsten en uitgaven	-	Baten	1.408.403	-	-	-	-	31/03/2026	College	Bijstellen onderhoudskosten wegen obv jaarplan (reserve)
				57.426	**48.805**	**50.124**	**47.502**	**60.297**			

Bijlage 3: Derde begrotingswijziging 2026

Derde begrotingswijziging 2026 (Effecten van nieuw beleid bij Kadernota 2026)											
Programma	**Activiteitengroep**	**Omschrijving**	**financiële omvang**	**eenmalige of structurele lasten**	**Baten/ lasten**	**startjaar**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
1	Bestuur	Inhuur overbrengen oud archief en GWA-woningdossiers	30.000	Eenmalig	Lasten	2027	-	30.000	-	-	-
2	Algemene Voorzieningen	Verhogen subsidie aan SWA voor preventief medewerker middelengebruik	25.000	Structureel	Lasten	2027	-	25.000	25.000	25.000	25.000
2	Algemene Voorzieningen	DVO gemeente Noardeast Fryslan voor complexe inkoopprocedures in Sociaal Domein/Wmo	20.000	Structureel	Lasten	2027	-	20.000	20.000	20.000	20.000
4	Openbare ruimte	Opstellen beheerplan openbare ruimte	35.000	Eenmalig	Lasten	2027	-	35.000	-	-	-
4	Ruimtelijke ordening	Verhogen/aanvullen subsidieplafond dorpsvernieuwing	74.000	Structureel	Lasten	2026	-	74.000	74.000	74.000	74.000
4	Openbare ruimte	DVO voor BOA Samenwerking met gemeenten Leeuwarden/Noard-East	50.000	Structureel	Lasten	2027	-	50.000	50.000	50.000	50.000
4	Openbare ruimte	Formatie voor handhavingsjurist	pm	Structureel	Lasten	2027	-	96.676	100.307	103.316	106.416
4	Infrastructuur	Pilot betonnen prefab platen Galgeslootpad	90.000	Kapitaallasten	Lasten	2026	3.000	4.740	4.680	4.620	4.560
4	Infrastructuur	Extra krediet verbreden Pietje Miedenweg	85.000	Kapitaallasten	Lasten	2026	4.250	5.865	5.780	5.695	5.610
4	Infrastructuur	Voorbereidingskrediet aanpassing strandwegen Nes en Buren + Oranjeweg	5.125.000	Kapitaallasten	Lasten	2028	-	-	100.000	238.000	324.000
4	Infrastructuur	Voorbereidingskrediet versterking historisch straatbeeld Hollum Zuid gekoppeld aan rioolvervanging	100.000	Kapitaallasten	Lasten	2027	-	-	-	-	-
4	Openbare ruimte	B-speellocaties	225.000	Kapitaallasten	Lasten	2027	-	22.500	26.550	26.100	25.650
4	Openbare ruimte	Vervanging tunnels golfbaan	217.800	Kapitaallasten	Lasten	2026	8.712	12.894	12.720	12.545	12.371
4	Openbare ruimte	Extra krediet Oosterhiemweg + parkeerplaatsen Pumptrackbaan	95.000	Kapitaallasten	Lasten	2027	-	4.750	6.555	6.460	6.365
5	Toerisme	Onderzoek certificering duurzaam toerisme	25.000	Eenmalig	Lasten	2027	-	25.000	-	-	-
6	Energietransitie	Dataanalyse en motivatie voor instelling EMS	10.000	Eenmalig	Lasten	2027	-	10.000	-	-	-
6	Duurzaamheid	Reservering onrendabele top en samenhangende financiële risico's - IKW subsidie aanvraag	1.000.000	Structureel	Lasten	2027	-	200.000	300.000	200.000	300.000
6	Energietransitie	EMS bij de Sporthal	40.000	Kapitaallasten	Lasten	2027	-	2.667	3.413	3.360	3.307
6	Energietransitie	EMS bij de Ambla	40.000	Kapitaallasten	Lasten	2027	-	2.667	3.413	3.360	3.307
7	Volkshuisvestingbeleid	SVN Startersleningen saldo ophogen	450.000	Rentelasten	Lasten	2027	-	9.000	9.000	9.000	9.000
7	Gemeentelijk Woningbedrijf Ameland	Opstellen strategisch voorraadbeleid. Aanvullend budget	25.000	Eenmalig	Lasten	2027	-	25.000	-	-	-

Derde begrotingswijziging 2026 (Effecten van nieuw beleid bij Kadernota 2026)											
7	Volkshuisvestingbeleid	Uitvoeren van verdere benodigde onderzoeken en opstellen volkshuisvestingprogramma	25.000	Eenmalig	Lasten	2027	-	25.000	-	-	-
7	Volkshuisvestingbeleid	Realisatie inpandige stallingsruimte 't Noorderlicht	40.000	Eenmalig	Lasten	2027	-	40.000	-	-	-
7	Gemeentelijk Woningbedrijf Ameland	Verwerking complexbeheerplan GWA in de begroting (excl. kapitaallasten)	pm	Structureel	Lasten	2026	-10.776	924.438	858.693	849.914	758.371
7	Gemeentelijk Woningbedrijf Ameland	Verwerking complexbeheerplan GWA in de begroting (kapitaallasten)	0	Kapitaallasten	Lasten	2026	22.828	44.768	44.311	43.854	37.965
Overhead	Overhead	Nieuwe Digitale Werkplek Omgeving (DWO)	72.000	Eenmalig	Lasten	2027	-	72.000	-	-	-
Overhead	Overhead	Externe inhuur uitvoering VIC - Financiën	15.000	Structureel	Lasten	2026	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000
Overhead	Overhead	Externe inhuur - Actualisatie en opstellen financieel beleid - Financiën	20.000	Eenmalig	Lasten	2027	-	20.000	-	-	-
Overhead	Overhead	Uitbereiding dienstauto's (+1) op Ameland	0	Structureel	Lasten	2027	-	6.500	6.500	6.500	6.500
Dekkingsmiddelen	Overige inkomsten en uitgaven	Onttrekking reserve projecten tegenover investeringsprojecten (IKW)	1.000.000	Structureel	Baten	2027	-	200.000	300.000	200.000	300.000
Dekkingsmiddelen	Overige inkomsten en uitgaven	Verwerking complexbeheerplan GWA in de begroting (excl. kapitaallasten) - verwerking ABR Reserve	pm	Structureel	Baten	2026	-77.675	813.773	712.161	667.832	574.592
		Totaaltelling effecten nieuw beleid					**120.689**	**789.690**	**653.762**	**828.893**	**912.830**
		Waarvan via activastaat, als kapitaallasten, opgenomen in Vierde Begrotingswijziging					38.790	109.850	216.422	352.995	432.134
		Waarvan direct via exploitatierekening, dus exclusief kapitaallasten, in deze Derde Begrotingswijziging					**81.899**	**679.841**	**437.339**	**475.898**	**480.696**

Bijlage 4: Vierde begrotingswijziging 2026

Vierde begrotingswijziging 2026 (Effecten van aangepaste activastaat)							
Programma	**Activiteitengroep**		**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
1	Bestuur	Toegerekende rente	0	0	0	0	-594
1	Openbare orde en veiligheid	Afschrijvingen	546	546	546	546	546
1	Openbare orde en veiligheid	Toegerekende rente	186	175	164	153	-148
2	Algemene voorzieningen	Afschrijvingen	11.625	12.435	12.435	12.435	11.301
2	Algemene voorzieningen	Toegerekende rente	2.473	2.901	3.193	2.786	688
2	Musea en culturele voorzieningen	Toegerekende rente	0	0	0	0	-1.364
3	Lokaal onderwijsbeleid	Afschrijvingen	0	0	0	0	-12.786
3	Lokaal onderwijsbeleid	Toegerekende rente	0	0	0	0	-3.096
4	Afval en milieu	Afschrijvingen	4.712	4.712	32.212	28.774	16.231
4	Afval en milieu	Toegerekende rente	638	544	450	4.206	1.058
4	Infrastructuur	Afschrijvingen	37.232	-43.018	17.507	67.507	364.751
4	Infrastructuur	Toegerekende rente	-13.727	13.998	-77.241	-73.381	-37.007
4	Openbare ruimte	Afschrijvingen	-52.760	51.284	45.534	38.959	1.786
4	Openbare ruimte	Toegerekende rente	-8.841	-13.948	12.964	11.653	4.891
4	Ruimtelijke ordening	Afschrijvingen	0	0	0	0	-750
4	Ruimtelijke ordening	Toegerekende rente	0	0	0	0	-60
6	Energietransitie	Afschrijvingen	2.000	7.334	7.334	7.334	7.334
6	Energietransitie	Toegerekende rente	280	10.240	11.693	11.547	11.400
7	Gemeentelijk Woningbedrijf Ameland	Afschrijvingen	22.828	22.828	22.828	22.828	22.828
7	Gemeentelijk Woningbedrijf Ameland	Toegerekende rente	0	21.939	21.483	21.026	15.137
7	Volkshuisvestingbeleid	Toegerekende rente	-7.000	-7.000	2.000	2.000	2.000
Overhead	Overhead	Afschrijvingen	25.665	25.665	25.665	25.665	12.800
Overhead	Overhead	Toegerekende rente	-29.002	10.453	9.940	9.426	3.922
Dekkingsmiddelen	Overige inkomsten en uitgaven	Afschrijvingen	-1.572	-31.062	104.832	75.582	66.880
Dekkingsmiddelen	Overige inkomsten en uitgaven	Toegerekende rente	54.994	-39.302	15.355	10.585	3.174
	Totaal		**50.277**	**50.724**	**268.893**	**279.630**	**490.923**

Vragen voor de vragenronde aan het College van B&W raadscommissie 7 september 2026

PvdA

Vraag 1: **Inzet BOA's en klachten**

Het seizoen loopt ten einde. Zijn er gedurende het seizoen ook BOA's ingezet in de dorpen en waren er ook klachten vanuit de dorpen?

Vraag 2: **Monsters rioolwater**

Heeft er recentelijk ook weer bemonstering van het rioolwater plaatsgevonden om restanten van drugs te traceren? Zo ja, wat waren de resultaten?

Vraag 3: **Personeelshuisvesting Rabobank**

Destijds is er een tijdelijke woonvergunning op de voormalige Rabobank te Nes verstrekt voor het onderbrengen van horecamedewerkers. Wat is de huidige stand van zaken en hoe lang is in dit verband "tijdelijk"?

CDA

Vraag 4: **Rivierkreeft**

Ten aanzien van de bestrijding van de rivierkreeft: we hebben op Ameland een gediplomeerd inwoner die dagelijks in het veld is en deze werkzaamheden kan uitvoeren. We gaan er van uit dat de gemeente hiermee rekening houdt, maar graag horen we van u aan wie en hoe het geld zal worden besteed.

Vraag 5: **Verkeersmaatregelen Pastoor Scholtenweg**

In maart 2024 is de raad geïnformeerd over de verkeerskundige maatregelen. Voor de Pastoor Scholtenweg is een wegversmalling aangegeven. In het voorjaar van 2025 zijn ontwerpen opgesteld en voorgelegd aan de inwoners ter reactie. Op basis van de reacties is een plan voorgelegd aan het college. Dit plan is vervolgens gerealiseerd.

Vragen:

- Wat was het doel van de versmalling?
- Is met het realiseren van de eerst versie van de versmalling het gewenste effect van het remmen van verkeer behaald?
- Waarom is besloten om een aanpassing te doen van de versmalling?
- Is dit wegvak op basis van objectieve gegevens veiliger geworden?
- Kan het college aangeven hoeveel middelen besteed zijn aan het realiseren en wijzigen van de verschillende versies van de versmalling?
- Welk proces wordt doorlopen om te komen tot dergelijke verkeerskundige maatregelen?